RERUM BRITANNICARUM MEDII ÆVI SCRIPTORES,

OR

CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND

DURING

THE MIDDLE AGES.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS

OF

GREAT BRITAIN AND IRELAND

DURING THE MIDDLE AGES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

On the 26th of January 1857, the Master of the Rolls submitted to the Treasury a proposal for the publication of materials for the History of this Country from the Invasion of the Romans to the Reign of Henry VIII.

The Master of the Rolls suggested that these materials should be selected for publication under competent editors without reference to periodical or chronological arrangement, without mutilation or abridgment, preference being given, in the first instance, to such materials as were most scarce and valuable.

He proposed that each chronicle or historical document to be edited should be treated in the same way as if the editor were engaged on an Editio Princeps; and for this purpose the most correct text should be formed from an accurate collation of the best MSS.

To render the work more generally useful, the Master of the Rolls suggested that the editor should give an account of the MSS. employed by him, of their age and their peculiarities; that he should add to the work a brief account of the life and times of the author, and any remarks necessary to explain the chronology; but no other note or comment was to be allowed, except what might be necessary to establish the correctness of the text.

The works to be published in octavo, separately, as they were finished; the whole responsibility of the task resting upon the editors, who were to be chosen by the Master of the Rolls with the sanction of the Treasury.

The Lords of Her Majesty's Treasury, after a careful consideration of the subject, expressed their opinion in a Treasury Minute, dated February 9, 1857, that the plan recommended by the Master of the Rolls "was well calculated for the accomplishment of this important national object, in an effectual and satisfactory manner, within a reasonable time, and provided proper attention be paid to economy, in making the detailed arrangements, without unnecessary expense."

They expressed their approbation of the proposal that each chronicle and historical document should be edited in such a manner as to represent with all possible correctness the text of each writer, derived from a collation of the best MSS., and that no notes should be added, except such as were illustrative of the various readings. They suggested, however, that the preface to each work should contain, in addition to the particulars proposed by the Master of the Rolls, a biographical account of the author, so far as authentic materials existed for that purpose, and an estimate of his historical credibility and value.

Rolls House,
December 1857.

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI,

A

THOMA WALSINGHAM,

REGNANTE RICARDO SECUNDO,

EJUSDEM ECCLESIÆ PRÆCENTORE,

COMPILATA.

CHRONICA MONASTERII S. ALBANI.

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI,

A

THOMA WALSINGHAM,

REGNANTE RICARDO SECUNDO,

EJUSDEM ECCLESIÆ PRÆCENTORE,

COMPILATA.

EDITED

BY

HENRY THOMAS RILEY, M.A.,

OF CORPUS CHRISTI COLLEGE, CAMBRIDGE;

AND OF THE INNER TEMPLE, BARRISTER-AT-LAW.

VOL. I.

A.D. 793—1290.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF THE LORDS COMMISSIONERS OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

LONDON:

LONGMANS, GREEN, READER, AND DYER.

1867.

TABLE OF CONTENTS.

	Page
INTRODUCTION - - - - - - - - - -	ix
ABBOTS OF ST. ALBAN'S, MENTIONED IN THE "GESTA "ABBATUM" - - - - - - - - - -	xx
GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI. SECTION PRIMA - - - - - - - - - -	3
GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI. SECTION SECUNDA - - - - - - - - -	327
APPENDIX - - - - - - - -	489

INTRODUCTION.

INTRODUCTION.

Description of MS. Cotton. Claudius E. iv.

THE Cottonian Manuscript Claudius E. iv., which supplies the text of the *Gesta Abbatum Mon. S. Albani*, printed in these volumes, is a compilation, to all appearance, of the last ten years of the fourteenth century.

Compiled under the supervision of Thomas Walsingham.

The manuscript, a large folio, was evidently written, under the supervision of [1] Thomas Walsingham, in the *Scriptorium*, or copying-room, of St. Alban's; and closely corresponds, both in size and character of writing, [2] with the Royal MS. 13 E. ix., in the British Museum; a work also compiled by Walsingham, as there is good [3] reason to believe.

Its contents.

In addition to the *Gesta Abbatum*, the volume contains several other works, written by the same, or contemporary St. Alban's, hands; among which may be mentioned,—*Annales Britannorum, etc., Passio Beati Albani Martyris, Miracula Sancti Albani, Inventio Sancti Amphibali, Regum Offarum Historia*, and some minor tracts relative to that Abbey.

General description of the *Gesta Abbatum*.

The *Gesta Abbatum* embrace folios 98a—321a of the volume. The work commences with the foundation of the Abbey of St. Alban's, by Offa, King of Mercia, in the latter part of his reign, and the nomination of Willegod to be first Abbot of the foundation; and ends with the

---

[1] Precentor of St. Alban's, and *Scriptorarius*, or Chief Copyist. For some account of him, see Walsingham's *Hist. Angl.*, Vol. II. Introd. p. xx.

[2] Also with the writing of some portions of MS. Corp. Chr. Camb. No. vii., the *Liber de Benefactoribus*, printed in the same volume with Trokelowe's *Annales*.

[3] See *Hist. Angl.*, Introd. Vol. I. p. x., Vol. II. p. xii.

closing years of Abbot Thomas de la Mare, who died A.D. 1396. The earlier portion of the history, as might be expected, is a compilation embodying the works of antecedent writers on the subject; while the account of the later Abbots, from the [1] commencing portion of the 14th century, is an original compilation from the [2] pen of Walsingham himself. In the manuscript itself the work runs on without any break, except at the [3] beginning of the life of each new Abbot; but for convenience of arrangement, and the better recognition of the distinct authorship of each part, it has been divided into three Sections in these volumes, which admit of being thus characterized.—

The *Gesta* divided, for convenience, into Three Sections.

The First Section, mainly compiled by Matthew Paris.

The First Section,—originally proceeding, to a great extent, from the pen of Matthew Paris, but occasionally altered towards the end, either by Walsingham or a previous compiler, embraces the whole period from the foundation of the Monastery to the [4] twentieth year of John de Hertford, twenty-third Abbot, A.D. 1255.

The Second Section, compiled by an anonymous hand.

The Second Section,—is a compilation by an anonymous hand; in its earlier part, from rough notes collected by Matthew Paris, and from his *Historia Major*, (or *Chronica Majora*, as Sir F. Madden [5] prefers calling it); in its later years, from materials probably no longer in existence. It ends with the death of John de [6] Maryns, twenty-sixth Abbot, in March 1308.

The Third Section, compiled by Thomas Walsingham.

The Third Section,—beginning with the Abbacy of Hugh de Eversdone in 1308, is undoubtedly the compilation of Thomas Walsingham, as at folio 189a we find the following note in rubric, in an apparently contem-

[1] A.D. 1308.

[2] See next page.

[3] Each of which is illustrated with a full-length portrait of the new Abbot, in colours; merely fanciful representations, no doubt, and of no great artistic merit.

[4] See page 324 of this Volume.

[5] Preface to the *Hist. Angl.* of Matthew Paris, Vol. I. p. xxix., in the present Series.

[6] See the volume of Trokelowe, etc., in this Series, Introd. p. x.

porary hand,—"*Exhinc usque ad obitum Thomæ* "*Abbatis ex studio Fratris Thomæ de Walsigham* [*sic*] "[1] *Præcentoris;*" words which, on the principle that *Inclusio unius est exclusio alterius*, would certainly imply that the preceding pages of the *Gesta*,—the Second Section, that is to say,—are not his composition.

The First Section of the *Gesta Abbatum* mainly derived from the *Vitæ Abbatum Mon. S. Albani*, in MS. Nero D. i.

The Cottonian Manuscript [2] Nero D. i., from which the First Section of the *Gesta Abbatum* has been mainly derived, was evidently compiled by Matthew Paris, the great Chronicler of St. Alban's, (who died in 1259,) as an Appendix, or [3] Supplement, to his *Historia Major*, contained in the Corpus Christi Cambridge MSS., Nos. xvi. and [4] xxvi.; the volume being there repeatedly referred to by him as his "*Liber Additamentorum.*" The portion of it which contains the *Vitæ Abbatum*, from which the First Section has been chiefly borrowed in MS. Claudius E. iv., extends from fol. 30a, to fol. 68b, (pages 1–324 in the present Volume); after which there occur a number of copies of documents, and entries of a miscellaneous nature, which have been made use of by the compiler in the conclusion of the Abbacy of John de Hertford, in the early part of Section II.; some few passages in that part of this Section having been

[1] As stated in the Introduction to his *Hist. Angl.*, Vol. II. p. xxi., Walsingham ceased to be Præcentor in 1394; consequently the *Gesta Abbatum* must have been compiled before that date. It would seem from this rubric that it was his intention to carry the narrative down to the death of Abbot Thomas de la Mare, who died in 1396; but his removal from the Abbey, as Prior of Wymundham, probably prevented its completion.

[2] A small folio, in double columns, minutely written in various hands.

[3] Prepared, as he himself says, *Hist. Maj. s. a.* 1251 (p. 817, ed. Wats) "*ut hoc volumen deoneretur,*" that the main work might not be overloaded. Numerous passages in proof of this are collected by Wats, in his Preface to the *Vitæ Regum, Abbatumque*, fol.* 3. As Wats has remarked, the *Liber Additamentorum* was left unfinished, as some matters are referred to in the History, as there to be found, which have never been entered.

[4] The latter number containing the earlier portion of the *Historia Major*.

derived from the *Historia Major* of Matthew Paris as well.

Matthew Paris mentions himself, by name, as the writer of the *Vitæ Abbatum* in MS. Nero D. i.

In reference to the authorship of the *Vitæ Abbatum* in MS. Nero D. i., from which the earlier part of the *Gesta Abbatum* has been thus derived, Matthew Paris is found mentioning himself, by [1] name, as the writer, in speaking of the sources of information whence he obtained his account of the transfer of the [2] relics of St. Alban to Denmark, and their recovery by the Abbey of St. Alban's; a story which he may probably have heard during his visit to the Abbey of Holm, in Norway, in 1248, mentioned in the *Historia Major;* as also, (as stated by him in page 19,) from persons in the service of the King of Denmark, who had been born or brought up in the town of St. Alban's.

MS. Nero D. i., the *Liber Additamentorum* of Matthew Paris.

In page 193 again of the present Volume, he refers to his *Historia Major*, as forming one and the same book with (*præsens liber*) the *Liber Additamentorum*, which contains the *Vitæ Abbatum;* the whole of it having probably been originally intended to be comprised in [3] one volume. In page 232 we find him speaking from his own early recollection as to the merits of Abbot John de Cella, who died in 1214; the time of his noviciate, probably, at St. Alban's, as it was not till the year [4] 1217 that he assumed the

---

[1] Page 19 of this Volume.

[2] In page 12, Note 3, in the present Volume, it is stated that the story of the recovery of the relics of St. Alban is omitted by Wats, in the *Vitæ Abbatum*, as not being in MS. Nero D. i. In the latter, however, it is previously given, in folios 25, 26, as an independent narrative. According to Wats (*Vitæ Abbatum*, p. 38), this account is altogether omitted in the Spelman MS., of which mention will be found in the latter part of this Introduction.

[3] This intention was probably abandoned on account of the great and inconvenient bulk of a volume so formed; the smaller size, too, of the folios in MS. Nero D. i. would have rendered such a combination extremely difficult.

[4] In proof of this, he has made the following entry opposite to the year 1217 in MS. Nero D. i. fol. 166a, a leaf containing a necrology of the monks of St. Alban's, and its Cells, during his time:—" *Hoc anno* " *ego Frater Matthæus Parisiensis*

monastic habit there. In page 242 he again speaks of himself, by name, as the writer, and as having heard from the lips of Robert of London his (at least, very doubtful,) account of the contemplated apostasy of King John; a story which, however, does not appear in the *Vitæ Abbatum* of MS. Nero D. i., but was interpolated, probably by Walsingham or his scribes, from the *Historia Major* (*s. a.* 1213), or some other source, now unknown. In folio 68 b., col. 2, of the *Additamenta* in MS. Nero D. i. (page 324 of the present Volume) occur the words:—"*A tempore dico suæ creationis usque in* "*annum suæ prælationis vicesimum; quo, scilicet, hæc* "*pagina a Fratre Matthæo scripta est Parisiensi, qui de* "*futuris non præsumit diffinire:*"—in which he again, and finally, acknowledges himself to be the writer of the *Vitæ Abbatum*. After this passage in MS. Nero D. i., the entries are disconnected and fragmentary, and, as already[1] noticed, of a varied and miscellaneous nature.

Some few passages, however, in Section I. of the *Gesta Abbatum* are evidently not the composition of Matthew Paris, and consequently are not to be found in the *Vitæ Abbatum*, among his *Additamenta* in MS. Nero D. i. Of this description are the accounts given of the Hermits Roger and Sigar, and the Recluse Christina, pp. 97—106; additions either by Walsingham or by his anonymous predecessor, the compiler of the Second Section of the *Gesta*. So again, in page 308, a passage has been interpolated in allusion to Abbot Thomas de la Mare (who died in 1396), by Walsingham, no doubt. Some passages have also been added, probably by the same hand, to the text of the *Vitæ Abbatum* from the *Historia Major* of the same writer; as in the case of the story of Robert of London, above noticed, pp. 236—

Some passages in the *Gesta Abbatum* not found in the *Vitæ Abbatum* of Matthew Paris.

"*habitum suscepi re[gularem] die* "*Sanctæ [Ag]netis. Qui hæc* "*scripsi, ut vivant nomina patrum* "*in æternum.*" The Day of St. Agnes the First was the 21st of January, of St. Agnes the Second, the 28th of January: the first date is probably the one meant.

[1] See page xi. *ante*.

241, and the passages remarked upon in pages 185, 242, and 267, for example.

Material alterations in the text of the *Vitæ Abbatum* as adopted in the *Gesta Abbatum.*

At page 299 of the present Volume, the compiler of the *Gesta* begins materially to alter the text of the *Vitæ Abbatum,* as given in MS. Nero D. i.; omitting various passages that are to be found there, and inserting new materials in their place. The whole of the matter that has been thus omitted from the text of the *Vitæ Abbatum* will be found inserted in Appendix (D.) of the present Volume. After the words "*nec voluntatem,*" in page 312, the context of the *Vitæ Abbatum* in MS. Nero D. i. is resumed, and followed uninterruptedly to the close of Section I.

Matthew Paris has evidently based his *Vitæ Abbatum* upon a still older work.

But in the same manner that Walsingham has in general thus adopted the text of the *Vitæ Abbatum* by Matthew Paris for the earlier part of his *Gesta,* Paris himself has based his own work upon a still older one, there is every reason to believe. In fol. 30 a. of MS. Nero D. i., containing the *Vitæ Abbatum,* so often before mentioned, (as also, we learn from Wats, in the Spelman Manuscript which was collated by [1] him for his edition of the *Vitæ*), we find inserted in the margin the following [2] Note, in a contemporary hand:—"*Secun-*"*dum antiquum Rotulum Bartholomæi Clerici; qui* "*cum Domino Adam Cellarario diu fuerat, serviens* "*ei, et ipsum rotulum sibi retinuit, de scriptis suis* "*hoc solum eligens;*" words which, when we take into consideration the time at which Adam the Cellarer [3] lived, strongly imply that the account of the earlier Abbots in the *Vitæ Abbatum* was derived from an ancient Roll which had either been written (*de scriptis suis*) by this Adam, or had been in his possession before it came into that of Bartholomew le Clerc. We might

Mention in MS. Nero D. i. of the Roll of Adam the Cellarer.

[1] *Præfatio in Vitas,* fol. *2, and *Vitæ,* p. 35, ed. Wats.

[2] See pages 3 and 4 of this Volume, Note 2.

[3] In the reigns of Stephen and Henry II.: he died in the time of Abbot Warin, before A.D. 1195; see page 206 of this Volume.

feel better assured that the first was the fact, that this Roll was a compilation made by Adam the Cellarer, had not Matthew Paris himself expressly stated, in the [1]*Vitæ Abbatum*, that Adam, though circumspect and discreet in matters temporal, was an illiterate (*illiteratus*) man withal; in contradistinction to Godfrey, the monk, his uncle, who was *bene litteratus*, "well-versed in "letters." We can hardly think that Paris would have said this of Adam, had he been conscious that he was indebted for his early matter relative to the Abbots to a compilation from his pen. The question then as to the identity of the author of this "Roll of Bartholemew le "Clerc" for the present must remain undecided; though that Paris at times did borrow, not only the matter, but the exact language of an earlier writer, is proved almost to demonstration by the passage noticed in page 87 of this Volume, where the writer says that he himself had heard (*prout ab eis qui interfuerunt accepi*) the Translation of the body of St. Alban described by persons who were actually present; an event which took place in the year 1129, whereas Paris himself did not assume the monastic habit till eighty-eight years after that date. As to Adam the Cellarer, the owner of the Roll, if not the author, mention is made of him in the First Section more than once. In page 121, a continuation of the passage already referred to, we find it stated that, with his uncle Godfrey, he was sent from St. Alban's to the Benedictine Monastery of Croyland, for the purpose of reforming the rule of that house; that Godfrey perma-

Reason for doubting whether this Roll really was compiled by Adam the Cellarer.

Internal proof that Paris really did borrow from an earlier writer.

Mention frequently made in the First Section of Adam the Cellarer.

[1] See page 121 of this Volume. We need not take any notice of the fact that Paris nowhere states that he has borrowed from the Roll of Adam the Cellarer; for we know that he adopted the *Flores Hist.* of Wendover without making any remark on the fact. The truth is probably, that he looked upon these various compilations as being much more the literary property of the Convent, than of their respective authors.

Various matters recounted with reference to Adam, the Cellarer of St. Alban's.

nently remained there, as [1] Abbot; but that Adam, after a stay there of toil and usefulness, was recalled by Abbot Robert de Gorham to St. Alban's, and appointed Cellarer of that house; such being his skill in the transaction of business, and such his diligence in various matters, especially those pertaining to the Kitchen of the Convent, that on his decease he was deemed worthy of the honour of burial in the Abbey Chapter-house. Adam is named again, as Cellarer, in page 107, and as being sent (p. 145) by Abbot Robert, together with Simon the Prior, to offer certain explanations to King Henry the Second. In page 182, he is mentioned as still living in 1166, and, on the death of Abbot Robert in that year, in conjunction with the Prior, having the temporary management of the house. Under the Abbacy of Warin de Cantebrugge, Abbot from 1183 to 1195, he is spoken of (p. 206) as then deceased; orders being given by the Abbot that, in consideration of his singular merits, his Anniversary should be celebrated with the same honours as those of the Abbots of the Convent, with Masses, that is to say, and Psalms, and refreshment of the poor. In page 284, mention is made of his provision of two wax candles, to be burnt while the Mass of the Blessed Virgin was being celebrated; and a corrody left by him is spoken of in p. 305, for the benefit of a recluse at Saint Michael's, for ever.[2]

The Second Section, com-

The Second Section of the *Gesta Abbatum*, the early part of which, as already stated, appears to have been

---

[1] 1138 is said to have been the year of his creation as such.

[2] The passages in pp. 269, 270, in reference to various consecrations by Thomas, Bishop of Down, at St. Alban's, seem to be derived from MS. Bibl. Reg. 13 E. vi., a slight Continuation of Ralph de Diceto, down to A.D. 1215, apparently written at St. Alban's; in reference to which Monastery and its neighbouring churches, a few notices occur. Any matter adopted from this MS. by Matthew Paris in the *Vitæ Abbatum*, would of course be later than the contents of the Roll of Adam the Cellarer.

partly compiled from materials collected by Matthew Paris among his *Additamenta* in MS. Nero D. i., and, to a slight extent, from the later pages of the *Historia Major* of that writer, is written in MS. Claudius E. iv., in the same hand as the preceding part, and terminates, as already noticed, with the death of Abbot John de Maryns in 1308. By whom it was compiled there seems to be no possibility of saying, with any degree of certainty, but that the original from which it was copied was written before Walsingham's time, we may satisfactorily conclude from the rubric on folio 189, already [1] noticed. The allusion, however, to the time of Abbot Thomas de la Mare in page 413, is an interpolation by Walsingham, no doubt.

piled partly from materials in the *Additamenta* of Matthew Paris.

Its original compiler unknown.

Dr. William Wats, in his edition of Matthew Paris (two vols., folio, 1640, 1684), has included the *Vitæ Abbatum*, from MS. Nero D. i., among his works. Wats makes mention in his Preface of three manuscripts of the work that were extant in his time; two belonging to Sir Robert Cotton (the present MSS. Nero D. i., and Claudius E. iv.) and one in the possession of Sir Henry Spelman; of apparently somewhat earlier date than MS. Nero D. i., and the present locality of which does not seem to admit of being [2] identified. The text of the Spelman Manuscript, Wats [3] tells us, (who professes to have collated it for his edition of the *Vitæ Abbatum*,) was more brief and contracted than that of MS. Nero D. i.; from which he is disposed to look upon it as a closer copy of the "*Rotulus Bartholomæi Clerici*," already mentioned; there being many additions to that text in the corresponding pages of MS. Nero D. i. These additions, (entirely confined to the earlier part of the *Vitæ Abbatum*,) seem to have been pointed out by Wats with

Edition of the *Vitæ Abbatum* of Matthew Paris, by Dr. William Wats.

Three MSS. of the *Vitæ* formerly in existence.

MS. Spelman supposed to have been a closer copy of the work from which Matthew Paris borrowed.

---

[1] See page xi. *ante*.

[2] It does not appear in MS. Harl. 7055, in the list of 103 of the Spelman Manuscripts, which were sold by John Harding in December 1709.

[3] *Præfatio in Vitas*, fol. *2.

a carefulness that does not usually characterize his labours; and all the information that he has given on the point has been preserved with equal scrupulousness in the foot-notes to the present Volume. Wats further [1] informs his readers that he has followed MS. Nero D. i., (which he distinguishes as *Codex MS. Minor Cottonianus,*) as his text throughout,—"*Hunc, ut textum* "*nostrum, per omnia secuti sumus.*" Here he is wrong, however; having been deceived, in all probability, by the amanuensis whom he mentions as having been employed to transcribe the Lives from MS. Nero D. i. In several instances, as may be seen on reference to the Notes in the present Volume, the transcriber has given readings not found in Nero D. i. or Claudius E. iv., and consequently derived either from the Spelman Manuscript, or his own [2] fancy, or, perhaps, in the whole, from both. Occasionally too, a reading from the *Gesta* in MS. Claudius E. iv., seems to have been adopted by the transcriber.

Various readings from MS. Spelman given in the present Volume.

Deficiencies of the text of the *Vitæ Abbatum* as printed by Wats.

In the present edition, the various readings in MS. Nero D. i. are given in the foot-notes, as well as the numerous variations, from whatever cause arising, in Wats's text; together with the variations or omissions which, as previously remarked, he has noticed as existing in the Spelman Manuscript.

Various readings in MS. Nero D. i. given in the present edition.

At page 230 Note i. of the present Volume, reference is made to a Note, in a hand of the 17th century, in the margin of folio 131b of MS. Cotton. Claudius E. iv.—"*Hucusque alius liber a Math. Paris scriptus.*" What this book was, it is perhaps impossible now to ascertain; possibly, the Spelman MS. may have been meant, the writer being in ignorance of the fact that some part of

Notes in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv., query as to their meaning.

---

[1] *Præfatio,* fol. *2.

[2] It is a somewhat curious fact that the name "*Willelmus,*" which repeatedly occurs in that form in MSS. Nero D. i., and Claudius E. iv., is almost invariably transformed, in Wats's text, into "*Gulielmus.*"

it at least must have been the work of a writer prior to the age of Matthew Paris. The Notes also, mentioned in pages 298, 299, as appearing in MSS. Claudius E. iv. and Nero D. i. in the handwriting of Sir Robert Cotton, seem at this day equally impossible of explanation.

Ancient forms of local names.

In the side-notes, with the view of preserving the savour of antiquity which rightfully belongs to them, the ancient forms of local names, where given in English in the text, and not in a Latinized shape, have purposely been [1] retained throughout.

Consideration of the details of the *Gesta Abbatum* deferred for the present.

An examination of the details of this curious picture of monastic rule, economy, and litigation, during the changes and vicissitudes of six centuries,—from the date of the Abbey's foundation by the devout munificence of King Offa, down to its humiliations and its struggles for very existence against the vengefulness of the emissaries of Walter the Tyler and John Balle,—is of necessity deferred until the completion of these volumes.

Facsimile at the beginning of this Volume.

The facsimile from MS. Cotton. Claudius E. iv., folio 171b, placed at the beginning of this Volume, corresponds with the text in pages [2] 483–485. As already [3] noticed, the character of the handwriting closely resembles that of the St. Alban's MS. Bibl. Reg. 13. E. ix., a facsimile from which faces the title-page of the Second Volume of Walsingham's *Historia Anglicana*, in this Series.

H. T. R.

---

[1] Where several ancient forms of the same name have been used in the text, in the Note the form most generally in use has been the one adopted.

[2] Beginning at "*manu propria* "*conscripti.*"

[3] See page ix. *ante.*

Abbots of St. Alban's, mentioned in the "Gesta "Abbatum."

	A.D.
Willegod, appointed - - - -	793
Eadric - - - - - -	
Wulsig - - - - - -	
Wulnoth - - - - - -	
Eadfrith - - - - - -	
Wulsin - - - - - -	
Alfric - - - - - -	
Ealdred - - - - - -	
Eadmar - - - - - -	
* Leofric - - - - - -	
Alfric II. - - - - - -	
Leofstan - - - - - -	
Frederic - - - - - -	1064
Paul, the Norman - - - - -	1077
Richard (de Exaquio) - - - -	1097
Geoffrey (de Gorham) - - - -	1119
Radulf Gubiun - - - - -	1146
Robert (de Gorham) - - - -	1151
Simon - - - - - -	1167
Warin de Cantebrugge - - - -	1183
John de Cella - - - - -	1195
William de Trumpyngtone - - - -	1214
John de Hertford - - - - -	1235
Roger de Nortone - - - - -	1260
John de Berkhamstede - - - -	1291
John de Maryns - - - - -	1302
Hugh de Eversdone - - - -	1308
Richard de Wallingford - - - -	1326
Michael de Mentmore - - - -	1335
Thomas de la Mare - - - -	1349

* As to the correct succession of Leofric and Alfric II., see pp. 29, 30, Notes.

CORRIGENDA.

Page 96, note 2, *for* "proposui" *read* "proposuit."
Pages 110 to 112, margin, *for* 68 *read* 66.
Pages 185 to 194, side-note, *for* 1166 *read* 1167.
Page 187, side-note, *for* "prophecies" *read* "prophesies."
Page 228, note 4, *for* "prosqui" *read* "prosequi."
Page 236, line 16, *for* "muncios" *read* "nuncios."
Page 257, note 5, *for* "ne" *read* "nec."
Page 269, note 4, *for* 207 *read* 267.
Page 298, line 18, *for* "octies" *read* "[3] octies."

In the Volume containing Trokelowe's Annales.

Page ix., line 3, *for* "Cladius" *read* "Claudius."
Page 15, note 2, *for* "Pentameter" *read* "Penthemimer; Ovid, Heroides, II. l. 85."
Page 39, note 2, *substitute* "Either for '*intempestæ*' or for '*in tempestæ*.'"
Page 192, line 33, *after* "in" *insert* "capite nigrum capucium"—omitted in shifting the types.
Page 289, line 21, *for* "celebrato" *read* "celebrata."
Page 339, line 10, *for* "sui" *read* "qui."
Page 365, line 6, *for* "perstituturos" *read* "perstituros."
Page 412, line 32, *for* "insteterunt" *read* "institerunt."

c

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI.

[MS. COTTON. CLAUDIUS E. IV.]

SECTIO PRIMA,

A MATTHÆO PARISIENSI,

PRO MAJORI PARTE, CONSCRIPTA.

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI.

Sectio Prima,

A MATTHÆO PARISIENSI,

PRO MAJORI PARTE, CONSCRIPTA.

[1] [Hic prænotantur nomina Abbatum Ecclesiæ Sancti Albani; quorum plurimi multa beneficia, in possessionibus, dignitatibus, sacris vasis, et ornamentis, propriis laboribus adquisierunt, necnon et pleraque ædificia construxerunt. Proinde non solum eorum nomina, sed ipsa beneficia, seu etiam damna, huic ecclesiæ collata, vel illata, quantum fidedignorum veridicorumque relatione, sive gestorum scriptorum inspectione, indubitanter ad nostram notitiam potuit pervenire, scripto commendare cum diligentia veraciter desudamus; ne illorum bona opera, vel etiam mala, futuris temporibus oblivioni tradantur, peritura; quatenus per hoc, non solum præsentes vel futuri ad benefaciendum excitentur, sed et perversi terrore scandalorum a damnis coerceantur. Sed et si qua alia ecclesiastica, sæcularisve, persona, pietatis beneficia huic ecclesiæ contulit, non solum ejus nomen, verum etiam ipsius beneficium, et cujus Abbatis tempore, sine stamine falsitatis [2] perpetuetur.] Procemium.

[1] This Procemium is found in the older manuscripts, MS. Cotton. Nero D. i. and MS. Spelman; but is omitted in MS. Cotton. Claudius E. iv.

[2] In the margin, above the text of this Preface, in MS. Nero D. i., (as also, in MS. Spelman, as we are informed by Wats, *Præfatio*, fol. *2,) the following Note, as to the

De fundatione, dotatione, et privilegiatione, Monasterii Sancti Albani, per inclytum Offam, Regem Merciorum; et de præfectione Willegodi in primum Abbatem ibidem; et de moribus et vita laudabili ejusdem.

> Willegod, 1st Abbot of St. Alban's.

[1] Willegodus, primus Abbas Ecclesiæ Sancti Albani, ecclesiæ curam sibi commissam strenue, adjutorio Regis fultus, rexit. Huic gloriosus Rex Offa, Merciorum regens gubernacula, corpore Beati Albani, Patroni nostri, de terra levato, hanc ecclesiam, multarum possessionum libertatumque prærogativa dotatam, tradidit gubernandam; atque monachis, e multis regionibus sanctitate [2] præelectis, in eadem ecclesia feliciter aptatis, juxta institutionem et tenorem Regulæ Sancti Benedicti, sub ipso vivere regulariter ac reverenter ordinavit.

> Appointed by King Offa, founder of the Ab ey, (A.D. 793.)

Dum autem idem Willegodus Ecclesiæ Sancti Albani feliciter præsideret, Rex illustris Offa Romam, ut ecclesiam suam privilegiaret, petiit; ut sicut temporalibus et regalibus dignitatibus in Anglia insignivit, ita eam spiritualibus et ecclesiasticis Romæ nobilitaret: et a Romano Pontifice qui tunc temporis præsidebat, Adriano, scilicet, Primo, favorabiliter obtinuit libertates multas, et privilegia; insuper, ad ea quæ ipse contulerat, robur et munimenta, per immortalia sæcula duratura.

> King Offa obtains liberties and privileges for the Abbey, from Pope Adrian I.

---

origin of the early part of the work, is given :—" *Secundum antiquum* " *Rotulum Bartholomæi Clerici: qui* " *cum Domino Adam Cellarario diu* " *fuerat, serviens ei, et ipsum rotu-* " *lum sibi retinuit, de scriptis suis* " *hoc solum eligens.*" Adam the Cellarer, the owner of the "Roll," forming the first germ of this History, lived at St. Alban's in the reigns of Stephen and Henry II. See the mention of his Anniversary, in the Life of Warin, 20th Abbot, and the Introduction, pp. xv., xvi.

[1] *Offa Rex. Iste regnavit quadraginta annis. Anno tricesimo tertio regni Offæ Regis, inventus est Sanctus Albanus, et ipsius domus fundata.*—Marginal Note in MS. Cotton. Nero D. i.

[2] *præelectos* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

De Denario Sancti Petri.

Willegod, 1st Abbot.

[1] Præterea, præter pratum, quod, obiter inventum, in usus peregrinorum transeuntium comparaverat, Romæ Scholam peregrinorum pie constituit: ut ibidem peregrini, qui ad Romanam Ecclesiam et Curiam confluxerant, ex diversis mundi partibus barbari, vel votivæ orationis gratia, vel expediendorum negotiorum necessitate, linguas quas non noverant addiscerent. Quæ Schola, propter peregrinorum confluxum, ibidem solatium suscipientium, versa est in [2] xenodochium, quod "Sancti Spiritus" dicitur.

Offa founds a School for foreigners at Rome.

Ad quod exhibendum, Rex Offa, ex regali munificentia, et pietatis affectu, denarium, qui dicitur "Sancti "Petri," de maxima parte regni sui concessit; obtinens idcirco, ut nullus Angligena extra Angliam [3] antidotum pœnitentiæ mendicaret: sane retento censu de tota terra Sancti Albani, Ecclesiæ Sancti Albani futuris temporibus, die Sancti Petri ad Vincula persolvendo, in testimonio recognitionis sempiternæ, quod, ut Ecclesiam liberam redderet, et non obligatam, Romam petierit. "In die," inquam, "Beati Petri ad Vincula "persolvendo;" quia eadem die Rex corpus Beati Albani, Anglorum Protomartyris, de terreno cespite levatum, invenire promeruit. Unde ille denarius collectus nomen sortitur, ut "Denarius Sancti Petri" per totam Angliam appelletur.

Saint Peter's Pence granted by Offa for support of the School.

The lands of St. Alban's to be exempt from payment of Saint Peter's Pence.

Dies Sancti Albani, in crastino Sancti Petri.

Solemnitatem vero Inventionis Sancti Albani constituit Rex, assensu Abbatis Willegodi et totius Con-

The Invention of St. Alban, August 2.

---

[1] *Præterea . . . . . Angliam appelletur* omitted in MS. Spelman.

[2] *zenodochium* in MS. Claudius E. iv.

[3] *antitodum* in MS. Claudius E. iv.

Willegod, 1st Abbot. ventus, in crastino Sancti Petri solemniter, prout decet, celebrari, ne Principis Apostolorum festivitas in aliquo videretur mutilari.

Tandem sentiens Rex tempus suæ dissolutionis non multum distare, [1] compositis componendis per regnum suum, obtulit chartas donationis suæ super majus altare Beati Albani, in conspectu Willegodi Abbatis et totius Conventus, et multorum magnatum; in testimonium sempiternum salvationis animæ suæ, quam cæde multorum hominum polluerat: anno, videlicet, Gratiæ septingentesimo nonagesimo quinto, regni vero ipsius Offæ tricesimo quinto; et, non diu postea vivens, ab hujus mundi incolatu migravit ad Dominum.

Deeds of gift presented on the altar, A.D. 795.

Death of Offa.

De terra de Pynesfelde, tempore ipsius Abbatis, per Egfridum, filium Regis Offæ, monasterio prædicto liberaliter collata.

Filius autem ejus, [2] Ecgfridus, judicio et misericordia patrissans, regni post eum suscepit gubernacula.

Iste igitur Ecgfridus, pius et justus, coronatus est solemniter vivente patre, et hoc procurante, a Legatis missis in Britanniam per Adrianum Papam ad roborandum fidem Christi, quæ debilitabatur, per Sanctum Augustinum plantata.—Qui, patris augens beneficia, contulit Ecclesiæ Sancti Albani, primo anno regni sui, terram quinque maneriorum, anno Gratiæ septingentesimo nonagesimo sexto, videlicet, in loco dicto "Pynesfeld," cum antiquis terminis; chartasque patris sui benigne cum sua serena concessione confirmavit: [3] pro confirmatione regni sui, et sua prosperitate, necnon pro salute

King Ecgfrid, son of Offa, a benefactor to St. Alban's, A.D. 796.

[1] *compositis ..... regnum suum* omitted in MS. Spelman.

[2] *Ecgfridus, filius Offæ.—Kenulphus.* — Marginal Notes in MS. Claudius E. iv.

[3] *pro .... protegendo* (p. 7) omitted in MS. Spelman.

paternæ, suæque, animæ, et antecessorum suorum, ecclesiam suam per omnia salubriter protegendo.[1]

Willegod, 1st Abbot.

De morte inclyti Regis Offæ, et Abbatis memorati.

Et eodem anno, piæ memoriæ Willegodus Abbas, a corpore resolutus, naturæ debita persolvit; dolore, ut dicitur, pro morte Regis, quia sese mutuo fœdere incomparabiliter condilexerant, contabescens. Qui per omnia strenue vitam peregit, nisi quod per negligentiam, et forte vitæ tædium, quo languit, audito lugubri rumore de morte Regis, corpus desiderabile ipsius fundatoris Ecclesiæ suæ, sibi dilectissimi, illustris Regis Offæ, non requisivit; [2] quod tam multipliciter promeruit magnifice in Ecclesia Sancti Albani tumulari. Pro qua ingratitudine, ut creditur, matura morte perculsus, infra duos menses post Regis obitum vitam finivit temporalem.

Death of Abbot Willegod, A.D. 796.

His neglect to inter the body of the Founder, King Offa, at St. Alban's.

[3] Constat autem, et omni acceptione dignum est ut fide certa concipiatur, ipsum Regem, cum Martyre suo, quem in terra sublimavit, regnare feliciter in cœlestibus, nomenque ejus in libro vitæ indelebiliter annotari, licet ejus carnales exuviæ in terris non [4] venerentur; juxta illud poeticum,—

" ——— [5] Levis est jactura sepulcri."

Hopes of Offa's final salvation, though his earthly remains are lost.

In solatium, exempli [6] nobis legislatoris [7] Moysis memoria advenit, cujus sepulcrum ab omnibus ignoratur.[8]

The same as to the body of Moses

Et sciendum, quod idem gloriosus Rex Offa primo Rex fuit tantummodo Merciorum; sed cum strenuis-

---

[1] *Rex Ægfridus, filius Offæ. Iste regnavit circiter dimidium anni.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[2] *qui* in Wats's text.

[3] *Constat autem .... est, ædificare* (p. 8), omitted in MS. Spelman.

[4] *invenirentur* in Wats's text.

[5] Virgil, *Æneid*, ii. l. 646; slightly misquoted, it being—"*Facilis jactura sepulcri.*"

[6] *nobilis* in Wats's text.

[7] *Moysi* in MS. Claudius E. iv.

[8] *Deuteron.* xxxiv. 6.

Willegod, 1st Abbot. simus fuisset in armis, corpore alacer et propagatus, et in dubiis casibus audax, et [1] cum discretione imperterritus, fugatis quibusdam nothis regulis, qui terram pro magna parte [2] pro inertia patris sui, senescentis, occupaverant, [3] affugatis, postea totius Albionis et partium adjacentium potenter obtinuit monarchiam. [4] Beornredo enim perempto, Kentenses, West-Saxones, Est-Saxones, Est-Anglos, et Northamhumbranos, in ore gladii profugavit. Unde postea tactus spiritu, et ductus pœnitentia, pro strage nimia quam exercuerat, et sanguine humano quem fuderat, necnon et incendiis et aliis exterminiis quæ solent bello perpetrari, dignos egit, admonitione et disciplina cujusdam Sancti, fructus pœnitentiæ. Unde vocante Eo, "Qui [5] non vult mortem "peccatoris, sed ut magis conversus vivat," amicus Dei effectus est; adeo quod angelico oraculo de Inventione Beati Albani, Anglorum Protomartyris, qui diu in loco incognito jacuerat ignobiliter, meruit edoceri, et domum Dei magnifice, ut [6] prætactum est, ædificare.

Exploits of King Offa.

His conversion, and Invention of the body of St. Alban.

Eadricus, secundus. De præfectione Eadrici in Abbatem Sancti Albani; et de moribus, vitiis, et de morte ejusdem.

Eadric, 2nd Abbot, A.D. 796.

Eadricus huic successit, Abbas eximius. Hic eodem anno quo sublati sunt de medio Rex Offa et Willegodus Abbas, de gremio ecclesiæ suæ electus est, et in sedem pastoralem sublimatus, sine moræ dispendio et scandalo schismatis; juxta petitionem Christianissimi Regis Offæ, qui, dum viveret, sæpe ac diligenter exhortatus est, ne unquam ab alterius ecclesiæ congregatione sibi pastorem eligerent, sed sine morosa ac damnosa expec-

---

[1] *cum* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *per inertiam patris* in MS. Nero D. i.; qy. if not *per Merciam*.

[3] This word appears to be superfluous.

[4] *Boemredo* in MS. Claudius E. iv.; *Beormredo* in MS. Nero D. i.

[5] *Ezekiel* xviii. 32; xxxiii. 11.

[6] *prædictum* in MS. Nero D. i.

tatione, viduatæ ecclesiæ providerent, ne videretur domus sua vacua religionis, et egena religiosis: nisi forte eveniret,—quod penitus execrabatur,—ad id urgente necessitate, per indigentiam idoneorum, cogerentur alieno indigere.

Eadric, 2nd Abbot.

[1] Iste Eadricus, Regibus, Offæ, et filio ejus, Ecgfrido, sanguine propinquus, et fœdere dilectionis amicissimus, ecclesiam, sibi commissam, strenue [2] in multis discriminibus contra multos rebelles, licet potentes et potenter in eum insurgentes, fultus auxilio regio, gubernavit, et clypeo protexit discretionis.

Strong rule of Eadric, a kinsman of Offa and Ecgfrid.

Qualiter nonnulli ejusdem Abbatis tempore murmurabant de tantis beneficiis per Regem Offam eidem monasterio collatis.

Porro murmurabant multi, recalcitrantes, eo quod munificentia Regis Offæ,—quam sinistra interpretatione "prodigalitatem" appellabant,—tanta contulerat Ecclesiæ Sancti Albani, quod modum videretur excessisse, et regiam dignitatem, pro magna parte mutilatam, jacturam et diminutionem incurrisse. Et ad id sentiendum fere animum Regis, adhuc juvenis, inclinaverunt. Sed Beatus Martyr ecclesiam suam, supra firmam [3] petram, scilicet, Christum, fundatam, nec ventis concuti, nec procellis toleravit labefactari.

Murmurs against the munificence of King Offa.

Wulsigus, tertius.

Vulsigus vero Abbas huic [4] successit, sine longi temporis intervallo, juxta petitionem illustrissimi Regis Offæ. Iste, regali stemmate procreatus, erectus est

Wulsig, 3rd Abbot.

---

[1] *Rex Athelwulfus, filius Ecgfridi. Iste regnavit annis viginti, et mensibus quinque, et interfectus est a Danis, anno Gratiæ octingentesimo vicesimo octavo.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[2] *in* omitted in Wats's text.

[3] *Matt.* xvi. 18.

[4] *Rex Edmundus Sanctus.*—Marginal Note in MS. Claudius E. iv.

Wulsig, 3rd Abbot.

Bad rule of Wulsig, a member of the royal family.

cito in superbiam, mutans habitum, tam forma quam colore. Qui, sericis utens vestimentis, phaleratus incessit, venatum ivit; dapsilis in esculentis et poculentis, potentium principum magis quam Dei sibi studuit gratiam conciliare. [1]Mulierum nobilium turbas ad mensam suam, infra septa habitationis suæ, multotiens invitans, metas honestatis transgrediens, scandalum suscitavit, et tam [2]sui quam fratrum, quamvis forte non subfuisset causa reatus, enormiter læsit integritatem. Expirante odore bonæ famæ, quo ab initio fragravit religio, caritatis igniculus refriguit, multorum et tepuit devotio.

He wastes the substance of the house.

Brachio igitur sæculari, et divitum fultus patrocinio, se suaque in manu forti tuebatur. Verum extirpator substantiæ ecclesiasticæ, et dilapidator thesauri, vasa quæ Rex Offa contulerat concupiscibilia, pallas, et monilia, (quorum jactura erat irrestaurabilis,) alienavit. Consanguineas suas, quæ sine maritis erant, tam viduas quam virgines, et etiam affines, magnatibus, non sine sumptuoso apparatu, matrimonio copulavit. Justa igitur Dei et Martyris ultione percussus, suscitavit contra eum de suo Conventu seditionem; et, ut dicitur, postea in brevi [3]migravit ab incolatu hujus mundi, potionatus, cum odio Conventus, et maledictione.

Rising in the Convent against him.

He is said to have been poisoned.

The property of the Abbey rescued from the spoilers.

Insurrexerunt [4]ergo, eo mortuo, viri graves, potentiores de Conventu, in omnes consanguineos, quos de bonis ecclesiæ saginaverat ille carnalis Abbas; et, suscitatis controversiis et quæstionibus, omnes bonis

[1] *Rex Alfredus Magnus. Iste regnavit viginti novem annis, et mensibus sex. Hic, meritis exigentibus, "Magnus" dicebatur.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[2] *suæ* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[3] *Rex Martyr Ædmundus Sanctus. Iste, ex antiquorum Saxonum genere oriundus, passus est anno Gratiæ octingentesimo septuagesimo, Martyr gloriosissimus. Rex Ædwardus, "Fortis" cognomento. Iste regnavit annis viginti quatuor.*—Marginal Notes in MS. Nero D. i.

[4] *igitur, eo,* MS. Nero D. i.

ab ecclesia obtentis spoliarunt. Qui, spoliati, in paupertate et infirmitate vitam miseram protraxerunt, et in egestate vitam terminarunt.

Wulsig, 3rd Abbot.

Wulnothus, quartus.

Vulnothus. Iste duobus vel tribus annis errores prædecessoris diligenter correxit. Postea vero, pejor priore effectus, [1] tam formam [2] cucullæ et frocci, quam colorem transmutavit primitivum. Iste sanctimoniales semisæculares, ut unius moris in una domo viverent, et ut infamiæ [3] suspicionem purgaret, constituit; metas evagationis posuit; tempus silentii, dormitionis, comestionis, et orationis, illis certis locis et temporibus limitavit.[4] Prædecessor enim ejus illas in domo nimis vicina ecclesiæ collocaverat; qui sub specie religionis errorem palliavit. Sed hic [5] Wulnothus ut in Eleemosynaria commorarentur, et Matutinas in majori ecclesia, cum Horis diurnis, audirent, et Mandatum more facerent cotidiano regulariter, ordinavit. Dietam earum ab esu carnium coartavit.

Wulnoth, 4th Abbot.

He makes new ordinances for the nuns attached to the Convent.

Processu vero temporis, quæ bene inchoavit, fine deteriori maculavit. In habitu enim monastico primum transgressionem impudenter inchoans, aves venaticas et canes aluit, et venatores; et, venantium mores usurpans, induit et vestimenta. Insuper, soluto freno, ut dicitur, pudicitiæ, mimis et inhonestis substantiam ecclesiæ dilapidando, famam religionis denigravit.

Ultimate backsliding of Abbot Wulnoth.

His worldliness.

---

[1] *tam formam habitus, quam colorem*, variation in MS. Spelman.

[2] *cuculli* in Wats's text.

[3] *suspicioni* in MS. Claudius E. iv., corrected from MS. Nero D. i.

[4] The apparently unintelligible word "*kokernunt*" is written here in the margin of MS. Nero D. i.

[5] *Rex Ethelstanus. Iste regnavit annis sexdecim, et obiit, scilicet, anno Gratiæ nongentesimo quadragesimo regni sui.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

Wulnoth, 4th Abbot.

Nota—quod Beatus Albanus surreptus fuit, et restitutus.

The bones of St. Alban, the Protomartyr, are carried off by the Danes, to Denmark.

Hujus quoque Abbatis tempore, debacchantibus Danis in Anglia, [1] qui superficiem terræ cooperuerant, inæstimabile facientes exterminium, et ad Sanctum Albanum hostiliter venientes, cum audissent quod Angliæ Protomartyr extitit famosissimus, ossa ejus, fracta capside, rapuerunt, et in suam regionem detulerunt; et ea ibi veneranter in feretro pretioso, ad hoc specialiter fabricato, reposuerunt, in quadam domo religiosorum, scilicet, Monachorum Nigrorum; ut, sicut in Anglia, sic in Dacia, conformiter veneraretur. Sed quia non placuit Sancto ibi commorari, ut liquet per sequentia, sed potius ubi sanguinem pro Christo fudit, [2] suam sic procuravit repatriationem.

[3] *Qualiter non placuit Beato Albano alibi morari nisi ubi passus est.*

The Danes plunder the Abbey, and carry off the bones of St. Alban.

Cum Danorum rabies in Anglia feralius grassaretur, et prædis omnia paterent, et incendiis, nec erat qui resisteret, præsumpserunt et ipsi Ecclesiam Beati Albani feraliter invadere, et, exigentibus peccatis inhabitantium, permittente Deo, totum ecclesiæ thesaurum, in vasis, vestimentis, in prædam diripere; loca sancta, et Beatorum Martyrum primitivo sanguine consecrata, profanare; ossa quoque Beati Albani, Anglorum Protomartyris, extrahere de locello, et in Daciam transportare, sacrilega temeritate præsumpserunt, credentes forte Deo placere, si in eorum finibus novis titulis coruscaret.

---

[1] *qui ..... exterminium et,* omitted in MS. Spelman.

[2] *per industriam et cautelam cujusdam monachi, nomine Egwinum, suam procuravit repatriationem,* in MS. Spelman.

[3] The whole of this account is omitted in Wats's text, p. 38, as not being in MS. Nero. D. i.; though it is there referred to, at the foot of folio 30 b.

Erant nempe in Anglia tunc temporis Beatus Albanus, quia Anglorum [1] Protomartyr et indigena, Beatus Eadmundus, Beatus Oswaldus, Beatus Oswynus, propter regiam eorum excellentiam et martyrii dignitatem, et Beatus Cuthbertus, propter pontificalem reverentiam, et eorundem miraculorum frequentiam: per omnia Christianorum climata facti sunt famosissimi ac celeberrimi.

Wulnoth, 4th Abbot.

The Saints, whose shrines, throughout England, were then distinguished for miracles.

Cum autem ipsi Dani memorati ad regionem suam pervenissent, ferentes secum reverenter in theca speciali Martyris reliquias, fabricari fecerunt feretrum quoddam pretiosum, ubi tam carum thesaurum reponere valuissent. Erat autem locus ad quem descenderant, insula quædam; in domo, videlicet, quadam religiosorum, quæ dicitur [2] "Owense," cui præest Episcopus.

The Danes deposit the relics of St. Alban at Owense.

Cumque illic per aliquot annos honorifice custodiretur, et ab omnibus incolis condigne honoraretur, monachi Sancti Albani, reliquiis sui Patroni spoliati, inconsolabiliter doluerunt; et quia, ne forte, peccatis eorum exigentibus, hoc eis evenisset, pœnitentiam egerunt orando, jejunando, et eleemosynas erogando, ne forte hoc infortunium suis delictis imputaretur. Hoc autem interim incessanter a Deo et Sancto Martyre postulabant, ut, per Dei providentiam, Martyr ad locum ubi sanguinem suum pro Christo fudit, in Anglia primitivum, pacatus remearet.

Distress at St. Alban's, for loss of the relics.

Unus autem in Ecclesia Sancti Albani professus, et laudabiliter commorans, de ablatione dictarum reliquiarum plus cæteris, (quia de pago ejusdem Martyris extitit oriundus,) dolens et contristatus, nocte dieque oravit propensius, ut videre mereretur tempus ut Martyr ad locum reportaretur, a quo in cœlum, martyrio purpuratus, avolavit. Nomen monacho, "Egwynus" fuerat; qui, cum hostes Martyrem sustulerunt, officio Sacristæ fungebatur.

Prayer of Egwin, the Sacrist.

---

[1] *promartir* in MS. Claudius E. iv.

[2] Probably the "Odensee" of the present day.

Wulnoth, 4th Abbot.

St. Alban appears to Egwin, in a vision, and gives him directions.

Nocte igitur quadam, dum alto sopore post Nocturnum dormiret, apparuit ei Beatus Anglorum Protomartyr, Albanus, statura procerus, capillis et barba prolixa, more antiquorum nobilium Britonum, venerabilis, veste, gestu, et facie, compositus ac reverendus; et tangens virga pulcherrima, quam bajulabat, dormientem, ait:— "Ego sum, care mi, Patronus tuus, Albanus, quem diligis, Anglorum Protomartyr; preces tuæ, ascendentes "ad Dominum, exaudiuntur, et præparationem cordis "tui audivit auris ejus. Oravi tecum, et coimpetravimus. Postula licentiam ab Abbate, et sine difficultate postulatam obtinebis. Habitum, non mores, "mutabis, Daciam aditurus; viam tuam dirigam, cum "cunctis actionibus. Reliquias meas rehabebit domus "ista, et gaudebit usque in finem sæculi possidendo; "nec [1] pigriteris pro adquisitione earum ad horam "peregrinari;"—et sic, cum lumine quod ipsum circumfulserat, disparuit Protomartyr, miri odoris ibidem fragrantiam derelinquens; quæ, usque in tertium diem permanens, sed paulatim deficiens, argumentum visionis cœlestis evidens perhibebat.

Sweet odour left by the Martyr.

Egwin sets out for Denmark, and arrives at Owense.

Mane igitur facto, monachus Abbatem suum adiit, et hæc omnia seriatim ipsi demonstravit: cum benedictione autem dimissus, in Daciam impiger transfretavit, et ad insulam de Luna, ubi, fama referente, habebantur ossa Beati Martyris Albani, usque pervenit, habitu mutato religionis. Et cum ibidem per annum moram continuasset, complacuit omnibus cum quibus conversabatur, prudentia, eloquentia, elegantia, et, quod præstantius extitit, scientiæ ac morum eminentia. Hiis igitur pollens gratiæ muneribus, cum ab monachis de Owense familiariter nosceretur, ut habitum religionis eorum, videlicet, Nigri Ordinis, susciperet, inter eos conversaturus, humiliter flagitabant. Egwinus autem

[1] *pigriceris* apparently in MS. Claudius E. iv.

desiderium suum, quod in secreto cordis thesaurizaverat, sitienter cupiens perducere ad effectum, et viam jam patere, consensit; et monachus ibi effectus, omnes commonachos et confratres tam sæculari quam claustrali industria in brevi superavit. Caute tamen suppressit et celavit locum suæ originis, et, super omnia, arcanum mysterium quod proposuit, de reportandis reliquiis domini sui ad locum martyrii genialem.

Wulnoth, 4th Abbot.

He becomes a monk at Owense.

Promerente igitur multiplici industria, infra paucos annos Sacrista effectus est, ad quod specialiter anhelavit. Erat namque jam custos feretri, in quo recondita fuerunt pignora Martyris, necnon et totius thesauri ecclesiastici quem Conventus possidebat. Consuevit autem de noctibus sub feretro Martyris solus propensius orare, ut, sic factum sequens cautius pallians, votum suum ad finem perduceret præconceptum. Paravit interim capsile quoddam, tripedale, aptum valde, prout noverat, et idoneum ad reponenda convenienter ossa memorata. Erat autem firmissimis vinculis ferreis undique roboratum, et sera triplici communitum.

He becomes Sacrist there.

He prepares for a secret removal of the Martyr's remains.

Una igitur noctium, tempore brumali, quando noctes diuturniore mora protenduntur, fecit Sacrista aperturam in fundo feretri inferiori; per quam omnia ossa domini ac patroni sui, Martyris, extraxit, et, pallis involuta pretiosis, in scrinio suo reposuit, et ordinate coaptavit; [1]et quodam, quod ad hoc caute præparaverat, aperturam quam fecerat, (ita quod nec vestigia alicujus scissuræ apparuerunt,) obturavit. Remansit autem feretrum omnino vacuum. Suum autem capsile, quod reliquias continebat, seris suis clausit, et claves, sub sigillo in crumena clausas, sicut et scrinium, tanquam thesaurum in arcano loco deposuit pretiosum.

He removes them from the shrine into a chest, prepared for the purpose.

Habebat autem Sacrista memoratus amicum quemdam specialem, institorem opulentum, natione Anglicum; qui, navigaturus in Angliam, prout annuatim consuevit,

Egwin requests a merchant to carry

---

[1] *e* in MS. Claudius E. iv.

Wulnoth, 4th Abbot.

the chest to England.

cum suis venalibus, in proximo proposuit proficisci, Cui, seorsum vocato in secretissimo consilio, Sacrista dixit ;—" Amicorum carissime, est mihi secretum " præcordiale, quod tibi habeo revelare ; precor ob- " nixius, sub obtentu optimæ remunerationis et ami- " citiæ indissolubilis, quatenus quoddam scrinium " satis expeditæ brevitatis, seratum et sigillatum, " cujus clavem penes me retineo, cum sigillo, in An- " gliam salvo velis transportare ; reposui enim libros " in eodem, quos mihi peregrinaturo Abbas Ecclesiæ " Sancti Albani benigne commodavit, in brevi remit- " tendos. Ego autem, vita comite, vel de licentia præ- " lati mei ei clavem in brevi, ad eum veniens, portabo, " vel transmittam. Illud [1] cœnobium, ut nosti, vix " per unam dietam distat a Londoniis, ut bene nosti. " Londoniarum enim civitas est tui limes itineris, quo " proponis proficisci. Ego autem tantum laborem con- " digno beneficio remunerabo ; et fundam pro te preces " indefessas, ut Dominus vias tuas, tam per mare quam " per terras, dirigat, cum prosperitate."

Et quia, secundum illud poeticum,—

[2] " Crede mihi, res est ingeniosa dare,"

institori statim munus contulit pretiosum, supplicando sedulo ut in navi sua, tutissimo loco, locellum suum absconsum collocaret,—" Et cum ad sanctum " cœnobium perveneris, capsile sic seratum, cum litteris " meis, tradas, consignatis, meum, quam potero, adven- " tum prænuncians."

The merchant consents to carry it.

Mercator autem, precibus suis benigne favorem præbens, et assensum, omnia se pollicitus est fideliter consummare. Caute igitur locellum illum usque ad portum quo navem suam fuerat ascensurus, qui a Danis "Ripa" dicitur, fecit transportari, et in tutissimo loco in navi sua carissime abscondit ; ignorans penitus quod haberet, veruntamen pretiosum quid, ac carum,

---

[1] *scenobium* in MS. Claudius E. iv. | [2] Ovid, *Amores* I. viii. l. 62.

reputavit. Cum igitur, prosperante vento ad votum, et propitiante, Martyre sic volente, Londonias pervenisset, locellum suum usque ad Cœnobium Sancti Albani, juxta pactum compromissum, in biga perducens, tradidit Abbati coram quibusdam fratribus, cum litteris sibi creditis, sigillatis, ex parte Egwyni, Sacristæ de Owense. Quod cum Abbas gratanter acceptasset et recepisset, nuncius, donativis honoratus, Londoniam remeavit.

Wulnoth, 4th Abbot.

The chest is delivered to the Abbot of St. Alban's.

Abbas igitur, per litteras, quas legi fecit in Capitulo, de rei serie plene certificatus, plus quam dici potest, in Christo lætabundus, gratias egit Salvatori, qui Martyrem suum feliciter ad propria revocavit. Et convocatis fratribus universis, et Christi fidelibus, in propatulo, gaudenter ait;—"Viri, fratres, "ac filii, in Christo carissimi, congaudete mihi, quia "Patronum nostrum, qui raptus fuerat, et inter bar-"baros exilio condemnatus, Beatum Albanum, mira-"culose recuperavimus." Et cum totius seriei plenitudinem cunctis plenius enucleasset, cuncti Salvatoris clementiam, et fratris prudentiam, collaudarunt.

Joy of the Abbot thereat.

Frater Egwinus, cum, redeunte ad propria mercatore memorato, omnia ad votum audierat contigisse, gavisus est in Domino, perpendens veraciter quod Dominus noster, Ihesus Christus, et gloriosus Martyr Albanus, omnes actus suos, et vias, direxisset. Venit igitur post aliquot dies ad præfatum suum Episcopum, vel Priorem, dicens;—"Domine,—

Egwin hears of its safe arrival at St. Alban's.

[1]"Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
"Ducit, et immemores non sinit esse sui.

"Non quiescit spiritus meus, donec videro patriam, "amicos, et consanguineos meos, adhuc superstites. "Precor igitur obnixius ut concedatur mihi licentia "ipsos, antequam moriar, saltem semel visitare; et dicto "'Vale' ultimo, huc ad propria, sine moræ dispendio,

He asks for leave to return home.

---

[1] Ovid, I. *Epist. Pont.* iii. l. 35.

Wulnoth, 4th Abbot.

He returns home, and makes a full disclosure to the authorities at Owense.

"remeare." Tandem vix impetravit. Ipse igitur, licentia obtenta, prospere navigans, applicuit in Anglia; et per eosdem mercatores, cum redirent, significavit litteratorie expresse rei seriem, incipiens ab apparitione Beati Albani, quæ facta fuit ad ipsum, tam Episcopo quam Priori et fratribus: quod si de veritate adhuc dubitassent, feretri vacuitas testimonium veritati perhiberet. In quo facto, cui Dei et Martyris auctoritas præstitit audaciam, si peccasset, veniam postulavit.

Varying opinions among the Danes, as to Egwin's conduct.

Dani vero cum de re gesta certificarentur, oriuntur inter eos sententiæ multiformes; asserentibus aliis quoniam Egwinus monachus sacrilegus esset, et proditor cruentissimus; aliis autem affirmantibus quoniam pii sacrilegii prudenter propositum consummavit,—

[1] "—— Facto pius et sceleratus eodem."

Cum autem Egwinus sanus et incolumis domum pervenisset, totus Conventus, comitante Abbate, occurrit ei, cum gaudio applaudens ei, et eundem honorando. Intrans autem Capitulum, coram Abbate et Conventu, aperuit locellum suum, cujus claves adhuc bajularat, et optatas reliquias monstravit universis.

Miraculous cures wrought by the relics of St. Alban.

Erant autem in eodem tempore multi infirmi diversis infirmitatibus, tam de Conventu quam de populo, gravibus laborantes, qui, postulato Martyris auxilio, manifeste curati sunt. Qui sui salvatoris misericordiam, cum hymnis et laudibus, ad sidera sustulerunt. Conventus autem, in solito suo feretro ossa sui Martyris reponendo, ut decuit, veneranter, oravit affectuose nimis Deum et ejus Martyrem, ut sicut ipsum locum qui quondam "Holmhurste," et locus, dicebatur, damnandorum, juxta situs Verolamium, veluti Mons Calvariæ juxta Ierusalem, dignaretur omnibus diebus sæculi inhabitare, nec se illinc sineret asportari. Quo etiam in loco, passione sanctificato, venerabilis ac victo-

Prayers put up to God, and his Martyr.

---

[1] Ovid, *Metam.* iii. l. 5.

riosissimus Merciorum Rex, Offa, divino oraculo edoctus, ossa ejus invenit, de terra levavit, et nobile cœnobium ei construxit, et monachos sub Abbate Willegodo, secundum Beati Benedicti Regulam, vivere constituit. Wulnoth, 4th Abbot.

Hujus historialis eventus seriem ego, frater Matthæus [1] Parisiensis, duxi litteris commendare, ne iterum, incuria vel vetustate, a memoria hominum deleatur. Quam etiam accepi a viris fidelibus et discretis, et fidedignis, qui Daciam, in famulatu Domini Regis Daciæ, multis annis inhabitarunt, qui de pago Beati Albani erant oriundi vel educandi; Odone, videlicet, ejusdem regis thesaurario et trapezita, Magistro Johanne de Sancto Albano, aurifabro incomparabili; qui etiam, amator Martyris devotus et specialis, exterius feretrum, quod "capsidem" vocamus, fabricavit, solemne ejusdem Martyris domicilium; filio quoque ejusdem Johannis, Nicolao de Sancto Albano, qui quandoque cuneum et monetam dicti regis Daciæ triginta annis custodivit; qui Rex, dictus "Aldemarus," plus quam quadraginta annis regnavit. Ipse Nicolaus etiam Domini Regis Anglorum postea monetam et cuneum custodivit. Domino quoque Edwardo clerico, Domini Regis Anglorum speciali consiliario; et filio ejus [2] patruo primogenito. Talium virorum testimonio fidem indubitatam arbitror adhibendam. Veterum tamen negligentia ac simplicitate, nec ille memorabilis eventus, nec multi alii, etiam majores, litteris minime commendantur.

Sources of foreign information, whence Matthew Paris obtained this story.

Nicholas the Moneyer.

Decay of old traditions at home.

De laudabili fine et sanctitate vitæ [Abbatis] ejusdem.

[3] Memoratus autem Abbas ultimis vitæ suæ diebus, a Beato Martyre non despectus, sed misericorditer re-

[1] *Pariensis* in MS. Claudius E. iv.
[2] Sic in orig.
[3] *Memoratus autem abbas* omitted in MS. Nero D. i., and "*In*" inserted before "*ultimis*."

Wulnoth, 4th Abbot.

Chastened by disease, he shews true repentance.

spectus, meruit in hac vita temporali pœna feliciter expiari. Postquam enim, per curriculum circiter undecim annorum, ecclesiam suam quoquo modo rexerat, paralysi percussus, temporali pœna purgatus, dignos egit fructus pœnitentiæ; et divino flagello castigatus, vitam in tantam sanctitatem commutavit,—faciendo de necessitate virtutem,—quod multos sanctitatis exemplo informavit, et vitam felici fine terminavit.

Eadfrithus, quintus.[1]

Eadfrith, 5th Abbot. His great shortcomings.

Eadfrithus. [2]Iste, ex Saxonum magnatibus originem ducens, tantummodo corpore expectabilis elegantiæ et magnitudinis fuit, operibus vero vanus et despicabilis. Ex Priore vero electus et creatus in [3]Abbatem, rigore claustri postposito, in comessationibus et otiis ætatis suæ tempora inutiliter protelavit. In camera assiduus, in claustro rarus, in choro nunquam apparere dignabatur. Et sic moribus commutatis, veterem hominem, cum actibus suis, exuto novo, induere nitebatur. In tuendis ecclesiæ suæ possessionibus tepidus, in adquirendis pusillanimis, exemplum pastor ovibus dabat perniciosum. Veruntamen cyphum quemdam desiderabilem, tam artificio quam materia admirabilem, adquisivit, et Beato Albano obtulit, ad Corpus Dominicum reponendum.

He gives a choice cup to St. Alban's.

Oratory of St. Germanus of Auxerre, built at St. Alban's.

Hujus quoque tempore, ex permissione ejusdem, non auxilio, fabricata fuit basilica in honorem Sancti Germani, Antissiodorensis Episcopi, ab venerabilis memoriæ Ulfo, Priore Sancti Albani, miræ sanctitatis viro.

---

[1] *vel Eadfridus,* in MS. Nero D. i.

[2] *huic successit. Iste,* in Wats's text.

[3] *Rex A[ed]mundus, Pius cognomento. Iste octo annis regnavit.*—Marginal Note in MSS. Nero D. . and Claudius E. iv.

De primitiva fundatione Capellæ Sancti Germani per Ulpham, Priorem Sancti Albani; et de laudabili fine, tam ejusdem, quam Abbatis memorati, ibidem.

Eadfrith, 5th Abbot.

[1]Habitaculum enim illud, in quo idem Sanctus Germanus, postquam veneranter corpus Sancti Martyris de terra levaverat, moram fecit aliquando, scilicet, in convalle pomœrii, ubi paludes et arundines capacia loca reddunt [2]inhabitabilia, ignobiliter jacuit derelictum; et ædificia diruta vix vestigia memoriæ prædicti Sancti reliquerunt.

Neglected site of the former abode of St. Germanus, at St. Alban's.

Constructa igitur, ut prædictum est, basilica, ex licentia Abbatis, quidam ibidem [3]monachus claustralis, eximiæ sanctitatis vir, vitam longo tempore duxit heremiticam, hortos coluit, herbis, et leguminibus, et aqua, in abstinentia mirabili, et orationibus infatigabilibus, deduxit. Meruit igitur, pro sanctitate præclara qua floruit, virtutibus multis insigniri: venerunt etiam Episcopi, et graves viri, tam laici et sæculares, ad eum, ut per confessionem mererentur a peccatis variis expiari, et orationibus ipsius commendari.

Wulfa, a Dane, is established, as a hermit, in the Oratory of St. Germanus.

Iste, [4]Wulfa nomine, Dacus natione, Abbati consanguineus, postquam tempora vitæ suæ laudabiliter consummaverat, ob reverentiam virtutum suarum, cum Abbatibus meruit habere veneranter sepulturam. Post ejus vero transitum, Abbas, ad se reversus, et forte precibus sancti viri a Deo respectus, deposito omni fastu, cum fastigio, vitæ pastoralis onus et honorem, cum baculo, resignavit; et, constructis quibusdam ædificiis juxta prædictum oratorium, in loco ubi prædic-

Wulfa is buried among the Abbots.

Repentance of Abbot Eadfrith. He resigns the Abbacy, and adopts a solitary life.

---

[1] *Habitaculum ..... ipsius commendari*, omitted in MS. Spelman.

[2] *inhabitacula* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *Aucanus nomine, qui puerum resuscitavit, tres dæmoniacos curavit.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[4] Altered to *Wlfus* in MS. Nero D. i.

Eadfrith, 5th Abbot.

tus heremita, habitavit, errata pristina deflendo, vitam ducens solitariam. Et mutatione dexteræ Excelsi, factus est consors et cohæres prioris heremitæ, vestigia sequens sanctitatis; ita quod, virtutibus ante mortem clarus effulgens, laudem promeruit immortalem.

The Abbacy is vacant for a year, on his resignation. A division among the monks, and disastrous results thereof.

Postea vero vacuit Abbathia, carens pastore, per annum; et orto schismate, dissipata sunt hinc inde bona ecclesiæ, et fiebat interea rerum distractio, in perniciem animarum utrobique; Prior enim, cum suis fautoribus, majori parti Conventus in electione adversabatur. Tandem procurantibus Episcopis cohabitantibus, [1][et] curam adhibentibus, sopita est discordia, et unanimi consensu pastorem monachi sibi elegerunt.

Wulsinus, sextus. De constitutione Villæ et Ecclesiæ Sancti Albani, tempore Abbatis memorati.

Wulsin, 6th Abbot. His virtues.

Vulsinus. Iste, pius et ordinatæ vitæ, in spiritualibus et sæcularibus fulsit illustris. Pagum quoque Sancti Albani, et incolas, dilexit et promovit; [2]ab partibus circumjacentibus ipsum, adhibito foro, et ampliato, populis convocatis fecit inhabitari; construentesque ædificia tam sumptibus quam materie adjuvit. [3]Ecclesiam Sancti Petri a Septentrionali, Ecclesiam Sancti Stephani ab Australi, Ecclesiam Sancti Michaelis ab Occidentali, parte devote, tam ad ornatum quam utilitatem pagi, et salutem animarum, construxit. [4]Iste honoravit heremitam Eadfrithum, quondam Abbatem, scilicet, prædecessorem suum, deferens ei, ob vitæ sanctæ merita, reverentiam magnam; et mortuum,

He aids in the building of Churches in St. Alban's.

His great reverence for his predecessor, the hermit Eadfrith.

[1] Omitted in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.; supplied from Wats's text.

[2] *ab partibus .... adjuvit*, omitted in MS. Spelman.

[3] *Rex Aldredus "Piissimus" cognomento. Iste regnavit decem annis.* —Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[4] *Ita* in MS. Nero D. i.

solemniter faciens exequias, inter Abbates sepelivit; et oratorium, in quo vixit et mortuus est, nimis ob reverentiam Sancti Germani et servi Dei dilexit: [1] adeo quod sæpe ibidem frequenter [2] Missas celebraret [3] solemniter; postea non procul a loco illo oratorium in [4] honore Sanctæ Mariæ Magdalenæ construxit. Iste, sanctus et plenus dierum, feliciter migravit ad Dominum.

Wulsin, 6th Abbot.

His death.

Alfricus, septimus.

Alfricus. Iste, data non parva pecunia numismatis, necnon et pretioso cypho in quo Corpus Domini reponebatur, cujus supra fecimus mentionem, cum donativis aliis impretiabilibus, comparavit a [5] Rege piscinam magnam ac profundam, Ecclesiæ Sancti Albani nimis nocivam ac vicinam, quæ [6] "Fischpol" dicebatur.

Alfric, 7th Abbot.

He buys the Fishpool for the Monastery of St. Alban's.

De piscaria Regis apud Kyngisbiri, Monasterio Sancti Albani nociva, per ipsum Abbatem a Domino Rege empta, et in aridam terram redacta.

Erat autem Regum piscaria. Fuerunt equidem regii ministri et piscatores, molesti cœnobio, et oneri cœnobitis; [7] oppresseruntque sæpe, quia regii erant, et superbi, famulos religiosorum. Quam cum prædictus Abbas sibi comparaverat, aquam aliquando derivavit; et in quantum potuit, ne alii [8] reges piscinam illam desiderabilem in posterum sibi vendicarent, redegit in

Abbot Alfric drains the Fishpool.

---

[1] *Adeoque sæpe* in Wats's text.

[2] *Missam* in Wats's text.

[3] *solemniter* omitted in MS. Nero D. i.

[4] *honorie* in MS. Claudius E. iv.

[5] *Rex Edgarus. Iste regnavit sexdecim annis.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[6] *Fispolstrate,*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[7] *oppresserunt . . . . . religiosorum,* omitted in MS. Spelman.

[8] *Rex Edwardus Martyr. Iste vix duobus annis regnavit: et septennio passus et.*—Marginal Note in MS. Nero D. iv.

Alfric, 7th Abbot.

aridam. Cujus piscariæ adhuc apparent termini et altæ crepidines, juxta viam et vicum qui ducit versus Occidentem ; [1] "Fischpolstrete" nuncupatur. Ubi solet esse via piscatorum et regiorum ministrorum supra ripam, dum ab ecclesia et curia Sancti Albani ad regale municipium, quod "Kyngesburi" dicebatur, non longe ab ecclesia situm, frequenter commearent. Remansit autem Abbati quædam non magna piscina, cum arundineto circumjacente, ne viderentur penitus omnia deleta. Cætera autem in hortos redegit.

Death of Abbot Alfric.

Iste vero Alfricus Abbas, plenus dierum, et sanctitate præclarus, post multa opera laudabilia, migravit ad Dominum.

Ealdredus, Abbas octavus.

Ealdred, 8th Abbot.

Ealdredus, Abbas. Iste antiquas scripturas subterraneas veteris civitatis, quæ "Verlamcestre" dicebatur, perscrutatus, evertit omnia, et implevit; tracones vero, et vias, cum meatibus subterraneis [2] etiam, solide per artificium arcuatis, quorum quidam subtus aquam Warlamiæ, quæ quondam maxima civitati fuit circumflua, transierunt, diruit, implevit, aut obturavit. Erant enim latibula latronum, vespilionum, et meretricum. Fossata vero civitatis, et quasdam speluncas, ad quas, quasi ad refugia, redeuntes, malefici et fugitivi a densis sylvis vicinis fugerunt, in quantum potuit, explanavit. Tegulas vero integras, et lapides quos invenit, aptos ad ædificia, seponens, ad fabricam ecclesiæ reservavit. Proposuit vero, si facultates suppeterent, diruta veteri ecclesia, novam construere; propter quod, terram in profunditate evertit, ut lapideas structuras inveniret. Quod cum fecissent fossores, juxta ripam asseres quernos, cum clavis infixis, pice navali delinitos, quales solent esse in carinis, invenerunt. Necnon et quædam navalia armamenta, utpote anchoras rubigine semirosas,

Improvements made by him in the town of St. Alban's.

Discoveries, in the excavations, of ancient remains.

[1] *et Fispolstrate* in Wats's text. | [2] *ct solide* in MS. Nero D.

et remos abiegnos, in certum ac manifestum signum aquæ marinæ, quæ quondam Warlamcestrense vexit navigium, repererunt. Quæ unda, quomodo in parvum rivulum nunc contrahatur, et quo miraculo, Historia de Sancto Albano explanat evidenter. [1] Conchylium vero conchas, quales littus maris solet educare vel projicere, cum arenis æquoreis, [2] quas in solito vestigio cives Verolamiæ, properantes ad martyrium novi Martyris, quondam calcarunt, non sine admiratione invenerunt. Unde nomina locis ubi talia [3] repererunt incolæ, hæc videntes, vel imposuerunt, vel retulerunt se a veteribus relata meminisse: utpote, [4] Oistrehulle, Selleford, [5] et Ancrepol, Fishpol,—nomen vivarii regii ex reliquiis aquæ diminutæ. [6] Specum quoque profundissimum, monte continuo circumseptum, cum spelunca subterranea, quam quondam draco ingens fecerat et inhabitavit, in loco qui "Wormenhert" dicitur, in quantum potuit, explanavit; vestigia tamen æterna habitationis serpentinæ derelinquens.

Ealdred, 8th Abbot.

Alleged discovery of marine remains.

Names of localities alleged to have been derived therefrom.

Cave formerly inhabited by a dragon.

Iste autem Ealdredus, cum jam multam, tam in lapidibus et tegulis, quam materie lignea, ad fabricam ecclesiæ [7] coarvasset quantitatem, matura nimis morte præventus, imperfecto negotio, viam universæ carnis est ingressus.

Death of Abbot Ealdred.

Eadmarus, nonus. De præfectione Edmari in Abbatem Sancti Albani, et de ortu, moribus, et morte ejusdem.

Eadmarus, Abbas. Iste pius ac mansuetus, et sacris litteris sufficienter eruditus, sæculari et claustrali floruit

Eadmar, 9th Abbot.

[1] For "*conchyliorum.*" *Conchilia vero et*, in Wats's text.

[2] *quas insolito ..... calcarunt*, omitted in MS. Spelman.

[3] *reperunt* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[4] Meaning, Oyster Hill, Shellford, Anchor-Pool, Fish-Pool.

[5] *et* omitted in Wats's text.

[6] *Specum... derelinquens*, omitted in MS. Spelman; "*Specu*" in MS. Claudius E. iv.

[7] Qy. if not for *coartasset*.

Eadmar, 9th Abbot.

He continues the work begun by his predecessor.

probitate. Iste quæ prædecessor ejus viriliter inprimis est prosecutus, non in tantum placuit Deo ac Martyri, ut domum ipsius Martyris ædificaret et consummaret, similis factus [1] David. Adquisita tamen, tam in thesauris quam in materie adunata, ad ecclesiam construendum, non dispersit vel consumpsit.

An ancient book is found by the workmen, in a concavity of the wall.

Istius Abbatis [2] tempore, dum fossores muros et abscondita terræ rimarentur, in medio civitatis antiquæ cujusdam magni palatii fundamenta diruerunt, et cum tantorum vestigia ædificiorum admirarentur, invenerunt in cujusdam muri concavo, deposito quasi [3] armariolo, cum quibusdam minoribus libris et rotulis, cujusdam codicis ignotum volumen, quod parum fuit ex tam longæva mora demolitum. Cujus nec littera nec idioma alicui tunc invento cognitum, præ antiquitate, fuerat; venustæ tamen formæ, et manifestæ litteræ, fuerat; quarum epigrammata et tituli aureis litteris fulserunt redimiti. Asseres querni, ligamina serica, pristinam in magna parte fortitudinem et decorem retinuerunt.

De Libro Passionis et Historiæ Sancti Albani, prædicti Abbatis tempore, in quodam muro reperto.

This book is deciphered by an ancient priest, "Unwona" by name; and found to be written in old British.

De cujus libri notitia cum multum longe lateque fuerat diligenter inquisitum, tandem unum senem, jam decrepitum, invenerunt sacerdotem, litteris bene eruditum, nomine "Unwonam;" qui, imbutus diversorum idiomatum linguis ac litteris, legit distincte et aperte scripta libri prænominati. Similiterque in aliis codicibus, in eodem armariolo, et in eodem habitaculo, repertis, legit indubitanter, et exposuit expresse. Erat enim littera qualis scribi solet tempore quo cives Werlamecestram inhabitabant, et idioma antiquorum Bri-

[1] *Salomoni* in MS. Nero D. i. The allusion is to II. *Sam*. vii. 13.

[2] *tempore* omitted in MS. Nero D. i.

[3] *almariolo* in MS. Nero D. i.

tonum, quo tunc temporis utebantur; aliqua tamen in Latino, sed hiis non opus erat. Eadmar, 9th Abbot.

In primo autem libro, scilicet, majori, cujus prius fecimus mentionem, scriptam invenit Historiam de Sancto Albano, Anglorum Protomartyre, quam ecclesia diebus hodiernis recitat legendo; cui perhibet egregius doctor Beda testimonium, in nullis discrepando. In aliis vero libris, passim inventis, reperit lector prædictus invocationes et ritus idolatrarum civium Warlamcestrensium; in quibus comperit quod specialiter Phœbum, deum solis, invocaverunt et coluerunt; quod perpendi potest per Historiam Sancti Albani, si eam sedulus lector intelligat. Secundario vero Mercurium, "*Woden*" Anglice appellatum, (a quo quartus dies septimanæ intitulatur,) deum, videlicet, mercatorum: quia cives et compatriotæ, propter navigium civitatis, et commodum loci situm, per unam dietam tantum a Londoniis distantem, fere omnes negotiatores et institores fuerunt.

The book is found to contain the History of St. Alban.

The other books contain invocations and idolatrous rites.

Ancient worship there, of Phœbus and Mercury.

Abjectis igitur et combustis libris, in quibus commenta diaboli continebantur, solus ille liber in quo Historia Sancti Albani continebatur, in thesauro carissime [1] reponebatur. Et sicut prædictus presbyter [2] illam antiquo Anglico, vel Britannico, idiomate conscriptam, in quo peritus extitit, legerat, Abbas iste Eadmarus per prudentiores fratrum in Conventu fecit fideliter ac diligenter exponi, et plenius in publico prædicando edoceri. Cum autem conscripta historia in Latino pluribus, ut jam dictum est, innotuisset, exemplar primitivum ac originale,—quod mirum est dictu,—irrestaurabiliter in pulverem subito redactum, cecidit annullatum.

The other books are destroyed; the History of St. Alban is translated into Latin.

The translation being made, the original falls to dust.

Et cum Abbas memoratus profundiora terræ, ubi civitatis Verolamii apparuerunt vestigia, diligenter perscrutaretur, et antiquos tabulatus lapideos, cum tegulis et columnis, inveniret, quæ ecclesiæ fabricandæ fuerant

Discovery, in the excavations, of ancient remains.

---

[1] *reponatur* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] *illum* . . . *conscriptum*, *in* Wats's text.

Eadmar, 9th Abbot.

necessaria, sibi reservaret, quam proposuit Sancto Martyri Albano fabricare, invenerunt fossores in fundamentis veterum ædificiorum, et concavitatibus subterraneis, urceos et amphoras, opere fictili et tornatili decenter compositos; vasa quoque vitrea, pulverem mortuorum continentia. Solebant enim antiquitus cadavera mortuorum comburere; unde "funus," quasi "fumus," dicebatur. Inventa sunt insuper fana semiruta, altaria subversa, et idola, et numismatum diversa genera, quibus utebantur; et quæ idola coluerunt antiqui cives Verolamii idolatræ. Quæ omnia, ex præcepto Abbatis, sunt comminuta.

Supposed origin of the Latin word "*funus*."

The remains are destroyed.

Postea vero, memoratus Abbas, post aliquorum annorum curricula, nec etiam incepto opere ecclesiæ, sed multis ad hoc congregatis, diuturni languoris detentus incommodo, naturæ debita persolvens, ecclesiam suam ære alieno nimis dereliquit obligatam. Unde coacti sunt posteri, quasdam possessiones alienando, sylvas, quas tunc habebant copiosas, explanare.

Death of Abbot Eadmar; his intention unfulfilled, of building the church.

He leaves the Monastery in debt.

Leofricus, decimus.

Leofric, 10th Abbot.

Electus est igitur Leofricus, loco ipsius, in Abbatem; vir elegantissimæ staturæ et venustæ faciei, filius Comitis Canciæ. Qui, dum adhuc sæcularis esset, assumpturus habitum religionis, hæreditatem paternam pro hæreditate cœlesti dereliquit; fratri suo, qui consequenter natu minor erat, benigne ipsam concedens, quia ipsum tenerrime diligebat: ut intrans claustrum, vere dicere possit,—"Regnum mundi, et omnem ornatum ejus, contempsi, *et cætera.*" Expectabilis, inquam, erat corpore et facie, sed pulchrior fide ac moribus. Unde exigentibus ejus præclaris meritis, in Archiepiscopum Cantuariensem electus, non consensit, asserens fratrem suum, Alfricum, ad hoc esse digniorem. [1] Quem

His great merits, and contempt for the vanities of the world.

He refuses the Archbishopric of Canterbury.

[1] *Quem . . . . . componeret* (p. 29), omitted in MS. Spelman.

persuasit, ut Historiam ad notam de Sancto Albano componeret.[1]

Leofric, 10th Abbot.

Qualiter idem Abbas vasa sua argentea et aurea, tam suæ mensæ quam ecclesiæ, tempore famis ingruente, pauperibus misericorditer distribuit.

In a famine, he bestows the treasures and substance of the Monastery on the poor.

Iste quoque, invalescente fame miserabili in omnibus partibus Angliæ, thesaurum ad fabricam ecclesiæ diu ante reservatum, cum columnis [2] [et] tabulatibus, in terra, ut dictum est, inventis, cum materie etiam, et vasis aureis et argenteis, tam suæ mensæ quam ecclesiæ deputatis, in pauperum expendit sustentationem; [3] retentis tantummodo quibusdam gemmis pretiosis, ad quas non invenit emptores, et quibusdam nobilibus lapidibus insculptis, quos "camæos" vulgariter appellamus. Quorum magna pars ad feretrum decorandum, cum fabricaretur, est reservata.

Certain gems are reserved for the shrine.

Abbot Leofric's unbounded charity for the poor.

Erat enim dictus [4] Abbas piissimus, et super afflictos pia gestans viscera; et quia sponte sua vasa argentea, suæ, videlicet, mensæ deputata, in usus pauperum erogaverat, concessa fuerunt eidem, ad eosdem usus, etiam vasa ecclesiæ consecrata postulanti. Dicebat enim fideles Christi, maxime pauperes, Dei esse ecclesiam et templum, et ipsum specialiter esse ædificandum et conservandum; et hanc religionem Deo esse acceptam, secundum illud Jacobi;—[5] "Religio munda et "immaculata apud Deum et patrem, hæc est, visitare "pupillos et viduas in tribulatione eorum, *et cætera.*" [6] Exemplumque proposuit de Beato Laurentio, thesauros

---

[1] As to the real succession to the Archbishopric, see next page.

[2] Omitted in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[3] *retentis . . . reservata*, omitted in MS. Spelman.

[4] *Rex Atheldredus, segnis, sed pius. Iste triginta et octo annis regnavit.* —Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[5] *James* i. 27.

[6] *Exemplumque. . . . eo est* (p. 30), omitted in MS. Spelman.

Leofric, 10th Abbot.

ecclesiæ in pios usus pauperum [1] distribuente; et illud iterum Apostolicum;—[2]"Qui viderit fratrem suum necessitatem patientem, et clauserit viscera sua"—scilicet non ei subveniendo,—"quomodo caritas Dei in eo est?"

Reasons why property devoted to the uses of public worship, should not be converted to the use of the poor.

Si tamen Abbas memoratus hoc faciendo bene egerit, novit Ille qui nihil ignorat. [3] Quod bene, videtur prædicta ratione, quod non, hac videtur posse persuasione probari. Vasa Domini jam consecrata, et altari sacro fœdere copulata, in quoslibet usus alios distrahi nullo modo videtur posse licenter. Alabastro enim perfundente odorem, quod beata peccatrix, Maria Magdalene, detulit et effudit, ut ungeret pedes Ihesu, oblocutus est [4] Judas, quasi sollicitus de commodo pauperum, et ait;—"Ut quid perditio hæc? Potuit unguentum hoc venumdari multo, et dari pauperibus." Quod dictum reprobans, Ihesus respondit;—"Pauperes vobiscum semper habebitis, me autem non." Per quod videtur, quod quæ sunt addicta divino honori in ecclesiastico ministerio, non sunt alienanda, vel usibus communibus, et etiam in usus pauperum, distrahenda.

Dissensions thereon in the Convent.

Sic enim videtur fieri de sacro non sacrum. Hæc inquam, quia tunc temporis prædictæ rationes in Conventu magnam discordiam suscitarunt; quam vix Abbatis supplicatio humilis sedavit, [5] et potestas sæcularis perterrendo temperavit.

Iste [6] Leofricus nobilis fuit, et generosus, et, brachio

1 Omitted in MS. Nero D. i.

2 I. *John* iii. 17.

3 *Quod bene . . . . . temperavit*, omitted in MS. Spelman.

4 *John* xii. 4, 5, 8.

5 *et* omitted in Wats's text.

6 *Leofricus electus in Archiepiscopum, non consensit, asserens fratrem suum, Alfricum, fuisse multo digniorem. Alfricus igitur effectus est Archiepiscopus Cantuariensis.*—Marginal Note in MS. Nero D. i. This statement, that Alfric and *not* Leofric, became Archbishop, contradicts the context, but is probably correct; as there can be little doubt that Ælfric, or Alfric, was the 10th Abbot, and afterwards Archbishop, his brother Leofric succeeding him as 11th: see p. 507, *post.* This question, with that of the identity of Abbot Alfric with Alfric the Grammarian, is discussed by Sir Frederic Madden in his Preface to the *Historia Anglorum* of Matthew Paris, pp. ix., x. The reader is also

sæcularis fortitudinis omnes possessiones ecclesiæ suæ viriliter defendens, repressit insurgentes, amicis et consanguineis magnatibus roboratus. Veruntamen usus est vestibus purpureis, nigris tamen, acceptorque fuit personarum. Nullum nisi genere clarum, vel saltem legitimum, in monachatum admisit; asserens ignobiles et illegitimos, ignotos maxime, et instabiles, ad enormia fore proniores.

Leofric, 10th Abbot.

Shortcomings of Abbot Leofric.

Qualiter Abbas in Archiepiscopum Cantuariensem, suis virtutibus exigentibus, promovebatur.

Assumptus autem ad Archipræsulatum, domum suam bonis omnimodis reliquit redundantem. Recedenti autem, et valedicenti, Conventui, quasi redarguendo ipsum super prædicta offensione, dixit quidam fratrum, genere ignobilis et illegitimus, moribus tamen præditus, et scientia, "Leofstanus" nomine, qui postea, sed non immediate, Abbas effectus est Sancti Albani,—

"Mundatur totus sacro baptismate lotus,
"Vel non est sacri mundatio plena lavacri."

Leofric is made Archbishop of Canterbury.

He is indirectly rebuked by the monk Leofstan.

Alfricus, undecimus.

Huic successit Alfricus, prædicti Abbatis Leofrici frater uterinus. Iste generositate eadem qua frater ejus, et prædecessor, corpore et mente refulsit, sacris litteris eleganter eruditus. [1] Cui ingredienti ad officium

Alfric II., brother of Leofric, 11th Abbot.

---

referred to Mr. T. Duffus Hardy's *Materials relating to the History of Great Britain* (published in this Series), Vol. I. pp. 586, 587, and Mr. Wright's *Biogr. Britannica Literaria* (Anglo-Saxon Period), pp. 480–483.

[1] *Rex Edmundus, Ferreum latus. Iste regnavit fere uno anno.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

Alfric II., 11th Abbt.

pastorale ille frater, de quo prius fecimus mentionem, scilicet, Leofstanus, ait;—

Advice given to him by Leofstan.

"Fac superes tu, qui super es, successor honoris:
"Degener es, si degeneres a laude prioris."

Profecit ita diatim de bono in melius, et ope fratris sui, Archiepiscopi, fultus, multos repressit insurgentes. Erat namque vita et prædicatione doctor et pastor irreprehensibilis, sermone facundus, consilio providus, dapsilis hospitibus, pius fratribus, rebellibus austerus, frugalis pauperibus, et super afflictos pia gestans viscera.

His singular merits.

De historia et [1] commendationibus Sancti Albani, per prædictum Abbatem compositis et institutis.[2]

Abbot Alfric composes the History of St. Alban, for musical notation.

Iste, visione præmonitus Sancti Albani, quæ nunc cantatur, composuit Historiam, et eidem notam melicam adaptavit; et auctoritate fratris sui, Archiepiscopi, multis locis Angliæ fecit publicari, diemque ejusdem Martyris honorari; statuens ut die Jovis, nisi præoccupetur, legitimis temporibus Missa de ipso, cum [3] pertinentiis, solemniter celebretur. Hic quoque, [4] cum adhuc sæcularis, et Regis Etheldredi Cancellarius, extitisset, emit ab eodem Rege Etheldredo, et postea, suscepto habitu, per eundem regem, acceptantem, confirmavit, quasdam terras ad feudum tenendas, quasdam perpetuo jure possidendas; scilicet, Kyngesbury, regale municipium, cum vivariis et sylvis ad idem pertinentibus. Quod municipium, eo quod sibi sæpe nocuerat,

He buys of King Ethelred the royal lands of Kyngesbury.

---

[1] *Com'* in orig. It does not appear in MS. Nero D. i.

[2] *die Jovis*, added in Nero D. i.

[3] *Rex Cnuto magnanimus, natione Dacus. Rex Haraldus, filius Cnutonis. Rex Hardecnutus, filius Cnutonis. Hii duo filii Cnutonis circiter quatuor annis regnarunt."*— Marginal Note in MSS. Nero D. and Claudius E. iv.

[4] *dum adhuc* in MS. Nero D. i.

postquam in suam cessit, per commutationem et pecuniæ effusionem, proprietatem, solo tenus totum complanavit: præter unum parvum propugnaculum, cœnobio propinquius, quod Rex non permisit prosterni; ut saltem vestigia regalis mansionis et eleemosynæ [1] apparerent, cum nomine, quod adhuc durat. Agebat autem tunc in sceptris Cnuto, Rex magnanimus, Beatorum Martyrum, Albani, Angliæ Protomartyris, et Edmundi, Regis,—cujus cœnobium restauravit, et monachos imposuit,—amator specialis.

Alfric II, 11th Abbot.

He levels the royal mansion at Kyngesbury.

De pluribus possessionibus per prædictum Abbatem huic monasterio perquisitis, postmodum alienatis.

Memoratus igitur Abbas Alfricus, diruto municipio dicto, regales quos ibi invenit ministros, et incolas in circuitu, quia dum poterant, ecclesiæ frequenter nocuerunt, vel penitus extirpavit, vel extremis trusit conditionibus.

Abbot Alfric reduces the people of Kyngesbury to subjection.

Item, Oxonage et Eadulfintonam pro mille marcis emit a Rege, ut vadimonium. [2] Northtonam, et Uptonam, et Becceswurtham, perpetuo jure tenendas, datis pro eis quinquaginta libris, (sicut hujus ecclesiæ chirographum, super hoc confectum, protestatur,) provide comparavit. Hic etiam tradidit terram de Tiwa in vadimonio pro decem libris Leofsigo et sociis ejus, eo tenore, ut si monachi tantum pecuniæ aliquando redderent, terram suam quiete reciperent: si non, prædictus Leosigus, et socii ejus, illam tenerent in vita sua, scilicet, quilibet pro parte sua; ac post eorum obitum, rediret in manus monachorum. Et hæc omnia in quodam chirographo hujus ecclesiæ, Anglice confecto, reperiuntur.

Acquisitions by Abbot Alfric.

Ipsis quoque diebus, præmatura morte surreptis

[1] *apparent* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] *Northonam* in MS. Nero D. i.

Alfric II., 11th Abbot.

Fears of a Danish invasion.

Rege Cnutone, Haraldo, Hardecnutoneque, filiis suis, in [1] sceptris agebat Rex Edwardus, piissimus, ac Deo acceptissimus. In cujus tempore, se præparaverunt Dani, cum rege suo, hostiliter Angliam intrare, ipsam feraliter vastaturi, vel suo dominio subjugaturi. Quod cum Anglis innotuit, experti sæpe ferocitatem eorum, et avaritiam, timuerunt valde; quia regem habebant pacificum et imbellem. Præparaverunt igitur arma, civitates cum castris communientes, et thesauros suos abscondentes. Abbas igitur Alfricus fecit reliquias Sancti Albani muro quodam salvo, et secrete, cum feretro, recondi, scilicet, sub altari Sancti Nicolai; paucis consciis de fratribus, electis personis gravibus et honestis. Misit autem, ex industria, in propatulo ad Abbatem et Conventum Elyensem, petens humiliter ut penes se reliquias Sancti Albani, donec, pace reddita, reposcerentur, reservarent. Erat enim eorum insula [2] intransmeabilibus circumdata paludibus, et arundinetis; unde hostium incursus nequaquam timuerunt.

The relics of St. Alban are concealed in the church.

Ordinatio veritatis, de veris et putativis ossibus, seu reliquiis, Sancti Albani, penes monachos Sancti Albani et Elienses remanentibus.

Abbot Alfric pretends to send the relics of St. Alban to Ely.

Veruntamen Abbas, sicut vir prudens et circumspectus, [3] fraudem hominum pertimescens, ne forte, cupiditate obcœcati, Elienses ipsi Abbati contradicerent requirenti, si ipsas [4] veras reliquias committeret eis reservandas, transmisit illuc cujusdam monachi sancti

---

[1] *ceptris* in MS. Claudius E. iv.

[2] *intransmealibus* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] These three words are omitted in the text of MS. Claudius E. iv., but are inserted in the margin, in a somewhat later hand. They are found in MS. Nero D. i.

[4] See the decision of Edward II., as to the true relics of St. Alban, between the claims of Ely and St. Alban's, given at considerable length in Walsingham's *History*, I., p. 138, 139.

reliquias in capside pretiosa, acsi essent ossa ipsius Martyris Albani, veras ejus reliquias in prædicto muro, ut dictum est, reservando. Hujus intentionis prudentia, ut si forte pars adversa supervenientium barbarorum prævaluisset, et thesauros Sancti Albani perscrutarentur, eis opinio relata de prædicta asportatione satisfaceret, et furorem compesceret. Erant enim in Ely cum dicta capside multa Ecclesiæ Sancti Albani ornamenta asportata; et ut verum videretur quod reliquiæ beati Martyris illuc certissime transportarentur, quemdam panniculum villosum, qui Gallice "*villuse*" dicitur, dictus Abbas Alfricus, cum memoratis ossibus involutis in ipso, fecit transportari; asserens, ad cautelam, ipsum Beati Amphibali, Beati Albani magistri, fuisse caracallam.

Alfric II., 11th Abbot.

His reason for doing so.

Dum autem supervenientium barbarorum hostilis adventus crederetur, et revera ut transfretaret præparabatur, Rex Danorum, dum de scapha in navem ascenderet, lapsus in mare, submersus est; et illud sanctus Rex [1] Angliæ, Edwardus, apud Westmonasterium orans in Missa pro pace regni, vidit in spiritu, et gavisus modeste risit. Cum igitur, per merita Sancti Edwardi, submerso rege Danorum, exercitus confusus, frustrato proposito, in suam rediit regionem, et Anglis pax et securitas est restituta, dictus Abbas Alfricus ea, quæ Elyensibus bona fide commiserat reservanda, sibi exigebat restitui, postquam apud eos fere per unum annum reservarentur. Inierunt autem Abbas et Conventus Elyenses iniquum consilium, [2] quod, scilicet, sibi credita Abbati et Conventui Sancti Albani nequaquam resignarent. Et sic ea, procaciter respondentes, retinuerunt; forte credentes tali violentiæ minime fraudem inesse, aut impietatem, secundum illud poeticum,—

The Danish king drowned.

This is miraculously revealed to King Edward, while at Westminster.

The Danish expedition at an end, Abbot Alfric demands back the relics from the people of Ely; who refuse to return them.

[3] "——— Facto pius et sceleratus eodem."

---

[1] *Anglorum* in Wats's text.

[2] *quod . . . . Albani pacare* (p. 36), omitted in MS. Spelman.

[3] Ovid, *Metam.* iii. l. 5.

Alfric II., 11th Abbot.

Hanc autem ex piissimi Regis Edwardi senio et debilitate conceperunt Elyenses audaciam. Veruntamen instantibus Sancti Albani ad Elienses [1] missis, prece et admonitione multiplici, monachis, et de concepta malitia admirantibus, et de tanta religionis et fidei læsione, comminati sunt eis, asserentes quod tam Dominum Papam, quam Regem, conquerendo super hoc lacrymabiliter, commoverent. Timuerunt igitur sibi Elienses, et inter eos jam dissidentes ortum est schisma gravissimum. Cogitantes igitur ipsi dolosi, qui fraudem conceperunt, et quosdam suorum fratrum quibus ipsa fraus displicuit, et monachos Sancti Albani, pacare, clam eadem ossa, ad eos missa, deponentes, et sibi reservantes, et loco eorum, videlicet, in locello ad eos misso de Sancto Albano, per quemdem posticum qui desubtus fuerat, quædam ossa adulterina supposuerunt. Et sic dolosi dolo pio decepti sunt Elyenses: pia fuit Albanensium cautela, et dolus Eliensium detestabilis et facinorosus.

The people of Ely profess to restore the relics; but secretly substitute others in the place of those which they have received.

Recipiebant igitur Albanenses feretrum illud, ne fraus monachorum Elyensium scandalum in populo generaret, et sic tota religio sorderet diffamata; et cum in cœnobium proprium pervenissent, illud, quasi quiddam sophisticum, in capside quæ est super altare Sancti Oswini picta, (ubi inveterata corporalia reservantur), [2] reponebant. Jacuerat autem Martyr Albanus in illa lignea capside, (quæ postea pingebatur,) usque ad tempus istius Abbatis Alfrici; qui ipsum, ut dictum est, immutavit.

The people of St. Alban's accept the relics offered.

Change in the position of the relics of St. Alban.

---

[1] *missi* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[2] Omitted in the text of Claudius E. iv.; supplied in the margin, in a later hand.

[1] *De clavis argenteis in antiquo feretro Sancti Albani repertis; et de apparitione ejusdem cuidam monacho, ipsum apud Sanctum Albanum jacere diffidenti.*

Alfric II., 11th Abbot.

In cujus rei argumentum, tempore Willelmi Abbatis, Magister Walterus, pictor, memoratum feretrum a dicta capside extraxit. In cujus superficie vestigia laminarum argentearum, quas Abbas Willelmus, fabricaturus illud nobile quod adhuc est, intrinsecus deposuit ad opus novum. Et extraxit dictus Walterus, tunc Sacrista, a ligno feretri undique [2] clavos argenteos, qui dimidiam marcam ponderabant. Et tunc temporis, cum decertarent quidam fratres, ex quibus unus erat Dominus Gilebertus de Sisseverne, super hac materia, apparuit nocte sequenti eidem Domino Gilberto, exiens manifeste de feretro sancto suo. Et stans ante altare majus, scilicet, suum, allocutus eum, ait;—"Ecce! ego "Albanus hic quiesco. Nonne me vidisti de meo feretro exire?" At ille,—"Etiam, Domine et Martyr!" —"Hoc de cætero firmiter palam testificare"; et hiis dictis, rediit in locum suum.

In the time of Abbot William, silver nails are found within the shrine of St. Alban.

St. Alban appears to a monk of St. Alban's, and testifies as to where his relics are laid.

[3] Prudentissimus igitur Abbas memoratus, Alfricus, compertam malitiam Elyensium, testimonio eorum qui veritatis erant,—videlicet, duodecim monachorum de senioribus Cœnobii Sancti Albani,—evidenter detexit; et rem gestam manifestando, extractum feretrum, cum reliquiis Beati Martyris Albani, de muro ubi repositum fuerat, publice et solemniter in medio ecclesiæ collocavit.

Abbot Alfric places the real relics of St. Alban in the middle of the church.

---

[1] *De clavis ..... locum suum*, omitted in MS. Spelman.

[2] These two words follow *sacrista* in the text of Claudius E. iv.;—*Sacrista clavos argenteos .... undique clavos argenteos* in MS. Nero D. i.

[3] *Prudentissimus .... extractum*, omitted in MS. Spelman.

Alfric II., 11th Abbot. — The people of Ely imagine that they have the true relics in their possession. Indignation of King Edward (the Confessor) at the people of Ely.

[1]Elienses vero ossa sæpedicta in villoso panniculo, quem "caracallam" vocant, sibi reservarunt, et in perpetuum sibi reservent. Et si idem Martyr Albanus proinde ibidem honoretur, et honoratus miracula operetur, desiderare deberent Albanienses, quod in qualibet celebri ecclesia Anglicana, sicut [2]ibi, jacere crederetur; ut plus honoris, et [3]locis pluribus, eidem impenderetur. Fraus autem Eliensium prænarrata, postquam Regi [4]Edwardo fida relatione innotuerat, iratus valde incanduit, quia Beato Albano fuit amicissimus. Et nisi præmatura morte in animam pretiosam resolveretur, talia præsumentes condigna ultione castigasset; sed ipsos, indignatione et maledictione detestans, terribiliter est insecutus, cum funesto lecto decubuisset.

Death of Abbot Alfric.

Abbas autem Alfricus, cum parasset hujus perturbationis auctores [5]potenter pessundare, naturæ debita persolvit.

Leofstanus, duodecimus.

Leofstan, 12th Abbot. Acquisitions by the church in his time.

Huic successit Abbas [6]Leofstanus; cujus tempore data sunt huic ecclesiæ prædiola numero quinque, cum omnibus ad ea pertinentibus, consensu Regis Edwardi, cui familiaris, confessor, et consiliarius, atque Reginæ Edithæ, [7]extiterat, et casti consilii eorum seminator et persuasor indefessus; et illud negotium prosequebatur Abbas Leofstanus efficaciter, cum perpendisset quod Rex diu in hoc sæculo non moraretur. Habebat etiam magnum adjutorium de intercessione Reginæ, sanctæ Edithæ; quæ semper Regi, etiam morituro, immo etiam morienti, sedulo assistebat.

His influence with King Edward and Queen Editha.

---

[1] *Elienses . . . decubuisset,* omitted in MS. Spelman.

[2] *et ibi* in Wats's text.

[3] *in locis* in Wats's text.

[4] *Rex Ædwardus, sanctus et virgo. Iste regnavit viginti quatuor annis.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[5] Omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a somewhat later hand.

[6] *cognomento 'Plumstan.'*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[7] *extiterat* omitted in MS. Nero D. i.

De prædiis de Stodham, Redburna, Langeleya, et Greneburga, et Thwantuna, ipsius tempore, Ecclesiæ Sancti Albani, per Oswulphum et Egelwynum Nigrum, caritative collatis.

Leofstan, 12th Abbot.

Primum quidem prædiorum, quod dicitur "Stod-"ham," ab Oswulpho, et [1] Adeliya, uxore ejus, obtinuit; reliqua vero quatuor, scilicet, Radburnam, Langeleyam, Greneburgam, et Thuanetonam, ab Eagelwino Nigro et Winefleda, uxore ejus, cum aliis redditibus, donariis, et ornamentis.

Particulars of the acquisitions under Abbot Leofstan.

Item, prædictus Abbas, iste Leofstanus, concessit Thovæ, viduæ, villam quæ dicitur "Cryctina," ad firmam, pro uno sextario mellis, triginta duarum unciarum, Ecclesiæ Sancti Albani annuatim in vita sua reddendo, datis ab ipsa eidem Abbati proinde tribus marcis auri, in gersoma. Quæ [2] cuncta in chirographis Anglicis hujus ecclesiæ reperiuntur.

Grant by Leofstan to the widow Thova.

Iste quoque Abbas [3] Leofstanus, cognomento "Plum-"stan," cum esset homo pius ac simplex, et omnibus compatiens periclitantibus, ut viatoribus et institoribus, necnon et peregrinis Beati Albani ecclesiam, pro expiatione peccatorum suorum, et corporum prosperitate, adeuntibus, vias præpararet tutiores, opaca nemora quæ [4] a limbo Ciltriæ usque fere Londoniam, a parte Septentrionali, ubi præcipue strata regia, quæ "Watlynge-"strata" dicitur, fecit resecari, salebras explanari, pontes fabricari, et abrupta viarum in planitiem redigi tutiorem.

Abbot Leofstan has the woods cleared between London and St. Alban's.

Abundabant enim eo tempore per totam Ciltriam nemora spatiosa, densa, et copiosa, in quibus habitabant

---

[1] Probably meant for "*Adelitha*" as in MS. Nero D. i.

[2] *cunta* in Claudius E. iv.

[3] *dictus Leofstanus* in MS. Nero D. i.

[4] The verb, "*extendunt*," or a similar word, seems to be wanting here.

Leofstan, 12th Abbot.

diversæ bestiæ, lupi, apri, tauri sylvestres, et cervi, abundanter; necnon, et qui plus nocuerunt, prædones, latrones, vispiliones, exules, et fugitivi. Unde Abbas Leofstanus, (non ad damnum, sed ad commodum, hujus ecclesiæ,) concessit cuidam militi strenuissimo, "Turnotho" nomine, et duobus suis commilitonibus, Waldef et Thurman, manerium de Flamstude; pro quo dedit eidem Abbati Leofstano dictus miles Turnothus clam quinque uncias auri, et unum palefridum pulcherrimum, et unam leporariam desiderabilem. Quod tamen factum est talis conditionis tenore, et dictus miles Turnothus, cum suis commilitonibus prænominatis, et eorum sequela, partes illas Occidentales, quæ maxime latronibus abundabant, tam a bestiis nocivis, quam prædonibus, tuerentur, et potenter custodirent, et pro damnis, si per desidiam eorum evenirent, competenter responderent. Et si communis guerra oriretur in regno, omnem diligentiam et totum posse fideliter adhiberent, ad Ecclesiæ Sancti Albani tuitionem.

Leofstan gives the manor of Flamstude to Turnot, a knight, to retain him as protector of the Monastery.

Quod et ipse Turnothus et socii ejus [1] fideliter adimpleverunt; et eorum similiter hæredes, usque ad tempora Regis Willelmi, qui Angliam sibi conquisivit. Tunc enim ablatum est ab eis dictum manerium; quia pati jugum Normannorum dedignabantur. Et nemora adeuntes, indomabiles facti, et Normannis qui in terras suas se ingesserunt, insidias præparantes, et domos eorum combusserunt, et multos de illis peremerunt. Sed prosperante Rege memorato, omnes vel ad pacem [2] [qualem] qualem redierunt, vel capti, sicut sequens narratio declarabit, perierunt. Veruntamen quidam nobilis, "Rogerus de "Thoni" nomine, cui successit in sortem distributionis illud manerium, [3] noluit jus Sancti Albani auferre, et servitium prædictum strenue adimplevit. Erat enim

Turnot and his heirs are dispossessed by the Norman conquerors.

Roger de Thoni finally receives the manor, and fulfils the

[1] *eis fideliter* in MS. Nero D. i. corrected from MS. Nero D. i.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.;

[3] *voluit* in Wats's text.

in armis clarissimus, et genere, natione Normannus; ab illis famosis militibus trahens propaginem, qui a Cygni nomine intitulantur. [1] Sed hæc suo loco plenius conscribentur.

Leofstan, 12th Abbot.

Services to the Monastery.

De morte Abbatis memorati, monasterio suo bonis omnibus abundanti.

Iste etiam Abbas Leofstanus quædam ornamenta ecclesiæ contulit; insuper, et libertates, amicitia et adjutorio fretus Regis Edwardi; qui tamen tempore suo migravit ad Dominum. Et cito post, dictus Abbas Leofstanus, sublatus de medio, et valedicens sæculo, ecclesiam omnibus bonis dimisit redundantem.

Death of King Edward, and of Abbot Leofstan.

Fretherìcus decimus-tertius. De præfectione Fretherici in Abbatem Sancti Albani: et de ortu [2] *[et] moribus ejusdem.*

Huic successit Abbas Fretherìcus. Iste, ex veteribus Saxonibus claram ducens originem, et Dacis, Cnutoni Regi fuit consanguineus, et linealiter descendendo propinquus. Hujus tempore, cum Rex Edwardus migrasset a mundo, Rex [3] Haraldus Secundus, scilicet, filius Godowini Comitis, hoc regnum sibi,—quod eum exili jure contingebat,—temere [4] usurpavit. Unde, Deo vindice, non per annum regnavit.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

Usurpation of Harold II.

De miseria gentis Anglicanæ, tempore ejusdem.

Hujus igitur Abbatis tempore, adquisita Anglia, et Normannis subjugata, cœperunt mala multiplicari super terram, juxta expositionem visionis Sancti Regis Ed-

[1] *Sed .... conscribentur*, omitted in MS. Spelman.

[2] Omitted in Claudius E. iv.

[3] *Iste vix novem mensibus regnavit.*—Marginal Note in Nero D. i.

[4] *Rex Haraldus, perjurus, ignobilis.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

Misery and vice throughout England.

wardi, qui vidit [1] Septem Dormientes, vertentes se a dextris lateribus in sinistram. Omen mortalium, Anglorum præcipue ; rapina, invidia, superbia, [2] "pernox "alea," ingurgitationes, luxuriæ variæ, immunditiæ, perjuria, infaustum susceperunt incrementum, igniculo frigescente caritatis. [3] Ubique effractarii, passim raptores, vagabantur. [2] "Alea pernox," cum juramentis horribilibus, et Anglis insolitis, lites et homicidia suscitavit. Et successit argenteum, immo potius luteum, aureo jam sæculo recedenti.

Degradation and vengeance of the English nobility.

[4] Conculcabantur spreti et derisi nobiles Angli, jugum servitutis a tempore Bruti nescientes, et, more [5] Normannorum, barbas radere, cincinnos tondere, cogebantur: projectis cornibus et vasis solitis, et refectionibus et dapsilitatibus, novis compulsi sunt legibus subjacere. Unde multis de nobilibus Anglis, jugum renuentibus servitutis, cum familia sua ad sylvas fugientibus, et rapinis intendentibus, vix erat tutum alicui suam adire

Precautions universally taken against violence.

viciniam; unde domus cujuslibet pacifici, quasi municipium obsidendum, arcubus et sagittis, gæsis et securibus, cum clavis, sicis, et furcis ferreis, fuerat communita, ostia seris et repagulis noctibus obseranda. Preces, quasi imminente in mari tempestate, a seniori domus

Usage as to closing doors and windows.

dicebantur; in clausione ostii vel fenestrarum, "Bene-"dicite," et responsio, [6] "Dominus," reverenter resonabat. Quæ consuetudo usque ad nostra tempora perduravit.

---

[1] The Seven Sleepers of Ephesus, who, on a persecution of the Christians in the year 251, are said to have fallen asleep on a mountain, and not to have awoke till A.D. 446.

[2] Juvenal, *Sat.* viii. l. 10.

[3] *Ubique .... suscitavit,* omitted in MS. Spelman.

[4] *Conculcabantur .... subjacere,* omitted in MS. Spelman.

[5] *Rex Willelmus* I., *Bastardus, Dux Normanniæ. Iste, qui Angliam sibi conquisivit, triginta annis et amplius regnavit: xxi, et amplius, secundum "Imagines Historiarum."*—Marginal Notes in MS. Nero D. i.

[6] "*Dominus vobiscum,*" evidently, is meant.

Qualiter Abbas Westmonasterii manerium de Aldenham, per prædictum Abbatem sibi ad tempus affirmatum, Regis prædicti fretus adjutorio, pro perpetuo sibi fallaciter usurpavit.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

Quod [1][ut] vidit Abbas Fretherieus, jacturam hominum reputans incomparabilem, manerium de Aldenham, ubi frequentius, propter sylvarum abundantiam, transeuntibus et Londoniam adeuntibus imminebant pericula, dimisit Abbati Westmonasterii, multum hoc in dolo desideranti, possidendum viginti annis; reddendo proinde quolibet anno centum solidos, cum quatuor bobus pascualibus: quibus elapsis, rediret manerium ipsum in manus Abbatis Fretherici. Facta est autem hæc conventio tali tenore, ut Abbas Westmonasterii vias illas salvo custodiret, et de damnis competenter responderet. Quæ si per defectum custodiæ contingerent, per privationem tenementi puniretur.

Lease of the manor of Aldenham to the Abbot of Westminster for 20 years; the Abbot to guard the roads.

Erat autem Abbas ille Westmonasterii curialis nimis et aulicus, et Willelmo, novo regi, familiaris; multa ei conferens donativa in ejus Coronatione, apud Westmonasterium celebrata. Elatus igitur, quæ promiserat non adimplevit, sed adhuc plus possidere sitiebat, præcipue sylvam quæ non multum ab Aldenham distabat; quæ, propter sui amœnitatem, "Bruteite," quasi "Prudeite," dicebatur. Ambitione igitur allectus, movit cavillatoriam quæstionem contra Abbatem Fretherieum, dicens ipsam ad dictum manerium pertinere, et addi debuisse; et conquerens super hoc Regi, discordias magnas seminavit, unde Abbas Fretherieus multa damna sustinuit. Elapsis igitur viginti annis, noluit Abbas Westmonasterii Abbati Sancti Albani dictum manerium restituere, dicens quod Abbas Fretherieus illi injuria-

The Abbot of Westminster claims to hold the wood of Bruteite in addition.

At the end of the term,

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

Aldenham remains in the possession of the Abbot of Westminster.

batur de dicta sylva, quæ tamen nunquam illi manerio pertinuit. Sed sic quærebat nodum in scirpo, lites et cavillationes suscitando, regio fultus adminiculo. Et sic constanter reclamante, et suum vendicante manerium, Abbate Fretherico, remansit illud per aliquot annos in possessione Abbatis Westmonasterii. Torpuit igitur senio confectus, et desperans, Abbas Fretherícus cessavit super hoc litigare, plurimis damnis fatigatus, et injuriis lacessitus.

The great merits of Abbot Frederic.

Aid given by him to the English nobles.

[1] Sciendum quoque, quod iste Abbas Fretherícus, creatus anno Gratiæ millesimo sexagesimo [2] sexto, rexit Ecclesiam Sancti Albani annis duodecim et amplius. Benedictus autem est in Abbatem, et sublimatus, anno quo Dux Normannorum, Willelmus, applicuit in Anglia, contra Regem Haraldum (qui Fretherícum præcordialiter diligebat) dimicaturus. Electus tamen fuit in Abbatem, et omnia ecclesiæ negotia tractando fideliter procurabat, [3] biennio [3] ante Conquæstum. Erat namque diligens, prudens, et fidelis, et pio Regi Edwardo amicissimus: subjugante autem novo Rege Willelmo sibi rebelles, qui adhuc restabant edomandi in Anglia, præstitit dictus Abbas Fretherícus refugium, adminiculum, favorem, et auxilium, nobilibus Angliæ, et præcipue prælatis, injurias vastas tolerantibus.

Crafty policy of King William towards the English.

[4] Quibus tamen Rex Willelmus laqueos multiplices tetendit, et muscipulas, sub dolo et specie amicitiæ; ducens aliquos eorum secum, tanquam domesticos et speciales amicos, in Normanniam, eodem anno quo triumphavit, et ipsos puellis Normanniæ matrimoniali copula confœderavit, et Normannos mulieribus Angliæ generosis copulavit, terras Anglis ultramarinas, et Anglicanas possessiones dans Normannis. Sed et Anglorum castra, maneria, et possessiones, ut essent ab in-

---

[1] *Sciendumque, quod*, in Wats's text.

[2] There is apparently a contradiction here.

[3] *antem*, or *autem*, by inadvertence, in MS. Claudius E. iv.

[4] *Quibus . . . . tutus latitavit* (page 49), omitted in MS. Spelman.

vicem remotæ, caute procuravit, ne ex vicinitate roborarentur.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

Comperta tamen tandem, sed sero, calliditate Regis vulpina, Angli religati sunt, sed in multis debilitati. Aluredum autem, Archiepiscopum Eboracensem, omnes Aquilonares sibi elegerunt capitaneum; Australes autem Abbatem Fretheriсum. Stigandus autem, Archiepiscopus Dorobernіæ, sive Cantuariæ, graviter accusatus est ipso tempore, et, meritis suis exigentibus, condemnatus est, quia Domino Papæ et ecclesiasticæ censuræ inobediens extitit, et rebellis. Comites quoque Eadwinus et Clito Eadgarus, (quem in regem, tanquam regali stirpe creatum, et corpore elegantissimum, universitas regni, propter enormitates Regis Haraldi, creasse aliquando proposuerat,) viri strenuissimi, Regi Willelmo fortiter restitere, multos de suis perimentes. Prælati quoque sancti damna et injurias novas, a novis oppressoribus illatas, tolerantes, videlicet, Wolstanus Wygorniensis et Walterus Herefordensis, Episcopi, cum Fretherico, Abbate Sancti Albani, Willelmo Regi, superbo et de triumpho glorianti, et quidam cives Londoniæ, in faciem restiterunt. Immisericors enim Rex erat, et tyrannus inexorabilis; et quos blandis verbis et largis promissionibus poterat allicere, in fine, oppressor injuriosus ac perjurus, suppeditavit. Astutus tamen, et tyrannus belliger, nunc hos, nunc illos, divisos invasit, et multipliciter divisit damnificatos.

The English choose leaders against the Normans; Abbot Frederic is one of them.

Certain prelates join the Abbot, in opposing King William.

Character of King William.

Primo igitur Stigandum Archiepiscopum — Papali persuasu libentius—perpetuo carceri mancipavit. Et merito; quia, vivente Roberto Archiepiscopo, cathedram ascendit episcopalem: unde gravibus compedibus oneratus, in carcere contabuit, et visceribus crepuit circumfusis. Ipse, similis arundini ventis agitatæ, nunc Regi, nunc Anglis, videbatur inclinare. Verum etiam multum illi [1] dissimilis, Rex Wolstani, Episcopi Wigorni-

Imprisonment of Archbishop Stigand. His great error, and miserable death.

King William

[1] *dissimilibus* in MS. Claudius E. v.; and in MS. Nero D. i.; the three final letters being partly erased in the latter.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

ravages the possessions of his opponents.

ensis, et Walteri, Episcopi Herefordensis, et Fretherici, Abbatis Sancti Albani, maneria, prædia, domos, et possessiones, devastavit. Comites quoque memoratos, ingeniosis ac repentinis [1] [insidiis], utpote vir pernox, vigil, et vafer, Rex invasit, et jacturis irrestaurabilibus damnificavit; multos interim labores, cædes, et varia pericula, toleravit. Unde iidem magnates, omni postea tempore, Regi et suis Normannis infesti, [2] etiam tempore pacis, habebantur.

Lanfranc, Abbot of Caen, is made Archbishop of Canterbury.

Quarto vero anno regni sui, mortuis tam dicto Roberto, Cantuariensi Archiepiscopo, quam Stigando, vocavit Rex Lanfrancum, Abbatem Cadomensem, in Angliam, virum litteratissimum, et in agendis, tam sæcularibus, quam ecclesiasticis, negotiis arduis strenuissimum, ut ipsum in Archipræsulatum Cantuariensem sublimaret. Ipsius namque consilio, Rex ipse, ante Conquæstum et postea, omnia sua tractabat negotia. Ipsum igitur, sine moræ dispendio, in Archiepiscopum promotum, in omnibus habuit Rex præcipuum consiliarium, et spiritualem confessorem. Et illico transalpinans Archiepiscopus, et ducens secum commonachum suum ac propinquum, consanguineum suum, Paulum, ut sibi pallium adquireret a Papa Alexandro, (qui quandoque ipsius Lanfranci discipulus extiterat, et in scholis auditor diligens,) magnifice ab omnibus honorabatur. Unde intranti Papale palatium Dominus Papa reverenter assurrexit, suscipiens eum in osculo, et salutatione primitiva dicens; —"Assurgo tibi, tanquam magistro; et deosculor, tanquam pædagogum, et non tanquam Archipræsulem." Quo audito, Archiepiscopus, incurvans se humiliter, pedes Papales deosculabatur, dicens;—"Et ego te, pater, humiliatum, sicut [3] Ananias Paulum, Sixtus Laurentium, merito veneror, et honoro." Et cum Papa ipsi et monacho suo, Paulo, fieret amicissimus, impetratis omnibus quæ Archiepiscopus postulaverat, in Angliam gaudenter remeavit; et, a Rege reverenter susceptus,

Lanfranc, accompanied by his kinsman Paul, proceeds to Rome.

He is courteously received by his former pupil, Pope Alexander II.

[1] Omitted in the MSS.

[2] *et* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *Acts* ix. 17.

cum summo honore inthronizatus est. Ipso igitur feliciter præsidente, Cantuariensis Ecclesia extunc non minimum suscepit incrementum. Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

Archiepiscopus igitur, Papali animatus et armatus favore, et regali, omnes Regi rebelles, tam prælatos quam magnates, potenter expugnatos, allisit. Qui cœperunt Regi, hostiliter provincias ferro, flamma, et fame devastanti, audacter resistere. Verum Rex, jam utroque gladio roboratus, cœpit acrius solito, ac manifestius, in Anglos desævire. Videntes igitur Angli rem agi pro capitibus, plures convocando, exercitum numerosum ac fortissimum conflaverunt; præficientes sibi Eadgarum, speciosissimum et fortissimum; in cujus sinu tota spes reposita fuit Angligenarum. Unde in Angliam tale exiit eulogium;—[1] "*Eadgar Ethelyng Engelondes derlyng.*"

Lanfranc obtains the Pope's support to King William's cause.

Edgar Etheling the leader of the English.

Fuit autem inter omnes Anglos dux et promotor efficacissimus Abbas Sancti Albani, Fretherícus, tanquam vir generosus, opibus et viribus non mediocriter formidabilis.

Prowess of Abbot Frederic, as a leader.

Cœpit igitur Rex vehementer sibi timere, ne totum regnum, quod tanti sanguinis effusione adquisierat, turpiter amitteret, etiam trucidatus. Archiepiscopi igitur prudentia feliciter eruditus, mitius cœpit agere cum regni primatibus, ea quæ pacis sunt humiliter rogitando. Et serena facie vocavit eos ad pacem; sed subdolam, sicut rei series finalis clarius patefecit. Occurrerunt igitur Angli memorati, nil mali cogitantes, in regimine et ducatu Abbatis Fretherici, apud Berkamestude, ubi post multas disceptationes, præsente Archiepiscopo Lanfranco, Rex, pro bono pacis, juravit super omnes reliquias Ecclesiæ Sancti Albani; tactisque sacrosanctis Evangeliis, [2] ministrante juramentum Abbate Fretherico, bonas et approbatas antiquas regni leges,

The King pretends to moderate the harshness of his policy.

He makes terms with the disaffected, Abbot Frederic administering the oath.

---

[1] *Aedgar Etheling Engelondes dereling*, in MS. Nero D. i.

[2] *minante juramentum* in the MSS.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

quas sancti et pii Angliæ reges, ejus antecessores, et maxime Rex Edwardus statuit, inviolabiliter observare. Et sic pacificati, ad propria læti recesserunt.

De oppressionibus prælatorum et nobilium Anglicorum.

King William crushes the disaffected, singly.

Rex autem, caute propositum suum pallians, infra paucos dies, quos non poterat confœderatos et congregatos superare, singulos dispersos ac semotos, occulte ac subito [1] studuit incautos infestare, et infestatos et infestos suppeditare, multos eorum trucidando, exhæredando, et quamplures proscribendo. Leges violans memoratas, et spoliatis Anglis pro libitu, ac sine judicio curiali depauperatis, suos Normannos, in suorum hominum naturalium, Anglorum, qui ipsum sponte sublimaverunt, provocationem, locupletavit.

He bestows their lands upon his Norman followers.

Edgar Etheling flees to Scotland.

Hæc igitur videns Eadgarus, fugit in Scotiam; cui magis ac hostilius Rex insidiabatur. Multi autem de nobilibus Angliæ in Daciam, et aliqui in Norwegiam, nolentes aliquo modo Normannicæ jugum ferre servitutis, confugerunt. Ipso igitur persecutionis tempore, exularunt ab Anglia nobiles, tam milites quam prælati; viri sancti, generosi, ac dapsiles, qui more Orientalium, et maxime Trojanorum, barbas et comas nutriebant, armis et fide præclarissimi. Quibus exulantibus, pristina regni sanctitas, ac nobilitas, irremeabiliter exulavit. Præsul autem Wygorniensis, Wulstanus, et Walterus Herefordensis, cum aliis Ecclesiæ prælatis, multas oppressiones et injurias, contempti tam ab Archiepiscopo Lanfranco, (qui quasi secundus Rex habebatur,) quam ab ipso Rege,—immo, jam tyranno,—patienter tolerarunt. Inter quos Wolstanus, cum tanquam idiota et litterarum, coram Lanfranco

Many English nobles leave the country.

Hardships endured by Wulstan, Bishop of Worcester.

[1] *Nota,—cautela iniquissima.*—Marginal Note in Wats's text. Qy. if from MS. Spelman.

Archiepiscopo in Synodo apud Westmonasterium, nescius, graviter, Rege præsente, accusaretur, miraculose restitutus est. Walterus autem, Episcopus Herefordensis, in abditis Walliæ vix tutus latitavit.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

[1] *De causa perditionis possessionum Monasterio Sancti Albani pertinentium.*

Eo tempore, cum Willelmus, Conquæstor Angliæ, alias dictus "Nothus," Dux Normanniæ, unico belli congressu Anglos ita vicisset, ut in conspectu suo tota terra sileret, quasi mirans fatum, in quodam conventu, ubi cuncti prælati cum nobilioribus regni convenerant, omnes ita convenit;—"Miror," ait, "quod hujus regni "militia, sive communitas, quæ nullius jugum ferre "consuerunt, sine frequenti recalcitratione me susce- "perint et admiserint, atque toleraverint libenter, ut "dominum; et velut infortunio unius horæ fracti, "ut imbelles, meo se dominio pacifice submiserunt. "Quotiens regni præsentis militia Danis, Pictis, et "Scotis, rebellaverit, et semper libertatem, cum vic- "toria, reportaverit, libri nostri manifeste declarant."

King William expresses his surprise at the general submission to his rule.

Ad hoc cum starent stupefacti milites, et Anglorum nobiles, et, tanquam perculsi verecundia, non haberent responsum congruum tantæ Regis insolentiæ, Abbas Monasterii Sancti Albani supradictus, cupiens sibi nomen adquirere, et ab Anglis tergere [2] venenum ignaviæ, simul et gratias reportasse, pro omnibus ita respondit;—"Rex," inquit, "illustrissime, quod Anglos "de facili ita vicisti, et regnum pacifice possedisti, "religiosis regni tui debes gratiam et favorem. Nempe "prædecessores tui, gloriosi reges Angliæ, magnam "partem insulæ, partim arti devotione, partim coacti

Abbot Frederic declares that it is owing to the support given to him by the ecclesiastics throughout the kingdom; who hold a great part of the lands.

---

[1] The context, from this to the word "*Londoneston*" (p. 50), is omitted in MS. Nero D. i.

[2] This word is doubtful: it has the appearance of *nenn*.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064-77.

"miraculis, religiosorum domibus contulerunt. Quæ "si permansisset in manibus dominorum temporalium, "forsitan quilibet ex parte sua contra te resistentiam "paravisset. Sed quia religiosi noluerunt, sicut nec "debuerunt, adversus te rebellionem, cui certis de "causis putabant regni jura competere, vicisti faci-"lius, intrasti liberius, et ad præsens usque regnum "quietius possedisti."

The King, on pretext of requiring military retainers, deprives the Abbey of St. Alban's of part of its lands.

Rex, hiis auditis, ex Abbatis ore verbum rapiens, ita respondit;—"Si," inquit, "possessiones vobis datæ, "et ereptæ militibus, sunt in causa quare Angli ne-"quiverunt mihi resistere, patet quod in futurum "Rex Daciæ, vel quilibet alius, mihi bellum inferre "poterit, et non erit qui me defendat, vel regnum "meum. Et ideo de ore tuo te judico, et a te in-"primis incipio, repetens possessiones quibus nimis "abundas; quibus exhiberi possint milites ad defen-"sionem regni præsentis." Et hac occasione dicitur abstulisse de Domo Sancti Albani totum pene dominium quod habuit a Barneto usque Londonias, ad locum vocatum vulgariter "Londoneston."

Cœpit igitur ipsis diebus Abbas Fredericus vehementer formidare, ne Rex, vel suus Lanfrancus, in ipsum, tanquam præcipuum Anglorum fautorem, hostiliter desæviret; ita [1]ut, a culmine suæ dignitatis præcipitatum, carceri vel morti truculenter manciparet. Et cum posset ipsum Wolstanus Episcopus, cui ipse Abbas sanctitate et ætate fuit simillimus, Regi vel Archiepiscopo pacificare, ipse Abbas, nolens credere ei, tristis venit in Capitulum, et coram fratribus prorumpens in lacrymas, ait;—"Fratres ac filii, secundum præceptum "[2]Evangelicum, fugiendum est a facie persequentium "a civitate in civitatem;" de licentia igitur Con-

Abbot Frederic resolves to leave St. Alban's.

[1] *ut culmen suæ*, in the text of MS. Claudius E. iv.; but corrected in the margin, in a somewhat later hand.

[2] *Matt.* x. 23.

ventus, et consilio, assumptis secum quibusdam libris, et pannis, et viaticis necessariis, in insulam clanculo fugit Eliensem; ubi per aliquot dies graviter infirmatus, diem clausit extremum; ibique corpus suum dicitur requiescere.

Frederic, 13th Abbot, A.D. 1064–77.

He flees to Ely, and dies there.

De mendaciis Eliensium.

De quo Elyenses, in capita propria mentientes, asserunt ipsum secum ossa Beati Albani illuc attulisse; non verentes crimen sacrilegii viro sancto imponere, qui de licentia totius domus suæ, ut indignationem tyrannicam declinaret, licite ac licita secum recessit asportando. Diminuta est igitur reverentia Sancto Martyri Albano, sicut et aliis Sanctis regni, utpote Beato Edmundo et Beato Cuthberto, et multis aliis, cum solita veneratione exhibenda: unde minus solito in eorum ecclesiis miracula coruscarunt.

The people of Ely falsely say that Abbot Frederic carried thither the bones of St. Alban.

Diminution of reverence for the English Saints.

Rex igitur Willelmus, de morte Abbatis Fretherici certificatus, Cœnobium Sancti Albani vacans in manu sua tenuit, et, extirpatis sylvis et depauperatis hominibus, oppressit: et, nisi correptionibus Lanfranci refrenaretur, irrestaurabiliter [1] destruxisset. Efficaciter igitur procuravit ipse Lanfrancus, ut Paulus, ejus consanguineus, quem secum in Angliam duxerat, in Abbatem præficeretur.

King William wastes the property of the Abbey.

Paul, kinsman of Lanfranc, is made Abbot.

De præfectione Pauli, monachi Cadomensis, et Archiepiscopo Cantuariensi consanguinitate propinqui, in Abbatem Sancti Albani. Et de litteratura et religione ejusdem.

Paulus Abbas. Iste, natione Neuster, consanguinitate Archiepiscopo Lanfranco propinquus, (et, ut quidam

Paul, a Norman by birth,

[1] *totum cœnobium destruxisset*, in MS. Nero D. i.

autumant, filius,) monachus fuit Cadomensis Ecclesiæ. Hic Ecclesiam Beati Albani suscepit regendam, procurante dicto Archiepiscopo Lanfranco, qui eundem Paulum filiali dilexit amore; promotus in Abbatem, anno Gratiæ millesimo septuagesimo septimo, quarto Kalendas Julii, tempore Regis Willelmi Majoris, scilicet, Conquæstoris, anno regni ipsius undecimo. Hic primus Abbas hujus ecclesiæ fuit, postquam Anglia Normannis fuit penitus subjugata.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93. — said, by some, to have been a son of Lanfranc.

Iste hanc ecclesiam, cæteraque ædificia, præter [1] pistrinam, vel pistorium, et pinsinochium, reædificavit; ex lapidibus et tegulis veteris civitatis Verolamii, et materie lignea, quam invenit a prædecessoribus suis collectam et reservatam. Ditaverat enim ipsum Archiepiscopus Lanfrancus, et ipsum, electum, thesauro multiplici reddiderat abundantem. Iste quoque Paulus Abbas, vir [2] religiosus et eleganter litteratus, et in observantia ordinis regularis rigidus et prudens, totius monasticæ religionis normam, (quam jam olim, tam prælatorum quam subditorum, remissioris vitæ illecebrosa voluptas eliminaverat,) caute et paulatim, ne repentina mutatio tumultum generaret, reformavit; et facta est Ecclesia Sancti Albani quasi schola religionis et disciplinaris observantiæ per totum regnum Angliæ. Attulerat namque secum Consuetudines Lanfranci, et Statuta Monastica, a Domino Papa merito approbata, conscripta; undè odor bonæ famæ hujus ecclesiæ Romanam Curiam, et remota regna, illustrando pervolavit; et multorum, tam prælatorum, quam magnatum, corda feliciter ei inclinavit.

He rebuilds certain offices of the Monastery.

He reforms the laxity which had prevailed there; and causes it to become a school of religion and regular observance.

---

[1] *pistorium, vel pistrinam*, in MS. Nero D. i.

[2] *re* only in MS. Claudius E. iv.; but corrected in a later hand.

Qualiter idem Abbas totum fere Monasterium restauravit; plures etiam possessiones, per suos prædecessores per incuriam amissas, prudenter recuperavit.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

He obtains the restoration of three properties to the Abbey.

Hujus equidem studio et prudentia, quibus affluebat, et eloquentia, reddita sunt Ecclesiæ Sancti Albani tria prædiola cum sylva amœnissima, et ecclesiæ vicina, Eiwoda, Tiwa, Apsa, et Cnicumba; quæ tempore Edwardi Regis eadem ecclesia antiquo jure possederat sed postea, tempore discriminis pignore obligata, iniquorum violentia fuerant retenta, et sic fere alienata.

Into whose hands those properties had fallen.

Nam cum Odo, Baiocensis Episcopus, et comes Canciæ, tempore [1] Abbatis Fretherici, ex hiis prædiolis duo, scilicet, Tiwam et Apsam, cum dicta sylva Eiwoda, in dominio suo haberet; et Remigius, Episcopus Lincolniæ, tertium prædium, id est, Cnicumbam, cum injuste possideret; tandem, tum importunis precibus Abbatis, tum pretio [2] non minimæ pecuniæ, victi, tum metu Martyris perculsi, prædicta prædiola, cum sylva, libera restituerunt. Et sciendum est, quod pro illa villa, scilicet, Cnicumba, effectus est postea Godefridus de Anesi homo Abbatis Pauli.

Death and burial of King William.

Rex autem Willelmus, postquam viginti annis, mensibus decem, et diebus viginti octo, genti Anglorum præfuit, quinto Idus Septembris, die Jovis, regnum, cum vita, in magna cordis amaritudine, reliquit; et Cadomi, in Ecclesia Sancti Stephani, quam construxit, sepultus est.

De ædificiis per Abbatem Paulum constructis.

Abbot Paul rebuilds great part of the Monas-

Paulus autem Abbas, cum jam Abbas undecim annis extitisset, infra eosdem annos totam ecclesiam Sancti

---

[1] *prædicti Abbatis*, in MS. Nero D. i.

[2] *in minimæ* in MS. Nero D. i.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077-93.

Albani, cum multis aliis ædificiis, opere construxit lateritio, Lanfranco efficaciter juvante; qui, ut dicitur, mille marcas ad fabricam contulit faciendam.

tery with tile.

Through the agency of William II., the Abbey is deprived of Tiwa.

Porro, prædicto Rege Willelmo, ut dictum est, defuncto, Rex Willelmus Junior postulavit eundem Abbatem, quod concederet prædictam terram Hugoni de Euermori, et præcepit, ut pro ipsa homagium faceret, et servitium. Deinde occultis fraudibus inde, privata est ecclesia illa villa, scilicet, Tiwa. Reddita est autem ecclesiæ, per diligentiam et prudentiam Abbatis Pauli, villa quæ dicitur "Redburna," quæ tale nomen trahit ab arundineto; quam eidem ecclesiæ Ailwinus Niger et [1] Wynfleda, uxor ejus, ab antiquo contulerant, et eam ecclesia diu in pace possederat. Quam etiam Lanfrancus Archiepiscopus disrationari fecit; eamque, postquam in manu sua aliquanto tempore tenuerat, ad vestitum monachorum, ut prius fuit assignatum, restituit.

Redburn is restored to the Abbey. Origin of its name.

Childewike is restored to the Abbey. Origin of its name.

Simili quoque modo, Childewicam, violenter ac fraudulenter alienatam, prudenter revocavit; quam de licentia, benevolentia, et [2] persuasu, Regis Etheldredi, Ailwinus Niger et Ailfleda, uxor ejus, ecclesiæ huic contulerant. Et sicut tam Rex quam datores interpretati sunt, a pueris trahit locus vocabulum, quia ad alimenta monachorum juniorum, lacticiniis alendorum, conferebatur; unde [3] "Childewica" nuncupatur.

Abbot Paul is unable to regain Childe Langeleye.

Similiter autem alienabatur aliud vaccasterium,—quod eadem ratione "Childe Langeleya" vocabatur antiquitus,—a manibus violenter tenentis, qui favore regio [4] roborabatur, vel prece vel pretio, jure vel justitia, nullatenus poterat Abbas Paulus revocare.

---

[1] *Ailfleda* in MS. Nero D. i.: it is also "*Ailfleda*" below.

[2] *et persuasu* omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a somewhat later hand. It is found in MS. Nero D. i.

[3] *et Childewica* in Wats's text.

[4] *roboratur* in Wats's text.

De pluribus possessionibus, tempore præscripti Abbatis, huic Monasterio collatis et allatis.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Tempore quoque hujus Abbatis Pauli, visa ejus religione et strenuitate, plura huic ecclesiæ beneficia sunt collata; scilicet, duæ hidæ terræ in Sepehalle, quas Asketillus de Ros de dicto Lanfranco tenuerat, et postea, de Sancto Albano. Item, tres virgatæ terræ in Pottona, quas R. Flandrensis tenuerat; et una carucata terræ, dicta "Letinge." Et terra de Talintona, cum pertinentiis. Et terra trium mansuum, cum totidem hortis, in Glastona; cum una carucata, in eadem villa. Et manerium de Henreth, quod postea concessit Ricardus Abbas, istius Abbatis successor immediatus, monachis de [1] Waryngford. Et Ecclesia Sancti Benedicti in Cantebruggia. Et Ecclesia Omnium Sanctorum, cum terris, decimis, et rebus omnibus ad eam pertinentibus, in Cantebruggia. Et plures ecclesiæ in Londoniis, quarum unius donationem, scilicet, [2] Sancti Albani, pro patronatu alterius, nescitur qua consideratione, Abbati Westmonasteriensi concessit. Fuit autem Capella Regis Offæ, fundatoris; cui fuit continuum suum regale palatium. Sed incuria sequacium, et desidia, omnis locus ille, improba occupatione civium vicinorum, in parvum mansum, libertatem tamen antiquam retinentem, coartatur.

Possessions bestowed upon the Monastery, in the time of Abbot Paul.

St. Alban's (Wood Street,) in London, formerly the Chapel of King Offa.

Præterea, Ecclesia [3] in Stanford, et undecim acræ terræ extra eandem villam. Et Ecclesia de Glastona, cum una carucata terræ, et decimis ad eam pertinentibus; quam, cum omnibus pertinentiis, in perpetuum possidendum, monachi Sancti Albani, assensu Abbatis, [4] Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Bealvair concesserunt;

Other possessions bestowed.

---

[1] *Waryng* originally in MS. Claudius E. iv., *ford* being added in a later hand. It is *Waring* in MS. Nero D. i. Wallingford is the place meant.

[2] *Ecclesiæ Sancti* in MS. Nero D. i.

[3] *una in* in MS. Nero D. i.

[4] *Ecclesiæ* omitted in MS. Nero D. i.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

sicut Yvo de Tigervilla prius illam dederat Ecclesiæ Sancti Albani. Data est etiam huic ecclesiæ decima de Cundella; et decima de Ringetona; et decima de Roinges, et de Bretheham, et de Herlaga, et de Thamiseford, et de Cliftona. Et decimæ quatuor villarum istarum, scilicet, Hunteslege, Gertheham, et de [1] Bromfeld, et [2] Reedlang. Et duæ partes decimæ villarum istarum, scilicet, Sedinton et Boctone; et tota decima de Trumpintone; et duæ partes decimæ de Waterleya. Porro, in Hertfordsira, duæ partes decimæ de Esendene, et [3] Berford, et [4] Herfordingbury.

Nota hic,—de Cella de Walingeford.

The Cell of Wallingford founded by this Abbot.

Ejusdemque Abbatis tempore, data est huic ecclesiæ Ecclesia Sanctæ Trinitatis de [5] Walingforde, [6] et dimidia alia, in honorem Sanctæ Mariæ, et dimidia hida extra eandem civitatem; ad quam ecclesiam Sanctæ Trinitatis idem Abbas Paulus quosdam monachos hujus ecclesiæ direxit, atque eorum ædificia construens, ordinem Ecclesiæ Sancti Albani ibidem constituit, cum subjectione debita, de consilio Lanfranci Archiepiscopi, inviolabiliter observari.

Nota hic,—de Cella de Thinemuia.

The Cell of Tynemouth given to the monks of St. Alban's.

Ejusdem quoque tempore, Robertus de [7] Moumbray, vir illustris, Comes, scilicet, Northamhimbrorum, de religione Ecclesiæ Sancti Albani certificatus per Abbatem Paulum, in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Thynemue, (in qua corpus Beati Oswyni, Regis et Martyris, requi-

---

[1] *Brunfeld* in MS. Nero D. i.
[2] *de Reedlag* in Wats's text.
[3] *Beiford* in MS. Nero D. i.
[4] *de Hartfordingebiri* in MS. Nero D. i.
[5] *Warengeford* in MS. Nero D. i.
[6] *et dimidia .... civitatem*, omitted in MS. Spelman.
[7] *Mumbrai* in MS. Nero D. i.

escit,) monachos Ecclesiæ Sancti Albani fecit collocari; et ipsam, cum omnibus pertinentiis, Regis et Archiepiscopi Lanfranci benevolentia, Cellam fore Sancti Albani constituit.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Nota hic,—de Cella de Belvero—de Cella de Hertford—de Cella de Bynham.

Simili quoque [1] modo, spiritus devotione tactus, Robertus de [2] Thotoneya Cellam contulit de Bealvario: Robertus vero de Lymisi Cellam addidit de Hertfordia. Cella quoque de Bynham, cum terris, decimis, et omnibus tunc temporis ad eam pertinentiis, Ecclesiæ Sancti Albani, industria hujus Abbatis Pauli, est collata, [3] sicut in chartis Willelmi Senioris et Willelmi Junioris, et aliorum, continetur. Multa autem alia prædia, redditus, et beneficia, huic ecclesiæ, prudentia hujus Abbatis, Pauli, sunt collata; [4] quæ quia scripta non sunt, et, propter hominum simplicitatem, solo usu possessa, ablata sunt, et a memoria hominum elapsa.

The Cells of Belver, Hertford, and Bynham, founded, and given to St. Alban's.

Hatfeld.

Inter cætera autem, contulit quidam nobilis, armis strenuus, natione Neuster, huic ecclesiæ, tempore et persuasu hujus Abbatis Pauli, duas partes decimarum de suo dominio in villa de Hatfeld, quæ cessit ei in sortem distributionis; et assignavit, sic volente Abbate Paulo, scripturarum amatore, ad volumina ecclesiæ [5] facienda. Erat autem miles ille litteratus, diligens auditor et amator Scripturarum. Ad quod officium additæ sunt quædam decimæ in Redburna; et constituit quædam diaria dari scriptoribus, de eleemosyna fratrum

Part of the tithes of Hatfield, given to the Abbey by a Norman noble. Assigned, with tithes of Redburn, to the copying of books.

---

[1] *modo* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *Thooni vel Thotonei*, in MS. Nero D. i.

[3] *sicut in .... ministrante* (p. 58), omitted in MS. Spelman.

[4] *quia quæ* in MS. Claudius E. iv.; by inadvertence.

[5] *necessaria facienda* in MS. Nero D. i.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

et [1] Cellarii, quia prompta fuerant, ad edendum, ne scriptores impedirentur: propter quæ, Eleemosynario, ne in conscientia læderetur, potiora commutavit. Ibique fecit Abbas ab electis et procul quæsitis scriptoribus scribi nobilia volumina, ecclesiæ necessaria; solaque civilitate, qua affluebat, contulit præfato militi Roberto, ad capellam suam in curia de [2] Hathfeld, duo paria vestimentorum, unum calicem argenteum, missale, cum aliis libris necessariis. Prohibuitque uterque, ne amplius, occasione donationis illarum decimarum, scriptorio collatarum, vel doni Abbatis, aliqua ad opus illius militis deinceps [3] scriberentur vel darentur. Postquam autem præfato militi librarium suum, primo paratum, liberaliter contulerat, continuo in ipso, quod construxit, scriptorio libros præelectos scribi fecit, Lanfranco exemplaria ministrante.

Gifts made by Abbot Paul to Robert, a learned knight.

Nota,—de Libris datis per Abbatem Paulum.

Books given to the Monastery by Abbot Paul.

[4] Dedit igitur huic ecclesiæ viginti octo volumina notabilia, et octo Psalteria, Collectarium, Epistolarium, et librum in quo continentur Evangelia legenda per annum; duos Textus, auro et argento, et gemmis, ornatos; sine Ordinalibus, Consuetudinariis, Missalibus, Tropariis, Collectariis, et aliis libris, [5] qui in armariolis habentur; et absque reliquiis, phylacteriis, palliis, capis, albis, et aliis variis ornamentis.

Approved customs established in St. Alban's, by authority

[6] Ad cumulum autem laudis ejus, adjiciendum est, quod consuetudines approbatas, et approbandas, auctoritate Lanfranci, quondam Beccensis Ecclesiæ monachi, in Ecclesia Sancti Albani, eliminatis antiquis reprobandis,

[1] Altered into *Cellario* (as in MS. Nero D. i.) in MS. Claudius E. iv., in a later hand.

[2] *Hædfel* in MS. Nero D. i.

[3] *scribentur* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[4] *Nota quod hic solebat esse schola optimæ religionis.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[5] *qui .... habentur* omitted in MS. Spelman.

[6] *Ad cumulum ..... discordiam generaret* (p. 59), omitted in MS. Spelman.

constituit observari. Unde bono odore famæ hæc ecclesia totam replevit regionem, et facta est quasi schola aliarum magistralis.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

of Archbishop Lanfranc.

De Monialibus in Eleemosynaria commorantibus.

Abbot Paul makes regulations for the nuns in the Almonry.

Cœtum quoque sanctimonialium quibusdam regulis sanctis et honestis coartavit, in Eleemosynaria, vel locis illi propinquis, collocando ; ut interessent divinis obsequiis nocte dieque, et cotidie Mandatum facerent, præcipiendo ; vestes quoque ordinatas, scilicet, mantellum nigrum, et cætera ordinata, eis determinando. Silentium [1] vero, suo tempore, tempusque quietis et vigiliarum, et loca evagationis, limitavit ; dietamque earum, et diaria, sub certa quantitate, eisdem assignavit.

Reforms and alterations effected by him in the Convent.

In Conventu autem monachorum, postquam officinas construxerat, mores reformavit, ordinem redintegravit, honestatem resarcivit. Extunc enim esum carnium refrenavit, habitum commutavit ; paulatim tamen, ne repentinus impetus seditionem suscitaret, et senum obstinatia discordiam generaret. Pelvem quoque argenti dedit, constituendo, ut cereum contineret jugiter ardentem ante majus altare. Tria quoque candelabra, argento et auro cooperta, ante idem altare, cum suis cereis, stare constituit, suis temporibus accendendis : [2] duo quoque præterea candelabra argentea, operis mirifici, et eleganter deaurata, præcipuis festis, cum suis cereis, ante Martyrem deportanda.

Gifts of plate, for the use of the church.

The Abbot makes an alteration in the diet of the monks, when letting blood.

[3] Minutis autem, qui de sua consuetudine pastillis carneis vescebantur, esus subtraxit inordinatos, et pro carne, de allece et liborum [4] cedulis congestum quoddam ferculum, (cujus solum remansit nomen,) [5] ipsis in

[1] *vero* omitted in MS. Nero. D. i.

[2] *duoque* in Wats's text.

[3] In place of the context *Minutis .... nominavit*, MS. Spelman has,—"*Karpie, in loco pastillorum, minutis ordinavit.*"

[4] For this word, Wats suggests (*in marg.* p. 51) "*eduliis.*"

[5] *ipsi* in MS. Claudius E. iv.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Other ordinances as to discipline.

communi cumulavit; quod more Normannorum "*kar-*" "*pie,*" quasi "*kar en pie,*" sophistice nominavit. Lanternam quoque pyxalem, cum candela, in choro noctibus, ut sic desides ac somnolentos excitaret, circumferri constituit. [1] Pro gravioribus autem culpis lanternam majorem a reo, et agente pœnitentiam, in edito censuit anteferri. Contumacibus carcerem tetrum et fortem constituit præparari.

De Constitutionibus laudabilibus Abbatis prædicti.

Further ordinances as to monastic discipline.

[2] Pronunciationes quorundam nominum, vel ob reverentiam patrum nostrorum Orientalium, cujus vestigia sequi desideravit, vel suæ linguæ patriæ, et genialis, corrupit. Silentium omnimodum in Ecclesia, in Claustro, in Refectorio, et maxime in Dormitorio, inviolabiliter observari constituit. In Infirmaria esum carnium omnibus, præterquam omnino debilibus manifesto, et ægrotis, propter reparationem, juxta Regulam Sancti Benedicti, quam profitemur, inhibuit; exitum a domo Infirmariæ, extra ostium quod claustrum respicit (exceptis causis rationabilibus et regularibus, utpote balneis et consimilibus,) districte prohibuit. Medicinatis autem regulas, ac minutis, limitavit. In Infirmaria silentium, præcipue autem in Capella, et ubique post Completorium, teneri constituit.

Two bells given by Lyolf and his wife.

Concamerationem quoque, quæ est ultra majus altare, pictura venustavit. Turrim campanis instauravit; quibus duas addidit, majores et laudabiliores, quidam de nobilibus Anglicis, hujus patriæ partes inhabitans nemorosas, "Lyolf" nuncupatus. Hic cum capris et ovibus, quas vispiliones passim rapuerunt, abundaret,

---

[1] *Pro gravioribus ..... mutuæ copulavit* (p. 61), omitted in MS. Spelman.

[2] *Unde majus, divisim, et majestas, etc. Unde Gaufridus et Garinus, et Ausculta, etc.*—Marginal Note in MS. Nero D. i., only. Whether allusion is made to an alteration in the pronunciation of these words in Latin, or in the then English tongue, it seems hard to say.

multas earum vendidit, et emit unam campanam; quam cum audisset suspensam in turri, tunc novam, sonare, jocose ait, Anglico idiomate;—"Eya, quam dulce "blaterant capræ meæ, et balant oves!" Uxor autem illico aliam adquisivit; quæ duæ dulcissimam copulam reddiderunt. Quam cum audisset mulier, dixit;—"Non "credo hanc copulam favore carere divino, qui me "viro meo legitimo matrimonio, et fœdere dilectionis "mutuæ, copulavit."

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

One bell bought with the produce of Lyolf's flocks.

Obiit Lanfrancus Archiepiscopus Cantuariensis.

[1] Eodem tempore, cum idem Abbas Paulus circiter duodecim annis Ecclesiam Beati Albani strenue rexisset, obiit ejus optimus amicus, et efficax adjutor, Archiepiscopus Cantuariensis, Lanfrancus: cui successit Anselmus, Abbas Beccensis, qui, ut prior, factus est ei amicissimus. Sed antequam plene substitueretur, Rex Willelmus Secundus Archiepiscopatum, quem diu in manu sua tenuit, immisericors depauperavit. Abbas autem Paulus Anselmum egentem juvit, et consolabatur. Unde, inthronizatus, in multis beneficia potiora gratus Abbati recompensavit, et quod imperfectum erat in ædificiis Ecclesiæ Sancti Albani juvit postea consummare.

Death of Archbishop Lanfranc. He is succeeded by Anselm, who is impoverished by King William. Abbot Paul aids him, and he becomes a benefactor to the Abbey.

Nota, pro Consuetudinibus.

Hic quoque Consuetudines, quas transmisit scriptas Lanfrancus Abbati Paulo, approbavit, et conservari persuasit: quas qui videre desiderat, in "Consuetudinario" —scilicet, in fine, et in minori Volumine, quod additum est majori,—scriptas poterit invenire. Et est libellus ille idem quem Lanfrancus scripsit, et Anselmus legit et approbavit. Et vixit postea Abbas Paulus circiter quatuor annis; et omnia quæ incepit laudabiliter consummavit.

Anselm approves of the Customs introduced by Lanfranc.

[1] *Eodemque* in MS. Nero D. i.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

The short-comings of Abbot Paul.

De negligentiis Abbatis Pauli.

He loses some of the Abbey property, by negligence.

Sed quia non est homo qui non peccet, nunc de negligentiis ejus paululum disseramus.—Barthonam sua amisit incuria; [1] quam quidam simplex Anglicus, quem sprevit Abbas Paulus, possederat. Sed quod nostra perdidit negligentia, [2]Abbas Ramesiæ, qui Anglicus fuit, et diligens ecclesiæ suæ procurator, et domino fundi et generi [3] suo amicissimus, cum corpore defuncti, in sua repente ac prudenter recepit. Multa insuper ad firmam dimisit improvide, non præcavens sibi de fallaciis et cavillationibus nequam sæculi subsequentis. Quod vero nullo modo potest excusari, tumbas venerabilium antecessorum suorum, Abbatum nobilium,—quos rudes et idiotas consuevit appellare,—delevit, vel contemnendo eos quia Anglicos, vel invidendo, quia fere omnes stirpe regali, vel magnatum præclaro sanguine, fuerant procreati.

He contemptuously destroys the tombs of the former Abbots.

Ipse vero Abbas Paulus, humili progenie oriundus, forte illam sibi prætendens qualemqualem excusationem, quia multa, quæ inclytus Rex Offa huic ecclesiæ contulerat, dissipando alienaverant, vel illud poeticum,—

"——— [4] Facilis jactura sepulcri est,"

His neglect to remove the remains of King Offa to the church which he had rebuilt.

inexcusabiliter tamen redarguendus est, sicut et cæteri ejus prædecessores, eo quod tumbam et ossa, gloriosæ memoriæ, illustris Regis Offæ, fundatoris nostri, ut illius corpus venerabile in ecclesia quam Rex devote fundaverat, et affluenter dotaverat et ditaverat, ut decuit, non collocaret in ecclesia quam idem Abbas decenter renovarat, [5] et sic duplici titulo coruscaret.

[1] *quam quidam ..... seniori de Valoniis* (p. 63), omitted in MS. Spelman.

[2] *Abbatis* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[3] *sui* in Wats's text.

[4] Virgil, *Æneid*, ii., l. 646.—See page 7 *ante*.

[5] *ut sic* in MS. Nero D. i.

Sylva de Northaga.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Tradidit insuper ad firmam Petro Seniori de Valoniis sylvam quæ dicitur "North Haga," [1] quamdiu viveret, pro viginti quinque solidis, et duobus accipitribus, annuatim eidem reddendis; eo tamen tenore, ut in fine vitæ suæ nulli amico, vel etiam hæredi, ipsam sylvam concederet; sed, ex conventione, Ecclesiæ Sancti Albani liberam redderet, et quietam. Ut autem eam pro hac forma idem Petrus habere posset, dedit centum solidos in gersoma: quod factum est in magnum hujus ecclesiæ præjudicium et jacturam. Ipse quoque Paulus calumniam quam habebat super villam de Oswik, necnon omnem calumniam quam habebat adversus Sanctum Albanum, et suos homines, omnino dimisit.

Abbot Paul does injury to the church, in the alienation of the woods of Northawe.

Sed et postea, ipso Abbate Paulo, et Ricardo de Albenio, succedente, venit idem Petrus in Capitulum, cum duobus filiis suis, Willelmo, scilicet, et Rogero, et in omnium audientia recognovit, quod præfatam sylvam de North Haga nequaquam in feodo tenuit; affirmantibus hoc filiis suis, et concedentibus, in animabus suis, quod post obitum suum non possent [2] aliquid juris in ea clamare vel habere, nisi Abbas sponte illis concedere vellet.

Peter de Valoines and his sons admit that they do not hold Northawe in fee.

Concessit etiam idem Abbas Paulus Roberto Cæmentario, et hæredibus suis, pro artificio suo et labore,—[3] qui præ omnibus cæmentariis suo tempore pollebat,—terram de Syreth, et terram de Wanthone, et unam domum in villa Sancti Albani, solutam et quietam. Hanc nempe terram de Sareth uxor Derlewini prius tenuerat; pro qua reddebat unoquoque anno sexaginta solidos Ecclesiæ Sancti Albani. Abbas autem Paulus laborem ejusdem Roberti in pecunia pacta, et taxata, persolvisse, sine ecclesiæ gravamine, tenebatur. Porro,

Abbot Paul grants Syreth to Robert the Mason.

---

[1] *quamdiu viveret . . . . eorum sicut antea fuit* (p. 64), omitted in MS. Spelman.

[2] *aliud* in Wats's text.

[3] *quibus* in MS. Nero D. i.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Robert resigns Syreth to the monks of St. Alban's.

deinde, aliquanti temporis elapso curriculo, idem Robertus, sibi conscius quod legitimum ingressum non habuerat, unde murmur in Conventu personuit, in infirmitate ultima, qua et mortuus est, terram præfatam de Syreth, solutam et quietam ab omni calumnia, tam sui quam hæredum suorum, coram Hamelino, Priore Sancti Albani, resignavit, ut in dominico esset monachorum, sicut antea fuit.

Nota,—de Westwik.

Abbot Paul grants Westwike to Humbald, for life.

Item concessit idem Abbas Paulus Humbaldo, quamdiu viveret, intercessione et amore Lanfranci Archipiscopi, terram de Westwika tenere. Ita tamen, ut non posset dare vel vendere, vel alicui hæredum suorum dimittere; sed post dies suos [1] terra in dominium monachorum sine omni calumnia rediret, scilicet, ad mensam eorum, sicut antea fuit.

He bestows church property on his illiterate kinsfolk.

Multa autem [2] et alia parentibus suis Normannis de substantia ecclesiæ, (in læsionem conscientiæ suæ,) indignis et litteraturæ ignaris, et origine ac moribus [3] ignobilibus, quæ non possunt scribi, dilapidando bona ecclesiæ, inconsulte distribuit, et occulte. [4] Sed idcirco ignoscendum fuit ei, quia multo plura bona fecit, quam damna ecclesiæ irrogaret.

His evil deeds exceeded by his good.

Death of Abbot Paul, A.D. 1093.

Hic autem prædictus Abbas Paulus, cum Ecclesiam Sancti Albani strenue rexisset annis sexdecim, mensibus quatuor, tertio Idus Novembris, anno Dominicæ Incarnationis millesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, Epactis existentibus viginti, Concurrentibus quinque, tempore Willelmi Regis Secundi, videlicet, Rufi, obiit; anno regni ejus quinto.

His ordinances maintained in the Monastery.

Nec cessarunt ejus statuta temporibus subsequentibus Ecclesiam Beati Albani feliciter illustrare, et ordinem

---

[1] *terram* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[2] *et* omitted in MS. Nero D. i.

[3] *nobilibus* in MS. Claudius E. iv.; corrected in the margin, in a somewhat later hand.

[4] *Sed . . . . . irrogaret,* omitted in MS. Spelman.

augmentare monasticum. Unde ipsum cœnobium, in temporalibus et spiritualibus, diatim felix semper suscepit incrementum. Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Vacavit Ecclesia Sancti Albani annis quatuor.

Post cujus obitum, vacavit Ecclesia Beati Albani annis quatuor. Rex autem, Willelmus Secundus, nullius, præcipue mortui, verus amicus, interim in manu sua cœnobium tenuit, et immisericorditer depauperavit, nemora complanando, [1] hominibus [2] Beati Albani pecuniam, causis cavillatoriis adinventis, extorquendo. Quod non permisit inultum Beatus Albanus. Through the oppression of William II., the Abbey is without an Abbot for four years, A.D. 1193–97.

Vindicta mirabilis.

Nam ipsa nocte qua postea obiit Rex, quiddam dignum contigit relatione. Anselmus, Archipræsul, cum exularet, moram faciens apud Cluniacum, multa passus damna, cum injuriis, [3] vidit, Deo revelante, in visione nocturna, quod ductus fuit ante tribunal Summi Judicis. Et cum multi Sancti Angliæ gravem reposuissent querimoniam super injuriis sibi a Rege iniquo crebrius illatis, iratus Altissimus respondit,—"Accede, "Anglorum Protomartyr." Et accedente Albano, tradidit Deus sagittam ardentem, dicens;—"Vindica te, "et omnes Sanctos Angliæ, læsos a tyranno." Accipiens autem Albanus sagittam de manu Domini, projecit eam in terram, quasi faculam, dicens;—"Accipe, "Satan, potestatem in ipsum Willelmum tyrannum." Et eadem die, mane, obiit Rex [4] transverberatus per medium pectoris sagitta. Dixit autem arcitenenti,—"Trahe, diabole."[5] [6] Erat tunc temporis, Episcopo Vision of Archbishop Anselm, revealing the vengeance of heaven against King William. Singular circumstances attending the death of William.

[1] *ab hominibus* in MS. Nero D. i.

[2] *Sancti Albani* in Wats's text.

[3] *videlicet, Deo,* in Wats's text.

[4] *Willelmus, transverberatus,* in MS. Nero D. i.

[5] *et sic divina ultione idem tyrannus obiit sagittatus,* added in Wats's text. Qy. if from MS. Spelman.

[6] *Erat .... dicentur* (p. 66), omitted in MS. Spelman.

Paul, 14th Abbot, A.D. 1077–93.

Wolstano defuncto, Episcopatus Wygorniæ nimis afflictus sub manu Regis, et multæ aliæ ecclesiæ, sedente tunc Paschali Papa. — Sed hæc supra [1] dicentur.[2]

Ricardus, quintus decimus.

Richard elected, 15th Abbot, A.D. 1097–1119.

Ricardus Abbas. Hic suscepit curam pastoralem, post mortem venerabilis Pauli Abbatis, determinata lite quæ in Conventu exorta fuerat inter Normannos, qui jam multiplicati invaluerunt, et Anglos, qui, jam senescentes et imminuti, occubuerant, post mortem dicti Pauli Abbatis, anno quinto sequente, tempore Willelmi Regis, Secundi; anno, videlicet, Gratiæ millesimo nonagesimo septimo. Hic, ab egregia Normannorum stirpe trahens originem, plurimorum, tam parentum quam amicorum, fruebatur alloquiis, fovebatur obsequiis, et sustentabatur auxiliis. Necnon Willelmi Secundi, et Henrici Primi, Regum, amicitia familiari fultus, multos honores et possessiones adeptus est, et adeptas viriliter tuebatur.

A Norman by descent, and in favour with the English sovereigns.

In favour with Pope Urban II.

Papali insuper gaudens favore, Urbano tunc præsidente, et Archiepiscopi Cantuariensis, Anselmi, consiliis roboratus, totius Curiæ utriusque notitia fulciebatur, et amicitia. Veruntamen ipso tempore patiebatur Anselmus persecutionem Regis Willelmi Secundi, non minimam, unde et exulavit damnificatus.

Archbishop Anselm in exile.

---

[1] *dicuntur* in Wats's text.

[2] In Wats's text the following is added: not found in MSS. Nero D. i. or Claudius E. iv.—*Tempore Pauli Abbatis, abbatizantis septemdecim annis, fundata fuit ecclesia Cellæ de Bealvero, a Roberto de Totheneio, qui obiit secundo Nonas Augusti, anno Domini millesimo octogesimo octavo, videlicet, duodecimo anno Abbatis Pauli.* Qy. if from MS. Spelman.

De captione Antiochiæ, tempore memorati Abbatis.

Richard, 15th Abbot, A.D. 1097-1119.

Ipsius diebus, Antiochia obsessa fuit, et postea capta; et deinde civitas sancta Ierusalem: et triumpharunt Christiani gloriose, contritis ubique Sarracenis. Ubi frater Regis, Dux Normannorum, Robertus, strenue militavit Deo. Hujus quoque tempore fuit motio Crucesignatorum in Terram Sanctam, quanta non fuit unquam prævisa. Tempore quoque hujus Abbatis Ricardi, Willelmus Rex—immo, tyrannus—ultione divina, obiit sagittatus.

Capture of Jerusalem and Antioch by the Christians.

Prowess of Duke Robert.

Wymundham.

Diebus autem ipsius Abbatis Ricardi, procurante ipsius industria, et qua affluebat eloquentia, et religione qua præ omnibus Angliæ Abbatibus pollebat, data est huic ecclesiæ Ecclesia Sanctæ Mariæ de Wymundham in Cellam, cum omnibus ad eandem pertinentibus; sicut charta Henrici Primi, Regis Anglorum, testatur, Senioris.

The Cell of St. Mary at Wymundham, given to the Abbey of St. Alban's.

De possessionibus huic ecclesiæ, tempore Abbatis Richardi Monasterii Sancti Albani, perquisitis.

Concessa est insuper Ecclesia de Hattefeld, cum Ecclesia de Melebroc, huic ecclesiæ in Cellam, cum omnibus ad eam pertinentibus. Reddita sunt etiam huic ecclesiæ manerium vocatum "Tynghurste," et ecclesia, cum decimis omnibus ad eam pertinentibus, et ad manerium adjacentibus; et villa quæ vocatur "Wybaldestude;" et triginta solidata terræ in villa de [1] Walingford; et quoddam manerium in Cancia, quod [2] est "Estwale." [3] Manerium quoque, quod dici-

Possessions acquired by the Abbey in the time of Abbot Richard.

[1] *Warengeford* in MS. Nero D. i.
[2] *dicitur Estwale* in MS. Nero D. i.
[3] *Manerium ..... de Kaino* (p. 68), omitted in MS. Spelman.

Richard, 15th Abbot, A.D. 1097–1119.

tur "Bisshopescote," quod datum fuit in dedicatione hujus ecclesiæ, de qua supra [1] dicetur, exceptis viginti solidatis terræ; et terra de Cumba; et una hida in Grenestude, et una acra terræ in Wodestoc, ad hospitandum Abbatem; et ecclesia de Hodyngham, cum terris, decimis, et omnibus ad eam pertinentibus; et decima de Cundena; et decima de Cheneltona, quæ alio nomine dicitur "Cnoctona," in Cancia; et decima de Herbertona, et [2] Metham, et tota decima Hugonis de Verleio; et decima de Frahinges, cum terra unius carucæ; et decima de Bruneham, cum terra unius carucæ; et ecclesia de Clophulle, cum dimidia hida terræ, et decimis ad eam pertinentibus; et decima de Cota et de Kaino.

Possessions then acquired by the Church of St. Oswin, at Tynemouth.

Datæ sunt insuper ipsius tempore plurimæ possessiones huic ecclesiæ, et Ecclesiæ Sancti Oswyni de Tynemue multæ; scilicet, Settona, Witeleia, Sehihala, et villa de Stantona, et villa de Bewik, et Lilleburna, et manerium de Egulvingham, et Chertona, et Ardesdona, et insula [3] Coquini fluminis, cum ecclesiis, decimis, et rebus ad easdem villas pertinentibus.

Further acquisitions by the Abbey of St. Alban's, and the Cell of Bynham.

Concessum est insuper, diebus illius, totum manerium de Bynham ecclesiæ ejusdem villæ, et monachis inibi Deo servientibus, cum plurimis terrarum possessionibus. Præterea, in [4] eisdem diebus, reddita est una virgata terræ in Cudicota; et dimidia hida terræ [5] in Redburna; et villa, dicta "Stanmera," cum ecclesia, et omnibus ad eam pertinentibus; quam villam quorundam injuste ecclesia ista amiserat violentia. Dedit quoque idem Abbas Ricardus Gaufrido de Mappeham terram de Muridene in escambio pro terra de Bradweya, secundum tenorem chartæ Henrici [6] Senioris,

---

[1] *dicitur* in Wats's text.
[2] *de Metham* in MS. Nero D. i.
[3] *de Coket* in MS. Spelman.
[4] *ejusdem diebus* in MS. Nero D. i.
[5] *et dimidia hida terræ*, is repeated here in MS. Nero D. i.
[6] Henry the First.

Regis Angliæ, in qua continetur conventio facta inter eos.

Richard, 15th Abbot, 1097–1119.

Prosperabatur igitur domus ista, et viguit; et floruit ordo monasticus, emanans a claustro Sancti Albani, ita ut aliæ, quasi candela a candela, illuminatæ informarentur; utpote Kelstoue, Croilondia, et aliæ quamplurimæ.

Prosperity of the house.

Ordinatio inter Abbatem Ricardum et Ecclesiam de Tynemutha.

Ordinance made, as to payments due from the Cell at Tynemouth to the Abbey of St. Alban's.

Item, dictus Abbas Ricardus, assensu Conventus unanimi, decrevit Ecclesiam de Thinemue solvere Ecclesiæ Sancti Albani, videlicet, [1] in festo ejusdem, triginta solidos, sub tali forma;—" Ut nec ipse Abbas, nec aliquis " ex parte sua, aliud quicquam exigat ab ipsa ecclesia, " aut suis hominibus. Sic tamen, quod Abbas retineret " in manu sua Ambellam, et Insulam de Koket, et " Ecclesiam de Biwella, et Ecclesiam de Wodehorn. Et " si quando Abbas illuc ire voluerit, cum viginti homi-" nibus per quindecim dies in sumptibus ejusdem ec-" clesiæ perhendinaret. Si vero pro negotio fratrum " de Thinemeu Abbati eundi causa existeret, in sumptu " ejusdem ecclesiæ, associatis [2] tamen quibusdam feo-" datis, qui de jure et consuetudine armigerorum vices " gerere debent, viam faceret, atque moram." Quos et ipse feodavit, et ad illud assignavit.

Ornamenta per Abbatem Sancti Albani provisa.

Ornaments given by Abbot Richard to the Abbey.

Porro, iste Abbas Ricardus fecit thecam unam, quam "feretrum" appellamus, aureis imaginibus redimitam; in qua recondidit Duodecim Apostolorum reliquias, et

---

[1] *in* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *cum quibusdam* in Wats's text; in MS. Nero D. iv. the abbreviation is doubtful.

Richard, 15th Abbot, A.D. 1097-1119.

Relics given by St. Germanus.

Martyrum plurimorum, quas Sanctus Germanus, Antissiodorensis Præsul, in sepulcro Sancti Albani reverenter collocavit. Fecitque aliam thecam, ex una parte deauratam, ex alia vero, ebore coopertam, in qua posuit reliquias plurimorum Martyrum et aliorum Sanctorum. Dedit etiam casulam unam, auro, tassellis, ac gemmis pretiosis, adornatam; stolas binas pretiosas, cum [1] manipulis; capam unam purpuream, morsu et tassellis carissimis redimitam; albas duas, cum paraturis brudatis; textum unum, et dossale unum, sive tapecium, in quo Passio Sancti Albani figuratur; et multa alia ornamenta, cum voluminibus pretiosis, quorum unum est missale, in quo canitur Missa Matutinalis. Unde in principio Missæ pingitur ejus imago ad pedes Majestatis, quæ aureis litteris et penna scriptis intitulatur.

De brachio arido Ricardi Abbatis, miraculo Sancti Cuthberti, pristinæ sanitati restituto.

The withered arm of Abbot Richard is healed by the body of St. Cuthbert, at his Translation.

Istius itaque brachium Abbatis Ricardi emarcuerat; sed beneficio Beati Cuthberti, cujus Translationi intererat, sanitati restitutum est, hoc modo.—

Dum sacrum corpus illibatum dicti Confessoris levaretur per caput et pedes, transferendum, et ipsum, in medio arcuatum, ruinam minaretur, Abbas Ricardus, qui prope stabat, admirans quod quasi dormientis flexibile fuit, assiluit, et, projecto baculo, illud per medium illico brachiis sublevavit; et statim brachium, quod ante inutile erat, per tactum sancti corporis, sanum penitus reddebatur. Unde domum rediens, Capellam in honorem Sancti Cuthberti fabricavit.

He builds a Chapel to St. Cuthbert.

Dedicatio hujus ecclesiæ.

Ad ejus quoque titulum spectat immortalem, quod ecclesiam Beati Albani, quam prædecessor ejus, Paulus,

[1] *manipulo* in Wats's text.

fabricaverat immediatus, magnifice fecit dedicari, anno Gratiæ millesimo centesimo quinto decimo, ab Archiepiscopo Rothomagensi, Gaufrido, Londoniensi Ricardo, Dunelmense Ranulpho, Lincolniensi [1] [Roberto], Rogero Sarum, [2] concurrentibus Episcopis, Abbatibus multo pluribus; præsente etiam Rege Henrico Primo, et bona Regina Matilde, multisque Comitibus, Baronibus, et magnatibus, præclarisque personis, archidiaconis, decanis, presbyteris, et ecclesiarum custodibus, quorum numerus est incognitus, præ multitudine copiosa, quinto Kalendas Januarii, feria tertia. [3] Qui vel omnes, vel pars potissima, tam in palatio in conviviis, quam in ecclesia in solemniis, in curia Sancti Albani prandentes et gaudentes, dies Natalitios usque ad Epiphaniam in laudibus Beati Anglorum Protomartyris, Albani, honorifice continuarunt. Quibus, et cunctis in posterum adventantibus ea die ad tantam solemnitatem, concessa est indulgentia [4] [multorum] dierum.

Richard, 15th Abbot, A.D. 1097–1119.

The church of St. Alban's, built by Abbot Paul, is dedicated by Abbot Richard, in presence of King Henry and Queen Matilda. Indulgence granted to the visitors.

Negligentiæ [*Abbatis*].

Nunc autem, quia nullus sine crimine vivit, ejusdem Abbatis Ricardi negligentias et ignorantias, breviter transcurrendo, recolamus.—

Negligences and ignorances of Abbot Richard.

Supra quam decuit aut expedivit, parentum suorum, ad ipsum de partibus Neustriæ, [5] sub multitudine numerosa, qui omni honore indigni erant, amator carnalis fuit, et promotor, in suæ ecclesiæ jacturam et detrimentum. Ecclesiam quoque istam, a subjectione Cantuariæ [6] jure extractam, (quam inhumane nimis archi-

A promoter of his kinsfolk, to the detriment of the church. He acknowledges

---

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[2] *concurrentibus* omitted in MS. Nero D. i.

[3] *Quo vel* in Wats's text.

[4] Omitted in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.; supplied from Wats's text.

[5] *confluentium*, or a similar word, is apparently wanting.

[6] *jure* omitted in Wats's text.

Richard, 15th Abbot, A.D. 1097–1119.

episcopales pertractaverant,) Lincolniensi Ecclesiæ primus, profitendo obedientiam, in subjectionem redegit; ut sic monachos suos, ut dicitur, rigidius gubernaret.

subjection to the See of Lincoln.

Possessions of the Abbey parted with by Abbot Richard.

Manerium quoque, dictum "Tiwa," et Ecclesiam de Flamestude, (quæ Capella extiterat, pertinens ad Ecclesiam de Redburne), amisit, ut suis in temporalibus, ut creditur, uberius provideret, collusionem faciendo. Concessit insuper Serloni, fratri Thurtini, dapiferi, et hæredibus suis, villam de Stanmera in [1] feodi firmam, pro sexaginta solidis annuis; [2] [et Roberto Cæmentario terram de Sopwelle, pro octo solidis.] Dedit etiam Gospatrico, filio Consulis Gospatrici, et [3] Waldet, filio ejus, quamdiu viverent, in [4] feodi firmam, Themeslage, et totam Archimorel, pro decem solidis annuis; et Willelmo, Capellano Widonis de Bailoil, terram de Karlebe, pro una marca argenti annua. Donavit etiam Petro, pincernæ Willelmi, Comitis Moritonii, cum nepte sua, terram de Syreth, contra voluntatem et prohibitionem totius Conventus sui, et etiam magnatum sæcularium, hujus ecclesiæ fidelium, constanter reclamantium; postquam Robertus Cæmentarius eam solutam reddiderat, et quietam ab omni calumnia, tam sui quam hæredum suorum.

Death of Abbot Richard. A.D. 1119.

Hic cum annis viginti uno hanc rexisset ecclesiam, septimo decimo Kalendas Junii, anno Gratiæ millesimo centesimo nono decimo, Indictione undecima, Epactis existentibus septem, Concurrentibus duobus, anno regni Regis Henrici Primi [5] [nono decimo], ab hac luce migravit.

Gaufridus, sextus decimus.

Geoffrey, elected 16th Abbot.

Gaufridus Abbas. Hic, ex illustri Cenomanensium et Normannorum progenie exortus, non solum morum

---

[1] *feofirmam* in MS. Nero D. i.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[3] *Waldef* in MS. Nero D. i.

[4] *feodofirmam* in MS. Nero D. i.

[5] Omitted in the MSS.

honestate præditus, sed divina scientia satis extitit adornatus. Qui, defuncto Abbate Ricardo, cunctorum hujus ecclesiæ fratrum electione, assensu etiam Anglorum Regis, Henrici Primi, hanc Abbathiam, etsi invitus, suscepit gubernandam. Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Iste de Cenomannia, unde oriundus erat, venit, vocatus ab Abbate Ricardo, dum adhuc sæcularis esset, ut scholam apud Sanctum Albanum regeret. Et cum venisset, concessa fuit schola alii magistro, quia non venit tempestive. Legit igitur apud Dunestapliam, expectans scholam Sancti Albani, sibi repromissam; ubi quemdam ludum de Sancta Katerina,—quem "Miracula" vulgariter appellamus,—fecit. Ad quæ decoranda, petiit a Sacrista Sancti Albani, ut sibi capæ chorales accommodarentur, et obtinuit. Et fuit ludus ille de Sancta Katerina. A native of Maine. Invited by Abbot Richard, he formerly held a school at Dunstaple. Miracle play of St. Catherine.

De Capa Sanctæ Katerinæ.

Casu igitur, nocte sequenti, accensa est domus Magistri Gaufridi; et combusta est domus, cum libris suis et capis memoratis. Nesciens igitur quomodo hoc damnum Deo et Sancto Albano restauraret, seipsum reddidit in holocaustum Deo, assumens habitum religionis in Domo Sancti Albani. Et hæc fuit causa, quare tantum habuit diligentiæ, ut capas chorales in eadem, postea in Abbatem promotus, faceret pretiosas. Certain copes, belonging to the Abbey, are burnt while in his possession. He becomes a monk of the House, in consequence.

Hic, semper filiorum et fratrum suorum spiritualium paci et quieti prospiciens, eisque semper cum vultus serenitate tribuendo, simul alacriter et pacifice fecit cohabitare.

De firmis Coquinæ.

Ad incrementnm quippe redditus coquinæ monachorum, adjecit quinque solidos qualibet septimana, videlicet, annuas tresdecim libras. Et licet sciamus quæ He adds 13 pounds yearly to the revenues of the Kitchen.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

de novo ad coquinam nostram adquisita sint, tamen quæ eidem antiquitus sunt assignata non debemus ignorare.—Habêmus igitur de maneriis nostris quinquaginta et tres firmas. Firmam vocamus, quadraginta et sex solidos. Tot ergo habemus firmas, quot sunt septimanæ in anno, et unam in antecessum. Quæ hoc modo proveniunt.—Qualibet hebdomada, quadraginta sex solidos recipiunt Cellararii nostri, scilicet, monachorum et curiæ; tresdecim vero ex hiis recipit Cellararius curiæ, noster vero triginta tres. Tres autem solidi pro novem sarcinariis, qui victum nostrum a Londoniis vel aliunde debent afferre, statuti sunt; triginta vero pro victu nostro. Hiis vero triginta solidis per hebdomadam adjecit [1] dictus Abbas Gaufridus quinque solidos qualibet [2] septimana, scilicet, annuas tresdecim libras; ita ut cotidie ad coquinam nostram quinque solidos haberemus.

Thirty shillings per week, formerly allowed for the monks' Kitchen, are now increased to thirty-five.

Sources of the increased allowance.

Dedit itaque prædictus Abbas Gaufridus Estwale pro duodecim libris; sed et duodecim solidos de terra Roberti de Eywoda, et octo solidos de terra Wimundi de Barnet.

Ancient allowances for the Kitchen, of wheat and milk.

Habemus etiam ex antiqua statutione qualibet hebdomada annuatim duas summas frumenti ad coquinam nostram, et quolibet anno sexaginta solidos de Apsa, ad lac emendum. Præterea quinquagesimam tertiam firmam, quæ super hebdomadas anni abundat, integram [3] debet Cellararius noster recipere; quæ ad vasorum [4] coquinæ provisionem assignata est. Hæc autem firma de Estona provenit, quæ tres facit in anno.

Supply of cheeses for the Kitchen.

Dominus quoque Abbas, Gaufridus, dedit Conventui et coquinæ monachorum, et assignavit, omnem summam caseorum quæ annuatim provenit de [5] dominio de Langele, [6] Sandrugge, Waldene. Xenia autem de maneriis annuatim proveniunt; sic inter Cellararium monachorum et

---

[1] *Dominus Abbas* in MS. Nero D. i.

[2] *septima* in MS. Claudius E. iv. by inadvertence.

[3] *vel debet* in Wats's text.

[4] *quoquinæ* in MS. Claudius E. iv.

[5] *dominico* in Wats's text.

[6] *Sandrum* in Wats's text.

Cellararium curiæ portiones usibus monachorum proficiant. Tertia vero hospitum et familiæ sustentationi applicetur. Nomine igitur xenii de Northona et de Neuham, ad tres terminos, [1] ad Natale, et Pascha, et ad festum Sancti Albani, quindecim annui solidi proveniunt. De Exstantona, sex similiter. De Kayso, ad Natale, duo solidi, et viginti quatuor gallinæ; ad Pascha, duo solidi, et sexcenta ova; ad Passionem Sancti Albani, duo solidi, et viginti quatuor casei, modo præscripto. De [2] Rykemarwurthe, ad Natale Domini, quadraginta octo gallinæ, et unus porcus; ad Pascha, mille ova, et unus porcus. [3] Cudicote et Waldene, ad Natale, quinquaginta gallinæ, et unus porcus; ad Pascha, mille ova, et unus porcus, modo præscripto. Hæc omnia inter duos Cellararios distribuenda sunt.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119-46.

Offerings to the House yearly sent from its manors.

To be distributed between the Cellarers.

De quatuor molendinis, scilicet, Sopwelle, Stanekefeld, et de duobus de Parco, millenarium bonarum anguillarum singulis annis habere debet Cellararius monachorum. Præterea, singulis hebdomadibus anni debet Abbas duas summas frumenti puri coquinæ monachorum. Hoc debet Abbas dare singulis annis; emptor monachorum quatuordecim summas, scilicet, quatuor de frumento, et quatuor de siligine, et sex de avenis.

Eels from the Abbey Mills, for the Kitchen.

Wheat and barley.

Concessit insuper dictus Abbas Gaufridus Secretario Sancti Albani Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Rikemarwurthe, cum omnibus pertinentiis, ad ornamenta Sancti Albani, et diruta restauranda. Secretarius autem debet ea ostendere Conventui singulis annis, quid fecerit, vel quid faciendum sit, in Anniversario ordinationis ipsius Abbatis Gaufridi, id est, die Sanctæ Katerinæ. In qua idem Secretarius habet reficere Conventum splendide, et Conventus solemniter in obsequiis divinis diem solemnizando peragere.

Grant by Abbot Geoffrey, for the future supply of ornaments, and the repair of dilapidations.

Feast to be given by the Abbey Secretary.

---

[1] *scilicet, ad Natale ad Pascha*, in Wats's text; *ad Natale, ad Pascha*, in MS. Nero D. i.

[2] *Ricamarow* in Wats's text.

[3] *De Cudicote* in Wats's text.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Provision by him for the Infirmary; and provision of a charity of wine, on the day of Commemoration of St. Mary.

Præterea donavit Ecclesiam Sancti Petri, quæ est in villa Sancti Albani, cum omnibus pertinentiis, Infirmariæ, in jus perpetuum. Ita, scilicet, ut per monachum qui præfuerit Infirmariæ, tanquam magister et procurator, omnia in ecclesia illa ordinentur in refectionibus infirmorum et senum, et eorum medicinis, et medico; et in Refectorio inveniret caritatem vini, vel medi, omni Sabbato, vel una feriarum pro Sabbato, quando fit Commemoratio de Sancta Maria, quam idem Abbas Gaufridus statuit fieri in albis. Hanc autem donationem solemniter in Capitulo recitavit, approbavit, et irrefragabiliter confirmavit; statimque post Capitulum, assumpto secum Conventu, obtulit, manibus junctis, super majus altare, et omnes infractores terribiliter excommunicavit, vindictam Beato Martyri, cum lacrymis, committendo. [1]Hoc autem, ut in vinum Conventui et alias consolationes cederet munificentia, factum est ei ad commodum. Solebat enim ipse ante hoc, et omnes ejus [2] antecessores, quolibet festo præcipuo, vinum dare Conventui; quæ consuetudo tunc cessavit, ampliato hoc beneficio.

Decimæ datæ per eum Eleemosynariæ.

Provision made for the Abbey Almoner, to distribute to the poor.

Eleemosynæ autem Ecclesiæ Sancti Albani contulit duas partes decimarum pene omnium ecclesiarum privilegiatarum, ad jus Ecclesiæ Sancti Albani pertinentium, in usus pauperum distribuendas; quas prius prædecessor suus, Ricardus Abbas, domui Scriptoris donaverat. Postea vero commutavit iste Gaufridus eas pro tribus diariis, singulis diebus ab Eleemosynario de reliquiis mensæ [3] conventualis honorifice percipiendis, ne scriptores in escis emendis impedirentur.

---

[1] *Hæc* in Wats's text.

[2] "*successores*," in MS. Nero D. i., and the text of MS. Claudius E. iv., but corrected in the margin in a somewhat later hand.

[3] *conventuali* in Wats's text.

Fundatio Hospitalis Sancti Juliani.

Geoffrey. 16th Abbot, A.D. 1119–46.

He founds St. Julian's Hospital for lepers.

Fundavit quoque, et construxit, consilio et consensu Conventus, in honorem Dei et Sancti Juliani, ecclesiam secus viam quæ ducit Londonias; congregavitque pauperes misellos, providens eis, et assignans, hæc.—

Provision made for support of the Hospital of St. Julian.

Decimam redditus villæ Sanctæ Albani, id est, sexaginta solidos. Item, triginta solidos quos Petrus de Syret reddidit de Redinges, de Syreth. Item, totam decimam bladi dominii de Hamstude; et totam decimam dominii de Kyngesbri; et duas partes decimarum tantummodo bladi parochianorum Sancti Michaelis et Sancti Stephani, exceptis illis quas Capellanus ipsorum leprosorum habet, sicut in charta scribitur eorundem. Item, duas partes decimæ bladi dominii de Estona. Item, duas partes decimæ dominii Sancti Albani de [1] Bradewey. Item, duas partes decimæ bladi dominii Rogeri de Limes, in Bradewey. Item, duas partes decimæ bladi dominii Ricardi de Hou. Item, duas partes bladi dominii Willelmi filii Anketilli de Cudicote. Item, decimam partem bladi dominii de [2] Stratle. Item, dimidiam partem decimæ Stephani de Lege, de suo dominio de Hanelawa. Item, duas partes decimæ Rogeri de Chandos, de suo dominio de Sivelesho. Item, duas partes decimæ Simonis de Bello Campo, de suo dominio de Stanford.

Solemn gift thereof, by Abbot Geoffrey.

Sic quoque prædictus Abbas Gaufridus, unanimi consilio et voluntate totius Capituli sui, donavit et confirmavit, et inconcusse stabilivit, ut supradictorum leprosorum hæc sint, jure perpetuo; condemnans, ana-

---

[1] originally "*Bradew*" in MS. Claudius E. iv.; the closing letters being added in a later hand; "*Bra-tewike*" in Wats's text; abbreviated, *Brew*, in MS. Nero D. i.

[2] *Strale* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Grounds for this alms-gift to St. Julian's.

thematis sententia, omnes qui aliquo tempore [1] hoc quomodolibet infirmabunt. Eleemosyna ista stabilita est, et concessa, pio conferentis affectu, pro animabus Offæ, Fundatoris nostri, Merciorum Regis gloriosi, Pauli, Ricardi, et Gaufridi, hujus beneficii auctoris, Abbatum; et pro occultis, et negligentiis, et solutione debitorum spiritualium, tam orationum quam eleemosynarum, quæ, per impossibilitatem monachorum occupatorum, quandoque contingunt, hujus ecclesiæ.

Emptio terræ in Biscote.

Acquisitions by the Abbey, in the time of Abbot Geoffrey.

Præterea iste Abbas Gaufridus emit ab Henrico Primo, Rege Anglorum, viginti solidatas terræ in Bisshopescote, datis proinde, et pertinentiis, dicto Regi centum bobus pascualibus. Data est insuper ipsius temporibus, elaborante industria diligenti, huic ecclesiæ quædam salina apud Vikum, cum ipso salinatore, et terra sua; et una hida in Meindeltona, cum decima ecclesiæ illius villæ. Hujus quoque tempore, datum est Heremitorium de Modri, quod fuerat Radulphi Heremitæ, cum ecclesiis, decimis, et pluribus rebus aliis. Et sciendum, quod dictus Abbas transtulit monachos de Mulebroc ad Heremitorium præfatum de Modri. Fundataque ecclesia illic, monachorumque ædificiis, inibi eos fecit regulariter cohabitare.

The Hermitage of Modri acquired by the Abbey.

Quieta-clamatio.

Quit-claim of Bradeway, in favour of the Abbey.

Hujus quoque tempore, Emma de Bradeweia, et filius ejus, Hugo, quietum-clamaverunt quicquid calumniæ habebant in Bradeweya, in Capitulo coram eodem Abbate Gaufrido; et post Capitulum, coram monachis ante majus altare stantibus, super altare, per unum

[1] *hæc* in Wats's text.

cultellum, reddiderunt prædictam terram, ab omni calumnia quietam et absolutam. Abbas autem Gaufridus, ut id libentius facerent, dedit eis quadraginta solidos.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

De Aula constructa per eum. Et ordinatio Infirmariæ.

Guests' Hall, and Queen's Chamber, built.

Construxit insuper dictus Abbas Gaufridus aulam unam cum duplici tecto, amplam et nobilem, ad hospites honorifice suscipiendos. Juxta quam, unum thalamum construxit, honestissimum, quem "Thalamum "Reginæ" appellare consuevimus, quia ad opus Reginæ assignabatur; præter quam, non licuit alicui mulieri in hoc cœnobio hospitari. Et aliam domum construxit, ipsi aulæ consimilem, cum Capella versus Orientem, videlicet, Infirmariam; in qua Infirmaria et Capella jussit, [1]ut prius, silentium districte observari, et valetudinarios ad majorem mensam, ubi campana dependet, sub silentio more refici cotidiano; quos etiam, sicut in Refectorio, jussit, ut prius, per eandem campanam convocari. Claustralibus veterem consuetudinem non mutavit; ut, scilicet, [2][postquam per] triduum extra chorum infirmantes et commorantes non meliorarentur, licentiati intrarent Infirmariam; nisi forte, accelerante morbo, citius pausare cogerentur. Et tunc cibis regularibus contenti essent, donec si, ingravescente morbo, carnibus refici cogerentur; et cum sibi restaurarentur, meliorati, secundum Regulam Sancti Benedicti, more solito ab omni esu carnium penitus abstinerent. Et hæc per ipsum Abbatem, qui more cotidiano, nisi rationabilibus causis impediretur, infirmos visitavit; vel per Infirmarium, qui in verbo veritatis super hoc

The Queen, the only woman allowed to lodge within the Convent.

The Infirmary, and its ordinances.

[1] *ut* has expunctory marks beneath it in MS. Claudius E. iv.; but incorrectly.

[2] *post triduum* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Abbatem certificavit, diffiniebantur. Et si aliquis, qui convaluerat, impudenter diutius commorabatur, præcepto urgebatur claustrum reintroire.

Hall built at Westwike.

Aliam quoque construi jussit ab eodem artifice aulam, prioribus conformem, ad opus cujusdam amici et consanguinei sui, qui huic ecclesiæ benevolus extitit, et fructuosus, apud Westwicam.

Theca inchoata Sancto Albano.

He commences a shrine to St. Alban; but leaves it unfinished.

Idem [1] Abbas Gaufridus Beato Albano, Patrono nostro, unam thecam gloriosam inchoavit, opere mirifico, anno prælationis suæ quinto. Et cum circa opus ipsum sexaginta libras expendisset, donec fortior respiraret, ad horam opus suspendit, et distulit inchoatum.

De Sororibus apud Sopwelle.

Abbot Geoffrey builds a Cell for the Sisters of Sopwelle, near Eywode, about A.D. 1140.

Ejus quoque tempore, anno Dominicæ Incarnationis circiter millesimo centesimo quadragesimo, duæ sanctæ mulieres, facta quadam pauperrimà mansione ex ramis arborum, et palis corticatis, et virgis concraticulatis, juxta sylvam quæ "Eywoda" dicitur, non longe a rivo qui ibidem dilatatur, vitam ducere cœperunt vigiliis et orationibus, sub mirabili abstinentia; et irreprehensibili castitate novellam religionem suam feliciter continuarunt, in pane et aqua corpora sua macerantes. Quarum conversatio commendabilis, et per plures annos præcognita incommutabilis, [2] cum Abbati Gaufrido innotuisset, construxit ibidem Cellam: divino oraculo persuasus, mansiunculas ibidem mulieribus construi jussit opportunas. Ubi easdem prædictas mu-

---

[1] *insuper Abbas* in MS. Nero D. i.

[2] *cum* omitted in the text of Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a somewhat later hand.

lieres, additis aliis, more sanctimonialium velatas, et sub Ordine Sancti Benedicti victuras, constituit. Inspirante igitur Dei gratia, felix suscepit incrementum in spiritualibus et temporalibus cellula memorata; et patrocinante Beata Dei Genitrice, Maria, (a qua intitulatur,) odore bonæ famæ vicinas partes illustravit.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Fundatio Cellæ de Sopwelle.

Contulit igitur prædictus Abbas, memorati fundator domicilii, quasdam possessiones et redditus, quibus vitam valerent honestam, etsi exilem, sustentare. Domus igitur memorata a fonte qui vicinus est illi loco, in quo offas facere consueverant mulieres primitivæ, nomen sortitur appellationis, et "Sopwella" nuncupatur. Abbas insuper, famæ et saluti sanctimonialium præcavens, ibidem mansionem facturarum, easdem sub clave et sera, ac sigillo Abbatis, qui pro tempore erit, decrevit ibidem includendas; nec aliquam ibi, nisi virginem, in earum collegium, sub castigato et limitato numero, suscipiendam. Assignavitque eis cœmeterium, et fecit dedicari, in quo nullus, nisi de eisdem sanctimonialibus, sepelietur; sicut charta, super hiis confecta, testificatur, quam præsenti paginæ duximus inscribendam.—

Origin of the name of Sopwelle.

Regulations for the nuns of that Cell.

Cemetery of Sopwelle.

Ordinatio Cellæ de Sopwelle.

"Notum sit omnibus fidelibus Sanctæ Ecclesiæ, "ipsa die qua benedictum est Cœmeterium virginum de "Sopwella, videlicet, septimo Idus Octobris, perpetua "conventione statutum et diffinitum esse;—quod in "illo cœmeterio nullus habebit sepulturam, neque "vir, neque fœmina, [1] neque clericus, neque laicus,

Ordinances, by deed, of the Cell of Sopwelle.

---

[1] *nec clericus* in Wats's text.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

"neque serviens, [1]neque forinsecus, præter virgines "tantum, quæ inclusæ fuerunt. Virgines autem illius "loci nullam penitus possunt intus, vel debent, per se "suscipere, nisi Abbas, et Conventus, præceperit. Et "numerus inclusarum tresdecim debet esse, et non "amplius. Teste, Alexandro Episcopo, et clericis ejus; "et Gaufrido Abbate, et monachis Hamone et Alquino, "et Michaele Cantore, et Radulpho Gobert, et Roberto "Decano, et Petro Decano, et multis aliis."

The Cell of Sopwelle committed to the protection of St. Mary.

Hiis igitur feliciter completis, accessit, una dierum ad locum, et intuens in cœlum, ait;—"Tibi, Domina "Sancta Maria, tanquam speciali patronæ, hunc locum "in sempiternum commendo custodiendum."

De ejus compassione in pauperes.

Abbot Geoffrey sells part of the material intended for the shrine of St. Alban, and gives the proceeds to the starving poor.

A diverticulo igitur [2]ad materiam, a qua paululum declinavimus, redeuntes, qualiter feretrum Sancti Albani fabricatum et consummatum fuerit ab Abbate memorato, Gaufrido, plenius disseramus. Inchoaverat [3]illud, prout prælibatum est, et sexaginta libras in eodem opere, vel amplius, exposuerat. Et cum tunc temporis caristia magna ingrueret, et inopia victualium anno uno, ita ut in æstate summa frumenti pro viginti solidis venderetur, Abbas Gaufridus, afflictis condolens, misertus et miseratus pauperum fame pereuntium,—ut qui semper super afflictos pia gestabat viscera,—laminas argenteas, sed nondum deauratas, cum quibusdam gemmis incastonatis, fecit avelli, et omnia redegit in numisma. Et emi exinde jussit victualia, ut pauperes inde sustentarentur, fame tabescentes. Et factum est ut, [4]qui pro amore Christi, dicentis—[5]"Quod uni ex minimis meis fecis-"tis, mihi [6]fecistis," hoc opus inceptum retardavit,

---

[1] *nec forinsecus* in Wats's text.

[2] *ad materiam* repeated in MS. Claudius E. iv.

[3] *enim illud* in MS. Nero D. i.

[4] The word *ei* is apparently wanting here.

[5] *Matth.* xxv. 40.

[6] *etiam fecistis* in MS. Nero D. i.

multiplicaret Dominus potentiam suam, et augeret facultates Abbati pertinentes, ut, qui prius mendicare videbatur, in omnibus ad plenum abundaret. Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

De factura feretri Sancti Albani.

Anno quoque sequente, annus omni ubertate redundavit, ita ut non oporteret Abbatem, ut prius, de penuria pauperum sollicitari. Collecta igitur pecunia, propositum suum, in opere feretrali, diligentius et efficacius exequebatur. Et factum est, ut, fabricante Domino Anketillo, hujus ecclesiæ monacho, adeo prosperatum est opus, et expeditum, ut intuentibus admirationem generaret. Fecit autem illud opere ductili, et elevato et educto, imagines impulit elevari, et concavas cæmento solidavit, et elegantiam totius corporis feretralis, in brevius culmen ascendendo, coartavit. Et sic totius rei substantiam melius venustavit. The body of the shrine of St. Alban made by Anketil, the monk.

Cristam tunc temporis minime perfecit, expectans ad hoc tempora commodiora, quibus ad hoc auro et argento, ac gemmis, uberius abundaret; unde dilatio illa, propter multas emergentes causas, quas diatim mundi crescens malitia suscitavit, illud opus toto vitæ suæ tempore suspendit; et incipiens ædificare non promeruit incepta consummare. Proposuerat tamen illam cristam adeo nobilem et sumptuosam proculdubio facere, ut ex ea totius operis series venustatem sortiretur, et pluris foret [1] quam totius feretri coopertura residua. Et cum omnia quam decenter fabricabantur in feretro, [2] cuncta fecit copiose deaurari, ita ut potius aurea quam argentea viderentur, et apparerent. The summit, or crest, of the shrine is left unfinished by Abbot Geoffrey.

Et cum de antiquo hujus ecclesiæ thesauro prolatæ fuissent gemmæ ad opus feretri decorandum, allati sunt quidam ampli lapides, quos "sardios oniclios" appella-

[1] *que* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] *cunta* in MS. Claudius E. iv.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119-46.

A cameo, intended for the shrine, is not inserted there, on account of its virtues in aid of parturition.

mus, et vulgariter "cadmeos" nuncupamus; et unus lapis qui tantæ fuit amplitudinis, ut vix una manu includeretur; nec alius inveniretur, cui competenter poterat comparari, vel in illo opere conformari. Et ut compertum extitit, mulieribus discrimen in partu patientibus auxilium collatura, noluerunt, qui artificibus præerant, ut in opere [1] aurifabrili includeretur, ne virtus ejusdem vacua videretur, et inanis,—

[2] "Ut lyra quæ reticet, [3] aut, qui non tenditur, arcus."

Præelegerunt enim animam servare periclitantium, quam oculos pascere intuentium. Insculpitur autem in eodem imago pannosa, tenens in una manu hastam, per quam repens, ascendensque, serpens apparet; et in alia manu puerum, clypeum bajulantem. Et præterea, ante pedes imaginis, aquila insculpitur, alas expandens elevatas.

The gift of King Ethelred.

Quem utique lapidem habemus de dono Ætheldredi Regis, patris piissimi Anglorum regis, Edwardi.

Ut Anketillus hic factus sit monachus.

The monk Anketil, formerly moneyer to the King of Denmark.

Memoratus autem Anketillus, monachus et aurifaber, quandoque in Daciam venerat, ad Regis Dacorum mandatum et supplicationem, ad quippiam operis eidem faciendum. Ubi per septennium moram continuans, regiis præerat operibus aurifabrilibus, monetæ custos, et summus trapezita. In verbis enim, et operibus, fidelis inventus est, et acceptus.

He afterwards enters St. Alban's.

Hic cum repatriasset, amicos et consanguineos, de licentia Regis, domini sui, visurus, et honestatem religiosam claustri Sancti Albani vidisset, placuit ei ibidem morari, habitum sumens religionis. De ejus fida relatione, et certa affirmatione, didicimus, quod secundum Danorum libros historiales, quos "Chronica" dicimus,

---

[1] *fabrili* in the text of Claudius E. iv., but corrected in the margin in a somewhat later hand.

[2] Claudian, *De Quarto Consul. Honor.*, l. 223.

[3] *at*, or *ac*, in MS. Claudius E. iv. Correctly—"*vel lyra* . . . . *vel qui* . . . . . ."

tempore Wlnothi, Abbatis hujus ecclesiæ, cum Danorum rabies omnia obstantia feraliter obrueret, quidam eorundem ossa Beati Albani rapuerunt, et rapta, quasi prædam pretiosissimam, in partes suas detulerunt, et in feretro, ad hoc facto, reposuerunt. Sed qualiter reportarentur, in historia ejusdem Abbatis [1] præscribitur. Feretro igitur perfecto, Translationi Abbas Gaufridus, prout in sequentibus dicetur, diligenter insistebat.[2]

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

De Translatione Sancti Albani.

Porro, quia Translationis solemnitas non poterat die [3] Translationis ejus competenter celebrari, propter Sancti Petri ad Vincula, in qua die revera translatio facta fuit, (quia sic propter quippiam exigebat tunc necessitas), ejusdem festivitatem in crastino illius solemnitatis, quæ de Sancto Petro est, solemnitatem Translationis Beati Albani, [4] ex provisione et unanimi Conventus assensu, fieri constituit.

Translation of the body of St. Alban, 2nd August 1129.

Præsentibus itaque Alexandro Lincolniensi Episcopo, et Abbatibus, Waltero Egneshamnensi, quondam Priore Sancti Albani, et Roberto [5] Thorneiensi, et Elia Sanctæ Trinitatis Ecclesiæ Rothomagensis, et Andrea Novigensis Ecclesiæ, Abbatibus, cum toto Conventu Monasterii Sancti Albani, necnon et aliorum religiosorum [6] et clericorum assistente frequentia, patefacta est Beati Martyris [7] theca antiquissima. Verum quia quoddam Collegium in Dacia, et Eliense in Anglia, mendaciter asserebant se corpus Sancti Albani ex integro, seu partem corporis, habere,

The remains of St. Alban are examined.

[1] See pp. 12–19, *ante*.

[2] The following addition occurs here in MS. Nero D. iv.:—*Hæc acta vicesimo nono anno Regis Henrici, quarto Nonas Augusti.*

[3] The "Invention" of St. Alban is really meant here. See pp. 5, 6, *ante*.

[4] *fieri* is inserted here, erroneously, in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.: omitted in Wats's text.

[5] *Horneiensi* in MS. Nero D. i.

[6] *et* omitted in Wats's text.

[7] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied in the margin in a somewhat later hand. The reading in Wats's text is—"*Martyris antiquissima tumba,*" *tumba* being added in MS. Nero D. i., in a later hand.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

proinde coram omnibus qui adesse poterant, præ turba, dinumerata sunt omnia ossa Martyris, et singillatim ostensa. Et caput, eminentius in propatulo, manibus venerabilis fratris Radulphi, tunc illius monasterii Archidiaconi, [1] elevatum, inventum est habere in occipite sedulam filo serico dependentem, et aureis litteris vetustissimis inscriptam,—"Sanctus," videlicet, "Albanus." Imposuerat quidem venerabilis Rex Offanus circulum aureum circa cranium, insculptum litteris hiis;—"Hoc "est caput Sancti Albani, Anglorum Protomartyris." [2] Postea autem incaute deletus est circulus ille, gratia materiæ, ad fabricam feretri, ut dicitur. Factus autem fuit alius, irato Abbate, ut loco prioris apponeretur.

Gold circlet on the head, with an inscription.

The circlet afterwards destroyed, but replaced.

Hæc autem manifesta translatio fieri non potuisset, si, ut blanditur et mentitur sibi iniquitas, furto retentum esset ab Elyensibus, et aliud corpus, loco ejus, thecæ suppositum. In furto quippe, raro fit aliquid vel ordinate vel circumspecte. Alioquin signa, quæ Sanctus Albanus facit multiplicia, et quæ multotiens innovavit, celebrata in loco ubi sanguinem suum pro Christo fudit, abscisso capite, testimonium evidens non perhiberent.

Asserted proof of the genuineness of the remains, through miracles performed.

Notandum quidem, quod, ut super hoc dubitantes certificaret, multis fratrum pluries apparuit, multa ostendens veritatis argumenta, quod, videlicet, loco quo passus est Martyr, requiescit ipsius corpus. Ut autem, de multis multa præteriens, taceam veritatis indicia, et perhibeat [3] Herbertus Duketh, qui in præsentia sua usque ad simialem decrevit staturam, evidens testimonium, et alii quamplures, unum duxi huic opusculo inserendum.

Appearance of the Martyr to many of the brethren, in proof thereof.

Herbert Duket, reduced to dwarfish dimensions.

Nota,—quod Beatus Albanus propter improperia apparuit.

Dum Dominus Anketillus, Ecclesiæ Sancti Albani monachus, et aurifaber incomparabilis, qui fabricam

[1] *elatum* in MS. Nero D. i.

[2] "*Amen*" is added in the margin, in a later hand. It follows the context in MS. Nero D. i.

[3] As to the meaning of this confused passage, see p. 118 *post*.

feretri manu propria, (auxiliante quodam juvene sæculari, discipulo suo, Salamone de Ely,) et incepit et consummavit, diligenter in suo opere aurifabrili et animo studuit, et manu laboravit, improperavit ei sæpe discipulus ejus, Salamon, (de pago Elyensi oriundus, et favens idcirco parti Elyensium,) sæpius magistro suo dicens;—"Utinam hæc sit domus ipsius Protomartyris "Albani, quem vos creditis habere; circa quam tot "laboribus fatigamur, studiosis et sumptuosis." Cui Magister Anketillus;—"Amice, amice, desine talia fari; "certus sum quod hæc domus, (nec adhuc condigna est "tam glorioso Martyre), conclave et reclinatorium erit "ipsius Martyris Albani. Benedictus Deus, qui hanc "ad sui honorem concessit operandi peritiam. Ego "indefessus, et libens, ipsi operi operam adhibebo, nec "unquam, fictus aut fessus, fluitabo."

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Doubt expressed by the youth, Solomon de Ely, as to the genuineness of the relics.

Nocte autem una, apparuit ei Sanctus Martyr Albanus, vultu alacri et sereno, et quasi pro labore suo, et pro verbis quæ pro eo faciebat, gratias agens, consolansque ait;—"Operare, fili mi, et artifex specialis, "advocate, et hospitator meus; quia te manet, de qua "non fraudaberis, merces copiosa. Ego sum qui retribuam; ego, inquam, Anglorum Protomartyr, Albanus, "qui hoc ipso loco pro Christi confessione sententiam "subii capitalem. Ego usque ad diem magni judicii "generalis in hac tua fabrica requiescam, donec detur "mihi a Domino stola repromissa pro mercede duplicata." Et hiis dictis, cum lumine magno, quod eum sequebatur, evanuit. Nunc autem, a diverticulo redeuntes, materiam continuemus.

St. Alban appears to Anketil, the goldsmith, the believing monk.

De osse Sancti Albani in Hispaniam deportato.

Cum autem diligenter memorata fuissent omnia ossa Martyris, prout ab eis qui interfuerunt [1] accepi, defuit

The left shoulder-blade of the

[1] This passage proves that the writer of this part of the History must have lived before the age of Matthew Paris; who entered the Monastery 88 years after this date.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Martyr is found missing from the remains.

sinistræ scapulæ os reliqui corporis integritati. Sed qua ratione defecerit, vel ad quem locum deportata foret, nullius qui tunc aderat occurrit memoriæ, per desidiam tunc in Ecclesia Sancti Albani degentium, quia non commendabatur scripturæ. Dehinc autem elapsis paucorum annorum curriculis, destinati a Naumucensi clero, et celebri ecclesia, venerunt ad Ecclesiam Beati Martyris Albani, tempore ipsius Abbatis Gaufridi, duo viri litterati, moribus et ætate maturi, more suæ regionis, canonici sæculares; rogantes instantius Conventum loci, necnon et Abbatem, quatenus mererentur accipere ab eis Servitium, quo uti possent competenter, et apte ac proprie, in Passione Sancti Albani. Ecclesiæ suæ instantiæ annectentes, dixerunt esse penes se unam de scapulis Beati Martyris. Porro fratres qui Translationi nuper factæ interfuerunt, et unam de scapulis defuisse compererunt, diligentius qualiter ad eos pervenisset, inquisierunt. Tunc unus eorum, quia Anglice non novit, Latine sic orsus est.—

Intelligence is obtained respecting it, at a later period.

Pulchra narratio de Rege Cnutone.

Story of King Cnute and a foreign Duke, accounting for the presence of the missing bone in the Cathedral Church of Naumucia.

"Dux qui in Ducatu nostro primus ad fidem Christi "conversus est, in novitate conversionis suæ, a Paganis "vicinis nimis infestabatur; et ipse, quasi validus Christi "tiro, corpore et animo alacer et magnanimus, partes "suas viriliter contra omnes adversantes defendebat. "Tandem undique læsi insurrexerunt in eum adversarii; "et sic denique invalescente parte adversa, exhaustis "thesauris et coadjutoribus desperantibus, desperavit; "cœpit enim deficere. Et ecce! quidem Rex Angliæ, "quidam nobilis, victoriosus, et famosus, limina Apostolorum in orationibus visitaturus, actus tempestate "adversa, Austro Occidentali debacchante, in Ducatu "ejus applicuit. Quod cum Dux, per exploratores, qui "ad eum advenerant, cognovisset, ait;—'Interrogate,

" 'quisnam est ille, et quod nomen illi.' At illi, rede- " untes, a præambulis suis, et procuratoribus, didicerunt " quod Rex Angliæ fuisset, cultor fidei Christianæ, et " bellator invictus, 'Cnuto' nomine; cujus titulus " Christianis omnibus merito fuit et nomen cognitum " et amicabile, et hostibus Christi, ut fulgur, formidabile. " Quod cum Dux, suis nunciantibus, cognovisset, oc- " currit lætabundus et festinus in amplexu et pacis " osculo, gratias Deo palam referens, quod tantum hos- " pitem suscipere promeruisset. Et petiit reverenter et " humiliter, quod securus, sicut ad propria, ad ulteriora " terræ se transferret, donec de laboribus maris, cum " suis commilitonibus, respiraret, et tunc ad naves suas, " recreatus, feliciter remearet. Acceptis igitur Rex " obsidibus ab eo, quos in sua navi reliquit, adquievit.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

" Dux autem, lætus effectus, et exponens se suaque, " duxit Regem in civitatem suam, jubens ut omnes " cives occurrentes susciperent eum cum omni gaudio " et honore. Paravit itaque ei Dux convivia magna, " et fessos balneis, et infirmos fecit medicinis, recre- " ari; ita ut Rex de liberalitate ejus vehementer ad- " miraretur. Una igitur dierum interrogavit Rex, " inter loquendum, de statu Ducatus sui. At Dux;— " 'Domine mi, Rex, prospere agerem in omnibus, " 'utpote tiro Christi, et neophytus, nisi Sarraceni, " 'pro eo quod reliqui ritus eorum, me impugnarent; " 'quos sæpe in ore gladii excipiendo, et varios casus " 'Martis experiendo, vix a finibus meis [1] nunc hac- " 'tenus propulsavi. Sed nunc, aliis confœderati, mul- " 'tiplicantur, et contra me roborantur, ita quod mihi " 'vehementer pertimesco. Sed si regiæ majestati " 'vestræ [2] complaceret me juvare, ipsos audacter " 'omnes ad prœlium provocarem.' At Rex misertus " ait;—'Meos super hoc consulam commilitones, et

---

[1] *nunc* omitted in MS. Nero D. i. | [2] *complacet* in Wats's text.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

" 'libenter ad hoc eos animabo, quia nos periclitantes
" 'benigne suscepisti.'

" Accepto igitur a suis consilio et favore, eo quod
" incredulos forent expugnaturi, cum indigenis fortis-
" simum et copiosissimum Rex et Dux exercitum con-
" gregantes, Sarracenos omnes, Duci nocivos, irrestau-
" rabiliter devicerunt, et fines Ducatus triumphaliter
" ampliaverunt. Quo negotio feliciter consummato,
" Rex ad iter, quod tempus suspendit, accingitur, ag-
" gressus iter suæ peregrinationis, quam inceperat.
" Erat enim transalpinaturus, et Romam, pro pecca-
" torum suorum remedio, petiturus. Multum enim
" sanguinem, etiam Christianorum, effuderat in con-
" quæstu Angliæ. [1] Et Dux, junctis manibus, usque ad
" naves suas eum prosequitur, lacrymabiliter ejulando,
" dicens ;—' O Domine mi, Rex, si unquam faciem
" 'tuam videbo ; precor quod per me, facta peregrina-
" 'tione, redeatis.' At Rex,—' Vita comite, desiderio
" 'tuo satisfaciam.' Et Rex, ascendens naves, in quibus
" arma et victualia, et alia necessaria, habebat, reddito
" filio Ducis patri suo, quem habuerat pro obside,
" vento prospero aspirante, recessit. Rediens autem
" a Roma, et per Ducem divertens, cum summo gau-
" dio receptus est, et aliquandiu commoratus, Duce
" deprecante. Deinde recedens, Rex ait ;—' Desere
" 'hanc bellicosam terram, et veni mecum, et ditabo
" 'te ampliore et ditiore.' Cui Dux ;—' Absit, Domine
" 'mi, ut deseram avitam terram, et hæreditatem ; sed
" 'habeo quemdam filium, pulchræ indolis adolescentem ;
" 'adducite eum [2] vobiscum, in curia vestra, quæ est
" 'quasi schola civilitatis, educandum ; et, si placet,
" 'militari cingulo de strenua manu accingendum et
" 'ditandum.' Quod Rex annuit, et sic fecit ; et sic
" valedicto recedens, prospere pervenit in regnum suum
" Angliæ.

---

[1] *At Dux* in MS. Nero D. i.

[2] *vobis* in Wats's text.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

"Adolescens autem, in brevi infirmatus, rogavit Regem "ut requiesceret, commorans aliquo loco. At Rex "misit illum ad Sanctum Albanum, ut ibi, in tutela "Abbatis commorans, respiraret. Quod Abbas accep-"tans, eum, ad Regis petitionem, et delicate educavit, "et instrui civiliter præcepit. Et post paucos annos, "venerunt de memorato Ducatu solemnes nuncii, nun-"ciantes Regi, quod mortuus esset Dux, sibi amicissi-"mus. Postulabant etiam dominum suum naturalem, "dictum juvenem, hæredem Ducis, quem tota terra "præstolabatur. Et Rex ipsum, jam factum militem, "ditatum multis donativis, in recessu suo, sic paterno "affectu affatur;—'Fili, commorare mecum, et faciam te "'in gentem magnam et amplas possessiones dilatari, "'et dominari, plus quam in patria tua.' Cui juvenis, "dulcedine natalis patriæ tactus, ait;—'Absit, Do-"'mine; sed peto unum, quod non erit vobis grave.' "[1] Ait Rex,—'Pete, non patiere repulsam.' Et ille;— "'Misistis me ad nobile cœnobium Sancti Albani, "'educandum, ubi in multis commorans melioratus "'sum. Commendo et diligo Martyrem, Abbatem, et "'Conventum, et mores, et ordinem. Peto igitur, ut "'amplietur honor Martyris, mihi impetretis aliqua "'de ipsius reliquiis; et in partibus meis, nacta tem-"'poris opportunitate, in honore Christi et ipsius, "'Cathedralem fundabo ecclesiam, et ipsam dotabo et "'ditabo.' Rex igitur ab Abbate et Conventu os "humerale Martyris impetravit. Juvenis autem, illud "in partes suas asportans, promissa effectui mancipavit, "fabricavitque promissam ecclesiam, ubi honorifice "memoratum os [2] reposuit. Ad quam ecclesiam [3] facino-"rosi confugientes, vel ad ejus atrium, pacem obtinent "securam."

Et sic narrationem suam terminantes, fidem, ut

[1] *At Rex* in MS. Nero D. i.

[2] *reprosuit* in MS. Claudius E. iv., by inadventence.

[3] *etiam facinorosi* in MS. Nero D. i.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

crederentur, meruerunt. Proinde magis, quia de Capitulo suo, scilicet, Cathedrali Ecclesia urbis Naumuciæ, secum de confidentia et credentia litteras apportaverunt. Et hæc, dum petita Historia de Sancto Albano, cum Legenda, scriberetur, multis prolixius seriatim narraverunt.

Et sic de osse humerali quod deest, Abbas Gaufridus certificatus; ipsi quoque, facto suo negotio, recesserunt.

Continuatio.

Ordinances made by Alexander, Bishop of Lincoln, in memory of the Translation of St. Alban.

A diverticulo vero materiæ redeuntes, narrationem de Translatione Sancti Martyris, sub Abbate Gaufrido, factam, consequenter continuemus. Prædictus Alexander, Episcopus Lincolniensis, omnibus qui ad illam, vel Inventionis, vel Translationis, festivitatem, infra Octavas, venerint, quadraginta dies relaxationis concessit. Et ut libentius et devotius illuc occurrerent, consilio et assensu Abbatis, trecentos pauperes in ipsa festivitate statuit idem Episcopus ut reficerentur in curia Sancti Albani, Et unusquisque sacerdotum quatuor Missas pro pœnitentibus cantaret; cæteri vero Psalmos, scilicet, pro unaquaque Missa quinquaginta Psalmos.

Ordinance by Robert, Bishop of Lincoln, in memory of the Invention of St. Alban.

Sciendum quoque, quod Robertus, Lincolniensis Episcopus, cognomento [1] "Fulvus," scilicet, illius prædecessor, tempore Ricardi Abbatis, concessit, et charta sua confirmavit, ut pœnitentes, ad prædictam festivitatem accedentes, unum diem remissionis pœnitentiæ suæ, omni septimana per totum annum, obtineant; et unusquisque sacerdos tres Missas pro eis cantet, cæteris psalterium unum.

---

[1] "*Bloet*" was his surname.

Varia dona data per præfatum Abbatem Ecclesiæ Sancti Albani.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Institutions and gifts of Abbot Geoffrey for the benefit of the Abbey of St. Alban's.

Deinde vero præfatus Abbas Gaufridus unam Missam hiis tribus, cum trecentis pauperibus adjecit reficiendis. Statuit quoque festivitatem Ascensionis Domini principalem fieri; et festivitatem Beati Matthæi, Apostoli et Evangelistæ, et Beati Johannis ante Portam Latinam, et Beati Egidii, et Conceptionem Beatæ Virginis, et festum Beatæ Katerinæ, ob reverentiam Dei et Sanctorum, in capis festive celebrari. Fecit etiam septem capas; quarum una auro et lapidibus obducta est tota: alia vero pretiosis tassellis, auro et margaritis, anterius et in circuitu, parabatur; aliæ quatuor optimo aurifrigio; septima, purpurea, tassellis decenter adornatur. Casulas quoque quinque; quarum una tota auro, videlicet, sex marcis auri et dimidia; præter aurifrigium pretiosissimum, latum valde, subtus, et ante, et retro, [1] consimile; necnon et gemmis pretiosis et tassellis optimis est obducta, panno rutilante colore coruscante. Quæ postea, ipso Abbate defuncto, tempore Radulphi Abbatis, successoris ipsius, quorundam pusillanimorum [2] ac cupidorum instinctu, igne concremata est, ut aurum, (quo nimis, ut dicebant, onerabatur,) eliquaretur. Aliæ vero optimo aurifrigio paratæ. Aliæ autem duæ absque aurifrigio, sed tassellis æquipollentibus decorantur. Orarium, cum fanone, auro et gemmis adornatum. Dalmaticam unam, quæ tota auro superducta est. Tunicam unam, quæ similiter tota auro orbiculatur. Albas quoque tres, habentes paruras auro et aurifrigio, acu plumario decoratas. Calicem etiam unum, cum patena, ex octo marcis auri; [3] quem postea ipse Abbas Gaufridus misit Romam Papæ Cœlestino, ut ipsius sedaret avaritiam, volentis ecclesiam hanc [4] apporiare. Tabulam quoque unam, ex auro et argento, et gemmis electis, arti-

---

[1] *consimiliter* in Wats's text.
[2] *ac* omitted in Wats's text.
[3] *quam* in Wats's text.
[4] *appropriare* in Wats's text.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Threats to burn the town of St. Alban's, in the time of King Stephen.

ficiose constructam, ad longitudinem et latitudinem altaris Sancti Albani, quam deinde, ingruente maxima necessitate, idem Abbas in [1] igne conflavit, et in massam redegit. Quam dedit Comiti de Warenna, et Willelmo de Ypre, et Comiti de Arundel, et Willelmo Martel, temporibus Regis Stephani, villam Sancti Albani volentibus concremare. Et sic dictus Abbas Gaufridus, super afflictos pia gestans viscera, debacchantium furorem compescuit; jamjam enim, pietate antiquorum eliminata, grassabatur alienigenarum improbitas.

Further gifts of Abbot Geoffrey.

Fecitque thuribulum argenteum, et acerram de argento, [2] utrumque, scilicet, deauratum. Dedit quoque huic ecclesiæ ampullas tres argenteas, et unam crystallinam; candelabra quoque argentea deaurata; et brachium unum argenteum, in quo has reliquias recondidit; —Sanctorum, scilicet, Bartholomæi Apostoli, Ignatii, Laurentii, Nigasii, Martyrum. Fecit etiam unum missale, auro redimitum; et aliud in duabus voluminibus, totum auro incomparabiliter illuminatum, et aperte et legibiliter scriptum. Et unum Psalterium pretiosum, totum similiter auro illuminatum. Et unum librum, in quo continentur Benedictiones et Episcopalia Sacramenta. Et unum Librum Exorcismorum; et unum Collectarium. Dedit quoque dossale magnum, in quo intexitur Inventio Sancti Albani, cujus campus est aereus; et aliud minus, ubi effigiatur [3] Evangelium de Sauciato qui incidit in latrones; et tertium, ubi historia de Filio Prodigo figuratur. Hæc et alia beneficia, immortali recordatione digna, contulit Ecclesiæ Sancti Albani gloriosæ memoriæ pius Abbas Gaufridus.

Negligentiæ dicti Abbatis.

Sed quia non est homo qui bonum faciet, et non peccet, negligentias et ignorantias ejusdem huic opus-

---

[1] *ignem* in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[2] *utrinque* in Wats's text.

[3] *Luke* x. 30.

culo interserere dignum duximus. Ipse [1] quoque præfatam conventionem, quam Ricardus Abbas, prædecessor suus, fecerat cum Gospatrico, filio Consulis Gospatrici, de terra Archimorel, scilicet, de Bewik, cum suis pertinentibus, fractus precum importunitate, tenuit inconcussam: et de terra Egulvingeham, simili involutus simplicitate, ratam habuit. Insuper quoque, post mortem ipsius Gospatrici, prædictam terram filio ejus, Edgaro, charta sua confirmavit. Redditum tamen annuum accrevit. Qui enim prius sexaginta solidos annuos reddere solebat, modo quatuor libras Ecclesiæ Sancti Oswini; et [2] viginti solidos, aut septem boves, unumquemque valentem tres solidos, et si boves deficiant, pro unoquoque bove tres solidos, Ecclesiæ Sancti Albani persolvit.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Negligences and omissions of Abbot Geoffrey.

Increase of rental effected by him.

De Cella Monialium de Bosco.

Præterea, Ecclesiam Sanctæ Trinitatis de Bosco, cæteraque ædificia, bis a fundamentis, ex sumptibus hujus ecclesiæ, construxit; et totam decimam nostram de dominio de Cayso, et duas partes decimæ garbarum de tota parochia de Watford, eidem ecclesiæ, absque consensu Conventus, violenter concessit; et sylvam de Northaga Rogero de Valoniis. Et totam terram de Westwika, quam Humbaldus tantum in vita sua tenuerat, quæ de mensa monachorum fuerat, Hugoni, ejusdem Humbaldi filio, concessit, cum sorore sua, in matrimonio, similiter, præter voluntatem Conventus, solo suo impetu, et sua tantum fretus auctoritate, et carnali fractus affectione. [3] [Quandam etiam terram, quam [4] "Westwicham" nominavimus,

The Church of Holy Trinity of the Wood rebuilt by Abbot Geoffrey, and endowed.

Grants made by him, to the detriment of the Abbey.

[1] *quoque* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *etiam viginti* in MS. Nero D. i.

[3] *Quandam .... oriundus*, omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[4] ...... *de Westwica, Anglice scripta, habetur in Thesauro Sancti Albani.* — Marginal Note in MS. Nero D. i.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

cuidam clienti suo, consanguineo prædecessoris sui, Ricardi Abbatis, et sibi ipsi, scilicet, Abbati Gaufrido, familiari, contulit, et charta confirmavit, sine assensu Conventus, in magnum gravamen et præjudicium ecclesiæ. Ille autem cliens, ignobile genus trahens, a quodam pago in Normannia, qui "Gorham" dicitur, fuit oriundus].

His labours upon the shrine of St. Alban.

Feretrum quoque Beati Martyris Albani, quod ipse operuerat auro et argento, et gemmis pretiosis, ut prædictum est, discooperuit, ut eisdem spoliis pretiosis miserias pauperum alleviaret, et thesauros ecclesiæ, sumens exemplum a beato Levita, Laurentio, in usus pauperum distribuendo erogaret. Si hoc fuerit bene, vel non, perpetratum, novit Ille qui nihil ignorat. Sed postea arridente tempore prosperitatis ac fertilitatis, idem Abbas feretrum illud multo pretiosius quam ante fuerat, auro et argento, et gemmis variis, adornavit; scilicet, omnia præter cristam, [1] quam propter obloquentium morsus invidorum, ne diceretur quod abundavit multo thesauro diu abscondito, quod jam dictum illi innotuit. [2] Sed postea proposuit illam, pretiosius fabricatam, ut summa operis compleretur, apponere. Sed illud et alia pia proposita mors immatura succidit, dum ordiretur.

The work of the shrine is interrupted by his death.

Igitur cum prædictus Abbas Gaufridus susceptum officium pastorale viginti et sex annis, et aliquot mensibus, strenue administrasset, quinto Kalendas Martii ex hac vita feliciter migravit ad Dominum, mercedem perpetuam a Beato Martyre, cui fideliter ministravit, percepturus; anno Incarnationis Dominicæ millesimo centesimo quadragesimo sexto, Indictione nona, Epactis existentibus senis, Concurrente prima.

Death of Abbot Geoffrey, A.D. 1146.

---

[1] This sentence appears to be incomplete; "*omisit*," or a similar word, being probably omitted.

[2] *Postea vero proposui*, in Wats's text; illegible in MS. Nero D. i.

[1] *De Sanctitate et Actibus Rogeri Heremitæ.*

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Roger, the Hermit.

Hujus Abbatis tempore floruit Rogerus, monachus hujus ecclesiæ, gradu Levita, devotione heremita, sanctitatis speculum, maturitatis exemplum, par habitus, antiquis patribus meruit comparari. Qui noster quidem fuit monachus, sed vivebat in heremio, obedientiam servans Abbati suo.

His Hermitage, near Markyate.

Porro locus heremi quem colebat, gradientibus de nostro Monasterio versus Dunstapliam apparet a dextris secus viam, prope vicum qui "Markȝate" isto tempore appellatur. Acceperat autem noster Rogerus hunc locum divino munere, angelico perductus illic tam ministerio quam revelatione. Nam cum rediret de Ierusalem, acceperunt eam apud Wyndeleshoram sancti tres angeli, niveis vestibus et stolis amicti; qui singuli singulas cruces ferebant in manibus, et desuper totidem, non solum ardentes cereos, sed fulgore mirabili coruscantes. Inde cum eo visibiliter ambulantes, usque ad præfatum locum heremi, velut consortem, deducunt, et ibidem statuunt, in Dei servitio permansurum; ubi postea multa mala perpessus, multas tentationes expertus, magna vicissim consolatione meruit divinitus sublevari. Nunquam, nempe puto, callidus hostis alicui vel acriores tentationes immisit, vel plures tetendit insidias; sed ille, virtute crucis armatus, et has gratiose devicit, et discretissime illas cavit. In carnem suam nullus unquam crudelior extitit; sed et illud insistebat toto conatu perficere, quo se novit Deo melius complacere. Et erat ei tanta super afflictis compassio, ut illorum tam ægre ferret injurias, sicut suas. Spiritu prophetiæ claruit, et in contemplativis egregius habebantur.

He is miraculously led thither.

His great merits.

Spirit of prophecy.

[1] The context, from this word, down to the commencement of the life of Abbot Radulf, is not to be found in MS. Nero D. i. It is an addition possibly by Walsingham's hand, or that of his anonymous predecessor, the compiler of the Second Part of the *Gesta Abbatum*.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Roger's resistance to the devil.

Ipse quoque tanta intentione solebat orare, ut cum diabolus olim, visibiliter incensus, et totus igneus, orationem suam interrumpere niteretur, igneque visibili cucullam orantis dorso inhærentem incendisset, non eum ab intentione remissiorem reddidit, nec orationem valuit resecare.

St. Christina, a recluse, joins him.

Hujus Rogeri discipulatui adhæsit Beata Christina, virgo de Hontyngdona oriunda, quæ, propter amorem castimoniæ, amplas reliquerat possessiones, domumque paternam divitiis opulentam. Non tamen consensit ipse faciem videre virginis, quamvis apud eum quatuor annis, et eo amplius, reclusa fuisset.

He shuts her in a small building, near his Cell; where she lives in mortification and concealment.

Erat nempe oratorio dicti Rogeri domus contigua, quæ cum illo fecit angulum conjunctione sua. Is, antepositam habens unam tabulam, poterat ita celari, ut deforis aspicienti nullum interius haberi persuaderet, ubi tantum plus [1] palmo semis inesset. In hoc carcere Rogerus gaudentem Cristinam posuit, et admovit pro ostio conveniens ligni robur, quod fuit tanti ponderis, ut ab inclusa nullatenus admoveri, sive removeri, [2] poterit. Hic ancilla Christi, coartata, supra duram petram sedit, et frigidam, usque ad Rogeri obitum, per annos quatuor et amplius, ut præfertur, latens heremitas quinque, et omnes qui cum Rogero pariter habitabant. O quantas illuc sustinuit incommoditates, æstus et frigoris, famis et sitis, jejuniique cotidiani! Angustia loci non patiebatur eam habere tegumentum necessarium, cum algeret. Integerrima clausula, cum æstuabat, nullum refrigerium indulgebat. Longa inedia contracta sunt, et aruerunt, sibi intestina. Quandoque, pro sitis ariditate, frusta sanguinis coagulati ex ejus naribus bulliere. Exire foras non nisi sero licebat, ad ea quæ natura poposcit, quia nequibat, licet instaret necessitas, sibi ipsam aperire; et Rogerus de more tardabat, ita quod necesse

---

[1] Qy. as to the exact meaning of this passage.

[2] Sic in orig., correctly "*poterat.*"

fuit eam immobiliter in loco sedere, torqueri, et tacere. Quia si Rogerum habere voluerat, voce vel pulsu vocari eum oportebat; sed qualiter faceret hoc abscondita, quæ nec ausa fuit trahere vel semisuspiria? Metuebat namque, ne quis, præter Rogerum, adesset, qui, vel anhelitu spirantis audito, latebras suas deprehenderet; et illa quidem in carcere mori mallet, quam tunc temporis cuiquam externo patefieri.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Her great sufferings.

Talia patientem corripuit dira morborum varietas; sed omnes anxietates æquanimiter tolerabat, amore Christi. Verum amicus Dei, Rogerus, eam nunc doctrina, nunc exemplis, informabat, et docebat incredibilia pene de secretis cœlestibus; qui se talem exhibebat, ut solo corpore videretur in terra, cum tota mente in cœlestibus versaretur. In tantumque profecit Christina Rogeri doctrinis, ut, speciosus forma præ filiis hominum, Dominus Ihesus Christus sedenti in cella appareret; crucem ferens auream, quam sibi tradens confortavit, præcipiens ne timeret, et dicens necesse fore hanc portare crucem omnibus qui Ierusalem ire volunt; promisitque quod ipsam crucem post modicum tempus ab ea resumeret. Quibus dictis, ab oculis ejus disparuit. Quam visionem cum Rogero retulisset, cœpit flere præ gaudio; ita dicens,—"Lætare mecum," ait sermone vulgari,—"*Myn gode Sonendayes doȝhter*," [1] id est,—"Mea "bona Dominicæ diei filia"—quia vestra tribulatio est in proximo terminanda. Evenitque sicut homo Dei locutus est. Rogerus igitur, collecta spe ex multitudine gratiarum quas probaverat inesse [2] Christinæ, illam sui hæredem heremi post se relinquere cogitabat. Illa vero, per visum monita, et a Beata Maria confortata, cognovit quod ad incolatum habitaculi Rogeri successura foret.

She is comforted in her sufferings by a vision of the Saviour.

Joy of Roger, the Hermit, thereat.

He recognizes her as successor to his cell.

[1] Denoted by · *i* · (*id*) only.

[2] This word is partly erased, and is somewhat doubtful.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Miraculum factum per Rogerum Heremitam.

Thurstan, Archbishop of York, desires to see Christina.

Eo tempore venit ad partes Thurstanus, Archiepiscopus Eboracensis, amator et fautor castorum studiorum, et Rogero, propter sanctitatem suam, fidus et devotus amicus. Huic Rogerus nunciavit Cristinæ propositum, rogans ut illi impendere dignaretur adjutorium. Episcopus vero mandavit ut mitteret ad eum virginem; volens cum ea de suo proposito cretum habere colloquium. Rogerus ergo ad eum fecit accersiri Godescallum de Cadundona, et uxorem ejus, homines sibi familiarissimos; et rogavit eos ut, revertentes in crastino, Cristinam deducerent ad Redburnam, quia illuc Archiepiscopus fuerat accessurus. Quibus votis suis gratanter annuentibus, dixit homo Dei;—"Ite domum "securi; quia orabo pro vobis, et fortasse non pœni-"tebit vos laboris quem suscipitis pro ancilla Dei."

A miracle happens to Godescal de Cadundone, through Roger's intervention.

Abierunt ergo, uno tantum equo, super quem venerant, ambo contenti; nitentesque jumento contra ascensum per devia nemoris, sella, solutis cingulis, ad terram labitur, cum sessoribus. Nox erat, [1] equus aufugerat, ipsi sine comite, ac gravati senio; nec si dies esset, sequi valentes. Quid facerent? Tandem derelicta ipsa sella, quia nequibant eam tollere, pedites, et palpitando per tenebras, prout potuerunt, cœperunt progrediendo ambulare; contristatique de infortunio, ita conquesti sunt;—"Ubi nunc est promissio viri Dei?" Vix verbo dicto, ecce! [1] equus, frenatus et sellatus, astitit juxta illos, mansuetus, prope quemdam præcisum truncum, qui videbatur illic præparatus, ut servis Dei commodaret ministerium ascendendi: quo viso, Deo et famulo suo, Rogero, gratias egerunt uberes, et, ascenso jumento, ad domum suam profecti sunt. Et mane facto, revertens Godescallus ad Rogerum, Cristinam duxit ad Archiepiscopum, qui Redburnæ hospitabatur.

[1] *equs* in orig.

Postquam data monita salutaria virgini, Præsul remisit eam ad Rogerum; quæ cum eo permansit in heremo usque ad ejus obitum, serviens Deo in castitate et innocentia, in humilitate et patientia, juxta doctrinam suam, donec culmen virtutum omnium attigisset. Tandem vocante Deo, cui serviebat, Rogerus, mundum deserens, viam universæ carnis ingressus est; corpusque ejus delatum est ad Monasterium Sancti Albani, ubi honore condigno est humatum in arcuato locello qui fit in muro ecclesiæ versus Austrum, prope chorum fratrum dicti loci.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Roger dies, and is buried in the church of St. Alban's.

Post cujus obitum, cum Cristina multa tentamenta, et pene importabilia, sustinuisset, tam humana quam diabolica, et semper fortiter restitisset, apparuit sibi Dominus Ihesus Christus, in specie parvuli, veniens inter brachia sponsæ suæ, ac per diem integrum manens cum illa, sensibilis et visibilis; et extunc omnis tentatio ab illa sic evanuit, ut nunquam ullam tentationem aliquatenus formidaret. Deinde cœpit, virtute divina, spiritu prophetiæ clarescere, miraculorum patratrix existere; in tantum, ut fama virtutum ejus totam patriam pervolaret.

The Saviour appears to Christina, sensibly and visibly

She receives a spirit of prophecy.

De virtutibus Christianæ, Priorissæ de Markȝate.

Eo tempore, Galfridus, Abbas Sancti Albani, proposuerat unum quid se grande facturum, unde Deum intelligebat offendi, non sine sui Capituli perturbatione. Propositum suum tamen nondum cuiquam communicaverat. Vixerat autem in Ecclesia Sancti Albani, sub præfato Abbate, vir quidam magni testimonii, "Alu-"redus" nomine, notus Cristinæ in vita sua; qui, jam mundum deserens, vitam non amiserat, sed mutaverat. Hic, apparens Cristinæ visibiliter, candelam in manu gestans, ait;—"Dominus Abbas, Gaufridus, absque Capi-

Alured, a deceased monk of St. Alban's appears to Christina; and discloses to her a certain intention of Abbot Geoffrey.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

"tuli sui consultu, tale quid"—expressitque [1] casum—"disposuit statuere; et quidem non sine peccato; quia "si id fecerit, Deum offendet. Per te ergo, quæso, "denuncietur ei ne illud faciat. Hoc nempe ex Deo "indico tibi mandatum." Hiis dictis, disparuit.

The Abbot refuses to give credit to Christina, but is soon made to repent of his unbelief.

Christina vero nunquam Abbatem viderat, nec Abbas Christinam; exequitur tamen jussum, mittens Abbati per familiarem nuncium quæ viderit vel audierit, et, ne propositum faceret, dissuasit. Abbas, Normannorum more, mox ad hoc intumuit, et ancillæ Christi, ne somniis crederet, remandavit. Admirabatur tamen esse virgini revelata, quæ ipse solo tantum corde conceperat. Abbate nihilominus persistente in obstinatia, ipsa nocte in cujus crastino cœptum complesse voluerat, prima noctis vigilia, vidit plures nigras, horridasque, personas se circumstare; qui, facto impetu, eum lecto excutiunt, impellunt, suffocant, et modis diversis excruciant. Cumque jam expiraturus videretur, divertens obtutus, vidit prædictum Aluearedum, vultu similem indignanti. Cui Abbas,—"Quid," inquit, "jubes, Domine?" Cui Alueredus, quasi fremebundus,—"Tu bene," ait, "nosti; mandatum "enim habuisti, nec a malo cessare disposuisti." At Abbas,—"Sancte," inquit, "Aluerede, miserere mei, "mandato abhinc promptius obtemperaturi. Quibus dictis, disparuit Alueredus, tortoribusque remotis, tormenta cesserunt. Mane facto, quia flagella vera fuerant, Abbas, convocatis personis familiaribus, rem pandit ex ordine, et proposita spondet dissolvere.

His vision.

Abbot Geoffrey affords aid and countenance to Christina, his spiritual adviser.

Abbas igitur, per seipsum jam cognoscens sanctitatem Cristinæ, illam videre festinat: cui promittit se loci sui futurum efficacissimum promotorem; et abhinc in dubiis responsum Christinæ pro divino suscipiebat oraculo. Christina igitur, tanto studio Abbatis invigilabat saluti, ut, quod dictu mirum est, vix vel propius Abbas

[1] *cam̄.*

degens vel remotius si facto vel verbo Deum offendisset, illa per spiritum in momento cognosceret. Nec dissimulabat, cum terrore, præsentem arguere, quotiens sentiebat Abbatem deliquisse.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

De causis et fundatione Domus de Markȝate.

Hiis et aliis miraculis Abbas incitatus, locum monialium de Markȝate construxit a fundamentis, dans eidem loco redditus atque decimas in diversis locis, ad sustentationem Christinæ, suæ dilectricis, et sororum congregatarum ibidem, ad militandum sub regimine, doctrinaque, Christinæ; quamvis Conventus Sancti Albani pro talibus expensis et collationibus murmuraret. Et cum lapsu temporis eadem cella monialium de Markȝate ignis sensisset extrema dispendia, Abbas nihilominus totam cellam, cum domibus necessariis, reparavit.

Abbot Geoffrey founds a Nunnery at Markyate, for Christina and her fellow devotees.

Accidit Abbatem, in antelucano vigilantem, in lecto suo sedere, et quibusdam profuturis intendere; et circumducens oculos, vidit manifeste virginem Christi, (neque enim erat somnium,) suo assistentem capiti, velut esset sollicita qualiter Abbas se erga Deum haberet. Mane facto, Abbas advocat quandam parentem Christinæ, Lætitiam nomine, profecturam ad virginis heremum, quo et ipsa sanctimonialem ducebat vitam, et dicit ei;— "Vade, dicito dilectæ dominæ meæ, Christinæ, quia "manifeste novi sollicitudinem suam erga me. Vere "enim vigilando vidi quod hac nocte me visitaverit." Annexuitque locum, tempus, et horam; æstimabat enim hæc Christinam latere. Adveniens Lætitia injunctum mandatum cœpit exsolvere. Itaque ad primum verbum non amplius respondit Christina, vocansque sororem Margaretam,—"Dic," ait, "audiente Lætitia, quid "ego tibi dixi primo diluculo de Abbate." Et illa; —"Dixisti, Domina, quod hac nocte pro certo tali loco "et hora ad eum visendum veneris. Et dixisti insuper, "quod si tale quid in tempore Beati Gregorii accidisset, "mandasset illud memoriæ, quamvis res parva sit, et

Miraculous appearance of Christina to Abbot Geoffrey, in a vision.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

"memoria parum digna. Ego respondi non parum "quid esse, sed mirabile, et posteris memorabile." Audiens hæc, Lætitia Deum in Sanctis suis glorificavit.

Qualiter Cristina præfata per suas preces multotiens juvit Abbatem.

Through the intercession of Christina, Abbot Geoffrey is twice excused from going to Rome.

Anno primo quo Rex Angliæ Stephanus est electus, Abbas Gaufridus, licet invitus, fuerat ad Dominum Papam destinandus, inter cæteros, pro confirmatione electionis regiæ obtinenda. Sed interventu et precibus Cristinæ, iter Abbatis est relaxatum, ad magnum tam monasterii sui commodum, quam personæ suæ. Anno vero tertio Regis Stephani, Abbas Gaufridus iterum est electus ad transalpinandum, et excusandum prælatos Angliæ a Generali Consilio sub Papa Innocentio Secundo celebrato. Orat Christinam, et Cristina Christum; et iterum miraculose labor itineris relaxatur; prout patet in Vita Sanctæ Cristinæ, quæ plenius habetur apud Markȝate, indiciis manifestis.

Her "Life," preserved at Markyate.

Eodem anno, iterum fuit Abbas destinandus ad Curiam, pro causis inter Regem et Ecclesiam agitatis: sed quia Christina pro Abbate instanter orat, Abbas in hoc itinere non laborat. Hæc enim omnia noscuntur ejus meritis provenisse; de quibus singulis certum est eam divino oraculo certificatam fuisse. Quarto Abbati ad Curiam vocato regiam, sed nescienti causam, cum Christina tamen, ut semper solebat, consulenti, illa metum dempsit, et tempus constituit quando ad eam reverteretur. Evenitque quod sese agendorum causæ sic [1] emerserant, ut nec prius venire posset Abbas quam ipsa prædixerat, licet voluisset, nec amplius necesse esset immorari. Talibus occasionibus Abbas Christinam

The Abbot consults her, before repairing to Court.

---

[1] *inmerserant*, apparently, in orig.

frequentabat. Christina venerabatur Abbatem; tantaque fuit inter eos mutuæ caritatis affectio, ut nisi notissima fuisset toti vulgo sanctitas utriusque, fortassis orta fuisset de tanta dilectione mala suspicio.

Geoffrey, 16th Abbot, A.D. 1119–46.

Cætera qui videre desiderat de vita et meritis hujus sanctæ virginis, invenire poterit apud Cellam Monialium de Markȝate, in Libro de Vita sua plenius exarata.

De sanctitate Sigari, monachi et heremitæ.

Sigar, a Hermit at Northawe.

Ejusdem Abbatis Gaufridi temporibus claruit Heremita Sigarus, cultor heremi in Northaga; domitor carnis suæ strenuissimus, dæmonum superator egregius, mundi despector constantissimus, virtutum patrator notissimus; qui nocte qualibet de loco sui heremi ad Monasterium Sancti Albani venire consuevit, ad interessendum Matutinis ibidem: quibus expletis, ad eundem redibat heremum, per omnem diem jugiter in orationibus, sanctis meditationibus, et multis afflictionibus, perseverando.

He repairs nightly to the Abbey, for Matins.

De quo fertur, quod cum aliquantulum ab orationis intentione distraheretur propter cantus lusciniæ, vel [1]philomelæ, ipse flexis genibus Deum exoraverit, ut hujus generis amoveret aviculas; ne plus videretur indulgere modulationi volucrum, quam devotioni quam tenere debuerat penes Deum. Evenitque juxta [2]vota viri sancti, ut non solum in vita sua, sed usque ad præsens tempus, illius generis aviculæ locum habitationis suæ fugiant, et per mille passus in circuitu; nec præsumant canere, nec penitus apparere.

Sigar entreats God to remove the nightingales from the vicinity of his cell.

In all future time, they avoid the locality.

Hic, sepultus in nostra ecclesia, jacet in eodem arcu quo Rogerus Heremita: quorum sepulcra non solum vulgares frequentare solebant, sed etiam ipsi reges An-

Kings of England visit his tomb.

---

[1] *philomene*, in orig.

[2] A similar story to this is told of Thomas à Becket, Archbishop of Canterbury.

gliæ; offerentes illic pretiosos baudekinos, quibus voluerunt cooperiri tumbas eorum.

Radulphus, septimus decimus.

Radulf, appointed 17th Abbot, 1146–51. Formerly, a secular priest.

Radulphus, [1] cognomento "Gubiun," dum sæcularis fuit, bajulus, scilicet, capellanus et custos thesauri, Episcopi Lincolniensis fuit. Procurante igitur Episcopo, factus est in Conventu Sancti Albani monachus; et post susceptionem habitus, jussu Abbatis, adhæsit per aliquod tempus eidem episcopo. Et promisit ei Episcopus, quod si superviveret, Abbatem eum loco ejus substitueret. Episcopi enim pro voluntate omnia in Ecclesia Sancti Albani ordinabant: [2] disponebant aliquando, contra honestatem, et ejus utilitatem.

Formerly in the service of Alexander, Bishop of Lincoln. A lover of books.

Hic, Anglica natione oriundus, primitus antiquariorum domum, Abbatis sui jussione, prudenter rexit, librorumque copiam huic ecclesiæ contulit. Deinde post aliquot annos, præcepto Abbatis sui, Alexandro, Episcopo Lincolniensi, adhærens, bajulique officium exercens, Magistri Wodonis, Itali, in Scripturarum Sacrarum doctrina auditor extitit fructuosus. Extunc igitur amator librorum, et adquisitor sedulus, multis voluminibus abundavit. Elapso igitur [3] aliquantuli temporis curriculo, defuncto prænominato Abbate Gaufrido, omnium hujus ecclesiæ fratrum unanimi electione, tempore Regis [4] Stephani, hanc ecclesiam suscepit gubernandam; atque a præfato Alexandro Episcopo benedictus, alacriterque in omni dilectione susceptus, et oppressionibus variis adjutus, hanc ecclesiam ab omnium inimicorum infestatione, qui jam in nequam sæculo diatim succrescebant, omni vitæ suæ tempore viriliter protegebat.

Unanimously chosen Abbot.

[1] *Iste dum sæcularis*, in MS. Nero D. i.

[2] *et disponebant* in Wats's text.

[3] *aliquanti* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[4] *Rex Stephanus. Iste, nepos Henrici, regnavit annis novemdecim.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

De ædificiis præfati Abbatis.

Radulf, 17th Abbot, A.D. 1146–51.

Buildings added by him.

Hic construxit cameras Abbatis, adjunctas ecclesiæ, opere solidissimo; domumque exquisitis naturæ necessariam, nimis opportunam, fecit, quercinis scindulis coopertam.

De Privilegio per præfatum Abbatem impetrato.

He obtains Privileges from Pope Eugenius III.

Gives two palls to the Abbey.

Interea, præfatus Abbas, Galliam adiens, Dominum Papam Eugenium Altissiodorensi commorantem invenit, et Privilegium huic ecclesiæ, juxta tenorem Privilegii Cœlestini Papæ, ab eo obtinuit. Sicque domum remeans, duo pallia magna, unum novem, aliud undecim, marcarum, pretio comparans, huic ecclesiæ sua contulit munificentia.

Acta hujus Abbatis tempore.

Abbot Radulf leaves the Abbey free from debt.

He makes a grant to the Kitchen.

Hic etiam processionem in Commemoratione Beatæ Mariæ, quæ singulis hebdomadibus in albis celebratur, ad altare ejusdem Virginis fieri statuit. Sed et totam Abbathiam, instauramentis melioratam, adeo a debitorum oneribus immunem reddidit, ut in obitu suo nullis creditoribus fuerit in aliquo obligata. Sed et manerium de Shephale, quod prædictus Abbas Gaufridus [1] Adæ Cellerario pro duabus firmis, id est, quatuor libris et duodecim solidis, personaliter concesserat, iste Conventui, ad coquinam eorum, perpetualiter habendum concessit, et in Capitulo confirmavit.

De injusta degradatione Prioris Alquini.

[2] Iste quoque Radulphus Priorem suum, Alquinum, virum commendabilem, secus quam deceret, deposuit:

[1] As to the share of Adam, the Cellarer, in this work, see the Introduction, and p. 4 *ante*, and p. 121 *post*.

[2] *Additum de alio Rotulo.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

Radulf, 17th Abbot, A.D. 1146–51.

He unjustly degrades the Prior, Alquin, who retires to Westminster.

pro eo, scilicet, quod invenit unum sigillum super mensam aurifabrilem Anketilli, monachi sui, et aurifabri, non insculptum; et timebat illud fieri ad incommodum suum, et etiam depositionem ejus. Fuit enim suspiciosus et inquietus, et odio inexorabili persequebatur eum. Prior autem, depositus, verecundebatur nimis, et, confusus præ pudore, confugit ad alas Domini Laurentii, Abbatis Westmonasterii. Quia, quamvis esset monachus Sancti Albani professus, adeptus est tamen in [1] Capitulo Westmonasterii monachatum.

Abbot Laurence receives him kindly.

Abbas autem Laurentius eum benigne suscepit, et, misertus et miseratus, consolatus est eum; fuerat enim aliquando in claustro Sancti Albani ipsi familiaris. Et moram continuavit ibidem idem Alquinus per aliquot annos; qui postmodum, præclaris meritis ejus exigentibus, in Prioratu ibi electus et creatus est.

He becomes Prior of Westminster.

Being overtaken by infirmities, Abbot Radulf appoints Robert de Gorham his successor.

Porro cum [2] Radulphus fere quartum, seu initialiter quintum, sui regiminis ageret annum, gravissima correptus incurabiliter ægritudine, videns monasterium jam rectore destitui, providit sibi et ecclesiæ, et ipsius loco Robertum de Gorham, quem ante Priorem fecerat, sibi in Abbatem, loco suo, fratrum electione unanimi petiit subrogari; ne possessiones ecclesiæ, quasi viduatæ, indefensæ distraherentur. Quod et effectui mancipatum est temporibus Regis Stephani; ea tamen pia conditione, quatenus post mortem ejus, cunctis diebus tantum pro eo faceret Conventus, quantum pro aliis hujus ecclesiæ Abbatibus: quod libenter est concessum.

De negligentiis hujus Abbatis.

Sed quia nemo sine crimine vivit, nec est argentum adeo purum vel primum, quin [3] scoria aliquantulum

---

[1] *Capello* in Wats's text.
[2] Omitted in Wats's text.
[3] *scorrie* in MS. Nero D. i.

sit permixtum, et—[1] "Quicunque dixerit se esse sine "peccato, mendax [2] est, et veritas in eo non est, et "seipsum seducit," ignorantias ejus breviter, quia breves sunt, transcurramus.

Radulf, 17th Abbot, A.D. 1146–51.

Ipsius namque diebus, casula quædam, (de qua superius mentionem fecimus,) quam prænominatus Abbas Gaufridus fecerat, auro obductam, gemmis coruscantem, tassellis redimitam, multis malitia et invidia seductis, igne concremata est. Sed et thecam Beati Albani, mirabilis artificii venustate, præfato Gaufridi studio fabricatam, veruntamen non perfectam, pro villa de Brantefeld, quaterviginti marcis comparanda, passus est spoliari laminis, et laminas conflari, operis spreto labore diuturno. Gemmas quoque fecit venumdari, cum tamen vasorum aureorum et argenteorum, mensæ suæ deditorum, copiis abundaret, de quibus bene potuit villam prædictam comparasse. Porro, comparatam Conventui dedit, et ad fabricam thecæ spoliatæ; [3] et post hoc, ad sarta tecta ecclesiæ reformanda jure perpetuo liberaliter assignavit. Et sic factum suum præteritum excusavit,—

Negligences and omissions of Abbot Radulf. He allows the costly chasuble of Abbot Geoffrey to be destroyed, and the shrine of St. Alban to be stripped of its golden plates. He makes provision, however, for repairing the shrine.

"——[4] Facto pius et sceleratus eodem."

Insuper, Priorem suum, virum vitæ venerabilem, Alquinum, [5] inexorabili odio persecutus est; cum tamen id merita sua non exigebant: quod rei exitus comprobavit. Cum enim idem [6] Alquinus Prior, non valens sustinere insequentis Abbatis persecutiones, qui eundem defamaverat, quod sigillum adulterinum ad seditiones commovendas, et damna ecclesiæ [7] irroganda, fabricaverat, eidem imponendo, demum se, ex licentia Abbatis et Conventus, in claustro West-

His hatred of Prior Alcuin.

Recapitulation of the story of Alquiu's persecution.

[1] I. *John* i. 8.

[2] Omitted in MS. Nero D. i.

[3] *ad post* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[4] Ovid., *Metam.* iii. l. 5.

[5] *nomine, inexorabili odio* in MS. Nero D. i.

[6] This account is repeated; but in somewhat different terms from that previously given.

[7] *eroganda* in MS. Nero D. i.

Radulf, 17th Abbot, A.D. 1146–51.

monasterii recepit; ubi, cum omni devotione et alacritate, tam fratrum quam Abbatis, est receptus. In quo monasterio, postquam Deo factis probabilibus per alicujus temporis spatium militasset, totum Conventum exemplo suo in ordinis rigore, et morum disciplina, reformavit. Ita quod ibidem in Priorem est creatus, et cursum vitæ [1] laudabilis peragens per aliquorum annorum curriculum, post mortem prioris Abbatis sui, [2] Sancti Albani, Radulphi, demum moriturus, et morti expositus, confessus est se nunquam insidias Ecclesiæ Sancti Albani, vel Conventui, aliquo modo machinando præparasse. Et sic innocens cum multa probra immerito sustinuisset, feliciter migravit ad Dominum.

Abbot Radulf appoints Robert de Gorham his successor.

Hic autem Abbas Radulphus, de quo sermonem protraximus, morbo percussus incurabili, videns se administrationi pastorali inutilem, dum adhuc viveret, dispositis disponendis, procuravit, ex innata sibi benignitate, alium Abbatem, scilicet, Robertum de Gorham, virum per omnia commendabilem, loco suo fore subrogandum. Quo electo, et rite in Abbatem creato, vixit adhuc Abbas Radulphus per aliquot [3] annorum curricula. Longa igitur decoctus ægritudine, cum huic ecclesiæ quinque annis benigne præfuisset, secundo Nonas Julii ex hac vita subtractus est, anno Gratiæ millesimo centesimo quinquagesimo primo.

Robertus, [4] octavus decimus.

Robert, appointed 18th Abbot, A.D. 1151–66. His ancestors from

Robertus Abbas. Hic dictus est "Reformator libertatum Ecclesiæ Sancti Albani." Hic, ex nobili Normannorum Cenomanensiumque prosapia originem ducens, atque venerabilis Gaufridi Abbatis, de quo superius mentionem fecimus, nepos existens, liberarum littera-

[1] *laudabiliter* in MS Nero D. i.

[2] *scilicet, Albani Gaufridi*, in MS. Nero D. i.

[3] This is impossible, if Abbot Geoffrey died A.D. 1146 (p. 96), and Radulf was Abbot from 4 to 5 years (p. 108).

[4] xvi'., by inadvertence, in MS. Claudius E. iv.

rum studiis animum propensius adhibuit, et tam mundana quam spirituali industria coruscavit.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–68.

Hic quoque Robertus Abbas habitum monasticum in partibus susceperat [1] transmarinis. Cumque audiret quod avunculus suus in Abbatem in Domo Sancti Albani sublimaretur, desideravit ipsum, et domum ipsius, videre. Petita igitur, et obtenta, licentia ab Abbate suo, gratia visendi tantum amicum in partes venit Anglicanas. Receptus igitur ab Abbate Gaufrido, et a suis, cum omni veneratione, postquam viderat in Domo Sancti Albani conventualem disciplinam per omnia commendabilem, rigorem Ordinis, morum observantiam, possessionum libertatem, complacuit ei in eadem domo omnino commorari, in fratrem susceptus, et Conventui annumeratus. Cui, talia proponenti et petenti, respondit Abbas Gaufridus, addens juramentum, quod nunquam in sua domo, in fratrem susceptus, commoraretur, nisi litteris ab Abbate suo commendatitiis ac dimissoriis primitus impetratis. Quo audito, dictus monachus Robertus domum suam adiit, et secundum propositum suum litteras dimissorias, Abbati Gaufrido deferendas, ab Abbate suo, licet difficulter, impetravit.

Normandy and Maine. Nephew of Abbot Geoffrey. While a monk in a foreign abbey, he visits St. Alban's, and enters that house.

With difficulty, he obtains letters dimissory from his former abbey.

Extunc igitur, ad petitionem Abbatis Gaufridi, et instantiam ipsius monachi Roberti, in monachum et fratrem Ecclesiæ Sancti Albani gratanter est susceptus. Postea vero, in Ecclesia Sancti Albani, Secretarii suscepit administrationem; in quo officio de bono in melius proficiscens, ecclesiam pro majori parte plumbo decenter cooperuit. Deinde aliquanti temporis elapso curriculo, diebus bonæ memoriæ Radulphi, Abbatis præmemorati, rite in Priorem est electus, ut prædictum est. Qui, duobus fere annis in Prioratu transactis, præfato Abbate cedente, et cameram, quam sibi sub Refectorio paraverat, intrante, unanimi voluntate in Abbatem electus

Robert becomes Secretary of St. Alban's. And then Prior.

---

[1] *transmaris* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151-66.

His frugal management. He aids Laurence, the new Abbot of Westminster. Ungrateful return of Abbot Laurence.

et [1] ordinatus est, et substitutus. Ordinatus autem, dedit huic ecclesiæ pallium decem marcarum, quando a Conventu susceptus est; quod postea, de licentia Conventus, dedit Ecclesiæ Sancti Oswyni de Thinemeu. Porro res ecclesiæ dispersas congregare studuit, et conservare caute congregatas. Et innata sibi liberalitate, Laurentium, Abbatem Westmonasterii de novo creatum, ut prætactum est, omni instauramento destitutum, (qui dilapidatorem habuit prædecessorem,) adeo efficaciter juvit, ut in brevi honorifice respiraret. Tamen idem Abbas Laurentius, suæ immemor creationis, et recreationis, contra ipsum Abbatem Robertem calcaneum levans, eundem multis lacessivit injuriis, et damnis fatigavit; et nitentem quædam dispersa revocare, præcipue Aldenham, argumentose fraudibus impedivit, mala pro bonis recompensans.

Abbot Robert repairs the Church of St. Alban's.

Hic etiam piæ memoriæ Abbas Robertus Ecclesiam Sancti Albani, quam, dum Secretarius fuerat, plumbo pro majori parte cooperuit, interius et exterius decenter dealbavit, et quædam vetustate consumpta reparavit.

De origine Adriani Papæ.

Nicholas Brekespere (afterwards Pope Adrian IV.) applies for admission to the Abbey; but is refused by Abbot Robert.

Hujus quoque tempore, quidam clericus, nomine "Nicolaus," de quodam viculo Abbatis, scilicet, Langele, oriundus, cognomento "Brekespere," in arte clericali satis supinus, ætate adolescens, corpore elegans, venit ad Abbatem Robertum, postulans humiliter habitum sibi concedi religionis. Qui cum examinatus et insufficiens inveniretur, dixit ei Abbas satis civiliter;— "Expecta, fili, et adhuc scholam exerce, ut aptior habearis." Unde ipse clericus, verecundus, reputans talem dilationem repulsam, abiit, et Parisius adiens, [2] ubi scholaris vigilantissimus [3] [effectus], omnes socios

---

[1] *ordinatus et substitutus est*, in Wats's text.

[2] *ibique* in Wats's text.

[3] Omitted in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.; supplied from Wats's text.

discendo superavit. Tandem Canonicus factus, apud Sanctum Rufum, non procul a Valentia, Romam pro quibusdam agendis destinatus, strenue negotium consummavit, et iterum melius; et tertio missus, electus est in Cardinalem, et postea in Papam.

Robert, 18th Abbot. A.D. 1151-66.

Brekespere finally becomes Pope.

De Ecclesia de Lutone.

Ipsis quoque diebus, erat quædam ecclesia in villa de Luitona, parochialibus copiosa, et opimis terris dotata. Hæ terræ, cum ipsa ecclesia, pertinentes ad feodum Comitis Gloverniæ, cujusdam Willelmi Camerarii violentia injuriosa, (de quo in sequentibus loqui habemus,) in officii militaris [1] servitium erant redactæ; et, ut fieret, idem Willelmus dedit [2] Comiti Roberto de Glovernia decem marcas. Qualiter autem id acciderit, qualemve introitum præfatus Robertus habuerit in hanc ecclesiam, dignum duximus propalare.—

The church of Lutone falls into the hands of William Chamberlain.

Defuncto namque dicto Roberto, Comite Gloverniæ, Willelmus, filius ejus, in paternam successit hæreditatem. Qui dum adhuc [3] esset in fidelitate et servitio Regis Stephani, Comiti Gileberto dedit quale ipse habebat dominium ecclesiæ de Luitone, et terræ eidem ecclesiæ pertinentis, et eum inde seisire fecit per Gaufridum de Watervilla; qui, loco sui, ad investuram hanc faciendam misit Luitonam Walterum de Querceto. Hanc autem donationem et seisinam multi viderunt et audierunt: Willelmus vero Camerarius, laicus quidem et uxoratus, ecclesiam occupaverat, et ecclesiæ libertatem, ut prædictum est, redegerat in servitium officii militaris.

The demesne of Lutone is conveyed to Earl Gilbert.

Comes itaque Gilbertus, intelligens hoc esse dissonum rationi, [4] concessu Regis, prædictam ecclesiam, et

He presents to Gilbert de

[1] *officium* in the MSS.; but corrected in the margin of MS. Claudius E. iv., in a contemporary hand.

[2] *dicto Comiti*, in MS. Nero D. i.

[3] *essent* in Wats's text.

[4] *consensu* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Cimmay the church, occupied by William Chamberlain.

totam terram eidem ecclesiæ pertinentem, quam dictus Willelmus Camerarius injuste occupaverat, sicut advocatus, dedit et concessit in eleemosynam Gilleberto de Cimmay, cognato suo, clerico, et Regis Capellano, volens juris [1] ecclesiastici libertatem redintegrare. Rex itaque, et Comes Gilbertus, Alexandro, Episcopo Lincolniensi, Gilebertum de Cimmay præsentaverunt, postulantes ut prædictam ecclesiam ei concederet, et eum appersonaret. Episcopus vero respondit, se nolle Willelmum Camerarium ab ecclesia, licet eam injuste possideret, nisi judiciario ordine submovere. Statuit ergo ei, et Gileberto de Cimmay, placitandi tempus et locum. Ad diem eis positum, Willelmus non venit; sed misit nuncios qui dicerent ipsum nolle sistere se judicio coram Episcopo de ecclesia, quam non in eleemosyna, sed pro militari servitio, hæreditarie possidebat. Statutus est igitur eis alius dies, sed in eo nihil amplius effectum est.

After much litigation, Chamberlain is disseised of the church of Lutone.

Nolens itaque Episcopus adhuc absentem judicare, ne nimiæ festinationis redargueretur, posuit eis diem tertium in villam Luitonæ, in qua ipse Willelmus manebat, ne se posset divertere vel excusare. Infra hunc diem, Episcopus Lincolniensis suscepit mandatum Episcopi Ostiensis, qui tunc in Anglia Legatus erat, ut diligenter inquireret, utrum terra quam Willelmus Camerarius tenebat, esset de jure ecclesiæ Luituniæ. Quod si constaret, et ecclesiam et terram in juris ecclesiastici libertatem revocaret. Et hoc mandatum habebat Gilebertus de Cimmay præ manibus. Cum autem ad diem hunc tertium ventum esset, Willelmus, ut solebat, non affuit; sed quoddam breve Regis allatum est, in præceptum hominibus de Luytun, ut de jure ecclesiæ veritatem recognoscerent, et de terra, utrum ad ecclesiam pertineret, et veritatem quam inde elicerent, approbarent. Hoc idem etiam ex parte

[1] *eccastici* in MS. Claudius E. iv.

Episcopi præceptum est. Testatum est ergo ab omnibus, et affirmatum constanter, quod a prima fundatione ecclesiæ quinque hidæ in Luitun eidem in liberam eleemosynam datæ sunt; et postea, succedente tempore, aliæ terræ a personis ecclesiæ adquisitæ sunt; et sic ecclesiam, cum tota terra, in eleemosynam semper ab omnibus habitam esse, usque ad tempus ultimi, Willelmi Camerarii, qui ecclesiasticam libertatem in servitium militare convertit. Hoc, ab omnibus testatum, tres electi, tactis sacrosanctis Evangeliis, probaverunt. Quod postquam constitit, Willelmus, qui ecclesiam injuste occupaverat, judicio disseisitus est; et ecclesia in manus Episcopi seisita fuit.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Hiis actis, cum Gilebertus de Cimmay eum requireret, ut se, sicut ei præsentatus fuerat, de ecclesia jam liberata et vacante seisiret, rem produxit, et in respectum posuit, usque ad quoddam colloquium quod apud Oxoniam esse debebat. Cum autem illuc ventum esset, recordatis et ostensis rebus omnibus, prout gestæ fuerant, coram Archiepiscopo Theobaldo et Episcopo Lincolniensi, et multis aliis, non solum indigenis, sed etiam alienigenis, Gilebertus de Cimmay de ecclesia de Luitun, et de terra, et de omnibus eidem ecclesiæ pertinentibus, judicio communiter ab Archiepiscopo et Episcopis facto, seisitus est.

Gilbert de Cimmay is at length placed in seisin of the church, and lands.

Prima resignatio Ecclesiæ de Lutona.

[1] Non multo post, prædicto Comite Gileberto, (cui jus advocationis ecclesiæ de Luitun, cum terra ad eam pertinente, sicut jam dictum est, concessum fuerat,) a fidelitate et servitio Regis Stephani inique recedente, [2] Rex totam villam de Luiton, et totum feodum dicti Comitis, quantum in ipsa villa erat, dedit cuidam militum suorum, Roberto, scilicet, [3] de

The fee of Lutone is given by King Stephen to Robert de Waudari.

[1] *Nam multo* in MS. Nero D. i.

[2] *Hic aufertur jus advocationis ecclesiæ de Luytune a Comite Glovernia per Regem Stephanum.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[3] *de* omitted in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Waudari, sibi fideliter adhærenti. Quo facto, prædictus Gilebertus de Cymmay eandem ecclesiam, cum terra ad ipsam pertinente, compelli nullatenus potuit de eo tenere; qui de præfato Comite Gileberto, cognato suo, tenebat. Cum vero eandem ecclesiam per sexdecim annos pacifice possideret, tandem hydropisi percussus, ab omnibus medicis, quasi desperatis, derelictus est.

Gilbert de Cimmay causes Geoffrey, a nephew of Abbot Robert, to be substituted as parson.

Proinde Abbas Robertus, eum sæpius alloquens, desiderium suum de ecclesia de Luiton adquirenda ei discooperuit. Quo cognito, idem Gilebertus de Cimmay, adquiescens, quicquid juris in [1] ea ecclesia habebat, in manu Nicolai, Archidiaconi de Bedford, refutando, resignavit: statimque nepotem ejusdem Abbatis, Gaufridum nomine, (ne forte ab alio eadem ecclesia peteretur instanter et imperiose, et sic auferretur,) ipso Archidiacono consentiente, et etiam præfato Roberto de Waudari, cui idem Abbas consanguinitate conjunctus erat, hoc petente, in personatum substitui fecit.

Gilbert dies, a monk at St. Alban's.

Nec mora, ipse Gilebertus de Cimmay, cum filio suo Willelmo, habitum monasticum apud nos suscepit, et in brevi post expiravit. Quo defuncto, Abbas Robertus, considerans ejusdem Roberti de Waudari concessionem, sive donationem, regia sibi potestate traditam, firmam nullatenus nisi ad tempus fore, cui de jure nihil constabat competere, prænominatum Comitem de Glovernia adiit; nec discessit, donec ipsam ecclesiam ab ipso obtineret.

Abbot Robert obtains a grant of the fee and advowson, from the Earl of Gloucester.

Acta inter Comitem Gloverniæ et Abbatem, super Ecclesia de Lutona.

Particulars of the grant.

Deinde ipse Comes concessit Ecclesiæ Sancti Albani in perpetuum, et charta sua confirmavit, quicquid de feodo suo memoratus Willelmus Camerarius tenuerat in Soca Luitun, et in Hertswelle, et in Badelesdune, et in

[1] *eadem* in MS. Nero D. i.

Potesgrave, pro servitio dimidii militis, quod prædictus Willelmus Camerarius patri suo inde facere solebat; eo tenore, quod uxor ejusdem Willelmi omnes terras ad dotem ipsius pertinentes tota vita sua teneret de Ecclesia Sancti Albani, servitium faciendo dictæ ecclesiæ, quod inde sibi fuerat factura: [1] hoc adjiciens, ut, ea defuncta, Ecclesia Sancti Albani totum feodum per dictum servitium in manu propria teneret. Porro, pro hujus terræ concessione, Abbas Robertus dedit eidem Comiti octoginta marcas. Adjecit etiam idem Comes, et scripto suo sanxit, quatenus hujus donationis adversus omnes defensor esse deberet. Si autem, jure alicujus prævalente, dictum feodum ecclesiæ defensare nequiret, aut de eo qui illud juste adquisisset eodem servitio tenendum daret, aut octoginta marcas, quas ab Ecclesia Sancti Albani pro illo feodo suscepit, eidem ecclesiæ restitueret.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Et sciendum, quod dictus Abbas Robertus, tam Regis et Comitis, quam multorum magnatum, precibus inclinatus, præfatæ mulieri non solum terram ad dotem ipsius pertinentem, immo etiam terram quam vir ejus tenuerat, tantum in vita sua de Ecclesia Sancti Albani, pro prædicto servitio dimidii militis tenendam, concessit; cum ipsa, seu vir ejus, nihil juris in ipsa, ut dictum est, [2] in ea habuerat.

The widow of William Chamberlain enjoys more than her dower in the land.

Porro, paucis evolutis diebus, quia eadem terra in officium servitii militaris, ut sæpius prædictum est, redacta erat, idem Comes de Glovernia, acceptis ab Abbate Roberto triginta marcis, huic ecclesiæ præfatum servitium dimidii militis ex toto remisit; chartamque suam, tam de prædicta ecclesia, quam de terra ad eam pertinente, super altare Beati Albani reverenter ac solemniter obtulit. Deinde sæpedictus Abbas, nullas moras annectens, confirmationem Regis Stephani de eadem ecclesia, et omnibus ad eam pertinentibus, per

The land is discharged by the Earl of Gloucester of knight-service.

A confirmation is granted by King Stephen.

[1] *hæc* in Wats's text.

[2] *in ea* omitted in Wats's text. Apparently superfluous, though found in both MSS.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Baldericum de Sigillo obtinuit. Cui duas partes ecclesiæ ejusdem, principaliter de eo tenendas, petitione dicti Regis Stephani, concessit, sicut et prædicto nepoti suo, Gaufrido, [1] et Adæ, clerico ejusdem ecclesiæ, eandem terram [2] concesserat.

A portion of the lands of the church of Lutone is lost by the Abbey.

Interea prædicta mulier viam universæ carnis ingreditur, et tota terra quam tenuerat, ad dominium Abbatis et monachorum Ecclesiæ Sancti Albani sine impedimento transfertur. Porro pro quadam terræ portiuncula, in liberam eleemosynam ecclesiæ de Luitona antiquitus deputata, inter ipsum Abbatem Robertum et quemdam H., conversum de Hospitali, jurgium oritur: quæstioque ipsa coram Regis Justiciariis sæpius ventilatur. Tandem judicio Curiæ Regis decretum est, quatenus juramento hominum villæ de Luitun quæstio illa terminaretur. Unde quidam, præfati viri H. muneribus illecti, ac multis promissionibus corrupti, mendaces testes produxerunt; qui juramento probarent, quod nequaquam terra illa ad eandem ecclesiam de Luitun pertineret. Et licet omnibus pateret eorum nequitia, pro patriæ tamen consuetudine admissum est eorum testimonium, et sacramento confirmatum. Sicque terra a prædicto H. in posterum est possessa. Quod tamen non impune tulit; horribili namque et repentino statim post præoccupatus incommodo, miserabiliter expiravit.

Horrible and speedy death of the spoiler.

De Hereberto Duket.

Herbert Duket, a spoiler of the Abbey, is reduced to dwarfish dimensions; but, upon re-

Et circa eosdem dies, Herebertus Duket, possessionibus [3] Sancti Albani infestus, ante majus altare dum forte veniret, adeo in Pygmæam brevitatem decrevit, ut vix simiæ retineret quantitatem, qui antea elegantis et magnæ fuerat staturæ; ita quod nomini ejus hoc cognomentum, "Duket," per contrarium adjiceretur.

[1] *tertiam partem, et Adæ,* in MS. Nero D. i.

[2] *concesserit* in MS. Nero D. i.

[3] *Beati* in MS. Nero D. i.

Veruntamen in amaritudine pœnitentiæ ad se reversus promittens se in veritate Deo et Sancto Martyri satisfacturum, se sibi meruit [1] restaurari. Crebrescentibus igitur miraculis et fama religionis, meruit Domus Sancti Albani tam in temporalibus quam in spiritualibus felix suscipere diatim incrementum.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

pentance, is restored to his former height.

Ecclesia de Lutone assignatur Cellæ Hospitum.

Prænominatus autem Abbas Robertus, communi assensu et petitione Conventus, assignavit, et scripto suo confirmavit, Cellario Hospitum totam ecclesiam de Luitun, cum libera efficeretur, cum tota ecclesia de Hoctona, et cum omnibus rebus ad eas pertinentibus; et cum omnibus terris quas Willelmus Camerarius tenuit in Soca de Luitun, et in villa de Hoctona, et in Herteuella, et in Badelesdune, et in Potesgrava. Ita, scilicet, quod prædictæ ecclesiæ, cum omnibus terris, et omnibus earum pertinentiis, omni deinceps tempore forent in manu et dispositione Cellerarii, qui curiæ præesset, ut ex redditibus et fructibus ex eis provenientibus provideret quæ necessaria forent ad sustentationem supervenientium hospitum, et ad reædificandas et construendas omnes domos curiæ, et reficiendos fratres in die Anniversarii sui.

The church of Lutone, with other property, is assigned to the Cellarer of the Guests' Hall.

De ea tamen portione quam Adam Clericus tenebat, decrevit ut, provisione Conventus hujus Monasterii, duo honesti sacerdotes, subrogati, sustentarentur futuris in perpetuum temporibus, ad celebranda divina officia in eadem ecclesia de Luitun. Eapropter, ex auctoritate Dei Omnipotentis, et Beatæ Mariæ, et Beati Albani, et Omnium Sanctorum, et sua, anathematizavit, et a liminibus Ecclesiæ sequestravit, omnes qui hanc suam donationem, vel ordinationem, vel infringere, vel immutare, præsumpserint, aliquo tempore succedente.

Provision made for divine service in the church of Lutone.

[1] *restaurare* in MS. Nero D. i.; though, apparently, with an attempt at alteration.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Prior de Tynemutha electus est in Abbatem de Selebye.

Dum autem talia feliciter consummarentur, et apud Deum et homines ecclesia hæc gratiose prosperaretur, bonæ recordationis Dominus Germanus, monachus hujus ecclesiæ, et Prior de Thinemue, electus et creatus est in Abbatem de Selby, ad reformationem ordinis, qui ibidem deperierat, Elya Abbate cedente, per Archiepiscopum Eboracensem, Henricum Murdac, in cujus Diœcesi dicta ecclesia de Selby esse dinoscitur. Præfuerat enim idem Elyas Abbas dictæ ecclesiæ suæ, pastor nescius et remissus. Sed Archiepiscopo defuncto, Henrico, memoratus Elyas, expulso Germano, irreverenter se intrusit in Abbathiam de Selby, se faciens Abbatem exclamari. Germanus vero ad domum suam, scilicet, Sancti Albani, rediens, honorifice ab Abbate Roberto et [1] a toto Conventu, ut decuit, susceptus est. Misit igitur Abbas Robertus unum monachum de nostris Romam festinanter, super tali injuria querimoniam Domino Papæ repositurum. Qui, audita tali præsumptione, commotus est valde, talem tantamque abusionem terribiliter compescuit et punivit; similiter, Osbertum Archidiaconum, hujus rei incentorem. Et sic honorifice restitutus est Germanus in domum suam de Selby, Elya cum confusione repulso.

German, Prior of Tynemouth, supplants Elias, Abbot of Selby.

German is expelled by Elias; but, through the agency of Abbot Robert, is finally restored.

Respiravit igitur domus illa feliciter in spiritualibus et temporalibus, ipso Abbate Germano diligenter desudante.

Godfridus, noster monachus, fit Abbas Croilandiæ.

Similiter, procurante Episcopo Lyncolniensi, Alexandro, et aliis virtutum et ordinis æmulatoribus, Abbas Robertus, ad reformationem ordinis, qui in Domo Cro-

Godfrey, a monk of St. Alban's, becomes

[1] *a* omitted in MS. Nero D. i.

landiæ emarcuerat, Dominum Godefridum, hujus ecclesiæ monachum, virum [1] morigeratum et bene litteratum, cum Domino [2] Adamo, nepote suo, monacho, viro circumspecto et discreto in temporalibus, (sed [3] illiterato,) transmisit, et concessit in Abbatem eligi et creari Croilandiæ; qui ordinem hujus domus, cum consuetudinibus, ibidem constituit observari. Et sic eo diligenter procurante, refloruit ordo et religio domus prænominatæ intrinsecus et extrinsecus in temporalibus; Domino Adam, nepote suo, vigilanter desudante, status domus felix suscepit incrementum, ut unus fratrum vices [4] Mariæ, alter Marthæ, videretur [5] feliciter adimplere.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Abbot of Croyland.

Adam the Cellarer, nephew of Godfrey.

De Adam [6] *Cellerario.*

Sed quia non potuit diu latere [7] memoratus Adam, quin odor bonæ famæ ejusdem usque ad Abbatem Robertum ascenderet, revocavit eum domum, et eum suum constituit Cellararium. Cujus peritia in rebus agendis, et efficax diligentia, præcipue coquinæ pertinentibus, effecit ut specialem memoriam, cum benedictione, semper promereretur. Unde meruit in Capitulo solemniter sepeliri.

Adam the Cellarer, is recalled to St. Alban's.

Reliquiæ Castri de Kingesbiri sunt [8] *deletæ.*

Ipsis quoque temporibus, Rex Stephanus, transitum faciens per nos, in hac domo honorifice [9] hospitabatur, et decentibus respectus est muneribus, Abbate Roberto prudenter procurante. Rex autem cum in crastino Missam audiret ad altare Sancti Stephani, Abbas, allato Sancti Martyris, et statuto ante pedes Regis, feretro,

King Stephen visits St. Alban's.

[1] *moratum* in MS. Nero D. i.
[2] *Adam* in MS. Nero D. i.
[3] *illiteratum* in MSS.
[4] *Luke* x. 41, 42.
[5] *fideliter* in MS. Nero D. i.
[6] *Cellelario* in MS. Claudius E. iv. As to this Adam, see page 4, *ante*, Note.
[7] *memorati* in MSS.
[8] *delutæ* in MS. Claudius E. iv.
[9] *hospitatus*, apparently, in MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Enemies of the Abbey lurk amid the remains of Kyngesbury.

cecidit prostratus ante ipsum Regem et magnates ejus: petiit instantissime, ut ipse, pro amore Dei et Martyris, cujus reliquiæ apportabantur, dignaretur [1] reliquias castri regalis, quod "Kyngesbury" [2] appellatur, penitus delere. Latebant enim in eodem fere loco, ubi castrum Regis fuerat ab antiquis temporibus dirutum, quidam æditui regales, servi conditione, sed Abbathiæ nocivi et damnosi, habentes in medio fere vici, seorsum versus Orientem, unum propugnaculum, vel municipiolum, pro refugio et mansione; et se dicentes Regis fideles servientes, et custodes pacis et patriæ, potius pacem et patriam perturbabant, et emolumentis et turpibus inhiabant quæstibus, quam pacis commoditatibus, intendentes.

At the intercession of Abbot Robert, Stephen allows the remains to be levelled.

Rex autem piissimus, Stephanus, quasi attonitus, a circumsedentibus interrogabat, quid hoc esset; cui statim quidam magnatum de assessoribus, Abbati amicissimus, respondit;—"Domine mi, Rex, non procul hinc, immo, "sub alis hujus cœnobii, spelunca quorundam latrunculorum est, qui toti patriæ sunt nocivi, et vobis non "minus damnosi; quam petunt hii vobis devoti sancti "viri, quibus est quasi [3] spina in oculo, penitus "aboleri."

Rex igitur precibus Abbatis, ac fratrum, et magnatum, obtemperans, jussit illas veteris castri reliquias, cum suis habitatoribus, penitus deleri, ad Abbatis piam voluntatem et desiderium. Quod statim fecit Abbas solo tenus, ut nec vestigia comparerent, complanari, arari, et seminari, suis dispersis satellitibus.

Rex seysivit Ecclesiam de Lutona.

Post hæc autem evoluto parvo tempore, Rex benignissimus, Stephanus, viam universæ carnis est ingressus;

[1] They have been already represented to have been removed by Abbot Alfric, the second of that name. See page 33 *ante*.

[2] *apellabatur* (sic) in MS. Nero D. i.

[3] An expression borrowed from *Joshua* xxiii. 13.

cui [1] Henricus Secundus, Dux Normannorum, successit in regnum. Edictum igitur ab ipso promulgatur, quatenus omnes terræ quæ per totam Britanniam in dominium prædecessorum suorum, Regum Angliæ, secundum juramentum hominum suorum, quolibet tempore habitæ sunt, sine alicujus contradictione redderentur, futurisque temporibus in dominio suo, successorumque suorum, servarentur. Unde contigit, ut iidem sacramenti præstitores, antiquorum assertionibus provocati, ecclesiam de Luituna ad Regis jurisdictionem antiquitus pertinuisse testificarentur, sacramento confirmantes; nam multi veterum ecclesiam de Luituna super dominicum regni fiscum fundatam fuisse affirmabant, ideoque ad donationem Regis pertinere: sed [2] demum ipsa funditus terræ coæquata, illam, quæ modo cernitur, super feodum Comitis Gloverniæ fuisse constructam. Quibus Rex Henricus auditis, ecclesiam de Luitun in manu sua per Ricardum, Pictavensem Archidiaconum, seisiri fecit, Balderico de Sigillo et Adam Clerico penitus amotis.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151-66.

King Henry II. seizes the church of Lutone, on pretence that it is of his demesne.

Ecclesiæ de Lutona et de Hogtona per Regem donantur huic ecclesiæ.

Quamobrem Abbas, tristis effectus, Regem, Londoniis commorantem, adiit, et ut ob reverentiam sui Protomartyris ecclesiæ suæ [3] misereretur, quasi improbus exactor, instabat. Rex autem misertus, cum Consilio suo locutus, totam ecclesiam de Luitun, cum pertinentiis, tradidit ipsi conservandam, quousque de ea quid facere vellet, sibi per se, vel per nuncios suos, plenius disposuisset. Proinde memoratus Abbas, æqua-

Abbot Robert prevails upon King Henry to restore the churches of Lutone and Hoctone, to the Abbey, in frankalmoign.

---

[1] *Rex Henricus Secundus. Qui regnavit annis triginta quatuor.*—Marginal Note in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.

[2] *dein* in Wats's text.

[3] *miseretur* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

nimior effectus, præfatum Ricardum Pictavensem, quasi Regis auricularium, secreto petiit; quatenus Regi efficaciter suaderet dictam ecclesiam Ecclesiæ Sancti Albani concedere. Quod idem concessit, si tamen duæ partes ejusdem ecclesiæ, quas dicti duo clerici, scilicet, Baldericus et Adam, tenuerant, sibi concederentur. Quod Abbas, in districto positus, etsi minus canonice, benigne concessit. Non [1] multum vero post, Rege Clarundoniæ existente, venit ad ipsum Abbas Robertus, immiscens preces promissionibus, aliquando rigorem juris interponendo, Martyrisque vindictam in [2] ejus offensores. Tandem peroratum est, et, Deo dante, diffinitum, ut Rex totam ecclesiam de Luituna, et ecclesiam de Hoctona, cum omnibus ad eas pertinentibus, regia liberalitate, in liberam et perpetuam eleemosynam Roberto Abbati, ibidem tunc existenti, et Ecclesiæ Sancti Albani, ad susceptionem hospitum indigentium, cessit, et charta sua confirmavit, ut rata foret sua confirmatio in perpetuum.

The Abbot bribes Richard, Archdeacon of Poitiers.

Adrianus Papa.

Accession of Pope Adrian IV. (A.D. 1154).

[3] Post paucos autem hos dies obiit Papa Anastasius, cui Nicolaus, tunc Episcopus Albanensis, successit, vocatus deinde "Adrianus Quartus;" vir quidem religiosus, et natione Anglicus, qui fuerat prius Abbas Canonicorum Sancti [4] Ruphi in Provincia. Et quia non videtur penitus alienum a materia mea, de serie vitæ ejus summam opusculo huic duximus interserere.

De Papa Adriano.

Account of Nicholas

Hic Nicolaus, de quo prælibavimus paucula, filius fuit cujusdam Roberti de Camera, qui, honeste vivens

---

[1] *multo* in MS. Nero D. i.

[2] *offensores ejusdem* in MS. Nero D. i.; the last word in a later hand.

[3] *Paucos post hos dies*, in Wats's text.

[4] *Rufi* in MS. Nero D. i.

in sæculo, litteratus aliquantulum, habitum religionis in Domo Sancti Albani suscepit, et filium suum, memoratum, Nicolaum, clericum et scholarem in claustrum attrahere volens, interpellavit Abbatem pro ipso, ut eundem in monachum susciperet. Abbas autem concessit, si idoneus idem Nicolaus inveniretur. Sed examinatus, insufficiens est repertus. Recessit igitur confusus Nicolaus, et abiens in Provinciam, in Domo Sancti Rufi Canonicus effectus est; qui postea, meritis exigentibus, in eadem domo sortitus est Abbatis dignitatem. Et postea, cum bene per aliquot annos vixisset, et negotia domus prudenter pertractaret, Romam adiit, pro quibusdam arduis suæ domus negotiis expediendis. Et cum ipsa in Curia Romana efficaciter et prudenter consummasset, famosus effectus est; et cum vacasset Sedes Albanensis, electus, ipsam sortitus est. [1] Qui hic de magno major effectus, diatim felix in omni virtute suscipiens incrementum, demum Papali Sede vacante, Papa, post Anastasium, ut dictum est, feliciter est sublimatus.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Brekespere, afterwards Pope Adrian IV.

Hic in tantum Ecclesiam Beati Albani dilexit, ut quicquid ejusdem ecclesiæ fratres ab eo petiissent, sine difficultate consequerentur. Illius namque pater, ut prætactum est, monachus Sancti Albani quinquaginta annis, et amplius, vitam laudabiliter continuavit, et felici fine terminavit. Unde in Capitulo, tum propriis, tum filii sui, Domini Papæ, meritis exigentibus, meruit sepeliri, non procul a tumulo Ricardi Abbatis, [2] quæ postea tegulis pavimentalibus est cooperta.

His love for St. Alban's, his father having been a monk there.

Abbas ad Papam accedit.

Audita igitur apud nos promotione Domini Papæ Adriani, exultans, Robertus Abbas, ad reparandas hujus

---

[1] *Quid* in the MSS., by inadvertence.

[2] *qui .... coopertus* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

ecclesiæ antiquas dignitates, ad iter Transalpinum accingitur; equos præparat, impensas perquirit, [1] exenia congregat, quæ ad pretium septies viginti marcarum, (præter cyphos quinque, et mitras tres pretiosissimas, et sandalia, et alia desiderabilia,) sunt æstimata.

Accompanied by certain Bishops, Abbot Robert sets out for Rome; deputed thither by King Henry II.

Die igitur Sancti Dionysii iter arripuit, Romam petiturus; illius comitatui adhærentibus tribus Episcopis, Cenomannensi, Luxoviensi, et Ebroicensi. Dederat namque in mandatis Rex Henricus Secundus, noviter inunctus, ipsis Episcopis et eidem Abbati Roberto, quatenus quædam ardua negotia regalia, (de quibus non pertinet ut enarremus ad præsens,) Romæ expedirent. Constituit etiam Rex ipsum Abbatem sui negotii suum procuratorem præcipuum et summum, et confecit eis inde litteras, regio sigillo signatas; in quibus humiliter et devote Dominum Papam deprecatus est, ut se favorabilem tam negotiis Ecclesiæ Sancti Albani, quam suis propriis, exhiberet, utpote patrocinatui ipsius specialiter subjacentis. Recedentes igitur ab Anglia, naves conscendunt; intumescente autem mari, imminet periculum jam demersionis. Abbas autem, specialiter invocans auxilium Beatæ Margaretæ, Virginis et Martyris, repentinum, et, contra omnium opinionem, sensit in naufragio suffragium. Unde vovit, quod in ecclesia nomen ejus in Letania poneretur, propensius honorandum.

By the aid of St. Margaret, he escapes shipwreck.

Prospere igitur applicantes, et postea itinerantes, et multas latronum insidias evadentes, tandem Beneventum, ubi Dominum Papam inveniunt, pervenerunt. Qui eos sereno vultu et animo gaudenti suscepit, et insolitum honorem exhibuit. Expediunt regalia pro libitu negotia. Remanente igitur Abbate, recedunt Episcopi, Regi favorem Papalem et diligentiam Abbatis renunciantes. Dominus enim Papa amicabiliter coegit Abbatem remanere, ut propensius cum ipso colloquium continuaret, et ejusdem moram versus Regem per Episcopos excusavit.

The envoys are well received by the Pope.

The Bishops return home, the Abbot remaining.

[1] *xenia* in Wats's text.

Mutua collocutio Papæ et Abbatis.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Obtulit igitur Abbas Domino [1]Papæ aurum et argentum non minimi ponderis, et alia munera pretiosa; mitras etiam tres, et sandalia operis mirifici, quæ Domina Christiana, Priorissa de Markȝate, diligentissime fecerat. Et cum omnia serenissimo vultu intuitus est Dominus Papa, omnia acceptavit, sed non accepit, præter mitras et sandalia, quia admirabilis operis. Multum autem devotionem et urbanitatem ipsius commendavit, et jocose ait;—"Abnuo recipere munera tua, quia me "aliquando, ad alas religionis domus tuæ confugientem, "et habitum monasticum caritative postulantem, reci-"pere renuisti." Cui Abbas;—"Domine, vos nequaquam "potuimus recipere; voluntas enim Domini repugnavit, "cujus [2]providentia vitam vestram direxit ad altiora." Et respondit Dominus Papa,—"Eleganter et civiliter "respondisti;" et complacuit ei responsionis verbum, et addidit,—[3]"Abbas carissime, audacter pete quod vis; "non poterit Beato Albano deesse suus [4]Albaniensis."

The Pope accepts some workmanship of Christina, Prioress of Markyate.

Conversation between the Pope and Abbot Robert.

Tunc Abbas, in bonam spem erectus, circumspectus et prudens, de licentia Domini Papæ, omnia illa auri et argenti munera, quæ fere ad ducentas marcas æstimabantur, Cardinalibus et familiaribus Domini Papæ, jocundos admiscendo sermones, et sociales, liberaliter distribuit; et præter hæc, jocalia desiderabilia, quæ Londoniis et Parisius comparaverat, munificentissime donavit; sciens ipsos Romanos esse insatiabiles [5]sanguisugæ filios, pecuniæ sitibundos. Quid plura? Extollitur nomen ejus ad sidera, omnium adepto favore Romanorum.

The Abbot distributes presents among the Cardinals, and the household of the Pope.

---

[1] *Papa*, upon an erasure, in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *prudentia* in Wats's text.

[3] *Abba* in MS. Claudius E. iv., the last letter being erased: in MS. Nero D. i., it has the expunctory mark.

[4] More correctly, *Albanensis*. A play upon the resemblance between the names "Alban" and "Albano," of which Diocese Pope Adrian IV. had previously been Bishop.

[5] In allusion to *Proverbs* xxx. 15.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151-66.

Abbot Robert complains to the Pope of the oppressions inflicted on the Abbey by the Bishops of Lincoln; and obtains a Privilege of exemption.

Privilegium Adriani Papæ.

Cum igitur una dierum familiariter et secreto colloquerentur Dominus Papa et Abbas, intimavit Abbas, quasi abortis lacrymis et singultibus sermonem prorumpentibus, varias oppressiones Lincolniensis Episcopi, insidias, irruptiones, preces imperiosas, repulsas damnosas, episcopalium, etiam vilium, personarum superbiam intolerabilem. Dominus igitur Papa, misertus et miseratus, concessit Ecclesiæ Sancti Albani insigne Privilegium, sic incipiens,—"Incomprehensibilis, *et cætera;*" in quo nos ab omni Episcoporum subjectione, tam in corpore Monasterii degentes, quam in cellis seu in custodiis villarum habitantes, ita liberos effecit, ut nullum Episcopum, præter Romanum Pontificem, in posterum habeamus: et præter hoc, privilegia nobilia alia plura, adeo ut non sit aliud cœnobium in Anglia ipsi ecclesiæ Sancti Albani in privilegiis comparabile.

Prompted by Abbot Robert, the Pope censures the singular inhospitality shown by the Abbot of the Monastery of Saint Benedict sur Loire.

Et cum aliquandiu in Curia cum Domino Papa moram protraxisset Abbas, et familiare colloquium sæpe commiscerent, retulit Abbas quasdam consuetudines Hospitalis caritatis Cœnobii Sancti Albani, et quomodo per unam dietam competentem, ita ut omnibus, tam pedes quam eques itinerantibus, nec minima nec magna indicetur; [1] distet a Londoniis, ubi totius regni concursus est populorum; et illac omnium Aquilonarium, meantium et remeantium, frequens hospitatio. Interseruit quoque, quasi occasionaliter, Abbas, quia ipse et Episcopi prædicti, Romam tendentes, cum ad Monasterium Sancti Benedicti super Ligerim, gratia hospitandi, declinassent, Abbas eis tam procurationem quam tectum procaciter denegavit. Unde Papa, commotus, scripsit ejusdem ecclesiæ Abbati epistolam acrem, comminationem et paternam correptionem continentem, sic incipientem,—"Si re-

[1] *distat* in Wats's text. This passage appears to be imperfect.

"ligiosæ professionis, *et cætera.*" Unde Abbas memoratus confusus, correptus, et correctus, statuta hospitalitatis cœnobii sui salubriter ampliavit, Papalem metuens severitatem.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Abbas redit a Curia.

Abbot Robert returns home.

Expeditis quidem negotiis, pro quibus Abbas Robertus Romam adierat, litterisque acceptis a Domino Papa specialibus Regi atque Legato, pro se et ecclesia sua directis, cum benedictione Apostolica, et omnium peccatorum suorum absolutione, omniumque fratrum benevolentia, remeavit. Jamque consumptis expensis omnibus, insuper octoginta marcis quas more Romano a quodam mercatore mutuo acceperat, domum sanus et incolumis octavo die Ascensionis Dominicæ pervenit; et, cum solemni processione susceptus, singulos fratres deosculatus est, et obtulit ad altare majus pallium optimum, duodecim marcis comparatum. Et intrans Capitulum, eventus varios itineris et periculorum, in mari et in terra, seriatim Conventui enarravit; deinde clausulam laborum explanavit, quomodo, scilicet, propositum suum ad plenum in omnibus feliciter consummavit. Lætati sunt audientes, Deo, Sanctoque Martyri, gratias persolventes.

Particulars of his reception at the Abbey, on his return.

Abbas ostendit adepta Privilegia Episcopis Angliæ.

A Council is held at London.

Paucis itaque [1] post hæc evolutis diebus, congregantur apud Londonias Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, multarumque ecclesiarum prælati, cum Comitibus et Baronibus totius regni, ut negotia regni et ecclesiæ pertractarent; cum Theobaldo, Cantuariensi Archiepiscopo, Apostolicæ Sedis Legato, eidem Consilio præsidente. Episcopus vero Lincolniensis, Robertus, cogno-

The Bishop of Lincoln

[1] *posthac* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

purposely absents himself therefrom.

mento "de Querceto," id est, "*de Chesnei,*" audiens Robertum Abbatem cum specialibus quibusdam et singularibus privilegiorum libertatibus a Roma redisse, noluit illuc venire, sed, missis nunciis, suam allegavit impotentiam; timens ne in illo Concilio, privilegiis hujus ecclesiæ ostensis et auditis, aut clericorum suorum iram eis assensum præbendo incurreret, (et sic libertati suæ et ecclesiæ suæ derogaret,) aut [1] eis contradicendo Domini Papæ offensam subiret.

Abbot Robert shews the Pope's letters to the assembled prelates.

Adest tamen Robertus Abbas, suis stipatus amicis, qui quadam die Episcopis congregatis litteras Apostolicas porrexit; in quibus eisdem Episcopis Dominus Papa præcipiebat, quatenus festivitatem Sancti Albani per singulas ecclesias eorum devotissime celebrandam denunciarent. Hiis auditis, omnes unanimiter Apostolico præcepto parere se velle, cum summo honore, fatentur.

Hiis siquidem responsis Abbas exhilaratus, alias litteras Domini Papæ, de [2] solemni processione clericorum et laicorum Hertfordensis Provinciæ, per singulos annos huic ecclesiæ [3] exhibenda, Lincolniensis clericis astantibus, perlegi fecit.

Appellatio Lincolniensium.

The envoys of the Bishop of Lincoln protest against the yearly procession at St. Alban's, granted by the Pope.

Quibus auditis, indignati ipsum Abbatem, et Capitulum suum, ad audientiam Apostolicam appellaverunt, præfigentes diem appellationi diem Dominicam qua cantatur [4] "Gaudete in Domino;" sumentes occasionem de hoc, quod Dominus Papa in eisdem litteris interdicebat, ne clerici vel laici, inter Hertfordensem Provinciam constituti, iteratam processionem ad Lincolniensem civitatem facere a quolibet compellerentur.

[1] *suis* in Wats's text.
[2] *sollempne* in MS. Claudius E. iv.
[3] *exhibendo* in the MSS.
[4] The Introit of the Third Sunday in Advent.

Compositio.

Robertus Abbas domum revertitur, hæc conventui nuncians. Quo prosequi volente, venit Hugo, Dunelmensis Episcopus, utriusque ecclesiæ tunc fidelis amicus, partes suas interponens, ut utraque ecclesia inter se amicabiliter [1] componerent. Locus et dies ab utraque ecclesia, fide interposita, constituitur, quo res de reformatione pacis, die Apostolorum Simonis et Judæ, apud Sanctum Neotum actitaretur. Adest Episcopus Lincolniensis, [2] cum Ricardo Londoniensi et Gilleberto Herefordensi, [3] cum copiosa clericorum multitudine. Adest et Robertus [4] Abbas, cum suis. Illis vero hac de re altercantibus, tandem dictis Episcopis, cum Episcopo Dunelmensi, mediantibus, inter utramque ecclesiam compositio formata est.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

A meeting being held at St. Neot's, a composition on this matter is entered into between the Church of Lincoln and the Abbey of St. Alban's.

Hujus vero compositionis forma a prædicto Episcopo, Gileberto Herefordensi, cognomento "Folioth," dictata est: utriusque ecclesiæ sigillis concessa et confirmata est. Nam duobus ex fratribus nostris, cum medietate chirographi, hujus ecclesiæ sigillo sigillati, Lincolniensem Episcopum adeuntibus, medietatem alteram, Lincolniensis ecclesiæ sigillo signatam, ab eis, absque reclamatione, vel moræ etiam dispendio, receperunt.

Gilbert Folioth, Bishop of Hereford, dictates the form of the composition.

De candelabris missis.

His itaque peractis, Abbas Robertus Romam mittere disposuit; non quia supradictam appellationem, quæ jam expiraverat, prosequi vellet, sed ut quæ Domino Papæ, hoc petenti, cum adhuc [5] Boneventum esset, — de duobus candelabris promissum,—effectui manciparet. Igitur, initio Martii, unum ex fratribus

Abbot Robert sends Robert and Geoffrey de Gorham to Rome, with costly presents for the Pope.

[1] Sic in MSS.

[2] *Robertus, cum,* in MS. Nero D. i.

[3] *postea Londoniensi,* added in MS. Nero D. i., in a somewhat later hand.

[4] *Abbas* omitted in MS. Nero D. i.

[5] *Beneventi* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

nostris, Robertum de Gorham, Romam, ad pedes Domini Papæ, cum prædictis candelabris, ex auro et argento artificiosissime fabrefactis, et aliis desiderabilibus muneribus, et denariis ad viatica copiosis, destinavit; adjuncto eidem alio fratre, pro socio, Gaufrido de Gorham. Qui Romam venientes, a Domino Papa benigne ac honorifice suscepti sunt: cujus illico pedibus, ut moris est, [1]et provoluti, memorata candelabra proferentes, ei ex parte Domini Roberti, Abbatis, et conventus sui, civiliter obtulerunt. Quibus visis, et singulariter ac mirifice laudatis, Papa immensas gratias eidem Abbati et fratribus pro talibus [2]exeniis multiplicavit. Quæ statim, ob honorem et reverentiam Beati Albani, Anglorum Protomartyris, cujus se ministrum, immo servum, palam professus est, Beato Petro, Apostolorum Principi, solemniter ac devote obtulit, ut essent in ejus ecclesia dicti Martyris perpetuum memoriale.

The Pope makes offering of the presents to the Church of St. Peter.

Nota,—de pontificalibus ornamentis.

Other privileges are granted to the Abbey of St. Alban's.

Expositis itaque negotiis, quicquid postulabant, celeri consequebantur effectu. Duo namque maxima Privilegia adepti sunt; primum, de pontificalibus ornamentis; secundum, de hujus ecclesiæ libertatibus; et alia plura, nobilia ac necessaria. Quibus impetratis, a Domino Papa licentia repatriandi postulatur; et cum benedictione Apostolica, et omnium fratrum, conceditur. Dominus autem Papa, ut ipsius memoria semper haberetur in Ecclesia Beati Albani, per eosdem fratres eidem ecclesiæ misit reliquias de Legione Thebæa; propter quod, postea statutum est in dicta ecclesia, ut eorum festivitas ampliaretur, et duodecim lectiones, propriaque legenda [3]legeretur; et insigne pallium, quod Dominus

Relics of the Theban Legion are presented to the Abbey by the Pope, together with other gifts.

[1] *et* omitted in MS. Nero D. i.
[2] *xeniis* in Wats's text.
[3] Sic in MSS.

Imperator ipsi miserat, et sandalia pretiosa, et annulum pretiosissimum, et alia, quæ longum esset enarrare.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Repatriantes igitur, die Passionis Beati Albani, non sine nutu Dei, domum veniunt, ut sicut ipsa die anima beati Protomartyris ante Deum coronanda ab angelis fuerat præsentata, [1] sic in terra ab hominibus instrumenta honoris sui terreni, loco martyrii sui, solemniter præsentarentur. Exhilarantur, visis tot exeniis insignibus, Abbas et Conventus vehementer; grates et gratiæ Martyri persolvuntur, ampliatur devotio, honor augetur, solemnitas dilatatur, et completur festivitas cum jubilo incomparabili.

The envoys return from Rome to the Abbey, on the day of the Passion of St. Alban.

Ingratitudo Abbatis Westmonasterii.

Eisdem temporibus, Radulpho Priore viam universæ carnis ingresso, Magister Laurentius, vir honestus et bene litteratus, loco ipsius substituitur. Et tunc temporis ingruente famis incommodo, fere omne instauramentum suum Abbas Robertus Abbati Laurentio Westmonasteriensi innata benignitate, licet indigno, dimidiavit. Abbas enim Westmonasterii, prædecessor Laurentii, "Gerum" nomine, filius Regis Stephani, clarior genere quam moribus, omnem fere ecclesiæ suæ substantiam in usus sæculares, ut prætactum est, secus quam deceret aut expediret, dissipaverat; ita ut nec ad victum vel vestitum conventus aliquid Laurentio, successori suo, reliquerat. Unde, ut respiraret, sæpedictus Abbas Robertus fere ducentas marcas exposuit, sine donativis sui introitus initialibus, scilicet, in equis, cyphis argenteis et cochlearibus, et competenti veste; quæ omnia recitabilia sæpe sunt, ut [2] ejus ingratitudo declararetur; nam Abbatem Robertum post in multis

Abbot Robert makes large presents to Laurence, Abbot of Westminster, on his election to the Abbacy, his Abbey being in an impoverished state.

The subsequent ingratitude shown by Abbot Laurence.

---

[1] *ita et in*, in MS. Nero D. i.

[2] *ipsius ingratitudo declaretur* in MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

lacessivit et damnificavit, se injuste ingerendo in terras Sancti Albani, suis conterminas.

Abbot Laurence relies on the King's support to his claims.

Nam de terra quadam quæ est inter fluvium de Marford et terram de Sandrugge, et aliis terris et possessionibus, regio elatus fulcimine, (quia se depressum [1] [per Gerum,] regio sanguine, affirmavit, et ideo se per Regem debere respirare,) multotiens violenter vexavit, et lites sopitas suscitavit redivivas.

Particulars of an unjust composition, made by Robert Taillebois and his brothers with Laurence, Abbot of Westminster, as to lands situate at Aldenham, properly of the fee of St. Alban's.

Porro, illo tempore Robertus et Conventus, et Robertus [2] Taillebois, et fratres ejus, moverunt calumniam adversus Abbatem Laurentium, Westmonasteriensem, in præsentia Justitiariorum et Baronum Regis ad Scaccarium, de terra et bosco de Aldenham, quam de Abbate Sancti Albani se debere tenere prædictus Robertus Taillebois et ejus fratres affirmabant, sicut patres eorum fecerant. Proinde Laurentius Abbas, verens ne Curiæ Regis judicium [3] si subiret, utpote illam terram violenter et injuste [4] patenter detinens, fecit pacem cum eodem Roberto [5] Taillebois, Roberto Abbate, et monachis plerisque Ecclesiæ Sancti Albani, qui tunc ibi aderant, reclamantibus, et ne terram, ad feudum Sancti Albani pertinentem, venderent, eidem militi et fratribus ejus, ex parte Conventus Sancti Albani, interdicentibus. Promisit namque Laurentius Abbas eidem Roberto Taillebois viginti tres marcas, ut juri suo renunciaret; quas, fratre nostro, Adam Cellarario, cum aliis, reclamante, in curia nostra, apud Sanctum Albanum, idem Robertus Taillebois suscepit; et quietationem pannagii viginti porcorum in nemore de Aldenham, singulis annis, unde similiter idem Robertus Taillebois moverat calumniam, eidem Roberto et fratribus suis, et hæredibus eorum, assensu et consilio Conventus Westmonasteriensis, idem Abbas Laurentius concessit.

---

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[2] *Taileboys* in Wats's text.

[3] *si* omitted in Wats's text.

[4] *potenter* in Wats's text.

[5] *Tayleboyes* in Wats's text.

Dissensio inter Abbatem et Lincolniensem Episcopum.

Robert, 18th Abbot, 1151–66.

Audientes itaque Lincolnienses [1] tantam a Papa Adriano, (quem "Albanensem" nominarunt,) indignabantur, minas congerentes; potentesque viros ad nostram perniciem excitabant, iramque regiam adversus nos accendebant. Jamjamque universa privilegia quæ a Papa Adriano adepti fueramus, sollicita inquisitione cognoverunt; ideoque magis inflammabantur. Proinde memoratus Hugo, Dunelmensis Episcopus, tristis effectus, iterum, sicut prius, diligenter partes suas interposuit; atque ab utraque ecclesia, quatenus sub die certo et loco denominato inter se amicabiliter componerent, ut vir eloquens et nobilis, exegit.

The anger of the people of the Cathedral Church of Lincoln is roused anew, on hearing of the additional privileges granted to the Abbey.

Adveniente igitur die, affuit Robertus, Lincolniensis Episcopus, cum Hillario [2] Cicestrensi et Gilleberto Herfordensi, co-episcopis, et copiosa clericorum nobilium multitudine. Adest et Robertus Abbas, cum Episcopo Dunelmensi, et aliis potentibus et discretis quamplurimis; initoque conflictu, diutius hinc et inde decertatum est. Tandem mediante dicto Hugone Dunelmensi, cum co-episcopis suis, et aliis jurisperitis, formam pacis inter ecclesias dictas componere studuerunt; quæ tamen utriusque ecclesiæ sigillis nullatenus est roborata.

Through the intervention of Hugh, Bishop of Durham, a composition between the two churches is agreed upon; but not sealed.

Nam mediante Dei gratia, [3] utrisque partibus domum remeantibus, Lincolnienses, quam se in posterum servare inviolabiliter promiserant, infirmantes refutarunt, et initam pactionem pro nihilo duxerunt. Iterum vero aliam utrinque inierunt, quæ similiter cassata est; et [4] tertio, simili modo. Porro quoad usque Dominus Papa Adrianus vixit, non est ausus Episcopus Lincolniensis vexare, vel niti trahere ad suam subjec-

The Lincoln people recede from their engagement; and a second and third time, also.

---

[1] Sic in MSS. Probably "*tanta*," "*privilegia*" being understood, is the correct reading.

[2] *Cestrensi* in MS. Nero D. i.; corrected, but in the same hand, to "*Cicestrensi*," in MS. Claudius E. iv.

[3] *utriusque* in MS. Claudius E. iv.

[4] *tertiam* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

tionem, Monasterium Sancti Albani; quod a primis suæ fundationis initiis, et jam magis, privilegiatum fuisse dinoscitur.

The Bishop of Lincoln forbears to annoy the Abbey, through fear of Pope Adrian IV.

Death of Pope Adrian IV., from poison.

A.D. 1158. Succession of Pope Alexander III.

Victor IV., Anti-Pope, and his supporters.

Mors Adriani Papæ.

Post hos autem paucos dies, idem Papa Adrianus, quia cujusdam potentis civis Romani filium indignum in Episcopum, timore repressus divino, creare et consecrare noluit, præventus insidiis, potionatus veneno, infectus et interfectus est. Qui Kalendis Septembris, scilicet, die Sancti Egidii, Martyr Dei, et confessor egregius, ab hoc mundi exilio migravit ad cœli patriam. Cui successit venerabilis Rollandus, Domini Papæ Adriani Cancellarius; cui adjectum est nomen Alexandri Tertii, vir justus et prudens. Adversus [1] [quem] insurrexit [2] Octovianus, schismaticus, Anti-Papa, se "Victorem" cognominans, binario fultus Cardinalium numero; unde versus,—

"Guido de Crema, [3] Io et hannes, sunt anathema.
"Nunquid peccavi, nunquid male grammaticavi,
"Schismatici pravi si nomen schismaticavi?"

Victor is succeeded by Guido of Crema (Paschal III.). Supported by the Emperor Frederic I.

Idem tamen Octovianus, paulo post miserabiliter defunctus, hæredem habuit ejusdem vesaniæ Guidonem Cremensem. Quos fovit Fretherícus Imperator, qui, vir martius et victoriosus, Mediolanum, septenni obsidione [4] fatigatum, tandem subvertit.

Novum Privilegium a novo Papa concessum.

Audiens autem Robertus hos flebiles rumores, doluit nimis; initoque consilio, Magistrum Ambrosium, clericum suum, legis peritissimum, Italicum natione,

---

[1] Omitted in the MSS.

[2] *Octavianus* in Wats's text.

[3] A splitting of the word "*Jo*-"*hannes*," the name of one of the two Cardinals who supported Victor IV., the Anti-Pope.

[4] *fatigatam* in MS. Nero D. i.

(de primis tempore, scientia et moribus, Angliæ legisperitis,) Romam ad Dominum Papam Alexandrum, (quem jam Rex Francorum et Rex Angliæ in patrem et pastorem animarum electum acceptaverant, et defendendum spoponderant,) celeriter destinavit; verens, ne Lincolnienses privilegium aliquod, sive litteras, nostris privilegiis obviantes, a Papa prius impetrarent quam nostra privilegia ab ipso Papa confirmarentur.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Abbot Robert immediately sends Master Ambrose, skilled in the law, to the new Pope.

Datis et promissis muneribus [1] multum sumptuosis, impetratum est nobile Privilegium, sic incipiens,—"Quum sine vero cultu religionis, *et cætera*," et alia similiter Ecclesiæ Sancti Albani valde congrua. Dilexit enim Papa Alexander Ecclesiam Sancti Albani, gratia prædecessoris sui, Papæ Adriani, ejusdem Martyris indigenæ, et amatoris indefessi. Erant autem amici præcordiales Papa Adrianus, et ejus Cancellarius Rollandus, jam Papa Alexander; ipsique ambo personam Domini Abbatis Roberti supra omnes Angliæ Abbates,—nec sine merito,—specialiter dilexerant.

A new Privilege is granted to the Abbey, by Pope Alexander.

His friendship for Abbot Robert.

Hiis igitur Magister Ambrosius impetratis, moram in Italia protrahebat, timens ne forte Lincolniensis Episcopus, ad Dominum Papam nunciis directis, Curiam Romanam muneribus corrumpens, causam nostram faceret inferiorem.

Master Ambrose remains in Italy, if necessary, to foil the Bishop of Lincoln.

Episcopus Lincolniensis infestat Abbatem.

Porro Robertus, Lincolniensis Episcopus, de obitu Domini Adriani Papæ gavisus, ad Regem Henricum, qui tunc in regno Francorum morabatur, [2] perrexit, et eum contra Ecclesiam Beati Albani graviter exasperavit, manifeste de nobis reponens querimoniam, et anteconceptam gravem movens quæstionem. Rediens igitur,

The Bishop of Lincoln decides to exercise episcopal authority at St. Alban's.

[1] *multis multum sumptuosis*, in MS. Nero D. i.

[2] Omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a later hand.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

armatus Regis auctoritate, et multorum Episcoporum auxilio, solemnem a nobis, tanquam Episcopo nostro, exhiberi processionem jussit, atque Parochiam suam circumienti hospitium sibi præparari. Cui contradixit Abbas Robertus.

On presentation by the Bishop of the King's Letter, the Earl of Leicester, the then Chief Justiciar, cites the Abbot and Convent of St. Alban's, to shew their liberties and immunities.

Episcopus autem, exacerbatus, litteras Roberto, Comiti Legriæ, qui tunc in Anglia judicabat, porrexit a Rege impetratas. Quarum tenorem idem Comes, utpote amicus et parochianus suus, et petitus ex parte Regis litteratorie, diligenter secutus, citavit Robertum, Abbatem Sancti Albani, et Conventum ejusdem, litteris sigillo suo consignatis, sub hac forma:—

"Robertus, Comes Legriæ, Roberto Abbati, Priori, et Conventui, de Sancto Albano, salutem. Suscepi mandatum Domini Regis, mandatum tale.—'Henricus, Rex Angliæ, *etc.;* Roberto, Comiti Legriæ, salutem. Præcipio tibi quod sine dilatione facias venire coram te Episcopum Lincolniensem et Abbatem Sancti Albani. Et præcipe Episcopo Cicestrensi, et Episcopo Cestrensi, et Episcopo Nortwicensi, et Abbati Westmonasterii, quod ad illum diem sint coram te, et diligenter tecum audiant loquelam quæ est inter Episcopum Lincolniensem et prædictum Abbatem; et quam dicit [1] ecclesiam et prædecessores [2] suos habuisse in Ecclesia Sancti Albani, et prædictum Abbatem tempore Regis Henrici, avi mei; et quam libertatem Abbas Sancti Albani dicit Abbathiam suam habuisse tempore Regis Henrici, avi mei. Et quomodo cognoscere [3] poteritis per testes eorum, qualiter fuit tempore [4] Henrici, avi mei, mihi rescribe; et Episcopis et Abbati Westmonasterii dicas, quod mihi rescribant. Teste Cancellario, apud Felesiam.' Quare præcipio vobis, ex parte Regis, quod veniatis ad North Hamton proxima die Veneris ante Purificationem [5] Beatæ Mariæ, remota omni occasione et dilatione; ita in omnibus præmuniti, ut possim præceptum Domini Regis plene complere, et quod per vos non remaneat. Et scitote pro certo, quod ulterius non poterit differri præceptum Domini Regis. Et ideo dedi

[1] The word "*subjectionem*" is apparently wanting here.

[2] *suos* omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a later hand.

[3] *poteris* in MS. Nero D. i.

[4] *Regis Henrici* in MS. Nero D. i.

[5] *Sanctæ Mariæ* in MS. Nero D. i.

"vobis tam longum respectum, ad providendum. Et præcipio "vobis, quod istas litteras mihi vobiscum apud Northamtonam "reportetis. Valete."

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Dies datus.

The Bishop of Lincoln and the Abbot of St. Alban's appear before the King's delegates, at Winchester, to plead their respective causes.

Cum igitur locus affuisset, apud Northamtonam constitutus, die non mutato, quibusdam ex causis subito emergentibus, in Castello [1] de Wintonia res actitata est; ubi supranominatus Lincolniensis Episcopus, cum Gilberto Herefordensi Episcopo, cui sanguine jungebatur, magnaque clericorum affuit multitudine stipatus. Itemque Robertus Abbas, venerabilibus viris, Gregorio Malbrebun, Abbate, et Theobaldo, Priore, Ecclesiæ Sancti Edmundi, paucisque monachis et clericis sociatus, e regione constiterunt. Assidebant delegati a Rege, Hillarius Cicestrensis Episcopus, Ricardus Cestrensis, Willelmus Nortwicensis, Laurentius Abbas Westmonasterii, utriusque partis allegationes diligentius audituri, easque ad Dominum Regem scriptas relaturi.

Herefordensis, sic inchoans, ait, allegans pro Lincolniensi :—

Allegatio pro Lincolniensi.

Allegation made by the Bishop of Hereford, in behalf of his kinsman, the Bishop of Lincoln.

"Cum primum placuit Domino gentem Anglorum "a tenebris infidelitatis purgare, et luce fidei illus-"trare, distinctæ sunt Parochiæ Episcopatuum, docente "Spiritu Sancto, sicut usque hodie custodiuntur, juxta "illud Prophetæ,—'Distribuite domos ejus.' Ab initio "igitur nascentis Ecclesiæ, Ecclesia [2] Sancti Albani sub-"jecta fuit Lincolniensi Ecclesiæ; in tantum, ut om-"nes Abbates Sancti Albani a Domino Lincolniensi "benedictionem acceperunt, et professionem fecerunt. "Quæ professio vinculum est, quo filia matri obliga-"tur, unde et in principio professionis crux subscribi-"tur; vera et stabilis promittitur obedientia; lecta

[1] *Wintoniæ* in MS. Nero D. i.

[2] *Beati* in MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

"etiam, professio altari superponitur. Habemus præ "manibus professionem Ricardi Abbatis; præsto est, "qui professionem Gaufridi Abbatis scripsit. Domini "quoque Roberti, qui nunc est Abbas, professionem "ad manum habemus; quam et ipse propria manu "scripsit. Debet itaque Ecclesia Beati Albani, sicut "cæteræ Diœceseos ejusdem, subjectionem et obedien-"tiam; ut Dominus Lincolniensis habeat in ea solem-"nes processiones, cum tempus exegerit, debitas refec-"tiones, cum Parochiam suam circuiverit; ut [1] quibus "[2] seminat spiritualia, ab hiis metat et carnalia. Itaque "usque ad hæc tempora sine reclamatione factum est. "Egressus est spiritus novus, spiritus recalcitrans "contra votum, contra fidem, contra professionem; "Domino Lincolniensi negatur obedientia. Propterea "Domino Regi placuit diligenter inquirere per viros "prudentes quam subjectionem habuerit Dominus Lin-"colniensis in Ecclesia Beati Albani, quæve ejusdem "libertas. Et hanc inquisitionem coartat circa tem-"pora Regis Henrici, avi sui, quibus jura sua singulis "ecclesiis custodiebantur."

Profession of obedience, made by the Abbot of St. Alban's to the Bishop of Lincoln.

Professio.—"Ego Robertus, Sancti Albani electus "Abbas, tibi, [3] Roberto, Lincolniensi Episcopo, et suc-"cessoribus tuis, canonice introductis, promitto debi-"tam obedientiam."

Allegatio pro Abbate.

Allegation made by the Abbot of St. Alban's, in reply to the Bishop of Hereford.

Ad hæc Abbas respondit.—

"Quæ hic dicentur ex parte nostra, vel a me, vel "ab alio, animo respondendi, in jure non dicentur; "neque enim propter hoc venimus. Audio Dominum "Herefordensem quædam dicere, quæ personam meam "tangunt; nolo ea silentio confirmare, sed, habito "consilio, respondere."

---

[1] I. *Cor.* ix. 11.

[2] *seminant . . . metant*, in Wats's text.

[3] *Roberte*, in MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Inito igitur consilio, ait, respondens per responsalem;—

Reply made on behalf of the Abbot, by Master John de Tylebire.

"Non omnes Beati Albani Abbates a Domino Lin-
"colniensi benedicti sunt. Paulus Abbas, et omnes
"ejus prædecessores, ab alio benedictionem acceperunt.
"Iste quoque Dominus Robertus oblatam sibi bene-
"dictionem ab eo qui potestatem habebat, propter
"venerationem Lincolniensis Ecclesiæ, suscipere recu-
"savit. Quem Dominus Herfordensis immerito trans-
"gressionis arguit; qui jam decem annis Abbas, nun-
"quam Lincolniensis mandato contradixit. De cujus
"etiam professione optime possit siluisse Dominus
"Herefordensis; cum, juxta assertionem suam, Do-
"minus Rex coartaret et coartat inquisitionem istam
"circa tempora Regis Henrici, avi sui. Ex abundanti
"de ea respondet;—siquidem litteras quæ afferun-
"tur, nec scripsisse, nec scribi jussisse; nec crucem
"antepositam propria manu annotasse. Legit tamen
"eas propter honorem Lincolniensis Ecclesiæ, sup-
"plens quod deerat propter libertatem ecclesiæ suæ.
"Subjunxit enim incontinenti,—'Salvis dignitatibus
"'ecclesiæ meæ.' Cujus orationis finis maxime
"attendendus est, quia meliora sunt novissima ser-
"monis, quam initium ejus. Hujusmodi autem pro-
"fessionem, si dicenda est professio, fecit, non propter
"obligationem, sed propter Lincolniensis Ecclesiæ
"venerationem. Porro dignitates Ecclesiæ Sancti
"Albani magnæ sunt, et manifestæ. Ipsa siqui-
"dem non solum libera est, sed et ingenua: natales
"ejus Rex Offanus aureis litteris conscripsit. Succes-
"sores ejus, illustres Reges Anglorum, ejus ingenui-
"tatem roborarunt, Romanique Pontifices suis eam
"privilegiis confirmaverunt; nec Dominus Lincolni-
"ensis potest dissimulare quin ista noverit. Clerici
"enim ejus subintraverunt explorare libertatem nos-
"tram; qui fideliter renunciaverunt ea quæ viderant

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

"et audierant. Non mediocriter igitur peccat, qui eam "nititur perturbare."

Cum hoc igitur dixisset Magister Johannes de Tylebire, [1] resedit. Illis autem de hac re diu altercantibus, in hoc conventu quoddam accidit memoriale.

Unskilful answer made by the Bishop's advocate.

Nam quidam legis peritissimus, nostræ parti adversarius, volens ea quæ a nostris dicebantur inficiari, assurrexit; aperiensque os suum, ita indocte et incomposite locutus est, ut [2] cuncti adversæ partis ei innuerent ut sileret.

Address made by Abbot Robert, in person.

Dixit igitur Abbas Robertus in propatulo;—"Sicut ex Domini Regis litteris liquet, præcipitur "tibi, Domine Comes, et vobis, Domini Episcopi, "tibique, Abbas Westmonasterii, ut diligenter in"quiratis quam subjectionem habuerit Episcopus Lin"colniensis in Ecclesia Beati Albani, quamve eadem "ecclesia libertatem habuerit temporibus Regis Hen"rici. Hæc inquisitio non melius fieri potest quam "per clericos Lincolnienses, itemque monachos Beati "Albani. Porro monachi nostri per regnum dispersi "sunt, alii per Lincolniensem Episcopatum, qui [3] am"plus est; alii per Londoniensem, Norwicensem, Du"nelmensem; ex quibus locis petendi sunt senes et "sapientes, qui causam nostram de jure et facto pos"sunt instruendo certificare. Nos enim, juvenes, jura "ecclesiæ nostræ nondum perfecte novimus. Debet "et decet itaque nobis indulgeri dilatio [4] trimestris. "Præterea, [5] [cum] propter negotii præsentis magnitu"dinem, de quo agitur, [6] est periculosum aliquid præci"pitanter diffinire, hanc petimus dilationem: non enim "de opum ponderibus, de fundis, aut villis, sed de "libertate nostra, super aurum et topazion [7] pretiosa."

[1] *recedit* in Wats's text.

[2] *cunti* in MS. Claudius E. iv.

[3] *amplius* in MS. Claudius E. iv. and Wats's text; corrected from MS. Nero. D. i.

[4] *trimenstris* in the MSS.

[5] Omitted in the MSS.; supplied from Wats's text.

[6] *et* in the MSS.

[7] *pretioso* in the MSS.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Dilatio negotii prænotati.

The discussion is postponed to Midlent.

Porro supradicti quatuor viri, cum Roberto, Comite Legriæ, auditis hinc inde allegationibus istis, communicato tractatu, totam controversiam ad medium Quadragesimæ distulerunt, diem peremptorium constituentes utrique parti prænotatum. Reversus itaque Dominus Abbas, extorta dicta dilatione, reportavit Pontificum Romanorum Privilegia, Kalixti, Cœlestini, Eugenii, Adriani, et Alexandri. Quibus armis standum erat in tali certamine; si, scilicet, quæstio principalis verteretur. Porro Kalixti Papæ Privilegium præ cæteris in hac causa ad Regis favorem adquirendum videbatur perutile; quod fatetur idem Papa ob Regis Henrici [1] indultum petitionem, cum Dominus Rex in hoc negotio avi sui desideraret inhærere vestigiis, ut ex apicibus ejus claret. Verum cum dies præfinitus immineret, sexto vel septimo die duntaxat interposito, ex Regis mandato, de partibus transmarinis subito allato, scripsit utrique parti Comes Legriæ quatenus instantis causæ disceptatio usque ad audientiam Regis reservaretur. Proinde Abbas exhilaratus est; affirmaverat enim constanter coram memoratis judicibus, se, absente Rege, de ecclesiæ suæ libertate, (eo quod Rex specialis fundator et patronus esse dinoscitur,) vel conflictum inire, vel aliquid arduum diffinire. Et hoc de consilio jurisperitorum acceperat, nec aliud posse facere.

Favourable aspect of the Privilege of Pope Calixtus II., granted at the request of King Henry I.

The discussion is reserved for hearing in the King's presence.

Paucis autem diebus ante reditum Domini Regis, Apostolica scripta Domino Abbati Roberto,—nescitur quo consilio diutius occultata,—tandem prima a Lincolniensibus reddita sunt, per utrumque judicem, tam ecclesiasticum quam civilem, causam suam munientibus: quorum hoc est transcriptum.—

A Papal Letter is suddenly produced, on behalf of the Bishop of Lincoln.

---

[1] Sic in MSS.; *indultam* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151-66.

Letter of Pope Alexander III., addressed to the Abbot and Convent of St. Alban's, and enjoining that the Abbot shall prove his case before the Bishops of Chichester and Norwich, who are to report to the Pope thereon.

Littera Papalis, ab Episcopo impetrata.

" Alexander, Episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio, " Roberto Abbati, et universo Capitulo, Sancti Albani, salutem " et Apostolicam benedictionem. Cum anno præterito nuncius " vester ad nostri Apostolatus præsentiam accessisset, illum " benigne suscepimus, et, juxta petitionem vestram, Privilegium " quod prædecessor noster bonæ memoriæ, Adrianus Papa, " ecclesiæ vestræ indulsit, fecimus confirmari. Postea vero, " venerabilis frater noster, Lincolniensis Episcopus, trans- " missa nobis insinuatione, monstravit, quod eadem ecclesia ad " jus et dispositionem suam specialiter pertinet, et illi debet, " tanquam suo Episcopo, respondere. Unde, licet vos et eccle- " siam vestram diligere velimus, et jura ecclesiæ vestræ integra " conservare, tamen quia prædicto Episcopo, salva conscientia, " non valuimus suam justitiam denegare, vel in suo jure deesse, " vobis dedimus in mandatis, ut in idoneos judices conveniretis, " quatenus causa ipsa in eorum præsentia discuti, et ad nos " referri, deberet, et, cognita veritate, per nos, mediante justitia, " terminari. Quod quia nondum est effectui mancipatum, cum " idem Episcopus in auribus nostris pro justitia sua clamitare " non cesset, causam ipsam venerabilibus fratribus nostris, " Cicestrensi et Norwicensi Episcopis, duximus committendam. " Quocirca per iterata vobis scripta mandamus, quatenus cum " ab illis propter hoc fueritis evocati, illorum præsentiam " adeatis, et testes producere, et instrumenta et rationes alle- " gare,[1] si quæstio adversus vos mota [2] fuerit, studeatis; et " Privilegia bullata, tam nova quam vetera, in claustro vestro " illis ostendere non recusetis. Ex quo autem ipsis judicibus " omnia ostensa fuerint, prædicto episcopo eorum omnium " copiam faciatis, ut, eis diligenter inspectis, possit agnoscere " utrum cedere debeat, vel in causa ipsa procedere. Nos siqui- " dem eisdem judicibus in mandatis dedimus, quod testium " depositiones et allegationes, rationes quoque, et transcripta " Privilegiorum utriusque partis, sub proprii impressione si- " gilli, ad præsentiam nostram transmittant, ut, cognita veri- " tate, eidem controversiæ finem debitam imponere valeamus. " Datum Januæ, septimo decimo Kalendas Aprilis."

The Abbot is cited to appear on a certain day.

Citabatur igitur Abbas, ut Londoniis compareret die qua cantatur, [3] " Lætare Ierusalem," sufficienter instructus respondere Episcopo Lincolniensi super quæs-

[1] *et si* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *fuit* in Wats's text.

[3] The Introit for the Fourth Sunday in Lent.

tione status. Et ecce! Rex veniens jam in Angliam, et audiens [1] hoc, credidit hoc procuratum esse ab ipso Abbate. Unde magnam Rex contra Abbatem concepit indignationem. Porro Abbas, nescius regiæ iræ, eum visitavit civiliter xeniorum multitudine, per Dominum Galfridum, monachum suum; quem Rex acriter reprehendit de negligentia Abbatis. Sed Dominus Galfridus hoc constanter inficiabatur. Rex autem statim misit R[icardum], [2] Pictavensem Archidiaconum, ad Archiepiscopum Cantuariensem, Theobaldum, ut Regi adventanti occurreret Wyntoniæ, ubi hæc acta sunt; præcipiens ut de causa quæ vertebatur inter Episcopum Lincolniensem et Abbatem Sancti Albani in ipsius præsentia cognosceretur apud Westmonasterium, in Concilio quod celebraturus erat ibi media Quadragesima.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

King Henry is angry with the Abbot for this alteration, and insists on the cause being discussed at Westminster in his presence.

Interim, utriusque partis amici plurimas formas pacis prolocuti sunt; sed omnes vel alteri vel utrique partium displicuerunt. Abbas vero, per Dominum Galfridum certificatus de ira Regis, misit ad eum Dominum S., Priorem ecclesiæ suæ, et [3] A. Cellarium, ut diligenter purgarent Abbatis innocentiam super rescripti impetratione, et ut attentarent si quomodo [4] possent obtinere Regis præsidium in causa imminente. Qui, ad Regem accedentes, de innocentia Abbatis eleganter allegarunt, tum quod reus actorem non solet sollicitare ut eum impetat, tum quod judices impetrati erant suspecti Abbati, ut dictum est, tanquam Episcopo familiares, et consimilem habentes causam adversus Monasterium Sancti Edmundi; alter, adversus Monasterium Sancti Martini de Bello. Quibus rationibus Rex adquiescens, placatus est. Quod videntes, nuncii nostri adjecerunt, quod si operam daret Dominus Rex efficacem, ut penitus a Lincolniensis sub-

The Abbot sends two of the monks, to offer explanations to the King.

The King is satisfied with their proofs.

[1] *hæc* in Wats's text.

[2] *tunc Pictavensem* in MS. Nero D. i.

[3] Meaning "Adam," already mentioned, no doubt.

[4] *possint* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

jectione emanciparemur, tantum facerent pro eo, tam in vita quam post mortem ejus, quantum pro fundatore ecclesiæ nostræ, inclyto Rege Offano. Quod quidem Rex gratanter accepit, et gaudenter. Injunxit igitur eis, ut Abbas ei occurreret Londoniis, omnia privilegia, tam nova quam vetera, secum deferens, ut copiam haberet ea inspiciendi. Et sic [1] redierunt nuncii, et super hiis Abbatem et conventum certificantes, et non mediocriter exterrentes. Timebant enim ne, si quid displiceret Regi in eis, ea confringeret.

The Abbot appears before the King, but is received with rebuke.

Communicato proinde consilio cum saniori parte fratrum, Londonias venit Abbas, cum duobus tantum fratribus, sed absque privilegiis, Deo exitum rei committens. Et statim ad Regem accedens, et super hoc interrogatus, conviciis lacessitus, tristis recessit. Intercedente tamen nobili viro R[oberto] de Humez, qui affinitate proxima Abbatem contingebat, simul cum centum libris quas per eum Abbas Regi obtulerat pro dicta emancipatione, serenabatur mens Regis, et advocans Abbatem, ait,—"Operam dabimus paci ac desiderio "vestro." Hiis auditis, Abbas æquanimior factus, et requisitus si adhuc haberet sua secum privilegia, respondit quod in crastino ad manum erat habiturus. Statimque misit pro ipsis, vocans etiam saniorem partem conventus, comitantibus quamplurimis fidedignis sæcularibus.

Through the intercession of Robert de Humez, the King is appeased.

Proofs with which the Abbot fortifies himself, in support of his case.

Venit ergo S. Prior Londonias, cum triginta monachis, et copiosa multitudine aliorum testium, et instrumentorum Pontificum Romanorum et Regum, sufficienter instructus, ad litis susceptionem coram Rege seu memoratis judicibus. Nam prædicti testes ætate et moribus parati erant sacramento, si necessitas incumberet, probare, quod Ecclesia Beati Albani ad jus et dispositionem Lincolniensis Episcopi nequaquam pertineret; neque illi deberet, tanquam suo

---

[1] *redeuntes* in MS. Claudius E. iv.; *redientes* in MS. Nero D. i.

Episcopo, respondere. Nam quod prædicta Beati Martyris ecclesia antiquitus non fuerit [1] subjecta Lincolniensi Episcopo, ante tempora Ricardi Abbatis, qui primus Roberto, Episcopo Lincolniensi, cognomento "Bloet," professionem fecerat, (cui carnis consanguinitate idem conjungebatur,) a multis cognitum habebatur. Porro, quod ordinationes monachorum seu clericorum Ecclesiæ Beati Albani, dedicationes altarium [2] seu basilicarum, aliaque episcopalia sacramenta, a quolibet Episcopo præfatum Monasterium antiquitus suscepisset, cuncti indubitanter asserebant.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Ne ergo de hiis posterorum notitiæ aliquid dubietatis relinquatur, de ordinationibus monachorum seu clericorum, de consecrationibus altarium seu basilicarum, aliisque sacramentis, ipsorum testium veridica relatione confirmatis, pauca ex multis brevibus concludentes, ad futuræ successionis memoriam transmittimus.—

De Privilegiis in hac Ecclesia usitatis.

Privileges of the Abbey of St. Alban's, to the exclusion of the jurisdiction of the Bishop of Lincoln.

Radulphus, Rofensis Episcopus, postea Cantuariensis Archiepiscopus, dedicavit altare quod est in Australi parte ecclesiæ, respectu magni altaris, in honorem Sanctæ Mariæ, Sanctique Ignatii, Martyris et Episcopi, in Ecclesia [3] Beati Albani. Testibus, Alexandro et Michaele, Cantoribus.

Dedications by various Bishops.

Item, idem Episcopus dedicavit ecclesiam de Cudicote. Testibus, Dunstano et Gurmundo, presbyteris.

Item, idem Episcopus dedicavit Capellam Sanctorum Innocentium, quæ fuit in anteriori parte ecclesiæ. Testibus, D. et N.

Item, idem dedicavit ecclesiam de Hecstanestun, in honorem Sanctæ [4] Fidis, Virginis et Martyris; benedixitque cœmeterium Sancti Stephani eodem tempore, Testibus, D. et N. Idem quoque dedicavit Capel-

[1] *subjectum* in the MSS., by inadvertence.

[2] *sive* in MS. Nero D. i.

[3] *Sancti* in Wats's text.

[4] *Fidei* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

lam Sancti Germani; ibique ordinatus est presbyter Gaufridus Agnus; quod multi testificabantur.

Ranulphus, Episcopus Dunelmensis, dedicavit [1] Capellam Ricardi Abbatis, in honorem Sancti Alexii. Testibus, Alexandro et Ricardo.

Gilebertus, Episcopus de Limerik Hiberniæ, dedicavit Capellam Sancti Nicolai in Ecclesia [2] Beati Albani, necnon in honorem Sancti Blasii. Itemque Capellam Infirmorum, in honorem Sanctorum Martyrum Cosmæ et Damiani. Testibus, Alexandro et [3] N., Cantore.

Idem quoque Episcopus dedicavit ecclesiam Sancti Stephani, in villa Sancti Albani. Testibus, Ricardo et Radulpho, presbyteris, Raveningo et Godowino, laicis. Quam etiam dedicationem charta ejusdem Episcopi testatur, sic incipiens, "Ego, *etc.*" Quæ etiam facta est tempore Regis Henrici, Senioris. In qua itaque Rogerus Heremita Subdiaconus ordinatus est: benedixitque crucem magnam, quæ elevata est in Australi parte Monasterii. Et hæc facta sunt rogatu et auctoritate Ricardi Abbatis; qui pro eo misit Londonias, dum cum Regina Matilde, [4] Secunda, moraretur.

[5] Item, Herveus, Episcopus Elyensis, dedicavit ecclesiam de Northona. Testibus, Ealrico, Hernisio, et Huelmo. Herbertus, Episcopus Norwicensis, dedicavit ecclesiam de Redburna. Teste, Ricardo, presbytero. Idemque dedicavit ecclesiam de Niweham. Testibus, Thurkillo, [6] Sabritho. Idem quoque dedicavit Capellam de Sandruge. Testibus, Ricardo, Radulpho, et Alexandro, presbyteris. Et idem dedicavit Capellam Sancti Andreæ Apostoli, necnon et ecclesiam de Northona; Capellam quoque Sanctæ Mariæ Magdalenæ.

---

[1] *Vel altare, ubi nunc cantatur ad notam de Sancta Maria cotidie.* —Marginal Note in MS. Nero D. i.

[2] *Sancti Albani* in Wats's text.

[3] *Michaele, Cantore,* in MS. Nero D. i.

[4] Wife of Henry I.

[5] *Itemque* in Wats's text.

[6] *et Sabritho* in MS. Nero D. i.

Nunc de Ordinationibus Monachorum ac Clericorum.— Radulphus Rofensis, præmemoratus, fecit ordines in Ecclesia Sancti Albani privatos. Sub [1] eodem tempore, fecit [2] generales.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Ordinations there by various Bishops.

Item, Herveus Eliensis, de quo prius fecimus mentionem, fecit ordines generales.

Itemque, ordines fecit generales Herbertus, Episcopus Norwicensis, apud Langeleiam; quando, scilicet, Ricardus Abbas proposuerat ibidem cellam monachorum constituere.

Instances of opposition to ordination by past Bishops of Lincoln in the Church of St. Alban's.

Item, quadam vice Episcopo Lincolniensi volente in Ecclesia Sancti Albani ordines facere, cum trium Provinciarum clericis, scilicet, Hertfordschire, Bokinghamschire, Bedefordschire, obstitit ei Conventus Sancti Albani. Et sic cum indignatione recessit; fecitque ordines suos apud Dunstaple, quos facturus erat apud Sanctum Albanum.

Item, Episcopo Alexandro una vice celebrante Missam in Ecclesia Sancti Albani, accurrit ad eum quidam qui suum fratrem interfecerat, postulans sibi dari pœnitentiam. Episcopus vero palam respondit, sui juris id non esse, sed Archidiaconi Sancti Albani.

Item, temporibus Radulphi Abbatis, prædictus Episcopus Lincolniensis, rogatus ab Abbate et fratribus, fecit ordines in Ecclesia Sancti Albani. Ut autem [3] hoc extunc in antea posteris innotesceret, sequenti die, jussu præfati Episcopi, venerunt quidam clerici ejus, qui in præsentia totius Capituli confessi sunt, se ex ore Episcopi audisse, nullum se penitus jus habere celebrandi ordines in Ecclesia Sancti Albani; et ob hoc eos missos fuisse, ut huic rei ferrent testimonium. Quod quidem fere a toto conventu testificabatur.

---

[1] *eodemque* in MS. Nero D. i.
[2] *et generales* in MS. Nero D. i.
[3] *hoc* omitted in MS. Nero D. i.; inserted in MS. Claudius E. iv. in a somewhat later hand.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151-66.

Allegationes coram Rege.

Abbot Robert appears before the King, at Westminster.

Rex autem, residens in [1] Capella Sanctæ Katerinæ apud Westmonasterium, cum universitate tam Archiepiscoporum quam Episcoporum atque Abbatum, et aliorum optimatum regni, Robertum, Abbatem Sancti Albani, coram omnibus, suo conspectui jussit astare. Sedebat hinc Episcopus Lincolniensis, cum suis, inde Abbas Laurentius. Itaque, Abbas Westmonasteriensis Latine prosecutus est de antiqua dignitate Ecclesiæ Sancti Albani, et de religione loci, et de malo perturbationis quo monachorum pax infestatur: et quod ideo indulta sunt religiosis locis privilegia singularia, ut paci, scilicet, claustralium, consulatur.

He requests of the King, that if now successful, he may not be obliged to plead his cause a second time, before the delegates of the Pope.

Porro Abbas Robertus, volens instare negotio, sed timens ne postmodum hujus causæ litem ab eisdem judicibus auctoritate Apostolica prosequi compelleretur, coram Rege adstans, adjecit;—"Domine Rex, ex jussu "vestro adsum coram vobis, allegaturus de libertate "ecclesiæ mihi commissæ. Adsum etiam citatus a ju"dicibus a Summo Pontifice delegatis, quatenus coram "ipsis allegarem. Paratus itaque sum, et instructus "sufficienter, ad utrumque parere; videlicet, citationi "vestræ, atque imperio delegatorum judicum. Sed "unum peto. Quod si in audientia vestra libertatem ecclesiæ meæ declaravero et evicero, ne me co"artent judices delegati iterato litigare de evicta "libertate."

The King approves of his proposition.

Tunc Rex, prudentiam ejus, cum optimatibus suis, admirans, ad Archiepiscopum Thomam Cantuariensem conversus, ait,—sedebat enim Rex medius inter eundem Archiepiscopum Thomam et Rogerum de Ponte Episcopi, Eboracensem Archiepiscopum,—"Quod dicit "Abbas, rationi consentaneum est. Neque enim nos"træ majestati honorificum foret, si lis in palatio nostro

---

[1] *Capellam* in Wats's text.

"decisa, in Domini Papæ Consistorio [1] iteratam præ-"stolaretur sententiam." Parvoque intervallo surgens, Rex assumpsit secum [2] Comitem Legriæ, et Ricardum de Humez, principem suæ militiæ, et Ricardum, tunc Pictavensem Archidiaconum, postea Wyntoniensem Episcopum*; cæteris omnibus jussit expectare in loco ipso ejus reditum. Et seorsum per Ricardum Archidiaconum jussit Abbati Roberto, ut, cum duobus fratribus, secum privilegia ferentibus, ad præsentiam suam accederet, et copiam faceret inspiciendi privilegia, tam vetera quam nova. Cumque inspicerentur Regum Anglicorum, Offæ, scilicet, ac cæterorum scripta, in quibus, pro sigillis novo more dependentibus, veteri consuetudine cruces aureæ, manu Regum depictæ, in principio positæ erant, et videbantur quibusdam invidorum nullius esse momenti, quia sigillata non erant; et perventum est ad chartam Regis Henrici, avi Regis, in qua confirmantur quæcunque collata erant, tam in fundis quam libertatibus, Beato Albano a Regibus Anglicis, Rex ait;—"Quid est quod mussitant Lincolnienses, dicentes pri-"vilegia, non sigillata, nullius esse momenti? Ecce! "sigillum avi mei sigillum est omnium chartarum "originalium, quarum confirmatio in ejus charta con-"tinetur." Quod in tam juvene rege, non minori sapientiæ deputatum est quod dixit, quam judicium [3] Salomonis inter meretrices altercantes. Abbas quippe, et omnes qui cum eo erant, nullam inveniebant viam obviandi eis, qui dicebant nullius esse roboris privilegia sigillis carentia. Quod enim dicebant Regum [4] Anglorum nulla esse sigilla, deprehensum esse falsum in quibusdam monasteriis; nam apud Westmonasterium inveniebatur sigillum Regis Edwardi.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The King, in private, examines the privileges confirmed by charters of former kings.

And the charter of King Henry the First.

The difficulty as to the absence of seals from the early charters is obviated by the King's shrewdness.

Cumque perventum esset ad privilegia Romanorum

---

[1] *iterandam* in MS. Nero D. i.

[2] *Robertum Comitem* in MS. Nero D. i.

[3] I. *Kings*, iii. 27.

[4] In the sense of Anglo-Saxon.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The King demurs to the Privilege granted by Pope Cœlestinus II, its terms being derogatory to his dignity.

Pontificum, audissetque Rex petitione avi sui indultum esse Calixti Privilegium, in quo confirmabantur omnia a Regibus Anglicis Beato Albano, tam in villis quam libertatibus, collata, iterato dixit;—"Quicquid in "regno avi mei petitione sua gestum est, tantum "robur habet, ut nulla ratione possit dissolvi." Sed cum audiretur Cœlestini Papæ Privilegium, circa illum articulum in [1] quo uncia auri pro recognitione singulis annis solvenda Summo Pontifici perhibetur, Rex commotus ait;—"In hoc articulo, Domine Abbas, derogatum est dignitati nostræ; facere namque meam ecclesiam Romanæ Sedi tributariam, absque meo assensu, "non licuit tibi; nec Romanus Pontifex hoc debuit "fecisse." Ad quod Abbas,—"Domine mi, Rex, non "est factum meo tempore; [2] tertii enim prædecessoris "[3] nostri tempore factum est hoc." Et Rex,—"Quisquis," inquit, "hoc fecerit, contra juris ordinem factum "est. Modo tamen copiam eorum quæ a te impetrata "sunt Privilegia, maxime eorum quæ Lincolniensibus "odiosa sunt, appellata 'cornuta,' ostende."—Dicebant enim ea esse "cornuta," propter mitræ speciem, et pontificalia ornamenta.

The King examines the "mitred" Privileges, granted to the Abbey by Pope Adrian IV.

Porro in initio inspectionis, Rex Abbati dixit;—"Vide ut per omnia nobis verum fatearis. Nos enim "ea gaudemus clementia, ut verum confitenti, licet nostram sapiat læsionem, de facili indulgeamus." Abbas itaque, hujus memor testificationis, confidenter dixit;—"Domine, quæ dicuntur 'cornuta,' ad manum habemus Privilegia. Sed veraciter testor, quod a me vel "per me non sunt impetrata; immo a [4] Papa Adriano, "indigena vestro, Ecclesiæ Sancti Albani, in cujus "pago ipsum fuisse natum constat, me sunt ignorante

[1] *qua* in the MSS., by inadvertence.

[2] Cœlestinus II. was Pope in A.D. 1143–4; Geoffrey being then (16th) Abbot.

[3] *vestri*, apparently, in MS. Nero D. i.

[4] *Domino Papa* in MS. Nero D. i.

"transmissa." Quod audiens, Pictavensis Archidiaconus,—"Meus," inquit, "vicarius in ecclesia Beati Hil-"larii incedit mitratus in omnibus præcipuis anni "solemnitatibus; nec derogat mitra episcopali digni-"tati." Et Rex,—"Modica persuasione gratum habe-"remus, si omnes regni nostri Abbates mitratos "incedere videremus. Libertates autem, quas Sanctus "Albanus habere dinoscitur in episcopali officio, præ-"cesserunt mitram, non sunt subsecutæ."

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The King has no objection to the use of the mitre by Abbots.

Interim, dum inspicerentur et audirentur privilegia, Cantuariensis Archidiaconus, Gaufridus Ridel, postea Elyensis Episcopus, bis ingessit se Consilio Regis, ut inter Regem et Abbatem, occasione alicujus articuli, discordiam seminaret. Et forte cum affuit, liberæ electionis articulus de instituendis Abbatibus legebatur; idque in regiæ dignitatis læsionem suggerebat impetratum. Tunc Rex,—"Omnes simili gaudent privilegio, "et nos tamen semper, in tali casu, omnia privilegia "nostræ inclinamus voluntati. Redi nunc ad eos qui "te miserunt, nec præsumas iterum redire, nos per-"turbaturus."

Rebuke given by the King to Geoffrey Ridel, Archdeacon of Canterbury.

Tunc Rex Abbati;—"Modo, Domine Abbas, audi-"vimus quibus gaudeas privilegiis; in crastino audi-"emus quibus innitatur Dominus Lincolniensis,ad "obtinendam subjectionem tui et ecclesiæ tuæ. Ad "hospitium securus perge, nulli quæ hic actitata sunt "revelaturus." Statimque Rex surgens rediit in Capellam ad Archiepiscopos et Episcopos, et cæteros optimates, quos ibi dimiserat; dixitque Lincolniensi Episcopo;—"Die crastina facite nobis habere copiam ad "[1]inspicienda vestra privilegia, ut possimus, in cogni-"tione causæ quæ vertitur inter vos, certius utrique "ecclesiæ sua jura conservare; et si occasio se inges-"serit, justius pronunciare." Et solutum est Concilium in hoc verbo die illa.

The King dismisses the Abbot, enjoining secrecy.

He orders the Bishop of Lincoln to produce his Privileges on morrow.

---

[1] *inspiciendum* in Wats's text.

Mutua collocutio Regis et Episcopi.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The Bishop admits to the King that he has no Privileges to rely upon, but only prescription.

In crastino autem, Episcopus, Regem advocans seorsum, confessus est, se nullis adversus Abbatem Sancti Albani privilegiis, sed sola præscriptione, communiri. Tunc Rex ad eum;—"Privilegia, ut credimus, præjudicant præscriptioni, maxime in illo articulo, ubi vendicatio [1] innititur lubrico regentis ecclesiam quam servituti ecclesiæ. Abbas Sancti Albani allegat ecclesiam suam a cunabulis fuisse ingenuam, sed incuria atque desidia prædecessorum suorum redactam in subjectionem Lincolniensis Ecclesiæ; modo, beneficio Romanorum Pontificum, restitutam esse in nativam libertatem; quorum est in hiis casibus partes suas interponere, et, prout viderint expedire, auctoritate Beati Petri unumquemque in pristinum statum restituere. Communicato itaque consilio cum Decano et Archidiaconis, et cæteris Canonicis ecclesiæ tuæ, de libertate communi, utrum expediat vobis aut contendere aut cum eis componere, nobis renuncia."

The King advises him thereon.

Compositio inter Ecclesiam Sancti Albani et Ecclesiam Lincolniensem.

The King advises the Abbot to give some estate of ten pounds' rental to the Bishop, upon renunciation of his claim.

Episcopus itaque, ad suos rediens, et Regis verba referens, de communi deliberatione Regi supplicavit, quatenus, amicabili compositione interveniente, pacem inter litigantes ecclesias reformaret. Rex autem, assumptis secum Ricardo de Humez, principe militiæ, et Ricardo, Pictavensi Archidiacono, accessit ad Abbatem Robertum, et fratres qui cum eo erant, dixitque eis;—"Modo, nisi per vos steterit, plena gaudebunt integritate privilegia vestra. Detur a vobis, si placet, Lincolniensi Ecclesiæ prædium aliquod de prædiis vestris, et Episcopus renunciabit juri quod

---

[1] *enititur* in Wats's text. This passage is, to all appearance, incomplete.

"dicit se habere in Abbate et Ecclesia Sancti Albani." Quod audiens Abbas, et qui cum eo erant, alacriter Regi responderunt;—"Domine Rex, ad te sunt oculi "nostri. In te consilium nostrum; juxta beneplacitum "vestrum taxetur prædium, deturque Lincolniensi "Episcopo." Et Rex,—"Decem librarum sit æstima-"tio prædii quod offeratur, nosque operam dabimus "ut suscipiatur."

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Ingressusque statim Capellam Infirmariæ Westmonasterii Rex ad Episcopos, Abbasque et sui, remanentes in ipsa Infirmaria, cœperunt tractare de nomine prædii. Rex vero, ex parte Abbatis offerens Episcopo Lincolniensi decem librarum prædium, exauditus est; Abbasque, cum suis, vocatus est infra Capellam seorsum. Ad quos Rex ipse, cum prædictis accedens, nomen prædii quærebat. Abbas autem, attentans ecclesiam aliquam dare, passus est repulsam; species enim proxima simoniæ videbatur, dare vel accipere ecclesiam pro libertatis redemptione. Tandem tractatum est de æstimatione prædii quod dicitur "Tyn-"hurste;" et inventum est decem librarum esse, cum ecclesia ejusdem fundi. Volens autem Robertus Abbas, cum fratrum universitate, semel a dominatione Episcopi Lincolniensis, et ab omnimoda subjectione, liberari, (quæ per simplicitatem duorum triumve Abbatum obrepserat, siquidem ab eo benedictionem acceperant, in qua et professionem fecisse videbantur,) perpetuæ paci consulens, et præcavens in futurum, promisit Regi, assensu fratrum suorum, unanimique voluntate ductus, se daturum Lincolniensi Ecclesiæ villam prædictam de Tynhurste, cum omni integritate, pro redditu decem librarum annui census possidendam. Residens itaque in loco suo Rex, verbumque prædii prosequens [1] ad partem Lincolniensem, placuit [2] itaque Lincolniensi episcopo, et omnibus Canonicis ecclesiæ

The Abbot offers to give a church, instead of an estate; which is refused, on the ground of simony.

The vill of Tynhurste is finally offered to the Bishop, who accepts it.

[1] *ait partem* in MS. Nero D. i. | [2] *itaque* omitted in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Formal renunciation of his claim by the Bishop of Lincoln.

suæ, quorum melior saniorque pars cum eo residebat. Statimque assurgens, in manu Regis per capitis sui galerum, qui "hura" dicitur, resignavit id juris quod dicebat se habere in Ecclesia Beati Albani et in Abbate Roberto. Quem Rex accipiens, illico reddidit in manu Abbatis Roberti, investivitque Ecclesiam Beati Albani libertate plenaria, mediante Abbate. Ac statim per annulum suum aureum, Episcopum Lincolniensem in proprietatem et civilem possessionem prædii de Tynhurste misit; annuente, ut dictum est, Abbate Sancti Albani, et Capitulo, ad cujus jus prædium illud pertinebat.

Deeds, in confirmation thereof, are executed on the spot.

Conscriptæ sunt igitur inde chartæ utrinque, de prædicta transactione confirmatoriæ. Primo, charta Lincolniensis Ecclesiæ, in qua statim sigillum Episcopi dependit, securitate facta de sigillo Capituli Lincolniensis. Postea vero, charta Abbatis de prædio; cui etiam Rex manum apposuit, nam laqueum pallii sui pro testimonio apposuit. Postea, charta Regis de confirmatione. Deinde charta Beati Thomæ, Cantuariensis Archiepiscopi.

Extracts from the charters executed.

Porro, charta Episcopi Lincolniensis, in qua Capituli sui sigillum dependet, sic incipit;—"Robertus, "Dei gratia, Lincolniensis Episcopus, omnibus [1]Sanctæ "Matris Ecclesiæ filiis, salutem. Notum sit universitati vestræ, quod ego controversiæ illi, *etc.*" Regis, sic,—"Sciatis quod controversia, quæ diu fuerat "agitata, *etc.*" Beati Thomæ,—"Decisiones causarum, "*etc.*, nihil ergo amodo monachis Beati Albani et "Episcopo Lincolniensi.. [2]Ille prædicti prædii commodis utatur, isti libertate indubia fruantur, securaque et inconcussa. Non eum agnoscant Diœcesanum "suum, vel Episcopum, magis quam Wintoniensem "sive Exoniensem. Sed neque sic, quia magis iste "cavetur."

---

[1] *Sancti Martyris* in Wats's text. | [2] *Illi* in Wats's text.

Chronica hujus transactionis.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66. — Date of the above transaction, and witnesses thereto, A.D. 1163

Facta est autem hæc transactio anno Gratiæ millesimo centesimo sexagesimo tertio, mense Martio, anno[1] illustris Henrici, nepotis Primi Henrici, filii Willelmi[2] Bastard; duodecimo anno susceptæ pastoralis curæ ab Abbate, præsente jam dicto Rege Henrico. Præsentibus etiam, Beato Thoma, Cantuariensi Archiepiscopo; Rogero quoque, Eboracensi Archiepiscopo, Henrico Wyntoniensi, Nigello Elyensi, Willelmo Norwicensi, [3] Hillario Cichestrensi, Jocelino Sarisburiensi, Waltero Roffensi, Hugone Dunelmensi, Gilberto Herefordensi, Bartholomæo Exoniensi, Ricardo Coventrensi, Godefrido Lanum, scilicet de Sancto Asaph, Episcopis; Laurentio Westmonasterii, Willelmo Rameseye, Gregorio Malmesbire, Clemente Eboracensi, Reginaldo Pershorensi, Abbatibus; Gaufrido Cantuariensi, Ricardo Pictavensi, Archidiaconis; Roberto Legriæ, Hugone Northfolk, Willelmo Arundelle, Comitibus; Ricardo de Lucy, Ricardo de Humeth, Constabulariis; Henrico filio Geroldi Camerarii, plurimisque aliis.

Confirmatio Capituli Lincolniensis super transactione prænotata.

Confirmation of the above transaction by the Chapter of Lincoln.

Idem vero Abbas, statim postquam domum redierat, direxit Gaufridum, Suppriorem, Lincolniam; ut ibi, ex communi assensu totius Capituli Lincolniensis, apponeret sigillum Sanctæ Mariæ Lincolniensis chartæ jam dictæ. Detulitque secum chartam cum [4] sigillis Sancti Albani et Abbatis Roberti, quæ confirmabat Ecclesiæ Lincolniensi prædium de Tynhurste: quæ omnia feli-

[1] The word "*nono*" is evidently omitted here.
[2] *Bastardi* in MS. Nero D. i.
[3] *Hillari* in MS. Claudius E. iv.; *Hylario* in MS. Nero D. i.
[4] *sigillo* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

citer sunt consummata. In qua causa æstimatus est numerus expensarum centum et quadraginta [1] marcis.

Abbas mitratus celebrat.

The Abbot celebrates Mass, for the first time, with mitre, ring, and gloves.

Die [2] Paschali proximo adveniente, in processione mitra, annulo, et chirothecis, [3] primum decoratus processit; eisdemque ornamentis, cum sandaliis, et aliis ad Missam pertinentibus, redimitus, ad majus altare Missam celebraturus.

Certain sacraments to be performed by such Bishop as may be selected.

Igitur Robertus Abbas, bis in anno, mitratus synodum suam, cum clericis suis, irreprehensibiliter celebravit; [4] [et], ut sic moris semper foret, statuit sacramenta a solis pontificibus conferenda; scilicet, sacros ordines, dedicationes ecclesiarum, sive altarium, olei et chrismatis consecrationem, et benedictionem Abbatis; aliaque quælibet sacramenta a quolibet Episcopo, sicut antiquitus consuevit, extunc quiete suscepit.

Chrisma confectum in Ecclesia [5] *[Sancti Albani].*

Godfrey, Bishop of St. Asaph, makes chrism and holy oil in the Church of St. Alban's.

Anno vero sequenti, venerabilis Godefridus, Episcopus de Sancto Asaph, petente Abbate Roberto, in basilica Sancti Albani ad majus altare, ipso Abbate præsente, cum toto conventu, clericis, et laicis multis, in Cœna Domini chrisma confecit, et oleum sanctum, quod per Beati Albani parochias de more distributum est; eodem Episcopo nullatenus vices Episcopi Lincolniensis gerente in aliquo.

He also confers holy orders there, dedi-

Idem quoque Episcopus in Capella Infirmariæ ordines fecit postea generales; et postea multotiens. Idem

---

[1] *marcas* in Wats's text.

[2] *vero Paschali* in MS. Nero D. i.

[3] The word "*Abbas*" seems to be omitted here.

[4] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[5] *Ecclesia* is repeated here, instead of these words, in MS. Claudius E. iv.

quoque Episcopus dedicavit in Ecclesia Beati Albani altare Sanctæ Crucis; item aliud in honorem Sanctæ Mariæ, Sanctique Blasii, Episcopi et Martyris; et aliud, in honorem Sancti Nicolai, in ecclesia[1] Beati Petri in villa Sancti Albani. Benedixit quoque signa Ecclesiæ Sancti Albani, tam minora quam majóra.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66. —— cates altars, and blesses the bells.

Iterum, Episcopus Elyensis, Nigellus, chrisma et oleum sanctum in Ecclesia Sancti Albani confecit.

The Bishop of Ely makes chrism there.

Noster monachus quondam collegit Vitam Sancti Edwardi.

Circa eosdem dies, Abbas Westmonasterii, Laurentius, qui, ut dictum est, ex gremio hujus ecclesiæ assumptus est, [2] Historiam de Sancto Rege et Confessore, Edwardo, scribi eleganter procuravit, ab ipso collectam de diversis antiquis tractatibus; et in unum corpus redegit, ad petitionem Regis Henrici.

Laurence, Abbot of Westminster, at the request of Henry II., compiles a History of Edward, the Confessor.

Sylva de Northaga alienata injuste.

Sylva de Northaga, in qua Paulus Abbas [3] Petro de Valoniis, seniori, usum-fructum, quoad viveret, concesserat, et filio ejus, Rogero, eadem conditione, ipso Paulo defuncto, Abbas Gaufridus, atque nepoti ejus, Petro juniori, Abbas Radulphus, per Abbatem Robertum, ut superius dictum est, in dominium Beati Albani devenit; quod difficillimum fuit. Nam filio patri, et nepote patri, avoque, succedentibus, assensu Abbatum

The Wood of Northawe, by indulgence of the Abbots, is long left in the possession of the family of Valoines.

---

[1] *Sancti* in Wats's text.

[2] This work of Abbot Laurenee has in all probability perished. It does not appear, (at all events, so as now to be identified,) in Mr. Duffus Hardy's MSS. *Materials for the History of Great Britain*, I., pp. 634–644, II., pp. 409, 410, (printed in the present Series).

[3] Omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a later hand. As to the Wood of Northawe, see page 63, *ante*.

Robert 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Sancti Albani, in eadem possessione, videbatur quibusdam, rei veritatem ignorantibus, quasi jus hæreditarium vires concepisse, et præscriptio locum habere: alioquin, regni consuetudo videbatur artius urgeri. Filius quippe, de regni consuetudine, talem ingredietur possessionem, qualem pater decedens habuerat. Hiis omnibus concurrentibus, de Regis mandato, [1] Rogerus de Valoniis possessionem adeptus de Northaga, post mortem præfati Petri, fratris sui, fere Abbatem Robertum in desperationem immerserat: qualiter autem hoc acciderit, latius enarrabimus.—

On the death of Peter de Valoines the Younger, Abbot Robert takes possession of the Wood of Northawe.

Petrus de Valoniis, junior, cum per multos annos sylvam de Northaga, ut usufructuarius, possedisset, tandem infirmatus in lectum decidit, et graviter languere cœpit. Quod Abbas Robertus ut audivit, nihil moratus, duos ex fratribus suis ad eum direxit; monens ipsum attentius, quatenus priusquam debita naturæ persolveret, sylvam de Northaga Monasterio Beati Albani ex conventione restitueret. Illi vero, ad eum quantocius venientes, quæ eis jussa fuerant, prædicto illustri viro retulerunt. Quibus auditis, se et prædecessores suos non hæreditarie, sed de mera liberalitate Conventus Sancti Albani, præfatam sylvam possedisse confessus est, [2] sequentique die, militibus suis astantibus, eidem sylvæ ad arbitrium eorum cedere. Ipse tamen eadem nocte, priusquam quæ promiserat operis effectu adimplere valeret, viam universæ carnis ingressus est. Quo defuncto, Abbas Robertus nuncios ad prædictam sylvam destinavit, eandemque possedit.

Robert, brother and heir of Peter, begs for a grant of the wood; but is refused.

Proinde Robertus de Valoniis, frater prædicti Petri, et hæres, (non enim habebat liberos,) plurimum dolens se tanta terræ portione privari, Abbatem Robertum per aliquos magnates, sibi speciales, sæpius interpellabat,

---

[1] From the context, it will be seen this is an error for "*Robertus.*"

[2] *sequenti* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

quod sibi sylvam de Northaga possidere concederet. Qui, nequaquam ei acquiescens, flecti noluit. Proinde Robertus de Valoniis, spe sua frustratus, Regem, tunc in regno Francorum commorantem, adiit; et ut, sui misertus, præfatam sylvam sibi concedi juberet, multis precibus supplicavit. Rex vero ad obsidionem civitatis Tholosanæ eo tempore accingebatur; qui, suorum animos optimatum ad sui auxilium conciliare cupiens, concessit quod petebat: scriptis, in Angliam per eundem Robertum transmissis, prohibuit ne quid quod antecessores ejusdem Roberti, justitia dictante, hæreditarie possederant, a quolibet injuste ei [1] auferre liceret.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Henry the Second interferes in his behalf.

Quibus acceptis litteris, statim in Angliam rediit, et easdem Abbati Roberto porrexit. Quas etiam in audientia Curiæ legi idem Abbas præcepit. Quibus perlectis, Robertus de Valoniis restitutionem sylvæ prædictæ, secundum Regis jussionem, (utpote qui hæreditario jure eam de Ecclesia Sancti Albani tenere deberet,) constanter sibi fieri postulabat. Cujus postulationi Abbas Robertus minime se inclinans,—"Has," inquit, "litteras nobis nullatenus attulisse debueras, " qui nullam terræ portionem possedisse hæreditarie " dinosceris, vel tui prædecessores." Quare Robertus, iratus recedens, Robertum, Comitem Legriæ, quipr æerat causis cognoscendis in Anglia, adiit, easdemque litteras illi porrexit. In illis etiam litteris continebatur;— " Et nisi feceritis, Robertus, Comes Legriæ, faciat: ne " oporteat eum inde amplius vexari, pro penuria recti." Nec mora; idem Robertus citatorias litteras ad Præsidem Hertfordensem obtinere meruit, cum gratia; quibus Robertum Abbatem submoneret, ut copiam sui apud Northamptonam exhiberet, instructus de prædicta sylva, responderetque ad sibi propalanda. Citatus tamen, illuc non [2] adveniens, nolens Comitis sisti judicio,

Robert de Valoines applies to the Abbot, for restitution of the wood; but in vain.

The Abbot is judicially summoned to Hertford.

He declines to appear, but sends Hugh, a monk, thither.

[1] *offerre* in Wats's text.

[2] *advenieniens* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

Robert, 18th Abbot A.D. 1151–66.

The wood is adjudged to Robert de Valoines by the Earl of Leicester.

unum tamen ex fratribus, Hugonem, scilicet, discretum, et circumspectum, pro se illuc destinavit. Comite igitur Roberto Abbatis absentiam graviter ferente, citatur [1] dictus Abbas iterato; et ipsum, iterum non comparentem, condemnat, et in judicio Curiæ regiæ prædictam sylvam Roberto de Valoniis adjudicavit; atque Præsidi Hertfordensis Provinciæ, ut ipsum in possessionem mitteret, auctoritate regia [2] destinavit. Qui, Comitis præceptis parens, ea effectui quantocius mancipavit.

De Valoines is placed in possession, and commits waste upon the wood.

Robertus igitur, possessione dictæ sylvæ potitus, et perpendens se brevis temporis spatio usufructuarium fore, (utpote qui eam injuste possidebat,) sæpedictam sylvam vastavit, ultra modum succidi faciens; quod tamen antecessoribus suis, juxta chartarum tenorem, minime licebat. Quod ut Abbas cognovit, nuncios illico misit, ad [3] explorandum; et inventum est damnum irrestaurabile perpetratum. Abbas igitur, mutato priorum suggestorum consilio, Comitem Robertum [4] festinus adiit, et ut injuriosum impetum Roberti de Valoniis refrenaret, litteras ejus vix impetravit. Sed [5] Roberti Comitis jussionibus nequaquam adquiescens, damna geminavit. [6] Quod Abbas audiens, Reginam Alienoram, tunc in Anglia commorantem, adiit; cujus litteras ad Robertum de Valoniis, ut ausus suos temerarios et injuriosos castigaret, impetravit. Cujus admonitionibus Robertus ad tempus adquiescens, cito post damna damnis accumulavit.

In consequence of letters from Queen Alianor, de Valoines for a time desists.

The Abbot obtains a letter from Pope Alexander, in his behalf.

Iterum Robertus Abbas, missis nunciis Domino Papæ Alexandro, de hac transgressione conquestus est; rescriptumque ejusdem ad Cantuariensem Archiepiscopum, Theobaldum, et Cicestrensem Episcopum, Hillarium, impetravit, sub hac forma.—

---

[1] *iterum dictus Abbas iterato,* in MS. Nero D. i.

[2] *præcepit* in MS. Nero D. i.

[3] *hoc explorandum* in MS. Nero D. i.

[4] *festinans* in Wats's text.

[5] *Robertus* in Wats's text.

[6] *Qua* in Wats's text.

Papa scribit pro nobis.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The Pope's Letter to certain prelates, on behalf of the Abbot and Convent of St. Alban's.

"Alexander Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus, " T[homæ], Cantuariensi Archiepiscopo, et H[illario], Cicestrensi Episcopo, salutem et Apostolicam benedictionem. " Dilecti filii nostri, Abbas et fratres Monasterii Sancti Albani, " transmissa nobis conquestione, monstrarunt, quod Robertus " de Valoniis sylvam de Northaga, quam iidem fratres ad suum " jus asserunt pertinere, contra justitiam detinet occupatam. " Ideoque fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, " quod prædictum Robertum, infra triginta dies post harum " susceptionem, studeatis cum omni diligentia convenire; ut " [1] ipsam sylvam prædictis fratribus absque difficultate restituat, vel plenam exinde justitiam eis, in præsentia vestra, " [2] faciat. Quod si facere forte contempserit, excommunicationis in eum sententiam proferatis. Si vero alter vestrum " huic negotio interesse non pôterit, alter tamen ad ipsum " nihilominus exequatur. Datum Anagniæ, sexto Kalendas " Februarii."

The prelates hesitate to follow the Pope's injunctions, as to excommunication.

[3] Proinde Episcopi, hiis litteris inspectis, quia Rex Henricus Secundus omnibus Episcopis, in regno suo degentibus, prohibuerat ne in quoslibet optimatum suorum excommunicationis sententiam promulgarent, trepidantes sæpedictum Robertum vinculo anathematis innodare formidabant. Interea Abbas, inito consilio, unum ex fratribus ad Regem, prope Tholosam cum exercitu commorantem, destinavit; illius animum per eum multa precum instantia, plurimisque muneribus, datis et promissis, sollicitans quatenus, litteris suis Roberto Comiti [4] transmissis, se et Robertum de Valoniis de sylva de Northaga, secundem tenorem chartarum quas Monasterium Beati Albani possidebat, judicium [5] subire in Curia sua juberet.

The Abbot applies to the King, with gifts and entreaties, for letters to the Earl of Leicester, directing him to hear the cause.

[1] *vel ipsam* in MS. Nero D. i.

[2] *faciat* omitted in MS. Nero D. i.

[3] *Porro idem Episcopi* in MS. Nero D. i.

[4] *Legriæ transmissis* in MS. Nero D. i.

[5] *audire* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Rex scribit pro nobis.

The Abbot obtains a letter, temporarily enjoining de Valoines not to commit waste.

Rex autem, ejus petitionibus contradicens, non adquievit; sed tamen, importunis ejus precibus convictus, dicto Comiti scripsit, præcipiens, ne aliquo modo pateretur Robertum de Valoniis extunc de dicta sylva aliquid succidere, dare, vel vendere, usque [1] ad adventum suum in Anglia. Quæ jussa ut a Comite prædictus Robertus accepit, etsi invitus, parens adimplevit.

Abbas vadit ad Regem, in Normanniam.

The Abbot attends upon the King, in Normandy, and obtains an order for the final hearing of the cause.

Porro Abbas Robertus, ægre ferens se et ecclesiam suam dicta sylva injuste spoliari, communicato cum fratribus consilio, Regem, in Normannia tunc commorantem, et a Tholosæ obsidione reversum, impiger adiit; pactisque centum libris, rescriptum ad Comitem Robertum impetravit: quo imperatum est, ut, vocatis ante præsentiam suam utrisque partibus, et auditis hinc inde allegationibus, de jure proprietatis juxta tenorem chartæ L[anfranci], Cantuariensis Archiepiscopi, et aliarum chartarum, ipsam decideret causam diffinitiva sententia. Quibus prospere gestis, accepta [2] a Rege licentia, domum remeavit, Comitique Roberto rescriptum Regis porrexit. Citatur Robertus de Valoniis ab eodem Roberto Comite, concessa ei quadraginta dierum dilatione. Abbas interim Cellam de Thinemue, gratia visitandi fratres, petiit.

De Valoines is cited to appear at the end of forty days.

Variæ vexationes Abbatis, pro dicta sylva; et judicium pro eodem.

At the day named, neither de

[3] Interim dies quo de jure proprietatis sylvæ de Northaga, coram Comite Roberto Legriæ, Abbas Ro-

[1] *ad* omitted in Wats's text.

[2] *Regis licentia* in Wats's text.

[3] *Interea dies* in MS. Nero D. i.; *Interim* in Wats's text.

bertus et Robertus de Valoniis configere deberent, advenit, et Simon, Prior Ecclesiæ Sancti Albani, secundum ipsius mandatum, copiam sui [1] Londoniis fecit. Sed Robertus de Valoniis nequaquam affuit. Comes ergo, aliquantulum moleste ferens Abbatis absentiam, præfatum Simonem, Priorem, quatenus Abbati suo celerem nuncium dirigeret, ne ad secundam citationem apud Legriam deesset, studuit admonere.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Valoines nor the Abbot appears.

Porro Robertus Abbas, citra quindecim dies apud Tynemue commoratus, versus Scotiam iter arripuit; mareque transito, ad Abbathiam Dunfermelyn devenit; ubi jam lotis manibus discumbere decreverat, et ecce! puer quidam ad eum accessit, festinus et anhelus, eique litteras ex parte præfati Simonis, Prioris, porrexit. Quibus inspectis, illico nullam annectens moram, refectione dimissa, equum ascendit, suisque, ut eum sequerentur maturius, imperavit. Quibus jussa explentibus, eodem die quo illuc advenerat, mareque pertransito, jejunus accepit hospitium. Illucescente autem die, iter versus Legriam quantum potuit acceleravit; tamen propter loci remotionem, et fluviorum derivationes, præpeditus, ad diem sibi præfixum adesse non potuit. Prope tamen Legriam, ad quendam vicum ubi quievit pernoctatus, pervenit, se versus Comitem humiliter excusans.

The Abbot, now absent in Scotland, is summoned, through Simon, the Prior, to appear before the Earl of Leicester.

He arrives at Leicester, after the day named.

Die tamen determinato, advenit Legriam Simon Prior, ad Abbatis jussionem; sed Robertus de Valoniis coram judice noluit apparere. Delatum est ergo judicium secundo. Hoc tamen scripto inseruimus pro venerabilis Abbatis diligentia, omnibus declaranda. Citatur ergo tertio a Comite Robertus de Valoniis, apud eundem locum; datis ei iterato ad inducias quadraginta diebus. Sed die constituto, Abbate Roberto ibidem apparente, et Roberto de Valoniis se absentante, Comes sylvam confiscavit, ipsumque Ro-

De Valoines cited to appear a second, third, and fourth time, neglects to do so.

[1] *Londini* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The Abbot duly appearing, the wood is finally adjudged to him.

bertum quarto citari fecit, concessa ei sex hebdomadarum dilatione. Adveniente autem die, apudque Legriam sæpedicto Abbate sui copiam faciente, et Roberto de Valoniis non apparente, nec responsalem mittente, vel exceptorem, sicut prius, Abbati, judicio Curiæ, sylvam de Northaga adjudicavit. Ac deinde, per ramum unum, in possessionem misit; et ipsum Robertum de Valoniis ad magnam damnorum restitutionem, et injuriarum illatarum, temporis nacta opportunitate, viriliter coegit.

Causa inter Abbatem et Comitem Arundeliæ, pro Cella de Wymundham.

Contest of Abbot Robert with William, Earl of Arundel.

In [1] narratione gestorum Abbatis Roberti, utimur ordine artificiali; id primo narrantes quod posterius gestum est, secundum eminentiam rerum earundem quæ contigerunt. Domuit indomitum Willelmum Comitem Arundelliæ, qui, quasi phreneticus, in multos consuevit desævire.

Foundation of the Cell of Wymundham.

Est autem Beato Albano Cella monachorum apud Wymundham, ut prædictum est; quam fundavit [2] Willelmus de [3] Albaneyo, pincerna Regis Henrici Primi, pater jam dicti Comitis Willelmi, in honore Sanctæ Mariæ et Sancti Albani. Contigit itaque Roberti Abbatis tempore, quod Prior de Wymundham, Radulphus, scilicet, de Nuers, vir quidem religiosus, sed in iram, secus quam deceret, præceps, aliquando apud Hapesbirie, prædium pertinens ecclesiæ de Wymundham, ut a suis ibi ecclesiæ suæ auxilium exigeret, pro incumbente aliqua necessitate, divertit. At illi in hac exactione Priori restiterunt in faciem; unde Prior, ira accensus, in adjutorium exactionis suæ vocavit Comitis

The quarrel originates in the violence of the Prior of that Cell.

[1] *narrationem* in Wats's text.
[2] *Gulielmus* in Wats's text.
[3] *Albaneya* in Wats' text.

servientes. Qui diruerunt ostia, seras confrigentes, et repagula; servosque ecclesiæ crudeliter contrectantes, et nonnullos compedibus et cippo constringentes, prædam abegerunt. Servi autem, confugientes ad Beati Albani præsidium, in argumentum injuriarum tulerunt secum seras confractas; vestibus conscissis querimoniam lacrymabilem coram Abbate deposuerunt. Abbas vero interrogavit, de quo potius conquererentur, quasi auctore injuriæ, servientibus Comitis, vel Priore. Servi responderunt, dolo Prioris illatam fuisse violentiam sub nomine Comitis. Abbas vero, cogitans super hoc, in id consilii devenit, ut accederet ad locum, et cum fratribus et servientibus loci tractaret secretius ac districtius super hujus casus articulo.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Abbot Robert determines to visit the Cell.

Et ecce! properanti Northfolchiam, octoque milliaribus distanti a Wymundham, occurrit Prior loci, cum suis, et Abbati suggessit, quod ab apparitoribus Comitis didicerat, qui jam Wymundham venerant, [1] ut Abbati obstarent, et introitum ad Cellam suam violenta manu negarent. Abbas autem, seorsum suos convocans, quid facto opus sit super hoc consuluit. Dicente uno, consultius fore transire ad Northwicum, et inde legatum ad Comitem mittere, qui quæreret utrum hoc auctoritate Comitis factum esset, ait quidam fratrum junior; —"Nondum vis illata est Abbati, nec occasio querimoniæ locum habet, nisi præcesserit corporalis violentia. Eapropter eat Dominus Abbas ad cellam suam, et ingrediatur, audiatque et videat apparitorem vim facturum."

The Abbot, when approaching Wymundham, is informed that the people of the Earl of Arundel will forcibly prevent his entrance into the Cell.

Placuit Abbati junioris consilium, et ad cellæ suæ domicilium properavit. Et ecce! nuncius occurrit, nuncians coquum Abbatis spoliatum equo suo; qui Abbatem de more præcesserat, ut refectiones [2] præpararet. Quod monachi audientes, qui ibidem erant,

The Abbot learns that his cook has been despoiled, of a horse.

---

[1] *et Abbati* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] *pararet* in MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The monks of the Cell recapture the horse.

A show of resistance being made to the Abbot, his rebuke thereon.

in prædonem irruerunt, et colaphis turpiter affectum equum liberaverunt. Nec idcirco Abbas lora retraxit, venientique occurrit extra valvas totus loci conventus, profitens, unanimi voce, patrem spiritualem et dominum illius cellæ temporalem; et prosecutus est eum usque ad portam atrii domus Dei. Ibique volenti introire [1] obstitit Rogerus de Millers Abbati, cum multa satellitum turba. Cui Abbas;—"In qua potestate, "Rogere, vetas me ingredi domum meam? Ea die qua "suscepi curam regiminis in Ecclesia Sancti Albani, "suscepi etiam curam domus hujus; hujus quippe "ex illius pendet cura, et comitatur tanquam filia "matrem. Scio te Regis hominem esse, et tu scis me "illius Abbatem. Et ejus auctoritate tibi interdico, ne "vim nobis inferas." Et urgens calcaribus equum, ingressus est per medios apparitores, nullo resistente.

The Abbot proposes to send messengers to the Earl of Arundel.

Cui redeunti ab oratione, accessit jam dictus Rogerus, et qui cum eo erant, supplicantes Abbati ut recederet, ne iram Comitis incurrerent, quam intolerabilem sæpius præsenserant. Quibus ille;—[2] "Ecce! advesperascit, "et quo recedam tarde sic? Sustinete me, et fratres "qui mecum sunt, et uniuscujusque monachi minis-"trum, et omnes alios [3] dimittam: donec ab ore "Comitis per nuncios proprios accipiam, utrum ipse, "an furor aliorum, contra me fecerit quod actum est. "Quod cum ab ipso acceperim, vel hic securus in "domo nostra permanebo, vel recedam, ut nostræ in-"demnitati prævideam, et factum [4] est quod petiit et "promisit." Redeuntes a Comite Prior loci, et Ricardus de Sancto Claro, et Henricus de Gorham, patrinus Abbatis, quos Abbas ad Comitem miserat, pro collo-

He consents to wait at Athelburn (Attleborough) for a conference with the Earl.

---

[1] *obstit* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *dixit—Ecce,* in MS. Nero D. i.

[3] Apparently written "*fore emit-*"*tam*" in MS. Claudius E. iv.; *omittam* in MS. Nero D. i.

[4] This word is inserted in the text of MS. Claudius E. iv., in a later hand; it is wanting in MS. Nero D. i.

quio habendo inter Abbatem et Comitem, sequenti, quarta, feria apud Athelburnam [1] Comitem expectare Abbatis adventum, Abbati suggesserunt.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Die [2] igitur statuto, venit Comes illuc, agmine stipatus numeroso. Venit et Abbas cum paucis. Sedentibus itaque partibus ex adverso, Comes [3] prior sic orsus est;—"Domine Abbas, ad hoc convenimus ego "et tu, ut in communi consilio tractemus de cellæ "meæ de Wymundham emendatione; quatenus videamus quid mihi, quid tibi, quid Priori meo, competat in prædicta Cella; ne, si usurpaveris tibi "quod meum est, vel ego mihi quod tuum est, fiat "confusio in domo Domini, atque inter nos odii fomes "utrobique damnosa. Ostende proinde inprimis chartam patris mei, et quicquid tibi donaverit chartæ "auctoritas, tuum sit. Quam si non habeas, vellem "scire quo auctore vendicas tibi in terra mea aliquid "dominii."

They meet on the day named, and the Earl addresses the Abbot as to the grounds of his claim.

Abbas et Comes colloquuntur.

At Abbas;—"Ad hoc equidem venimus, ut emendemus in monachis nostris de Wymundham, pariter "et illis de Bynham, ea quæ cura exigit spiritualis; "hoc enim nobis est primum, quærere, scilicet, regnum "Dei; deinde, ut non omittamus in exterioribus, quæ "nostra [4] indigent dispensatione. Pridie venientibus "nobis Wymundham, ad officii nostri executionem, "restiterunt nobis quos miseratis, et introitum negaverunt procaciter. Misimus ad vos, ut de ore vestro "acciperemus, si vestra auctoritas intercessit, et inficiati estis. Colloqui vobiscum erat ardens desiderium; "de die colloquii significastis, nosque in omnibus morem "vobis gessimus. Ecce! adsumus. Querimoniam lacry-

The Abbot explains to the Earl the grievances of his people at Wymundham.

---

[1] *Comite expectante* in MS. Nero D. i.

[2] *ergo statuto* in MS. Nero D. i.

[3] *primus* in MS. Nero D. i.

[4] *exigent* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

"mabilem deposuerunt in auribus nostris rustici eccle-"siæ de Wymundham; quod officiales vestri irruerunt "in eos, et tulerunt prædam eorum, confregeruntque "seras arcarum, et contenta asportaverunt. Quod quam "detestandum sit in tempore pacifici regis, et in diebus "pacis, facile est deprehendere. Illud inprimis eget "emendatione; deinde procedendum est in aliis, juxta "rerum exigentiam. De charta vero patris vestri non "est modo quæstio, nec ad hoc modo venimus. Nulli "quippe dubium est, quid Abbas Sancti Albani habeat "in ecclesia de Wymundham. Omnibus enim notum "est, quod Priores ponit, et, cum res exegerit, deponit. "Ipse quoque fratres loci visitat semel in anno, et, si "casus se ingesserit, pluries. In visitatione, protrac-"tiorem facit moram; ut ex deliberatione morosa "possit mederi animabus infirmis, providere in rebus "exterioribus, si res ita disponantur ut expediat."

Abjectio Comitis præscripti.

The Earl tells the Abbot that their grievances are no business of his.

Ad hæc Comes;—"Si rusticis ecclesiæ meæ, et homi-"nibus Prioris mei, aliquid feci quod facere non debui, "nihil ad te; mihi et Priori meo bene conveniet. "Tu enim in ecclesia de Wymundham nullum om-"nino habes dominium, nisi quod, in signum subjec-"tionis et ordinis, debet tibi, successoribusque tuis, "Prior loci reddere annuam marcam. Si volueris visi-"tare fratres tuos de Bynham, debetur [1] [tibi] in eundo "unius noctis, et in redeundo alterius, hospitium apud "Wymundham, ita quod tresdecim equorum numerum "non debent excedere, qui te comitantur. Ita data est "cella a patre meo Abbati Ricardo, juxta quod taxa-"tum est in charta patris mei; et ita faciam observari "omnibus diebus meis."

[1] Omitted in MS. Claudius E iv.; supplied from MS. Nero D. i.

Responsio Abbatis

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

The Abbot reasserts his rights, and appeals to the Prior.

Abbas respondit;—"De hominibus ecclesiæ tuæ, vel "Prioris tui de Wymundham, totum ad me; Priorem "quippe hunc, quem tuum perhibes, ego creavi, et jus "quod habet, vel in monachis, vel in rebus monachorum "de Wymundham, me auctore possidet." Et conversus ad Priorem, ait;—"Domine Prior, cujus es Prior? A "quo habes curam, tam extrinsecam quam intrinse-"cam, in hac ecclesia de qua loquimur, de Wymund-"ham?" Et ille,—"Domine pater, a vestra paternitate."

The Abbot rebuts the assertions made by the Earl.

Tunc Abbas prosecutus est quod cœperat;—"Si a "me habet Prior nomen Prioris, et officium, meum "est quicquid possidet, meum est hominibus illi cre-"ditis in justitia non deesse; meum in omnibus de-"fectum Prioris supplere. Et hujus rei argumentum "est annuæ marcæ solutio; quam etsi in signum sub-"jectionis solvit, aut nomine suo, aut nomine ecclesiæ, "solvit. Quod nomine ecclesiæ solvit, patet, quia suc-"cessive solvitur. Et si nomine ecclesiæ solvitur, sub-"jecta est ecclesia quæ solvit illi cui solvitur. Si illam "visitaturus advenero, mora mea non est taxanda vel "dierum vel equorum numero. Quia Ricardus, cujus "tempore ecclesia de Wymundham in patrimonium "Beati Albani devoluta est, nec tresdecim equorum "numero contentus est, vel unius noctis hospitio veniens, "nec alterius noctis a Wymundham recedens; neque "cæteri qui nos præcesserunt Abbates. Alioquin, "unius diei spatio non poterunt nobis detegere secreta "cordis sui cuncti fratres nostri; quorum salus spiri-"tualis pendet a consilio nostro. Eapropter oportet sapientem animarum medicum expectare, et reexpec-"tare; ut quod prima non poterit, secunda, vel tertia, vel aliis sequentibus diebus, mederi valeat. Oportet "enim sanctos et mundos esse, qui acceptam Deo hos-"tiam pro animabus antecessorum vestrorum et omnium

---

[1] *Sancti* in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

"fidelium sunt oblaturi. Clamant enim ad nos, et "præcipue quos in hoc mundo habuerunt speciales."

Abbas citari facit Comitem.

The Earl breaks up the meeting in anger.

Tunc Comes, iratus nimis, et furore solito actus, ait ;—"Quod dicis, nunquam fuit ; nunquam erit, quamdiu "cingulo militari accinctus fuero." Surgensque, invectus furia, infecto colloquii negotio, recessit. Porro Abbas, ad sua rediens, et apud Wymundham moram faciens, quantam res noviter emersa exigebat, [1] Harpesburgam ire disposuit. Quod Comitem non latuit ; et mittens apparitores, de quorum crudelitate magis confidebat, et impetu præsumebat, fidei interpositione astrictos adjuravit, ne permitterent Abbatem portas de Hapesburc intrare, vel quempiam de suis. Quod quidem factum est.

He determines not to allow the Abbot to enter Hapesburg.

Veniens quidem Abbas, cum suis, illuc, non est permissus intrare. Quamobrem communicato cum suis consilio, misit sæpedictum fratrem N[icolaum] ad Comitem Legriæ, qui præerat, ut dictum est, causis cognoscendis in Anglia ; et in auribus illius querimoniam injuriarum a Comite illatarum deposuit, et citatorias meruit ad Præsidem Provinciæ, quibus Comitem jam dictum citaret, ut copiam sui, et omnium fautorum in facto, qui interfuerant illatæ Abbati Sancti Albani injuriæ apud Hapesburc, faceret apud Northamptonam, die statuto ; responsurus Abbati super violentia, ut querebatur, sibi illata.

The Earl is cited to appear at Northampton, to make answer for the violence so committed.

Citatus itaque Comes venit Northamtonam ; et ante litis contestationem mediantibus qui utramque partem diligebant, promisit Comes se satisfacturum Abbati super violentia, ad gratum ipsius, in ecclesia de Wymundham : tamen Comiti Legriæ supplicaret, quatenus ejus interveniret licentia ; fidemque suorum interposuit, quod

The Earl appears at Northampton, and deceives the Abbot by fair promises.

[1] *Hapesburc'* in MS. Nero D. i.

sine malo dolo pacto staret. Impetrata est [1] igitur ab Abbate licentia; et veniens Northfolchiam Abbas, Comitis expertus dolum, infecto rediit negotio.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151-66.

Iterum citatur Comes.

Iteráta est itaque querimonia ad Judicem Angliæ, et citatio similiter iterata. Convenerunt ergo Londonias; ibique iterata est pacis prolocutio, et in chirographum redacta, ne Comes pro altero verbo, ut consueverat, resiliret. Iterum Abbas Northfolc rediit, infecto negotio, Comite non exhibente chirographi testimonium. Et tunc tandem confugit ad ecclesiasticæ justitiæ remedium. Sanctus enim Thomas, Doroberniensis Archiepiscopus, Comitem citavit; et utraque pars copiam sui fecit die statuto coram se et Comite Legriæ.

The Earl is again cited, and again deludes the Abbot.

The Earl is finally cited by Thomas, Archbishop of Canterbury.

Abbate itaque allegante [2] rhetorice, (utpote vir nobilis et urbanæ eloquentiæ,) de damnis et injuriis illatis, de dilationibus frustratoriis, Comes patuit discrimini anathematis. Sed detulit ei Abbas, ex consilio optimatum regni. Dicebant enim, quod si Comes percelleretur anathemate, ecclesia de Wymundham occasione ipsa, quæ sub alis patrocinii ejus latitabat, grave pateretur dispendium. Proinde adhuc tractabatur efficacius de pace reformanda inter ipsos; et in eum casum deventum est, quod Comes charta sua confirmare debuit ecclesiæ de Wymundham quicquid ei pater suus de suis prædiis concesserat. Et quia hoc verbum captiosum erat, Abbas sæpius mediatoribus reformandæ pacis dixit;—"Si recesserimus ab hoc con-
" sistorio, in hoc verbo Comes chartam patris sui sibi
" exhiberi exiget, ut secundam formam chartæ condat.
" Ideo nolo vos latere quod temporibus Henrici Regis,

The Earl is in danger of excommunication.

Terms are offered on behalf of the Earl.

The Abbot explains his inability to produce a deed executed by

[1] *ergo ab* in MS. Nero D. i.

[2] *rethorice* in the MSS.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

the founder of the Cell, and expresses his readiness to come to terms.

"Primi, Anglorum Monasteriis sive Ecclesiis Conventualibus noviter institutis, non exigebatur alia "charta, nisi solius Regis. Nullus enim prævalebat "illis diebus congregationes in regno Angliæ instituere, nisi ex Regis permissione. Regis enim intercedat permissio, nisi patronus in manu resignaret "ipsum monasterium vel ecclesiam, ut de cætero "nulli, nisi soli Regi, responderet de temporalibus. "Inde contigit, quod aliam chartam quam Regis, nunquam, ut aliqui affirmant, habuimus de ecclesia de "Wymundham. Proinde si Comes voluerit confirmare "Monasterio de Wymundham omnia quæ in Regis "charta continentur, et præterea alia quæque, bonorum "testimonio virorum, sunt collata a patre suo prædicto "Monasterio de Wymundham, omnem injuriam ei "remitto, et quicquid restitutionis ab eo exigo, atque "insuper quadraginta marcarum summam donabo."

The Abbot's motives.

Hoc dicebat Abbas, ut, ambitione simul et paupertate refertum, Comitem muneribus obcæcaret; et de cætero, quia præ manibus non habebat chartas omnium quæ possidebat Monasterium, pro quo contendebat.

Through mediators, terms are at last agreed upon.

Medientibus igitur Gaufrido de Magnavilla, juniore, scilicet, Comite de Esexia, et Ricardo de Lucy, et aliis utriusque partis amicis, in hunc modum reformata est pax inter tam discordes viros.

Concordia inter Abbatem et Comitem.

Terms of the final agreement.

Comesque chartam suam fecit, et per sacramentum virorum [1] trium in corde et corde loquentium, excepit ecclesiam de Resinges et nonnullas decimationes, quæ quidem in charta Regis continebantur, sed a monachis de Wymundham nunquam corporaliter possessæ fuerant. Et idcirco, amicitia, ut putabatur, reformata, [2] simulato est concepta, non in veritate solidata. Comes quidem

---

[1] Omitted in MS. Nero D. i.

[2] *simulate* in MS. Nero D. i.

rubore suffusus est non modico, quod in tanto discrimine victus est a viro mediocri; et, qui invincibiles edomuit, a simplici se victum confitebatur. Unde semper Comes postea, caute seria commutans in jocosa, ait;—"Per lanceam Dei, nomen tuum de cætero mu-"tabitur, et vocaberis 'Robertus Matefelone,' nomen "adeptus, et tenens, ab effectu."

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

De causa inter nos et Elienses pro corpore Sancti Albani,

Ad cumulum autem titulorum Abbatis Roberti, unum duximus huic scripto inserendum. Contigit una dierum, dum in Curia Romana moraretur, colloquium speciale et prolixum cum Papa, sicut solet amicus cum amico, in thalamo protrahendo continuavit. Et inter loquendum, recolens jactantiam Elyensium, qui se falso asserunt reliquias Beati Albani penes se obtinere, ait;—"Pater "Sancte, expedit dilucidare veritatem; rescindite ma-"teriam falsitatis et jactantiæ, quæ fomitem in eccle-"siis scandali subministrat. Vestrum est, Domine, "errantes corrigere, rebellium impetus retundere, va-"cillantes confirmare, prout Petro, et vobis in Petro, "dictum est a Domino, Et tu aliquando confirma "fratres tuos. Scribat igitur venerabilis Sanctitas "vestra tribus Angliæ Episcopis, quorum præcipuus "sit B, vir quidem circumspectus et sectator veritatis, "ut, facta diligenti et efficaci inquisitione, commenta "detegant falsitatis. Et si præsumant se memoratas "reliquias penes ipsos recondidisse, et, doloso titulo ac "sacrilego scelere, læsa fide, retinuisse, ne patiantur "animarum damnationem, restituere non omittant. Et "sic memorati Episcopi, fideliter mandata Apostolica "prosequentes, famam Martyris studeant, sine moræ "dispendio, dilucidare."

Abbot Robert requests the Pope to aid him in proving the locality of the real relics of St. Alban.

Et hoc cum audisset Papa, justis petitionibus sereno vultu exhibuit se favorabilem. Et subjunxit Abbas;—

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Reasons adduced by the Abbot.

"Domine, hæc aliquando facta fuisse perhibentur; "sed inquisitio tepida, et sine adjectione pœnæ, con- "temptum generavit. Et viris tunc viventibus, alii "veritatis ignari, vel veritati rebelles, et mandati Pa- "palis contemptores, illis successerunt, qui in pristinum "errorem corruerunt. Compescat igitur temerarios "auctoritatis vestræ repetita severitas: ut beatum "Martyrem sollicitudinis vestræ coadjutorem et conso- "latorem habere mereamini."

The Pope gives directions to three Bishops thereon.

Scripsit igitur Dominus Papa dictis Episcopis; districte præcipiendo, et efficaciter admonendo, ut, secundum Abbatis Sancti Albani petitionem, hoc negotium, [1] secundum quod prædictum est, sine moræ dispendio prosequerentur.

The Bishops visit Ely thereupon.

Cum autem Abbas Robertus, factis ad votum hoc et aliis negotiis, domum redierat, ostendit dictis Episcopis Papale Authenticum; cui ipsi fideliter obedientes, et precibus Abbatis adquiescentes, et, (ne de labore et expensis conquererentur,) [2] munificentiæ inclinantes, Ely corporaliter advenerunt. Et ostenso conventui, in Capitulo, Papali Authentico, electi sunt duodecim de conventu seniores et discretiores; qui, præstito in districto veritatis examine, et virtute obedientiæ, sacramento, cum fidei interpositione, sub pœna etiam suspensionis et anathematis, ut super [3] hujus rei veritatem confiterentur, protestati sunt unanimi consensu, se fuisse pio dolo deceptos, nihilominus graviter deliquisse, et sacrilegium perpetrasse; et sic veri Martyris caruisse reliquiis. De caracalla etiam, simili cautela se fuisse deceptos crediderunt; quæ ipso tempore in rerum natura creditur non fuisse. Non enim revera invenit [4] eam Sanctus Germanus in sepulcro Martyris; immo, in quadam palla involuta ossa pretiosa; quam, ut invenit, reliquit: sed neque Rex Offa, qui postea ipsum Martyrem, in-

The monks of Ely confess that they have been mistaken as to their possession of the relics.

[1] *scilicet quod* in Wats's text.
[2] *munerificentiæ* in MS. Nero D. i.
[3] *hac rei* in MS. Nero D. i.
[4] *eum* in MS. Nero D. i.

ventum, levavit de terra; elapsis ab adventu [1] Sancti Germani usque tunc trecentis quadraginta et quatuor annis. Dictam autem pallam reservavit in Ecclesia Sancti Albani, integram et illæsam, in signum tanti miraculi; nec adhuc feretro inclusa est. Et cum hæc in propatulo manifestabantur, quievit spiritus Abbatis certificatus.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Abbas consequitur in Synodo Generali primam sedem inter Abbates Angliæ.

General Council of Tours, held by Pope Alexander III. (A.D. 1163.)

Porro, cito postquam Comes pacificatus est, ut prænarratur, Alexander Papa [2] Tertius ad Gallicanas partes devenit; atque universarum in circuitu regionum prælatis per nuncios suos citatis, apud [3] Turones Generale Concilium celebrari constituit,

Abbot Robert takes the first seat there, among the English Abbots.

Congregantur ergo apud prædictam civitatem, sub die statuto, etiam Anglicanæ Ecclesiæ prælati, ut quæ pertinerent ad utilitatem Romanæ Ecclesiæ cum ipso Papa statuerent. Inter quos venerabilis Abbas Robertus, de quo sermo continuandus est, vir, inquam, eloquentissimus, humanis divinisque legibus eruditus, affuit; cui Jacinctus, Diaconus Cardinalis Sanctæ Mariæ [4] [in] Cosmidin, supra omnes Abbates Anglici regni primam sedem, secundum Privilegium Domini Papæ Adriani Quarti, assignavit: uni servorum ejus, Roberto, videlicet, janitori, servandam tradidit. In illo namque Privilegio de hac re ita scriptum reperitur;—"Sicut Beatus Albanus Anglorum Protomartyr esse "dinoscitur, ita et Abbas Monasterii ipsius inter Ab-"bates Angliæ primus omni tempore dignitatis ordine "habeatur."

Terms of the Privilege in reference thereto.

[1] *dicti Germani* in MS. Nero D. i.

[2] *iiii.* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *Turonos* in the MSS.

[4] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

Abbas de Buri nititur supplantare Abbatem nostrum.

The Abbot of Bury St. Edmund's intrigues to obtain the first seat.

Abbas vero Sancti Edmundi, "Hugo" nomine, prædictum Cardinalem agnoscens primam sedem Abbati Sancti Albani assignasse, nimia tristitia affectus, tota nocte diem illum præcedente, quo Domini Papæ Concilio interesse deberet, cum aliis, primam sedem cum suis apparitoribus arripuit: necnon et famulum Abbatis Sancti Albani ab illo loco violenter expulit, totoque noctis illius spatio nusquam recedens, pervigil servare studuit. Sed metuens ne a Domino Papa, seu a Cardinalibus, prima sedes sibi, ad suum dedecus, auferretur, sexaginta marcas argenti, (fratre Hamone, monacho, loco fidejussoris, inibi, quousque redderentur, detento,) Curiæ Romanæ se daturum spopondit.

Abbot Robert is successful in asserting the privileges of his Abbey.

Abbas vero Robertus, ut cognovit, ipsum in causam vocare noluit; quia Rex Angliæ, Henricus Secundus, omnibus prælatis in regno suo degentibus, ne aliquam querelam de qualibet re in Curia deponerent, interdixerat. Proinde Abbas Robertus injurias has, sibi et ecclesiæ suæ illatas, æquanimiter tolerans, libertatem et dignitatem quam Monasterium sibi commissum de hac re a Papa Adriano [1] sibi obtinuerat, necnon violentiam ipsi ab Abbate Sancti Edmundi illatam, in Curia, cunctis videntibus, coram Domino Papa exposuit; sicque pontificalibus ornamentis redimitus juxta eundem Abbatem Sancti Edmundi, supra omnes alios, resedit: nec profuit eidem Abbati Sancti Edmundi dignitatem regalem Martyris ipsius allegasse. Quot vero expensas in eundo et in redeundo exposuerit, quotve munera Domino Papæ et Cardinalibus, et aliis in Curia, munificentia liberali contulerit, perlongum foret enarrare.

Confirmations and privileges obtained by

Porro Abbas Robertus confirmationem compositionis quæ facta fuerat inter Lincolniensem Episcopum et Monasterium Sancti Albani, de subjectione ejusdem ecclesiæ

[1] *sibi* omitted in MS. Nero D. i.

et quindecim ecclesiarum privilegiatarum, a Domino Papa obtinuit; quæ sic incipit,—"Quæ compositione vel "concordia mediante, *etc.*" Item, aliud de Cella [1] [de] Hatfeld, quod sic incipit;—"Justis petentium, *etc.*" Item, aliud de sanctimonialibus benedicendis, non solum de virginibus Deo dicatis, [2] intra Cellam de Sopwelle commorantibus, immo de omnibus aliis quæ [1] [illius] suberant regimini, per Maurum de Langleya suscepit; quem Abbas, domum festinans, in Curia pro hoc negotio dimisit. Quod ita incipit,—"Devotionem et integræ "honestatis constantiam."

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66. — him of the Pope.

Hiis ita peractis, Abbas Robertus, post aliquot dies, resoluto Consilio, a Domino Papa licentiam accepit remeandi; veniensque domum, susceptus est cum processione. Ipse autem, statim ad majus altare accedens, obtulit [3] duas pelves argenteas, pretio quinque marcarum, et duas planetas, aurifrigio ante et retro ornatas. Fecit etiam unum thuribulum argenteum, emitque duo pallia optima, scilicet, de purpura imperiali, unum pretio centum solidorum; et inde capam fecit, ex altero, planetam. Hic quoque fere perfecit pulchram Mariolam, cum pertinentiis. Fecit etiam scribi libros plurimos, quos longum esset enarrare: præterea, thecam Beati Martyris, (quæ tempore Radulphi Abbatis in frusta comminuta est, ut villa de Brantefeld redimeretur,) arte decentissima ex auro et argento, et lapidibus pretiosis, fabricari fecit. Eucharistiam vase pretioso et corona argentea collocavit. Capitulum quoque, et regale locutorium, cum Capella Sancti Nicolai, et tota parte claustri quæ est ante ipsum Capitulum, et lavatorii domum, [4] et longum stabulum equorum, construxit; constituitque ut lampas ardens in stabulo luceret de nocte. Granarium et lardarium, et duo solaria, construxit.

On his return home, the Abbot makes costly offerings at the great altar of St. Alban's.

Other benefactions by him, and improvements made by him in the Abbey.

Nec prætereundum, quod nulli mendicanti sinum,

His charitable and

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.
[2] *inter* in Wats's text.
[3] *duos .... argenteos* in the MSS.
[4] *et* omitted in Wats's text.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

social disposition.

itinerando, clausit misericordiæ. Contigit semel, quod cuidam porrigenti manum ad eleemosynam, argenteum a sistarchio volens extrahere, extraxit aureum; et porrigens mendico dixit;—"Dei voluntas fuit, frater, quod, "stipem quæritans, aureum inveni; quod et tibi do. "Donum Dei nec rescindo nec commuto." Extra claustrum par fratribus, jocundus, et socialis; in Capitulo rigidus, justus, et formidabilis. Magnatibus sæcularibus venerabilis, et velut omnibus pater et superior.

A certain scholar of Montreuil assumes the religious habit at St. Alban's.

[1] Tempore autem hujus Abbatis Roberti, (videlicet, anno prælationis ejus septimo,) contigit quod quidam scholaris, ætate juvenis, moribus autem et litteratura senex, de burgo quodam ultramarino, scilicet, Monstreolo, oriundus, habitum religionis in Domo Sancti Albani suscepit; tum propter ordinis rigorem, et morum disciplinam, quæ tunc quamplurimum in claustro Sancti Albani vigebat, tum propter cognitionem Abbatis Roberti, ipsum attrahentis. Et cum per triennium moram in disciplina novitiali laudabiliter continuasset, et servitium integraliter reddidisset, obtenta licentia, (licet cum difficultate,) partes adiit natales, ut amicos suos et parentes visitaret.

On a visit to his native place, he is elected Abbot of the Convent of Montreuil.

Et cum ad Cœnobium Monstreoli pervenisset, videlicet, Sancti Wyneualli, ubi aliquando in pueritia nutriebatur, Conventus, suo pastore destitutus, ipsum, quia ab ordinata domo exierat, et jam eleganter in ordine informabatur, et quia indigena fuit, elegit in Abbatem suum; et ipse electioni consensit. Et cum infra sibi statutum diem rediisset domum, quasi reus et ordinis transgressor, acclamatus est in judicio Capituli super consensu electionis suæ, sine Abbatis licentia, et conniventia Conventus Sancti Albani, ubi fecerat professionem. Et cum stans in medio, graviter ab Abbate redargutus, se reum confiteretur, et transgres-

[1] The context here, down to—"*per multa tempora*," (p. 181,) follows the words—"*opportunitate, viriliter coegit*," in MS. Nero D. i. See page 166, *ante*.

sionem tantam se promitteret emendaturum humiliter, et se ad hoc tractum et invitum vix voluntati eligentium attestaretur; et sui socii, quos secum adduxerat, monachi, testimonium perhibuissent, ait Abbas, adhuc de simplicitate consensus iratus, illi;—"Frater, inobediens "et nimis supinus fuisti; tanta culpa non remanebit "inulta. Vade sessum depositus." Et ipse, audita hac sententia diffinitiva, humiliter inclinavit [1] se, et ivit sessum in ordine suo, quasi simplex claustralis. Cujus humilitatem et obedientiam, cum etiam qui eum accusaverant et acclamaverant, vidissent, omnes vociferati sunt, dicentes,—"O Domine Abbas, parcendum est cir"cumvento et pœnitenti, ac humiliato." Abbas igitur Robertus, qui præsedit, misertus ait;—"Non intro modo "in judicium cum monacho meo; rigorem ordinis "laxabo, nec pœnam tibi, frater, infligam, quam [2] pro"meruisti. [3] Simplicitate accusatum de culpa excusat "humilitas. Veni, Domine Abbas, juxta me sessum." Et venit humiliter juxta Abbatem sessum: et confitebatur tunc, cum juramento, quod mallet semper claustralis fore, et pauper, quam Abbas et dives. Et rediit domum, et rexit eam feliciter per multa tempora.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

He is censured by Abbot Robert for consenting to the election; but, for his humility, is finally forgiven.

Negligentiæ hujus Abbatis.

Sed quia non est homo qui bonum faciat et non peccet, nec est sub sole qui sine crimine vivat, nunc, (etsi permodicas,) ipsius negligentias enumeremus.

Negligences of Abbot Robert.

Dedit cuidam, fratri suo, "Radulpho" nomine, terram de Syreth, sine conventus sui assensu vel notitia; et Willelmo Basset, et hæredibus ejus, totam villam de Thorp, pro annuis triginta solidis, cum pater ejusdem Willelmi illam terram hæreditarie nequaquam tenuisset. Necnon etiam monachis de Bermondesheie decimas et

Unauthorized or injudicious alienations by him of property of the Abbey.

---

[1] *se* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *meruisti* in Wats's text.

[3] *Simplicitas te accusatum de culpa excusat*, in MS. Nero D. i.; a word, now illegible, being inserted in the margin.

Robert, 18th Abbot, A.D. 1151–66.

omnia parochialia jura de [1] feudo Winebaldi de Bahalun, quod habuit in Brideshorn, in perpetuum possidenda; ea tamen conditione, ut Anniversarium ejus annuatim celebrarent solemniter. Et has duas ultimas conventiones fecit, importunitate sua, a conventu confirmari.

He loses the land of Bradewey through inadvertence.

Adjudicavit quoque Rogero de Meridene terram de Bradeweya, sacramento quorundam militum suorum, in corde et corde loquentium, deceptus; cum idem Rogerus nihil juris in eadem haberet, secundum veritatem et tenorem chartæ Regis Henrici Primi; quam Abbas Robertus Ecclesiam Sancti Albani quolibet tempore habuisse penitus ignorabat.

De morte Abbatis Roberti.

Death of Abbot Robert, 23rd October, A.D. 1166.

Cum autem sæpedictus Abbas Robertus, annis quindecim, et quatuor mensibus et aliquot diebus, Ecclesiam Sancti Albani, sibi commissam, nobiliter rexisset, decimo Kalendas Novembris, pleuri gravatus, quadam nocte Sabbati, oleo infirmorum a venerabili Laurentio, Abbate Westmonasterii, qui tunc aderat, perunctus, apparente illius diei aurora, ab hac luce subtractus est, anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo sexagesimo sexto. Ad quem sepeliendum affuerunt Gilbertus Folioth, Londoniensis Episcopus, Laurentius, Abbas Westmonasterii, Simon, tunc Prior Ecclesiæ Sancti Albani. Sepultus est in Capitulo, quod a fundamentis decenter extruxerat, ante pedes Pauli Abbatis: qui primus pontificalibus redimitus, (prout in sarcophago suo marmoreo testatur ipsius imago,) dinoscitur in hac ecclesia.

He is buried in the Chapter-house, at the feet of Abbot Paul.

The Abbey is temporarily confiscated.

Defuncto autem Abbate, tota Abbathia confiscata ex præcepto Judicis regni; sed ejus cura omnis Priori, et fratri Adæ Cellarario, aliisque fratribus loci, commissa est ab ipso judice, Roberto, Comite Legriæ.

[1] *fudo* in Wats's text.

Debita Ecclesiæ. Symon eligitur in Abbatem.

Inventa quoque est ecclesia tot debitis gravata, quod ad sexcentas marcas summa inveniretur, sicut regiis famulis fuit assummata. Multa enim Christianis, sed plura debebat Judæis. Excusabilis fuit per omnia, propter tot arduorum causas negotiorum, ad votum consummatorum; sed specialitate consanguinea, affini et compatriotali, (prout caro et sanguis revelavit ei,) multa suis contulit donaria. Terram quoque, cum incrementis ipsis, de Gorham, et temerarie fecit confirmari, et illicite ampliari; et in prima constructione Capituli quod fabricaturus [1] fuit, corpora veterum Abbatum nimis abjecte, et sine hominum discretorum notitia, consilio sui cæmentarii, fecit inhumari. Unde mortuo ipso cæmentario per apoplexiam, periit loci memoria. Hinc carnalis affectio, inde negligentia, cor viri enervavit.

Debts of the Abbey.

The burial-places of the early Abbots lost to memory, through the carelessness of Abbot Robert.

Nunciatur Domino Regi de morte Roberti, Abbatis Ecclesiæ Sancti Albani, et planxit eum Rex lamentabiliter. Petitum est igitur instanter concedi licentiam alium loco ipsius subrogandi; quod per quatuor menses et amplius prorogatum est. Victus tandem Rex tædio et importunis precibus, scripsit Domino Londoniensi, ut accederet ad Monasterium Sancti Albani; quatenus in ejus præsentia tres nominarentur, et per ejus rescriptum Regi omne negotium renunciaretur; et nominatorum genus et honestas, cum litteratura et sapientia, ut ipse de tribus eligeret quem mallet.

Preparations for the election of a new Abbot.

Quod et factum est; et renunciantes Regi trium nominatorum et genus et vitam, in Priorem loci, Dominum, scilicet, Simonem, respondit spiritum suum requiescere: et institutus est Symon Abbas Ecclesiæ Sancti Albani, vir vitæ venerabilis, et bene litteratus, Scripturarum et librorum amator specialis. Statimque eodem die, videlicet, decimo tertio Kalendas Junii, in qua fuit dies Dominicæ Ascensionis eodem anno, bene-

Three persons being nominated, the King chooses the Prior, Simon, 20th May, 1167.

[1] *est* in MS. Nero D. i.; *fuit* in Wats's text.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1167–83.

dictus est in monasterio suo a Domino Londoniensi, Gilberto, cognomento "Folioth," nulla professionis mentione, nisi Romanæ Ecclesiæ. Et in ipsa benedictione, ornatus est pontificalibus insigniis.

De probitate Simonis, et libris datis Ecclesiæ per eundem.

Abbot Simon, an encourager of learning.

Symon. Iste vir litteratus et moralis omnem quam potuit diligentiam adhibuit Ordinem sustinere et adaugere, et ad habitum monasticæ religionis viros honestos et litteratos attrahere et congregare; natione Anglus, a primis annis in claustro et rigore Ordinis educatus. Iste, postquam feliciter in curam pastoralem est assumptus, non desiit libros optimos, et volumina authentica et glossata, tam Novi quam Veteris Testamenti, quibus non vidimus nobiliora, scribere, et ad unguem irreprehensibiliter præparare. Quorum numerum longum foret explicare. Sed qui eosdem libros videre desiderat, in [1] almario picto, quod est in ecclesia contra tumbam Sancti Rogeri, Heremitæ, (quod et ipse præcepit ad hoc specialiter fieri,) repositos poterit reperire; et qualis amator Scripturarum idem Abbas extiterit, per ipsos perpendere.

Books copied by his order.

Mutua amicitia inter Abbatem [2] [et] Thomam Cantuariensem.

Abbot Simon consoles St. Thomas, Archbishop of Canterbury, in his afflictions.

Hujus quoque tempore passus est Beatus Thomas, Cantuariensis Archiepiscopus, acerbissimam persecutionem et proscriptionem fere septennalem. Sed et tunc, et ante passionem suam, præcipue hunc Abbatem Simonem, in nullo sibi obligatum vel jure subjectionis astrictum, spontaneum ac specialem habuit [3] consolatorem. Unde contigit ut in Adventu Domini, circa Festum Sanctæ Luciæ, idem Archiepiscopus, Sanctus Thomas,

---

[1] See page 192, *post.*

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.

[3] *et sensit consolatorem,* in MS. Nero D. i.

veniens ad manerium suum de Harwes, ipsum Abbatem Simonem [1] vocavit, ut ad ipsum veniret, colloquium familiare cum ipso habiturum, et solamina mutua cum amico præcordiali suo, post longa pericula, [2] impensurus et accepturus. Et addidit in epistola quam misit, in fine, quod nunquam [3] tantùm consolatione indiguit, sicut tunc; super quo verbo multum obstupuit Abbas.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

The Archbishop sends for him.

[4] Cum igitur Abbas in esculentis et poculentis nobile xenium transmisisset, et ipse, ut ipsum Archiepiscopum visitaret, sequebatur; regratians Archiepiscopus, ait nunciis,—"Accepto utique ejus præsentias, sed ejus "præsentiam plus acceptarem." Cui unus de nunciis Abbatis,—"Domine, ecce! apparet, veniens in foribus." Cui occurrit venienti Achiepiscopus usque ad ostium, et strictis amplexibus et osculis multiplicatis eum benigne recepit. Regratiabatur ei, jocose loquens de ejus adventu, quem vocavit "præsentiam," et de xenio suo, quod "præsentias," vulgariter loquendo, vocavit: quod Gallice auribus sonat, scilicet, sic,—"*De sun present e* "*sa presence.*"

The Abbot sends a present, and immediately follows.

Remark of the Archbishop, on receiving the present.

Nec sese a lacrymis continere potuerunt, et sub compendio seriatim tum dictus Archiepiscopus Abbati pericula, tædia, et labores, quos in transmarinis partibus, procurante Rege Henrico, pertulisset. Ait Abbas,—"Omnia, per Dei gratiam, fine læto jam complentur." At Archiepiscopus suspirans, et manum Abbatis trahens sub pallio, et constringens, ait;—"O amice, amice, tibi "revelabo, quasi mihi alteri, causam [5] [meam]; multo

The Archbishop imparts his sorrows to Abbot Simon.

---

[1] An account of this interview is given in the *Historia Major* of Matthew Paris, *s.a.* 1170, but in somewhat different terms.

[2] *impensurum . . . accepturum*, in Wats's text.

[3] *tanta* in Wats's text.

[4] The context, from this word, down to "*e sa presence,*" is omitted in MS. Nero D. i., and in place of it, is the following;—"*Venit igitur Abbas tam festinanter* "*quam libenter ad eum, qui ab ipso* "*strictis amplexibus et osculis re-* "*ceptus est multiplicatis.*" The account in MS. Claudius E. iv. is borrowed from the *Historia Major*, with some additional particulars.

[5] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

"aliter est de me quam multi opinantur. Jamjam "nova insurgunt persecutionis molimina. Jam enim "Dominus Rex, pater, cum filio, in cujus sinu reposita "fuit spes mea tota, novas machinatur injurias, et "damna rediviva." At Abbas, attonitus, ait;—"Quo-"modo hoc, pater sancte?" At ipse suspiciens, et ab alto trahens suspirium, dixit;—"Bene erit, bene; scio "ad quem finem res vadit, et tendit." Cui Abbas;—"O pater sancte, si in aliquo vos consolari, servire, vel "juvare, potero, peto ut particeps vestri agonis fieri "merear, et mihi confidenter velitis [1] imperari." Et Archiepiscopus;—"Multum pertimesco vexare amicum "meum. Veruntamen placeat vobis ad præsens, caritatis "intuitu, Regem adire [2] Juniorem, et ipsum, [3] eloquentia "qua polletis, reddere mitiorem;" addens,—"Quod "ipsius erga me commotio quasi venas cordis mei in-"terrumpit, et ossium medullas penetrat interiores."

The Archbishop begs Simon to intercede for him with Prince Henry, the younger King.

[4] Quod Abbas hilari vultu annuens, statim ad iter se accinxit, immo quasi ad agonem. Et cum ad Curiam dicti Regis Junioris advenisset, et ipsi Regi innotuisset quod faceret verba pro Archiepiscopo, ab ipso destinatus, verbis contumeliosis, turpius quam enarrari vel scribi deceat, appetitus, cum quodam monacho Cantuariensi, misso cum eo, (scilicet, Ricardo, Archiepiscopi Capellano, qui postea successit ei in Archiepiscopatum,) nihil nisi jurgia, cum minis atrocibus, reportavit. Et erant qui pugnis contortis, et alii qui cultellis semitractis, jurarent horribiliter, quod parvo obice impediebantur, quin eosdem nuncios, qui ex tam manifesto proditore mittebantur, vel eviscerarent vel [5] ementularent; [6] et vix eorum qui in Curia erant discretiores eorum insania refrenabatur.

He is driven from the court of the young King, with threats and menaces.

---

[1] Sic in MSS; possibly, for "*im-*"*pertiri.*"

[2] Prince Henry, the eldest son of Henry II., who had recently been crowned, as joint King.

[3] *mihi, eloquentia,* in MS. Nero D. i.

[4] *Cui Abbas* in Wats' text.

[5] *emntularent* in MS. Claudius E. iv.

[6] Sic in MSS.

Et sic infecto super hoc negotio, immo vix erepti a mortis discrimine, ad Archiepiscopum, eos in spiritu suspenso præstolantem, sunt reversi. Et cum audisset ab ore Abbatis omnia quæ dicta et facta sunt, in castigatum et modicum risum resolutus, Archipræsul ait;— "Fere subarrati martyrii particeps effectus es manifestus; nec tamen penitus immunis es. Pro me enim laborem hunc suscepisti, et tanto viro indigna opprobria. O! quam susurro murmure, quam fascinanti oculo, quam crispanti naso, objurgando respondisset, si alicui suffraganeorum meorum hoc fecisse persuasissem, quod, me exhortante, obedienter complevisti. Abbas carissime, scire potes hujus rei exitum." [1]Et intuens ipsum Abbatem oculo piissimo et fere lacrymanti, ait;—"Domine Abbas, grates tibi refero adu-beres de labore tuo, licet inutili. Non stat per te quin mitigaretur adolescens ille,—

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

The Archbishop expresses his great acknowledgments to Simon, and speaks of his coming martyrdom.

[2]"Non est in medico semper relevetur ut æger;
"Interdum [3]valida plus valet arte malum."

Et subjunxit,—"Sed et ipse sine dilatione portabit judicium, et procidetur, velut a texente, vita sua." Et respiciens clericos suos circumsedentes, addidit, dicens; —"Ecce! amici mei, quid contigit; plus mihi fecit nunc obsequii et honoris iste Abbas, qui in nullo mihi tenetur [4]ascriptus, quam omnes confratres et suffraganei mei Episcopi;" præceperat enim Abbas, recedens ab Archiepiscopo, quando apud Wodestok iter arripuit, Cellarario suo, ut cotidie ipsum Archiepiscopum, qui prope erat, munifice visitaret. Unde ipse Archiepiscopus, in calce sermonis, addidit;—"Primum "quem habui honorem, mihi contulit Beatus Angliæ

He prophecies as to the speedy fate of the [young] King; and speaks in commendation of the generosity of Abbot Simon, and of his Abbey.

---

[1] From this word down to "*divinitus diffinitum est*," (p. 188), the ontext is wanting in MS. Nero D. i.

[2] Ovid, I. *Pont. Epist.* iii. 17.

[3] "*docta*" is the correct reading here, for "*valida*."

[4] A side-note, in a somewhat later hand, suggests "*astrictus*." In the *Hist. Major* it is "*obligatus*."

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

"Protomartyr Albanus, et ultimum." Et hoc dicebat gratissimus ille Archipræsul pro ecclesia de Brantefeld, illi, adhuc pauperi ac juveni, collata per Abbatem Sancti Albani; et pro honore illi apud Harwes, ut dictum est, collato.

The Archbishop declines the Abbot's invitation to St. Alban's; and returns, to pass Christmas in his own church.

Cum igitur Abbas, domum rediturus, peteret Archiepiscopum obnixius, junctis manibus, ut dignaretur, caritatis intuitu, Domum Sancti Albani ad Natale quod imminebat sua desideratissima præsentia illustrare, et tenere ibidem Festum Christi nati, et Angliæ Protomartyris, respondit [1] obortis lacrymis Archipræsul;—"O "quam libenter vellem; sed multo aliter de me divi- "nitus diffinitum est. Vade nunc, cum Dei et mea "benedictione. Instat Dominicæ Nativitatis solemni- "tas, quam prosperam et jocundam Dominus, et Mar- "tyr ejus, efficiant in domo tua, quam Deus conservet. "Non potes abesse. Ora pro me Beatum Martyrem, "patronum tuum, et nos pro vobis orabimus. Et ego "qualecumque festum in mihi commissa ecclesia Do- "minus providebit, celebrabo." Et sic valedicto ad invicem, [2] non sese iterum in hac vita visuri recesserunt, unus, scilicet, ab altero.

Martyrdom of St. Thomas, and his miracles. Regrets of Abbot Simon, for not having suffered with him.

Infra quindecim dies post hos continuatos, passus est beatus Martyr Thomas, ut mundus novit, in ecclesia sua; et cito post mirifice, non tantum in hac, sed et in remotis claruerunt ipsius miracula regionibus. Ha! quotiens inenarrabilibus gemitibus et fletibus postea suspirans, Abbas Simon, hæc commemorans, ait;—"Heu! heu! mihi misero. Heu mihi indigno! "quod non merui ipsum etiam in morte sequi; "quod non merui pro eo, in hac sua causa, vel aliquo "membro mutilari, vel potius detruncari. Vere, Deus, "cujus judicia abyssus multa, non sic de me, misero "peccatore, taliter ordinasti."

---

[1] *abortis* in MS. Claudius E. iv.

[2] *sunt* is inserted here in the MSS., erroneously.

Theca exterior Sancti Albani.

Iste piæ memoriæ Abbas Simon ex eo tempore cœpit provide ac sapienter thesaurum non modicum auri et argenti, et gemmarum pretiosarum, diligentissime coadunare, et thecam exteriorem, quam nos "feretrum" appellamus, (qua ipso tempore nullam vidimus nobiliorem,) cœpit per manum præcellentissimi artificis, Magistri Johannis, aurifabri, fabricari; et tam laboriosum, sumptuosum, et artificiosum opus infra paucos annos feliciter consummavit; et loco suo eminentiori, scilicet, supra majus altare, contra frontem celebrantis collocavit, ut in facie et in corde habeat quilibet celebrans Missam super idem altare Martyris memoriam: [1] idcirco in objectu visus celebrantis, Martyrium ejusdem, scilicet, decollatio, figuratum. In circuitu autem feretri, videlicet, duobus lateribus, fecit vitæ Beati Martyris seriem, quæ fuit arrha et præparatio passionis suæ, eminentibus imaginibus de argento et auro, opere propulsato, (quod vulgariter "levatura" dicitur,) evidenter [2] effigiari. In capite vero quod respicit Orientem, imaginem Crucifixi, cum Mariæ et Johannis [3] iconibus, cum diversarum gemmarum ordine decentissimo, veneranter collocavit. In fronte vero Occidentem respiciente, imaginem Beatæ Virginis, puerum suum tenentis in gremio, eminenti opere inter gemmas et pretiosa monilia aurea, in throno sedentem incathedravit. Et sic ordine [4] martyrum in tecto utrobique disposito, theca in crispam et artificiosam cristam consurgit; in quatuor angulis, turribus fenestratis, tholis crystallinis cum suis mirabilibus, quadratur venusta. In ipsa igitur, quæ miræ magnitudinis est, ipsius Martyris theca, (quæ quasi ejus conclave est, et in qua ipsius secreta ossa recondi dinoscuntur,) ab Abbate Gaufrido fabricata, convenienter reconditur.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

Description of the Shrine of St. Alban, elaborately completed by order of Abbot Simon.

The chest, made by Abbot Geoffrey, containing the bones of St. Alban, is placed within it.

---

[1] *et idcirco* in MS. Nero D. i.

[2] *effigari* in MS. Claudius E. iv.

[3] *yconis* in the MSS.

[4] Sic in MSS. Qy if not *martyrii*.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

Dedicatio Capellæ Hostiæ.

Dedication of the Chapel of St. Cuthbert, by the Bishop of Durham.

Ad hujus quoque instantiam Abbatis, Episcopus Dunelmensis dedicavit Capellam Sancti Cuthberti, quæ est juxta claustrum Sancti Albani, in honorem ejusdem Sancti Cuthberti et Sancti Johannis Baptistæ, decimo sexto Kalendas Junias. Quam postea renovavit Abbas [1] Willelmus, et ampliavit decenter,—sed hæc in sequentibus.

Nobilia dona data Ecclesiæ per Simonem Abbatem.

Abbot Simon presents to his church a golden chalice, of marvellous workmanship, and a vessel for the Eucharist.

Idem quoque Abbas Simon unum calicem aureum magnum, quo non [2] vidimus in regno Angliæ nobiliorem, ex auro primo et purissimo, opere tali materiæ convenienter gemmis pretiosis redimitum, et subtilissimo intricatorum flosculorum opere delicato venustatum, Deo et Ecclesiæ Sancti Martyris Albani fabricavit et contulit, in memoriam sui sempiternam. Quem calicem fecit Magister Baldewynus, aurifaber præelectus. Fecit præterea per manum ejusdem Baldewyni unum vasculum speciali admiratione dignum, ex auro obryzo et fulvo, adaptatis et decenter collocatis in ipso gemmis impretiabilibus diversi generis, in quo etiam

[3] "Materiam superabat opus,"—

Cup presented to the Abbey by King Henry II.

ad reponendam Eucharistiam, [4] supra majus altare Martyris suspendendum. Quod cum Regi Henrico Secundo innotuit, unam cuppam nobilissimam ac pretiosissimam, in qua reponeretur et ipsa theca immediate continens Corpus Christi, Ecclesiæ Sancti Albani gratanter ac devote transmisit.

Præterea, idem Abbas Simon unum calicem aureum parvum, succinctæ brevitatis et laudabilis schematis,

---

[1] *Guilielmus* in Wats's text.
[2] *videmus* in Wats's text.
[3] Ovid, *Metam.* ii. 5.
[4] *super* in Wats's text.

quo cantatur Major Missa cotidiana; et duos alios calices argenteos, irreprehensibiliter compositos, (quorum uno canitur de more Missa Matutinalis, et altero ad altare Beati Petri,) per manum dicti aurifabri Baldewyni, Deo et Ecclesiæ Beati [1]Albani fabricari fecit, et contulit, ut memoria in benedictione perduret.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

Item dona data per ipsum.

Idem quoque Abbas [2][dedit] unam nobilem crucem, laminis aureis coopertam, in cujus medio monile aureum venuste collocatur; et in ipso monili pars bona ligni Dominici continetur. Quam crucem etiam constituit præcipuis festis ab uno fratrum, inter manus supposito manutergio, in processionibus cum præambulis ante conventum, inter alias duas [3]cruces, quas conversi elevatas bajulant, ut ab omni populo devote adoretur, veneranter deportari; et post processionem, in capside Martyris, (quam "feretrum" appellamus,) tanquam specialem thesaurum [4][recondi], et die Dominicæ Passionis a toto conventu adorari.

A cross made by Abbot Simon's order, containing wood of the true Cross.

Nec prætereundum, (immo speciali titulo conscribendum, et cæteris pietatis ejus operibus adjiciendum,) quod idem Abbas Simon unum vas mirificum, per modum scrinii compositum, (cujus arcam schema quadrat venustissimum; culmen vero per modum feretri surgendo coartatur, et undique circulis elevatis orbiculatur, in quibus historia Dominicæ Passionis imaginibus fusilibus figuratur, et per totum laminis ductilibus solidæ spissitudinis, ita, scilicet, quod basibus vel sustentaculis ligneis non indiget,) Deo et Ecclesiæ Sancti Martyris Albani, ad perpetuum ipsius ecclesiæ honorem et decorem, contulit fabricatum.

He gives a costly vessel to the Abbey, made after the manner of a shrine.

Et ad perpetuandam ipsius, cum benedictione, memoriam, constituit ut in Dominica Palmarum Corpus

The body of Our Lord to be borne

[1] *Martyris Albani* in MS. Nero D. i.

[2] Omitted in the MSS.

[3] *crucis* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[4] Omitted in the MSS.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166-83.

in procession in the said shrine.

Dominicum in ipso scrinio veneranter reponeretur, et ab aliquo fratrum, moribus et ætate venerabili, in casula alba usque ad papilionem in Cœmeterio, de pretiosissimis palliis compositum, nisi inclementia auræ impediatur, et tunc in Capitulum, deportaretur; duobus fratribus, in cappis, brachia bajulantis dictum vas [1] sustentantibus. Et eodem modo, sequente processione, ad ecclesiam venerantissime reportaretur; ut videant fideles quanto honore dignum sit sacrosanctum Corpus Dominicum, quod ipso tempore se exposuit flagellandum, crucifigendum, et sepeliendum.

De Scriptoribus suis, et donis datis.

Books copied under Simon's inspection, and placed in a special Aumbry.

Notandum quoque, quod iste immortalis memoriæ Abbas Simon duos vel tres electissimos scriptores continue in camera sua honorifice sustinuit; unde librorum optimorum copiam impretiabilem ad unguem præparavit, et, in speciali [2] almario reposuit picturato. Scriptorium quoque, tunc temporis fere dissipatum et contemptum, reparavit, et quasdam laudabiles consuetudines in ipso innovavit; et ipsum ampliavit redditibus, ita ut omnibus sequentibus temporibus debeat Abbas, qui pro tempore fuerit, unum habere scriptorem specialem. Iste quidem, præter libros pretiosissimos, quos longum esset enumerare, pelves [3] argenteas, et alia multa vasa et ornamenta, Deo et ecclesiæ, Sancto Martyri conferendo, præsentavit.

He makes provision for a succession of copyists in the Scriptorium.

Sanctus Amphibalus est inventus.

Invention of St. Amphibalus, in the time of Abbot Simon.

Operibus igitur pietatis ac innatæ liberalitatis exigentibus, meruit hic indelebilis memoriæ Abbas Simon inventor esse Beati Amphibali, sociorumque ejus, indice Beato Albano. Temporibus enim ejusdem, omni plena gaudio spirituali et sæculari, omnique prose-

[1] *honorifice sustentantibus* in MS. Nero D. i.

[2] As to this Aumbry, see page 184, *ante*.

[3] *argenteos* in the MSS.

quenda laude, memorata Inventio est veneranter celebrata; ita quod per Martyrium Beati Thomæ, et Inventionem Sancti Amphibali, quæ in uno septennio contigerunt, et, tempore hujus Abbatis, multiplicatis miraculis videretur sæculum renovari. Cujus Inventionis seriem si quis videre desiderat, revolvat [1] Chronica præsentis libri, usque ad annum Gratiæ millesimum centesimum septuagesimum [2] octavum, ubi ipsam plenius descriptam poterit reperire. Quam etiam si diligens lector inspiciat, poterit indubitanter certificari quod Beatus Albanus in ecclesia sua, loco suæ passionis fundata, et non alibi, sicut somniant Elyenses, requiescit. Qui abinde exivit, cum iret ad domum [3] Roberti, ut eum Redburnam duceret, de loco Inventionis erudiendum; et, post rei indicium, ipsum Robertum reduceret. Et cum venirent ante ecclesiam, Martyr in suam se recepit domum, et Robertus, valedicens ei, ad suam processit.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

Proof that the body of St. Alban rests in his own church.

De negligentiis, et morte ejus.

Sed quia non vivit homo super terram, nec etiam infans unius diei, sine offendiculo, errores ipsius, quia respectu bonorum operum suorum breves, breviter transcurramus. Moriens, Abbathiam suam ære alieno obligatam plusquam secentis marcis contra Judæos, sine aliis debitis, quæ ad ducentarum marcarum et amplius summam excreverunt, dereliquit. Unde Aaron Judæus, qui nos tenuit sibi obligatos, ad Domum Sancti Albani, in superbia magna et jactantia, cum

Negligences of Abbot Simon.

He leaves the Abbey in debt.

Boast of Aaron, the Jew.

[1] This is a reference to the *Historia Major* of Matthew Paris, borrowed mostly (in the earlier part) from Roger of Wendover. The original copy of his *Gesta Abbatum* (the first 23) and the *Historia Major* were probably either written, or intended to be written, in one and the same volume.

[2] *septimum* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] See the account of St. Alban's appearance to this Robert, in the *Historia Major*, above referred to, *sub anno* 1178.

Simon, 19th Abbot, A.D. 1166–83.

minis, veniens, jactitabat se feretrum [1] Beato Albano nostro fecisse, et ipsi, dehospitato, hospitium de pecunia sua præparasse.

Simon enriches his kinsfolk, at the expense of the Abbey.

Præterea, quod non sine cruentato corde referimus, consanguineos suos, carnali affectu effœminatus, plusquam deceret virum religiosum, (mortuum, videlicet, sæculo,) dilexit, et bonis Crucifixi saginavit. Et non tantum pauperes et indigentes, sed et milites et magnates sese ingerentes, et consanguineos, cum non essent, fingentes, locupletavit. Propter quod, nemora Sancti Albani in magna parte succidit, et multa bona, quæ fecisse potuit, omisit.

Death of Abbot Simon, A.D. 1183.

Iste Abbas Simon, cum circiter annos quindecim Ecclesiam Sancti Albani rexisset, et ordinem monasticum in rigore disciplinæ et justitiæ commendabiliter rexisset, anno Gratiæ millesimo centesimo octogesimo [2] octavo, debita naturæ persolvens, viam universæ carnis est ingressus.

De Garino Abbate.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Garinus huic successit, de [3] Cantebrugia stirpe mediocri oriundus. Iste in sæculo, ante susceptionem habitus, magnæ famæ extitit, et celebris nominis, propter honestæ vitæ suæ reverentiam, litteraturæ excellentem peritiam, et corporalis elegantiæ pulchritudinem. Hic cum fratre suo, Magistro Matthæo, similibus dotibus, etsi non tantum, insignito, in physica apud Salernum eleganter atque efficaciter erudito, in claustro Sancti Albani habitum religionis suscepit: et infra breve tempus idem Magister Garinus, propter vitæ excellentiam virtuosæ, et litteraturæ copiosam peritiam, et personæ elegantiam, in Priorem electus et creatus est.

Master Matthew, brother of Abbot Warin, educated at Salerno.

Assumpto igitur, ut prædictum est, de medio piæ

---

[1] *Beato* omitted in MS. Nero D. i.

[2] Sic in MSS.; but erroneously, for *tertio* (A.D. 1183).

[3] *Canbrugia* in the MSS.

memoriæ Abbate Simone, et vacante Abbathia, tractatum est de alio substituendo. Electus est igitur in Abbatem Dominus Garinus, Prior; in cujus electionem totus conventus [1] consensit unanimiter, præter Dominum [2] Willelmum Martel, Sacristam, ad eandem dignitatem, secus quam deceret, aspirantem. Asserebat enim quod idem Garinus, strabo fere, penitus visu privabatur; natalia trahens ex vulgaribus burgensibus, solis emolumentis denariorum qualitercunque inhiantibus. Quos etiam probrose in propatulo "salinarios" appellavit. Præconizabat etiam eum, cum fratre suo, Matthæo, totum conventum miserabiliter conculcaturum, si in Abbatem eligeretur, atque dispersurum; nec auderet quisquam mutire contra eos. Nec omnino suam sententiam in posterum hæc fefellit opinio, sicut sequens sermo declarabit.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Abbot Warin formerly Prior. William Martel, the Sacrist, opposes his election, with various insinuations.

Porro, cum non potuit unius oblocutio universitatis fixum propositum impedire, electus et creatus est idem Garinus in Abbatem, et in die Nativitatis Beatæ Virginis munus benedictionis suscepit. Nec multo post, in potestate plenaria solidatus, fratrem suum, præmemoratum Matthæum, in Priorem sublimavit. Habuerunt etiam hii duo, (scilicet, Abbas et Prior,) quemdam nepotem, Magistrum, videlicet, Garinum, in Decretis lectorem nominatissimum. Erat [3] enim avunculis suis in venerabili gestu, et vitæ honestate, et litteratura, consimilis, ut vere nepos talium, immo potius frater, dici mereretur, et agnosci. Hii tres, quanquam sæculares, conversationis [4] honestæ et vitæ puritate, monachi censeri promeruerunt. Iste Magister Garinus, et frater ejus, [5] Magister Matthæus, et eorum nepos, Magister Garinus, et duo eorum discipuli et socii, Fabianus et Robertus de Salerno, voverunt se fore apud Sanctum Albanum habitum religiosum suscep-

Master Matthew, brother of Warin, elected Prior.

Master Warin, the younger, their nephew, learned in the law.

---

[1] *consentit* in MS. Nero D. i.
[2] *Gulielmum* in Wats's text.
[3] *autem* in MS. Nero D.
[4] *honestate* in MS. Nero D. i.
[5] Omitted in Wats's text.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183-95.

Warin, the younger, dies a secular.

Warin, the younger, keeps a celebrated school at St. Alban's.

Application by Alexander Nequam (Neckam) relative thereto, and answer of Abbot Warin.

Strict alliance between the uncles and nephew, and their great influence.

Flatterers are multiplied.

turos, admoniti visione speciali et spirituali. Omnesque hii votum impleverunt, præter Magistrum Garinum, nepotem Abbatis Garini: ille tamen quod habitu omisit, vita honesta complevit. Obiit [1] Magister [2] Matthæus, sæcularis, apud Sanctum Albanum, videlicet, juxta domum Sanctimonialium de Sopwelle.

Hic, de quo sermo fit, [2] Matthæus, [3] pluribus annis scholam rexit in burgo Sancti Albani, qua tunc temporis vix inveniretur in Anglia schola melior vel fructuosior, aut scholaribus utilior vel copiosior. Quod bene testabatur et sensit Magister Alexander, cognomento "Nequam," qui eundem Garinum in scholæ regimine præcesserat. [4] Hic cum temporis anno, scilicet proximo transacto, apud Dunestaple scholam rexisset, vocavit eum Abbas Garinus hiis litteris breviter et jocose scriptis;—petiverat enim idem Alexander Nequam scholam Sancti Albani instanter,—"Si bonus es, "venias, si nequam, nequaquam." Cui tam breviter et jocose rescribens Alexander ait,—"Si velis veniam, "sin autem, tu autem;" acsi diceret,—"Non multum "curo."

Hic Magister Garinus ad leges et decreta se transtulit; avunculis suis sibi librorum copiam et alia subsidia fraterno affectu liberaliter ministrantibus. Hii igitur tres, quasi—[5] "Triplex funiculus, qui de facili non "rumpitur," multos nobiles ac potentes, tam sæculares, laicos et prælatos, quam cucullatos, sibi amicissimos reddiderunt: nec fuit qui voluntati Abbatis auderet obviare. Multiplicati sunt igitur adulatores, dicentes eum beatum; quorum sermones, melliti super favum, et

---

[1] *autem Magister* in MS. Nero D. i.

[2] Sic in MSS.: evidently an error for "*Garinus*," meaning the nephew, who remained a secular.

[3] *pluribus annis* omitted in Wats's text.

[4] *pluribus annis. Hic Magister*, in Wats's text. The whole of the passage—"*Hic cum temporis* ..... "*multum curo*," is omitted in MS. Nero D. i.

[5] *Eccles.* iv. 12.

molliti super oleum, ipsum deceperunt, et constantiam viri enervarunt, sicut patebit in sequentibus manifeste.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Querimonia Episcopi Lincolniensis, et responsio Regis pro domo nostra.

King Henry II. visits the Abbey, accompanied by Walter de Coutances, Bishop of Lincoln, (A.D. 1183, 4).

Contigit autem una dierum, quod Dominus Rex Henricus Secundus venit ad Sanctum Albanum, hospitaturus; cui occurrens Abbas, ipsum cum omni gaudio et reverentia suscepit. Erat autem Regi acceptissimus, et propter sui liberalitatem et dapsilitatem carissimus. Postulavit igitur in crastino Rex, ut, intrans Capitulum, fratres suos visitaret; fatebatur enim se esse confratrem Conventus et monachum Sancti Albani. Et cum more suo demissa facie humiliter ingrederetur, sequebatur eum multorum series nobilium; inter quos fuit proximior Lincolniensis Episcopus, Walterus de Constantiis, cito post hæc creatus in Archiepiscopum Rothomagensem. Et cum sedisset Rex in sede media, ubi moris est Abbati sedere, inclinans hinc indeque conventum salutavit, instanter deprecando, ut pro ipso et Regina, et liberis suis, necnon pro statu regni, Deum indefessis precibus postularent. Quod et conventus devote concessit, et se multiplici merito hoc debere facere contestabatur.

The Bishop complains that the Abbey has been emancipated from the dominion of his See.

Et ait [1] Episcopus Lincolniensis, (qui juxta latus Regis immediate consedit sinistrum, Abbate vero a dextris proximo collocato);—"Domine mi, Rex, derogatum est mihi in emancipatione hujus nobilis Abbathiæ; multum et enormiter mutilatur Ecclesia Lincolniensis, mihi a vobis commissa, in abscissione tam nobilis membri. Habeo arduam, ex permissione vestra, adversus Abbatem hunc movere quæstionem. Quicquid egerit prædecessor meus, qui simplex nimis fuit, et benignus, circumventus, novit mundus quod

[1] *Waltero Episcopus* in Wats's text.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

The King rebukes the Bishop; and declares himself protector of the Abbot and Convent.

"hæc ecclesia subjecta est Lincolniensi, et quod erratum est expedit ut revocetur." Abbas vero, hæc audiens, collecta ad se manica, manum denudatam exposuit, et ponens eam super genu Regis, ait,—"Ecce! "pax mea;" acsi diceret,—"Ecce! testis et mediator "pacificæ compositionis inter nos initæ et confirmatæ. Et Rex;—"Per oculos Dei, verum est; interfui com"positioni. Quid est quod attentas machinando sus"citare, Domine, Lincolniensis Episcope? Credisne "hæc facta fuisse sub capa? Ego et electissimi de "regno [1] interfuere; et quod super hæc factum est, "scriptis irrefragabilibus roboratum est, et magnatum "testimonio confirmatum. Stat sententia. Quicunque "huic Abbati et Conventui adversabitur, et mihi [2] ad"versarius constituetur. Quid quæris tangere pupillam "oculi?" Quibus verbis Episcopus, quasi fulgure, percussus, obmutuit; nec est ausus postea, (sicut nec [3] de jure potuit aut debuit,) conceptam litem aliquatenus suscitare.

The Abbot listens to flatterers.

Bishop Walter is made Archbishop of Rouen, (A.D. 1184).

Extunc igitur, in statu prosperitatis roboratus, cœpit adulatorum sibillis credere et adhærere, et eorum qui amici sunt fortunæ sectari consilia, et voluntates adimplere; sicut finalis sermo manifeste declarabit. Nec multo post, dictus Episcopus, Walterus Lincolniensis, in Rothomagensem Archiepiscopum postulatus est, et creatus.

Quædam Statuta Abbatis Garini.

Abbot Warin enacts that the bodies of the monks shall in future be buried beneath stone sepulchres.

Quasdam nempe consuetudines, ab antiquo conservatas, volens multis placare, idem Abbas Garinus in nova statuta commutavit. Quod factum multis videbatur temerarium, multis utile, honestum, et commendabile. Inter quæ constituit, licet Sacristariam aliqua possessiuncula ampliasset, ut corpora monachorum defunctorum,

---

[1] Sic in MSS.

[2] *adversari* in Wats's text.

[3] *de* omitted in Wats's text.

quæ antea cunctis temporibus sub solius terræ cespite solebant sepeliri, omnibus temporibus sequentibus in lapideis sepulcris, quod ei videbatur honestius, reconderentur.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Veruntamen a sinistre interpretantibus hoc fuisse factum asserebatur in odium [1] Willelmi Martel, tunc Sacristæ; qui electioni suæ noluit consentire, immo strabum, superbum, et suorum compatriotarum, (quos omnes, licet remotissimos, consanguineos reputaverat,) vocavit indiscretum promotorem, palam fuisse et fore protestatus est. Hæc igitur videbantur fieri in ejusdem [1] Willelmi gravamen sumptuosum.

This said to have been done through spite against Martel, the Sacrist.

Iste quoque, quod nullius morsu detractionis potuit corrodi, diligentia ac strenuitate fratris Reymundi, (qui postea in Priorem hujus ecclesiæ creatus est, et post multas injuriosas tribulationes, apud Thinemuam, vitam ærumnosam,—quo per odii ultionem quasi in exilium missus,—feliciter terminavit,) viriliter et efficaciter, non sine multæ [2] pecuniæ effusione, et laboris continuitate, a Romano Pontifice, Clemente, nobile ac incomparabile Privilegium, quod in præsenti præscribitur volumine, et sic incipit,—"Religiosam vitam eligenti- "bus, *etc.*," impetravit. Unde ipse, primus inter Abbates hujus ecclesiæ, cum sandalibus, chirothecis, et annulo, licenter ac gaudenter celebravit.

Abbot Warin obtains of Pope Clement III. a Privilege as to the wearing of sandals, gloves, and ring, at Mass.

Constitutio ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pratis.

Iste quoque, oraculo cujusdam fidedigni apud Waldenam nati, et nocturna visione, admonitus, ecclesiam Sanctæ Mariæ de Pratis cum suis fundavit [3] ædificiis. Apparuit enim ipsi Waldenigenæ memorato, dum alto somno quiesceret, quædam venerabilis persona, videlicet, clericus, ad instar radii solaris perlucidus; qui,

St. Amphibalus desires that the ground where his relics have been found may be deemed holy.

[1] *Gulielmi* in Wats's text.

[2] *pecuniæ* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[3] *co-ædificiis* in MS. Nero D. i.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1185–95.

requisitus, asserebat se esse Sanctum Amphibalum, Beati Albani, Anglorum Protomartyris, magistrum et conversorem; in quo sibi bene complacuit, et in ipsius gloria congloriabatur. Dixit insuper, et asseruit, locum ipsum in quo cum idem Sanctus Amphibalus cum suis sociis inveniretur, et eorum reliquiæ versus Sanctum Albanum deportarentur, et obviam feretrum Beati Albani veheretur, venerabilem fuisse, et Deo et sanctis Martyribus ipsis carissimum. Et addidit,—"Vade "igitur ad Abbatem [1] Garinum, et vice mea dic ei "ut locum ipsum condigna extollat veneratione."

Miraculous proof, confirmatory of the intervention of St. Amphibalus, in the unusual lightness of the shrine of St. Alban.

Venit [2] fidelis ille nuncius, et omnia prædicta, quibusdam intersignis confirmata, ipsi Abbati seriatim retexuit. Abbas autem ipsi viro, quem circumvolans fama veridicum et fidelissimum prædicavit, non tantum fidem, sed et favorem, adhibuit; recolendo quod—[3] "Dominus infirma mundi eligit, ut fortia confundat," et in sua peritia nimis confidentes. Nec tamen absque multis indiciis, immo miraculis, ipsa relata fidedigna comprobavit. Contigit enim, quod tempore prædecessoris sui, felicis recordationis, Simonis Abbatis, quando versus Sanctum Albanum inventæ Sancti Amphibali reliquiæ tam solemniter quam gaudenter portarentur, et eis obviam Beati Albani feretrum, (conventu, festive induto, consequente,) bajularetur, adeo leve factum est, ut a duobus fratribus, immo etiam ab uno, sine difficultate veheretur: quod tamen aliis temporibus vix a quatuor de loco ad locum non remotum solet transportari. Præterea, in ipsa obviatione, terra diutissimo adusta [4] caumate, et suo cespite viduata, (quæ nec fructus nec fruges promittebat,) subita imbrium inundatione respiravit; ut marcida et mortua revirescerent rediviva.

Item, induviæ festivales, quibus audacter conventus

---

[1] *Warinum* in MS. Nero D. i.

[2] *igitur fidelis* in MS. Nero D. i.

[3] I. *Cor.* i. 27.

[4] *chaumate* in Wats's text.

induebatur, cum nulla aeris serenissimi immutatio, pallor, nubes, vel nubecula, apparuisset, [1] [et], ut dictum est, terra arida et rimosa repentina inebriatione perfunderetur, nulla penitus labe vel deterioratione, cappæ aurifrigiatæ, et opere plumario pretiose [2] redimita, damnificata lædebantur; unde locus memoratus veneratione merito dignus censebatur, et ab ipso Abbate multo tempore sanctus et carus habebatur. Credebat igitur indubitanter, quod si ibidem, secundum admonitionem sancti viri a Beato Amphibalo, ut dictum est, destinati, ecclesiam construeret, Deo placens, felix susciperet in spiritualibus et temporalibus proventibus incrementum. Nec eum fefellit fides aut opinio, futura tunc, nunc autem præsenti, prosperitate comprobante.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

The Abbot determines to build a church on the spot.

Ædificaturus igitur, cœpit fundamentum ita initiare, ut infra breve tempus [3] cœpta perficeret, dotaret, ditaret, religiosis inhabitaret, et instrueret religione, ne invective ei possit objici et dici [4] quia,—[5] "Cœpit ædificare, et non potuit consummare." Et cum consummaretur, præfecit eidem ecclesiæ patronam Beatam Dei Genitricem, et in ejusdem honore dedicari; præfecitque magistrum et procuratorem domui illi fratrem Johannem de Waldene, ipsius filium, cui facta est prædicta revelatio. Qui postea ipsi domui, quasi [6] apis argumentosa, multa bona, ex innata sibi industria, et gratia a Deo collata, adeptus est; et, licet laicus, simplicioribus prædicando, multos [7] informavit, et, ad virtutes evocans, a vitiis refrenavit. Erat etiam regibus, prælatis, et aliis magnatibus, acceptus et gratiosus.

The House of St. Mary des Prez is built there.

John de Waldene, son of the person to whom the revelation was made, is made first master thereof.

His great virtues.

Ædificata igitur ecclesia, et dedicata, constructisque decenter officinis, pia consideratione constituit quasdam

Leprous nuns are established

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[2] *redimitæ ..... damnificatæ*, in Wats's text.

[3] *cœptu* in Wats's text.

[4] *quod* in Wats's text.

[5] *Luke* xiv. 30.

[6] *apes* in the MSS.

[7] *et informavit* in MS. Nero D. i.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

there; at a due distance from the leprous men of the Hospital of St. Julian.

mulieres leprosas ibidem includi, et velatas quibusdam limitatis regulis artavit, ne vagæ sæcularibus erroribus involverentur. Quas quidem leprosas, a virorum leprosorum mansionibus Hospitalis Sancti Juliani non multum semotas, sequestrans amovit; et in dicto loco, ubi decentes officinas, cum claustro, Abbas memoratus construxerat, ut dictum est, includi constituit; ne amplius detestabilibus excessibus, quibus ante diffamabantur, viri et mulieres in sæculo commacularentur. Utrobique, utriusque terminis exeundi limitatis, evagandique castigata licentia, precibus, (quas norunt tam ipsæ mulieres infirmæ, quam viri,) sedulo incumbentes, negligentias, si quæ,—quod absit,—Conventui Sancti Albani contigerint, suppleant diligenter.

Abbot Warin makes provision for St. Mary des Prez; but at the expense of St. Alban's.

Igitur, quasi pro finali bonorum operum suorum clausula, Abbas Garinus illius domus, quam a fundamentis construxerat, et "Beatæ Mariæ de Pratis," propter prata circumjacentia, nomine congrue intitulaverat, possessiuncularum tali charta confirmavit donationem, ne temporis posteritas illam aliquando annullaret. In qua quidem, multorum judicio, pietas, sed in parte, discretione perpenditur mutilata; quia illi ecclesiolæ collata beneficia in gravamen non modicum cœnobii diatim magis ac magis videntur redundare.—

Charta Abbatis et Conventus.

Charter granted by the Abbot and Convent to the House of St. Mary des Prez. A.D. 1194.

"Garinus, Dei gratia, Abbas Ecclesiæ Sancti Albani, et "Conventus ejusdem loci, omnibus fidelibus ad quos hoc "præsens scriptum pervenerit, salutem. Opera pietatis quæ "Dei fiunt intuitu, in divinis esse signata thesauris, et fe- "licem a Domino mercedem habitura, devotio fidelium non "ignorat. Quod nos diligenti consideratione pensantes, com- "muni voluntate et assensu concedimus, et confirmamus hoc "scripto præsenti, infirmis fœminis Sanctæ Mariæ de Prato, "locum ipsum in quo ecclesia earum constituta est, simul "cum officinis ex utraque parte publicæ stratæ; simul cum via "in fine agri arabilis, et prati de Kyngesburi; et, ad earum sus- "tentationem, omnes procurationes, quæ pro Abbatibus de-

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

" functis dari solent, et in perpetuum pro Abbatibus morituris " dabuntur, cum procuratione Regis Offæ, et Regis Henrici, " et Adriani Papæ, quam cito vacaverint, cum potibus et cibis " ad easdem procurationes deputatis. Et donec vacent, per- " cipient de Cellario nostro quatuor panes, et unum de " Sopwelle, quales modo percipiunt, et eandem mensuram " [1] cervisiæ, et fercula de coquina. Concessimus etiam eis " primum panem et ultimum de qualibet fornata curiæ " nostræ, in perpetuum. Et quiete molant qualibet septi- " mana unam summam de yvernagio ad molendinum quod " vocatur 'Dichmulne,' et alteram summam de brasio ad Malt- " mulne. Et quia caritatis mandatum latum nimis est, " ipsius intuitu opera pietatis circa prædictas infirmas fœminas " dilatamus, adjicientes et concedentes, ut quælibet illarum " habeat unam veterem pelliceam monachi singulis annis, et " froccum unum, usque ad numerum tresdecim. Et ut habeant " eleemosynam illam quam Gaufridus Abbas dedit Sweino, " provendario suo; scilicet, tres denarios omni septimana " per annum de tholoneo villæ Sancti Albani. Concedimus " quoque, intuitu divinæ remunerationis, ut Capellanus, et " clericus ejus, qui ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Prato servient, " honestam sustentationem de domo nostra percipiant; Capel- " lanus, videlicet, unum panem monachi, et duas mensuras " [1] cervisiæ monachorum, et duo fercula de coquina hospitum, " singulis diebus percipiet: clericus vero unum panem " armigeri, et unam mensuram [1] cervisiæ militis, et unum " ferculum de coquina hospitum. Concedimus etiam, ad opus " prædicti Capellani et clerici, unam marcam de ecclesia de " Waldene singulis annis, ad quatuor terminos in perpetuum " accipiendam; scilicet, ad festum Sancti Michaelis quadra- " ginta denarios, ad Natale Domini totidem, ad Pascha quad- " raginta denarios, et ad festum Sancti Johannis Baptistæ " totidem; et dimidiam marcam de ecclesia de Newham, ad " eosdem terminos. Concedimus quoque eis totam decimam " dominii nostri de Luitona; et ut habeant domunculam in " curia nostra, in qua prædicta decima reponatur; serviens " etiam qui colliget hanc decimam, comedat cum familia " nostra. Et omnem decimam dominiorum quæ ad ecclesias " pertinent, quas personæ jurisdictionis nostræ nunc de no- " bis tenent, et in posterum tenebunt, salvo jure eorum qui " nunc tenent. Et totam decimam redditus domus lapideæ " super murum cœmeterii nostri, ab Abbate Warino con-

[1] *servisiæ* in MS. Claudius E. iv.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

"structæ. Ad hoc, instinctu caritatis, concedimus eis "omnes redditus, qui tempore Warini Abbatis ad usus ec-"clesiæ nostræ in burgo de [1] Cambrugge sunt adquisiti, "scilicet, viginti solidos, quos nobis debet Asketillus filius "Hereberti, et hæredes sui, pro terris et redditibus quos "tenet de nobis in eadem villa; ita quod ipse, et hæredes "ejus, reddent memoratos viginti solidos ecclesiæ Sanctæ "Mariæ de Prato in perpetuum, ad quatuor anni terminos, "videlicet, ad festum Sancti Michaelis quinque solidos, ad "Natale totidem, ad Pascha quinque solidos, et ad festum "Sancti Johannis Baptistæ totidem. Marcam vero illam quam "[2] Willelmus de Wygenhale et hæredes sui debent ecclesiæ "nostræ singulis annis, pro terra quæ fuit [3] Willelmi filii "Baard, assignavimus in perpetuum, reddendam prædictæ "ecclesiæ ad duos terminos, scilicet, unam medietatem ad "Pascha, et aliam ad festum Sancti Michaelis. Concedimus "adhuc eis, intuitu divini amoris, totam decimam pathnagii "nostri ubique, excepta portione quam Sacrista noster per-"cipere debet de Northawe; et ut porci quos ad usus pro-"prios nutriunt, quieti sint de pathnagio in bosco nostro, "ubi pathnagium fuerit. Et præbendam cotidianam ad duos "equos, de granario nostro sumendam. Et unum cribrum "furfuris, et majorem cuvam de drasco, unaquaque septi-"mana. Concedimus præterea eis Pinchcroft, cum duabus "acris, supra spinam quæ dicitur 'Le Coppedethorn.' Et "unam tantum carratam lignorum omni septimana per annum, "de bosco nostro. Et has omnes, si voluerint et possint, in "æstate simul colligant et conferant, ad numerum septennarium. "Concedimus etiam eis totam decimam de novo essarto quod "jacet inter novam curiam nostram de Sareth et vetus [4] assar-"tum. Et omnes decimas de omnibus essartis quæ in per-"petuum fient a tempore hujus donationis [5] confirmationis, anno "[6] millesimo centesimo nonagesimo quarto, mense [7] Septembri, "quinta decima die ejusdem mensis. Si quis autem præscripta "caritatis beneficia minorare præsumpserit, quæ ad locum "memoratum et ad usus infirmarum fœminarum assigna-"vimus, sive ea, quantum ad usus illarum, in deterius mu-"tare tentaverit; deleatur nomen [8] ejus de libro vitæ, et cum "Juda traditore pœnas perpetuas participet. Amen."

---

[1] *Cantebrugge* in MS. Nero D. i.
[2] *Gulielmus* in Wats's text.
[3] *Gulielmi* in Wats's text.
[4] *essartum* in Wats's text.
[5] *confirmatione* in the MSS.
[6] Omitted in MS. Nero D. i.
[7] *Septembris* in Wats's text.
[8] *ejus* omitted in MS. Nero D. i.

Reprehensio ipsius Abbatis.

Omnia siquidem hæc laudabiliter et meritorie, et in sempiternam laudem Abbatis Warini, coram [1] Deo et hominibus coruscarent, si ex patrimonio suo, vel conquæstu, processissent. Sed quia fere omnia ex hac Sancti Albani ecclesia ad illam eccleseolam, in hujus cœnobii damnum et diminutionem, sunt translata, et dicitur quod eleemosyna non potest, nec debet, ineleemosynari, a multis arbitratum est, quod hæc freno discretionis, etsi non pietate, penitus caruerunt, et de facto, non ratione, sunt acceptata. Præsertim, cum tantum hujus ecclesiæ, non alterius, multipliciter astrictus tenebatur possessionum incrementis, in temporalibus et spiritualibus, insistere vigilanter. [2] Scitur tamen, quod locus ille fortunatum diatim [3] suscipit incrementum.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Injudicious alienation, by this Abbot, of the property of St. Alban's.

Translatio Reliquiarum Sancti Amphibali.

Anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo octogesimo sexto,. ex præcepto Domini Garini, Abbatis Ecclesiæ Sancti Albani, per Suppriorem ejusdem ecclesiæ, et Adam Cantorem, et Gilebertum et Baldewinum, Sacristas, et Rogerum de Hospitali, custodem reliquiarum Sancti Amphibali, sociorumque ejus, octavo Kalendas Julii, translatæ sunt reliquiæ prædictæ de locello in quo primum conditæ fuerant, sub Domino Simone, Abbate, in feretrum novum, ad hoc specialiter adaptatum, et, ad honorem eorundem Martyrum, et decorem domus Dei, auro et argento arte exclusoria splendide adornatum: quod nimirum feretrum medius quidem paries intersecat interius, et in ea parte cujus frons [4] extrinsecus Passionem Sancti Amphibali exprimit, repositæ sunt reliquiæ ipsius Mar-

Translation of the Relics of St. Amphibalus to a new shrine, 24th June, A.D. 1186.

[1] *Domino* in Wats's text.
[2] *Sciatur* in Wats's text.
[3] *suscepit* in Wats's text.
[4] *intrinsecus* in Wats's text.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

tyris, et trium sociorum ejusdem, qui, simul consepulti, inventi sunt, singulæ in singulis ligaturis.

State of the Relics of St. Amphibalus and his fellows.

In reliqua vero parte, reliquiæ sex reliquorum sociorum ejusdem, quorum sepulturæ seorsum inventæ sunt, singulæ in singulis ligaturis colligatæ. In locello autem illo qui præfatas reliquias continebat, aliquantula portio earundem reliquiarum remansit, simul cum multa numerositate corporalium venustorum, quæ ob sui [1] reverentiam honeste ibi collocata sunt. Ille quoque locellus, cum alio consimili, in dextera parte majoris altaris in presbyterio super murum collocatus est. In primo, sunt prædicta; in alio, pulvis et ossium particulæ minutissimæ, (in quem pulverem carnes sanctorum Martyrum creditur fuisse resolutas, nam in eorum sepulcris, cum ossibus, inventus est,) [2] reponitur.

Statutum de Anniversario Adæ Cellerarii.

Enactment that the Anniversary of Adam the Cellarer shall be celebrated in the same manner as those of the Abbots.

Statutum est ab Abbate Garino, et a toto conventu, ut in die quo Anniversarium Adæ, hujus ecclesiæ Cellerarii, (qui, ob præclara ejus merita, in Capitulo meruit obtinere sepulturam,) pronunciatum fuerit, ita omni anno omnibus festive agatur, sicut solet honestius et honorabilius in Anniversariis Abbatum nostrorum fieri; videlicet, in Psalmis, in Missis, et pauperibus recreandis. Huic Anniversario Cellerarius coquinæ monachorum ea quæ necessaria fuerint providebit, scilicet, sufficientem et splendidam conventui in refectorio exhibitionem. Eleemosynarius die illa centum pauperes pro anima ejus pascet, totidemque Cellararius coquinæ monachorum.

The church of Suthbiry set apart for the

Ecclesia itaque de Suthbiria ad hoc Anniversarium celebrandum, necnon etiam ad illud quod pro animabus patris et matris ejus, et omnium parentum,

---

[1] *reverentia* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] Sic in MSS.; correctly "*reponuntur.*"

monachorum hujus ecclesiæ, septimo decimo Kalendas Februarii celebratur, a prædicto fratre Adam, Cellerario, fuerat deputata; quia eadem ecclesia ab eodem adquisita est. Auxit siquidem supradictam obedientiam, videlicet, coquinam monachorum, proprii laboris adquisitione, annuo redditu librarum centum et trium marcarum, quatuordecim [1] denariis minus.

Warin. 20th Abbot, A.D. 1183–95.

expenses of the Anniversaries of him and his parents.

Statutum de Anniversario Galfridi Abbatis.

Statutum est insuper ab Abbate Garino, et a toto conventu, ut omni anno a Secretario ecclesiæ nostræ, in die Sanctæ Katerinæ, pro anima Galfridi [2] Abbatis pauperes centum reficiantur pane et cervisia, et uno tantum ferculo. Exceptis hiis centum, cæteris qui [3] superfuerunt, panis summæ unius frumenti præparetur, ut unusquisque saltem panem dimidium accipiat, ne omnino vacui abcedant.

Anniversary of Abbot Geoffrey.

Alia Statuta Garini Abbatis.

" Instituta quæ pius pastor, Dominus Garinus, Ab-
" bas, ad utilitatem et pacem sui conventus instituit,
" corde retinenda et scripto commendanda sunt, ne
" malitia invidentium quandoque infringantur, seu
" oblivioni perpetuæ tradantur. Inter cætera namque
" pietatis opera, quæ ad incrementa bonorum operum
" suorum, hoc pro utilitate, et petitione, totius con-
" ventus adjecit, ut fratres qui in æstate post meri-
" diem ex antiquo minuere solebant, concessit tam in
" æstate quam hyeme ante prandium semper san-
" guinem minuant. In æstate, statim post fratrum
" refectionem, et gratiarum actionem, in locutorio
" hospitum divertant, seu in alio quolibet loco sibi
" deputato, Cura cum ipsis existente, [4] quæ, propter

Regulations made by Abbot Warin, for the additional comfort of the brethren when letting blood.

[1] *denariorum* in Wats's text.
[2] Omitted in Wats's text.
[3] *superfuerint* in MS. Nero D. i.
[4] *qui* in Wats's text.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

"ordinis disciplinam, hora illa cum eis remaneat: "ibi simul omnes conveniant, licentiamque habeant "loquendi, (cum omni tamen gravitate,) quamdiu ser- "vitores comederint. Et hoc semper provideant, ut "simul omnes in dormitorium ingrediantur, prius- "quam ad excitandos fratres signum pulsetur.

"Ipso die, ad Completorium in supradicto loco "conveniant, ibique loquantur, quamdiu Hospitali vi- "sum fuerit, aut hora permiserit; non tamen ultra "piritegium hora loquendi proteletur."

"Super hoc adjecit, ut a Completorio die secunda, "ex consuetudine, semper remaneant, qui quondam ex "gratia remanere solebant, ut in præcedenti die, abs- "que licentia; atque in supradicto loco simul omnes "conveniant, scilicet, in locutorio hospitum. Et si "festivitas principalis, seu obitus cujuslibet fratris, "cujus corpus præsens fuerit, supervenerit, ut supra- "dicta indulgentia remanendi teneri non potuerit, in "nocte altera recompensetur.

"Ad Matutinas, nocte prima minutionis, ex antiquo "chorum ingredi non solebant, nocte vero secunda "semper intrare. Nos itaque, petitione totius con- "ventus, super hoc addidimus, ac pietatis intuitu in- "dulsimus, ut nec nocte secunda ad Matutinas cho- "rum ingrediantur, nisi festivitas principalis, seu "duplex, supervenerit. Die vero tertio, ad omnes "Horas canonicas chorum ingredientur, et quotiens- "cunque in die jejunii ante conventum comederint, "a Nona remaneant; et post refectionem, licentiam "habeant locutorium hospitum ingredi; ibique spati- "entur, dum conventus in refectorio discubuerit.

"Ab Octavis Nativitatis Beatæ Mariæ, omni hyeme, "usque ad caput Quadragesimæ, post Tertiam semper "manducent; et a Sexta, ex concessione nostra, re- "maneant, qui quondam ad Sextam convenire sole- "bant; quia cum molestia comedebant quicquid ves- "cebantur, propter horæ brevitatem. Sacrista has

"Horas sic temperet, ne aliquis eorum ipsius negli- "gentia contristetur, ut ad Missam Majorem cum "omni gravitate, absque molestia, simul omnes conve- "nire [1] possent; in hyeme enim volumus ut ad Missam "majorem simul omnes conveniant, et qui vitio suo "deerit, solus sustineat quod meruerit, et innoxii ab- "solvantur. In Quadragesima usque ad Nonam jeju- "nare solebant, et ad Missam majorem cibum sumere; "post Missam, ad Vesperas soliti erant convenire. Sed "quia sæpius conqueri solebant, propter horæ brevi- "tatem, quia jejunantibus breve erat spatium, nos ita- "que, considerantes brevitatem spatii, pietatis intuitu, "indulsimus, ut ab hac Hora vespertina semper re- "maneant, Cura cum ipsis remanente; qui cum ipsis "manducet, et cum ipsis remaneat.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183-95.

"Abstinente conventu ab esu piscium, Cura, qui "cum minutis comederit, ab abstinentia absolvatur, "licentiamque habeat comedendi quicquid ei Domi- "nus donaverit. Post refectionem, de refectorio "statim exeant; quibus egressis, ad Monasterium "divertant, quoad conventus in refectorio introgressus "fuerit. Discumbentibus illis, sanguine minuti licen- "tiam habeant hospitum ingredi locutorium; ibique "loquantur, quoad conventus ad mensam discubuerit. "Quod si aliquis eorum, quoad cymbalum percussum "fuerit, in refectorio remanserit, locutorium cum cæte- "ris non ingrediatur, sed solus in ecclesia remaneat, "silentiumque teneat dum cæteri loquentur. Et qui "abusus fuerit indulgentia sibi concessa, improbitatis "suæ solus sustineat pœnam, innoxiis absolutis."

Statuta ejusdem pro Infirmis.

"Inter cætera quæ venerabilis pater, Dominus Ga- "rinus Abbas, provida dispensatione instituit, fratribus "infirmis compatiens, misericordiæ manum porrexit, ne

Endowment made by Abbot Warin for

[1] *possint* in MS. Nero D. i.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

sick members of the Convent

"defectu auxilii, morte immatura ad extrema vitæ "perducerentur. Quia inhumanum esse arbitrabatur, "ut de una substantia quibus æqua suppeteret succes-"sio, alii abundanter affluerent, alii vero paupertatis "ingemiscerent incommodis. Eapropter, assensu totius "conventus, et gratiarum instituit actione, ut si quis "fratrum ita infirmitate laboraverit, ut, morbo ingra-"vescente, infirmitatis suæ necessitate [1] fuerit compul-"sus infirmariam ingredi, Magister Infirmariæ ea quæ "infirmo, ejusque infirmitati, fuerint necessaria, procu-"rabit; scilicet, medicum et medicamina, electuaria "atque pigmenta, et cætera quæ juxta morbum apta "didicerit; ne, defectu ipsius, ulli sit necesse quicquam "ab aliquo alio exigere. Ad hoc enim altare Beati Petri "Apostoli, [2] quod situm est in villa Beati Albani a "parte Orientali, deputavit; ne aliquis eorum qui pro "tempore præfatæ obedientiæ procurator extiterit "quasi impossibilitate se valeat excusare."[3]

This benefaction abolished by Abbot John de Hertford, A.D. 1252.

Hoc beneficio privati sumus tempore Johannis [4] Abbatis; qui anno prælationis suæ septimo decimo vicariam in eadem ecclesia instituit, sicut in ecclesia Sancti Michaelis de Kyngesbiri, nihil nobis pro compensatione relinquens.[5]

---

[1] Omitted in MS. Nero D. i.

[2] *quæ sita est*, in the MSS.; corrected from Wats's text.

[3] *Memorandum, quod actum est super hoc die Sanctorum Cosmæ et Damiani, anno Gratiæ millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio.* Added, in allusion to the loss of the offerings, next mentioned, in the text of MS. Nero D. i.

[4] *Secundi Abbatis* in MS. Nero D. i.

[5] Here occurs the following passage in MS. Nero D. i.; but it is omitted in MS. Claudius E. iv.—"*Item pium institutum pro anima Galfridi Abbatis. Statutum est insuper ab eodem Abbate Guarino, et a toto conventu, ut omni anno a Secretario ecclesiæ nostræ, in die Sanctæ Katerinæ, pro anima Galfridi Abbatis pauperes centum reficiantur pane et cervisia, et uno ferculo. Et exceptis hiis centum, cæteris qui superfuerint panis summæ unius frumenti præparetur, ut unusquisque saltem dimidium unius panis acciperet, ne penitus vacui recederent, et spe fraudati præconcepta.*" It is almost literatim a repetition of what has been previously stated, in page 207 *ante*.

Item, Statuta pro Infirmis.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183-95. — Further indulgence to the sick.

Hic quoque primo permisit aliquibus fratribus, in quibus, per maciem et pallorem, debilitatem [1] perpendit manifestam, — quibus videbatur inconveniens esse, et conscientiæ læsionem, intrare infirmariam, quia quamvis macilenti essent, vel pallidi, vel etiam debiles, non sibi infirmi videbantur,—ut seorsum, scilicet, in oriolo, carnem comederent: et hoc fiebat, Abbate compellente, et in virtute obedientiæ præcipiente.

Tunc vero temporis nullus in infirmaria carnes comedit, nisi in morbi gravitate, et propter restaurationem; et · meliorati juxta regulam penitus abstinebant. Nec quis carnes [2] comedit, nisi per Infirmarium, in veriloquio affirmantem quod sic oportuit, licentiatus.

Ordinatio ejusdem de Redburna.

The sick, while recovering, sent by him to Redburn.

Item, ad Redburnam aliquos fratrum transmisit recreandos, ne identitas in claustro in eis qui pusillanimes erant, accidiam parturiret. Et, quod prius nullo modo permittebatur, carnes comedere permisit debilibus; ita, scilicet, ut regularem cibum ministris darent, pro carnium commutatione.

Aliud Statutum ejusdem.

Abbot Warin orders the tied shoes of the monks to be replaced by boots.

Hic quoque sotulares corrigiatos pro ocreis, de cute quam vulgus "*bazan*" appellat, commutavit; tum ut ad divinum officium expeditius properarent, nec unus alium, in processionibus intricatum, illaquearet, tum propter munditiam et honestatem fratrum; quos decet manus, et maxime circa altare, habere mundissimas: priore tamen rotunditate, anteriore et per totum amplitudine, ad indicium pristinæ humilitatis, remanente.

---

[1] *perpenderat* in Wats's text. | in MS. Claudius E. iv.
[2] Apparently written "*concedit*" | in MS. Claudius E. iv.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Aliud Statutum.

The sick to have their arms at liberty, after dinner.

Hic quoque, præter misericordiam prædictam minutis impensam, [1] qui solebant non brachia habere exerta, [2] et post prandium, jussit ut subbrachiales, per quas brachia protraherent, haberent aperturas. Neque enim proinde observantiæ regularis fiebat transgressio, quam Regula Sancti Benedicti votiva præcipit, et hortatur.

Aliud Statutum.

The brethren to sleep after refection, on fast-days.

Hiis adhuc adjecit, [3] in omni æstate, in die jejunii, post refectionem eant dormitum more meridiano.

Resecatio superfluitatis in divino servitio, per eundem pie excogitata.

Alterations made, for the sake of brevity, by Abbot Warin in the performance of divine service.

Item, ut opus [4] Domini majori cum devotione et reverentia celebretur, de hiis quæ præter instituta sancti patris nostri, Benedicti, in conventu psallere consuevimus, multa nobis, non sine commendabili ac pia consideratione, relaxavit. Atque discretionis sica in omnibus superflua resecans, irregularia hoc modo abbreviavit; ut, videlicet, omni tempore privatis diebus, tam in diurnis, quam in nocturnis Horis, ad preces tantummodo — [5] "Miserere mei, Deus," dicatur. Similiter et preces uno semper ordine dicantur; id est,—"Ego dixi, Domine, miserere mei." In festis vero et in profestis diebus, omnes Horas, (exceptis Prima et Completorio,) per Magistram Collectam, quam tempus et hora exegerint, terminari instituit. In Quadragesima tamen, dicatur Collecta ad Vesperas privatis diebus, quæ [6] dicitur ad majorem Missam super populum. Psalmos vero familiares, qui confuse dicebantur, quandoque diffuse,

---

[1] *quæ* in MS. Claudius E. iv.

[2] *et* is probably redundant here.

[3] *ut omni* in MS. Nero D. i.

[4] Supplied, in MS. Claudius E. iv., in a somewhat later hand. It is not in MS. Nero D. i.

[5] *Psalms* li., lvi., and lvii. begin with these words; probably the first is meant.

[6] *dicantur* in Wats's text.

sub hoc semper ordine psallere instituit; hoc est,—[1] "Deus in adjutorium,"—[2] Ad te levavi,"—[3] "De pro-"fundis," et—[4] "Voce mea," cum tempus exegerit. In Quadragesima tamen, privatis diebus, hiis adjiciatur—[5] "Levavi oculos meos;" et in festis,—[6] "Inclina, Do-"mine," pro [7] Psalmis prostratis. Illos vero triginta Psalmos quos a festivitate Omnium Sanctorum usque ad Pascha privatis diebus ante Matutinas, non psallendo, sed quibusdam balbutientibus, quibusdam vero pro tædio dormitantibus, transcurrere consuevimus, in duo divisit, atque a medietate eorundem Psalmorum nos absolvit. Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

[8] Et quia in conventu omnino debet, (secundum præceptum, vel saltem consilium, Beati Benedicti,) oratio brevis esse, et pura, nisi ex devotione protendatur,—[9] "Deus, auribus nostris," cum sequentibus Psalmis, quia ab re dicebantur, abrenunciavimus; et in eorum loco, sub tempore et hora qua dicebantur, septem [10] Psalmos Pœnitentiales substituimus. Et quia onerosa nobis erat Historia illa—"De Inventione Beati Stephani, "sociorumque ejusdem," ab ea nos absolvit, et pro ea communem historiam—"De Confessoribus" psallere instituit. Ita tamen, ut dicatur quartum responsorium de Sancto Stephano; hoc, videlicet,—"Positis genibus," et octavum,—"Patefactæ sunt," et duodecimum,—"Ecce! "jam." Cætera omnia dicantur, sicut in festivitate plurimorum Confessorum.

Concessit etiam idem Abbas Garinus ut sine froccis in claustro, radendi temporibus, et radant pariter et radantur. Indulgences as to dress, while being shaved.

---

[1] *Psalm* lxx.

[2] *Psalms* xxv. and cxxiii. commence with these words.

[3] *Psalm* cxxx.

[4] *Psalm* lxxvii.

[5] *Psalm* cxxi.

[6] *Psalm* lxxxvi.

[7] Two of the Seven Penitential Psalms were so called from the fact of the congregation repeating them while prostrate: the other Psalms being read or sung standing.

[8] *At quia* in Wats's text.

[9] *Psalm* xliv.

[10] The Penitential Psalms are *Psalms* xxxviii., li., lvi., lvii., lxx., lxxxvi., and cxxx.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Warin redeems the chalices of the Monastery, demanded for the ransom of Richard I.

[1] [*Quod calices redemit.*]

Item, inter commendabilia, utpote magis commendabile, non arbitror prætereundum, quod æterna meruit recordatione prætitulari. Cum enim magnificæ recordationis Dominus Rex Ricardus, [2] [qui] in Alemannia, Deo irato, infeliciter captus fuisset, pro redemptione sua, inæstimabiliter taxata, omnes calices Angliæ exegisset, ipse Abbas Garinus, ut erat Regi amicissimus, [3] ducentis marcis pro omnibus, omnes hujus ecclesiæ calices prompta liberalitate redemit; non passus tantam de thesauro ecclesiæ fieri detestandam mutilationem, in Dei, Martyris, Regis, ac sui, præjudicium enormiter redundantem.

His enactment as to the dress of servitors in the Refectory.

Et quia consideravit indecens esse, et inordinatum, ut in refectorio servitores sine froccis ministrarent, et, sæcularibus inter monachos prandentibus, ministrantium latera aliquantulum nuda apparuissent, constituit ut deinceps nullus in refectorio sæcularis, excepto Episcopo, cum conventu pranderet, nec monachus servitor ad prandium sine frocco ministraret; et sine froccis minuerent. Et cum invenisset omnes novitios, sine cucullis, ante professionem uti tantum froccis, assutis caputiis, nec aliquo modo uti cucullis, donec Abbas, in collatione habitus plenarii et professionis, daret ipsis jam professis, dicens,—"Exuat te "Dominus veterem hominem, cum actibus suis," et iterum,—"Induat te Dominus novum, *etc.*," constituit ut quam cito tonsuram novitius acceperit, plenarie et habitum suscipiat monachalem.

As to the dress of novices, on receiving the tonsure.

Abbot Warin gives a most costly

Dedit insuper Abbas Garinus memoratus Ecclesiæ Sancti Albani, ad honorem et decorem domus Dei, unam casulam pretiosissimam purpurei coloris, avibus

---

[1] This rubric, which is wanting in MS. Claudius E. iv., is borrowed from MS. Nero D. i.

[2] Omitted in the MSS.

[3] *ducentas marcas* in Wats's text.

sese a tergo intuentibus picturatam. Quæ etsi colore et substantia sit laudabilis, in [1] eo tamen laudabilior et pretiosior est, quod conserta innumerabili margaritarum, sive perlarum, ordinata positione, oculos intuentium et mentes meditantium invitat ad stuporem. Constituitque idem Abbas Garinus, ut in Anniversario ejus sacerdos, ipsa redimitus, pro ejus anima Deo hostiam offerat salutarem.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95. — chasuble to the Abbey.

Hic quoque Abbas Garinus, cum se jam sentiret ab hoc sæculo migraturum, centum marcas dimisit successori suo, ad frontem ecclesiæ renovandam.

De negligentiis hujus Abbatis, et morte.

Sed quia, in hujus vitæ peregrinalis transitu, non est homo qui non peccet, nec ita vigilare queat, quin—

Negligences of Abbot Warin.

——[2] "Quandoque bonus dormitet Homerus,"

ejusdem Abbatis Garini transgressiones nequaquam censeo prætereundas. Hic, propriæ sectator voluntatis, nullius admisit consilium, nullius adquievit precibus, vel etiam amicabili correptioni; transgrediens illud Sapientis consilium manifeste,—[3] "Fili, ne innitaris "prudentiæ tuæ," major in omnibus sibi se. Ipse igitur inexorabilis, cum fratre suo, Domino Matthæo, Priore, suspiciosissimo, totam nobilitatem venerabilium personarum totius conventus, ut solus dominaretur, conculcavit, dispersit, et inexorabili odio procaciter [4] persequebatur; ita ut novitii quinquennes loca priora tenuerunt, nec ausi erant, qui remanserant, contra tyrannidem suam obmutire. Sic igitur ecclesiam Sanctæ Mariæ de Pratis, (licet multi contradicerent, quos contrivit,) in hujus detrimentum ecclesiæ, fundavit; rigoremque ordinis, ut mollioribus et delicatioribus placeret, relax-

Excess of jealousy manifested by him.

[1] *ea* in Wats's text.
[2] Horace, *Ars Poetica*, l. 359.
[3] *Proverbs* iii. 5.
[4] *prosequebatur* in Wats's text.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

avit, sicut solet deses magister scholarum scholaribus otia et lusum, indulgendo, concedere; et sic ora multorum conclusit, et corda enervavit.

For the sake of gain, he despoils the woods of St. Alban's.

Nemora quoque Beati Albani in tantum explanavit irrestaurabiliter, ut ante aut post illum similis non inveniretur; unde non minimam exaggeravit pecuniam, ecclesiæ non profecturam, quia non solet [1] sordida præda eventus bonos terminare. Habuit proinde, quasi tholoneum, scackarium consuetudinale; ubi qualibet die Sabbati, de more, forestarii et nemorum venditores, (nunc viginti, nunc plus, nunc paulo minus,) cum ratiocinationibus reponebant. Nec inde tamen vel in ecclesia ornamenta, vel ædificia in curia vel maneriis, construxit, vel etiam constructa sustinuit. Sed summopere, acsi hoc esset totius honestatis et clausula religionis, Regi Ricardo et Reginæ Alienoræ, non sine multis sumptibus et pretiosis donariis intermeantibus, studuit complacere.

His subservience to King Richard and Queen Alianor.

Multa quoque indiscreta prodigalitate profudit, ut sæpedictam ecclesiam Sanctæ Mariæ de Prato, cum officinis, construeret, et parentes, glomeratim confluentes, promoveret. Hujus rei oblocutores, et suorum excessuum correptores, transmisit ad cellas remotas, ut nec saltem suas auderent scribendo querimonias [2] præcordiales revelare. Unde multi, quasi exules in summa mentis amaritudine et crebris imprecationibus vitam miserabilem terminarunt. Qui videbantur votum suum confregisse, cum in professione sua stabilitatem suam, et conversionem morum suorum, in hoc monasterio, quod est constructum in honorem Sancti Albani, solemniter vovendo promiserant, et aliud facere cogebantur.

He banishes to distant Cells all who oppose his plans.

[1] In reference to the line, much quoted by the mediæval writers—
"*Non habet eventus sordida præda*
"*bonos.*"

[2] *præcordias* in the text of MS. Claudius E. iv.; corrected in the margin, in a somewhat later hand.

Hic quoque, magno Privilegio suo armatus, desævit, industria et labore Domini Reimundi, (qui postea Prior, meritis suis exigentibus, istius ecclesiæ fuit,) adquisito, et a Papa Clemente, non sine [1] multa pecuniæ effusione impetrato, sic incipente,—"Religiosam vitam eli-"gentibus, *etc.*" Cujus impetratio, licet per alium adepta, tamen Abbati Garino, quasi auctori, inter bona opera sua ascribenda esset, si non abusus eo, et exinde sumens cornua, in tyrannidem contra conventum suum extumuisset.

Warin, 20th Abbot, A.D. 1183–95.

Through Reimund, afterwards Prior, he obtains an important Privilege from Pope Clement III.

Anno [2] Gratiæ millesimo centesimo nonagesimo quinto, Abbas Garinus, plenus dierum, postquam Ecclesiam Beati Albani undecim annis, mensibus octo, et totidem diebus, rexisset, tertio Kalendas Maii, salutatis fratribus, et, cum lacrymis, quos offenderat humiliter pacatis, ab hoc sæculo transmigravit.

Death of Abbot Warin, 29th April, A.D. 1195.

De Johanne Abbate.

Johannes huic successit, in sæculo sæcularis, dictus "Magister Johannes de Cella," non procul a viculo qui "Stodham" dicitur, ex mediocri prosapia oriundus; vir eximiæ pietatis, amator ordinis, et vigoris disciplinæ claustralis. Hic, in juventute scholarum Parisiensium frequentator assiduus, ad electorum consortium Magistrorum meruit attingere; unde, cum virilis esset ætatis, in Grammatica Priscianus, in Metrico Ovidius, in Physica censeri potuit Galenus.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Formerly a student at Paris, and noted for his learning.

Hic, assumpto religionis habitu, adeo de die in diem profecit in melius, ut, de virtute in virtutem ascendens, ad Prioratum Walingfordiæ regendum est vocatus; et tandem, præclaris meritis suis exigentibus, in Abbatem Ecclesiæ Sancti Albani feliciter sublimatus.

Then Prior of Wallingford.

Hic, more scholarium, rei familiaris ignarus, studium,

---

[1] *multo pectunie* in MS. Claud. E. iv. | [2] *igitur Gratiæ* in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Abbot John leaves the secular affairs of the Abbey to Reimund, the Prior, and Roger, the Cellarer.

contemplationem, et orationum continuationem amplectens, optimam partem [1] Mariæ præelegit, Marthæ sollicitudinem postponendo. Servata igitur semper præceptoris, prout dignum erat, auctoritate, interiorum ac claustralium Domino Reymundo, Priori suo, qui magni consilii erat, prudentiæ, ac religionis, et Domino Rogero de Parco, viro in sæcularibus provido et circumspecto, Cellerario suo, exteriorum habenas commisit gubernandas, ut liberius contemplationi et orationi vacaret, onera sua aliis participando. Et sic magis contemplativus, ut decuit, quam activus, nonnisi ardua, et quæ ipsum specialiter contingebant, libra rationis trutinando, prudenter diffinivit. Horum igitur duorum fratrum fretus consiliis, et fultus adminiculis, stimulante conscientia, (receperat enim a prædecessore suo, Abbate Garino, ut prædictum est, centum marcas, ad opus ecclesiæ repositas ac deputatas,) murum frontis ecclesiæ nostræ in terram diruit, veteribus tegulis et cæmento indissolubili compactum.

He begins to rebuild the West front of the Church.

Parum autem attendens illud irrisorium, cujus mentio fit in Evangelio, videlicet, quod [2] nisi ædificaturus computet sumptus qui necessarii sunt ad perficiendum, ne, postquam posuerit [3] fundamentum, impotens perficere, omnes incipiant illudere ei, dicentes quia—"Hic homo "cœpit ædificare, et non potuit consummare,"—cœpit et ligna attrahere, et lapides non paucos, cum columnis et tabulatibus, coacervare. Convocatis igitur cæmentariis electis quamplurimis, quibus præfuit Magister Hugo de Goldclif, (vir quidem fallax et falsidicus, sed artifex præelectus,) confosso et projecto fundo, tempore modico memoratas centum marcas, cum aliis quamplurimis, absque [4] diariis cotidianis, expendit, non modicis, nec adhuc murus fundamenti solo se æquaverat.

Misled by Hugh de Goldclif, he expends money on the work, to no purpose.

---

[1] *Luke* x. 41, 42.

[2] *Luke* xiv. 30.

[3] Omitted in the MSS., but supplied in the margin of MS. Claudius E. iv. in a somewhat later hand.

[4] *diarriis* in MS. Claudius E. iv.

[1] Factumque est ut consilio proditioso memorati Hugonis, impertinentibus additis cælaturis, nugatoriis, et supra modum sumptuosis, antequam medium operis in tabulatum domitialem exurgeret, fatigatus est Abbas, et cœpit tædere et pavere, et languit opus. Et discoopertis muris tempore brumali, petræ, utpote tenerrimæ, in frusta sunt confractæ, murusque, ad instar maceriæ, depulsæ et ruinosæ, cum suis columnis, basibus, et capitellis, suo tantum pondere diruit labefactus; ita ut risum et cachinnum intuentium [2] ruinæ imaginum et florum generabant. Recesserunt igitur artifices desperati, nec [3] reddebantur illis de laboribus suis stipendia.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

The winter weather destroys the work already completed.

The masons leave, unpaid.

Veruntamen Abbas, non idcirco desperatus, assignavit operi custodem fratrem Gilbertum de Eversolt; contulitque operi de unaquaque acra terræ seminatæ unam garbam. Et hoc duravit ex quo incepit dari, (videlicet, tertio anno prælationis ejus,) per totam vitam suam, [4] scilicet, septemdecim annis, et in vita sequentis Abbatis circiter decem annis; nec unquam illud infortunatum opus evidens cepit incrementum, nec, fine optato consummatum in tempore Abbatis Johannis, cor suum poterat exhilarare; unde doluit inconsolabiliter. Addidit igitur donaria multa auri et argenti, si forte operi daret incrementum; fecitque prædicari per totam terram Sancti Albani, et per plurium Episcoporum Diœceses, transmissis reliquiis, et quodam clerico, nomine Amphibalo, (quem Dominus quatriduanum, meritis Sanctorum Albani et Amphibali, a mortuis suscitaverat, ut miraculis Sanctorum ipsorum testimonium fide perhiberet oculata,) non minimam pecuniam coacervavit. Sed infaustum opus istud, quasi mare flumina, omnia absorbuit, nec adhuc incrementum ceperat fortunatum.

Abbot John appoints another master of the works, and appropriates revenues for it; but in vain.

He sends a clerk to collect gifts, who alleges that he has been raised from the dead.

Transactis igitur inutiliter, quoad opus illud, annis,

Gilbert de Sisseverne, master of

---

[1] *Factum est* in Wats's text.

[2] *ruina* in MS. Claudius E. iv. and Wats's text; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *reddebant* in Wats's text.

[4] *circiter septemdecim* in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

mortuo quoque fratre Gileberto de Eversolt, devoluta est custodia operis illius mortui et languentis ad manus fratris Gileberti de Sisseverne, qui eidem præfuit circiter triginta annis; qui, sumptis ad hoc memoratis auxiliis, vix bipedale toto suo tempore, secundum sui totalitatem, suscepit incrementum.

the works; with no better result.

Novum Refectorium.

Abbot John rebuilds the Refectory.

Conniventibus igitur oculis, sed dolenti corde, se transtulit Abbas memoratus, Johannes, ad alia opera consilio feliciori, relictis, nec diminutis, auxiliis operi priori, ut prædictum est, attitulatis. Et diruto in terram veteri Refectorio, ruinoso et obscuro, novum incepit elegantissimum; quod [1] meruit in vita sua feliciter consummare, et in eo cum fratribus gaudenter epulari.

Novum Dormitorium.

He rebuilds the Dormitory.

Erectus igitur in spem meliorem, vetus Dormitorium, ruinosum et præ vetustate [2] tabefactum, cum Dormitorii appendiciis, videlicet, domicilio necessariorum, dirui fecit a fundamentis, et novum nobilissimum loco illius ædificare, et ad unguem irreprehensibiliter consummare. Ad harum vero nobilium duarum domorum ædificationem contulit conventus vina sua per quindecim annorum curricula continuata; sed quia opus ecclesiæ dereliquit, nunquam in vita sua ipsius meruit videre consummationem.

The Convent gives up its wine for 15 years, to find funds for the building.

Placita inter Abbatem et Robertum filium Walteri, pro sylva de Northaga.

Abbot John resists the claim of Robert Fitz-Walter to the

Orta est autem ipsius temporibus quæstio gravissima a quodam potentissimo, videlicet, Roberto filio Walteri, cui vix aliquis Comes in Anglia potuit æquiparari. Erat enim in armis strenuus, animosus, et superbus, multis abundans possessionibus, generosus, et potentum

---

[1] *et meruit* in MS. Nero D. i.

[2] Sic in MSS.; qy. if not for "*labefactum*."

consanguineorum numerositate, et affinium septus multitudine, ac roboratus. Ideo audax, et sibi visus insuperabilis, sylvam de Northawe super Abbatem injuriose vendicavit; contra quem Abbas Johannes, viriliter decertans, consilio fultus prædictorum sapientum, videlicet, Prioris Reymundi et Rogeri de Parco, Cellararii, Willelmique [1] Sisseverne, militis, Senescalli nostri, Laurentii de Thebrugge, militis eloquentissimi et sapientissimi, quod minime ipsius Roberti impetus injuriosos formidasset. Immo in calce certaminis turpiter memoratus Robertus succubuit, remanente sylva illa litigiosa de Northawe Ecclesiæ Sancti Albani.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Wood of Northawe.

Pendente tamen causa, et multipliciter [2] exagitata, Abbas Johannes tot damna, tot injurias ab ipso Roberto procaciter illatas, et etiam in propria persona tot angustias, tot labores sumptuosos, in placiti illius exagitatione sustinuit, quod si scriberentur, vel sub transcursu succincta enarratione recitarentur, tædium generarent audientibus. Cum enim procaciter et obstinate Ecclesiæ Sancti Albani personas et possessiones, per se et sibi subjectos, necnon et amicos, multipliciter fatigaret, ita ut, eo procurante, quatuor de suis militibus, proditioso fœdere conjurati in necem Laurentii de Thebrugge prænominati, quia fideliter ac prudenter placitum deduxit, conspiraverunt, novum et inauditum facinus machinabatur.

Hardships suffered by Abbot John, through the schemes of Robert Fitz-Walter.

De quodam monacho proditore, Willelmo Pigun.

Erat in hac ecclesia quidam inter fratres, [3] cucullatus quidem, monachus tamen nequaquam; sed, ad instar Luciferi inter angelos, vel Judæ inter Apostolos, hypocrita nequam inter monachos, ipse non monachus, sed potius dæmoniacus conversans. Hic quidem, versutus

Bad character of William Pygun, a monk of St. Alban's.

---

[1] *de Sisseverne* in MS. Nero D. i.

[2] *exagita* in MS. Claudius E. iv.; by inadvertence.

[3] In allusion, probably, to the ancient adage, — "*Cucullus non* "*facit monachum*," — "The cowl "does not make the monk."

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

nimis et ingeniosus, prævidens quando scripta, quibus necessario, de more, conventus per manus paucorum, (scilicet, Præcentoris et paucorum convocatorum,) ad hoc seorsum convenerant, ipse officiose, ad eorum juvamen et obsequium, se ingessit.

By stealth, he seals a false charter with the Abbey seal; being induced thereto by Robert Fitz-Walter.

Sigillum autem tunc temporis incaute nimis et negligenter, ac incuriose, custodiebatur, inter scriptaque in arca reponebatur abjectum. Ipse igitur, dictus Willelmus Pygun, cedulas omnino vacuas, vel chartas adulterinas et ad voluntatem suam, (quæ pessima fuit,) conscriptas et caudatas, apposita cera calefacta, ac promptissime præparata, dum alii quippiam aliud contractarent, clam et cito, [1] et sub manica, sigillabat, et quamvis propere, tamen aperte, quod mirum fuit, expresse et eleganter, sigillo quasi per [2] præstigiam subrepto. Et hæc fecit, [3] blanditiis et muneribus, et pollicitis, memorati Roberti, adversarii nostri, fraudulenter et occulte nimis enervatus. Unde et in hac causa, nobis efficaciter nocitura, chartam falsam confecit occulte et proditiose, et ipsam clam memorato [4] Willelmo transmisit, eo modo, quo prædictum est, sigillandam: quod [5] et factum est.

The vague threats of Fitz-Walter are understood; and the perfidy of Pygun being detected, he is sent to the Cell of Tynemouth.

Erectus igitur Robertus in maximam protervitatem, et solito majorem, comminabatur minis formidabilibus et verbis ampullosis, quod [6] non gladium cruentum et versatilem eduxerat ad confundendum suos adversarios; immo, hactenus luserat. Compertum est, et per sibi speciales discoopertum, et secretius Abbati nunciatum, quod Robertus novum habuit nocendi instrumentum efficacissimum, et de novo adquisitum, unde talia sumpsit cornua, Ecclesiæ Sancti Albani usque ad exterminium nocitura. Perpendebat igitur Abbas satis sagaciter aliquem falsarium inter fratres latuisse, et falsam char-

---

[1] *et* omitted in MS. Nero D. i.
[2] *præstigium* in MS. Nero D. i.
[3] *blantiis* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.
[4] *Gulielmo* in Wats's text.
[5] *est factum* in MS. Nero D. i.
[6] *nondum* in MS. Nero D. i.

tam in nocumentum ecclesiæ fraudulenter confecisse. Revelante igitur Ipso, qui ait,—[1] "Nihil opertum quod "non reveletur," compertus est dolus, et convictus est dolosus; ut de [2] doloso fieret merito dolorosus. Inflicta igitur, non [3] tamen, propter scandalum, condigna pœna, quasi exul, et indignus [4] ne amplius in domo præsenti, quam polluit, conversaretur, missus est ad Cellam de Thinemue, pœnitentiam super commisso flagitio perpetuam peracturus.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Sed ille miser, nec miserabilis, Deo odibilis, et hominibus, odium quoddam contra Abbatem, a multo tempore conceptum et inveteratum, adhuc reservavit in corde obstinato. Et hoc fuit illius odii seminarium.—Iste Willelmus Pigun quemdam habuit nepotem [5] Robertum, quem, in villa Sancti Albani scholas exercentem, quæstu suo educavit, utpote bonæ indolis adolescentem; qui postea, apud Burgum receptus, in tantum virtutibus diatim profecit, ut Prior in Conventu fieri mereretur. Hic igitur [6] Willelmus petiit Abbatem Johannem, ut ipsum [7] Robertum, adhuc adolescentulum, in monachum susciperet; qui, quia [8] impubes erat, nec adhuc tantæ ætatis ut esset idoneus et acceptabilis, et non penitus negans, distulit postulatum. Sed [6] Willelmus, impatiens et superbus, statim efficaciter procuravit, ut dictus Robertus, nepos [9] suus, apud Burgum in monachum favorabiliter reciperetur. Unde sæpedictus semper extunc [6] Willelmus Abbatem Johannem oderat, et prænotatam ultionis argutionem facilius machinabatur; et, antiqui odii venenum adhuc apud Thinemue reservans, crebro Abbati maledicens, terribiliter imprecabatur. Sed omnes super caput proprium congessit maledictiones; sicut finalis ejus vitæ clausula comprobavit.

The cause of Pygun's great hatred of Abbot John.

His imprecations against the Abbot, when at Tynemouth.

[1] *Matt.* x. 26; *Luke* xii. 2.

[2] A play upon the resemblance of the words "*dolosus*" (deceitful) and "*dolorosus*" (sorrowing).

[3] *tantum propter* in Wats's text.

[4] *ut amplius* in Wats's text.

[5] Omitted in MS. Nero D. i.

[6] *Gulielmus* in Wats's text.

[7] *Robertulum* in MS. Nero D. i.

[8] *impuber* in Wats's text.

[9] *suos* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

De execrabili morte Willelmi Pigun.

The horrible death of Pygun, while in a state of drunkenness.

Contigit enim una noctium, ut idem flebilis memoriæ Willelmus super sedile in secretiori dormitorio, Matutinarum oblitus, sederet, referto ventre, potibus inebriatus, et cibariis ingurgitatus. Inclinato capite igitur, cœpit dormitare, et dormitando strepitu stertere tædioso. Et sic de ebrietate in soporem, de sopore in mortem subitam, gradatim transmigravit; forte frigore correptus, sed potius, ut credi potest, divina percussus ultione. Nam cum cessasset per tracheam ebulliendo perstrepere, audita est in cloaca, ubi moriens sedebat, hæc vox manifeste reboare,—"Cape, Sathan, cape, Sathan;" quod manifeste audierunt, qui tunc in dormitorio fratres extra chorum ob causam remanserunt. Sic igitur miser ille, simul cum stercore, animam turpiter [2] egessit. Et cum exanimatum cadaver in crastino, omnibus abominabile, sic inveniretur, vix passum est Christianæ sepulturæ [3] commendari. Multa tamen fratres, ut vitaretur scandalum, ob reverentiam ordinis et habitus, prudenter dissimulabant.

Precautions taken for the due custody of the Abbey seal.

Extunc igitur sapienter constitutum est apud Sanctum Albanum, ut sigillum ecclesiæ, sub clavibus pluribus, a pluribus fratribus senioribus, vel sanioribus, custoditum, in Capitulum proferatur, quotienscunque scripta inde aliqua consignanda [4] fuerint, ut coram omnibus et proferatur, et inde sigilletur; et in loco suo, (scilicet, forti scrinio,) reponatur, et ipsum scrinium in loco tutissimo reservetur.

Hæc idcirco dixerim, scriptis commendans immortalibus, ut innotescat omnibus quanta pœna, præsenti et futura, percellendi sunt reipublicæ in Ecclesia tam ardua damna fraudulenter machinantes.

---

[1] *roboare* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *egissit* in MS. Nero, D. i.; *egisset* in Wats's text.

[3] *commendare* in Wats's text.

[4] *fuerunt* in Wats's text.

Concordia inter Abbatem et Robertum filium Walteri.

John, 21st Abbot, A.D. 1195-1214.

Abbas igitur Johannes, arma Roberti jam intoxicata vehementer pertimescens, dum tempus languoris duravit, scilicet, annus et dies una, quem vice Abbatis [1]Willelmus de Sisseverne, miles et Senescallus ecclesiæ, ut [2]prædictum est, continuando peregit, cœpit prudenter tractare de pace; ne efficacia chartæ suæ falsæ innocentes letaliter vulneraret. Cui consensit Robertus, mirabiliter in brevi mitigatus; timebat enim vehementer de tam enormi conscientiæ suæ læsione, et de Martyris [3]Dei severa ultione. Audierat enim de suo fraudis perpetratæ consorte, [4]Willelmo, scilicet, Pygon; qualiter, percussus a Domino, horribiliter miseram vitam terminavit; et ne detegerentur omnia quoquo modo, ad perpetuum ejus dedecus et opprobrium, non minimum formidabat. Sopita est igitur discordia, et amicabili fine terminata; et coram aliquibus paucis, (tamen sub sigillo confessionis de silentio astrictis,) combusta est illa falsa charta; et factus [5]est ad horam Robertus amicus de inimico: non incepit prodesse, sed tantum lædere cessavit.

Fitz-Walter is conscience-stricken.

The forged charter is burnt, and a reconciliation is effected.

Sed quia non minimam in hac causa pecuniam effuderat, et oportuit patulos lupi rictus obstruere, pro bono pacis concordiæ et perpetuæ amicitiæ, concessæ et datæ sunt eidem Roberto, de possessione ecclesiæ, decem libratæ terræ, scilicet, Bisshopescote pro majori parte.

Ten librates of land are given by the Abbey to Fitz-Walter.

Causa inter Abbatem et eundem Robertum, pro Cella de Binham.

Sublato autem de medio viro piissimo [4]Willelmo de Sisseverne, milite, Senescallo hujus ecclesiæ, subrogatus est loco illius Laurentius de Thebrugge, miles, vir eloquens, discretus, et in placitis civilibus providus et circumspectus, et corpore elegantissimus, in Senes-

Laurence de Thebrugge, Seneschal of St. Alban's. Fitz-Walter's dislike of him.

[1] *Gulielmus* in Wats's text.
[2] *prætactum* in MS. Nero D. i.
[3] *Albani severa* in MS. Nero D. i.
[4] *Gulielmo* in Wats's text.
[5] *est* omitted in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

calciam hujus ecclesiæ. Quem Robertus filius Walteri oderat ab antiquo, ut prætactum est, eo quod viriliter steterat contra eum in causa de sylva de Northauhe.

Abbot John removes Thomas, Prior of the Cell of Binham, against the will of Fitz-Walter, the patron, who relies on a spurious charter.

Contigit etiam ipso tempore, ut Abbas Johannes, secundum potestatem a Romano Pontifice sibi dudum concessam, et usitatam, Priorem Thomam de Binham invitum amovit, qui erat dicto Roberto amicissimus. Quod moleste ferens Robertus, illius ecclesiæ patronus, eo quod, ipso irrequisito, amotus est Prior memoratus, (quem suum Priorem de more appellavit,) intumuit iratus valde, et comminabatur auferre illam potestatem Abbati; sumens audaciam ab una falsa charta de patronatu ecclesiæ de Bynham, in qua continebatur hæc clausula, quod,—"Non licuit Abbati Priorem amo-"vere, inconsulto patrono, vel invito." Porro ipsam contulerat ei suæ fraudis conscius et particeps [1] Willelmus Pigun, qui moriendo cum stercore suo fœtido animam egessit fœtidiorem; de quo supra fit mentio.

Fitz-Walter besieges the monks of Binham, reducing them almost to starvation, with dreadful threats.

Unde Robertus erectus in audaciam, ipsam ecclesiam, quasi castrum, inclusis monachis, hostiliter obsedit, impetu repentino; ita quod monachi, nihil habentes quod manducarent vel biberent, inedia perituri, necessitate compellente, imbres a stillicidiis, ut aquam biberent, et panem furfureum, quo vix vitam sustentarent, citra satietatem, (immo, fame potius provocata,) sumere certatim cogebantur. Multiplicatis insuper cotidianis conviciis et comminationibus ab illis qui eos artabant, jurabant detestabiliter et horribiliter, quod nisi mandatis Roberti, domini sui, obsecundarent, novum Priorem intrusum, quem Abbas Sancti Albani ibidem, contra, ut dicebant, justitiam, et domini sui, patroni ipsorum monachorum, [2] libertatem, festinanter amoverent. Insuper, numerum monachorum, usque tresdecim, videlicet, conventum, resecarent ipsi, postposito timore et habitus

[1] *Gulielmus* in Wats's text.

[2] "*locaverat*," or "*posuerat*," seems to be wanting after this word.

reverentia; ipsum Priorem primo castrarent, et ad hoc omnes contradictores ignominiose compellerent. Multiplicatis igitur [1] querelis coram Rege super tam enormi contra Domini Regis et Ecclesiæ pacem transgressione, commotus est Rex usque ad cordis amaritudinem, jurans per pedes Dei, ut moris habuit, quod vel ipse vel ille rex foret in Anglia. Rex vero oderat illum, sed occulte; et Robertus Regem, quod et ipsum Regem non latuit: gavisusque est Rex de offensa et culpa Roberti manifesta, ut ultio [2] secundum quantitatem culpæ sequeretur. Et dixit circumstantibus, signans se præ admiratione, vocem, cum juramento suo solito, iratus exaltando;—"Ho! pro pedibus Dei, quis "in tempore pacis in terra Christianorum audivit "talia?" Et erat aliquis ibidem de amicis Roberti, hoc audiens. Ipso igitur cum stupore et tremore admonente, rapti sunt equis velocibus quidam expeditissimi, qui hoc Roberto et suis complicibus, qui ecclesiam de Binham obsidebant, et in ea monachos, (licet omnes coram eis flecterent genua, et etiam se prosternerent, [3] et misericordiam peterent,) sine misericordia artabant, nunciarent, ut protinus cum festinatione ante solis ortum aufugeret. Asserebant enim quod Rex, audita de eis gravissima querela, non tantum iratus sed furibundus, sic et sic cum juramento reboavit. Erat autem nox, cum illis hæc nunciata fuerunt; unde ipsi, tam Robertus, qui prope fuit, quam ejus ministri, vix dispositis sarcinis, et equis præ festinatione stratis, subito disparuerunt, et, certatim equos calcaribus excitantes, procul aufugerunt.

John, 21st Abbot, A.D. 1195-1214.

King John, on being informed, is indignant at Fitz-Walter's conduct.

Fitz-Walter, on being informed of this, leaves Binham, and takes to flight.

Et ecce! ante diei horam tertiam, Regis milites, cum servientibus armatis, turbine rapidius avolantes, et

[1] Omitted in MS. Nero D. i., and in the text of MS. Claudius E. iv.; but inserted in the margin of the latter, in a somewhat later hand.

[2] These three words are omitted in Wats's text.

[3] *et* omitted in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

apud Binham venientes, illos Regis proditores, et pacis regiæ et ecclesiasticæ infractores, ubinam latuissent clamosis vocibus rogitabant. Missi enim erant, ut notorium fuit, a latere Regis, ut ipsos comprehenderent, et comprehensos præsentiæ Domini Regis præsentarent. Sed cum eos, ubique quæsitos, non invenissent, scientes quod elapsi fuerunt, aliquo mandato repentino præmuniti, tristes recesserunt. Et hæc Regi cum nunciarent, eorum desidiam Rex increpavit, et ait,—"Aliquis qui edebat panes meos, hoc [1] Roberto "festine, [2] et de nocte, nunciavit." Erat autem tunc tempus Interdicti, et sese quidam de nobilibus Angliæ contra Regem, Domini Papæ et Ecclesiæ jam manifestum adversarium, ex mandato Domini Papæ, Innocentii Tertii, insurgere cœperunt; quorum vel capitaneus, vel de capitaneis, erat Robertus memoratus. Unde usque ad gemitum doluit Rex, quod ipsum, vel saltem suos, in tali et tanta culpa non [3] comprehenderit.

The King's anger, on learning his escape.

Fitz-Walter participates in the rising against King John, in the time of the Interdict.

Extunc igitur magis cœperat Robertus Regem formidare, et odio [4] persequi efficaciori. Majori igitur minorem absorbente, omisit Robertus Ecclesiam Sancti Albani, et Cellam ejus de Binham, (quæ non ab ea, nisi ut pars a toto, vel membrum a suo corpore, discrepare manifestum est;) chartamque illam falsam, in quam, quasi in baculo arundineo, confidebat, nemine conscio præter Adam [5] filium Willelmi, (qui postea eam manifestavit,) secretissime abscondit; proponens certissime ea uti in posterum, cum tempus ei prosperitatis arrideret; sed—

Fitz-Walter buries the spurious charter, with the intention of using it at a future time.

[6] "Ludit in humanis divina potentia rebus;"

ipsum fefellit opinio, et multum commutati rerum

[1] *ipso Roberto* in MS. Nero D. i.
[2] *etiam de* in MS. Nero D. i.
[3] *comprehenderet* in Wats's text.
[4] *prosqui* in Wats's text.
[5] *filio* in the MSS.
[6] *Ovid*, IV. *Epist. Pont.* iii. l. 49.

eventus consequentium statum suum inopinabiliter, adversante fortuna, ut in sequentibus dicetur, variabant.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Ultio in Robertum.

Monachis igitur per prædictos satellites irrestaurabiliter damnificatis, et præ penuria pedes recedentibus, accreverunt, diatim subrependo, Roberto, (qui ex facto excommunicatus erat,) adversitates diversæ, quæ finem nec mitigationem per quindecim annos acceperunt. O mira et formidabilis Dei et Sancti Martyris Albani ultrix sententia! Ex illo enim, ut verius dicam, tempore, nunquam defuit vel manifesta persecutio hostilis, vel adversitas infirmitatis ingruentis, et senectutis. Incipiente enim tunc guerra, constitutus est Robertus dux exercitus insurgentium in Regem; unde in titulo litterarum suarum se "Constabularium exercitus Dei" nominabat; et tunc in multa incidebat pericula. Sed ad hoc stimulavit et animavit ipsum, et omnes suos sequaces, multum varius Papa, Innocentius Tertius.

Fitz-Walter is overtaken by many adversities.

As "Constable of the Army of God," he is supported by Pope Innocent III.

Sed postquam Rex Johannes, ut se vindicaret, turpiter succubuit, se reddendo memorato Papæ infeliciter tributarium, idem Papa, versa facie, Robertum, et omnes eidem adhærentes, persequebatur, factus adjutor sui vassalli, et defensor. Enervato igitur Roberto, confiscabantur omnes ejus possessiones: spoliatus igitur, et lacessitus, exul, vagus, et instabilis, fecit seditionem, obsessis in Castro Rouecestriæ et Lincolniæ confusus; et Londoniæ fama denigratus, omni tempore Regis Johannis varias adversitates, et maximas, et infortunia toleravit; donec, Rege Johanne mortuo, et succedente Henrico Rege, filio suo, pax Ecclesiæ et [1] toti regno est restituta. Ipse igitur Robertus, jam senescens et infirmitate contabescens, nunquam etiam

And is afterwards forsaken by the Pope.

Fitz-Walter's possessions are confiscated.

His declining fortunes, and unhappy end.

[1] *toto* in Wats's text.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

gratiæ Regis Henrici plene restitutus, usque ad mortem, semper de proditione infamis, et sustinens opprobria, de malo in pejus, donec ipsum mors adoptata absorberet, declinavit. Nec chartam tamen memoratam vel resignavit, vel de sub terra [1] delevit, ut decuit, vel [2] expedivit. Nec etiam chartam, quam habuit fraudulentam, quam dudum per memoratum fratrem proditorem adquisierat, ad nocumentum Ecclesiæ Sancti Albani, moriens voluit manifestare, vel resignare. Sed Adam filius Willelmi, ejus familiaris commilito, tunc ei consistens, secreta ejus rimabatur, et, eo mortuo, ipsam conventui præsentavit: unde, propter illius peccati expiationem, unam cuppam argenteam deauratam de bonis dicti Roberti obtulit altari Beati Albani, ad reponendum in ea Corpus Dominicum; quæ postea furto sublata est.

After his death, the charter forged by Pygun is surrendered to the Convent.

Quoddam mirabile quod contigit huic Abbati, ministerio [3] Angelorum.

Abbot John devotes himself to religious exercises.

Ut autem verificetur quod ipsa Veritas per Prophetam dicit,—[4] "Non est pax impiis," et per Psalmistam, — [5] "Mansueti autem hæreditabunt terram, et "delectabuntur in multitudine pacis, viris discordiæ "declinantibus," Abbas Johannes in mansuetudine Deo in diebus et [6] in noctibus singulis, sine intermissione, pensum reddendo cotidianum, jugiter ministrabat. Indignum quoque censeo prætereundum, ac ingratum, Deoque et animabus nostris offendiculum, sub silentio præterire quod in laudem Domini et ministrorum ejus probatur resonare; quoddam, videlicet, mirabile, quod eidem Abbati Johanni contigit, vigiliam noctis ad Nocturnum psallendum observanti.

Miraculous occurrence to him, while singing Nocturns.

[1] At this word there is a note in a hand of the 17th century, in the margin of MS. Claudius E. iv. (fol. 131 b.) — "*Hucusque alius liber a Math. Paris scriptus.*"

[2] *expediret* in Wats's text.

[3] *Anglorum* in MS. Claudius E. iv.

[4] *Isaiah* xlviii. 22, lvii. 21.

[5] *Psalm* xxxvii. 11.

[6] *in* omitted in MS. Nero D. i.

Cum enim fratres in ecclesia, secundum consuetudinem suam, congregati, in profundo noctis servitium nocturnum peregissent, ipse Abbas, in camera sua quiescens, hora tempestiva evigilans, sociis suis, id est, bajulis, (qui diu propter aliquam rationabilem causam vigilaverant, fatigati,) tunc quiescentibus, ipse Abbas, quasi leniter arguendo eorum somnolentiam, levi tussi voluntaria ipsos, ut credebat, excitaverat. Incipiens igitur Quindecim Psalmos, videlicet,—[1] "Ad Dominum, "cum tribularer," et reliqua, ecce! bajulis adhuc firmiter dormientibus, quidam, nescitur tamen qui, ordinate, aperte, distincte, et articulatim, ut decuit, per totam Matutinalium seriem, responderunt, versum pro versu alternatim reddentes. Legebantur autem Duodecim eadem nocte de Beata Virgine Lectiones; quas corde tenus, sine candela, bajuli transcurrere consueverunt, cum suis, quæ sequuntur, responsoriis; tenui tamen lumine cruciboli per vitrum diaphanum translucente. Et cum omnia rite consummarentur, excitabantur bajuli, sopore [2] sufficienti jam refecti. Et cum levi nutu vel strepitu, signove vocali, Abbatem excitassent, noluit Abbas inchoantibus respondere psallendo, sciens quoniam omnia quæ psallenda fuerant rite complevisset.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

The responses to him are sung by unknown voices.

Also, the 12 Lessons of the Blessed Virgin are similarly read.

Ipsi igitur accedentes, et formidantes ne propter infirmitatem sileret, interrogaverunt eum quare matutinale officium, ut moris erat, nec audiret, nec audiens responderet, ut solebat, qui alacrius cæteris, et plenius, psallere consuevit. At ille silentium, licet invitus, infringens, credensque ipsos esse temulentos, dixit;—"Nonne omnia rite completa sunt? Ut quid nugatorie sunt repetenda? Et vos etiam solito expressius mihi psallendo respondistis." At ipsi, scientes quod non, affirmaverunt se alto sopore detentos, nec unum iota respondendo reddidisse. Unde, propter

Conclusion by his attendants, on ascertaining this fact, as to the superior sanctity of the Abbot.

[1] *Psalm* cxx. 1.

[2] *sufficienter* in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

eminentem ejus sanctitatem, perpendebant angelos esse, qui eidem verbo ad verbum officiose ac devote responderunt.

Abbot John able to repeat the whole of the Psalter by heart.

Sciendumque, quod nunquam in Ecclesia Beati Albani aliquis tam inoffense, tam secure, omnes Psalmos medullitus scivit, aut scitos crebrius iteravit, vel tenacius ipso illos in memoria thesaurizavit. Hoc enim, quasi in confusionem nesciorum, fecisse ipsum profecto meminimus, [1] quod, quasi ad experimentum et exercitium, primo Psalterii ultimum versum psallendo pronunciabat, deinde penultimum, postea antepenultimum; et sic, ordine retrogrado, totum Psalterium, sine offendiculo aut defectu,—quod etsi verum, sit tamen incredibile,—transcurrebat; cum nec de hoc Psalmo multum usitato, scilicet,—[2] "Miserere mei, Deus," hoc se facere quilibet diffidat.

Benediction of nuns, at Sopwelle, by Abbot John, 1st June, A.D. 1212.

Iste Abbas Johannes, anno prælationis suæ septimo decimo, die Sanctæ Trinitatis, juxta privilegiorum Beati Albani tenorem, apud Sopwelle benedixit novem sanctimoniales, Kalendis Junii. Item, idem in eadem solemnitate quinque; ut ad consuetudinem et memoriam excellentiam privilegii Sancti Albani revocaret.

De diversis jocalibus provisis ejus tempore.

Ornaments and decorations of the Church, acquired in the time of Abbot John.

Ad ejusdem quoque Abbatis Johannis titulum creditur pertinere, quod per ejus monachos laudabiliter cernitur consummatum. Tempore enim Abbatis Johannis, industria et licita adquisitione [3] Reymundi Prioris, fratrisque Rogeri de Parco, Cellararii, facta est magna tabula, cujus pars est de metallo, pars de ligno, artificiosissime perfecta, quæ est ante majus altare in ecclesia nostra. Duo quoque textus, de argento superaurato; in quorum uno, crux cum Crucifixo, et Maria

---

[1] *qui, quasi*, in Wats's text.
[2] *Psalm* li.
[3] *Domini Reimundi* in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

et Johanne, [1] figuratur: alio vero Majestas, cum quatuor Evangelistis, elegantissimis cælaturis insculpitur, artificioso labore et diligentia fratris [2] Walteri de Colecestria, qui, persuasione et attractu fratris Radulphi Gubiun, habitum religionis in nostra suscepit ecclesia, omine fortunato.

Paintings then placed in the Church, executed by certain of the monks.

Ipsius enim fratris [3] Willelmi manu tabula picta ante altare Beatæ Virginis, cum superaltari cælato et cruce [4] superposita, et pictura desuper, et a latere in materia artificiose nimis, (ipso memorato Radulpho necessaria ad hoc ministrante,) est perfecta: omnes quoque tabulæ ante altaria nostræ ecclesiæ, scilicet, Beati Johannis, Beati Stephani, Beati Amphibali, Beati Benedicti. Manu quoque fratris ac discipuli sui, Magistri Simonis, pictoris, tabula Beati Petri, et Beati Michaelis. Manu quoque fratris Ricardi, nepotis memorati Magistri [3] Willelmi, filiique Magistri Simonis, tabula Beati Thomæ, superior et inferior, partim sua, partim patris manu, perfecta est. [5] Tabula quoque Beati Benedicti, cum multis aliis cælaturis et picturis, labore prædictorum, (licet non in tempore memorati Abbatis Johannis, sed in posterum,) ad honorem domus Dei, et decorem, [6] sunt perfectæ.

Commendation of the artists by whom they were executed.

Hæc idcirco scripturæ immortali, ac memoriæ, duximus commendanda, ut penes nos, haud ingratos, eorum vigeat cum benedictionibus recordatio, qui studioso labore suo opera ecclesiæ nostræ adornativa post se reliquerunt.

Books then written, and presented to the Church.

Prænominati insuper Domini Reymundi industria et licita adquisitione libri nobiles et perutiles scripti sunt, et huic ecclesiæ collati, præcipue [7] Historia Scholas-

[1] *figurantur* in the MSS.

[2] Qy. if not *Willelmi*.

[3] *Guilielmi* in Wats's text.

[4] *superposito* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[5] *Tabulæ* in Wats's text.

[6] Sic in MSS.

[7] A copy of this work (by Peter Comestor) is in the Parker Collection, at Corpus Christi Coll. Cambridge, No. xxix. The copy here mentioned is now MS. 4 D. vii. Bibl. Reg. in the British Museum.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

tica cum Allegoriis, liber elegantissimus. Ricardus quoque de Clohale, miles, ipsi Abbati amicissimus, tum pro amore Dei, tum pro amicitia Abbatis Johannis, contulit unum calicem aureum altari Sanctæ Mariæ, ubi canitur cotidie de ea, et pro ecclesia.

Ut Monachi itinerantes, ad Monasterium tempestive regredi non valentes, ad prædium vicinius dicti Monasterii hospitentur.

The brethren, when on a journey, are to rest at the nearest estate belonging to the Abbey.

Memoratus quoque Abbas Johannes, fratrum itinerantium volens parcere laboribus, utpote prælatorum piissimus, et expensis similiter, quibus monachi, præcipue claustrales, non abundant, primo prælationis suæ anno instituit;—ut quicumque frater, versus Sanctum Albanum in itinere constitutus, et tam lassitudine quam labore viæ confectus, vel sole in occasum [1] vergente, ut non possit conficere absque gravamine et molestia dietam suam, divertat ad aliquod prædium nostrum, quod sibi vicinius esse cognoverit; ibique tam hominibus quam equis necessaria sufficientius et honestius, prout res suppetit, ministrentur.

Ne numerus Monachorum Sancti Albani centenarium numerum excedat.

The number of monks not to exceed one hundred, except in peculiar cases.

Anno vero quinto prælationis [2] suæ, constituit ne fratrum numerus aliquo modo, (nisi talis suscipienda sit persona, quæ, propter eminentiam dignitatis et scientiæ, vel petitionem alicujus potentis, cui non possit sine damnosa offensa contradici, digna sit suscipi,) centenarium numerum supergrediatur.

---

[1] *vrgente* in MS. Claudius E. iv.

[2] *ejusdem Abbatis, idem Johannes constituit*, in MS. Nero D. i.

Ne numerus Collectarum in Missis septenarium numerum excedat.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

The Collects at Mass to be limited to seven in number.

Anno vero tertio statuit, [1] ut in Missarum celebrationibus privatarum, vel etiam in Conventu, Collectarum numerus septenarium non excedat; tum propter sufficientiam, tum propter talis numeri dignitatem.

Alia quoque civilitatis ac pietatis opera feliciter complevit, quæ [2] labor scribentis, et tædium audientis, scribere non permittit, nec auditoribus seriatim enarrare.

De superfluis ingurgitationibus per prædictum Abbatem [3] abolitis.

Misericordes of drink, abolished by Abbot John.

Hic quoque,—quod ad ejus laudem et meritum arbitror pertinere,—procuravit efficaciter, ut detestabiles ingurgitationes misericordiarum, in quibus profecto non erat misericordia, prohiberentur.

De tribulationibus, tempore Interdicti Angliæ, præscripto Abbati evenientibus.

Hic in Interdicto multas pressuras et tribulationes perpessus est, quarum unam huic libello duximus inserendam.—

King John orders him to celebrate divine service during the Interdict; which he refuses to do.

Significavit ei Rex Johannes, ut, spreto Papali mandato, in Interdicto divina celebraret. Et super hoc habito consilio in Capitulo, ait;—"Fratres, oportet "obedire magis Deo quam hominibus; sustineamus "iram principis,—

—[4] "Dabit Deus his quoque finem."

Et sic Domino Papæ obediens, quamvis Magister Alexander filius Cæmentarii, tunc magister Regis, consuluisset in contrarium, noluit Regi in hoc casu obe-

---

[1] *ne in* in MS. Nero D. i.

[2] *nec labor* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *aboletis* in MS. Claudius E. iv.

[4] Virgil, *Æneid.* i. 99.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

The King places the temporal possessions of the Abbey in the hands of Master Robert de London.

dire. Iratus igitur Rex vehementer de contemptu sui mandati, (accipiens sic sponte occasionem malignandi,) occupavit in manu sua totam Abbathiam, et, ejectis nostris, suos per omnia apposuit custodes sæculares; videlicet, Magistrum Robertum Londoniensem, clericum suum superiorem, virum versutum, et per omnia Regi Johanni, domino suo, conformem; qui etiam inter ipsum Regem et Admirabilem Murmelinum crebra internuncia et secreta, (de apostasia, ut dicitur) intermeans detulerat.

De gestis et responsis nunciorum Regis Johannis, tempore prædicti Abbatis, ad magnum Miramelinum, Regem Africæ, destinatorum; et de Abbathia Sancti Albani per quendam illorum, Robertum nomine, cujus custodia per dictum Regem commissa fuerat, miserabiliter apporiata.

King John sends envoys to the Emir Murmelius, offering to abjure Christianity, and to become his tributary.

[1] Eodem tempore Rex Johannes misit muncios secretissimos cum festinatione summa, videlicet, Thomam de Herdintona, [2][et Radulphum filium Nicolai,] milites, et Robertum de Londoniis, clericum, ad Admiralium Murmelium, Regem Magnum Africæ, Marrochiæ, et Hispaniæ, quem vulgus "Miramumelinum" vocat; significans eidem, quod se et regnum suum libenter redderet eidem, et dederet, et deditum teneret ab ipso, si placeret ei, sub tributo; necnon et legem Christianam, quam vanam censuit, relinquens, legi Machometi fideliter adhæreret.

Quod cum dicti nuncii secretius relaturi, ad curiam dicti principis pervenissent, invenerunt ad primam portam aliquot milites armatos introitum artius custo-

[1] This narrative is also inserted (A.D. 1213), with some variations, by Matthew Paris in that portion of his *Historia Major*, which is mostly borrowed from Roger of Wendover. It is wholly omitted in his *Historia Anglorum*, and in MS. Cotton. Nero D. i.

[2] These four words are omitted in the original text of MS. Claudius E. iv.; but are inserted in a hand of the 17th century, from the text of the *Historia Major*.

dientes, gladiis evaginatis. Ad secundum vero ostium, scilicet, palatii, plures invenerunt milites ad unguem armatos, et prioribus elegantius, ensibus strictis ingressum diligenter custodientes, ut censeri potuit, aliis fortiores ac nobiliores; in ostio vero thalami inferioris, multo, secundum apparentiam, robustiores et ferociores, et plures prioribus. Cum autem pacifice introducti, ex licentia Admiralii, quem "Regem Magnum" vocant, ipsi nuncii, vice domini sui, Regis, scilicet, Angliæ, reverenter salutassent, exposuerunt causam adventus sui plenius, chartam regiam ei porrigentes; quam quidam interpres, qui præsens vocatus aderat, evidenter patefecit. Quo intellecto, Rex librum quem inspexerat clausit,—sedit enim ad pulpitum suum studens,—vir ætate et statura mediocris, et gestu maturus, et verbis facundus et circumspectus. Et cum paulisper, quasi secum deliberans, respondisset, modeste dixit;—"Modo inspexi librum in Græco scriptum, cujusdam "Græci, sapientis et Christiani, nomine Pauli; cujus "actus et verba mihi optime complacent, et accepto. "Unum tamen de ipso mihi displicet, quod in lege sub "qua natus erat non stetit, sed ad alia, tanquam "transfuga et inconstans, avolavit. Et ideo dico de "domino vestro, Anglorum Rege; qui, relicta piissima "et mundissima lege Christianorum, sub qua nas"cebatur, cereus et instabilis, gliscit transmeare." Et addidit,—"Novit, qui nihil ignorat, Deus Omnipotens, "omnium Creator, si exlex essem, illam præ omnibus "eligerem, et acceptans amplexarer."

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Their reception at the Emir's Court.

The Emir addresses the envoys, in dispraise of apostasy.

Postea vero sciscitabatur, cujus conditionis esset Rex Angliæ, et regnum ejus. Respondit Thomas, utpote nunciorum facundissimus;—"Egregie et ingenue ata"vis, regibus magnis, procreatus; terra ejus opulenta, "et suis contenta, bonis culturis, pascuis, et sylvis, "abundat. Ex ea etiam omne genus metallorum, studio "conflatili, eliquatur. Gens nostra, speciosa et inge"niosa, tribus pollet idiomatibus erudita, scilicet, La"tino, Gallico, et Anglico; et omni arte liberali et

Answer given to his enquiries as to King John and his territories.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

General character of England.

"mechanica plenius erudita. Veruntamen vinearum "aut olivarum copiam ex se terra nostra non producit, "et abietum, sed [1]ea ex vicinis regionibus commercio "sibi adquirit abundanter. Aer salubris et temperatus, "inter Occidentem sita et Septentrionem; ab Occi-"dente calorem, a Septentrione sumens frigiditatem, "temperiem sortitur gratissimam. Undique mari val-"latur; unde 'Insularum Regina' meruit appellari. "Regnum etiam, ab inuncto et coronato gubernatum, "ab antiquo liberum esse dinoscitur, et ingenuum, ad "nullius, præterquam Dei, spectans dominationem. "Ecclesia etiam, et nostræ cultus religionis, plus quam "in aliqua mundi parte ibidem prosperatur, et papali-"bus ac regiis legibus pacifice gubernatur."

The Emir expresses his surprise at the proposition, and his contempt for their master.

Tracto igitur ab alto præcordiali suspirio, respondit Rex;—"Nunquam legi vel audivi, quod aliquis rex, "tam prosperum regnum possidens, subjectum et obe-"diens, suum sic vellet sponte pessundare principatum; "aut de libero facere tributarium, de suo alienum, de "felici miserum, et se alterius, tanquam sine vulnere "victum, dedere voluntati. Quinimmo de multis legi et "audivi, quod multi sanguinis effusione et profluvio "sibi libertatem, (quod laudabile fuit,) compararent; "modo autem audio, quod dominus vester, miser, deses, "et imbellis, qui nullo nullior est, de libero servus "fieri desiderat, qui vere miser est, immo, miserrimus, "nullique miserabilis." Postea vero, sed cum con-temptu, inquisivit cujus ætatis esset, staturæ, ac stre-nuitatis. Cui responsum est, quod ætate fuit quinqua-genarius, et omnino canus; corpore fortis, nec procerus, sed potius compactus, et formæ ad robora convenientis.

The envoys give a description of the King's person.

The Emir again speaks in terms of contempt, and rejects

Quod cum audisset Rex, respondit;—"Virtus ejus "juvenilis ac virilis tepuit jam, et refrigescit. Infra "decennium, dato quod tam [2][diu] victurus sit, virtus "ejus deficiet, antequam arduum quid consummasset;

[1] *ex ea* in MS. Claudius E. iv.

[2] *diu* omitted in MS. Claudius E. iv.; inserted from the text of the *Historia Major*.

"si [1] nunc inciperet, in defectum declinaret, nec aliquid "valeret. Quinquagenarius enim decidit occulte, sexa-"genarius manifeste. Pacem de cætero sibi adquirat, "et quiescat." Colligens ergo omnia inquisita et responsa nunciorum, post parvum silentium, facta subsannatione, in signum magnæ indignationis, sprevit ille Admiralius Regem Johannem, dicens;—"Nullius est "rex ille, sed regulus jam desipiens et senescens; nec "de eo curo. Indignus est mihi confœderari;" et conspiciens Thomam [2] [et Radulphum] torvo vultu, ait;—"Non redeatis iterum ad meam præsentiam, nec videant oculi vestri amplius faciem meam. Fama, sed "potius infamia, domini vestri, jam apostatæ desipientis, "fœtorem exhalat in conspectu meo teterrimum."

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214. — the proffered alliance.

And sternly dismisses the envoys.

Recedentibus igitur, cum rubore, nunciis, intuebatur Rex ille, sive Admiralius, Robertum clericum, qui tertius erat nunciorum; qui parvus erat, et niger, unum brachium longius habens reliquo, et digitos inordinatos, scilicet, duos sibi cohærentes, et faciem Judaicam. Perpendens igitur Rex, quod tam despicabilis persona ad tam arduum negotium declarandum non destinaretur, nisi saperet, ut callidus, et intelligeret; videns ejus coronam et tonsuram, et inde discernens quod esset clericus, jussit eum ad se evocari; quia, aliis loquentibus, adhuc tacuerat, stans remotus. Ipso igitur retento, et spretis aliis, Rex cum eo multa loquebatur secretius, quæ postea ipse Robertus amicis suis patefecit. Inquisivit autem dictus Rex ab eodem, si Rex Angliæ, Johannes, aliquibus polleret moribus, et si liberos strenuos procreasset, et si potens esset in vi generativa. Addiditque, quod si Robertus super hiis interrogatis mentiretur, nunquam, præcipue clerico, alicui crederet Christiano. Tunc Robertus, sub attestatione legis Christianæ, se promisit ad omnia interrogata veraciter responsurum.

Description of Robert de London, one of the envoys.

The Emir converses with Robert, in private, and further questions him as to King John.

Bad character given by

[1] *nuc* in MS. Claudius E. iv.

[2] Omitted from MS. Claudius E. iv.; supplied from the text of the *Historia Major*.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

him of King John, and of his queen.

Dixit igitur assertive quod potius fuit tyrannus quam rex; potius subvertor quam gubernator; oppressor suorum, et fautor alienorum; leo suis subditis, agnus alienigenis et rebellibus; qui per desidiam suam Normanniæ Ducatum, et alias multas terras, amiserat; et insuper Angliæ regnum amittere vel destruere sitiebat. Pecuniæ extortor insatiabilis; possessionum suorum naturalium invasor et destructor. Paucos, vel potius nullos, strenuos generavit, sed patrissantes.—"Sponsam "habet sibi exosam, et ipsum odientem, incestam, male-"ficam, et adulteram, et super hoc sæpius convictam. "Unde Rex, sponsus ejus, comprehensos jussit super "stratum ejus laqueo suffocari. Ipse Rex nihilominus "multos procerum suorum, et etiam consanguineos, "zelotypavit violenter, et filias corrupit nubiles, ac "sorores. In cultu autem Christiano, prout audistis, "fluctuans et diffisus."

The Emir curses John; and is informed of the wish of the English to throw off his yoke.

Hæc cum audisset Rex Admiralius, non tantum, sicut prius, ipsum sprevit; sed detestabatur, et in sua lege maledixit, et ait;—Quare permittunt miseri Anglici "talem super se regnare et dominari? Vere effœminati "sunt, et serviles." Respondit Robertus;—'Patientissimi "hominum sunt Anglici, donec supra modum offen-"dantur et damnificentur. Nunc autem, sicut leo vel "elephas, cum læsum se senserit, vel cruentum, iras-"cuntur, et excutere colla de sub jugo opprimentis, "etsi sero, proponunt, et conantur." Et cum hæc omnia ipse Rex Admiralius audierat, Anglorum nimiam redarguit patientiam; quam formidolositatem recta interpretatione fuisse interpres asseruit, qui ad omnia præsens extiterat. Multos autem, præter hos, tractatus et confabulationes habuit idem Rex cum eodem Roberto; quæ postea amicis plenius in Anglia declaravit. Collatis igitur ipsi Roberto muneribus pretiosis, in auro et argento, gemmis variis et holosericis, ipsum in pace dimisit. Recedentes autem nuncios alios nec salutavit nec aliquibus respexit donativis, nec ipsum Regem Angliæ, Johannem, salutavit, nec muneribus honoravit.

The Emir considers the long-suffering of the English to amount to cowardice. He gives presents to Robert, but not to the other envoys.

Cum autem ad propria remeassent nuncii, et quæ viderant et audierant domino suo renunciassent, doluit dominus eorum, Rex Johannes, vehementer, usque ad spiritus amaritudinem, quod sic ab ipso Rege Admiralio contemnebatur, et quod in proposito suo impediebatur. Robertus autem de extraneis donis sibi collatis Regem liberaliter respexit; ut saltem sic perciperet, quod favorabilius aliis audiretur, licet primo repulsus tacuisset. Unde ipse Rex ipsum plus aliis honoravit, et quasi pro præmio custodiam Abbathiæ Sancti Albani, quamvis non vacaret, improbus exactor, concessit; ut sic de alieno clericum suum fidei transgressor remuneraret.[1]

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

King John grieves at the ill success of the mission. The King gives the Abbey in charge to Robert de London.

[2] Ipse igitur Robertus, ejecto et deposito nostro Cellario, instituit suum, quemdam, scilicet, sæcularem, virum versutum et avarum nimis, suæque, dum potuit, avaritiæ consulentem. Similiter, ignominiose nostro janitore ejecto, subrogavit alium, "Robertum" nomine; qui, fustigatis ingredientibus et egredientibus, et perscrutatis, erat conventui quasi [3] spina in oculo.

Robert appoints his own Cellarer and Janitor. Oppressive conduct of the latter.

Ægre igitur nimis hæc ferens Abbas Johannes, ut, videlicet, tam libera, tam nobilis domus, in suo tempore, tali laicorum jugo premeretur, Regem, immo, tyrannum, justus injustum, agnus adiit leopardum; deditque secentas marcas, ut custodes nos opprimentes amoveret,

Abbot John bribes the King to remove them.

[1] The following is added to this account in the *Historia Major*, which does not appear in the present context.—"*Ipse igitur Robertus, inconsulto, immo potius, invito, Abbate, qui pro tempore fuit, videlicet, Johanne de Cella, viro religiosissimo et literatissimo, omnia quæ in ecclesia et curia fuerunt, pro libitu diripuit, et sibi appropriavit. Et in qualibet baliva, quas, 'Obedientias' appellamus, constituit, maxime in janua, janitorem, omnium diligentem exploratorem et protervum: unde plusquam mille marcas ab eadem domo astute nimis emunxit Robertus, clericus memoratus. Hic tamen quosdam Abbatis ministros præcipuos, cum quodam Sancti Albani monacho, etc.*"

[2] The context in MS. Nero D. i. goes on, from "*detulerat*" (page 236 *ante*) with this word.

[3] An expression borrowed from *Joshua* xxiii. 13.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Friendship of Robert de London for certain inmates of the Abbey. His story heard by Matthew Paris himself.

et liberam in pace, cum suis pertinentibus, totam sineret Abbathiam.

[1] Hic autem Robertus quosdam Abbatis ministros præcipuos, cum quodam Sancti Albani monacho, videlicet, Dominum Laurentium, Senescallum, militem, et Laurentium, clericum, et Magistrum Walterum, monachum, pictorem, dilexit, et habuit familiares; quibus gemmas suas et alia secreta revelavit, sibi a dicto Admiralio collata et data, audiente Matthæo, qui et hæc scripsit et enarravit.

De quingentis marcis per Episcopum Dunelmensem, ad usum Regis Angliæ, a memorato Abbate violenter extortis.

Richard de Marisco, the chief councillor of King John, summons Abbot John to his presence.

[2] Eodem anno, cum esset Ricardus de Marisco, (qui non per electionem, sed per Regem intrusus, in Episcopatum Dunelmensem sublimatus est,) summus Regis consiliarius, vir veneno Sathanæ [3] deebriatus, et Rex, utpote avarissimus, thesauro indiguisset, et Abbatem armatis pulsisset precibus ut eum juvaret, et Abbas justissimas suæ impotentiæ causas exposuisset, vocavit eum regia auctoritate dictus Ricardus.

De Marisco asks him to relieve the King's poverty with 500 marks, in addition.

Qui cum ad eum Abbas accessisset, ait Ricardus;—"Domine Abbas, quo non major, ut bene novimus, in "Anglia, in quo, et quanto, dominum nostrum, et ves- "trum, juvabis indigentem? Scimus quod das ei sex- "centas marcas, sed pro liberatione Abbathiæ vestræ, "quam juste occupavit. Sed nunc, mera liberalitate, "ut grates recipias, eidem conferas postulanti quin- "gentas [4] marcas." Et cum Abbas super tanta exactione obstupuisset, ait Ricardus;—"Quid mussitas? Stat

---

[1] This passage "*Hic .... enar-* "*ravit,*" from the *Historia Major* of Matthew Paris, does not appear in MS. Nero D. i.

[2] *Eodemque* in MS. Nero D. i.

[3] *debriatus* in the MSS.

[4] *marcas* omitted in MS. Nero D. i.

"sententia. Scriptum sic est; et quod scripsi, [1]indelebiliter scripsi. Dico enim in amicitia, melius et civilius est tibi dare quingentas marcas, ut grates recipias, quam ducentas vel trecentas, et ingratus." Et repente, quasi raptus, inde recessit, quamvis cum precibus revocaretur.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

The Abbot is compelled to give that sum.

Et sic compulsus est Abbas, ipso anno, mille marcas Regi Johanni, semper [2]exigenti, in maximum hujus ecclesiæ gravamen, numerare.

De quodam Clerico, etc.

Master Adam de Linleie, a friend and adviser of Abbot John.

Abbas idem Johannes habuit singulare suæ tribulationis solatium, et in omnibus, etiam arduis, negotiis consiliarium, auxiliatorem, et consolatorem; Magistrum, videlicet, Adam de Linleie, qui postea in Archidiaconum Elyensem est promotus, virum benignissimum, honestum, et jurisperitum. Cum igitur de ipso, fama edocente, certificaretur Archiepiscopus Cantuariensis, Stephanus, (qui noviter venerat in terram, pace [3]reformata, et tremuit terra in conspectu ejus,) misit ad Abbatem Johannem, exigens ipsum, ut assistens ei, et lateri ejus adhærens, clericus ejus, et specialis consiliarius, efficeretur. Insuper misit idem Archiepiscopus dicto Adæ litteras speciales, supplicans ut non omitteret ad ipsum pro promotione sua festinanter venire.

Stephen, Archbishop of Canterbury, sends for Adam, to become his adviser.

Adam shews a wish to accede to the Archbishop's request.

Inclinatum est igitur cor illius mandatis Archiepiscopalibus; credebat enim per ipsum uberiora consequi beneficia, sicut moris [4][est] legistarum prostantium munera diligere, sequique retributiones. Cum igitur nec voluit, nec honeste potuit, Abbas precibus ac mandatis talis ac tanti viri contradicere, præsertim cum videret ipsum Magistrum Adam id propter suam

[1] *indelebiliter* in MS. Claudius E. iv.

[2] *hianti, semper exigenti*, in MS. Nero D. i.

[3] *reformatam* in Wats's text.

[4] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

Abbot John reluctantly parts with him, and sends a short written message.

promotionem desiderare, dixit ipsi Magistro Adæ;—"Carissime Magister, nolo promotionem vestram impe-"dire. Archiepiscopus excellentior est me; majorem "sequeris, quia [1]majora desideras. Ablatus es a me; "nec patitur Archiepiscopus me tuæ præsentiæ con-"solatione gratulari, licet tot peritorum stipetur ag-"minibus. Tamen affer illi ex parte mea hoc breve, "vere breve." Et flevit Abbas amarissime, in ipsius Adæ recessu; et accepit ipse Adam breve sigillatum et tectum.

The Archbishop, moved by the message, wishes to send Adam back; but he declines.

Cum autem Archiepiscopus, confracto sigillo, breve explicasset, reperit inscriptum, hos duos versus;—

"Velleribus centum gaudes, cum lacte, bidentum,
"Nec reputas magnum, tuleris nisi pauperis agnum."

Quod cum legisset Archiepiscopus, videns se efficaciter redargutum, voluit remisisse ipsum Adam; sed noluit ipse Adam, uberioribus beneficiis inhiando.

Lines by Abbot John on the evil counsels of Richard de Marisco.

Eodemque tempore, cum Ricardus de Marisco, Regis principalis consiliarius, exactor pecuniæ inexorabilis, supra modum ipsum Abbatem stimulando artavit, ut supradictam pecuniam festinanter persolveret, de ipso quoque dixit, ipsum Ricardum et Regem reprobando,—

"Non erit Abimelech requies, regnante [2]Saul, nec
"Pax stabilis, donec desinat esse [3]Doech."

De pœnitentia laudabili et fine sanctissimo Abbatis memorati.

Full of years, the Abbot falls sick.

Cum autem, jam sanctorum plenus dierum, Abbas memoratus, Johannes, senuisset, sentiens et sciens quia appropinquavit hora ut transiret de hoc mundo, graviter infirmatus est. Venit igitur una dierum, alieno

[1] *majorem* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] *Saul* is here read as a dissyllable.

[3] In allusion to Doeg the Edomite, I. *Sam.* xxi., xxii.

fultus adminiculo, usque ad ostium Capituli; exinde solus ut potuit, ut decentius intraret, sequentibus bajulis suis, ivit sessum, ut moris erat, in loco suo, scilicet, eminentiori; et fecit apportari secum unam cathedram, quam vulgariter "faudestolam" appellamus.

John, 21st Abbot, A.D. 1195-1214.

He meets the Convent in the Chapter-house.

Et cum præsidisset loco suo, ut moris est, superiori, obortis lacrymis uberrimis, cum crebris singultibus, et devota inclinatione salutato hinc inde conventu, ait;— "Fratres ac filii carissimi, vobis per aliquod [1] tempus "interfui, præfui, et, minus quam decuit, profui. "Sed quia non est homo qui non peccet et multi- "pliciter offendat, si quem vestrum quomodolibet "læserim, supplico, junctis manibus et flexis geni- "bus, ut pro Deo, sic præcipiente, mihi omnes offen- "sas penitus remittatis, et, quantum in vobis est, "ab omnibus commissis absolvatis." Et quasi volens curvare genua, se, junctis manibus, ad hoc verbum incurvavit. Et cum omnes, lacrymantes, respondissent unanimiter,—"Fiat, ut petistis," præcepit Abbas ut illud sedile, de quo prædictum est, allatum poneretur in medio super tapetium; quem locum "Judicium" appellamus. Et ivit sessum super illud; petensque sibi dari a singulis singulas disciplinas, expoliavit se usque ad carnem nudam. Et cum vidissent fratres illud corpusculum, tanta macie confectum, ut eminus apparerent ossium compages, multiplicatis fletibus præcordialius compatientes, ingemuerunt. Et accedentes singillatim per ordinem, dederunt ei disciplinas universi, unusquisque ut voluit. Quorum tamen, cum parcerent, et manuum impetus leniter castigarent, increpavit desidiam, eo ipso sæpe iterando, dicente,— "Confiteor, *et cætera*," et aliis correspondentibus sermonem singultibus prorumpentibus,— "Misereatur, *et* "*cætera*." Quibus completis, circumdedit sibi habitum suum, assistentibus sibi bajulis suis, qui, sibi minis-

He humbly asks pardon of the Convent for past offences.

He strips himself to receive discipline from each member.

Their sorrow at his emaciated appearance.

While receiving discipline, he confesses his sins.

[1] Omitted in MS. Nero D. i.

John, 21st Abbot, A.D. 1195-1214.

He bids a last farewell to the Convent; and is anointed in the Infirmary, with the oil of the sick.

trantes, sibi sua adaptabant vestimenta. Et erigens, se inclinavit conventui, ultimum "Vale" ei dicens flebiliter. Et sustentantes eum hinc inde fratres, (quia sic pro ipsius debilitate oportuit,) duxerunt eum, prout præcepit, in Infirmariam; ubi solemniter, super lapidem ad hoc consuetum, oleo sancto infirmorum est inunctus, et salutis viatico communitus. [1] Et cum, hiis rite completis, confortatus in spiritu, dixisset,—"Consummatum est," acsi diceret, singulis dato osculo,—"Recedo a vobis, irrediturus; vos me Deo commendastis, et ego vos Deo recommendo. Quod meum est, complevi." Et sic ductus est, vel potius delatus, in cameram suam.

From indications supplied by his urine, he concludes that he shall die at the end of three days.

In crastino autem diligenter consideravit urinam [2] suam, quïdnam portenderet; erat enim, ut prædictum est, physicus [3] præelectus, et judex urinarum incomparabilis. Et cum intuitus est diligenter, nec posset ad placitum subtilia et secreta, quæ novit, mortis indicia intueri, quia caligaverat in magna parte suorum acies oculorum, dixit Magistro [4] Willelmo physico, monacho nostro, (qui postea in Priorem Wygorniæ promotus est);—"Quid tu vides hic et hic, frater?" At ipse quæ vidit indicavit. At Abbas,—"Eya, Deo gratias. Adhuc concessit mihi Deus, ad pœnitentiam, spatium triduanum; [5] sed post tres dies dissolvar." Quod qui audierunt, bene crediderunt; quia experientissimus in arte [6] medicinæ erat, et consimilia in tali casu de aliis [7] sæpius prædixerat. Et cum in crastino manifestius morti appropinquaverat, dixit ei quidam, ei familiarissimus, qui ut eum visitaret, et consolaretur, ad ipsum tunc venerat; et dixit ei, cum jam hebetarentur omnes sensus ejus;—"Domine, pater mi,

Apt answer made by him, in

[1] This passage appears to be incomplete.

[2] *suam* omitted in MS. Nero D. i.

[3] *perelectus* in Wats's text.

[4] *Gulielmo* in Wats's text.

[5] *det post* in Wats's text.

[6] *medine* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[7] *infallibiliter sæpius* in MS. Nero D. i.

"quomodo vobis est?" At ipse, vix elevatis oculis, intuitus eum, dixit ei,—

John, 21st Abbot, A.D. 1195-1214.

"Non video pure; mihi nil sapit; audio dure;
"Deficit olfactus; sum segnis ad omnia factus."

Latin verse, to enquiries after his health.

Super quo admirandum est vehementer, quod ipse, semivivus, quasi resumpto spiritu, versum tam elegantem, tam vere et tam proprie materiam, secundum ipsam veritatem, contingentem, sic incontinenti respondendo composuisset.

De quadam charta de non amovendis monachis, a quibusdam de Conventu frustratorie confecta.

Venerunt interim ad ipsum quidam fratrum nostrorum, cum jam ad [1] oregmon, id est, sonum dolorosum, quem solent morituri, propter angustiam arteriarum, in profundo gutturis murmurando emittere; frater Walterus Remensis, (qui postea Prior hujus ecclesiæ extiterat); et frater Alexander de Langeleia, qui et ipsius Abbatis et subsequentis diu bajulus extiterat; et frater [2] Willelmus de Trumpintona, qui et similiter ipsius Abbatis bajulus extitit, et post ipsum in Abbatem provectus;—a quo etiam hoc consilium originaliter emanavit, sicut et ipse postea protestabatur;—et Alexander de Appeltone, bajulus et sigilli portitor, et alii cum ipsis.

Abbot John is visited by certain of the monks, when on the point of death.

Et dixerunt ei;—"Domine, sancte pater, qui nos "hactenus sub alis misericordiæ aluistis, fac nunc "nobis, pro amore Ipsius qui in fine dilexit suos, "paternitatis et liberalitatis pietatem, ut tollatis an"tiquam servitutem vestræ ecclesiæ, et conventus tui "jugum importabile. Nostis enim bene, quam intole"rabilis consuetudo conventum illaqueat; ut, scilicet, "quilibet, absque causa, ad arbitrium Abbatis, et im"petum voluntarium, et subdolas susurronum accusa-

They represent to him the hardships and inconveniences of the practice of banishing monks, at the will of the Abbot, to the

[1] The form of this word is given as "*oreginon*" in Du Cange, ed. Henschel.

[2] *Gulielmus* in Wats's text.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

various Cells belonging to the Abbey.

"tiones, ad Cellas nostras remotissimas, et quæ sunt "nobis quasi pro exilio, non sine [1] cordis amaritudine "et scandalo, viliter transmittatur; unde dedecus et "scandalum ipsi transmisso et transmittenti multotiens "generatur. Dicit enim populus sæcularis;—'Iste qui "'transmittitur aliquod scelus perpetravit; vel odit "'eum, vel invidet ei, Abbas, qui eo præstantior est, "'contradicitque erroribus Abbatis, et excessus repre- "'hendit; discat igitur de cætero vel tacere vel blan- "'diri, ne dicamus, adulari.' Præterea videtur, sancte "pater, ut talis transmissio et evagatio, ut, videlicet, "habitantes omnibus diebus vitæ nostræ in illa ecclesia "constructa in honorem Sanctæ Mariæ, vel Sancti "alterius, videlicet, a nostro Sancto Martyre, Albano, "conversemur, senescamus, et moriamur, [2] qui con- "versionem morum nostrorum et stabilitatem con- "tinuandam, secundum Regulam Sancti Benedicti, in "hoc monasterio, quod sic particulariter, discrete, et "distincte specificatur, videlicet, est constructum in "honorem Sancti Albani, votivam et solemnem fecimus "professionem. Et quid dicendum, quod [3] et inviti, "quasi condemnati, et alicujus rei facinoris, et con- "victi, in ignominiam nostram et vestram, ad Cellas, "velut exulantes, transmittimur;—et hoc vobis etiam, "ut frequenter ex ore vestro audivimus, absurdum "et grave videbatur. Ecce! Domine, plena miseri- "cordiæ et justitiæ, charta prompta super hoc con- "fecta;—ut, scilicet, nullus monachus hujus ecclesiæ, "invitus, ad Cellam de cætero transmittatur;—ut sit "in memoria vestri cum benedictione in æternum."

They present a charter for his signature, abolishing the practice in behalf of future Abbots.

Et ostendens Dominus Alexander memoratus, Abbatis bajulus et custos sigilli, voluit eam legere coram ipso Abbate, ut lectam sigillaret. Abbas, exposito profundissimo ac gravissimo gemitu, avertit faciem suam,

By signs, he refuses his assent.

[1] *magna cordis* in MS. Nero D. i.

[2] This passage appears to be involved and incomplete, though its meaning is evident.

[3] *etiam inviti*, in MS. Nero D. i.

hoc nutu abnegans; jam enim loqui non poterat. Et sic, iterato gemitu, divertit se in latus alterum, scilicet, aversum. Et cum haberet idem Alexander omnia prompta, videlicet, sigillum et scriptum, apposita cauda et cera, iratus [1] dixit,—[2] "Satis annuit, qui silet." Et respondentibus illis,—"Verum est," sigillavit illud frater Alexander de Appeltone; et illa fuit illius sigilli ultima impressio.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

The monks nevertheless, imply his assent, and seal it.

Abbas igitur in crastino, videlicet, tertia die ab illa [3] die quam fratribus prædixerat se transiturum, expiravit; et fracto sigillo, missus est, consilio tam suo quam aliorum multorum, præcipue tamen prænominatorum, ad Archiepiscopum Cantuariensem, Stephanum, memoratus Alexander, (irrequisita a Priore licentia, [4] cum indignatione,) quia fuit ipsi Archiepiscopo amicissimus, et fecerat de ipso plura eulogia, in laudem ipsius;—ut, videlicet, ipsam prædictam concessionem, ipsi prædicto [5] [scripto] insertam, sigillo confirmaret. Ad quod faciendum, favorabilem invenit Archiepiscopum, precibus humillimis ipsius Alexandri amicissime inclinatum, præsertim cum vidisset ipsi scripto sigillum Abbatis appensum. Et cum reverteretur, facto ad votum negotio, congratulabantur ei omnes et singuli, præter Priorem Reymundum; qui rei exitum, singula rationis trutina satis subtiliter perpendens, quibusdam fratribus palam [6] prænunciavit.

On the death of the Abbot, they fraudulently obtain the seal of Stephen, Archbishop of Canterbury, to the above charter of exemption.

Dissent of Prior Reimund therefrom.

Transiit igitur ab hoc mundo prænominatus Abbas Johannes, de exilio, videlicet, ad patriam, de naufragio ad portum, anno Domini millesimo ducentesimo quarto decimo, die Beati Kenelmi, Regis et Martyris, sicut idem Abbas multis manifeste prædixerat; anno vero

Death of Abbot John, on St. Kenelm's Day, (17th July,) 1214, as he had foretold.

[1] *Fraus.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

[2] Equivalent to our saying,—"Silence gives consent."

[3] *die* omitted in MS. Nero D. i.

[4] *præ indignatione* in MS. Nero D. i.

[5] Omitted in MS. Claudius E. iv.; inserted from MS. Nero D.

[6] *pronunciavit* in Wats's text.

A.D. 1214. prælationis suæ nono decimo, sanctitate et religione[1] insignis, dierum plenus, Abbathiam suam, ut id temporis tunc permisit, relinquens in statu mediocri.

De processu procurationis Electionis Abbatis Willelmi, memorato Abbati proxime successuri.

Two monks are sent to the King, in Poitou, for a *congé d'élire.*

Et cum Rex tunc esset in partibus transmarinis, videlicet, in Pictavia, missi sunt ad eum duo de fratribus, ut licentiam eligendi ab ipso, ut moris est, impetrarent, Dominus Robertus de Brittheuelle et Dominus [2] Willelmus de Trumpintuna. Ad quem cum pervenerunt, et petitionem eorum audivit, non adquievit petitioni eorum, sciens quod custodia Abbathiæ erat sibi lucrosa; sed distulit, usque dum rediret in Angliam. Rex vero quarto decimo Kalendas Novembris rediit in Angliam.

He defers granting it, till his return to England.

Sir William de Trumpyngton makes interest in favour of his kinsman, William de Trumpyngton, the monk, unknown to him.

Interim [3] procuravit diligenter, nesciente, nec consentiente, ipso Domino [4] Willelmo de Trumpintona, ut idem Dominus [2] Willelmus per ipsum, (qui ipsius, ut dicebat, fuit consanguineus,) in Abbatem crearetur: fuerat quoque [2] Willelmus, miles, de Trumpintun, cujus se asserebat Dominus Willelmus de Trumpintona esse consanguineum, Comitis [5] Saeri Senescallus. Supplicavit igitur Regi pro ipso [4] Willelmo, ut ipsum, et non alium, acceptaret. Quod cum conventui innotuisset, noluit a Rege pati repulsam, ne electus verecundaretur, spretus a Rege, et ne ecclesia damnificaretur, et conventus turbaretur. Adierunt ergo Regem, qui propter licentiam impetrandam destinabantur, et ipsum Londoniis invenerunt; ubi firmius de voluntate Regis certificati, licentia impetrata redierunt. Et electi sunt,

The Convent finally obtains the licence.

[1] *ligione* in MS. Claudius E. iv.

[2] *Gulielmus* in Wats's text.

[3] The nominative case to this verb seems to be wanting; but Sir William de Trumpington (the layman) seems to be the person intended.

[4] *Gulielmo* in Wats's text.

[5] *Sairy* in Wats's text. Saier de Quincy, Earl of Winchester, is meant.

sine moræ dispendio, qui Abbatem eligere debuerunt; scilicet, duodecim, qui super hiis omnibus plenius sunt edocti. A.D. 1214. Twelve nominated to elect the Abbot, but as they are disqualified from being chosen, William is not one of them.

Erat autem tunc in hac ecclesia consuetudo enormis nimis, videlicet, quod nullus electorum illorum duodecim in Abbatem eligeretur vel crearetur. Sponte igitur provisum est, ut non fuisset unus de electoribus [1] Willelmus memoratus, ut, salva illa consuetudine, sine scrupulo contradictionis eligeretur. Sed ne ad alterius Abbatis tempora, intactis istius excessibus, transeamus, dignum arbitror et istius, sicut et aliorum, transgressiones breviter,—quia revera breves sunt,—annotare.

De negligentiis memorati Abbatis.

Monachos istius ecclesiæ invitos, et sine culpa aliqua, immisericorditer hinc ad Cellas, et de Cella ad Cellam, huc et illuc, velut ultimæ conditionis servulos, immisericorditer transmisit; ita ut cum summa amaritudine multi in Cellis, præcipue remotis, tota vita sua morarentur, et morerentur. Nonnulli etiam idcirco ab ordine recedentes, tam corpore quam anima perierunt. De quorum animabus, ut timendum est, ante tribunal tremendi [2] judicii astabit responsurus. Veruntamen hoc erat instinctu collateralium suorum, et consiliariorum; qui quos voluerunt, (etiam Abbate aliquando nescio, qui jam senuit, et tantum quieti intendebat,) ad libitum amovebant. Et hii erant adulatores et sibilatores, qui majoribus inhiabant; videlicet, [3] Rogerus de Hertfort senior, Johannes de Seldford, Alexander de Langeleya, qui sensum Abbatis infatuabant. Ipsi quoque indecentissimo fine, (in ultionem, ut cre- Faults of Abbot John. His great harshness in banishing the monks to distant Cells. His friends and advisers sometimes did this, without his knowledge. Sad end of his friends

[1] *Gulielmus* in Wats's text.

[2] *judicii* omitted in MS. Nero D. i.

[3] It must be borne in mind that Matthew Paris is now speaking from almost personal experience, as it was only from two to three years after the death of this abbot (John) that he assumed the monastic habit at St. Alban's.

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

dimus, tanti peccati) vitam miseram, ac longo dolore protractam, terminarunt.

and flatterers.

He gives the moneys of the Abbey to his kinsman, on being made a knight.

He is accused thereof in the Chapter, before Gualo, the Legate.

Præterea, centum [1] et quadraginta marcas dedit Johanni de Hida, consanguineo suo, de thesauro ecclesiæ, ut ipsum promoveret in militem, terras ei adquirendo, et tirocinio suo necessaria inveniret. Super quo excessu graviter ab Huberto et Almarico, hujus ecclesiæ monachis, viris tamen [2] indiscretis, associatis per ipsos Waltero de Standune, et Roberto filio Baldewini, et quibusdam aliis, qui propter suam insipientiam non meruerunt nominatim annotari, coram Gualone, tunc Legato, in Capitulo propter hoc specialiter huc vocato, graviter est accusatus; ita ut, secundum multorum opinionem, ejus immineret depositio. Ad quam objectionem Abbas satis modeste et circumspecte respondit;—"Nec volo, nec valeo, inficiari, quin in "tanta pecunia ecclesiam meam damnificavi, unum "de pauperibus consanguineis meis promovendo. Sed, "contra hoc damnum, ecclesiam meam duobus nuper "beneficiis spontaneo beneficio promovi et ditavi. Ecclesiam enim Sancti Stephani, quæ in villa ista est, "Coquinæ Conventus caritative contuli; quem semper "in visceribus [3] specialis dilectionis amplexatus sum, "et dum vixero, etiam depositus, amplexabor.—Aliqui "enim ad hoc aspirant.—Et collationem non penitus "adhuc confirmavi illius ecclesiæ carissimo conventui "meo. Præterea, terram Hamonis, quam centum et "viginti marcis comparavi, Coquinæ Conventus contuli, "in ejus non minimam emendationem et augmentum; "ut, salvata conscientia mea, prædicta damna fideliter, "(ut scire, si vultis, potestis,) restaurarem."

He states that he has conferred certain benefices and lands on the Abbey, as an equivalent.

The Legate entirely exculpates Abbot

Ad quæ Legatus, versa facie ad ipsum, ait: — "Amice, Domine Abbas. Audiat hoc conventus, immo, quicunque audire desiderat.—Bene licet tibi de

---

[1] *et* omitted in Wats's text.

[2] *nimis indiscretis* in MS. Nero D. i.

[3] *spiritualis* in Wats's text.

"substantia ecclesiæ alicujus pauperis perituri, et "maxime consanguinei tui, paupertatem relevare; et "illud est eleemosyna, eminus assero, irreprehensibilis. "Hoc facit Pater patrum, Dominus Papa. Immo etiam, "et hoc feci. Et quis contra? Non debet, nec potest, "Abbas vester de dilapidatione convinci; præsertim "cum solummodo de denariis, non de redditu aliquo, "illam fecit misericorditer eleemosynam et liberalitatem. "Denarii enim, sicut accidens, quod adest et abest, "præter subjecti corruptionem, veniunt et recedunt." Et addidit,—"O malevoli! qui in lance judiciali mala, "non bona, nequiter appenditis."

John, 21st Abbot, A.D. 1195–1214.

John from censure, and rebukes the monks, for complaining.

Ad hoc verbum, omnes adversarii ejus, confusi, siluerunt, non audentes obmutire. Cum autem recesserat Legatus, ipse Abbas, oblitus patientiæ, et illius Dominici præcepti,—[1]"Benefacite illis qui vos persequun-"tur,"—quod tamen est perfectorum,—emisit in remotas Cellas illos prædictos ejus persecutores et accusatores. Super quo non admirabantur multi; cum et insontes ad remotiores emisit monachos, non minimum ecclesiæ profecturos. Idcirco monachi sui, in fine [2]vitæ ejus, chartam memoratam, talibus lacessiti injuriis, ut prædictum est, instanter postulabant.

Abbot John banishes his accusers to distant Cells.

De præfectione et moribus Willelmi de Trumpyngtone in Abbatem[3] Monasterii Sancti Albani.

Huic successit [4]Willelmus Abbas; qui, ut dictum est, die Sancti Edmundi, Regis et Martyris, electus est, et installatus; et die Sancti Andreæ, (prima, videlicet, die Dominica Adventus Domini,) ab Eustachio, Elyensi Episcopo, solemniter benedictus, ante majus altare, ut moris est, munus benedictionis accepit.

William de Trumpyngtone is elected Abbot, 20th November, A.D. 1214.

---

[1] *Matthew*, v. 44.

[2] *vitæ* omitted in MS. Nero D. i.

[3] The numerals "*xx.*" are inserted here in MS. Claudius E. iv.; William, however, was the 22nd Abbot.

[4] *Gulielmus* in Wats's text.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

He devotes himself to worldly pursuits.

Hic cito post creationem suam, claustralium collateralem societatem spernens, sæcularibus, sæculariter vivens, adhæsit, comedendo et multipliciter conversando; quod non crediderunt ejus electores, nec aliquis monachus hujus ecclesiæ; qui eum sperabant perfecte cognovisse. Colloquebantur igitur super hiis Prior Reymundus et Magister Walterus Remensis, Alexander de Langleia et Alexander de Appelton, Fabianus Supprior, Almaricus, Hubertus Ridel, Johannes Scotus, et alii quamplures, super hiis multum conquerentes, et dicentes;—"Merito hoc patimur, peccantes in ecclesiam "nostram, plus regem quam legem in nostra electione "formidantes." Et cum unus electorum, videlicet, Johannes Scotus, vellet assertionibus suis electionem justificare, ait Magister Walterus Remensis;—"Cum "præsentaretur adhuc electus, Dominus [1] Willelmus de "Trumpingtone, coram Rege Londoniis, et Rex tacite "inquireret,—'Quis est electus vester, et quod ei no-"'men?' et responsum est,—'Dominus [1] Willelmus de "'Trumpintone,' dixit Rex,—'Haha! ipse est de quo "'volui; prudenter eum elegistis, ne de alio frustra-"'remini. Consanguineus est discretissimi militis "'[2] Willelmi de Trumpintune, cujus credo quod vestigia "sequatur.' Et inquisito quis et [3] qualis esset, sus-"cepit eum gaudenter in osculo. Per quæ verba mani-"feste patet, quod non pure in hac electione secundum "Deum processum est. Sed nunc æquanimiter hoc "toleremus, et excessus ejus prius in spiritu lenitatis "corripiamus, si forte sic sit corrigibilis. Quod si "non, ad severiora progrediamur."

The monks hold conference thereon, and regret having elected him.

Master Walter de Rheims reminds them of the circumstances attending the election, and advises patience and forbearance.

---

[1] *Gulielmus* in Wats's text.
[2] *Gulielmi* in Wats's text.
[3] *qualiter* in Wats's text.

De redargutione prædicti Abbatis, super læsione Chartæ de Monachis non amovendis confecta.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

In crastino vero, cum venisset Abbas in Capitulum, redargutus est graviter, et reprehensus constanter, super memoratis excessibus, et læsione chartæ per [1] ipsummet [2] Abbatem confectæ. In [3] quo enormi facto, nimis impudenter verborum constantiam et fidei integritatem maculavit. At Abbas, obliquo oculo et acerbo corde respiciens in Priorem, et postea, iram palliando, sereno vultu totum conventum respiciens, ait palam;—"Fratres et amici, si quid transgressionis per incu-"riam exortum, ad beneplacitum vestrum, absque ali-"cujus contentionis scrupulo, ad plenum emendabitur, "hoc velit Deus." Alexander autem de Langeleia, tunc surgens [4] de medio, ait in propatulo;—"Optime "dicitis, Domine, vestri gratia. Porro omnes genera-"liter appellamus pro libertate conventus, quæ in "tenore chartæ, nuper confectæ, et per nos primitus "prælocutæ, scriptæ, et confirmatæ, continetur." Et Abbas,—"Quid est hoc, Domine Alexander? Ambigisne "ut ipsam? Nonne ad illam conficiendam principa-"lius curam, immo, summam diligentiam, adhibui? "Absit ut mihimet inveniar contrarius. Sede securus. "Non oportet ullatenus super hoc appellare." Et sic solutum est pacifice, et cum specie correctionis, illa die Capitulum.

The Abbot is censured in Chapter for his excesses, and for breach of the Charter for no longer banishing the monks.

He makes a contrite answer.

And gives strong assurance that he will observe the Charter.

Vix autem post hoc uno mense pertranseunte, ecce! Abbas emisit quendam monachum hujus ecclesiæ, invitum, ad unam Cellarum suarum, licet lacrymantem, et lacrymando reclamantem, et misericordiam, ut, scilicet, remanere possit domi, flebiliter, genibus flexis et junctis manibus, postulantem. Quam cum non consequeretur, reposuit super hoc coram Priore et gra-

He, shortly after, banishes a monk to one of the Cells; who appeals to the Prior and Convent.

---

[1] *ipsum et* in Wats's text.

[2] Meaning Abbot John, lately deceased.

[3] *quorum* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[4] *in medio* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The monk departs, and dies in banishment.

Another is similarly banished.

vioribus hujus ecclesiæ querimoniam. Tamen, quia in procinctu erat, et Abbas absentavit se a Capitulo, recessit monachus memoratus, adiens Cellam ipsam, ad quam jussu Abbatis [1] destinabatur, irrediturus. Ibi namque obiit, in mentis angustia; et post paucos dies, emissus est alius modo consimili, scilicet, absque consensu conventus. Præterea, nec excessus quos antea promiserat corrigere, dignabatur emendare. Subortum est igitur murmur, non minimum, in conventu, et succrevit dolor novissimus, major et pejor priore.

On being again expostulated with, the Abbot asserts his determination to disregard the Charter.

Una igitur dierum, cum venisset Abbas in Capitulum, redargutus est multo acrius super multiplicatis excessibus, et de contemptu conventus, et promissorum transgressione manifesta; et præcipue de læsione chartæ memoratæ, cujus ipse principalis erat procurator, et nunc temerarius violator. At Abbas, mutato colore faciei, frendens dentibus, ut moris habuit, et toto corpore [2] excusso et arcuato, ad ultima redargutionis, omittens priora, alacriter, immo potius, acriter, incontinenti respondit;—"Vere ego ipsam chartam, de qua "loquimini et objurgamini, confeci, et ut id fieret "efficaciter ac diligenter procuravi, ignorans quid fece"rim. Idcirco quæ feci confringam, et quæ per me "sunt confirmata, per me infirmabuntur. Non enim "stare possunt quæ credebam. Scio modo, quæ prius "nescivi."—Ad quod verbum, submurmurando, dixit Dominus Almaricus,—"Verum est; te nunc esse scis "Abbatem, quod [3] antea nescivisti." Quod audiens, Abbas verbum non acceptabat. Et cum obloquerentur multi, et murmur increbresceret, Abbas, asperitatem temperans prædictorum, ait,—"Veruntamen habebi"mus super hoc consilium." Et erat hoc verbum, ut si quis in [4] cacabum bullientem cyphus aquæ frigidæ infunderetur. Et sic solutum est Capitulum in illa die.

Rebuke given to him by Almaric, one of the monks.

He modifies the excitement, by promise of future consideration.

---

[1] *destinatur* in Wats's text.
[2] *escusso* in the MSS.
[3] *ante* in Wats's text.
[4] *cacobum* in the MSS.

Infra breve igitur tempus, procurante id prudenter et occulte Abbate, Nicolaus, in Anglia tunc Legatus, Cistercensis Ordinis monachus, super hiis omnibus plenius edoctus, venit ad Sanctum Albanum, et dixit se velle esse in Capitulo, et interesse [1] Conventui, et de ecclesiæ tractare negotiis. Venit igitur idem Legatus in Capitulum, et inter loquendum dixit Legatus ;—"Audivi quod confecta est in hac domo "quædam nova charta ; unde postulo mihi copiam ex-"hiberi inspiciendi eam." Et cum traderetur ei, licet cum difficultate, inspexit eam, et legit. Et cum perlegisset, subsannando exclamavit, dicens ;—"O qualis "abusio, et quanta, hic continetur ! Quid hoc est, "fratres ? Desipitis ? Vultisne abrenunciare obedien-"tiæ, quam Deo, promittendo, vovistis ?" Ad hoc verbum, ampullose prolatum, appositam chartam dentibus præcisis in particulas dilaceravit ; et sigilla appensa, [2] infracta, projecit in medium. Et [3] subdit,—"Maledicti ! quorum machinationibus talia in cœnobiis "suscitantur." Quo viso, obmutuit Almarici satyrica superba jactantia ; Alexandri de Langleia rhetoricæ siluerunt rationes ; cessaverunt minæ Walteri de Standuna, cujus spiritus inerat naribus ipsius ; prosternebatur [4] Johannis de Seldeford artificiosa superbia ; et quotquot Abbatis adversarii erant, omni sunt confusione repulsi. Et sic soluto Capitulo, recessit Legatus, deprecans Abbatem, ut si quis oblatraret ad hæc, advocaretur ipse Legatus, ut indomitos acrius edomaret.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The Pope's Legate visits the Abbey, and asks to see the Charter.

He tears it to pieces.

Consternation of the monks thereat.

The Legate sides with Abbot William.

Extunc igitur Abbas, factus de rege tyrannus, licet juvenis esset ætate, se senem omnibus ostendit ; et, licet novitius a nonnullis appellaretur, se provectum in ordine, fulgurando, comprobavit. Ut igitur solus regnaret, [5] ne aliquod sentiret offendiculum, vel alicujus

The Abbot removes Prior Reimund.

[1] *in Conventu* in Wats's text.

[2] *in frusta confracta* in MS. Nero D. i.

[3] *subdidit* in MS. Nero D. i.

[4] *Johannes* in Wats's text.

[5] *ne* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Despoils him of his books, and sends him to the Cell of Tynemouth.

audiret contradictionem, amovit Priorem suum, Reymundum, (quo non erat major nostris temporibus, in nostro ordine cucullatus,) sciens quia si majorem edomasset, cæteri magis silerent, formidantes. Ipsumque Priorem amotum, libris suis, quos cum magna fecerat diligentia, violenter spoliatum, et aliis jocalibus, (ipsi, utpote jam seni, necessariis, quorum usu in vita sua licenter potuit gratulari,) ad Cellam de Thinemue, quæ exilium nostris solet esse monachis, invitum, immo potius, confusum, destinavit. Extunc igitur, non audentes obmutire, siluerunt coram eo omnes, qui contra eum frontose erigebantur. [1] Et prosperatus est ad votum Abbas, in statu securo et hilari; et in novitate sua, cum magno comitatu et honore, Cellam de Thinemue et alias magnifice visitavit. Et consanguineorum numerositate, qui eum hactenus non cognoverant, stipatus incedebat; et in omnibus mundanis prosperitatibus et spiritualibus abundabat.

Attended by numerous kinsmen, the Abbot visits Tynemouth.

De tribulationibus et jacturis, tempore Regis Johannis et præscripti [2] Abbatis, Monasterio Sancti Albani evenientibus.

Tribulations arising from the civil war in England.

Ne prospera in hujus mundi fluctibus impermixta eveniant, et ut freno correctionis et correptionis cursus prosperitatis retardaretur, [3] permisit Dominus, propter ipsius et [4] aliorum, qui de sua prosperitate gloriabantur, guerram in Anglia, qua nunquam visa est in regno Britonum infestior; dum pater filium, frater fratrem, civis concivem, affinis affinem, confundere nitebatur, occupando, exterminando, incendendo, spoliando, exhæredando, cruciando, perimendo; adeo ut nec Ecclesia ad ipsam confugientes valebat protegere.

---

[1] *Et* omitted in Wats's text; it is *Ex prosperatus* in MS. Nero D. i.

[2] *Abbati* in MS. Claudius E. iv.

[3] *promisit* in Wats's text.

[4] *vanitatem*, or a similar word, seems to be omitted after this.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Conculcabantur igitur præ omnibus religiosi, et facti sunt præda [1]bellicosis. Abbas igitur, et Abbathia Sancti Albani, multorum patentes discursibus, a multis pulsantur, et multipliciter inquietantur: damnis et injuriis, —dum hii redeunt, hii, eorum inimici, recedunt,—irrestaurabiliter afficiuntur.

The Abbey alternately occupied by either side.

Insuper advenit in regnum, nimis perturbatum, ipso tempore primogenitus Regis Francorum, Lodowicus; qui ipsum Abbatem [2]Willelmum cogere proposuit facere ei homagium. Quod tamen Abbas nunquam facere [3][voluit], licet multotiens super hoc requisitus, minis damnosis pulsaretur. [4]Cui cum Abbas respondisset se nolle ei homagium facere, nisi prius absolveretur ab homagio quod fecerat Regi Anglorum, Lodewicus, vehementer indignans, juravit se igne ipsam Abbathiam, cum villa tota, crematurum, nisi faceret quod petebat. Tandem Abbas, post multas terribiles comminationes, interveniente Saiero, Comite Wyntoniæ, finem fecit pro se et villa sua tota, dans Lodowico pro induciis usque ad Purificationem Beatæ Mariæ [5]quaterviginti marcas argenti. Quo facto, Lodowicus Londonias est reversus.

Louis, the French prince, extorts 80 marks, from the Abbot, by threats that he will burn the Abbey.

Sustinuit igitur, dum uni satisfaceret, alterius deprædationes, dum uni obsecundaret, alterius infestationes. Unde contigit, dum, ut contingit, [6]inde alterutrum postea sermocinarentur inter fratres secretius, juravit idem Abbas Willelmus, se centum equos uno anno in diversis partibus Abbathiæ [7][perdidisse], quorum alii erant manni, alii vero runcini, alii summarii, alii veredarii, alii vero averii; sine aliis jacturis, quarum non decet inpræsentiarum facere mentionem.

The Abbot loses no less than 100 horses in one year.

[1] *bellicosi* in Wats's text.

[2] *Gulielmum* in Wats's text.

[3] Omitted in MSS. Nero D. i. and Claudius E. iv.; but supplied from MS. Spelman by Wats.

[4] The context from this word down to *reversus*, is omitted in MS. Spelman and MS. Nero D. i.

[5] *viginti marcas* in Wats's text.

[6] *in alterutrum* in Wats's text.

[7] Omitted in the MSS., but clearly wanting to the sense.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

De Monachis et Prioribus Cellarum, pro libito prædicti Abbatis, ab eorum officiis amotis, et aliis in eorum loco subrogatis.

The Abbot banishes several of the monks to various Cells.

Veruntamen, ut liberius solus sine repagulis contradictionum et correptionum quicquid sibi videbatur agendum consummaret, quosdam de conventu, qui in oculis propriis sibi magni videbantur, ad Cellas transmisit; [1] Willelmum, videlicet, de Caune, Johannem de Selddeford, Almaricum, Walterum de Standune: Alexandrum vero de Langleya, instantia Comitis Harundelliæ, patroni Cellæ de Wymundham, promovit Abbas [2] Willelmus in Priorem illius ecclesiæ. Quo cum pervenisset, ita sibi alienus [3] et infatuatus est, ut, penitus inutilis, cito post remitteretur.

Alexander de Langley, made Prior of Wymundham, but soon recalled.

New appointments made in the Abbey.

Loco igitur Prioris Reymundi, nuper depositi, Magistrum Walterum Remensem, loco vero Alexandri, Prioris de Wymundham, Radulphum de Witeby,—satis irreprehensibiliter, cum uterque idoneus ad hæc officia videretur,—subrogavit. Erat enim memoratus Magister Walterus ordinis et honestatis, ac Scripturarum, amator præcipuus, et ad plenum litterarum [4] studio eruditus. Radulphusque, cognomento "de Stanham," ad Prioratum de Wymundham [5] [est] vocatus, in temporalibus et spiritualibus vir providus et circumspectus. Nostræ tamen non erat monachus professionis; fuerat enim monachus de Wytebia, et Prior domus illius; et persecutionem ibidem aliquando passus, ad sinum protectionis Beati Albani, ubi et receptus, sapienter confugit. Habuit etiam idem Radulphus, quia aliquando Prior extitit domus memoratæ, quamdam Cellulam, vel Heremitorium, sibi specialiter, ob [6] suæ reverentiam personæ, assignatum, quod ad domum de Wyteby pertinebat; ut ibidem

Radulf de Stanham, made Prior of Wymundham.

Formerly Prior of Wytebye.

A Hermitage assigned to him by that house.

[1] *Gulielmum* in Wats's text.

[2] *Gulielmus* in Wats's text.

[3] *et* omitted in Wats's text.

[4] *studiis* in MS. Nero D. i.

[5] Omitted in the MSS.; supplied from Wats's text.

[6] *sui* in Wats's text.

a facie persequentium, sibi vacans, tutius latitaret. Ibique sancte et irreprehensibiliter, antequam in claustrum Sancti Albani se recepisset, per aliquod tempus habitavit.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Qualiter memoratus Abbas, cum aliis prælatis Angliæ, Consilio Lateranensi interfuit; et nonnulla privilegia a Domino Papa suo Monasterio impetravit.

The Abbot, attended by two monks, prepares to attend the Council of Lateran (A.D. 1215).

Aderat tempus quo omnes prælati Christianitatis generaliter ad Concilium, sub Innocentio Tertio, Papa, celebrandum, convocarentur. Ad quod cum [1] vocatus Abbas præpararetur, sumptus magnos, ut tantum virum decuit, exposuit; et alacriter, assumptis duobus secum monachis, quos sibi credidit utiliores, iter arripuit. Quorum unus erat Alexander de Appeltuna, bajulus ejus, vir eleganter litteratus, et moribus redimitus, de quo præ facta est mentio; alter Magister Rogerus [2] Poretanus, qui Curiam Romanam noverat; vir nominatissimus in pluribus scientiis, scilicet, Grammatica, [3]Dialectica, Physica, Legibus, et Decretis, sed minus quam decuit moribus instauratus.

The Abbot of Westminster accompanies him.

Abbas igitur, sine aliquo offensionis obstaculo, concomitante Abbate Westmonasterii, transfretavit, transalpinavit, et ad Curiam usque prospere pervenit.

Abbot William makes enquiry of the Pope, as to the mention of Saints, who are buried in Abbeys, being there

Cum igitur, præsidente Papa, jam plenum Consilium celebraretur, omnibus prælatis convocatis, cum inter sermocinandum tempus idoneum expostulasset, [4] Abbas, erectus in medio, satis modeste et eleganter exorsus est, coram Papa et toto Concilio, suam sic in propatulo quæstionem:—"Sancte Pater, nos qui alicujus "Sancti corpus in ecclesiis habere dinoscimur, licetne "nobis, in Secreto Missæ, inter alios quos invocamus

[1] *convocatus* in Wats's text.
[2] *Porretanus* in MS. Nero. i.
[3] *Dialetica* in the MSS.
[4] *Nota—quam magnanimus fuerat Abbas Willelmus.*—Marginal Note in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

named among the Intercessors in the Secret of the Mass. The Pope's answer.

"Suffragatores, nomen ipsius recitare? Desideramus "super hoc certificari; quia quod in hoc sacro Concilio "diffinitur, scimus quod robur obtinebit perpetuæ fir- "mitatis." Ad quod, in audientia omnium, respondens Papa, (non tamen præcipitanter, sed circumspecte,) dixit;—"Videtur mihi dignum, jurique consonum, ut devote "in Secreto Missæ, (videlicet, in serie primo nomina- "torum,) Sanctus, cujus corpore aliqua gratulatur ec- "clesia, [1]nomen, ejusque suffragium in loco suo pro- "prio merito postuletur." Et quievit Abbas, super hoc certificatus, quia tunc de Missa et de pertinentibus Missæ ante hoc verbum diligens in Concilio tractatus habebatur; et præceptum est abradi quædam, quæ diu ante [2]fuerant usitata.

Other changes in the celebration of the Mass.

Other Abbots thank Abbot William.

Congratulabantur igitur multi, gratias agentes Abbati [3]Willelmo, in quorum ecclesiis Sanctorum corpora requiescunt, plenius per ipsum edocti, quid facere debuerunt; videlicet, ipsi de Sancto Edmundo, et ipsi de Dunelmo, et alii consimiles.

The Pope commends his wisdom.

Eademque die, cum in secreto esset Papa, sciscitabatur quisnam esset Abbas ille, qui memoratam in medium proposuit quæstionem. Cui cum diceretur quod Abbas esset de Sancto Albano, commendavit Papa in tam juvene tantam verborum constantiam, et in quæstione tali prudentiam; et emicuit fama hujus rei inter omnes nostræ prælatos nationis. [4]Consuluit igitur ei monachus suus, de quo supra mentionem fecimus, Magister, scilicet, Rogerus Porretanus, vir supra modum ambitiosus, ut Abbas resignaret Abbathiam suam in manus [5]Papæ, sub obtentu sanctitatis, sciturus quod majorem et uberiorem pro certo reciperet dignitatem, si [5]Papa in tanto viro talem videret humilitatem, et tam evidens sanctitatis argumentum.

One of his attendants advises him to resign his Abbacy, for possible promotion from the Pope, but he declines.

[1] Sic in MSS.; qy. if not *nominetur*.
[2] *ea fuerunt* in Wats's text.
[3] *Gulielmo* in Wats's text.
[4] *Consiluit* in the MSS.
[5] The words "*Papæ*" and "*Papa*" here, as occasionally elsewhere, have been erased; by the hands of some silly fanatic, no doubt.

Sed Abbas, nolens certa pro incertis commutare, consiliis ejus nullatenus adquievit; dixitque ei,—"Magister, "dictum est in proverbio vulgari,—

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

[1] "'Felix quem faciunt aliena pericula cautum.'

"Hoc fecisti de redditu tuo Bathoniensi, quem dimi- "sisti, inhians uberiori, quem tamen nunquam conse- "qui valuisti." Et siluit Rogerus, redargutus et confusus.

His wise answer to the adviser.

De centum [2] libris Domino Papæ per prædictum Abbatem, contra ejus benevolentiam, collatis.

Idem etiam Abbas Willelmus, cum, soluto Concilio, accepta licentia, cum benedictione [3] vellet recedere, [4] Papa in muneribus non respecto, dixit ei [4] Papa;— "Nonne tu es Abbas Sancti Albani, qui tot privi- "legiorum beneficia a nostra Sede totiens obtinuisti? "Siccine decet talem et tantum virum, me, [4] Papa, "non respecto, recedere?" Et cum obtulisset quinquaginta marcas, amice redargutus, coactus est, antequam exisset a camera [5] Papæ, (in quam pœnituit eum intrasse,) non sine turpi convicio [6] coactus [5] Papæ, super solutionem centum marcarum satisfacere, quas mutuo ab usurariis Curiæ non sine duris accepit conditionibus. Levius tamen hoc tulit Abbas, et æquanimius, quia hoc idem fecit [4] Papa prælatis universis. Quam pecuniam, numeratam, cum per aliquem de suis ante pedes [7] Papales humiliter ac devote obtulisset, dedit ei [4] Papa, cum sua benedictione, sic comparata, remeandi

The Abbot taking leave, the Pope asks him for a present.

He is forced to pay 100 marks, which he has to borrow.

He receives the Papal benediction, and, murmuring, departs.

[1] Worthy of remark, as a very early instance of the use of this proverb.

[2] An error for "*marcis*," apparently.

[3] The word *Papæ* is inserted here, in MS. Claudius E. iv., in a later hand. It is erased in MS Nero D. i.

[4] *Papa* erased in MS. Nero D. i.

[5] *Papæ* erased in MS. Nero D. i.

[6] *coactus Papæ* omitted in Wats's text.

[7] *Papalis* in MS. Claudius E. iv. (in a somewhat later hand); erased in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

He meets his attendant, Roger, at Walemund.

licentiam. Et sic recedens, Romam murmurando salutavit; ibique reliquit eum Magister [1] Rogerus Porretanus, nec ipsum vidit, donec apud Walemund, ubi per aliquod tempus perhendinavit, Abbatem expectans, pervenisset, sodalis factus, sine sodalitio.

Forma receptionis Abbatis Sancti Albani, de longinquis partibus venientis.—De forma receptionis Abbatis.

The Abbot is received with due ceremony by the brethren.

Cum igitur domum pervenisset Abbas Willelmus, occurrit ei processio conventus. Lætabundus, in albis, et a singulis fratribus receptus est in osculo, sicut moris est ut recipiatur, quando venit de partibus ultramarinis. Et hoc fiet vel in ostio Capituli vel claustri, cum itur in ecclesiam, acceptis ante ipsum parvis veniis, gaudenter et reverenter.

De equis Abbatis versus Tynemutham itinerantis, a quibusdam suis feodariis sufficienter exhibendis.

When the Abbot comes from Tynemouth, he is to be escorted by six esquires, enfeoffed of the substance of the Abbey.

Et incidenter nostræ occurrit memoriæ,—dicendum arbitror quid agendum, cum venerit Abbas de Thinemua.

Quando Abbas Thinemue adierit, habebit sex de terra Sancti Albani armigeros; qui propter hoc opime et honorifice de substantia ecclesiæ infeodantur:—videlicet, unum de feodo quem tenuit aliquando Willelmus de Aete, miles; alium, de feodo quem tenuit aliquando Thomas de Wauz, miles; alium, de feodo quem quandoque tenuit Willelmus de Wyka; alium, de feodo quem quandoque tenuit Robertus de Thebrugge; alium, de feodo quem aliquando tenuit Nicolaus Dispensator; et alium, de feodo quem tenuit quandoque [2] Willelmus de Ockersse.

[1] *Robertus* in the MSS.; corrected from Wats's text.

[2] *Gulielmus* in Wats's text.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The esquires to be supported at the Abbot's expense, but to have their own horses.

Hii sex in expensis Abbatis euntes erunt, et redeuntes, sed in equis propriis, qui decentes erunt, et fortes ad portandum de consuetudine pannos unius monachi, si opus sit, ad postenam unius armigeri. Si autem in itinere moriatur equus alicujus armigeri horum prædictorum, Abbas [1] solvat ei, pro jactura restauranda, septem solidos. Sciendumque, quod Abbas tenetur petere licentiam a Rege, ut liceat ei tam remotas partes regni adire, et regno Regis Scotiæ conterminas, quotienscunque Thinemue adire disposuerit. Quo cum venerit, modeste se gerat, castigata familia, non tyrannus, et dissipator victualium et instaurationis domus illius; ut quondam Abbas Symon, laudabilis quidem, sed in hoc nequaquam. Qui cum omnia abraserat, ducti sunt ante ipsum boves cum aratro; et dictum est ei lacrymabiliter,—" Omnia devorata sunt, " tantummodo residui sunt hii nostri boves agricolæ " nostri; ecce! et hii vobis præsentantur devorandi." Et tunc Abbas, merito in seipso confusus, suis dixit,— " Ascendite, eamus hinc;" et reliquit domum omnibus bonis annuis spoliatam, in ejus opprobrium sempiternum.

The King's leave to be asked, before proceeding to Tynemouth.

Extortionate conduct of Abbot Simon at Tynemouth.

Suggestions for guidance of the Abbot's conduct, when there; and reflections thereon.

Sed potius studeat Abbas secum pensare, ob quam causam illuc [2] venerit; videlicet, ad reformationem ordinis et morum, et ne defectus ibi fuerit in necessariis, temporalibus vel spiritualibus; paternoque more, [3] boni pastoris, gregem sibi visitabit deputatum. Sed quia secus sit frequenter, et ut non pascant, sed pascantur, iidem Abbates adveniunt, et ultra modum morantur, permittit nos Dominus a nostris similiter opprimi, justo judicio, superioribus.

[1] *solvet*, in MS. Nero D. i.; *solvit* in Wats's text.

[2] *venerat* in Wats's text.

[3] *bonique* in MS Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Qualiter Alexander de Langeleye, mente alienatus, suæ memoriæ fuerat in parte restitutus.

Alexander de Langley made keeper of the Abbot's seal.

Interea Alexandro de Appeltona, bajulo Abbatis, et portitore sigilli ejus, sublato de medio, subrogatur loco ipsius Alexander de Langleia, cujus mitigata jam fuit in magna parte infirmitas: non tamen propter amorem, sed quia perspicacissimi ingenii erat, et litterarum imbutus abundantia. [1] Et cameræ Abbatis ac Cancellariæ, et modus scribendi copia, apud ipsum penitus ante [2] omnia conquievit. Rhetoriceque novit, ac irreprehensibiliter, etiam Domino Papæ scribere epistolam, cum opus [3] exegit, elegantissimam; et commissum est ei sigillum. More tamen mania laborantium, cœpit quandoque desipere, ac [4] mirabiliter superbire. Unde ipsum Abbas merito ad claustrum revocavit; ubi per aliquod tempus commorans, cœpit in multiplici contemplatione, propter multas litteras, insanire, et, propter studium, stolidus devenire, et multiplicare sublimia gloriando. Unde Abbas commotus, fecit illum in Capitulo acclamari, et usque ad copiosam sanguinis effusionem flagellari; nec sic humiliatum, transmisit ad Cellam de Bynham. Ubi ex mandato Abbatis inclusus, solitarius et compeditus usque ad mortem tenebatur, et in compedibus est sepultus.

His singular skill in writing, and composition.

He becomes insane, through study. The Abbot has him flogged, and sends him to the Cell of Binham; where he dies in fetters, and is buried in them.

Loco autem ipsius Ricardus de Brantefeld substituitur; cui etiam, de bajulo Prioris Walteri, Ricardus Rufus in societate Abbatis est conjunctus.

Two others are appointed in his place.

---

[1] This sentence is evidently incomplete.

[2] *omnes* in MS. Nero D. i.

[3] *exigit* in Wats's text.

[4] *miserabiliter* in Wats's text.

De tribulationibus et jacturis per Johannem, Regem Angliæ, Lodowicum, filium Regis Franciæ, et Falconem, Monasterio Sancti Albani multipliciter illatis.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214-35.

Extortions practised on the religious, during the wars of Kings John and Henry against the Barons.

Aggravatur interea guerra, et obtinente Lodewico civitatem Londoniarum, nunc Barones qui ei adhæserant, nunc regales, varias hinc inde solutiones pecuniæ extorquebant; adeo ut custodes maneriorum monachos ruptarii expoliarent, ita ut nudi etiam, absque femoralibus, aufugientes, nescirent ubinam latitarent. Omnia igitur incendiis, [1] prædis, cædibus, captivitatibus, incarcerationibus, et vinculis, patuerunt.

The followers of Fawkes, the Routier, slay Robert Mai, in the Church of St. Alban's, and rob other townsmen, with unheard of cruelties. A.D. 1217.

Inter cætera autem, unum de præcipuis ministris Abbatis dum ministri Falconis, (capitanei omnium illorum nefandorum ruptariorum, qui burgum Sancti Albani immisericorditer exterminando deprædarentur,) occiderunt in Vigilia Sancti Vincentii, in ecclesia Sancti Albani, nomine "Robertum Mai," et alios multos burgenses vinculatos vel abduxerunt, vel excogitatis tormentis affectos usque ad inanitionem depauperaverunt. Inter quos, ipsi ministri [2] sceleris unum vivum assaverunt; ita ut vesicæ usque ad cucubitarum quantitatem intumescerent. Ubique igitur dolor, ubique ululatus, ubique planctus insonuit, cum querelis. Et sic ipse Falco, et sui complices, cum captivorum numerositate quam secum trahebant, diversis [1] prædis onerati, in castra finitima sese receperunt.

Frightful vision of Fawkes,

[3] Quadam vero nocte per visum accepit memoratus Falcasius, quod de turri ecclesiæ Sancti Albani quod-

---

[1] *prædiis* in Wats's text.

[2] *seculares* in Wats's text.

[3] This account of the vision of the Routier, Fawkes de Breaute, (which is omitted in MS. Nero D. i.,) is also given in very similar language in the *Historia Major* of Matthew Paris, *s. a.* 1217. It is however preceded there by some matter connected with St. Alban's, (borrowed from the History by Roger of Wendover,) which, as bearing on the context, deserves to be extracted:—"*Per idem tempus, Fal-*
"*casius prædo, undecimo Calendas*
"*Februarii, multitudine gravi con-*
"*gregata de præsidiis castrorum*
"*de Oxonia, Norhantona, et Bede-*

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35. — the Routier.

dam immane saxum, in modum fulguris cadens, et in ipsum irruens, ipsum in pulverem contrivit. Qua perterritus visione, in lecto suo subito rugitu terribiliter infremuit expergefactus, uxorique suæ, Margaretæ de Ripariis, ob hoc stupefactæ, visionem enarravit. At ipsa—"Provocastisne unquam Beatum Albanum, aut "injuriam irrogastis?" At ipse,—"Etiam, cum ejus "ecclesiam homicidio violavi, ab Abbate pecuniam "extorsi, villam deprædatus sum, homines captivos "adduxi redimendos." At ipsa,—"Festinanter mane adi "ecclesiam venerabilis Anglorum Protomartyris, Al-"bani, et satisfac Deo et Martyri, et viris religiosis "ibidem militantibus Deo die ac nocte, quos læsis-"tis." Adquievit autem, sed vix, Falcasius, juxta illud Apostoli,—[1] "Salvabitur vir infidelis per mulierem "fidelem."

His wife advises him to make reparation to St. Alban.

He humiliates himself, and receives discipline at the

Postea vero, ut uxorem suam non offenderet, venit ad Sanctum Albanum, die, scilicet, sequenti, et humiliter intravit Capitulum; et spoliatus, tenens virgam, [2] disciplinam accepit a quolibet fratre. Et sic petens,

"*fordia, simul et Windleshores, militum et ruptariorum, venit ad villam Sancti Albani in crepusculo vespertino, nocte, scilicet, Sancti Vincentii; atque inopinato impetu facto, villam totam spoliavit. Homines et infantes cepit, ac vinculis eos artissimis mancipavit; ad ostium quoque Ecclesiæ Beati Albani servientem quemdam de curia interfecit, ad ecclesiam fugere cupientem. Et sic opere nefario a ministris diaboli consummato, Abbati Willelmo significavit, ut sub omni festinatione mitteret ei centum libras argenti; alioquin ipse, injecto igne, villam totam, cum ipso Monasterio et suis ædificiis, illico concremaret. Abbas vero, post multas contradictiones, aliud non habens remedium, pecuniam postulatam concessit. Quibus ita gestis, dictus Falcasius, cum suis prædonibus excommunicatis, et spoliis nimis damnosis, et captivis tractis, turpiterque vinctis et abductis, ad Castellum de Bedeford citius convolavit. Deinde cum omni multitudine prædicta ad forestam de Walbergia convolans, cepit ibi Rogerum de Colbevilla, et plus quam sexaginta, cum eo, clericos et laicos de provincia illa, qui prædæ causa ibi latebant. Postea vero quadam nocte, etc.,*" as in the text above.

[1] I. *Cor.* vii. 14.

[2] This fact is omitted in the text of the *Historia Major*, as given by Wats, p. 292; but appears in the *Historia Anglorum* of Matthew Paris.

obtinuit absolutionem, et osculans unumquemque monachum, quasi sic omnibus satisfecisset; nihil tamen de ablatis restituens, vel de injuria satisfaciens Christi pauperibus. Steterunt autem fideles Christi, [1] sperantes in aliquo restaurari: quos visos sprevit, et pertransiit expectantes; nescius illius Propheticæ comminationis ultionem, quam reservavit ei, conquerente [2] [Beato Albano], Dominus ultionum, dicens per Prophetam, —[3] "Væ! qui prædaris, quia prædaberis." Quod in fine didicit experimento.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

hands of the monks; but omits to deliver up his spoil.

[4] Erant enim tunc per totam regionem omnia castra, immo, et municipia, latronum speluncæ, et prædonum latibula. Sic igitur Sanctum Martyrem Albanum suarum injuriarum severissimum vindicem provocarunt. Ideo vindictam usque in diem retributionis, quod magis fuit formidandum, Martyr iratus reservavit.

The castles, so many dens of robbers. The retributive vengeance of St. Alban.

Quod manifeste compertum est, dum tota memorati Falconis sequela detestabilis apud Bedeford, in obstinata superbia sua, patibulis est suspensa. Et ipse Falco, cito post, exul et inops, et multiplici excommunicationis vinculo innodatus, subito potionatus, et post cœnam ingurgitatus, carens viatico et confessione, miser, nec [5] miserabilis, expiravit; merito in fine sacerdotis frustratus præsentia, qui tot in vita sua sacerdotibus injurias irrogavit.

The followers of Fawkes are hanged at Bedford.

He dies miserably, by poison.

Thomas, Dunensis Episcopus, vocatus a Willelmo Abbate, fecit ordines in Ecclesia Sancti Albani ad majus altare, tertio decimo Kalendas Januarii.

Item, [6] Episcopus dedicavit polyandrium Conventuale

Orders conferred in the Church of St. Alban's, 20th December.

---

[1] *ad ostium Capituli, sperantes*, in the *Historia Major* and *Historia Anglorum*.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from the *Historia Major* and *Historia Anglorum*.

[3] *Isaiah* xxxiii. 1.

[4] At this point the narrative is continued (from "*sese receperunt*," p. 207,) in MS. Nero D. i.

[5] *miserabiliter* in Wats's text.

[6] *idem episcopus* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The Conventual cemetery, for burial in the Interdict. Other consecrations, 26th December, 27th December, 28th December.

apud Sanctum Albanum; in quo sepulta fuerunt corpora fidelium in Interdicto.[1]

Item, idem dedicavit Cœmeterium Beati Petri, in villa Sancti Albani, septimo Kalendas Januarii.

Item, idem dedicavit Cœmeterium Sanctæ Mariæ de Prato, sexto Kalendas Januarii.

Idemque dedicavit altare Sancti Leonardi, [2] quinto [Kalendas] Januarii.

Qualiter Abbas memoratus, pace regno reddita, Cellas sui Monasterii visitavit, et, reformando, prudentissime reformavit.

After the death of King John, peace is restored to the kingdom.

Disponente igitur Ipso, qui omnia ordinat sapienter, et disponit suaviter, reddita est Angliæ post tempestatem serenitas; et, post obitum patris sui Johannis, Rex Henricus Tertius coronatur. Et firmata per totum regnum pace, respiraverunt servi Dei pacifici. Sed—[3] "Impiis non est pax, dicit Dominus;" et sic, justo Dei judicio, viri iniquitatis et impietatis, quasi fumus, modis variis disparuerunt.

Abbot William visits the Cells of St. Alban's.

Abbas igitur Willelmus, corpore strenuus, ætate floridus, mente alacer, Thinemuam et alias Cellas suas gratia visitationis, ut reformanda reformaret, adire disposuit; et, ut moris est, (sicut prædicitur,) tempore guerræ, accepta a Rege licentia, versus plagam tetendit Borealem. Et cum visitasset Cellam de Bealvair, audivit arcanas querelas de Priore illius domus, Domino [4] Rogero de Wendouere, quasi dissipasset bona ecclesiæ in prodigalitate incircumspecta, sequens per omnia vestigia sui prædecessoris, Magistri, videlicet,

Roger de Wendouere, Prior of Bealvair, is censured for wasting the substance of the Cell.

[1] *sexto decimo Kalendas Januarii* is added here in Wats's text; from MS. Spelman, possibly.

[2] *sexto Kalendas* in Wats's text; *quinto Kalendas* in MS. Nero D. i.

[3] *Isaiah* xlviii. 22, lvii. 21.

[4] Roger of Wendover, the Chronicler, from whose *Flores Historiarum* Matthew Paris, in his own History, has so extensively borrowed.

Radulphi Simplicis; qui pro manifesta dilapidatione cunctis reprehensibilis habebatur. Correptus igitur super hoc ab Abbate, Prior se promisit talia profecto [1] correcturum. Tamen Abbas, ad horam dissimulans, observabat omnia, hæc conferens in corde suo.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Reformatis igitur in illa Cella interius exteriusque reformandis, se provehens Abbas ad ulteriora, Thinemuam usque [2] pervenit; occurrentibus, et non minimum applaudentibus, Priore domus illius, et circumjacentium partium viris honorabilibus, sub tanta multitudine, ut viderentur quendam exercitum conflavisse. Qui omnes secum in illa [3] die in mensa congratulantur, Australibus illuc adventantibus; licet generaliter sese non diligant ad invicem Boreales et Australes, corde sincero, prout perhibetur. Ubi igitur postquam prospere pervenit, [4] recepit homagia eorum, de jure qui hoc facere debuerunt. Et, ut brevibus concludatur, interioribus et exterioribus provide ac modeste, more patris pii et pastoris discreti, reformatis, compatriotas nobiles et parochianos satis civiliter ad suæ mensæ convivia convocavit; ad quæ, non rebelles nec se excusantes, catervatim advenerunt.

Abbot William proceeds to Tynemouth, and is welcomed by the people of the North.

Dislike of the North for the South.

He feasts the wealthy neighbours of the Cell at his table.

Deinde cum omnia bene disponerentur, venit Prior domus illius, videlicet, Dominus Radulphus Gubiun, (cujus memoria in benedictione est,) sentiens se jam senuisse, et præ senio, et sollicitudinibus, et laboribus, debilitatum esse, ad Abbatem, et se prosternens ante pedes ejus, cum lacrymis, ait;—" Nunc dimittis, Domine, me, filium tuum, in pace, absolvens me ab " hac cura et sollicitudine; imminet enim mea disso" lutio, et jam delibor. Necesse habeo amodo mihi " vacare, precibus incumbere, et mortem, quam scio et " sentio non longe esse, cum fletu et mentis com-

Radulf Gubiun, Prior of Tynemouth, asks to resign his office; but is dissuaded for the present.

---

[1] *correpturum* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] *provenit* in Wats's text.

[3] *die* omitted in MS. Nero D. i., and in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin of the latter, in a somewhat later hand.

[4] *recipit* in Wats's text.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

"punctione, præstolari." Quem Abbas erigens, vehementer consolatus est, dicens;—"Sustine adhuc patienter modicum, donec providerim de consequentibus."

Complaints made to the Abbot, against Radulf de Wytebye, Prior of the Cell of Wymundham.

Recedens ergo illinc, per alias Cellas quas discrete ac modeste, (utpote in omnibus quæ ad ordinem monasticum pertinent, plene instructus,) visitando peragravit, tandem ad Cellam de Wymundham usque pervenit; ubi facta inquisitione diligenti de statu interiori et exteriori, dictum est ei quod Prior illorum, (videlicet, Dominus Radulphus de Wytebya,) domum de Wymundham enormiter damnificando, Cellulam suam de Witeby, de qua venerat, et ad quam quandoque redire disposuerat, de bonis ecclesiæ de Wymundham, clanculo surreptis, instauravit. Et quia extraneus fuit, ad aliena anhelavit, similisque erat pastori tentoria inhabitanti, qui in crastino tendit ad ulteriora. Dicebatur insuper quod supra modum gratiam Comitis de Arundelle, suorumque, captavit, et, in damnum ecclesiæ non modicum, comparavit: quem plus, ut dictum erat, diligebat, quam vel Deum, vel Abbatem, vel aliquem fratrum suorum.

The Abbot reprimands him, but dissembles for the moment.

Quæ omnia conferebat Abbas in corde suo usque ad tempus retributionis; dissimulans tamen [1] usque ad horam, corripuit eum super talibus excessibus, [2] [et] dimisit in pace.

Great complaints being made of the Prior of Hatfeld, the Abbot dissembles here also.

[3] Veniens usque ad [4] Cellam de Hathfeld, cum inquireret de inquirendis, ascendit enormis querimonia de Priore, Alexandro, videlicet, de Burgo; sed dissimulans, Abbas promisit hiis qui querimoniam de ipso probabiliter reposuerant, quod festina super hoc sequeretur correctio. Et cum Abbas domum pervenisset, cogitavit prædictos excessus corrigere.

Radulf Gubiun, Prior of Tynemouth,

Ipsoque tempore venit Dominus Radulphus Gubiun, multum vexatus super quibusdam exactionibus quibus

[1] *usque* omitted in Wats's text.
[2] *et* omitted in the MSS.; supplied from Wats's text.
[3] *Veniensque ad* in MS. Nero D. i.
[4] *Haetfeld Cellam* in MS. Nero D. i.

vexabatur per Symonem de Thynemue, duo conradia monachalia exigentem jure perpetuo, ex dono cujusdam Abbatis hujus ecclesiæ ad ecclesiam istam; ducens secum unum magnum pugilem, nomine "Willelmum "Pygun," quia diffinitum fuit judicialiter, ut illa quæstio per duellum disrationaretur. Quod et ita factum est, et victus magnus pugil noster, et obtinuit adversarius noster Symon. Unde Prior, multum confusus, nunquam voluit redire ad Prioratum suum, sed, sponte se deponens, in Capitulo veniam petens, ait Abbati;—"Domine, si recolitis, bene dixistis apud "Thinemue mihi,—'Sustine, fili, [1] paulisper.' Sustinui, "Domine; jam satis est. Remittatis mihi, quia jam "senui. Convenit ut mihi de cætero vacem." Et Abbas, "—Fili, ut Sanctus Martinus loqueris, qui ait;— "'Domine, si populo tuo sum necessarius, non recuso "'laborem, nec fatiscentem causabor ætatem.' Necessarius es populo, [2] id est, conventui tibi commisso; nec adhuc ætate deficis, vel desipis. Sustine "adhuc." Et cum instaret Prior adhuc lacrymis, ut absolveretur, dimisit eum Abbas in pace, et ait,—"Et "ego tibi remitto." Et habuit Abbas tota vita sua præcipuum consiliarium et commensalem.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Simon de Tynemouth claims of him two corrodies. The matter is settled by judicial combat, and the Prior's champion, William Pygun, is vanquished. Gubiun, the Prior, insists on resigning his office; and becomes the Abbot's chief adviser.

[3] *De Cella de Hatfelde Peverel, pro majori parte tempore prædicti Abbatis concremata.*

Anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo primo, combusta est Cella Sancti Albani de Hathfeld, septimo decimo Kalendas Aprilis, videlicet, ecclesia, cum turri et omnibus officinis adjacentibus; salvatis tantum presbyterio, cum vestimentis, calicibus, et libris; et similiter, horreis et granario. Alia autem omnia utensilia, scilicet, cyphi argentei et macerini, cum cochlearibus et mensa-

Great conflagration at the Cell of Hatfeld, 16th March, A.D. 1231. Property destroyed thereby.

[1] *parumper* in MS. Nero D. i.
[2] *meo, id est,* in MS. Nero. D. i.
[3] This account does not appear in the text of MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214-35.

libus, et omnibus quæ in Refectorio et Dormitorio habebantur, et ollis [1] aheneis, et denariis, et etiam campanis, liquefactis, combusta perierunt.

De quibusdam Prioribus Cellarum Sancti Albani, a suis officiis absolutis, et aliis per prædictum Abbatem eorum loco substitutis.

Radulf de Wyteby, Prior of Wymundham, is deposed, and returns to his Cell at Wyteby.

Igitur sine strepitu, cito post hoc, revocatus est Prior de Wymundham, Radulphus de Wyteby, qui non excessus pristinos, ut decuit, emendavit. Qui, veniens ad Sanctum Albanum, Abbatem et Conventum decenter, sed breviter, salutavit, gratias agens eis de sibi impensis beneficiis et honoribus. Postea ivit ad heremitorium suum, vel cellulam, sibi a Domo de Witeby pridem assignatam, quam invenit provide omnibus bonis redundantem. Ubi cum aliquot annis sancte vixerat, viam ibidem universæ carnis est ingressus.

Alexander de Burgh, Prior of Hatfeld, is also deposed. His character.

Simili quoque modo revocatus est Alexander de Burgo, vir duplex et inconstans, qui se a consuetudine sua nescivit, utpote senex obstinatus, refrenare: [2] quem caute, et ante expectatum [3] reditum, ad claustrum, sibi nimis insolitum, revocavit.

Continuatio materiæ prænotatæ.

Substitutes for Roger de Wendovere, and other Priors, deprived of their offices.

Loco igitur Rogeri de Wendouere, Prioris de Bealvero, Martinum de [4] Bodekesham, Cellararium, substituit. [5] Loco autem Radulphi de Wyteby, Prioris de Wymundham, Willelmum de Feschamp, virum minus quam expediret discretum, subrogavit Abbas; sed merito a Comite de Arundelle, domus illius patrono, reproba-

[1] *eneis* in MS. Claudius E. iv.

[2] *quem* omitted in MS. Nero D. i.

[3] *reditum* inserted in MS. Nero D. i. in a later hand.

[4] *Bodersham* in Wats's text.

[5] *Abbas Willelmus. Loco,* in MS. Nero D. i.

tus, ab Abbate tandem est cassatus. Loco cujus substitutus est Thomas Medicus; qui cum Comite, patre ejus, qui tunc fuit, in Terra Sancta fuerat peregrinus, et cadaver ejus, in ipsa terra defuncti, de transmarinis partibus reportavit, et apud Wymundham reverenter tumulavit.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Thomas, the Physician, Prior of Wymundham. The body of the Earl of Arundel brought home by him from the East.

Loco [1] autem Alexandri de Burgo, Prioris de Hatfeld, substitutus est Ricardus de Brantefeld, Abbatis bajulus. Loco vero Radulphi Gubiun, Prioris de Thinemue, appositus est Germanus, de ipsis partibus Borealibus oriundus.

De dissensione maxima inter Lincolniensem Episcopum et Monasterium Sancti Albani, super subjectione Cellarum et Parochialium Ecclesiarum earundem, per compositionem subsequenter amicabiliter sedata.

Ejus quoque tempore, cum lis, damnosa nimis et periculosa, inter Episcopum Lincolniensem, Hugonem de Welles, scilicet, [2] secundum, et ipsum Abbatem Willelmum, mediante industria ipsius Abbatis, nimis laboriosa et sumptuosa, per [3] quasdam compositiones feliciter conquievit, anno Domini millesimo ducentesimo nono decimo,[4] sub hac forma.—

Dissensions as to the jurisdiction of the Bishop of Lincoln over Cells and Parish Churches belonging to the Abbey of St. Alban's.

Scriptum Compositionis prænotatæ.

"Universis Sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, ad quos præsens "scriptum pervenerit, Ricardus, Dei permissione Sarisbiriensis Ecclesiæ minister humilis, et Willelmus et Ricardus, "ejusdem permissione, de Westmonasterio et de Waltham Ab- "bates, salutem in Domino. Noverit universitas vestra, quod

Deed of composition, executed in reference thereto, A.D. 1219.

[1] *vero Alexandri* in MS. Nero D. i.

[2] Meaning, the second Bishop of the name of "Hugh:" the first Bishop Hugh, elected A.D. 1186, died in 1200; the second, elected in 1209, died in 1234.

[3] *quandam compositionem* in MS. Nero D. i.

[4] *quæ quarto folio sequente scribitur*, is added, in place of these three words, in MS. Nero D. i.: but in MS. Claudius E. iv., it follows immediately in the context.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

" cum inter Episcopum Lincolniensem, Hugonem, secundum, " ex una parte, et Willelmum, Abbatem, et Conventum, Sancti " Albani, ex altera, coram diversis judicibus, auctoritate litte- " rarum Domini Papæ Honorii Tertii, super diversis petitioni- " bus quæstiones mutuæ verterentur; videlicet, coram me, Sa- " risbiriensi Episcopo, et conjudicibus meis, super ordinatione " Vicariæ ecclesiæ de Luitun; item, coram nobis, Westmonas- " terii et Waltham Abbatibus, et Priore Sanctæ Trinitatis " Londoniis, super subjectione Cellarum de Beauver, de Hert- " ford, et de Bello Loco, et super taxatione Vicariæ ecclesiæ " de Luitun, et super custodia ejusdem, cum vacaret, et super " appropriatione omnium ecclesiarum in quibus jura ponti- " ficalia non habent Abbates Sancti Albani, et assignatione " Vicariarum in eisdem, necnon et custodiis earundem eccle- " siarum et Vicariarum, cum eis vacare contingeret; item, " coram Abbate de Sibetone, et conjudicibus suis, super por- " tione quam dicti Abbates et Conventus tenent in proprios " usus in ecclesia de Luitun; tandem, recepta die pacis inter " eos reformandæ, post mutuum tractatum, nobis medianti- " bus, inter eos amicabiliter habitum, Episcopus Lincolniensis, " per litteras Capituli sui de rato speciales ad componendum, " et Abbas Sancti Albani, per litteras Capituli [1] sui de rato, " similiter, speciales ad componendum, procuratores constituti " super omnibus præmissis petitionibus et querelis ad refor- " mandum amicabiliter pacem inter eos et eorum ecclesias, pro " se et Capitulis suis simpliciter et absolute, nostræ se sub- " jecerunt ordinationi, promittentes solemniter coram nobis et " multis aliis in verbo Dei, quod nostræ starent in hac parte " irrefragabiliter ordinationi:—Nos igitur, Deum habentes præ " oculis, et utriusque ecclesiæ prospicientes in posterum paci " et tranquillitati, pacem inter eos amicabilem providimus et " ordinavimus in hunc modum, scilicet.—De Vicaria ecclesiæ " de Luitun, cujus occasione super cæteris mota est contro- " versia, sic erit; — quod in ecclesia de Luitun perpetua " ordinetur Vicaria, ita, scilicet, quod qui pro tempore fuerit " vicarius, habebit nomine perpetuo Vicariæ omnes obven- " tiones, et omnes minimas decimas ecclesiæ de Luiton, et " omnium capellarum ad eam pertinentium, et omnia alia ad " eandem ecclesiam, et capellas suas, pertinentia, cum manso " competenti, exceptis garbis, et terra ad ecclesiam et ad " capellas pertinente. Et inde vicarii sustinebunt omnia onera " ecclesiæ, parochialia, synodalia, archidiaconalia, ordinaria

[1] *sui* omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but inserted in the margin, in a somewhat later hand.

" et consueta, sicut vicarii. Vicarii autem in ecclesia de " Luiton, successive instituendi, præsentabuntur Episcopo Lin- " colniensi, et successoribus suis, ab Abbate et Conventu " Sancti Albani, vel a Conventu, vacante Abbathia. Episco- " pus vero, et successores sui, idoneos viros, sibi præsentatos, " sine moræ dispendio, et sine difficultate, admittere tenentur. " Habebit autem Episcopus, et successores sui, plenam juris- " dictionem in ecclesia de Luitun, et custodiam ejusdem " Vicariæ, cum vacaverit. De aliis vero ecclesiis quas Abbas " et monachi Sancti Albani ad proprios usus petebant, et " assignatione Vicariarum, et custodiis utrarumque, quas idem " Abbas et monachi sibi similiter vendicabant, ita erit;— " quod Episcopus Lincolniensis, et ejus successores, per hanc " ordinationem nostram, erunt in perpetuum, sine lite ab " alterutra parte movenda, in eo statu in quo Episcopus fuit " ante litem motam. De Cellis autem ita erit; — cum in " eisdem statuendus fuerit Prior ab Abbate et Conventu, " providebitur præsentandus Episcopo Lincolniensi et suis " successoribus, suscepturus ab eodem et successoribus suis, " sine difficultate, et sine moræ dispendio, administrationem " spiritualem, videlicet, ecclesiarum parochialium, pensionum " decimarum, et si qua sunt similia; ratione quorum faciat " dicto Episcopo et ejus successoribus canonicam obedientiam, " cum reverentia et honore, sicut suo Episcopo Diœcesano, " exhibendis. Statuimus tamen quod salva sit Abbati, et ejus " successoribus, cura animarum in monachis apud Cellas suas " per Episcopatum Lincolniensem commorantibus. Salva etiam " sit eidem, et successoribus suis, plena potestas ponendi mo- " nachos in Cellis, et inde amovendi, et eorum excessus, in " hiis quæ ad ordinem et regularem observantiam pertinent, " corrigendi. Ipsos etiam Priores, sub forma præscripta ad- " missos, sine contradictione aliqua liceat Abbati, et succes- " soribus suis, revocare, prout viderint expedire. Ordinamus " etiam, ut omnes lites et omnes querelæ super præmissis " omnibus motæ in perpetuum conquiescant; et nulla rescripta, " super præmissis impetrata, vel in posterum impetranda, con- " tra istam ordinationem vires habeant, vel effectum. Et in " hujus rei robur et testimonium, tam nos, quam prædictus " Episcopus Lincolniensis et Capitulum, Abbas prædictus, et " Conventus Sancti Albani, præsenti scripto sigilla nostra " apposuimus. Acta in Capitulo Westmonasterii, anno ab " Incarnatione Domini millesimo ducentesimo nono decimo."

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Compositio inter Episcopum Norwicensem et Monachos Sancti Albani, super subjectione Cellarum de Wymundham et Bynham, et Ecclesiarum Parochialium infra Diœcesim Norwicensem eisdem appropriatarum.

Composition made between the Bishop of Norwich and the Convent of St. Alban's, as to the jurisdiction of the Bishop in the Cells of Wymundham and Binham, 4th November, A.D. 1228.

"Universis præsentes litteras inspecturis, Martinus, Decanus "Londoniarum, R. Archidiaconus Middelsexiæ, et Magister de "Arcubus, gerens vices Episcopi Roffensis, salutem in Domino. "Noverit universitas vestra, quod cum mota esset controversia "coram nobis, auctoritate litterarum Domini Papæ, inter venerabilem patrem, Thomam, Episcopum Northwicensem, ex "una parte, et de Bynham et de Wymundham Priores, ex altera, "super obedientia et reverentia dicto Episcopo a prædictis "Prioribus, ratione parochialium [1] ecclesiarum quas habent in "Episcopatu suo, præstanda, et super visitatione, et procuratione, et ordinatione, Vicariarum in eisdem ecclesiis; tandem, "interveniente consensu et voluntate Domini Norwicensis Episcopi, Capituli, et Prioris Norwicensis, et Domini Abbatis "Sancti Albani, et ipsius Capituli, et dictorum Priorum de "Binham et de Wimundham, et ipsorum similiter Conventus, "in forma perpetuæ pacis inter partes, auctoritate nostra, sub "forma subscripta amicabiliter est compositum; — videlicet, "quod prædicti Priores de Bynham et de Wymundham præsentabuntur Episcopo Norwicensi, qui pro tempore erit, et "eidem facient canonicam obedientiam, et ad Synodum venient, "vel procuratorem aut excusatorem litteratorie mittent, et "inter alios Priores sedebunt; habitu tamen itineris non mutato, nisi velint, videlicet, in cappis et calcaribus. Item, convenit, quod vicarii ad præsentationem dictorum Priorum instituantur per Episcopum in singulis ecclesiis parochialibus "quas habent dicti Priores in Episcopatu Norwicensi, videlicet, "in ecclesiis parochialibus de [2]Wymuntham, de Binham, de "Snetesham, et de Dersingham, [3][et] de Happsbrugge; quos "vicarios, ad dictas ecclesias præsentatos, Episcopus Norwicensis protem pore sine difficultate aliqua admittet. Ita, videlicet, "quod taxationi Vicariarium in ecclesiis de Happesbrugge et "Snetesham, jam factæ, stetur. Vicaria autem ecclesiæ de "Dersingham erit septem marcarum in obventionibus altaris, "secundum justam æstimationem bonorum virorum et jura-

[1] Repeated in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *Wymth* in MS. Claudius E. iv.

[3] Omitted in MS. Claudius E. iv.

William. 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

"torum de Capitulo. In ecclesiis de Binham et de Wymundham ita fiet æstimatio Vicariarum, quod considerata æstimatione quæ facta fuit tempore vicesimæ, assignabitur sexta pars illius æstimationis in obventionibus alteriagiorum perpetuis vicariis in dictis ecclesiis ab Episcopo pro tempore, vel octava pars æstimationis in certis portionibus illarum ecclesiarum de novo faciendæ per viros fidedignos et juratos de Capitulo; ita quod Episcopus inde habeat optionem. Item, convenit quod pro visitationibus in prædictis ecclesiis parochialibus ab Episcopo, vel ejus misso, annuatim faciendis, habeat Episcopus de Prioratu de Bynham viginti solidos, et de Prioratu de Wymundham quadraginta solidos, per annum in Synodo Paschali Norwicensi. Et facta est compositio, ita quod occasione ejusdem non derogetur privilegiis monachorum Sancti Albani in aliquibus aliis articulis. Salvo etiam jure cujuslibet alterius; et salva sit Domino Abbati Sancti Albani potestas excessus monachorum corrigendi, et amovendi et substituendi Priores, secundum quod viderit expedire, secundum Regulam Sancti Benedicti, et ordinis sui institutionem. Ad majorem autem securitatem, una cum sigillis nostris, apposita sunt præsenti scripto sigilla Episcopi et Conventus Norwicensis, et Abbatis et Conventus Sancti Albani, et Priorum de Binham et de Wymundham, et eorum Conventuum. Acta in Ecclesia Sancti Pauli Londoniis, pridie Nonas Novembris, anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo vicesimo octavo."

De diversis operibus, et structuris, et ornamentis ecclesiasticis, tempore memorati Abbatis laudabiliter consummatis.

Abbot William's successful rule of the Convent. The artistic skill of Master Walter de Colchester.

Hujus quippe in magnum titulum benedictionis sempiternæ arbitror ascribendum, quod postquam inter magna tantæ ac talis guerræ, quantam præscripsimus, omnes tumultus schismaticos, intestinos et forinsecos, tam in sæculo quam in claustro exortos, prudenter sedavit, et ad nutum suum, ita ut nullus contra ipsum ausus erat obgrunnire, omnia feliciter disponens pacificavit. Incepit igitur multa ornamenta construere, volens uti operibus et artificiis incessanter, dum vitæ et ætatis prosperitate gauderet, Magistri Walteri de Cole-

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

cestria, tunc Sacristæ. Cui in artificiis quamplurimis comparem non meminimus prævidisse, vel aliquem credimus affuturum.

Continuatio materiæ prænominatæ.

The Dormitory finished by Abbot William.

The two aisles of the Church, roofed with oak, girded with beams.

The tower heightened, and repaired.

Richard de Thidenhanger, the Chamberlain, inspector of the repairs.

Primo siquidem Dormitorium, cum secretiori domo illi pertinenti, ut prætactum est, cum lectis de materie querna, decentissime consummavit, et in ipso conventum convocavit. Præterea, tempore suo ambæ alæ ecclesiæ, de materie querna, [1] optime trabeculis colligata et conjuncta, culmine sunt præmunitæ; quæ, putredine et teredine prius consumptæ, pluviam abundantem admiserunt. Turris quoque culmen, quod præmaximæ machinæ instar protendit, multo excelsius veteri, quod ruinam minabatur, ex optima materia bene conjuncta, constructum et elevatum est. Et hæc omnia, non sine magnis sumptibus, plumbo sunt cooperta. Quippe ista conquæstu et industria Ricardi de Thidenhangaer, monachi nostri conversi, ac Camerarii, sine obedientiæ suæ defectu vel diminutione, sunt perfecta: quæ tamen Abbati, ob reverentiam, sunt ascribenda. Ille enim facit, cujus auctoritate quippiam fieri dinoscitur.

On Richard's death, the tower is fresh covered with lead. Eight rectilinear pilasters, added to the tower.

Matthew de Cantebrugge, the Abbot's

Veruntamen ipse Abbas, post mortem ipsius benedictæ recordationis Ricardi memorati, ipsam turrim, quia indecenter cooperta fuit, discooperiri fecit, et, addita non minima plumbi quantitate, retegi fecit decentius ac fidelius; collateralibus additis ornamentis, videlicet, octo linearibus elevationibus, a tholo usque ad murale extensis, ut octogona turris manifestius appareret; sumptibus propriis, persuasione et instinctu Domini Matthæi, tunc bajuli et sigilli portitoris, cognomento "de Cantebrugge." Quod compertum fuit, eo quod illi operi procurator et prosecutor, ac

---

[1] *optima* in Wats's text.

custos diligens, præficiebatur. Coopertaram autem in talem, quæ ex transverso conos protendit, commutavit. Et lineæ ipsæ prædictæ, quæ vulgariter "aristæ" nuncupantur, turrim et mirabiliter roborabant, et roboratam decorabant, et imbres certius cohibebant; quæ prius, confusis octo costis, formam teretem, gracilem, et exilem, indecentius et minus murali concordantem, protendebat.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

adviser, and inspector of the work.

Continuatio materiæ prælibatæ.

[1] Opusque frontale ipsius ecclesiæ, post quandam nimis damnosam ruinam, misertus ac miseratus Abbas Willelmus, eo quod tam tædiosam moram protraxerit, suis humeris sibi suscepit supportando perficiendum. Quod infra breve tempus, cum tecto de præelecta materie, tignis et trabibus, cum laquearibus, cumque vitreis fenestris, ad unguem perfectis, veteri operi, decenter plumbo coopertum, continuavit.

Abbot William undertakes the completion of the Western front.

Fenestrarum quoque quæ sunt in amplo muro supra locum ubi jacet magnum Ordinale, ubi quoque minuti Matutinas canunt de more, et Horas, opus lapideum, cum fenestris vitreis, [2] ordinavit; [3] præterea, aliarum quamplurium in alis ecclesiæ Aquilonari et Australi opus lapideum, cum suis vitreis fenestris, coadjuvante custode altaris Sancti Amphibali, perfecit: ita ut ecclesia, novi beneficio luminis illustrata, videretur quasi renovata.

The windows of the Church put in proper repair.

Hujus quoque tempore, cum Magister Walterus de Colecestre, tunc Sacrista, (pictor et sculptor incomparabilis,) pulpitum in medio ecclesiæ, cum magna cruce sua, Maria quoque, et Johanne, et aliis cælaturis et decentibus structuris, sumptibus sacristariæ, sed proprii laboris diligentia, perfecisset; ipse Abbas Willelmus

A pulpit erected in the middle of the Church, by Master Walter de Colecestre.

---

[1] *Opus quoque* in Wats's text.

[2] This word is omitted in MS. Nero D. i.; and in MS. Claudius E. iv. it is inserted in a somewhat later hand.

[3] *et prætcrea* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The shrine of St. Amphibalus is removed to the middle of the church. An altar dedicated on that spot, to the Holy Cross, and in honour of St. Amphibalus, by John, Bishop of Ardfert.

feretrum, reliquiis Beati Amphibali, sociorumque ejus, a loco ubi prius collocatum fuerat, (videlicet, secus majus altare, juxta feretrum Sancti Albani,) [1] in parte Aquilonari, usque ad locum qui in medio ecclesiæ includitur pariete ferreo et craticulato, solemniter transtulit, altari decentissimo [2] ibidem constructo, cum tabula et superaltari pretiose pictis.

Fecitque ipsum altare solemniter dedicari in honorem Sanctæ Crucis, [3] quia ipsum fuerat antea Sanctæ Crucis; et in honorem Sancti Amphibali, sociorumque ejus, [3] quia ibidem eorum corpora requiescunt, ab Episcopo [4] Hartfordensi, Johanne. Et ab eodem fecit crucem magnam, ipso altari suprapositam, cum suis imaginibus, consecrari.

De feretris ligneis, cum [5] reliquiis Sancti Amphibali, Prioratui Redburnæ per memoratum Abbatem assignatis.

Abbot William presents two gilded shrines, with relics of St. Amphibalus and his companions, to the Church at Redburne; and appoints two monks to watch them.

Abbas quoque Willelmus, postquam hæc decenter omnia consummaverat, duo feretra deaurata, in quibus primo ante tempus [6] Warini Abbatis reconditæ fuerunt reliquiæ Beatorum Martyrum, Amphibali, sociorumque ejus, cum illis quæ in eis continebantur, contulit ecclesiæ eorundem in Redburne, ob honorem et reverentiam loci illius, in quo ipsi sancti martyres sui agonis cursum consummaverunt. Constituitque ibidem custodem perpetuum, monachum, videlicet, vigilem et diligentem, nocte dieque ibidem assistentem thesauro illic reposito, tali condignum custodiæ. Hic etiam monachus, ibi assignatus, indultu Abbatis postea sibi socium adqui-

[1] *a parte* in MS. Nero D. i.

[2] *ibidemque* in MS. Claudius E. iv. by inadvertence.

[3] *qui* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[4] *Arthfertensi* in MS. Nero D. i., and *Ardfertensi* in MS. Spelman. The deprived Bishop of Ardfert, in Ireland, is meant.

[5] *requis* in MS. Claudius E. iv.

[6] *videlicet Warini* in MS. Nero D. i.

sivit, dum operibus[1] indulgeat peragendis. Istam autem Translationem honorabilem quamplurimum merito credimus Deo complacere; propter manifesta miracula quæ Deus ibidem tunc, in honorem dictorum Sanctorum, in propatulo celebravit.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Miracles performed there.

De [2]costa Sancti Wulfstani, per industriam prædicti Abbatis perquisita; et de altari in honorem ejusdem dedicato.

Nec vacat a laude ipsius Abbatis Willelmi, quod cum Translationi Sancti Wolstani, Episcopi et Confessoris, rogatus ab Episcopo [3]Silvestro, interesset, adquisivit nobis ibidem unam costarum suarum, quam postea opere inclusit aurifabrili. In cujus Sancti honore, quoddam altare construxit juxta altare Sancti Oswini; juxta vetus feretrum, versus, scilicet, Orientem.

Abbot William obtains of Sylvester, Bishop of Worcester, a rib of St. Wulstan.

An altar at St. Alban's in honour of him.

Præterea, ad cumulum titulorum ejusdem Abbatis Willelmi arbitror recolendum, — [4]quasdam structuras nobilissimas circa majus altare construxit, cum quadam trabe, historiam Sancti Albani repræsentante, quæ totam illam artificiosam machinam supereminet. Quod quidem opus splendidissimum Magister Walterus de Colecestria, de quo sæpe mentionem prælibavimus, non sine magno studio laborioso, et labore studioso, Abbate tamen copiosos sumptus ad hæc libenter ministrante, perfecit.

The history of St. Alban, carved on a beam, above the great altar; the work of Walter de Colchester.

De sex cereis ad ardendum circa feretrum Sancti Albani, per prædictum Abbatem institutis.

Ad quæ etiam serenanda, et ad honorem Martyris ampliandum, constituit Abbas memoratus, Willelmus,

The Abbot provides six wax candles

---

[1] *indulgebat* in MS. Nero D. i.

[2] Apparently written "*testo*" in MS. Claudius E. iv., by inadvertence but corrected in the margin, in somewhat later hand.

[3] Sylvester de Evesham, Bishop of Worcester, A.D. 1216–1218.

[4] *quod quasdam* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

to be lighted on certain festivals, near the shrine of St. Alban.

sex cereos, in festis quæ in cappis fiunt, et maxime præcipuis, accendendos; ad quos sustinendos unam marcam, ex consensu conventus, assignavit, de Domo de Binham, pro relaxatione alecis quod recipere consuevimus annuatim, recipiendam.

De quatuor cereis per [1] Eleemosynarium et Coquinarium exhibendis, et ad altare Sanctæ Mariæ, in celebratione Missæ pro Ecclesia accendendis, per prædictum Abbatem deputatis.

Two candles provided by Walter de Ramesie, for celebration of the Mass for the Church; and two by Adam the Cellarer.

Insuper istius Abbatis Willelmi tempore, collati sunt duo cerei, et provisum est unde sustineantur, per providentiam et adquisitionem Domini Walteri de Rammesie, (qui etiam eleemosynam Mandati nummis ampliavit, in numismate singulis pauperibus erogando,) ut cotidie accendantur; et, dum Missa quæ de Beata Virgine decantatur sine nota, (videlicet, pro Ecclesia,) ardeant. Et ipsa Missa cantatur semper cum calice aureo et [2] proprio vestimento, et quatuor cereis accensis; quorum duo, (ea scilicet, quæ versus Orientem ponuntur,) sunt de adquisitione Adæ Cellerarii. Successu temporis, Domicella Alicia, filia Henrici Coci, legavit illi altari unam casulam, de rubeo examito, bene aurifrigiatam.

A chasuble left to the altar of the Virgin, by Alicia Coke.

De cotidiana celebratione Missæ Sanctæ Mariæ, et custodibus ejusdem Capellæ, per memoratum Abbatem primitus institutis.

Abbot William ordains that Mass shall be sung daily,

Hic etiam felicis memoriæ Abbas Willelmus, videns quod in omnibus nobilibus ecclesiis Angliæ Missa de Beata Virgine ad notam solemniter cotidiana decantatur, (licet in nostra ecclesia, quod non fit in aliis, qualibet [3] septimana, die Sabbati, nisi obstet causa rationabilis,

[1] The Almoner and Kitchener were probably receivers of the funds for supplying these four candles.

[2] *cum proprio* in MS. Nero D. i.

[3] *septima* in MS. Nero D. i.

fiat Commemoratio de Beata Virgine, totaliter per diem et noctem in albis solemniter,) constituit etiam ex consensu, et, beneplacito totius conventus, in perpetuis temporibus sancivit perduraturum, ut cotidie Missa de Beata Virgine solemniter ad notam celebretur; sex ad hoc singulis diebus monachis per ordinem, ad ministrandum, nunc hiis, nunc illis, indeficienter assignatis, et in tabula scriptis nominatim.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

in honour of the Virgin; by six monks in rotation.

Præter quos, assignavit ibidem, ad custodiam altaris et altari pertinentium, et ad regimen obsequii, unum monachum, œconomum et custodem. Ad quod convenienter peragendum, elegit locum satis idoneum, videlicet, ubi constructum est altare Sancti Blasii; in Australi, scilicet, ala ecclesiæ nostræ.

A guard and attendant appointed for the altar of St. Mary.

Altar of St. Blaise.

Et quia muralia circumquaque, ex ruina [1] nimis damnosa, fuerant depulsa et deformata, ipse Abbas, sumptibus propriis, omnia ruinosa restauravit: et quoddam, præter hoc, opus ex incisa petra, ad duas ibi amplas fenestras vitreas collocandas, perfecit, ut, ad consummationem boni operis sui, omnia congruo lumine illustrarentur; ita ut videretur in magna parte ecclesia renovari. Cujus quidem operis executioni Dominum Matthæum de Cantebrugge, bajulum suum, præfecit; qui laudabiliter opus injunctum sibi in brevi consummavit.

The walls are repaired; and two windows inserted, near the altar.

Matthew de Cantebrugge, master of the works.

Istius utique constitutionis firmitudinem quamplurimum Deo, et Beatæ [2] Matri suæ, credimus complacuisse; quia in posterum locus memoratus, in variis ornamentis, utensilibus aureis et argenteis, vestimentis sericis et luminaribus, felix et inopinatum suscepit incrementum.

This altar, in time, receives many and costly gifts.

Veruntamen dedicato altari in honorem sanctæ Dei Genitricis, Mariæ, ab Episcopo Artfertensi, Johanne, Abbas ipse, pontificalibus redimitus, primo Missam illam solemniter celebravit, et, quasi pro dote subarrhanda,

The altar is dedicated by the Bishop of Ardfert; Abbot William performing

[1] *quadam nimis* in MS. Nero D. i. | [2] *Virgini Matri* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35. — the first Mass there.

unum bonum missale ipsi altari contulit; cum quibusdam aliis, illi loco magis necessariis.

De campana sonorissima, et sex monachis, pro pulsatione, et decantatione Missæ cotidianæ Sanctæ Mariæ, per prædictum Abbatem primitus deputatis.

A sonorous bell made and consecrated, to be rung for the Mass sung in honour of the Virgin.

Campanam quoque sonorissimam, ipsi officio specialiter assignatam, ab Episcopo Johanne consecratam, et nomine Sanctæ Mariæ intitulatam, constituit cotidie vice triplicata[1] pulsari, tempestive ad convocandum ministros ad hoc assignatos; videlicet, monachos sex, cum eo qui altari præest, et alios Christi fideles, et Beatæ Mariæ pronos ac devotos, ipsi ministraturos, et pro prosperitate Ecclesiæ, ac propria, supplicaturos.

De pulchra Mariola per Walterum de Colcestria, tempore prædicti Abbatis, depicta; et de cereo ante eandem ardente, certis temporibus limitatis.

Abbot William presents to the Church an image of the Virgin, carved by Walter de Colchester. A candle, crowned with flowers, placed before the image, and lighted on the great feasts.

Laudibus insuper ipsius Abbatis Willelmi adjiciendum est, quod unam elegantissimam Mariolam, quam Magister Walterus de Colecestre, sæpedictus, opere sculpsit studiosissimo, ecclesiæ nostræ præsentavit; quam quidem fecit ab Episcopo sæpe præmemorato, Johanne, consecrari. [2]Mariolam autem, quæ prius ibi erat, ubi novam decenter collocaverat, in loco ubi Missa Beatæ Mariæ ad notam cotidie celebratur, supra altare evidenter collocavit. Cereum quoque, quem floribus consuevimus redimire, constituit accendi ante nobilem Mariolam, diebus ac noctibus festorum præcipuorum, et in processione quæ fit in commemoratione ejusdem.

---

[1] *cotidie* is repeated here in the MSS., by inadvertence.

[2] *Mariolam autem, quæ prius ibi erat, in loco ubi Missa Beatæ Mariæ ad notam celebratur, super altare evidenter collocavit.*—Various reading in MS. Spelman, as given in Wats's text.

De cælatura lignea super Australem alam Ecclesiæ Sancti Albani per prædictum Abbatem constructa.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Tegmine etiam quodam, quod vulgariter "labres-"cura," vel "cælatura," dicitur, quo trabium seriem cooperuit, ecclesiam mirifice supra memoratam Mariolam venustavit Abbas Willelmus, ne tignorum vel trabium [1]quas vetustas denigraverat, oculos offenderet intuentium. Simili quoque ratione, muros ecclesiæ in magna parte, quos longævus squalor pulveris deturpaverat, dealbavit; ita ut, quod incepit, si consummasset, ecclesiam inveteratam [2]placita mutatione feliciter renovasset.

A ceiling is placed above the statue of the Virgin.

The greater part of the walls of the church is newly plastered.

De trabibus et imaginibus diversis in locis competentioribus ecclesiæ transmutatis.

Hic etiam Abbas Willelmus, sicut, transposita veteri Mariola, novam substituit, et veterem alibi in ecclesia salvo collocavit, ita transpositam veterem trabem, quæ supra majus altare ponebatur, (quam quidem Adam Cellerarius duxit faciendam,) in Australi ecclesiæ parte, juxta nobilem Mariolam, ad magnum ecclesiæ ornatum, eminenter attollebat. In qua etiam trabe, series duodecim Patriarcharum et duodecim Apostolorum, et in medio, Majestas, cum Ecclesia et Synagoga, figuratur. Similiter [3]de veteri cruce quæ in medio ecclesiæ quondam eminebat; et Mariolam anteriorem, quæ supra altare Beati Blasii stabat, substitutis novis, in ecclesiæ nostræ parte Aquilonari, ad laicorum et omnium illuc adventantium ædificationem, et consolationem sæcularium, duxit collocandum, ne bona quæ fecerat, videretur in aliqua parte mutilare.

Abbot William causes the beam to be removed, which stood over the great altar, and placed near the new image of the Virgin. Carvings thereon.

The old cross, in the middle of the Church, and the old image of the Virgin, removed to the North side.

---

[1] *deformitas*, or a similar word, is evidently omitted here.

[2] *placida* in MS. Nero D. i.

[3] *veterem crucem* in MS. Spelman.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

De Capella Sancti Cuthberti, per præfatum Abbatem constructa, et per Johannem Episcopum solemniter dedicata. De Ecclesia Beati Amphibali, pluribus ecclesiis, capellis, et altaribus, per dictum Episcopum, ad instantiam ipsius Abbatis, dedicatis.

Abbot William rebuilds the Chapel of St. Cuthbert.

Ad ejusdem itaque benedictionem et memoriam spectat sempiternam, quod diruta veteri Sancti Cuthberti Capella, (cujus culmen, teredine jam consumptum, et maceria depulsa, ruinam minabatur,) quandam novam de lapide inciso satis eleganter construxit, cum suis vitreis fenestris, et omnibus aliis pertinentiis. In qua altare construxit, et constructum, cum ipsa, fecit ab Episcopo Johanne Capellam dedicari, in honorem Sanctorum Cuthberti, Johannis Baptistæ, et Sanctæ Agnetis, Virginis et Martyris. Unde versus;—

With the altar, it is dedicated by John, Bishop of Ardfert.

"Confessor, Cuthberte, Dei, Baptista Johannes,
"Agnes Virgo, tribus vobis hæc ara sacratur."

Indulgence to penitents visiting the altar on the Anniversary of the Dedication.

Concessit quoque idem Episcopus Johannes, ut quicunque in Anniversario Dedicationis illius Capellæ, vel in singulis festis Sanctorum prædictorum, pœnitentes et devoti [1] advenerint, viginti dies relaxationis consequantur.

A small Dormitory made over the Chapel.

Eadem quoque Capella, in arduum surgens super suam crepidinem, (quæ vulgariter "avolta" dicitur,) Dormitorii diminutionem supplet, et defectum. Hoc quoque domicilium, circiter duodecim lectos continens, pluribus vitreis fenestris lumen, quo sufficienter illustratur, intromittit; et culmen, ex præelecta materie compositum, plumbeo tegmine communitur.

Ministrations of the Bishop of Ardfert in this Diocese.

Sciendumque est, quod ubicunque in nostra Diœcesi memoratus Episcopus Johannes suum exercuit officium, præcipue in dedicationibus; fidelibus Christi concessit relaxationem, secundum quod ipsi competebat officio et solemnitati.

---

[1] *advenerunt* in Wats's text.

Continuatio materiæ prænotatæ.

Inter alia quoque pietatis opera, ecclesiam Beati Amphibali, Martyris, sociorumque ejus, ob reverentiam et honorem loci illius, [1] quo idem Sanctus, cum sociis suis, martyrium celebravit, solemniter ab Episcopo Johanne, sicut et alias plures ecclesias vel capellas in nostra Diœcesi, fecit, ipso præsente Abbate, pontificalibus redimito, relaxatione quadraginta dierum concessa, Domino Gileberto de Sisseverne tunc ibidem Priore, dedicari.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35. — Church at Redburne dedicated by him to St. Amphibalus.

De Hospitio magno, et domibus diversis, in Londoniis et Gernemutha, per prædictum Abbatem sagaciter perquisitis,

Abbas insuper memoratus, Willelmus, ad perpetuandam memoriam ipsius cum benedictionibus, providens sibi et successoribus, necnon et monachis nostri Conventus, qui gratia hospitandi illuc [2] divertunt, quandam domum, instar magni palatii protendentem, [3] nec parvis sumptibus ad hoc exhibitis, Londoniis comparavit; ut et ipse, et omnes ejus successores, et monachi qui voluerint, ibidem [4] honeste et secrete hospitentur. Ipsi quoque domui, quam nobis adquisivit, pertinent capella, thalami quamplures, pomœrium, stabulum, coquina, curia, hortus, puteus; redditus quoque ex quibusdam domibus stratæ communi continuatis, quibus curia tutius circumvallatur. Quas etiam idem Abbas Willelmus, postquam principalem domum comparaverat, prudenter construxit; quemdamque servientem ipsi mansioni perpetuum assignavit.

Abbot William purchases a hostel in London, for the use of the Convent.

He builds several houses adjacent thereto.

Comparata vero domo memorata Londoniis pro centum marcis, et additis emendationibus, quæ ad pretium quinquaginta marcarum æstimabantur, com-

He purchases a house at Yarmouth.

[1] *quam idem*, in MS. Nero D. i.; *in quo idem*, in Wats's text.
[2] *diverterint* in MS. Nero D. i.
[3] *non parvis* in Wats's text.
[4] Repeated in MS. Claudius E. iv.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35. — for the Convent.

paravit dictus Abbas Willelmus pro quinquaginta marcis unam domum apud Gernemutham, ad piscem, et præcipue alec, in tempore opportuno comparatum, reponendum, ad inæstimabilem Domus Sancti Albani utilitatem et honorem. Cui etiam sumptuosam addidit emendationem.

De pluribus claustris ligneis per prædictum Abbatem constructis, et de officiis ad eadem reparanda deputatis.

Abbot William builds various cloisters on the South side of the Church; and assigns them to the charge of certain officials.

Claustra quoque plurima construxit, videlicet, unum inter Capitulum et Capellam Sancti Cuthberti, ne ibi transmeantes stillicidiorum infusionibus molestarentur: aliud quoque, [1] trilaterum, a coquina usque ad ostium claustri regularis; quod assignavit custodiæ Coquinarii. Quod etiam se [2] [protendit] in alio latere a prædicto claustri monachalis ostio usque ad ostium Hospitii, quod ulterius solet esse Hospitium Nigri Ordinis; quod assignavit custodiæ Magistri Hospitum. Aliud vero memorati claustri latus, scilicet, tertium, a prædicto ostio usque ad ostium quo patet via ad sartrinum; quod etiam assignavit custodiæ Camerarii. Alterum quoque claustrum, quadrilaterum, per quod patet via ad Infirmarium; quod commisit custodiæ Infirmarii. Et hæc omnia firmiter ac competenter construxit ex querna materie, tignis et laquearibus, et scindulis quernis cooperiri fecit. Et illud claustrum trilaterum, (quod, scilicet, a coquina usque [3] ad ostium versus sartrinum extenditur,) pariete circumseptum concraticulato, ne ad locum medio contentum, videlicet, parvum virgultum, omnibus liber pateret accessus, communivit. Illud quoque virgultum Magistro Hospitum constituit pertinere.

---

[1] *trilatrium* in Wats's text.

[2] Omitted in the MSS., but clearly required by the sense.

[3] *ad* omitted in MS. Nero D. i.

De Cruce, [1] *continente diversas reliquias, et particulam Crucis Dominicæ, per prædicti Abbatis de quodam Monacho Vallis* [2] *Josophat industriam, Monasterio Sancti Albani perquisita.*

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Abbot William obtains a Cross, containing relics, from Laurence, a monk of the Valley of Jehosaphat.

Crucem quoque, quam Dominus Laurentius, natione Anglicus, monachus ecclesiæ Sanctæ Mariæ Vallis Josephat, in Terra Sancta, juxta Ierusalem, detulit in Angliam, (cujus fidelitati testimonium per litteras suas patentes Patriarcha Jerosolomitanus, et suus Abbas de Josephat, necnon Wintoniensis, Petrus, et Exoniensis, Willelmus, Episcopi, perhibuerunt,) nobis hoc modo adquisivit.—

Terms on which it was left to the Abbey.

Cum enim memoratus monachus Laurentius chartas diu hic repositas illæsas, sine difficultate, secundum quod Abbas suus supplicando significaverat, recepit; promisit quod si propositum suum non consequeretur super adquisitione manerii, cum ecclesia, de Brittewelle, ubi speravit esse Prior, et [3] contingeret necessario, infecto negotio, remeare ad domum suam de Josephath, ipsam crucem, (de cujus veritate constat nobis, et sanctitate,) pro viaticis suis nobis habendam, dimitteret in perpetuum; ne de tanto beneficio redargui possit ingratitudinis.[4]

De brachio Sancti Ieronymi, prædicto Abbate huic Monasterio a præfato Monacho perquisito, et opere aurifabrili artificialiter [5] *redimito.*

He obtains an arm of St. Jerome

Brachium quoque [6] Beati Jeronimi a prædicto monacho nobis adquisivit. Quod quidem ipse Abbas

[1] *continens* in MS. Claudius E. iv. These facts, as to the relics and the wood of the true Cross, are not stated in the rubric of MS. Nero D. i.

[2] *Joel* iii. 2, 12.

[3] *contigerit* in Wats's text.

[4] After this, the following is added in MS. Nero D. i.—*Cujus rei executio, (quæ quadam prolixa narratione continetur in fine hujus libri pleniter,) plenius enarratur.* It is not inserted, however.

[5] *redimiti* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[6] *Sancti* in Wats's text.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

from the same monk; with other relics.

Willelmus, opere aurifabrili pretiosissime composito, [1] gemmisque redimito, quod præcipuis circumfertur festivitatibus, inclusit; additis quibusdam aliis reliquiis, videlicet, de vestimento et baculo ejusdem Sancti, et de Innocentibus.

De Cruce Sancti Amphibali, per diligentiam memorati Abbatis huic Monasterio restituta.

Abbot William obtains for the Abbey the Cross of St. Amphibalus, stained with the blood of St. Alban, at his decollation.

Crucem quoque Sancti Amphibali, quæ diuturno tempore Londoniis latuit abscondita, et quæ in possessiones multorum, videlicet, patrum in filios, transmigraverat, nobis prudenter adquisivit Abbas Willelmus memoratus. Quæ quidem crux, talis existens schematis, tanto carius habet custodiri, quod, sicut Historia de Sanctis Albano et Amphibalo protestatur, in sanguine Beati Albani, in decollatione ejus, fuit delibuta; et prima quæ in [2] Britanniam fuit apportata.

De Sequentia Sancti Albani in ejusdem Commemoratione decantanda.

He orders the Sequence of St. Alban, to be sung at his Commemoration.

Sequentiam quoque de Sancto Albano componi fecit, et solemniter, pulsatis duabus nolis, in Commemoratione Beati Albani, Patroni nostri, decantari. Et quando præcipuis festis de ipso Martyre canitur, huic finali versui,—" Commenda nos Altissimo, *et cætera*," addidit,—" Laus illi, jubilatio, *et cætera*."

De Sequentia in festo Reliquiarum solemniter decantanda.

The Sequence of Saints, to be sung.

Similique modo Sequentiam de Sanctis, quorum reliquiæ in hac continentur ecclesia, in hac constituit de-

---

[1] *gemmis quoque* in MS. Nero D. i.

[2] *Britannia* in Wats's text.

cantari, compositam ad hoc specialiter. In qua, primo Sanctæ Crucis, postea Sanctorum, memoria per ordinem continetur.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

De sotularibus basianis, ordinatione prædicti Abbatis, in alutam commutatis.

Nec censeo prætereundum, quod istius tempore Abbatis Willelmi, industria et adquisitione Ricardi de Tydenhangre, monachi conversi et Camerarii, (cujus memoria in benedictione perdurat,) inter alia quæ fecit commendabilia, conventus calciamenta, quæ de vili corio quod vulgariter "*bazan*" dicitur, in alutam, id est, *cordewan*, civiliter commutavit; ut sic duplex commodum resultaret. Conventus enim sic honestius calciatur, et uberior eleemosyna pauperibus erogatur.

Abbot William orders the monks' shoes to be made of tawed leather, in place of bazen (sheepskin).

Statuit quoque idem Abbas Willelmus, non sine honestatis consideratione, quod Servitium privatum de Omnibus Sanctis, (videlicet, quod est cotidianum,) nisi præcipuo [1] festo in capis impediatur, in choro dicatur; nec pro processione quæ solet in Commemoratione Beatæ Mariæ fieri, vel ante magnam crucem in ecclesia, vel ante aliquod altarium, impediatur. Quod primitus [2] solet fieri, ubi processio conventum trahebat in conspectu populi, et collateraliter juxta vulgus utriusque sexus. Quod videbatur ipsi inhonestum.

The private daily Service of All Saints, to be said in the choir; and not to be interrupted by processions.

Statuit etiam idem Abbas Willelmus, quod si de quovis Sancto fiat Servitium de nocte, die sequenti de eodem Sancto cantetur Prima, Tertia, Sexta, et Nona; cum primitus invenisset quod de consuetudine Nona de [3] feriis cantaretur.

A Saint's Service, if celebrated at night, to be repeated at four Hours on the following day.

[1] *festo, vel festo in capis*, in MS. Nero D. i.

[2] Sic in MSS., for *solebat*.

[3] *feria* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

De libris Monasterio Sancti Albani diversis collatis, [1] *[et] per prædictum Abbatem solerter* [2] *provisis.*

Books given by Abbot William to the Aumbry in the Church,

To the Church at Redburne,

To the church at Wymundham.

Almariolo quoque librum decentissimum, videlicet, [3] Scholasticam Historiam, cum quibusdam aliis libris ac libellis, contulit; quem quidem librum historialem Prior Reymundus, ut prætactum est, cum summa diligentia, ut scriberetur, et ad unguem perficeretur, procuravit. Psalterium quoque nobilissimum, et usque ad regales divitias redimitum, ecclesiæ Sancti Amphibali [4] de Redburne, cum quodam decentissimo contulit Ordinali. Aliud quoque Psalterium, non minoris, immo potius, pretii majoris, multipliciter excogitato artificio decoratum, contulit ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Wymundham; [5] ut ante majus altare, et Mariolam, [6] quæ eidem supraponitur, pulpitulo indelebiliter affixum, et assiduo usui fratrum ibidem orantium assignatum, memoriam dantis perpetuaret. Multaque similia, (quorum mentionem etsi facere hoc libello non sit necesse, in divinæ retributionis stipendiis constant tamen reservata,) studuit Abbas Willelmus memoratus [7] [piis operibus misericorditer accumulare.

On principal feast days, the monks to be refreshed once in the day, between 14th September and Easter.

Statuit etiam,] ut Regula Sancti Benedicti inviolabilius observetur, quod quando etiam in cappis fuerit conventus, vel etiam sit principale festum, semel in die reficiatur conventus, (nisi die Dominica evenerit,) inter festum Sanctæ Crucis Exaltatæ usque ad Pascha; secundum Regulam Sancti Benedicti quam professi sumus.

Statuit insuper, ut, completa Dominica Oratione, quæ

[1] *ejusdem per* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *provisum* in MS. Claudius E. iv.

[3] See page 233 *ante*.

[4] *in Redburne* in MS. Nero D. i.; *in Redburnia* in Wats's text.

[5] *ut ante majus altare, et Mariolam, pulpitulo indelebiliter affixum, etc.*—Various reading in MS. Spelman, as cited by Wats.

[6] *quod* in the MSS.

[7] Omitted, by inadvertence, in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

in qualibet Hora dicitur, dicatur,—"Kyrie eleeson" ter,—"Christe eleeson" ter,—[1] "Kyrie eleeson," ter;—et non amplius, ut solebant antiquitus.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

De diversis possessionibus prædicti Abbatis Monasterio Sancti Albani perquisitis.

Contulit utique memoratus Abbas Willelmus [2] tot, de diligentissima adquisitione sua, tot terras, tot redditus, [3] quod ea non sinit prolixitas huic scripto commendare; tractatus enim illud opus exigeret speciales. Si quis autem ea scire desideret, ad capsidem quernam, in majori arca chartarum contentam, in qua, scilicet, munimenta, sua specialiter diligentia conquisita, continentur, et in cooperculo interius annotantur, recurrat.

Great possessions acquired by Abbot William for the Abbey. Where to find a list of them, in the charter-chest.

Ad laudes autem dicti Abbatis Willelmi pertinere non est ambiguum, quod in tempore Interdicti Conventum suum, et totam [4] terram Sancti Albani, in pace bona et statu, tam in temporalibus quam spiritualibus, custodivit. Et ut causa succinctæ brevitatis, de aliis gravaminibus, (quæ scribere difficile foret nobis, immo etiam, enarrare,) unius anni spatio damnum quod sustinuit, certissime protestamur.

Abbot William preserves the Abbey, in the time of the Interdict, in a flourishing state.

De pœnis maximis, temporibus prædicti Abbatis et guerræ Baronum, Monasterio Sancti Albani contingentibus.

Regis [5] igitur utique Johannis tempore, quo non surrexit inter natos mulierum tyrannior, diversis argumentis, tempore Interdicti, in uno solo anno mille marcas ab eodem truculenter extorsit. [6] (Quædam tamen soluta

1,000 marks extorted from him in one year, in

[1] *Kyrie leyson* in MS. Claudius E. iv.

[2] *tot* omitted in Wats's text.

[3] *quot* in Wats's text.

[4] Omitted in the text of Claudius E. iv.; supplied in the margin in a somewhat later hand. William was *not* Abbot during the time of the Interdict, A.D. 1208–13.

[5] *igitur*, omitted in MS. Nero D. i.

[6] *Quædam . . . Johannis*, inserted as a side-note in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35. — the reign of King John.

fuerunt tempore Abbatis Johannis.) Hæc autem sunt damna quæ in tempore guerræ, statim sine intermedia respiratione, sustinuit continuate contra multos perditionis filios, ad incendia et cædes semper promptos et paratos; ut, scilicet, pace, vel saltem treugis, nunc versus hos, nunc versus illos, protectus gratularetur.

Account of his losses, written by Abbot William himself.

Nec silendum, quod idem ipse Abbas Willelmus hujus scripti exemplar manu propria conscripsit.

Continuatio materiæ prænotatæ.

Consimili quoque modo, in tempore guerræ omnia suæ commissa custodiæ, tam in spiritualibus quam [1] in temporalibus, non sine maximis expensis et sollicitudinibus, in pace sustinuit sine destructione, [2] [per] tenceriás.—

Sums exacted from him during the civil wars.

Apud Berkhamestude, centum libras; Falconi centum libras apud Wancre. Item, eidem iterum centum libras. Lodowico, apud Dovercam, sexaginta marcas. [3] Comiti Wintoniensi et Baronibus quinquaginta marcas. Item, Lodewico quinquaginta marcas, in ecclesia Sancti Pauli Londoniis. Ingelardo, de Rikemaresworthe, sexaginta marcas. Item, eidem Ingelardo, de Watfordia et pertinentiis, centum libras, et unum palefridum de decem marcis.

Continuatio materiæ proxime præscriptæ.

Further sums, so exacted.

Item, iterum eidem Ingelardo, de Watfordia, centum marcas. Item, eidem Ingelardo, de Burgo Sancti Albani, centum marcas. Item, Lodewico, per manum Baldewini de Turboil, ducentas marcas. Item, iterum eidem Lodewico, pro respectu cædis et incendii, et homagii faciendi eidem, [4] quaterviginti marcas. Wal-

[1] *in* omitted in MS. Nero D. i.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MSS. Spelman and Nero D. i.

[3] *Comes Wintoniæ et Barones quinquaginta marcas apud Londonias,* in MS. Nero D. i.; *Comiti Wintoniensi et Baronibus, q. m. a. L.,* in Wats's text.

[4] *Lodovico, quater viginti,* in MS. Nero D. i.

tero de Godardvilla quinquaginta marcas, et unam cuppam argenteam; Willelmo de Godardvilla unum palefridum de quinque marcis. Roberto de la Marc tresdecim marcas, de Santrugge. Item, eidem centum solidos, de Waldune. Thomæ de Blankmuster triginta marcas; pro Radulpho filio Adæ de Hecstantune tresdecim marcas. Roberto de la Mare, de Wineslawe, quatuordecim marcas apud Oxoniam.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Damna equorum et bovium, præter porcos, oves, et gallinas, de maneriis et aliis rebus, centum marcas. Exceptis [1] autem irrestaurabilibus damnis de sylvarum abscissionibus.

Losses in horses, live stock, and woods.

Continuatio miserii, seu materiæ prænotatæ.

Quando vero Rex Johannes venit apud Redburnam, hæc [2] autem erat jactura Camerarii.—Amisit tres bonos equos, et duos asinos, et unam bonam novam bigam ferratam. Summa pretii horum, ad minus; quinquaginta solidorum: et aliæ perditiones, quæ ad pretium sexaginta solidorum ascenderunt.

Losses of the Abbey Chamberlain, when King John came to Redburne.

Iterum, quando Falco venit apud Langeley, in incendio trium domorum, et triginta quinque porcorum; quorum pretium ascendit ad decem libras. Iterum, amisit idem Camerarius quinque equos, et quædam quæ non possunt de facili computari: unde summa pretii æstimabatur sex librarum et amplius. Item, pro aratro suo decem solidos. Iterum, tempore Ricardi Camerarii, unam marcam. Iterum, quando Marescallus Francorum venit, perdidit viginti quatuor equos; in bobus, et porcis, et aliis rebus, ad minus, valorem quadraginta marcarum. Iterum, apud Wyneslawe amisit septem equos; in vaccis, ovibus, ancis, et gallinis, ad pretium decem marcarum ad minus. Ita quod summa jacturæ

Losses of the Chamberlain, when Fawkes de Breauté came to Langley, and the French Marshal to St. Alban's.

---

[1] *etiam* in MS. Nero D. i.

[2] *autem* omitted in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Camerarii ascendit, ad minus, ad pretium quinquaginta et octo librarum.

Losses of other Obedientiaries.

De damnis autem aliorum Obedientiariorum, videlicet, Sacristæ, Eleemosynarii, et aliorum, quia morosum et difficile scribere, intelligenti per prædicta relinquimus. Sed hæc est summa pecuniæ perditæ, et tenseriæ datæ tempore guerræ, de maneriis Abbatis Willelmi, suorumque hominum, suoque tempore, et Domini Martini Cellerarii, et Walteri;—duo millia librarum, et quingentæ libræ, et quinquaginta quinque libræ.

Sum total of the losses, from the manors of the Abbot, and his homagers.

De amissionibus de Estuna quadraginta septem libræ, et duo solidi, [1] [et] septem denarii. Summa amissionum hominum de Tydolnestre, viginti quatuor libræ et quatuor solidi[3]. Summa amissionum de Sepehale, quadraginta octo libræ, et sexdecim solidi. Summa amissionum hominum de [2] Apse, quindecim libræ et tres solidi. Summa amissionum hominum de Rokemestude, octies viginti libræ, et undecim [4] solidi.[5]

Further losses in the vicinity of St. Alban's.

De quodam facto misericordi et laudabili prædicti Abbatis, a Domino Papa et Cardinalibus multipliciter commendato.

Hugo, an Italian, being intruded into the Church of Herteburne, belonging to St. Alban's, touched with compunction, offers his resignation.

Ad titulos autem dinoscitur ipsius Abbatis Willelmi pertinere, quod [6] cum Magister Hugo, natione Italicus, ecclesiam de Hertburna, per intrusionem Romanæ Curiæ, violenter obtinuisset, cavens conscientiæ suæ, quam graviter læsam senserat, venit ad Abbatem [7] Willelmum, et dixit ei, cum lacrymis;—"Domine, illegiti-"mum ingressum habui ad ecclesiam vestram, quæ ad "donationem vestram pertinet; unde fructus ægro

---

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[2] *Apes* in Wats's text.

[3] Supplied, below the line, from MS. Nero D. i.

[4] *libræ* in Wats's text.

[5] At this place there is a Note in MS. Claudius E. iv. (fol. 141 b), by Sir Robert Cotton.—"*Huc usque* "*cum libro meo.*"

[6] *cum* omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied in the margin, in a somewhat later hand.

[7] *Gulielmum*, in Wats's text.

"animo plurimis annis, heu mihi! recepi temerarius. "Ipsam igitur, pater sancte, in manibus vestris re-"signo."

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Cui Abbas, miseratus et misertus, respondit;—"Non "inveni tantam fidem in aliquo Transalpino. Et ego "ipsam recipio." Et post dimidium unius horæ intervallum, cum silentio, ipse Abbas, nullius præterquam Spiritus Sancti fretus consilio, recolens qualiter Beatus Thomas Martyr Cantuariensem Archiepiscopatum in manus Papæ, quia ingressum habuit imperiosis precibus Regis Henrici, resignavit, et iterum canonice institui promeruit, accito Hugone, ait;—"Et ego tibi eam cari-"tative confero, ut tua serenetur conscientia." Quam recipiens, cum gratiarum actionibus, multis annis vixit idem Hugo sanctissime. Quod audiens Papa, cum suis Cardinalibus, factum quamplurimum laudavit; sed similia facere recusavit.[1]

The Abbot re-instates him in the living.

He is commended by the Pope.

[2] *De præconiis, morte, et negligentiis memorati Abbatis.*

Tempore istius Abbatis Willelmi cecidit fulgur in villa Sancti Albani, in domo Simonis filii Alwini, et, postibus contortis, et in frusta fractis et convulsis, totam domum [3] combussit, die Sancti Germani.

House burnt by lightning at St. Alban's.

[4] Ejus quoque tempore cecidit fulgur super ecclesiam, ultra Thesaurariam, in culmine superiori, et perforato plumbo, et per ipsum fulgur liquefacto, consumpta est pars ligneæ materiei. Et cum feliciter ibidem stetisset cuva plena aquæ, quæ apposita ibi fuit ad aquam, per quamdam rimam instillantem, recipiendam, per

The Church in danger of being burnt by lightning, 14th February.

---

[1] At this point, in MS. Nero D. i., follow the Compositions with the Bishops of Lincoln and Norwich, which have been given in pages 275 and 278 *ante*. There is also, at this place, in MS. Nero D. i., a Note written by Sir Robert Cotton.—"*Huc-"usque cum Libro M. Fortescu.*"

[2] For some matter omitted here in MS. Claudius E. iv., but found in the text of MS. Nero D. i., see the Appendix.

[3] *concussit* in Wats's text.

[4] *Tempore istius Abbatis Willelmi, cecidit,* in MS. Nero D. i.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

ipsam aquam extincta est incensio, quæ totius ecclesiæ minabatur consumptionem. Hoc evenit die Sancti Valentini; [1] ut triste præsagium mortis Abbatis, non post multum ex hoc sæculo rapiendi.

Sad presage derived therefrom. Approaching end of Abbot William. The firmness and dignity of his rule.

Appropinquabat interea dies patris venerabilis, Willelmi, Abbatis nostri, ut moreretur; qui, sicut nunquam frangi potuit adversis hujus sæculi, dum vitales traxit auras, sic nec horrore mortis concussus est. Nempe prout veraciter credimus, nullus unquam, in tali gradu constitutus, vel graviores tyrannorum minas, vel injustiores, non dico exactiones, sed rerum omnium deprædationes, non semel sed pluries, magis æquanimiter toleravit; nihil remittens de alacritate consueta, nihil minuens de dapsilitate solita, nihil pene subtrahens de liberalitate sibi innata. Quinimmo quotiens subrepserunt damna quæ aliis videbantur importabilia, ipse, semper in spem meliorem erectus, et suos fecit confidere de tempore feliciori, et omnes ad tolerantiam animavit.

His great resignation, and tranquil death, 24th February, A.D. 1235.

Cumque, prout diximus, mortem jam vicinam, indubitatamque, conspiceret imminere, gratias egit Omnipotenti Deo, et, velut jam commutaturus foret pro districto carcere regnum amplum, ita lætus effectus est. Percipiensque sacramenta ecclesiastica, [2] cum summa reverentia, se fratrum suorum precibus humiliter commendavit; et post pusillum in fide recta et caritate perfecta decessit, non sine cunctorum lacrymis et mœrore. Migravit autem a sæculo anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo quinto, die Sancti Matthiæ Apostoli, postquam præsentem rexisset ecclesiam annis viginti et mensibus fere tribus.

His failings but few, in

Hujus negligentias et delicta non memoramus; quia respectu beneficiorum ejus omnino nulla sunt, nec ulla-

[1] *ut. . . . fore consumpta* (p. 301), omitted in MS. Nero D. i., the text of which, at this point, commences to vary very considerably from that of MS. Claudius E. iv. See the Appendix, for matter in that text here omitted.

[2] *cum* repeated in orig.

tenus reputanda. Si qua tamen vel minima commisit, igne tribulationum suarum, per Dei misericordiam, creditur fore consumpta.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

comparison with his merits.

[1] *De processu circa sepulturam Abbatis memorati, ante Lateranense Concilium communiter usitato.*

Account of the burial of Abbot William.

Et ne transeamus officium sepulturæ ejusdem Abbatis Willelmi, libet hanc interpositionem, paulisper materiæ continuationem prærumpendo, inserere, ut legentes [2] de hujus Abbatis sepultura, necnon et de modo hujus electionis [3] successoris, instruantur.

The body is washed.

Corpus equidem, cum in camera Abbatis ubi obiit, (scilicet, circa horam nonam,) examinaretur, exutum est et lotum, et nisi die antecedenti proxima rasus [4] non extitisset, utique raderetur corona et barba ejus. Deinde intromissis non utique omnibus, sed maturis et discretis fratribus, et uno solo ministro sæculari, videlicet, ministro Sacristæ, qui officium anatomiæ peracturus erat, incisione corpus apertum est, a trachea usque ad occiduam corporis partem; et quicquid in corpore repertum est, in quadam cuva repositum est, sale conspersum; et in cœmeterio, non procul ab altari Sancti Stephani, veneranter, cum benedictionibus et psallentium devotione, est humatum; ubi processu temporis, tumbula marmorea extitit adaptata. Corpus autem, interius aceto lotum, et imbutum, et multo sale respersum, et resutum. Et hoc sic factum est, circumspecte et prudenter, ne corpus, per triduum et amplius reservandum, tetrum aliquem odorem olfacientibus generaret, et corpus tumulandum contrectantibus aliquod

The entrails buried in the Cemetery.

Appearance of the

[1] This account is given also in MS. Nero D. i.: but after the account of the election of John, the succeeding Abbot.

[2] *de Abbatum sepultura* in MS. Nero D. i.

[3] This word is added in the margin of MS. Claudius E. iv., in a somewhat later hand. It is wanting in MS. Nero D. i.

[4] This word, found in both MSS., is apparently out of place.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.
—
body after dissection.

offendiculum præsentaret. Et erat jam adeo mundum et leve ipsum corpus, et facies rubicunda, non sine multorum admiratione, et [1] inexhausta, ut multis videretur jocundum et optabile illud corpus manibus contrectare, et, tanquam sanctum, humeris supportare.

Lamentations of the brethren over the body.

Videres igitur aliquos fratrum, dolentes, manus contorquere, lacrymari, lamentari, et vividam faciem ejus, ambabus manibus amplexatam, dulciter et amicabiliter deosculari. Erat nempe dormienti similior, quam extincto; et qui vivus omnibus amabilem se exhibuerat, etiam mortuus ad caros amplexus et oscula, pater filios, pastor gregem, abbas monachos, invitavit.

The body canonically arrayed for burial, the seven Penitential Psalms being repeated in the meanwhile.

Portabatur igitur corpus a camera quæ dicitur "Abbatis," ubi expiraverat, in Infirmariam; et ibidem pontificalibus est indutum, mitra capiti [2] apposita, manibus chirothecæ, cum annulo, et dextro sub brachio baculus consuetus, manibus cancellatis, sandalia in pedibus decenter [3] adaptata. Et deposito cooperculo a feretro, positum est corpus super illud, et fasciis caute ligatum, ne caderet, cum portaretur: evolutum, prolatum est a lavatorio ubi hæc parabantur, ante ostium Infirmariæ, et demissum est, sicut corpora aliorum mortuorum; et loco in eodem, donec pro eo, sicut pro alio fratre defuncto, consuetæ Collectæ dicerentur, [4] prædictis septem Psalmis [5] Pœnitentialibus, et omnibus quæ secundum consuetudinem dici debent, dum corpus, ut prædictum est, ornaretur.

The Abbot's seal is formally broken.

Pulsato igitur solemni classico, deportatum est corpus in ecclesiam, sequente conventu, et psallente consueta; et illico, vidente toto conventu, et quolibet introducto, confractum est sigillum Abbatis uno martello super unum graduum lapideorum, ante majus altare; ita ut tota cælatura, (imaginis, scilicet, et litterarum,) deleretur.

---

[1] *inexhauta* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *appositum* in the MSS.

[3] *aptata* in MS. Nero D. i.

[4] *cum prædictis* in Wats's text.

[5] See page 213 *ante*, Note.

Exinde non defuit psalmodia, die ac nocte, solemnis et assidua. Et ad majus altare cotidie Missa solemnis, sicut solet fieri pro fratre mortuo, Prima existente, in albis; et qui chorum tenebant, in capis, accensis cereis quamplurimis: et sic usque in diem venerabiles exequiæ continuabantur. Concessus est introitus in presbyterium omnibus ingredi de die volentibus, et corpus intueri desiderantibus. Non enim vidimus mortuum speciosiorem; et, mirum dictu, nec etiam vivum, vel in prosperitate sanum, nunquam ipsum vidimus pulchriorem. [1] Unde qui munditiam corporis, et decorem, perspexerunt, censuerunt, et veraciter affirmarunt, ipsum angelicum ad angelorum contubernia pertinere, cum similium facilis sit emigratio.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The body is placed in the Church, for public view. Its beauteous appearance.

De commendatione Willelmi, Abbatis memorati.

Interim fiebat longa eleemosynarum pauperibus distributio, ingemiscentibus omnibus eisdem quod talem ac tantum animarum et corporum pastorem amiserunt, monachisque suspiria ab alto trahentibus, eo quod ordinis monastici et officii ecclesiastici sustentatore privarentur. Consueverat namque rediens ab itinere omnes ad portam pauperes introducere, reficiendos; et qualibet die, in officiis agendis in Capitulo, Majori Missæ, etiam privatis diebus, interesse, et, alacriter cantando, omnes ad opus simile promptius incitare: diebus festivis, immo, etiam simplicibus Duodecim Lectionum, celebrandis Vesperis interesse, et Completorio, cotidie; Matutinis insuper Duodecim Lectionum indeficienter assistere; lectionem suam legere, et canere responsorium; "Te "Deum laudamus," inchoare, et cum stantibus stare per vices suas, et totum chorum exemplo sui alacriter animare: Missæ quoque, quæ in Commemoratione Beatæ

Lamentations of the poor, and of the brethren.

Abbot William's strict attention to his religious duties.

[1] *Unde* omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; supplied in the margin, in a somewhat later hand.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

Virginis cantatur, semper interesse in medio choro, mitratus, et festis præcipuis Missam ad majus altare semper celebrare; in duplicibus festis chorum mitratus tenere; et reliquis diebus, in stallo suo stans, chorum regere, et omnia alacriter cantare: et quando in capis vel albis fuimus, responsorium suum ad Missas, ad nutum Cantoris, canere: et non procul a sede sua, sed circiter medium chori, unctionibus infirmorum semper interesse, et exequias in propria persona peragere.

Further praises of Abbot William, for attention to his various duties.

Nunquam vidimus eum alibi quam ad majus altare professiones novitiorum recipere, propter hoc in professione contentum;—"In hoc Monasterio quod est [1] con, "*et cætera.*" Et hæc est recta et justa hujus ecclesiæ consuetudo, ab ejusdem constructione, et omnibus aliis cœnobiis. Omnibus processionibus, maxime Dominicis, interesse; nunquam horam, quando conventus consuevit comedere, anticipare; fabricæ ecclesiæ, et ejus operibus et ornamentis, efficax auxilium impendere; in libris studere, et in Capitulo prædicare, scriptoribus favorabilis, et eorum magistris; in dubiis, tam consuetudinibus ordinis quam obsequiis divinis, ratione prævia, omnium, etiam senum, instructor et certificator.

His wise, liberal, and august character.

Ad ardua ecclesiæ negotia primus semper prolocutor, et de vino, vel aliis eum contingentibus, adjutor efficacissimus, et dator, vel principalis auctor, alacer et devotus. Omnibus potentioribus regni, et prælatis, reverendus et venerandus, necnon et amabilis.

Hæc recordantes fratres, in intima devotione pro tanti pastoris anima, et psallebant, et Missas cotidie, corpore adhuc inhumato, mixtis suspiriis cum fletibus, celebrabant.

Henry, Abbot of Waltham, is invited to the interment.

Vocavimus igitur amicum nostrum specialem, Abbatem, scilicet, de Waltham, "Henricum" nomine, ut sanctus ad sancti corpus tumulandum venire, caritatis et vicinitatis intuitu, non omitteret. Ipse igitur, ut vir sanctus et devotus, ad tam pium

[1] Thus in the MSS., '9'—qy. as to the meaning of the passage.

officium venit gratanter, etsi non gratulanter. Et ipse Abbas, pontificalibus redimitus, corpus pontificalibus similiter adornatum, baculo alterato, solemniter valde, toto assistente conventu vestito, in medio Capitulo tumulavit; constitutaque sunt pro anima defuncti consueta beneficia et injuncta. Inceptumque Annuale, inchoante Priore, et Psalmus,—[1] "Voce mea," et conradium cotidianum per annum, ut moris est pro Abbatibus defunctis. Et provisum est fieri [2] hujus Anniversarium ex suis, (quas opimas vivus fecerat,) adquisitionibus.

William, 22nd Abbot, A.D. 1214–35.

The Abbot of Waltham presides at the burial.

The Anniversary of Abbot William to be celebrated.

Et dum hæc fierent, affuit Frater Ricardus, custos, scilicet, ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pratis, exigens conradium Abbatis sibi perpetuo, ad opus leprosarum ibi manentium, concedi, secundum tenorem chartæ confectæ ab Abbate Garino, ejusdem domus fundatore. Quod et ita revera provisum fuerat ab eodem, ut, scilicet, a tempore Abbatis Galfridi, post decessum cujuslibet Abbatis, conradia, tam tunc mortuorum, quam in posterum moriturorum, usque ad tresdecim, ipsis dominabus leprosis, pro animarum eorundem redemptione, concederentur. Defunctis igitur Galfrido, Radulpho, Roberto, Simone, Warino, [3] [et] Johanne, Abbatibus, instabat, Willelmo jam defuncto, conradium [4] septimum consequenter: quod et sine difficultate concessum est. Juxta quod sciendum, quod Adam Cellararius habet adhuc unum conradium de hac domo perpetuum, quod inclusa de Sancto Michaele, [5] quæ pro tempore fuerit, [6] obtinebit.

A corrody granted to the leprous women of St. Mary des Prez, in behalf of the deceased Abbot.

Corrody of Adam the Cellarer, to be enjoyed by a female recluse of St. Michael's.

---

[1] *Psalm* lxxvii.

[2] *ejus* in MS. Nero D. i.

[3] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from Wats's text.

[4] *sempiternum* in the text of MS. Claudius E. iv.; but "*septimum*" is written over it, in a somewhat later hand. It is *septimum* only in MS. Nero D. i.: and this, no doubt, is correct.

[5] *qui* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[6] *obtinebat* in Wats's text.

A.D. 1235.

Processus electionis et confirmationis, cum quibusdam gestis intermediis subscriptis primitus post Lateranense Concilium, in Abbatis Sancti Albani creatione.

Abbot William dies on the Day of St. Matthias, (24th February,) 1235. Buried, 27th February. Three brethren sent to the King, for a *congé d'élire.*

Mortuo igitur, ut prætactum est, Abbate Willelmo, die Beati Matthiæ Apostoli, hora nona, postquam Ecclesiam Beati Albani strenue rexisset, et ordinem monasticum viriliter sustinuisset, annis [1] viginti et mensibus fere tribus; et sepulto tertio Kalendas Martii in Capitulo, eadem die tres fratres ad Dominum Regem sunt destinati, [2] ut custodiam Abbathiæ liberius obtinerent, et ut ab eo impetrata libera rite eligendi facultate, Abbatem, ne grex Domini diu detrimentum pateretur, eligerent. Opitulante igitur Beato Martyre, cujus auxilium conventus cotidie processionaliter ante ejus feretrum, nudis pedibus, psallens septem [3] Psalmos Pœnitentiales, progrediens, et prostratus Collectas ad hoc proprias instanter et devotissime dicens, obtinuerunt fratres memorati a Domino Rege, cum licentia eligendi, gratiam habendi domum suam totam in manu sua, exceptis escaetis et ecclesiarum collationibus a die obitus prædicti Abbatis usque in annum completum; trecentis tamen marcis pro hac concessione in arcano numeratis. Infra quem terminum contigit ecclesiam Sancti Juliani, vacantem, Magistro Nicolao auctoritate regia conferri.

For a sum privately paid, they obtain it, and other favours. The crown reserves the patronage till the election.

Sir Adam Fitz-William, the King's escheator, comes to the Abbey.

Quod cum remeantes fratres a Curia conventui retulissent, gavisi sunt, quod non in [4] reticula regiorum satellitum forent illaqueandi. Erat namque quidam miles, nomine "Adam filius Willelmi," nummosus quidem, sed nummosior esse cupiens, dominus de Hatfeld, (quæ non multum distat a Santrugia,) tunc Domini

[1] *triginta* in Wats's text.

[2] *ut custodiam .....et*, omitted in MS. Nero D. i.

[3] See page 213 *ante*.

[4] *retiacula* in the MSS.

Regis Escaetor. Dictæ impetrationis penitus adhuc ignarus, hic cum ad Sanctum Albanum venire properasset, trahens secum magnam suorum rusticulorum catervam, quos proposuit cunctis officiis Domus Sancti Albani, et ballivis expulsis aliis, subrogare; cum, inspectis regiis litteris, de veritate rei [1] prænarratæ certificaretur, qui, adveniens tumide nimis, reboavit, rediit tristis et silens, quasi malleo contradictionis repercussus.

A.D. 1235.

His disappointment, on reading the King's letters.

Hæc idcirco interserui, ut sciant posteri quanta est miseria et servitus, talium satellitum arbitriis subjacere, qui cum Regi fideliter creduntur famulari, suis, secundum fas et nefas, inhiant emolumentis. Scimus enim, ex sequentibus certificati, quanta damna multipliciter ecclesiæ huic inferre, vicinus et notus, ac familiaris, impostor ille moliebatur.

Hardships inflicted by the king's officials.

Fitz-William's enmity.

Hoc igitur negotio prudenter pro tempore completo, nostræ intendebamus electioni; et quia dispersi et remoti erant ipsi qui nobilia membra ecclesiæ fuerunt, (videlicet, Priores Cellarum, qui interesse debuerant,) ipsos illico, et omnes qui debuerunt, et voluerunt, electioni interesse, fecimus convocari. Et quia primus erat in Abbatem [2] futurus electus post Consilium Lateranense Generale, a Papa Innocentio Tertio celebratum, in quo constitutum erat, ut Abbates exempti ab ipso Papa confirmarentur, et prædecessor ejus, Willelmus, circiter viginti annis in prosperitate prævixerat, hæsitabant quid agendum foret de hujus negotii progressu et egressu, nec mirandum, universi.

The distant Priors, and others, summoned for the election.

The first election after the injunction of the Council of Lateran, as to exempt Abbots.

Vocatis igitur ad consilium conventus, Priore de Dunstaple Ricardo [3] Mores, et Thoma de Thinemue, Canonico de Mertona, (Magistris solemnibus, qui et Bononiæ et alibi, præcognita ad plenum Logica, in Jure et Canonum rexerant Sanctionibus,) Magistro Stephano de Eglefeld, et Magistro Roberto [4] [de Keng-

Advisers, and the more discreet among the monks, summoned to discuss the mode

[1] *prænarrata* in Wats's text.
[2] *creatus post* in MS. Nero D. i.
[3] *de Mores* in MS. Nero D. i.
[4] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

A.D. 1235.

and form of election.

ham,] clericis nostris, et senioribus ac sanioribus ipsius conventus, consulto ac prudenter in tam ardnum negotium, et tutius, processerunt, ita ut posteri, in simili casu constituti, poterunt edoceri.—[1] Cujus electionis et confirmationis processus, una cum aliis electionem et electum Sancti Albani concernentibus, hic certis de causis omissis, ante gesta Domini Thomæ Abbatis plenius annotantur.

Two of the brethren are sent to Rome, to obtain confirmation of the election from the Apostolic See.

Et quia idem electus, propter senium et debilitatem corporis, ac propter viarum pericula, Curiam Romanam, pro tunc apud C. existentem, pro suæ electionis confirmatione personaliter adire non potuit; [2] injunctum est igitur duobus fratribus, monachis hujus ecclesiæ, videlicet, Domino Reginaldo de Bockynge, physico, et Domino Nicolao de Sancto Albano, et cuidam clerico nostro, Magistro, scilicet, Galfrido de Langleia, ut Curiam Romanam protinus adirent, [3] et electionem, rite factam, impetrarent a Sede Apostolica confirmari. Qui, se precibus conventus commendantes, illico perrexerunt; et statutum est in Capitulo quædam specialia fieri pro eisdem Missarum et orationum suffragia.

The Pope (Gregory IX.) receives money of the envoys.

Et cum ad Curiam Romanam, quæ tunc Perusii fuerat, pervenissent, ut promptiorem a Domino Papa gratiam obtinerent, pecuniæ quamdam summam Papalibus pedibus obtulerunt; quam statim, gratanter receptam, jussit Dominus Papa cuidam Fratri Minori, Thesaurario ac Cubiculario suo, illam pecuniam in gazophylacium suum deportare. Et accumulatis illis denariis aliis candidis esterlingis, noluit frater vel etiam forulum nunciis resignare, nec Dominus Papa, quem

But he neglects to invite them to dinner.

---

[1] This passage, *Cujus ..... annotantur* (not in MS. Nero D. i.), proceeds no doubt from the pen of Thomas Walsingham, in allusion to Abbot Thomas de la Mare, who died A.D. 1396. It bears reference to matter in MS. Nero D. i., omitted here. See the Appendix.

[2] With this word, the narrative recommences in MS. Nero D. i., the passage—*Et quia .... non potuit* not appearing there.

[3] *ut* in MS. Nero D. i.

civilem et dapsilem fore deceret, ad [1] prandium invitare. A.D. 1235.
Respectis igitur janitoribus et ministris Papalibus in muneribus, (quia sic oportuit, cum patulis rictibus ipsis donis inhiarent,) recesserunt, in crastinum, prout eis dictum erat, redituri. Et cum advenissent, ostendentes regios apices Domino Papæ, tum propter ipsos, tum propter serotinum xenium, (aliis etiam epistolis, quas secum amicis Domini Regis detulerant, adminiculantibus,) gratiam ab illa venali Curia obtinuerunt. Respexerant enim amicos Regis, quibus ejus litteras attulerant, donis uberrimis; qui solas litteras steriles et infructuosas, sine muneribus concurrentibus, parvipendunt.

They obtain the required confirmation, of that venal Court.

Corruptness of the courtiers there.

Electione igitur confirmata, cum benedictione Apostolica, quam satis comparaverant, gaudenter sunt reversi; nec unquam postea ipsam Curiam diligere aut commendare potuerunt.

The envoys depart; with no good feeling for the Roman Court.

Approbata vero quamplurimum fuit ab ipso Domino Papa, et a cunctis fratribus Cardinalibus, et maxime a Domino Ottone, qui verba optima fecit pro Domo Sancti Albani, forma electionis, et totius progressus negotii; admirantibus universis, quod inter tot capita fuit tam indilata sententia et consensus uniformis. Et addidit Otto memoratus, coram Papa et cunctis assidentibus;—"Domine, semper religio, veri-"tas, et concordia, in illa domo viguerunt." Unde ab universis dictum est, quod non sine nutu Spiritus Sancti illud negotium fuerat prosecutum.—[2] "Multi-"tudinis enim credentium erat cor unum et anima "una."

Great surprise at Rome, at the singular unanimity of the election.

[3] Veruntamen quia de persona electi Domino Papæ non constabat, dedit in mandatis Elyensi et Londoniensi Episcopis, ut rite facta examinatione ex persona electi,

The Bishops of Ely and London ordered to

---

[1] *prandiolum* in MS. Nero D. i.

[2] *Acts* iv. 32.

[3] From this word, down to "*in-*"*stituentes*," (p. 310), the context varies in MS. Nero D. i.

A.D. 1235. — institute the Abbot elect.

eundem, in Abbatem confirmatum, benedicerent, plene in omnem, tam spiritualem quam temporalium, administrationem instituentes.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Confirmatio Electionis Abbatis Johannis, subscripta ab Episcopo Londoniensi, per Summum Pontificem ad hoc deputato.

Confirmation of the election of Abbot, by the Bishop of London.

Confirmatus est igitur electus, facta examinatione, sub tali scripto :—

"In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. In-
"quisitis secundum formam litterarum Domini Papæ,
"quæ circa personam Johannis, electi Sancti Albani,
"sunt inquirenda, tum per testes juratos, tum per
"propriæ personæ examinationem, invenimus ipsum
"ad regimen dictæ ecclesiæ sufficientem. Unde elec-
"tionem de ipso factam auctoritate Apostolica confir-
"mamus."

Continuatio processus et materiæ prænotatæ.

Benediction of Abbot John, by the Bishop of London.

In crastino igitur, scilicet, Nativitatis Beatæ Virginis, in Ecclesia Sancti Albani, ad majus altare, in præsentia Episcopi Londoniensis, et totius conventus, in choro existentis, idem Episcopus eidem electo munus impendit benedictionis. Ubi apertæ sunt litteræ inclusæ et bullatæ Domini Papæ, quas oportuit electum, in Abbatem benedicendum, profitendo palam legere, sub hac forma.—

Professio præscripti Abbatis, primo post Lateranense Concilium in Abbatem Monasterii Sancti Albani creati.

Profession made by the new Abbot, of obedience to the Pope.

"Ego, Johannes, Monasterii Sancti Albani Abbas, ab
"hac hora in antea fidelis et obediens ero Sancto Petro,
"Sanctæque Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, et Domino
"meo, Papæ Gregorio, ejusque successoribus, canonice

" intrantibus. Non ero in consilio, aut consensu vel in " facto, ut vitam perdant, aut membrum, aut capiantur " mala captione. Consilium vero quod mihi credituri " sunt, per se aut per nuncios suos, sive per litteras, ad " eorum damnum, me sciente, nemini pandam. Papa- " tum Romanum, et regalem Sancti Petri, adjutor eis " ero ad retinendum et defendendum, salvo ordine meo, " contra omnem hominem. Legatum Apostolicæ Sedis, " in eundo et redeundo, honorifice tractabo, et in suis " necessitatibus adjuvabo. Vocatus ad Synodum, ve- " niam, nisi præpeditus fuero canonica præpeditione. " Apostolorum limina singulis trienniis visitabo, aut per " me aut per nuncium meum, nisi absolvar Apostolica " licentia. Possessiones vero ad monasterium meum " spectantes non vendam, neque donabo, neque impig- " norabo, neque de novo infeudabo, vel aliquo modo " alienabo, inconsulto Romano Pontifice. Sic me Deus " adjuvet, et hæc Sancta Evangelia."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Hæc cooperta fuerunt, occulta et clausa sub bulla, donec staret pontificalibus ad altare redimitus, quando nullo modo poterat ab [1] ista obligatione resilire. Et cum rogasset Abbas ab Episcopo Londoniensi, Rogero, quid Romæ faceret, Episcopus, sicut jocundus extitit, jocose respondit, subridens, et ait,—"Amice, ut offeras;" et veritas in verbo latitavit.[2]

The terms of the profession unknown to the Abbot, till the last moment.

Jesting answer made by the Bishop of London.

De suscepto homagio et fidelitate.

Extunc igitur, Abbas plenarie constitutus, cepit homagia, et juramenta, et fidelitates, omnium Abbathiæ subditorum, installatus, et in omnibus Abbas habitus et firmatus.

The Abbot receives the homage and fealty of those subject to him.

[1] *ita* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] At this point, much matter that is found in MS. Nero D. i. is omitted in MS. Claudius E. iv., the context of MS. Nero D. i. being resumed at—"*Iste Johannes*," (p. 312). See the Appendix.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

De præfectione Johannis de Hertfordia, præscripti, in vicesimum tertium Abbatem Monasterii Sancti Albani.

John, Prior of Hertford, unexpectedly elected Abbot

Iste Johannes, Secundus, Abbas [1] hujus Monasterii, Prior quandoque de Hertforde, et inde oriundus, præter opinionem omnium, nutu Dei sublimatus in Abbatem. [2] Fertur enim quod ad electionem vocatus, per villas Hertfordiæ et Sancti Albani satis modeste, more senum equitando, a pluribus deridebatur;—"Ecce!" inquiunt, "senex iste, et inveteratus adhuc, credit se fore Abbatem." Quæ verba, licet derisorie dicta, finem tamen sortiebantur seriosum. Cupa tamen quædam, et duodecim cochlearia argentea, die electionis ad dandum novo electo ordinata, et ad hoc in sinu ejusdem reposita,—quæ post electionem de seipso factam, in ecclesia, coram omni populo, de suo sinu casualiter ceciderunt,—declarabant ipsum nec spem ad prælaturam habuisse, nec voluntatem. Iste primo invitus et dolens Romanorum jugum subiit servitutis, ut, scilicet, de triennio in triennium, vel per se vel per alium, limina adiret Apostolorum, sicut in subdola professione ejusdem continetur, in magnum ecclesiæ damnum et gravamen, et insatiabilis Romanæ Curiæ emolumentum, voluntarium et injuriosum. Primus quidam fuit in Abbatem creatus post Concilium Lateranense Generale, sub Papa Innocentio Quarto celebratum; in quo illud continetur, cum aliis gravaminibus, in Ecclesiæ Sancti Albani, (quæ a fundatione sui primitiva libera et ingenua legitur extitisse,) præjudicium, et, si fas esset dicere, injuriam et jacturam.

Singular proof that he did not anticipate his election.

The first Abbot elected, after the enactment made that he shall visit Rome every three years. Injustice thereof to St. Alban's.

Iste quoque Abbas in novitate sua multis exactionibus fatigabatur, et expensis; sed præ omnibus, Romanorum oppressionibus, novis et inauditis, cœpit

---

[1] *hujus Monasterii* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *Fertur enim ..... nec voluntatem. Iste*, wanting in MS. Nero D. i.

molestari. Et quod, obstantibus antiquis privilegiis, quæ non sine magna sanctorum patrum injuria et contemptu cassantur et spernuntur, non permissa est tam celebris [1] ecclesia suis libertatibus gratulari. In cujus rei triste præsagium, paulo ante ejusdem Abbatis creationem, et cito post, (scilicet, infra triennium,) bis supra Ecclesiam Beati Albani visum est fulgur usque ad incendium cecidisse; quod se meminit nullus prævidisse, nec audivit evenisse. Et sicut non prodest Sanctorum inniti privilegiis aut indulgentiis, sic non obstitit fulguri impressio Papalis cerea, in qua Agnus Dei figuratur, quæ in summitate turris nostri collocatur; quæ, ut dicitur, contra tales procellas abigendas virtutem habet, et potestatem.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Conflagrations caused by lightning, twice in three years; a presage of evil.

Impression of the Papal seal, at the top of the tower, no protection.

Similiter, in triste pronosticum temporibus nostris evenit, quod Eucharistia, cum vasis impretiabilibus suis, aureis et argenteis gemmatis, bis furto flagitiosissimo sublata est.

Thefts of the vessels, with the Eucharist.

De capa [2] chorali de rubeo examito, et cupa argentea et deaurata, per prædictum Abbatem Monasterio Sancti Albani collatis.

Iste Abbas Johannes, in principio creationis suæ, dedit unam capam choralem de rubeo examito, bene aurifrigiatam, et unam cuppam argenteam deauratam, pretiosam valde, tam opere quam materia: quam etiam Refectorio assignavit.

A cope and silver gilt cup, given by Abbot John.

---

[1] *ecclesiæ* in Wats's text.

[2] Repeated in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

De pictura cujusdam magnæ aulæ, cum pluribus cameris adjacentibus, pro hospitio Regis et aliorum magnatum per prædictum Abbatem specialiter intitulatis.

Abbot John builds a noble Guests' Hall.

Item, unam nobilissimam aulam ad opus hospitum construxit, cui adjacent thalami plures; una nobilissima picta, cum conclavibus et camino, et atrio et subaula, quæ Palatium Regium [1] dicitur, quia duplex est, et cryptata, dici potest. Adjacet atrium nobilissimum in introitu, quod "porticus," vel "oriolum," appellatur; et plures thalami, [2] speciosi valde, cum suis conclavibus et caminis, ad hospites [3] suscipiendos. Aula enim, quæ prius in eodem loco construebatur, ruinosa fuerat, et muris depulsis et veternis tenebrosa et deformis. Insuper scindulis et lateribus tecta ac resarta. Aulam autem novam, de qua impræsentiarum loquimur, cum suis capellis et appendiciis, fecit iste optime plumbo cooperiri.

The old hall, which had stood there, in a ruinous state.

The new hall is painted by Richard, the monk.

Insuper fecit eam, cum thalamo sibi collaterali, decentissime per manum Ricardi, monachi nostri, artificis optimi, pingi, et deliciose redimiri. Item, unam nobilem domum, longam valde, ac lapideam, tegulis coopertam, cum tribus caminis, construxit Abbas memoratus ex opposito magnæ portæ; ex cujus visu et objectu tota curia venustatur. Ista domus, quia duplicem habet aream, in superiori sui parte, ministris Abbatis liberioribus, et pars inferior lardario, aptissime deputatur.

A house built, opposite the Great Gate.

---

[1] *dicitur* omitted in MS. Nero D. i. It is questionable whether it has not been inserted erroneously in MS. Claudius E. iv.

[2] *spiciosi* in MS. Claudius E. iv.

[3] *honorifice suscipiendos* in MS. Nero D. i.

De manerio de Stanmere, ignavia [1] prædecessoris prædicti Abbatis amisso, ejusdem tempore recuperato, et optime ædificato.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Præterea, hujus Abbatis tempore, Stanmera, quæ de àntiquis hujus ecclesiæ possessionibus fuisse dinoscitur, et prædecessorum suorum ignavia diu alienata, est prudenter revocata. Ubi etiam idem Abbas manerium construxit, cum molendino ad ventum præelecto.

Stanmere, which had been lost, recovered by this Abbot.

De laboribus et expensis pro Waranna Monasterii Albani [2] contuenda, per præfatum Abbatem appositis.

Insuper iste Abbas Johannes pro warennæ libertate, licet potentissimos invenisset adversarios, usque ad expositionem mille et amplius marcarum, viriliter decertavit; quæ adjudicata nobis fuit coram Justiciariis apud Hertfordiam.

Money expended by Abbot John, for right of free warren.

Hostiles insuper plurimorum sustinuit oppressiones potentum, maxime tamen, Radulphi Chainduit, secundi, qui præmatura morte, (ipsomet in extremis protestante,) Martyris Albani manifestam sensit ultionis animadversionem: et Galfridi de Childewike, cujus persecutiones tanto gravius sustinuit, quanto magis homagii vinculo tenebatur obligatus Abbati memorato.

Radulf Cheinduit, his enemy, punished with early death.

Geoffrey de Childewike also an enemy.

Iste, ut Ecclesiam Sancti Albani, (cujus defensor esse debuerat, et protector,) plus gravaret, sororem Johannis Mansel, Domini Regis specialis consiliarii et clerici, sibi matrimonio copulavit. Quo præbente cornua et defensionem militi memorato, tot sustinuit Abbas damna et diversa gravamina, cum injuriis diversimodis, ut speciales tractatus exigerent, et diffusos. Sed ut paucis plurima perstringamus.—

Who receives support from John Mansel, his brother-in-law, the King's adviser

[1] More correctly, *prædecessorum.* | [2] *contuendo* in MS. Claudius E. iv.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

Childewike, though but a homager, maltreats the Abbot's servants with impunity. The Justiciars and countors silenced by Mansel. William the Cellarer, the Abbey's advocate. Earl Richard and John Mansel, supreme rulers.

Hic Galfridus de Childewic, ex defensione dicti Johannis animatus et armatus, ministros domini sui, Abbatis, et baculavit et baculari procuravit. Et frequenter equum residens pretiosum, armatus, suis complicibus concomitantibus, ipsos canibus suis venaticis, et arcubus, sagittis, et retibus, probris lacessitos, violenter in nostra warenna et stratis regiis, fracta Regis pace, [1]ubi nil juris habuit, violenter spoliavit. Nec quicquam juris vel ultionis, assistente memorato Johanne Regis lateribus et consiliis, potuimus obtinere. Quinimmo, metus et persuasio ipsius Johannis omnium Justiciariorum, et placitantium advocatorum, (quos "Banci narratores" vulgariter appellamus,) ora penitus obturavit: ita ut multotiens oportuit Dominum Willelmum, tunc Cellararium, (virum, scilicet, circumspectum et facundum,) suum sermonem et querelam in propria persona coram Justiciariis, immo, coram Rege et Barnagio, proponere. Et protestati sunt Justiciarii, secretius in aure dicti Domini Willelmi instillantes, quomodo duo tunc temporis in regno dominabantur, scilicet, Comes Ricardus et Johannes Mansel, contra quos non audebant sententiare.

Continuatio processus materiæ prænotatæ.

Childewike maltreats a servant of the Abbot, while carrying a present of venison from the Archdeacon of Bedford.

Contigit igitur una dierum, ut idem Galfridus de Childewike obvium habuit quemdam ministrum Domini Abbatis, in itinere quod ducit de domo Archidiaconi de Bedeforde usque ad Sanctum Albanum, ferentem venationem, quam pro xenio idem serviens, nomine "Johannes," ex parte Archidiaconi, afferebat. Et proterve irruit dictus Galfridus in eundem, asserens ipsum esse latronem, et Domini Regis proditorem; et quod ipsam venationem in ejusdem Domini Regis foresta et defensa latrocinaliter sustulerat: quod et ipse, qui fuerat de

---

[1] This passage comes after *warenna* in MS. Nero D. i.

privata Domini Regis familia, et unus de suis marescallis, æquanimiter non poterat tolerare. Expulso igitur, post hujusmodi probra, de equo suo Johanne, abstulit ab eodem xenium quod ferebat, et equum, addens comminationes, cum maledictis. Unde ab ipso Abbate et toto conventu, et omnibus Capellanis terræ Sancti Albani, et a memorato Archidiacono, et universis Capellanis totius Archidiaconatus sui, solemniter in genere est excommunicatus: et iterum ab Abbate et toto conventu, ad stationem, in processione solemni, candelis accensis, pulsato classico, stolis super feretrum, et crucem, et omnium colla fratrum, appositis. Ita, scilicet, ut quicunque illud enorme factum, vel alia, in præjudicium vel dedecus Sancti Albani, et ejus ecclesiæ, vel Abbatis et conventus, facere attentaverit, anathematis vinculo innodaretur.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

He is solemnly excommunicated.

Continuatio processus materiæ prænotatæ.

Insuper, sæpedictus Galfridus, miles, pro tam enormi facto, et pacis regiæ læsione, appellatus est de pace infracta, per famulum Abbatis, Johannem, læsum, et suis catallis spoliatum; et, secundum legem terræ, per breve Regis, (defensore suo, Johanne Mansel, vel nescio, vel invito,) attachiatus. Sed postea, mitigato precibus multiplicatis Abbate, illos laqueos mortiferi periculi, per astutiam memorati Johannis Mansel, ipse Galfridus evasit.

Childewike is appealed, and attached at suit of the servant.

Rex enim pro ipso, et omnes [1] [fere] Curiæ primates præcordialiter intercesserunt. Consilio igitur inito, ne forte ex consensu de irregularitate accusaremur, dimisimus noxam appellationis. Postea vero, illius immemor beneficii, et fidei suæ, procurante sæpedicto Johanne Mansel, adquisivit chartam a Rege, contra nostras antiquas chartas, et [2] usitatas, ut, scilicet, in

At the King's intercession, the appeal is withdrawn.

Childewike obtains a royal grant of free

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[2] *libertates usitatas* in MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

warren in the land held by him of the Abbey.

terra sua warennam obtineret: contra etiam chartam Regis tunc viventis; pro qua dedimus eidem Regi non minimam pecuniam. Sed nos, ut jus expostulavit, nostram, ut consuevimus, exercuimus libertatem in ipsa warenna; quam suam ipse Galfridus dixit, et per chartam Regis concessam, (licet infra limites et ambitum nostræ warennæ,) sibi appropriatam. Unde mota ante Regem querela, tandem sententiante ipso Rege, et stimulante Episcopo Sarisbiriensi Willelmo, Abbas, iniquo jure exagitatus, in misericordiam Regis est præcipitatus. Dixit enim Rex, factum avaritiæ palliando, quod si per chartam suam concessisset alicui de suis manerium alicujus magnatum suorum, etiam injuste, manifeste non liceret illi magnati, vero domino, ingredi manerium illud, donec super hoc discuteretur in Curia: immo, prius ipsum Regem convenire, et, declarato jure suo, in manerium suum securius introire. Et huic iniquæ sententiæ perhibuit Episcopus testimonium, suam super hoc vulnerans conscientiam. Quia si hoc staret, liceret Regi [1] cujuslibet dominium introire violenter, quacunque simulata occasione: et nisi verus dominus sufficeret tanti invasoris injurias propulsare, miserabiliter exhæredaretur. Et hæc omnia machinabatur Galfridus de Childewicke, Johanne Mansel, Regis consiliario, fomenta ministrante.

A complaint is laid before the King, who amerces the Abbot, for exercising his right of free warren, in contravention of the grant to Childewike.

Childewike extorts Neubury from the Abbey; with a corrody, for his life; being but a young man.

Cæterum dictus Galfridus, cum de terra de Neubury contentio moveretur, et multa pecunia, cum immensis laboribus, pro jure nostro obtinendo, effunderetur, et emeretur terra de plano a vero domino et possessore, ita ut chartas suas liberaremus a Judæis, ipse fraudibus et cavillationibus, quas longum foret enumerare, [2] nos induxit, quod terram illam ipsi dimisimus, remanente firma pristina. Insuper retinuit juvenis conradium,

---

[1] *cuilibet* in the MSS.; corrected from Wats's text.

[2] *ad hoc nos induxit*, in MS. Nero D. i.; but supplied there in the margin, in a later hand.

quod pro terræ possessione concessimus; in hujus ecclesiæ damnum inæstimabile. Non enim dies vitæ juvenis possumus limitare. John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Tandem nos,—quia sæpedictus Johannes venerat ad Domum Sancti Albani, et ejus efficax erat præsentia, et vigil diligentia, et quia consideravimus quod nequivimus a pari contendere, et damnosa nimis nobis lis ventilata, diebus cotidie malignantibus extitisset,—pacem admisimus fatigati; et sic ad horam quievit tempestas. Mansel visits the Abbey, and they make terms.

Simili quoque modo, Radulphus Chenduit, de quo prætactum est, cepit ab eodem Abbate legem, videlicet, sacramentum, in propria persona Abbatis, in magnum ejus dedecus, et honoris læsionem. Sed, ut dictum est, ipse Radulphus, operum suorum morte repentina fructum reportavit. Cheinduit puts the Abbot on his oath, to his great dishonour. De cujus obitu, quia in præmissis plene non explanatur, lectorem hujus paginæ, sine falsitatis admixtione, duximus certificandum.— Manner of his death.

Cum enim injuriis injurias multotiens accumulasset, tandem quendam monachum nostrum, Abbatis bajulum, "Radulphum" nomine, "de Dunham," nequiter percussisset armatus, equum pretiosum coopertum insidens, et armatorum multorum agmine stipatus, discurrens et fugans cum suis canibus et venatoribus, juxta curiam nostram, scilicet, apud Derefolde,—quod quidem Abbas et conventus intueri poterat, et audire,—et super hoc districte conveniretur; He beats one of the monks. una dierum in Palatio regio Westmonasterii, cachinnans, ait derisorie;—"Tantum "me excommunicaverunt monachi Sancti Albani, quod "impinguatum et dilatatum vix me capit equitantem "[1] sella mea." Erat utique plethoricus, robustus, et corpore toto quasi taurus, in virtute roboris sui compaginatus. Laughs at his excommunication, and jokes at his growing fat under it.

Hic igitur in tali superbia, cum vix ad domum suam, quæ per minimam dietam distat a Londoniis, per- He is smitten with sudden death.

---

[1] *cella* in MS. Claudius E. iv.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

When dying, he orders satisfaction to be made to St. Alban's.

venisset, cœpit graviter infirmari, usque ad alta mortis suspiria. Vocato igitur, cum summa festinatione, amico suo specialissimo, Abbate, scilicet, de Messendene, qui ad ipsum equo raptus velocissimo anhelus pervenerat ante diem, constitutus est testamenti sui executor, quod condere non valuit ut deceret. Moriens tamen, misericordiam a Beato Albano, et [1] a fratribus quos quomodolibet [2] læserat, sibi misericorditer impendi, devotus veniam postulavit, et ipsis de bonis suis ad plenum satisfieri flagitavit. Quod cum Abbas memoratus se facturum spopondit, spiritum, quem trahebat, idem Radulphus exhalavit. Nos igitur a testamenti executoribus qualemqualem, pro temporis articulo, suscepimus de commissis satisfactionem. Cætera novit Judex supremus, quem nihil latet cavillosum.

The amount of these losses, 2,000 marks.

Usual hospitality still preserved.

Horum igitur patienter sustinuit Abbas [2] Johannes, ad cumulum suorum meritorum, maximas persecutiones, damna, et contumelias; quæ ad duorum millium marcarum jacturam computantur. Libertates tamen conservavit illæsas, et statum sustinuit consuetæ dapsilitatis, interius et exterius, et hospitalitatis.

The church of Nortone given to the Abbey; for improvement of its ale.

Hujus quoque tempore Abbatis, collata est nobis ecclesia de Northona, et eam resignavit gratuita devotione Laurentius Clericus, rector ejusdem: ad emendationem cervisiæ nostræ, et ad præbendam, hospitibus dandam, supra id quod consuevit Abbas distribuere, augmentandam.

De ecclesia de [3] Eglinham per Ricardum de Marisco appropriata, et officio Refectorarii per prædictum Abbatem assignata.

The church of Eglinham similarly given.

Item, ecclesia de Eglinham, quam dudum contulerat nobis Ricardus de Marisco, Episcopus Dunelmensis, ad

[1] *ab* in the MSS.

[2] Omitted in the text of MS. Claudius E. iv.; but supplied in the margin, in a somewhat later hand.

[3] *Elyngham* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

meliorationem cervisiæ nostræ, tempore Willelmi Abbatis, tempore hujus Abbatis Johannis, nobis in proprios usus cessit: quæ valet [1]. John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

De ecclesia de Hertburne, tempore prædicti Abbatis, per Walterum, Episcopum Dunelmensem, collata officio Refectorarii, ad meliorationem cervisiæ Conventualis deputata.

Et ecclesiam de Hertburne nobis ejus tempore contulit Episcopus Dunelmensis, Walterus, salva Vicaria, consistente in tertia parte dictæ ecclesiæ. Cujus duæ partes æstimantur per portiones assignatas ad septies viginti marcas et tresdecim; ad incrementum hospitalitatis, et maxime ad præbendam hospitum, ut nulli denegetur portio sufficiens et copiosa. The church of Hertburne given for the promotion of hospitality.

De ecclesia de Hacstanestune, per prædictum Abbatem appropriata, et pro suo Anniversario anno celebrando, officio Sacristæ deputata.

Item, iste Abbas Johannes ecclesiam de Hecstanestune, quam prædecessor ejus, Abbas Willelmus, in proprios usus adquisivit, ad Anniversarium suum faciendum assignavit, per Sacristæ administrationem, et Abbatis [2] Willelmi; quam et fecit dedicari ab Episcopo Bangorensi, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto. Abbot John gives the church of Hecstantune, for the celebration of his Anniversary, A.D. 1254.

Ecclesiam [3] tamen de Northone, ad præbendam inveniendam deputatam, ut [4] prætactum est, retinuit in manu sua. Pro dictis autem duabus ecclesiis, scilicet, de Eglinham et Hertburne, obtulit Prior de Thinemuta, He retains the church of Nortone. Offer for the churches of

[1] The value is omitted in the MSS.

[2] *Gulielmi* in Wats's text.

[3] Denoted by *te* in MS. Claudius E. iv.; by mistake, for *tn*.

[4] See page 320 *ante*.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

(eo præsente et audiente, qui hæc scripsit,) ducentas marcas, et quadraginta marcas annuatim. Hæc etiam frequenter mihi, hoc scribenti, Prior dictus recitavit.

Eglinham and Hertburne.

De ecclesia Sancti Michaelis, juxta Sanctum Albanum, per prædictum Johannem Abbatem appropriata, et officio Sacristariæ [1] clericorum assignata.

The church of St. Michael, near St. Alban's, assigned to the Sacrist.

Item, hujus Abbatis tempore cessit nobis in usus proprios ecclesia Sancti Michaelis, quæ est in villa Sancti Albani; et, ejusdem Abbatis et conventus assensu, assignata est usibus Sacristariæ: quæ exilis erat.

De domibus Londoniis per prædictum Abbatem perquisitis, et sufficienter recuperatis.

Abbot John obtains a messuage in London, and rebuilds the houses.

Adquisivit etiam nobis unum mesuagium, cum quibusdam domibus ruinosis, Londoniis; conjunctim vicinum domibus quas ibidem [2] prædecessor suus, Abbas Willelmus, [3] comparavit; ubi nobiles domos de novo construxit, et redditum suscitavit.

De domo Johannis Astmar, in villa Sancti Albani, per prædictum Abbatem perquisita.

He obtains a house and land in St. Alban's, by grant of necessaries for life.

Item, terram et domos, quæ fuerant Johannis Astmar, nobis comparavit. Pro quarum concessione, Abbas vitæ suæ necessaria eidem Johanni per chartam concessit, famulaturo.

---

[1] This word is somewhat doubtful.

[2] *precessor* in MS. Claudius E. iv.

[3] See page 289 *ante*.

De molendinis aquaticis extra Abbathiam, tempore prædicti Abbatis optime reparatis; et de novo molendino equino, ibidem primitus constituto.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Abbot John repairs the water-mills of the Abbey; and builds a horse-mill near the brewery.

Iste insuper Abbas Johannes omnia molendina Abbathiæ, (quia propter hoc, quod diu ante ad firmam dimittebantur, dissipata fuerant,) optime de materie quercina reparavit, cum domiciliis ad eadem pertinentibus. Et quia rivulus qui aquatico molendino nostro, quod juxta braseriam construitur, deseruit, tum propter arundinetum [1] quod aquam ebibit, tum propter ariditates æstivales desiccativas, [2] [et] officio totius curiæ non suffecit, (immo, oportuit multuram ultra septem milliaria quærere, quod damnosum fuerat, et probrosum,) idem Abbas Johannes unum molendinum optimum ad equos, juxta dictam braseriam, construxit. In quorum molendinorum reparatione et constructione, plus quam centum libras creditur exposuisse.

De mille summis bladi in meliorationem cervisiæ Conventualis per memoratum Abbatem collatis.

The Abbot gives about 1,000 seams of corn, for malt, for improving the ale.

Abbas insuper memoratus Johannes cervisiam [3] jam nostram, quæ, tam in damnum nostrum quam opprobrium, debilis extitit supra modum, apponendo in augmentum ejusdem circiter mille summas bladi, ad cervisiam apti, (scilicet, hordei et avenæ commixtorum, quod "bresia" vulgariter appellatur,) benigne emendavit.

Abbot John not a dissipator of the Abbey's possessions.

[4] Idem insuper Abbas Johannes, (quod nulli, vel paucis, prædecessorum suorum veraciter potest ascribi,) pro carnali dilectione, vel familiaritate parentum, affinium suorum, vel compatriotarum, possessiones vel

[1] *qui* in the MSS.
[2] *et* omitted in the MSS.
[3] *jam* omitted in MS. Nero D. i.
[4] *Item* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

This written by Matthew Paris, A.D. 1255.

bona ecclesiæ suæ nunquam dissipavit. A tempore, dico, suæ creationis usque in annum suæ prælationis vicesimum: quo, scilicet, hæc pagina a fratre Matthæo scripta est [1] Parisiensi, qui de futuris non præsumit diffinire.[2]

---

[1] *Pariensi* in MS. Claudius E. iv., the mark of contraction being omitted: corrected from MS. Nero D. i.

[2] This context terminates at folio 68 b. of MS. Nero D. i., and at folio 145 a. of MS. Claudius E. iv.

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI.

[MS. Cotton. Claudius E. iv.]

SECTIO SECUNDA.

GESTA ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI.

Sectio Secunda.

De ducentis marcis per Adam de Belvero Monasterio Sancti Albani condonatis, et de uno calice aureo, et casula de rubeo examito, et aliis donativis, eidem Monasterio per eundem liberatis et collatis. John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Anno vero Domini millesimo ducentesimo quadragesimo octavo, quo, videlicet, anno obiit Adam de Bealvero, burgensis Sancti Albani, cui tenebamur debitores in ducentis et triginta tribus marcis, idem Adam, pro amore Dei, et Sancti Martyris, et Abbatis et Conventus, omne debitum dimisit. Contulit insuper idem Adam altari Sancti Blasii, ubi canitur cotidie una Missa de Beata Virgine ad notam, tempore dicti Abbatis, unum calicem aureum, et unam casulam de rubeo examito, et multa alia cara donativa, quæ speciales et prolixos tractatus exigunt recitandos. Propter quod, dictus Abbas, tot non immemor beneficiorum, constituit suum annuatim fieri Anniversarium, et ante altare memoratum eidem concessit sepulturam.

[Adam de Bealvair, burgess of St. Alban's, remits a large debt, and gives a golden chalice and a chasuble, A.D. 1248.]

[His Anniversary appointed.]

De condonatione centum [1] et quindecim librarum, Laurentio Clerico, tempore memorati Abbatis, debitarum.

Anno quoque Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo, quo, videlicet, obiit Laurentius Clericus,

[Laurence Clerk, dying 30th]

---

[1] More correctly, "*centum librarum et quindecim marcarum*," according to the context below.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

April, A.D. 1250, condones a heavy debt owing from the Abbey, and leaves a precious ring.

secundo Kalendas Maii, pro amore Dei et Martyris Sancti Albani, Abbatis quoque, et Conventus, in quorum famulatu quinquaginta vel amplius [1] annos transegerat, condonavit ecclesiæ debitum centum librarum et quindecim marcarum; et unum annulum pretiosum, cum quodam carbunculo, qui vulgariter "*rubi*" appellatur, ecclesiæ ejusdem Martyris contulit, quem de dono habuit Comitis Cantiæ [2] Huberti, cujus [3] [clericus] quandoque extitit familiaris. Hic sepultus jacet in medio introitus [4] portici ecclesiæ, contra columnam ostiorum receptivam.

De hospitio angulari, ex opposito Abbathiæ, de Johanne filio Moysi per præfatum Abbatem perquisito.

Abbot John obtains a large house in Chirchestrate, from John Fitz-Moyses.

Insuper adquisivit [5] unam magnam domum, quæ est in vico dicto "Chirchestrate," hospitibus aptissima, quæ fuit Johannis filii Moysi; quæ quidem domus reddit annuatim triginta solidos. Angularis quippe est, et communis ipsi vico qui versus Orientem tenditur, et ipsi vico qui versus Aquilonem porrigitur; ante portam, videlicet, Abbathiæ.

De reparatione molendini et granarii, infra dictum Monasterium Sancti Albani situatorum.

He repairs the garner; and the water-mill, near the brewery.

Præterea granarium, tam de lapidea quam lignea materie, novum nobis reparavit. Molendinum insuper aquaticum, quod est juxta braseriam, optime [6] reparavit, ita ut per ætates multas videbatur duraturum; et stagnum adjacens, non sine multo labore et sumptu, eruderavit.

---

[1] Omitted in the MSS.; but supplied in the margin of MS. Claudius E. iv., in a somewhat later hand.

[2] Hubert de Burgh.

[3] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[4] Sic in MSS.

[5] *nobis unam* in MS. Nero D. i.

[6] *repavit* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

De diversis adversariis Monasterii Sancti Albani tempore præfati Abbatis, et vindictis eisdem evenientibus.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Adversities suffered by Abbot John, and his final triumph over them.

Hic quoque Abbas Johannes, Secundus, vir benignus, non astutus, non argumentosus cavillator, multorum potentum sustinuit injurias et gravamina; sed in omnibus sensit Beatum Martyrem Albanum, Deo propitio, defensorem, et in patientia et justitia sua demum triumphantem; et quia,—

"Maxima virtutum, patientia, pugnat inermis,
"Armatosque solet vincere sæpe viros,"—

recitanda censeo aliquorum nocumenta adversantium; qui, non sine nutu Dei et Beati Martyris, manifestam in extremis senserunt ultionem.

De Radulpho Cheinduit in proximo antecedenti [1] folio sufficienter enarratur.

Sir Adam Fitz-William, Justiciar, an enemy of St. Alban's; his sudden death.

Adam quoque, filius Willelmi, miles, vir in negotiis sæcularibus et emolumentis emergentibus sagacissimus, et in adquisitis conservandis perspicacissimus, qui pro ejus sagacitate Justiciarius in Banco constituebatur, cum omni conamine damna ecclesiæ Sancti Albani machinaretur, una noctium, cum indigestus cubitum iret, ante diem, intestatus, vix uxore sua hoc sciente, subito interiit.

Though intestate, William de Kuleworthe lyingly claims to be executor of his testament.

Willelmus autem de Kulewurthe, socius et amicus, qui cum eo fuerat Justiciarius, et Episcopo Lincolniensi amicissimus, pie mentiens, coram eodem Episcopo affirmavit quod idem Adam, adhuc vivens, ipsum testamenti sui constituit procuratorem et executorem; et sic licenter pecunia, qua supra modum abundaverat, suis dividebatur, et pro testato habebatur. Uxor autem ipsius Adæ, quæ duritiæ ipsius fuerat actrix et auctrix, et gravida ex suo viro, infra dies paucos, cum abortivo

Speedy death of Adam's wife.

[1] See pp. 315, 319, *ante*.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Writs of Novel Disseisin.

Sudden death of Alan de Becles, an enemy of St. Alban's, by apoplexy.

suo, pariendo miserabiliter expiravit. Inveniebantur autem [1] brevia, tam in scriniis Adæ, quam uxoris suæ, de Nova Disseisina, quæ paulo ante fuerant adquisita, in magnum Ecclesiæ Sancti Albani nocumentum.

Alanus quoque de Becles, Archidiaconus Susexie, vir profundi pectoris, et eminenter litteratus, et tanto ad nocendum efficacior, qui totis nisibus suis Cellis nostris de Wymundham et Bynham, necnon et huic ecclesiæ, nocere conabatur, et in multis eas jam damnificaverat, dum quadam die, sicut fuit in escarum superfluitatibus deliciosus, sero nimis pranderet, ingurgitatus, fractis venis, subito mutus factus, apoplexia percussus, expiravit. Multi quoque alii, quos longum esset nominare, nedum eorum persecutiones commendare volumini, injuste persequentes Ecclesiam Sancti Albani, ultore Deo, perierunt.

De maxima lite super ecclesia Sancti Petri in villa de Sancto Albano, inter prædictum Abbatem et quendam provisorem Apostolicum diutius agitata, per judices Apostolicos feliciter terminata.

Lawsuit as to the church of St. Peter, at St. Alban's, settled by the Pope's Nuncio; at an outlay of ten marks.

Hujus quoque tempore sopita est lis, anceps et periculosa nimis, de ecclesia Sancti Petri, quæ est in villa Sancti Albani sita, per Nuncium et Provisorem Domini Papæ, et pax sententialiter diffinita est, et confirmata, apud Northamptonam, coram Magistro Petro de Northhamptona, Domini Papæ Nuncio, ad provisiones faciendas specialiter destinato a Domino Papa in Angliam; ubi expositæ fuerunt per manum Domini Johannis de Walingford, tunc Infirmarii, in executione hujus negotii decem marcæ.

Expensive mission to Rome, in reference

Præterea, ejusdem dicti Abbatis tempore, Johannis, Secundi, et ejusdem Infirmarii, de Infirmaria persolvebantur quaterviginti marcæ pro expensis Domini

[1] *aliqua brevia* in MS. Nero D. i.

Willelmi de Sancto Edmundo, monachi nostri, qui, tanquam expertus in peritia Transalpinandi, (quia alia vice ad Curiam Romanam [1] extiterat, pro negotio de Wymundham expediendo,) fiducialiter destinatus est, cum Magistro Willelmo de Sancto Edwardo, pro negotio de ecclesia Sancti Michaelis exequendo. In quo itinere, variis incognitisque causis emergentibus, rediit obligatus in plus quam trecentis marcis: quæ omnia conventus, licet molestus et invitus, persolvit. Hanc ecclesiam, tam care comparatam, concessit Abbas usibus Sacristarii.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

to the church of St. Michael.

The church given to the Sacrist.

Citatio Abbatis et Conventus Monasterii Sancti Albani ad respondendum in causa prædicta coram Judicibus prænotatis.

"Magister Petrus de Norhamptona, Domini Papæ Nuncius, "et Capellanus venerabilis patris, Domini J., titulo Sancti "Laurentii in Lucina, presbyteri Cardinalis, discreto viro, "Priori de Dunstaple, salutem in Domino. Domini Papæ "mandatum, sub forma subscripta, noveritis nos suscepisse.— "'Innocentius, *et cætera*, dilecto filio, Magistro Petro de "'Northamptona, Capellano dilecti filii nostri J., titulo Sancti "'Laurentii in Lucina, presbyteri Cardinalis, in Anglia com- "'moranti, salutem et Apostolicam benedictionem. Volentes "'dilecto filio, Johanni, Canonico Aurelianensi, nato dilecti "'filii, nobilis viri, Jacobi Malocelli, civis Januensis, facere "'gratiam specialem, discretioni tuæ per Apostolica scripta "'mandamus, quatenus ei in regno Angliæ de aliquo ecclesi- "'astico beneficio, [2] et præbendali, vel alio etiam curam ani- "'marum habente, quod tanto tempore jam vacavit, quod ad "'nos est ipsius de jure collatio devoluta, auctoritate nostra, "'per te vel alium, studeas providere; ipsumque recipi fa- "'cias ad beneficium ipsum, si præbendale fuerit, in ecclesia "'in qua sibi providendum duxeris, in Canonicum, et in "'fratrem eundem, vel alium ejus nomine, amoto ab eo quo- "'libet illicito detentore, in corporalem possessionem indu- "'cens, et ipsius defendens inductum; contradictores per "'censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compes-

Citation of the Abbot and Convent of St. Alban's to appear at Northampton, before the Pope's Nuncio, in reference to the church of St. Peter, at St. Alban's, A.D. 1252.

[1] The word "*missus*" is apparently omitted here.

[2] *et* omitted in MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

" 'cendo; non obstante certo Canonicorum numero, juramento " 'vel confirmatione Sedis Apostolicæ, seu quacunque firmi- " 'tate, vallato; aut si pro aliis duxerimus scripta nostra " 'in ipsa ecclesia, quibus nolumus auctoritate præjudicium " 'generari; sive quod idem Canonicus alias beneficiatus ex- " 'istat; seu quod alias scripsimus pro [1] eadem; aut quacun- " 'que Sedis Apostolicæ indulgentia, cuicunque Collegio vel " 'personæ concessa, quod interdici, suspendi, excommunicari, " 'vel ad alicujus receptionem compelli non possit, per lit- " 'teras dictæ Sedis non facientes plenam et expressam de " 'verbo ad verbum in ipsa indulgentia mentionem, seu " 'quavis indulgentia Sedis ejusdem, cujuscunque tenoris " 'existat, per quam, non expressam præsentibus, præfati " 'Canonici provisio vel receptio impediri valeat, vel differri. " 'Nos enim discernimus irritum et inane quicquid de hujus- " 'modi beneficio contra mandati nostri tenorem contigerit " 'attentari. Si vero aliquis apparuerit contradictor, præfigas " 'ei terminum peremptorium competentem, quo per se, vel " 'procuratorem idoneum, compaeat coram nobis, mandatis " 'nostris per omnia pariturus. Datum Perusiæ, [2] *et cætera.*' " Hujus auctoritate mandati, vobis mandamus, sub pœna " excommunicationis, firmiter injungentes, quatenus peremp- " torie citetis Abbatem et Conventum de Sancto Albano, " quod coram nobis compareant, vel Commissario nostro, in " ecclesia Omnium Sanctorum de Northamtona, super ec- " clesia Sancti Petri de Sancto Albano, die Lunæ proxima " post festum Sancti Matthiæ Apostoli, secundum tenorem " mandati Domini Papæ præscripti; quod jus dictaverit, re- " cepturi, seu procuratori dicti J. Canonici super ecclesia " eadem responsuri: qualiter mandatum nostrum fueritis exe- " cuti, nobis dictis die et loco per litteras patentes constare " faciatis. Datum, [3] *et cætera.* In cujus rei testimonium, " hiis litteris meis patentibus sigillum meum duxi apponen- " dum. Valete."

Allegationes Procuratoris Monasterii Sancti Albani, coram judicibus præscriptis, in causa prænotata.

Allegations of the Proctor

"Non latet vos, Magister Petre, Domini Papæ Nun- " cie, quod Monasterium Beati Albani exemptum est,

[1] Sic in MSS.

[2] *secundo Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno decimo,* in MS. Nero D. i.

[3] *in Octabis Purificationis Beatæ Mariæ, anno millesimo ducentesimo quinquagesimo secundo,* in MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Of the Abbot and Convent of St. Alban's, in support of their claim to the church of St. Peter, A.D. 1253.

"et Sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ immediate subjec-
"tum. Non vos latet quin Abbas Sancti Albani jura
"pontificalia in suo monasterio, cellis, et ecclesiis villæ
"Sancti Albani, ac aliis adjacentibus, habeat, et ha-
"buit a longissimis temporibus. Hæc siquidem notoria
"sunt, et publica, quæ nulla possunt tergiversatione
"celari. Habet etiam Abbas loci prædicti non solum
"[1] juris pontificalis, quod obtinet in ecclesiis prædictis,
"verum etiam ex speciali privilegio Domini Papæ,
"quod possit de ipsis ecclesiis ordinare, et in eisdem
"presbyteros eligere; quibus nimirum presbyteris cum
"tantum assignaverit, unde victus et vestitus [2] neces-
"sarios possint honeste percipere, licet quicquid resi-
"duum fuerit in proprios usus convertere; prout hæc
"ex Privilegio, coram vobis recitato, dilucide appare-
"bant. Cum itaque ecclesia Sancti Petri de villa
"Sancti Albani una ecclesiarum prædictarum existat,
"in qua idonei presbyteri sunt ad animarum regimen
"ordinati, percipientes, juxtam formam prædictam, ne-
"cessaria sufficientia; et residua proventuum ejusdem
"ecclesiæ, juxta formam eandem, in usus ipsius Mo-
"nasterii Sancti Albani sint conversa, et etiam fuerint,
"a tempore felicis recordationis Adriani Papæ, et antea,
"qui eandem ecclesiam, juxta eandem formam et or-
"dinationem, in usus dicti Monasterii specialiter con-
"firmavit, prout vobis, ex ostensis instrumentis, liquet
"evidenter; habuit etiam idem Monasterium possessi-
"onem ipsius ecclesiæ pacificatam a præfatis retro tem-
"poribus; quod quidem notorium est, et publicum;
"nullatenus dici poterit, quod vacet ecclesia præfata:
"unde ad illam, tam notorie a tanto tempore ordina-
"tam, partes videntur nullatenus se extendere. Et hoc
"quidem ad hoc solum proponimus et ostendimus, ad
"vestrum in hac parte officium declinandum, rogantes
"discretionem vestram, quatenus intuitu Dei, [3] *et cætera,*

---

[1] "*vim,*" or a similar word, is apparently omitted here.

[2] Apparently *necessarii* in the MSS.

[3] Sic in MSS.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

"ab hujusmodi inquisitione et perturbatione Monasterii "Beati Albani procuratorem Domini Johannis, Aure- "lianensis Canonici, desistere faciatis; non sustinentes "ut quod tam præordinatum est, et a tantis tempori- "bus pacifice obtentum, hujusmodi occasione mandati "aliquatenus perturbetur."

"Hoc proposuit frater Johannes de Walingford, mo- "nachus, procurator Abbatis de Sancto Albano, alle- "gando et agendo coram nobis, Magistro Petro, in "modum supradictum, pro parte sua; et datus est "dies Mercurii partibus, post '[1] Lætare Ierusalem,' loco "prædicto, salvis utrique parti de jure salvandis."

Processus continuationis causæ prænotatæ, inter partes prædictas primitus agitatæ.

Sentence, imposing silence upon the Proctor of John, Canon of Orleans, claiming induction to the said church of St. Peter, against the Abbey of St. Alban's, A.D. 1253.

"Acta die Mercurii proxima post Dominicam qua "cantatur [1] 'Lætare Ierusalem,' anno Gratiæ millesimo "ducentesimo quinquagesimo tertio, in ecclesia Beatæ "Mariæ de Norhamtona, coram Magistro Petro Nor- "hamptonæ, Capellano venerabilis patris, Domini Jo- "hannis, titulo Sancti Laurentii in Lucina, presbyteri "Cardinalis, in negotio contra Abbatem et Conventum "Sancti Albani, super ecclesia Sancti Petri sita in "villa eadem, moto per Magistrum Willelmum de "Lyndeseye, Procuratorem Domini Johannis, Canonici "[2] Aurealensis. Qui quidem Procurator asseruit eccle- "siam præfatam per tantum tempus vacasse, quod ad "Dominum Papam fuerat ejus collatio devoluta; et "ob hoc petiit sibi, nomine domini sui, assignari, vide- "licet, quod, [3] comparentem pro domino suo, præfato "Magistro. Comparuit frater Johannes de Walingford, "monachus Sancti Albani, pro Abbate et Conventu "loci ejusdem procurator legitime constitutus; qui licet

---

[1] The Introit of the Fourth Sunday in Lent.

[2] Sic in MS.; more correctly, "*Aurelianensis.*"

[3] This sentence is evidently incomplete.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

" die litigii præcedente, ad juris sui defensionem quod
" habent in ecclesia memorata, rationes plures propo-
" suisset, ac instrumenta, munimenta, et privilegia
" Apostolica, quæ allegaverat, exhibuisset, nihilominus,
" ad defensionem juris præfati, tam rationes alias
" proposuit, quam alia instrumenta, munimenta, et pri-
" vilegia Apostolica, quæ iidem Abbas et Conventus
" obtinent super ecclesia supradicta, quæ ad majorem
" certitudinem ac uberiorem securitatem allegavit,
" ostendit. Quibus inspectis, intellectis, ac plenius
" ponderatis, cum eidem Magistro Petro nihilominus
" constaret quod eandem ecclesiam a longis retro tem-
" poribus in usus proprios obtinuissent Abbas et Con-
" ventus præfati, ipsorum Procuratorem prædictum ab
" impetitione dicti Magistri Willelmi, Procuratoris Do-
" mini Johannis, Canonici Aurealensis, quoad dictam
" ecclesiam Beati Petri, sententialiter absolvit; eidem
" super ipsa, nomine domini sui, perpetuum silentium
" imponendo. Et cum prædictus Procurator protesta-
" tus fuisset se velle prosequi contra eos, quoad alia
" beneficia, quæ in proprios usus habent, prædictus
" Procurator Abbatis et Conventus Sancti Albani, ad
" omnia alia etiam beneficia sua sibi appropriata Pro-
" curator legitime constitutus, ad tuitionem juris quod
" iidem Abbas et Conventus obtinent in eisdem, tam
" rationes proposuit, quam instrumenta, munimenta,
" indulgentias, ac privilegia Sedis Apostolicæ, quæ
" allegavit, exhibuit. Quibus peractis, intellectis, in-
" spectis, ac diligentius ponderatis, supradictus Magis-
" ter Petrus sæpedictum Procuratorem Abbatis et Con-
" ventus, quoad omnia alia beneficia quæ in proprios
" usus habent, sententialiter absolvit ab impetitione
" sæpedicti Procuratoris supradicti Domini Johannis,
" Canonici; eidem Procuratori super ipsis, domini sui
" nomine, perpetuum silentium imponendo. Protestatus
" autem [1] [fuit] Procurator Domini Johannis se, ex

And imposing silence as to all other benefices similarly belonging to the Abbey.

Reservation of right, by the claimant.

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

"quo contra eos non potuit obtinere, velle contra "alios viros religiosos prosequi, prout videret domino "suo expedire. Quam quidem protestationem Magister "Petrus salvavit eidem."

Sententia diffinitiva pro Monasterio Sancti Albani, in causa descripta, contra partem prædictam per præfatos Judices illata.

Form of the sentence, so pronounced.

"In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, Amen. "Statera justitiæ cuncta ponderat æqua lance; in qua "non excipitur persona, nec vultus consideratur poten- "tis; non genus attenditur, sed sola veritatis mani- "festatio, quæ jus suum unicuique tribuit, et alienum "interdicit illicite usurpari. Hinc est quod nos, Magister "Petrus de Northamtona, Capellanus venerabilis patris, "Domini Johannis, titulo Sancti Laurentii in Lucina, "presbyteri Cardinalis, Domini Papæ Provisor, notum "esse volumus universis, quod mandatum Domini Papæ "recepimus, in hæc verba:—'Innocentius, *et cætera*, "'dilecto filio, Magistro Petro de Northamton, Capel- "'lano dilecti filii nostri, J., titulo Sancti Laurentii in "'Lucina, presbyteri Cardinalis, in Anglia commoranti, "'salutem et Apostolicam benedictionem. Volentes di- "'lecto filio Johanni, Canonico Aurealensi, nato dilecti "'filii, nobilis viri' (*et cætera, ut supra*). Cum itaque, "ad instantiam Magistri Willelmi de Lyndeseye, Pro- "curatoris Johannis, Canonici Aurealensis prædicti, "nati nobilis viri, Jacobi Malocelli, civis Januensis, "coram nobis Abbas et Conventus de Sancto Albano "peremptorie sunt vocati, ad respondendum et reci- "piendum quod jus dictat super ecclesia Sancti Petri, "sita in villa Sancti Albani; quam dictus Procurator "asseruit per tantum tempus vacasse, quod ad Dominum "Papam sit ejus collatio devoluta, et ob hoc eandem "sibi, nomine domini sui, secundum tenorem Apostolici "mandati, petiit assignari; comparentis pro Abbate et "Conventu Procuratoris legitime constituti, scilicet,

"Fratris Johannis de Walingforde, commonachi eorun- John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.
"dem, auditis rationibus et allegationibus, et per eum
"ex parte dictorum Abbatis et Conventus allegatis et
"exhibitis instrumentis, munimentis, indulgentiis, ac
"privilegiis, Sedis Apostolicæ; inspectis etiam diligen-
"ter, et intellectis eisdem, quæ iidem Abbas et Con-
"ventus obtinent super ecclesia memorata: cum etiam
"nihilominus nobis constet quod eam a longis retro
"temporibus in proprios usus obtinuerunt, præfatum
"procuratorem dictorum Abbatis et Conventus ab
"impetitione prædicti Magistri Willelmi de Lindeseye,
"quoad dictam ecclesiam, sententialiter absolvimus;
"eidem, nomine domini sui, perpetuum silentium im-
"ponentes super eodem. Cum idem etiam Magister
"Willelmus protestatus fuisset se super aliis beneficiis
"ecclesiasticis dictorum Abbatis et Conventus, quæ
"in usus proprios obtinent, quæstionem moturum, si
"forte quoad ecclesiam Beati Petri prædictam propo-
"situm obtinere non possit, Nos, auditis rationibus et
"allegationibus dicti procuratoris præfatorum Abbatis
"et Conventus, pro aliorum beneficiorum suorum de-
"fensione, quæ in proprios usus habent, ab ipsis legi-
"time constituti; intellectis etiam, ac inspectis, instru-
"mentis, munimentis, indulgentiis, et privilegiis, Sedis
"Apostolicæ, quæ iidem Abbas et Conventus obtinent
"super ipsis; prædictum procuratorem Abbatis et
"Conventus, quoad alia beneficia quæ in proprios usus
"habent, sententialiter absolvimus ab impetitione ip-
"sius; eidem, nomine domini sui, silentium super eis-
"dem imponentes. Acta die *et cætera* anno *et*
"*cætera*."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Processus placiti inter Dominum Henricum, Regem Angliæ, et Abbatem præscriptum, diutius agitatus super tenentes [1] Monasterii Sancti Albani coram Justiciariis Regis extra libertatem Sancti Albani [2] summonitos, et amerciamentum eorum, contra tenorem chartarum libertatum ejus Monasterii, ab eodem subtractarum.

Inquisition made at Hertford, by Justiciars, as to trespass against the exchange at St. Alban's. A.D. 1253.

Anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio, accidit in Quadragesima quod Dominus Rex fuit in Vasconia, et commiserat custodiam terræ suæ Dominæ Reginæ et Ricardo, Comiti Cornubiæ. Quorum provisione fuerunt missi quidam Justiciarii per universos Comitatus Angliæ, ad inquirendum de transgressoribus novi cambii; unde accidit, quod quidam Justiciarius, nomine "Henricus de la Mare," associato sibi Johanne Silvestre, ad Comitatum Hertfordiæ, scilicet, apud Hertford, accesserunt, prædictum officium exercituri. Coram quibus liberi homines de libertate Sancti Albani, et Willelmus de Sancto Leodegario, tunc Senescallus ejusdem libertatis, comparuerunt; et, facta inquisitione de transgressione ejusdem cambi, facta infra libertatem Sancti Albani, et prædictis Justiciariis tradita in scriptis, in quibus fuerunt nomina transgressorum, recesserunt prædicti Justiciarii.

The Justiciars, at Chesthunte, summon men of the liberty of St. Alban's, to amerce the trespassers against the exchange.

Quo anno plene revoluto, venerunt prædictus Henricus et Willelmus de Wiltone, Domini Regis Justiciarii, ad villam de Chesthunte, infra prædictum Comitatum, distantem a libertate Sancti Albani per tres leucas, ad amerciandum eos quos invenerunt per primam inquisitionem transgressores. Inter quos vocati fuerunt de qualibet villa libertatis Sancti Albani duo homines et præpositus, ad amerciandum transgressores ejusdem libertatis. Et quia non venerunt, amerciatæ fuerunt

---

[1] Repeated in MS. Claudius E. iv. | [2] *summoniti* in MS. Claudius E. iv.

villata Sancti Albani et libertas ad centum libras; et transgressores prædicti, per forinsecos, ad duas marcas et dimidiam, contra libertatem Sancti Albani. Quo facto, et rotulo illius Itineris ad Scaccarium Domini Regis, prout moris est, liberato, et omnibus prius actis irrotulatis, accidit quod Dominus Willelmus de Hortune, tunc Cellerarius, in hoc negotio periculoso diligens procurator, gravissimam querimoniam in persona propria, cum timor et favor omnium prolocutorum ora [1] obturasset, coram prædictis Regina et Ricardo Comite, et coram Concilio Domini Regis, tunc existente in Anglia, deposuit super quinque injuriis per prædictos Justiciarios libertati Ecclesiæ Sancti Albani illatis.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

On refusal, the men of the liberty are themselves amerced.

Quarum prima talis fuit:—Quod homines Sancti Albani non debent venire extra libertatem suam; et per ipsos compellebantur venire apud Chesthunte, extra libertatem suam, et sic eis fuit injuriatum.

William de Hortune, the Cellarer, makes plaint before the Queen and Richard, Earl of Cornwall, as to five injuries done by the Justiciars to the liberty of St. Alban's.

Secunda talis fuit:—Quod summoniti non fuerunt, eo quod ballivus libertatis retornum brevis Domini Regis non habuit per omnia verba in eodem brevi inserta, sicut habere debuit, nisi tantum simplex mandatum [2] Vicecomitis, pro quo nihil facere debuerunt; unde ibidem non venientes injuste amerciabantur.

Tertia talis fuit:—Quod si extra prædictam libertatem venire debuissent, et prædictus ballivus sufficientem retornum brevis per omnia verba Domini Regis habuisset, venire tamen non debuerunt, quia spatium legitimi temporis ad sûmmonitionem faciendam non habuerunt.

Quarto modo ecclesiæ et libertati prædictæ injuriabatur:—eo quod si homines prædicti recte et juste coram Domino Rege, vel coram quibuscunque Justiciariis, essent amerciati, amerciamenta ipsorum habere consueverunt Abbates Sancti Albani; quod modo eis plane denegatur.

[1] Sic in MSS., in the singular.
[2] *viceni'* in MS. Claudius E. iv.; *vicec'* in MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Quinto modo injuriabatur libertati contra Communem Chartam;—ubi dicitur quod liberi homines debent amerciari secundum quantitatem delicti, et salvo continemento suo. Et amerciamentum centum librarum, prout omnibus manifestum est, excedit quantitatem hujus delicti; et maxime ubi non est delictum, prout aperte liquet per rationes supradictas. Unde non tantum libertati supradictæ injuriatum est a Justiciariis, immo, ab omnibus huic facto consentientibus, qui in latam sententiam videntur incidisse, Chartam Communem cassare præsumentibus.

Further arguments, in proof of the unlawful conduct of the Justiciars.

"[1] Item, quod invitus, ne videatur improperium, cogor "recitare.—Contulimus centum marcas ad passagium "Dominæ Reginæ, et promisit libertates nostras, (quas "tamen tenetur servare illæsas;) et modo exigit centum "libras, contra libertates nostras, temporibus omnium "antecessorum Domini Regis usitatas, et inviolabiliter "conservatas; et nihilominus parare ei ad præsens aux"ilium. Hoc nullo modo facere possemus sine enormi "læsione, immo, et destructione ecclesiæ nostræ, et sine "periculo animæ Domini Regis, qui multotiens juravit "tueri ecclesiæ [2] libertatem et statum."

Item, communis injuria Ecclesiæ Anglicanæ illata.—Vicecomites Angliæ compulerunt Priores et alios Ecclesiæ prælatos ad finem faciendum, post passagium Domini Regis; contra illum articulum in Communi Charta,—" Volo quod Ecclesia Anglicana libera sit."

Nec Chartæ Communes servantur a Rege, nec a Justiciariis, nec ab aliis ballivis; eo quod non dantur certi custodes earum, ad audiendum querelas communitatis.

Item, quidam sunt in terra quasi reges, de quibus aut vix aut nullo modo potest haberi justitia: et ita necesse habuit recurrere ad eos qui injuriantur; et sic sunt de suo facto proprio injurioso judices.

[1] This sentence is probably quoted in the words used by William de Hortune, before the Queen and Council.

[2] *libertatum* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

Super hiis et aliis rationibus coram prædictis Regina et Ricardo Comite, Justiciariis, Baronibus Scaccarii, (ibi tunc ad Generale Parliamentum convocatis,) ibidem existentibus, scilicet, Londoniis, per quatuor dies, ad hoc specialiter constitutos, fuit disputatum: quia quod fuit judicialiter diffinitum et irrotulatum, videbatur eis dedecus magnum et damnum [1] intimare, tum propter judicium Justiciariorum, ne viderentur, dum regium lucrum sitirent, deauctorizari, tum ne jactùram tantam incurrerent.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Four days occupied, at London, in the discussion of these points.

Tandem post multas altercationes, ad Parliamentum apud Westmonasterium, anno, videlicet, Domini, millesimo ducentesimo quinquagesimo quarto, quod fuit circa clausum Pascha, Rege adhuc existente in Wasconia, coram dictis magnatibus, immo, coram Archiepiscopo Cantuariensi, et omnibus fere Episcopis et magnatibus regni, et toto Domini Regis Consilio, fuit prædicta querimonià recitata et deposita per ordinem a prædicto Cellarario Willelmo: unde per Reginam, et per Comitem Ricardum, et totum Domini Regis Consilium, fuit prædictum judicium omnino revocatum et cassatum, et cancellatum amerciamentum in rotulo Domini Regis ad Scaccarium, licet indelebiliter—"Nisi "solveretur prædicta pecunia, scilicet, centum librarum" —inscriptum; prout patet per breve Domini Regis de eodem judicio infirmando, Baronibus de Scaccario transmissum. Et ut tota provincia sciret libertatem Sancti Albani in debito statu fuisse restitutam, datus fuit Dominus Alanus de Wassaunt, Domini Regis Justiciarius, ad instantiam dicti Cellararii, ad inquirendum infra prædictam libertatem de prædicta cambii transgressione.[2]

The judgment is finally quashed, and the amercement cancelled. A.D. 1254.

Alan de Wassaunt, the Justiciar, specially appointed to make inquisition as to trespass against the exchange, within the liberty of St. Alban's.

[1] *infirmare* in MS. Claudius E. iv.; apparently, *intimare* in MS. Nero D. i.

[2] As to the above proceedings, the reader may consult Madox, *Hist. Exchequer*, I. pp. 759–62.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Breve Regis de Scaccario, super prædictis libertatibus et amerciamentis præfato Abbati allocandis.

Writ revoking the judgment, and cancelling the amercement.

"Henricus, Dei gratia, *et cætera*, Baronibus Scaccarii, *et* "*cætera.* Quia constat nobis, per inspectionem chartarum "prædecessorum nostrorum, Regum Angliæ, quas Abbas Sancti "Albani habet, quod homines ipsius Abbatis venire non "debent extra libertatem ipsius Abbatis, pro aliqua sub-"monitione vel occasione, coram aliquibus Justiciariis vel "inquisitoribus; remisimus eidem Abbati centum libras ad "quas villata et libertas Sancti Albani [1] amerciatæ fuerunt, eo "quod non venerunt coram Henrico de Mara et Willelmo de "Wiltona apud Chesthunte, quæ est extra libertatem suam, "ad inquisitiones faciendas de transgressione cambii, et ad "amerciandum transgressores ejusdem cambii; et etiam "duas marcas et dimidiam, ad quas quidam homines de "libertate prædicta amerciati fuerunt, coram prædictis Hen-"rico et Willelmo, pro transgressione prædicta. Et ideo "vobis mandamus, quod villatam et libertatem [2]de prædictis "centum libris, et prædictos homines de prædictis duabus "marcis et dimidia, per libertatem prædictam quietos esse "faciatis."

Breve Regis Justiciariis de prædictis libertatibus plenius inquirendis.

Writ to the Justiciar, for making inquisition as to trespass against the exchange, within the liberties of St. Alban's.

"Henricus, Dei gratia, *et cætera*, dilecto et fideli suo, "Alano de Wassant, salutem. Sciatis quod constituimus "vos ad inquirendum, per sacramentum proborum et legalium "hominum de libertate Abbatis Sancti Albani, qui de eadem "libertate cambiaverint infra illam libertatem veterem mone-"tam pro nova, vel aliud argentum, contra præceptum nos-"trum, et contra statuta cambii nostri; et ad amerciandum "omnes illos de libertate prædicta quos transgressores inde "inveneritis. Et ideo vobis mandamus quod ad diem et "locum, quos providendos duxeritis, sitis, ad prædictam in-"quisitionem infra libertatem prædictam, sicut prædictum "est, faciendam, et ad amerciandum transgressores prædictos; "et quid inde feceritis, Consilio nostro, commoranti in Anglia, "sub sigillo vestro distincte et aperte scire faciatis. Manda-"vimus enim Vicecomiti nostro Hertfordiæ, quod ad diem

---

[1] *amerciati* in the MSS.

[2] *prædictam de* in MS. Nero D. i.

" et locum quos ei scire facietis, venire faciat coram vobis " tot ac tales probos et legales homines de libertate illa in- " fra eandem libertatem, per quos dicta inquisitio melius " fieri poterit. In cujus rei testimonium, has litteras nos- " tras fieri fecimus patentes. Teste Alienora, Regina nostra, " et Ricardo, Comite Cornubiæ, fratre nostro, apud Westmo- " nasterium, *et cætera*." John II., 23rd Abbot, 1235–60.

Præceptum Vicecomitis Hertfordiæ balivo libertatis Sancti Albani, de prædicto amerciamento præfato Abbati deliberando, et districtionibus amerciamentorum restituendis.

" N. de Arderne, Vicecomes Esexiæ et Hertfordiæ, ballivo " libertatis Sancti Albani, salutem. Mandatum Domini Regis " in hæc verba suscepi.—' Henricus, Dei gratia, *et cætera*, " ' Vicecomiti Estsexiæ et Hertfordiæ salutem. Quia constat (*et cætera, ut supra, usque ad*—) " ' duas marcas et dimidiam, " ' ad quas Nicolaus [1]le Especer, et Alexander Stoil, et " ' Willelmus de Sandruge, [2] et Reginaudus Aurifaber, homines " ' ipsius Abbatis, de libertate prædicta, amerciati fuerunt, " ' coram prædictis Henrico et Willelmo pro transgressione " ' prædicta. Et ideo tibi præcipimus, quod de demanda quam " ' facis prædicto Abbati et villatæ Sanctæ Albani de præ- " ' dictis centum libris, et prædicto Nicolao, Alexandro, Wil- " ' lelmo, et Reginaldo, de duabus prædictis marcis et dimi- " ' dia, eis pacem habere permittatis, et averia sua, si qua " ' ceperis, eis deliberes. Teste J. Franceis, apud Westmo- " ' nasterium, [3] *et cætera*.' Quare tibi mando, quod istius man- " datum diligenter exequaris."

Precept of the Sheriff of Hertford to the bailiff of the liberty of St. Alban's, ordering remission of the amercements aforesaid.

Litteræ patentes Domini Regis de præfatis, et amerciamentis memoratis Abbati pleniter allocatis.

" Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, " Dux Normanniæ, Aquitaniæ, et Comes Andegaviæ, omnibus " ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Quia constat " nobis, *et cætera*. Remisimus etiam eidem Abbati duas mar- " cas et dimidiam, ad quas prædicti homines ipsius Abbatis, " de libertate prædicta, amerciati fuerunt coram prædictis

Letters patent of the King, thereupon.

---

[1] *de* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] The name of William de Westwic is omitted here. See next page.

[3] xvii. *die Junii, anno regni nostri* xxxviii°.; added in MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

"Henrico et Willelmo, pro transgressione prædicta. In cujus "[1]rei *et cœtera.*"

De prædicta libertate et amerciamento super compoto Vicecomitis Hertfordiæ in Scaccario Regis plenius allocatis.

Account given in by the Sheriff of Hertford in reference to the aforesaid amercements; and his acquittance thereon.

"Vicecomes Hertfordiæ reddit compotum de centum et [2]una "libra de villa Sancti Albani, et libertate Abbatis, qui con- "tempsit venire ad inquisitionem; et de dimidia marca de "Reginaldo de Londoniis, aurifabro apud Sanctum Albanum, "quia cambiavit; et de dimidia marca de Nicolao Specia- "rio, de Sancto Albano, pro eodem; et de dimidia marca "de Willelmo de Sandrugge, pro eodem: et de dimidia marca "[3]de Willelmo de Westwic, pro eodem; et de dimidia marca "pro Alexandro Stoile, pro eodem; summa, centum et "una libræ, et tresdecim solidi, et quatuor denarii. In the- "sauro nihil; et Abbati de Sancto Albano centum et unam "libras, et tresdecim solidos, quatuor denarios, per breve "Regis, in quo continetur, quod ex inspectione chartarum "prædecessorum suorum, Regum Angliæ, quas idem Abbas "habet, et in quibus continetur quod homines ipsius Abbatis "venire non debent extra libertatem ipsius Abbatis, pro ali- "qua submonitione vel occasione, coram aliquibus Justici- "ariis vel inquisitoribus, remisit eidem Abbati centum et "unam libram ad quas villa et libertas Sancti Albani amer- "ciatæ fuerunt, eo quod non venerunt coram Henrico de la "Mare et Willelmo de Wiltona, apud Chesthunte, ad facien- "dum inquisitionem de transgressione cambii, et etiam duas "marcas et dimidiam, ad quas quidam homines ipsius amer- "ciati fuerunt pro eodem. Et quietus est."

De judicio super ablatione libertatum per Justiciarios Regis prolato, per industriam Willelmi Hortone, Cellarii Sancti Albani, feliciter revocato; et de periculis et incommodis ex eodem Monasterio Sancti Albani verisimiliter eventuris.

Reflections upon the reversal of

Prædictum judicium successive coram toto Domini Regis Consilio ter fuit confirmatum; et in fine consociatis sibi viris discretis et jurisperitis, sublato cæci-

[1] *rest* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] This amount varies from the amount previously given.

[3] *de* repeated in MS. Claudius E. iv.

tatis velamine, clarius rei veritatem magnates inspicientes, prædictum judicium, tanquam fatue pronunciatum, penitus fuit infirmatum. Quod credimus meritis Beati Albani evenisse, qui non humanam malitiam in tantum invaluisse permisit, ut tam enormiter ejus læderetur ecclesia, prout ejus inimici proposuerant, et conarentur. Quia si prævaricantis Henrici de [1] la Mara, qui tot laborum et expensarum causam præbuit seminariam, iniquum judicium non revocaretur, multa sequerentur incommoda, libertatibus ecclesiæ nostræ usitatis repugnantia.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

this iniquitous judgment.

Primo, quod semper per retornum brevis, per omnia verba in brevi Domini Regis contenta, solebat ballivus noster placitare; et si tunc judicialiter nobis esset denegatum, per simplex mandatum cujuscunque Vicecomitis Hertfordiæ possent placita libertatis nostræ coram eo placitari in casu consimili, non obstante charta libertatis nostræ, in perpetuum. Aliud vero inconveniens;—quod si homines libertatis nostræ tunc venissent apud Chesthunte, quæ est extra libertatem nostram, et hoc, videlicet, esset decretum, et per reclamationem nostram nullo modo esset revocatum, Dominus Rex diceret se esse in possessione per illud decretum, et sic traheretur ad consequentiam facti, quod homines libertatis nostræ ad quamlibet submonitionem necesse [2] haberent venire extra libertatem prædictam, pro voluntate Justiciariorum vel inquisitorum Domini Regis. Tertium siquidem incommodum;—ecclesiæ nostræ magis esset onerosum, quod si homines libertatis nostræ aliqua de causa essent amerciati coram Domino Rege vel Justiciariis, seu quibuscunque inquisitoribus, per hoc, quod centum libræ, ad quas [3] amerciatæ fuerunt villa et libertas Sancti Albani, adjudicatæ fuissent Domino Regi; et diceret Dominus Rex, qui pro tempore esset, omnia amerciamenta hominum nostrorum, coram eo vel

Inconveniences which would have resulted therefrom, if it had stood.

[1] *la* omitted in MS. Nero D. i.

[2] *haberet* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *amerciati* in the MSS.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Justiciariis suis amerciatorum, in usus suos pari ratione in perpetuum debere converti; quia de similibus simile judicium. Et sic charta libertatis nostræ, quæ specialiter constat in istis tribus articulis supradictis, non esset in parte violata, sed, omnino adnihilata, viribus careret in perpetuum.

For this reversal of judgment, William de Hortune privately pays to Earl Richard, 100 pounds.

In hiis exequendis laboravit Cellararius noster usque ad spiritus amaritudinem, plus quam mille milliaria, cum expensis maximis et donariis, peragrando. Nec potuit ad prædicta scripta pervenire, per quæ illæsa remaneret libertas nostra, nisi clam centum memoratas libras Comiti Ricardo numeraret. Et sic omnia prædicta veneno perfidiæ et avaritiæ, ex parte Regis, fuerant intoxicata. Viderit Deus qui judicat justitiam, quomodo Chartam Magnam servaverit, cujus violatores fecit Rex nuper omnes Episcopos Angliæ solemniter excommunicare. Per quod sibi concedebatur decima regni per triennium, gravamen penitus exequitur justitiam prætermittens.

Excommunication of the violators of Magna Charta, at a recent date.

Processus super appropriatione seu pacificatione possessionis ecclesiæ de Hertburne, tempore memorati Abbatis, per Walterum, Dunelmensem Episcopum, Monasterio Sancti Albani, pro hospitalitate amplianda.

On the supposed death of the rector of Hertburne, the Abbot of St. Alban's presents Robert de Sotingdone.

Anno Domini millesimo ducentesimo,[1] accidit quod audita morte Hugonis de Florentino, rectoris ecclesiæ de Hertburne, cum tamen non esset mortuus, præsentatus fuit Robertus de Sotingdona, Domini Regis clericus, ex parte Abbatis[2] Sancti Albani, ad eandem ecclesiam, prout credebatur, vacantem, per litteras suas præsentatorias. Sed antequam pervenisset ad Episcopum, innotuit ei prædictum rectorem vivere; qui

[1] This date, given in both MSS., is incorrect; the events here mentioned happening half a century later.

[2] *et Conventus Sancti* in MS. Nero D. i.

postea vixit per sex annos. Prædictis autem Abbate et Conventu in primo proposito existentibus, et litteris præsentatoriis penes dictum Robertum demorantibus, tempore illo intermedio supplicavit Dominus Rex pro quodam Cancellario suo, nomine "Willelmo de [1] K[yr-"kenni,]" prædictis Abbati et Conventui, ut ipsum ad eandem præsentarent, quam cito eam contingeret de facto vacare. Item, provisiones quamplurimæ ad Episcopum Dunelmensem, in cujus Diœcesi prædicta ecclesia [2] [esse] dinoscitur, in ecclesiis Episcopatus sui faciendæ, a Domino [3] Papa specialiter fuerunt destinatæ; omnesque personæ directe ecclesiam de Hertburne præ cæteris, propter sui fœcunditatem, sitienter desiderabant, et quasi corvi cadaver expectabant inhiantes.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

Who keeps the letters of presentation, on finding that the rector survives. Many other applications for it.

Hiis tribus periculis consideratis, consultum fuit Abbati a fratribus prædictis, ut talem fratrem illuc indistanter destinaret, qui, jugum obedientiæ humiliter subiens, negotium diligenter exequeretur. Electus est igitur ad hoc Dominus Willelmus de Hortuna, ut ad effectum perduceret negotium prælibatum. Hic igitur Willelmus venit ad dictum Robertum de Sotindone, qui, sicut dictum est, ad illam ecclesiam, prout fieri potuit, præsentabatur, narrans per omnia pericula imminentia; qui, sic affatus, respondit;—"Adi Episco-"pum Dunelmensem, de voluntate sua super hoc "certificandus." Venit igitur dictus Willelmus ad Episcopum, ut impetraret ab eo favorem et gratiam obtinendi dictam ecclesiam in proprios usus, ad ampliandam hospitalitatem apud Sanctum Albanum, qui tot transeuntibus sinum pandit caritatis, ut juri, ac spei nostræ, quæ in ipso reposita fuerat, effectui manciparet. Erat autem tunc Episcopus Walterus de Kirkeham, successor Nicolai immediatus, vir quidem

William de Hortune, the Cellarer, is commissioned to obtain the church, for promotion of hospitality at St. Alban's.

He waits on Walter de Kirkeham, Bishop of Durham.

[1] *K.* in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

[2] Supplied from MS. Nero D. i.

[3] *Pape* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

discretus et pius, et amator religionis; qui quidem noverat ab antiquo expensas quas Ecclesia Sancti Albani non desinit erogare; unde in petitione nostra jam porrecta, ipsum invenit petitor, sedulus et facundus, proniorem, maxime cum tot improbos et indignos ipsi ecclesiæ vidisset inhiantes Episcopus memoratus.

William de Hortune presents letters of resignation from Robert de Sotingdone, and letters of request from the King, the Queen, and others.

Adeptus est igitur dictus Willelmus a sæpedicto Roberto de Sotindone litteras jam resignatorias, ut sic ingressus pateret facilius. Quas cum Episcopo porrexisset, Episcopus, rei veritatem et imminentium periculorum videns discrimina, factus est jam de benigno benignior. Prædictus insuper Dominus Willelmus, volens futura impedimenta præcavere, (multos enim habuit adversarios insidiantes, præcipue Romanos,) cum prædictis litteris resignatoriis, litteras Domini Regis pro ipsius Domini Willelmi negotio supplicatorias, et Reginæ, et Conventus Sancti Albani, et ipsius Roberti de Sotindon adeptus, associato sibi Ricardo de Bynham, tunc Priore de Thinemue, et per omnia sufficienter instructus, accessit ad Episcopum, et causam sui adventus humiliter exposuit. Qua plenius exposita, et sanæ conscientiæ auribus episcopalibus excepta et accepta, supposuit se Dominus Willelmus, ne aliquod inveniret offendiculum, immo, gratiam in Episcopo potius inveniret pleniorem, ordinationi suæ; plene et absolute confidens, et merito, de discretione et de benignitate ipsius Episcopi.

The Bishop ordains that, on the death of the rector, two thirds of the great tithes shall belong to St. Alban's, one third being reserved for a vicar.

Qui hoc gratanter acceptans, sic de ipsa ecclesia, de consilio jurisperitorum, ordinavit, quod, decedente rectore illius ecclesiæ, cederent in proprios usus Ecclesiæ Sancti Albani duæ partes majorum decimarum, et tertia pars, cum minutis decimis et terra arabili, in usus vicarii, qui pro tempore fuerit, ad hospitalitatem faciendam, et omnia alia onera sustinenda.

Hiis siquidem per chartam Episcopi finaliter confirmatis, accessit dictus Willelmus die secunda proximo

sequenti, scilicet, in Vigilia Pentecostes, ad prædictam ecclesiam, divina auditurus; et ante consummationem Missæ, prædictus rector ejusdem ecclesiæ diem clausit extremum. Quo miraculose, ut creditur, accidente, prædictus Willelmus, cum alio fratre, nomine "Hugone "Geydun," in possessionem ejusdem ecclesiæ inclusus, non sine corporis periculo remansit, et a ducentis hominibus diversis armaturis communitis, quasi hostiliter, est undique circumvallatus. Die vero Pentecostes de prædicta ecclesia exivit, prædicto fratre, sibi associato, per consilium suum possessionem continuante. Qui cum venisset ad nobilem virum Dominum Hugonem de Bolebec, militem, qui sibi jus patronatus vendicabat in eadem ecclesia, (cujus rei prætextu, prædicti armati possessionem dictæ ecclesiæ occupare volebant,) petiit instanter ut multitudinem populi amoveret, jus suum, si quod haberet, crastina die ad eandem ecclesiam veniens, ostensurus. Quo facto, ostendit dictus Dominus Hugo chartam Abbatis Simonis et Conventus Sancti Albani, per quam datum et concessum fuerat Domino [1] Hugoni de Bolebec, avo suo, jus patronatus, et hæredibus suis in perpetuum, in eadem ecclesia; cujus possessionem præsentationis paratus fuit probare. Post multas igitur hinc inde habitas altercationes super articulis prædictum negotium contingentibus, ita elaboratum est, quod prædictus Hugo reddidit Domino Willelmo chartam memoratam Abbatis et Conventus; et eisdem chartam quietæ-clamationis confecit, pro se et hæredibus suis, super eodem jure in perpetuum.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Hortune visits the church of Hertburne; and on the sudden death of the rector, takes possession, though surrounded by armed men.

He appeals to Sir Hugh de Bolebec, who claims to be patron, by grant of the Abbot and Convent; but finally surrenders his right.

Et quia quidam Magister Johannes de Samesone, Capellanus Domini Papæ, in ecclesia de Wyngrave, præsentationi nostræ spectante, [2] [qui] per provisionem Apostolicam fuerat promotus, seu potius intrusus, gratiam specialem habuerat, ut cum uberius beneficium, ad collationem, seu præsentationem, nostram spectans, vacas-

Master John de Samesone intruded by the Pope into the church of Wyngrave, belonging

[1] *Hugo* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

to St. Alban's.

Confirmation obtained from the Pope, by Hortune and others, as to Hertburne and other churches.

set, illud posset assequi, virtute gratiæ sic sibi concessæ, obtinuit dictus Abbas litteras regias Domino Papæ, et aliis amicis et procuratoribus suis in Curia, specialissime directas, pro congruo remedio super hoc apponendo, et pro confirmatione appropriationis dictæ ecclesiæ, per Episcopum Dunelmensem primitus [1]factæ, per Sedem Apostolicam obtinenda. Sicque, divina gratia opitulante, litteris et muneribus mediantibus, per diligentiam ac industriam Willelmi de Horthon, nostri Monasterii Cellararii, Willelmi de Sancto Edmundo, monachi, et Willelmi de Sancto Edwardo, clerici, (in Romana Curia nostros Procuratores,) ita extitit laboratum, quod non solum confirmationem de dicta ecclesia de Hertburne, verum etiam de ecclesiis de Wyngrave et de Consclive, obtinuimus, in usus nostri Monasterii in perpetuum concedendis. Possessio tamen pacifica ecclesiæ de Consclive per dictum Johannem de Samesane, et per [2]Episcopum Dunelmensem et Barones de Graystok fuerat multipliciter impedita, usque ad tempora Domini Hugonis Eversdone, istius Monasterii Abbatis, protelata; quousque, per collationem advocationis Vicariæ ejusdem Episcopo Dunelmensi, et redditus triginta solidorum in villa de Thorpe Basset, Baroni de Graystok concessi, non sine aliis magnis muneribus, fuerant redemptæ; ut in Libro de Additamentis, et per munimenta in gestis ejusdem in Libro Memorandorum, ejusdem Monasterii, plenius apparet.

Peaceful possession of the church of Consclive not obtained till the time of Abbot Hugh Eversdone (A.D. 1308–26).

Reference to Abbey Books as to the same.

De privilegiis et libertatibus per Willelmum de Hurtuna et Magistrum Willelmum de Sancto Edwardo, Procuratores Monasterii Sancti Albani in Curia Romana, tempore et sumptibus memorati Abbatis feliciter perquisitis.

Privileges and liberties, ac-

Inprimis, ecclesia de Hertburne in usus proprios per sententiam concessa, et a Domino Papa confir-

[1] *factam* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *Episcopo* in MS. Claudius E. iv.

mata, et super eadem Executoria. Et si quis defectus fuerit in eadem sententia, de plenitudine potestatis [1] supplevit.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Item, innovatio magni Privilegii, cum magna difficultate impetrata.

quired of the Court of Rome, by William de Hortune and William de Saint Edward, Proctors for the Monastery of St. Alban's.

Item, concessit nobis Dominus Papa ecclesias de Wengrave et Consclive, in usus proprios convertendas, cedentibus vel decedentibus earundem rectoribus, assensu Ordinariorum minime requisito; et super eisdem Executorias; in possessionem earundem nos inducant, et defendant inductos.

Item, quod [2] possimus presbyteros ad easdem eligere, et eos Diœcesano locorum præsentare, et portiones suas assignare. Qui quidem presbyteri Ordinariis locorum de spiritualibus, nobis autem de temporalibus, secundum tenorem Privilegiorum nostrorum, teneantur respondere.

Item, cum pro ecclesiis in usus proprios Monasterii nostri, seu Prioratuum nostrorum, conversis, obedientia ab Ordinariis locorum instanter exigatur, seu super eadem quamplurimum inquietemur, concessit nobis Dominus Papa ne de cætero pro eisdem ecclesiis aliquatenus obedientiam exhibeamus, nos, seu Priores nostri.

Item, cum Innocentius Papa Statutum ediderit, ut exempti, qualicunque gauderent libertate, coram locorum Ordinariis possent conveniri, et ratione delicti seu contractus [3] aurei coram eisdem tenerentur respondere; per contrarium nobis a Domino Papa est concessum, ne nos, seu Priores nostri, aliquibus coram locorum Ordinariis teneantur respondere.

Item, cum jus fuerit commune, quod unusquisque a Diœcesi sua per duas dietas possit per litteras Papales conveniri, nisi contrarium per Sedem Apostolicam

---

[1] *suplevit* in the MSS.

[2] *possumus* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[3] *aut rei* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Privileges and liberties, acquired of the Court of Rome, by William de Hortune and William de Saint Edward, Proctors for the Monastery of St. Alban's.

[1]fuerit concessum; per eandem Sedem nobis est indultum, ne nos, seu Priores nostri, a Monasteriis nostris ultra duas dietas in causam[2] [ab] aliquo trahi possemus.

Item, per eandem Sedem nobis est indultum, quod terras, possessiones, redditus, maneria, necnon et alia bona, a prædecessoribus nostris quibuscunque alienata, nos, seu Priores nostri, pro Monasteriis nostris revocare possimus; juramentis, pactionibus, seu confirmationibus, aliquibus non obstantibus.

Item, indultum est nobis per Sedem Apostolicam, quod Priores Cellarum nostrarum libertatibus et immunitatibus Monasterio nostro concessis, et hactenus usitatis, libere uti possent.

Item, Dominus Papa omnia bona nostra, mobilia et immobilia, ecclesiastica seu mundana, quæ legitime præscripsimus, nos, seu Priores nostri, auctoritate Apostolica confirmat.

Item, indultum est nobis quod nullus de cætero Monasterium nostrum, sine assensu et voluntate omnium, seu sigillis Conventuum, nos, vel Priores nostros, possit aliqua ratione obligare aliquibus mercatoribus.

Item, cum Innocentius Papa Statutum ediderit quod, viventibus rectoribus ecclesiarum, licitum sit patronis ecclesiarum alios præsentare, qui plenum jus in eisdem haberent, præterquam corporalem possessionem non haberent, donec de morte rectoris constaret, et nos, juxta hujusmodi Statutum, clericos ad easdem præsentaverimus, hujusmodi præsentationibus non obstantibus, illud Statutum, de certa conscientia et consilio fratrum, penitus revocavit; et quicquid statutum est ab eo, vel ob id secutum, per contrarium suum statutum et bullatum, irritavit.

Item, per eandem Sedem nobis est indultum, ne per statuta et constitutiones Legatorum et Nunciorum, a Sede Apostolica missorum, seu mittendorum, in poste-

---

[1] *fuerat* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

rum, consuetudinibus et libertatibus Monasterii nostri, antiquis et approbatis, aliquod præjudicium generetur, quominus, sicut hactenus, uti possemus.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Item, per eandem Sedem nobis est indultum, quod Abbas cum monachis suis, super irregularitatibus ab eisdem contractis, seu contrahendis, libere dispensare valeat.

Privileges and liberties, acquired of the Court of Rome, by William de Hortune and William de Saint Edward, Proctors for the Monastery of St. Alban's.

Item, indultum est nobis, ne per inhibitiones seu reservationes a Sede Apostolica [1] sententialiter inquietemur, quo majus teneamur ad pensiones dandas, seu beneficia ecclesiastica conferenda, nobis invitis.

Item, indultum est, quod obligationes Cellarum nostrarum de Thinemuta et Bealvero, per [2] Hertfordensem Episcopum factæ, per Magistrum Rustandum revocentur, et aliunde mercatoribus satisfiat; cum unum et idem corpus duplici afflictione astringi non debeat.

Item, indultum est nobis per Sedem Apostolicam, quod si decimæ nostræ quinquennales ad satisfactionem decimæ solutæ [3] Norwicensi Episcopo, seu obligationis quingentarum marcarum, una cum lucro seu expensarum et damnorum, occasione dictæ obligationis factorum, non sufficiant, quod habeamus decimas Cellarum nostrorum, et clericorum nostrorum, infra Diœcesim nostram existentium, donec nobis fuerit plene satisfactum.

Item, indultum est nobis, quod ubicunque locorum possit Abbas altare portatile secum deferre; et super eodem, in locis non decoratis ecclesiarum titulis, per se, vel per alium, solemniter celebrare, ac sacramenta ecclesiastica familiæ suæ ministrare.

Item, cum a nobis esset petitum quod Abbas, post "Agnus Dei," et per vicos et per plateas benedictiones solennes posset dare, præcise ad hoc nobis erat responsum, quod frustra exquisivimus extra quod intus habeamus; videlicet, quod ex tenore Privilegiorum nostrorum indistincte et absolute est concessum, quod

[1] *sententiater* in MS. Claudius E. iv.

[2] See pp. 379–384.

[3] See p. 368.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Abbas potest benedictiones dare, de omni benedictione [1]erit intelligendum, cum nil excepit, quod excipere potuit: unde dicunt quod secure poterit benedictiones dare.

Privileges and liberties acquired of the Court of Rome, by William de Hortune and William de Saint Edward, Proctors for the Monastery of St. Alban's.

Item, conservatores habemus omnium privilegiorum ad quinquennium.

Item, memorandum de visitatione triennali, qualiter tempus est diffinitum, et rei quantitas determinata.

Item, concessit nobis Dominus Papa, perpetuo festivitatibus Beati Albani, usque ad octo dies sequentes, omnibus ad idem Monasterium venientibus, causa devotionis, unum annum et quadraginta dies veniæ.

Item, ad fabricam ecclesiæ, tres quadragenas in una littera, et tres in alia, sub diversa data.

Item, de Episcopo Soronensi, unum annum et quadraginta dies omnibus, causa devotionis, singulis diebus in perpetuum Monasterium ipsum visitantibus, seu manum ad invicem porrigentibus fabricæ ecclesiæ.

Item, de Episcopo Rofensi, quadraginta dies in perpetuum.

Item, a Domino Papa centum dies operi prænotato.

Item, ab eodem quadraginta dies.

Item, de Episcopo Tribunensi, unum annum et quadraginta dies omnibus, causa devotionis, singulis diebus in perpetuum Monasterium nostrum visitantibus, seu manum adjutricem porrigentibus fabricæ ecclesiæ.

Item, Dominus Papa omnes indulgentias et remissiones, ab Archiepiscopis et Episcopis a principio mundi usque in hodiernum diem concessas, auctoritate Apostolica confirmat.

Request made of the Papal See, in favour of the Abbey, but refused.

Item, cum a nobis petitum, quod, cedente vel decedente Abbate nostro, ille qui canonice fuerit electus, munus benedictionis in Anglia possit recipere, et nobis esset concessum; tamen quia statutum fuit, et inter fratres ordinatum, et per Papam confirmatum, quod

[1] *erat* in MS. Nero D. i.

omnes electi exemptorum de necessitate personaliter pro munere confirmationis ad Curiam accederent, petebamus quod cum ista adjectione nobis concederetur, scilicet,—" Non obstante aliqua ordinatione, seu statuto, " facto vel faciendo, super electionibus exemptorum;" cum de certa conscientia hujusmodi indulgentiam nobis duximus concedendam. Et quia hoc denegavit, et aliter sine magno incommodo nostro fieri non potuit, caute declinavimus.

John II 23rd Abbot A.D. 1235-60.

Conquievit etiam hujus Abbatis tempore lis incepta, et diu continuata, inter Priores de Wymundham et Bynham et Archidiaconum Northfolchiæ, super visitatione parochialiter ecclesiarum eorum, infra Archidiaconatum ejusdem existentium; sub hac forma.—

Settlement of the dispute between the Priors of Wymundham and Binham and the Archdeacon of Norfolk, in favour of the Archdeacon.

Processus litis et discordiæ inter Priores de Wymundham et Bynham et Archidiaconum Nortfolchiæ, in Curia Romana diutius agitatæ, super visitatione Parochialium Ecclesiarum eorundem, per sententiam diffinitivam ibidem finaliter terminatæ.

Form of the final sentence thereon, at Lyons, A.D. 1249.

" In nomine Domini nostri, Ihesu Christi, nos, Johannes, " miseratione divina, Sancti Nicolai in Carcere Tulliano " Diaconus Cardinalis, notum facimus universis, quod dudum " coram discreto viro, Magistro Bernardo, Domini Papæ Ca- " pellano, ab eodem Domino tunc partibus Auditore con- " cesso, contra Priorem et Conventum de Wymundham, " Ordinis Sancti Benedicti, Norwicensi Diœcesi, proponente " Magistro Waltero, ejusdem Domini Capellano, Archidiacono " Northfolchiæ, quæstionem in ejusdem Auditoris præsentia, " libellus oblatus extitit sub hac forma.—'Coram nobis, Magis- " 'tro Bernardo, Capellano Domini Papæ, partibus Auditore " 'concesso, proponit Magister Bernardus, procurator Magistri " 'Walteri, Archidiaconi Northfolchiæ, contra Robertum Pic- " 'tavensem, procuratorem Prioris et Conventus de Wy- " 'mundham, quod cum ecclesiæ de Wymundham et de " 'Hapesburg sitæ sint infra metas sui Archidiaconatus, " 'dicti Prior et Conventus impediunt, et impediri faciunt, " 'minus juste, eundem Archidiaconum, quominus visita- " 'tionis officium, prout ad eum pertinet tam de jure quam

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

" 'de consuetudine, valeat exercere, ac procurationes, ratione " 'visitationis sibi debitas, recipere valeat, in ecclesiis supra- " 'dictis; non permittendo quod vicarii dictarum ecclesiarum " 'ipsum ad exercendum visitationis officium in prædictis " 'ecclesiis admittant; non permittendo etiam quod dicti " 'vicarii procurationes, ratione visitationum sibi debitas, " 'solvant. Quare petit eisdem, et dicto procuratori, eorum " 'nomine, per vos sententialiter inhiberi, ne impediant " 'eundem Archidiaconum visitare, et exercere Archidia- " 'conalia, in ecclesiis supradictis. Petit etiam eosdem, et " 'dictum procuratorem, per vos [1] sibi sententialiter con- " 'demnari, quod permittant eundem Archidiaconum uti juri- " 'bus suis supradictis, pacifice et quiete, in ecclesiis supra- " 'dictis; et super impedimento et inquietatione hujusmodi " 'petit dicto procuratori, eorum nomine, per sententiam " 'perpetuum silentium imponi. Petit etiam eosdem sibi in " 'damnis et expensis condemnari, quæ subsistunt occasione " 'hujus impedimenti, quæ æstimat trecentas marcas, [2] *et* " '*cætera*.' [3] Licet igitur super eodem libello legitime con- " testata, præstitoque a partibus juramento de veritate dicenda, " factis hinc inde petitionibus et responsionibus ad easdem, " receptis testibus, et eorum attestationibus publicatis, pro- " ductisque ex parte Prioris et Conventus aliquibus instru- " mentis infra terminum assignatum, necnon aliis, ad quorum " productionem post ipsum terminum dicti Prior et Con- " ventus fuerunt, per beneficium restitutionis, in integrum ad- " missi, per procuratores partium coram nobis fuit in causa " conclusum; quibus, post plures Auditores in dicta causa " concessos, Summus Pontifex ipsam commisit sententialiter " audiendam. Tandem Frater Willelmus, procurator dic- " torum Prioris et Conventus, asserens, ad intentionem suam " probandam, necessarium fore Privilegium bonæ memoriæ " Domini Kalixti, Papæ, Secundi, quod nondum fuerat in " causa productum, ne pars sua ex ipsius omissione graviter " læderetur, in nostra præsentia, postulavit sibi, ad id Privi- " legium [4] producendum, saltem per beneficium restitutionis " in integrum subveniri; transcriptum ejusdem Privilegii, " ne [5] calumniam aliquibus videretur, duorum Episcoporum " signatum sigillis, exhibens coram nobis. Cumque Magister

[1] Sic in MSS.

[2] *salvo jure, et*, in MS. Nero D. i.

[3] This passage appears to be incomplete.

[4] *procedendum* in the MSS., incorrectly.

[5] Sic in MSS., perhaps for "*calumniari*."

"Walterus, dicti Archidiaconi procurator, proponeret coram "nobis intentionem suam sufficienter esse probatam, tam de "consuetudine quam de jure; cum per confessiones partium "manifeste constaret prædictas ecclesias de Wymundham et "de Hapesburg infra metas Archidiaconatus Northfolchiæ "contineri; quodque Norwicensis ecclesiæ Archidiaconi con-"sueverint visitare ecclesias in Archidiaconatibus suis sitas, "ac procurationes, ratione visitationis debitas, recipere in "eisdem; Frater Willelmus ex adverso respondit, Archidi-"aconum de jure non posse competere quæ petuntur, nec "ipsum consuetudinem probavisse. [1]Quia licet hujusmodi "exercendi in aliis ecclesiis sui Archidiaconatus per con-"fessiones partium habebatur, propriam tamen non constat "fuisse rationabilem et præscriptam. Ac in ecclesiis de "quibus agitur, dicta consuetudo [2]et ex parte sua negata fuit "expresse, cum a jurisdictione Archidiaconi prorsus dice-"rentur exemptæ. Nec impedimentum ex parte Prioris et "Conventus sufficienter probatum extitit, ut dicebat; nam "cum idem Archidiaconus non visitasset ecclesias memo-"ratas, nec fuisset officium visitationis aggressus, in ipso "non potuit impediri; nec procurationes sibi, non visitanti, "aliquatenus [3] debebantur. Et si videretur impedimentum "aliquo modo probatum, nullatenus de ipso constabat, prout "narratum fuerat in libello, ut, scilicet, Prior et Conventus "impedirent eundem, non proponendo quod vicarii admittant "ipsum ad visitationis officium exercendum. Præterea libellus "[4]apparebat ineptus.—Nam cum idem Archidiaconus de "duobus, scilicet, impedimento visitationis ac procurationis "[5]receptione, in ipsius serie narravisset generaliter, de juribus "Archidiaconalibus excluditur subsequenter. Produxit etiam "quamdam sententiam contra Decanum de Waxtonesham, Nor-"wicensi Diœcesi, super exercenda jurisdictione in manerio "de Hapesburg, olim latam per quosdam judices delegatos; "quod Priori et Conventui adjudicaverunt jurisdictionem in "prædicto manerio [6][spiritualia] exercendi. Adjecit etiam "dictarum ecclesiarum exemptionem plene probatam, tam

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

---

[1] This sentence appears to be incomplete.

[2] *et* omitted in MS. Nero D. i.

[3] The words "*cu cam*" are inserted here in the MSS. They do not appear to have any meaning required by the context.

[4] *appetebat* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence; but corrected in the margin, in a somewhat later hand.

[5] *receptionem*, in the MSS.

[6] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

"per Privilegia Romanorum Pontificum, quæ produxit, in-
"dulta Monasterio Sancti Albani, cui Cellam de Wymund-
"ham constat esse subjectam, quam per libertates a Ste-
"phano, quondam Anglorum Rege, concessas, et postmodum
"per Summos Pontifices confirmatas; longi temporis usum
"eorundem Privilegiorum allegans, cum expresse probetur
"quod Priores, et clerici sui, a tempore cujus non extat
"memoria, exercuerunt spiritualia in ecclesiis supradictis.
"Indulgentia siquidem, a bonæ memoriæ Domino Papa Cle-
"mente indulta, inter cætera continet, quod tam Priores et
"monachi, quam et ambitus, Cellarum Sancti Albani, ab Epi-
"scoporum subjectione ita liberi sint, et immunes existant,
"tanquam in corpore ipsius Monasterii morarentur, quod
"plena dicitur libertate gaudere. Dominus autem Clemens
"in alio Privilegio, inter alia, Monasterio prædicto conces-
"sit, ut omnia pontificalia jura[1] ecclesiarum Sancti Albani,
"et ecclesiarum ejus, sub ejusdem Abbatis dispositione atque
"arbitrio permaneant, statuens in eodem ut Episcopi vel
"Archiepiscopi, vel eorum clerici, vel ministri, super ipsum
"Monasterium, vel super Cellas ipsius, nullam haberent ali-
"quatenus potestatem. Hæc eadem in Privilegio ipsius suc-
"cessoris, felicis recordationis Alexandri, et Cœlestini, inve-
"niuntur expressa. In Privilegio etiam Kalixti,—ad quod
"producendum se petebat admitti,—eidem Monasterio in-
"dulgetur, ut omnia pontificalia jura ecclesiarum Sancti
"Albani sub ejusdem Abbatis dispositione atque arbitrio
"pendeant, præter sacramenta episcopalia, secundum anti-
"quam ejusdem ecclesiæ consuetudinem facienda. Quoddam
"etiam Privilegium Abbati Sancti Albani, et monachis apud
"Wymundham commorantibus, a Domino Adriano Papa,
"Quarto, concessum, cum duabus litteris Domini Papæ Cle-
"mentis, ad suam juvandam intentionem induxit. E con-
"trario autem, ex parte proponebatur adversa, intentionem
"suam jure communi fundatam intelligi, [2][et] ex cæterarum
"ecclesiarum juvari consuetudine, cum sui Archidiaconatus
"ecclesiæ non debent diverso jure censeri; necnon ex qui-
"busdam juribus quæ prædecessores sui exercuerant in
"ecclesiis supradictis: nec oportebat Archidiaconum impedi-
"mentum aliquod probavisse, cum satis de impedimento
"constaret per hoc, quod dicti Prior et Conventus liti
"se obtulerant a principio, et adhuc in litigio persistebant;
"cum tamen, ex abundanti, per adversæ partis confessionem,

[1] Sic in MSS.; probably an error for "*ecclesiæ*."

[2] Omitted in the MSS.

John II, 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

"de impedimento constaret, ex eo quod dicti Prior et Conventus ipsum Archidiaconum parochianorum excessus in dictis ecclesiis corrigere minime [1]præsumpserunt. Impedimentum etiam ex quibusdam aliis resultare dicebat Archidiaconi procurator, de quibus in judicio fuerat facta fides, adjiciens petitionem super juribus Archidiaconalibus sequi posse ex hiis quæ narrata fuerant in libello. Cum enim diceretur in ipso, quod ecclesiæ de quibus agitur infra sui Archidiaconatus limites consistebant, libere peti potuit, se non impediri super juribus Archidiaconalibus in eisdem; nec sententia contra Decanum, si etiam alias legitime lata fuisset, suæ intentioni officeret, cum res inter alios acta nemini debeat præjudicium generare. Proposuit etiam quod Privilegium, a Stephano Rege concessum, nec istas ecclesias eximere potuit; cum hoc ejus nullatenus interesset, nec inveniebatur taliter confirmatum, quod per confirmationem hujusmodi exemptio probaretur. Nec valere poterat, ut dicebat, Clementis Indulgentia in casu hoc; cum enim ecclesia de Wymundham, de qua agitur, sit Parochialis Ecclesia, et non Cella, ad quam per Priorem et Conventum vicarius Norwicensi Episcopo præsentatur, et curam animarum recipit ab eodem, et ad ipsam parochiani confluunt pro divinis, et a vicario ecclesiastica recipiunt sacramenta, monachis ipsius Cellæ facientibus intra chorum; ad quam etiam parochianis per publica strata patet ingressus, ipsis vero monachis ad chorum datur aditus aliunde; licet parietes [2]parochialis ecclesiæ, et chori in quo per monachos deservitur, continui sint, ipsosque sit protegens idem tectum, hujusmodi tamen ecclesia infra Cellæ ambitum non consistit, nec ad ipsam indulgentia se extendit. Ad discretionem etiam inter ipsam Cellam et prædictam ecclesiam plene notandam, multa tam juris quam facti pars Archidiaconi proposuit coram nobis, asserens alia tria Privilegia non tenere; Clementis, scilicet, Adriani, et Cœlestini, qui quædam concesserunt Monasterio supradicto, suorum plurium prædecessorum vestigiis inhærentes, quorum Privilegia non apparent. Quæ si etiam apparerent, nihil prorsus in hoc casu utilitatis afferrent; cum ecclesiæ de quibus agitur, non sunt Cellæ, sed Parochiales Ecclesiæ, in quibus per vicarios deservitur. Nec Ecclesiæ ipsæ Sancti Albani Ecclesiæ dici possint, cum Cellæ de Wymundham noscantur esse subjectæ, utpote ad quas per Priorem et Conventum

---

[1] Sic in MSS.; probably an error for "*permiserunt.*"

[2] *parochiales* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

"vicarii præsentantur; per quod manifeste apparet Privi-"legium Calixti, quod si alias legitime fuisset in causa "productum, dictarum ecclesiarum exemptionem aliquatenus "non probare. In Privilegio etiam Adriani, quod pro se pars "monachorum induxit, in dictis ecclesiis diœcesano Episcopo "canonica[1] justitia reservatur; per quod potest manifeste "liquere quod Summi Pontificis intentionis non fuit eximere "ecclesias supradictas. Adjecit præterea procurator sæpe-"dictus, quod dictis Privilegiis Priori et Conventui non ad-"miniculantibus, ut est dictum, usus eorum non debet eis "aliquatenus suffragari; cum nec talia nec tanto tempore "exercuerunt in eisdem quod Archidiacono in suis juribus "fuerit præjudicium generatum, maxime cum prædecessores "suos in dictis ecclesiis nonnulla jura exercuisse probarit. "Nos igitur, hiis et aliis hinc inde propositis diligenter "auditis, ipsisque Domino Papæ plene relatis, confessionibus "partium, probationibus, et privilegiis, necnon et singulis ad "causam facientibus, in æqui statera judicii trutinatis, de spe-"ciali Domini Papæ mandato, sententialiter prohibemus, ne "dicti Prior et Conventus præsumant ulterius impedire quo-"minus sæpefatus Archidiaconus visitationis officium et jura "archidiaconalia exerceat in ecclesiis supradictis; eisdem, et "Fratri Willelmo, procuratori nomine eorundem, super impe-"dimento et inquietatione, quantum ad ipsa, perpetuum silen-"tium imponentes; ipsis nihilominus, et eorum procuratori, "mandantes, ut memoratum Archidiaconum permittant uti juri-"bus supradictis in dictis ecclesiis pacifice et quiete: nomine "autem ecclesiæ de Wymundham parochialem intelligimus "ecclesiam, cum vicario, et plebe quæ pertinet ad eandem. "Absolvimus etiam dictos Priorem et Conventum, et eorum "procuratorem, eorum nomine, ab expensarum impetitione, "ac damnorum, quæ occasione hujus pars altera dicitur in-"juriasse. Hanc autem sententiam tulimus Lugduni, in domo "Sancti Irenæi, in qua morabamur, comparentibus prædictis "procuratoribus, scilicet, Magistro Waltero et Fratre Wil-'lelmo, et præsentibus coram nobis; ac testibus infra-"scriptis, scilicet, Jacobo de Sabellio, Domini Papæ Capellano, "Andrea, Primicerio urbis, Magistro Lancellino Præposito 'V[e]rcellensi, et Sinebaldo Canonico Auximiano, Roberto "Canonico Sancti Ambrosii Mediolani, Capellanis nostris, "Magistro Johanne Canonico Andegavensi, [2]et pluribus aliis,

---

[1] *justia* in MS. Claudius E. iv.

[2] *Magistro Roberto de Argentina, advocato, Fulcero Capellano Domini Wintoniensis, et Reginaldo, Procuratore Domini Regis Angliæ,* added here in MS. Nero D. i.

"[1]quarto Idus Junias, anno Domini millesimo ducentesimo "quadragesimo nono, Pontificatus vero Domini Innocentii, "Papæ, Quarti, anno sexto."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Processus placiti inter Abbatem Westmonasterii et Sancti Albani, super quibusdam districtionibus et amerciamentis in villa de Aldenham, coram Justiciariis regiis diutius agitatis, sed per finalem concordiam postmodum feliciter sopitis.

Plaint made by the Abbot of Westminster against the Abbot of St. Alban's, for seizing his cattle at his manor of Aldenham.

Abbas de Sancto Albano attachiatus fuit ad respondendum Abbati Westmonasterii de placito quare cepit averia sua, et ea injuste detinuit, contra vadia et plegia, *et cætera.* Unde Abbas Westmonasterii queritur quod prædictus Abbas de Sancto Albano, die Martis proximo post festum Pentecostes, anno [2] tricesimo tertio, capere fecit quindecim averia sua ad manerium ipsius Abbatis Westmonasterii de Audenham, et ea fugare fecit usque ad manerium ipsius Abbatis de Parcbiri; et iterum capere fecit tres haveros ipsius Abbatis Westmonasterii, die Sancti Johannis Baptistæ anno eodem, et ea detinuit, contra vadia et plegia, quousque deliberata fuerunt per præceptum Domini Regis; et unde dicit quod deterioratus est, et damnum habet, ad valentiam decem librarum, *et cætera.* Et inde producit sectam, *et cætera.*

Allegation of right, on behalf of the Abbot of St. Alban's, and the grounds thereof.

Et Abbas de Sancto Albano per attornatum suum venit, et defendit vim et injuriam, quando *et cætera;* et bene defendit omnem injustitiam, et injustam captionem, et detentionem, et dicit quod juste capere fecit prædicta averia sua. Quia dicit quod habet talem libertatem ei concessam a Domino Rege et a Regibus Angliæ, et qua usi sunt a tempore de quo non extat memoria. Quia semper solitus est ipse Abbas, et omnes prædecessores sui, habere omnia proficua provenientia de Itinere Justiciariorum itinerantium infra libertatem Sancti Albani, tam de amerciamentis,

[1] *tertio* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

[2] In reference to the reign of Henry III., A.D. 1249.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

quam de omnibus aliis quæ ad coronam Domini Regis pertinent. Ita etiam, quia Dominus Rex, qui nunc est, ei liberavit, per manum suam propriam, extracta de omnibus proficuis quæ proveniebant infra eandem libertatem de Itinere H[enrici] de Bathonia, et sociorum ejus, Justiciariorum itinerantium in Comitatu Hertfordiæ, et eundem rotulum amerciamentorum per quem omnes amerciati sunt, qui manent in eadem libertate, [1] principali Justiciario rotulo amerciamentorum. Et dicit quod quidam homines prædicti Abbatis Westmonasterii, de manerio suo de Audenham, quod est infra prædictam libertatem, amerciati fuerunt in prædicto Itinere ad valentiam quinque marcarum, sex solidorum, et octo denariorum. Prædictus Abbas de Sancto Albano [2] distrinxit ipsum Abbatem et homines suos de Aldenham per prædicta averia pro prædictis catallis et amerciamentis.

Replication on behalf of the Abbot of Westminster.

Et Abbas Westmonasterii dicit, quod Dominus Rex, qui nunc est, talem ei concessit libertatem de omnibus terris et tenementis suis per chartam suam, quod habeat amerciamenta de hominibus suis propriis, et omnia catalla fugitivorum et damnatorum; unde dicit quod prædictus Abbas injuste distrinxit ipsum pro prædictis catallis et amerciamentis; et petit judicium.

Answer on behalf of the Abbot of St. Alban's thereto.

Et Abbas de Sancto Albano per attornatum dicit, quod prædicta charta prædicti Abbatis Westmonasterii non debet ei nocere: quia dicit quod ipse, et omnes prædecessores sui, usi sunt prædictis libertatibus suis a Conquæstu Angliæ, et a tempore de quo non extat memoria. Et dicit quod non vult libertates suas, quibus ipse, et omnes prædecessores sui, usi sunt a tam longinquo tempore, ponere ad judicium per chartam tam recentem qualem prædictus Abbas Westmonasterii profert, nisi Curia consideraverit. Dies

---

[1] Sic in MSS.

[2] *distrixit* in MS. Claudius E. iv.

datus est eis de audiendo judicio suo, a die Sancti Michaelis in tres septimanas.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

Finalis Concordia super lite prænotata, inter præfatum Abbatem Monasterii Sancti Albani et Westmonasterii, ut præmittitur, diutius ventilata.

Final agreement between the Abbots of St. Alban's and Westminster, in reference thereto, A.D. 1256.

"Hæc est finalis concordia, facta in Curia Domini Regis "apud Westmonasterium, a die Sancti Hillarii in tres septi-"manas, anno regni Regis Henrici, filii Regis Johannis, "quadragesimo, coram Rogero de Thurkelby et Johanne de "Wyville, Justiciariis, et aliis Domini Regis fidelibus tunc "præsentibus, inter Ricardum, Abbatem Westmonasterii, que-"rentem, et Johannem, Abbatem Sancti Albani, per Johannem "de Byfeld, positum loco suo ad lucrandum vel perdendum; "de hoc quod idem Abbas Sancti Albani cepit averia ipsius "Abbatis Westmonasterii, eo quod non permisit ballivos ipsius "Abbatis Sancti Albani levare amerciamenta de hominibus "ipsius Abbatis Westmonasterii in manerio de Audenham, "cum in Curia Domini Regis ob aliqua delicta fuerant amer-"ciati: quæ amerciamenta idem Abbas Sancti Albani clamat "ad ipsum pertinere, per libertatem quam habet in hundredo "suo de Kayso; et unde placitum fuit inter eos in eadem "Curia, scilicet, quod prædictus Abbas Westmonasterii re-"cognovit et concessit, pro se et successoribus suis, et ecclesia "sua prædicta, quantum ad ipsos pertinet, quod ballivi præ-"dicti Abbatis Sancti Albani, et successorum suorum, tene-"ant visum franci plegii in prædicto manerio, semel in anno, "de omnibus hominibus ejusdem villæ, et tunc, eodem die "quando iidem ballivi prædictum visum tenuerint, percipient "et habebunt de eadem villata, per manus ballivi ipsius Abbatis "Westmonasterii, et successorum suorum, ad opus ejusdem "Abbatis de Sancto Albano, et successorum suorum, quatuor "solidos sterlingorum tantum, sive homines ejusdem villæ "fuerint amerciati, sive non; et residuum proficui provenientis "de prædicto visu franci plegii, ad diem illum, remanebit "prædicto Abbati Westmonasterii, et successoribus suis. "Concessit etiam idem Abbas Westmonasterii, pro se et "successoribus suis, et ecclesia sua prædicta, quantum in "eis est, quod prædicta villata de Audenham de cætero "faciat sectam ad prædictum hundredum de Kayso, ubi-"cunque fuerit infra hundredum illud, per visum hominum "de eadem villa, de tribus septimanis in tres septimanas; "et etiam quotienscunque prædictum hundredum per bal-"livos ipsius Abbatis Sancti Albani, vel successorum suo-"rum, rationabili de causa ponatur ad longiorem terminum,

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

"vel breviorem, et etiam per rationabilem summonitionem, "cum contigerit prædictum hundredum ob aliquam causam "ad certum locum submoneri. Ita quod, si prædicta villata "fecerit defaltam ad aliquod hundredum, sicut prædictum est, "idem Abbas Sancti Albani, et successores sui, habebunt "quatuor solidos de eadem villata pro qualibet defalta quam "eadem villata fecerit ad prædictum hundredum; et similiter, "quod prædicta villata veniet per summonitionem ad villas "propinquiores, cum villatis propinquioribus, ad omnes inqui- "sitiones faciendas, pro morte hominis, vel quocunque alio "infortunio tangente coronam Domini Regis; et ad alias "convocationes faciendas pro communitate ejusdem hundredi. "Et idem Abbas Westmonasterii, et successores sui, præsenta- "bunt Coronatori libertatis ejusdem Abbatis de Sancto Al- "bano, et successorum suorum, de eodem hundredo, per lit- "teras suas patentes, ballivum suum de Audenham, quotiens "de novo factus fuerit ballivus ejusdem manerii; qui, de "præcepto ejusdem Coronatoris, fideliter faciet in prædicto "manerio, et in terris pertinentibus ad idem manerium, cum "necesse fuerit, omnes summonitiones et [1] atachiamenta, et "amerciamenta et fines levabit. Et ballivus Sancti Albani, "cum receperit aliquod retornum brevis tangentis aliquam "tenuram ejusdem manerii, pro [1] atthachiamento faciendo de "aliquo homine in eadem villa, mittet tenorem illius re- "torni sub sigillo suo ballivo de Audenham, qui executionem "illius retorni faciet, ut in summonitionibus, attachiamentis, "et aliis faciendis, prædictum breve tangentibus. Et si bal- "livus Abbatis Sancti Albani possit placitare breve illud, "tunc ballivus Sancti Albani certificabit ballivum de Au- "denham quo die debeat placitare placitum illud; et tunc "faciet ballivus de Audenham summonere curiam de Auden- "ham ad diem illum; et de summonitionibus et attachia- "mentis placitum illud tangentibus, die illo respondebit "ballivo de Sancto Albano. Et si ballivus de Sancto Albano "aliquo die statuto ad prædictum placitum tenendum non "venerit, tunc ballivus de Audenham, in absentia sua, placi- "tabit placitum illud, salva ballivo Sancti Albani potestate "procedendi in illo placito diebus sequentibus, si ibidem "venerit. Ita quod, si ballivus de Audenham in executione "illa facienda defecerit, tunc licebit ballivo Sancti Albani "prædicta attachiamenta et summonitiones facere, et fines et "amerciamenta placita illa tangentia levare. Et pro hac "recognitione, concessione, fine, et concordia, prædictus Ab-

[1] Sic in MS. Claudius E. iv.

" bas de Sancto Albano concessit, pro se et successoribus suis, " et ecclesia sua prædicta, quantum ad ipsos pertinet, quod " prædictus Abbas Westmonasterii, et successores sui, habe- " ant imprisonamenta hominum suorum ejusdem villæ, et ali- " orum hominum qui infra eandem villam fuerant arestati et " capti, et imprisonari debeant; exceptis hominibus Sancti " Albani, de quocunque loco fuerint, qui per ballivos ipsius " Abbatis de Sancto Albano, et successorum suorum, ad vil- " lam de Sancto Albano ducentur, et ibidem imprisonabuntur. " Et si aliquis detentus et imprisonatus fuerit in prædicto " manerio, propter aliquod delictum, ad quod vitam vel mem- " brum debeat amittere, vel aliud judicium subire, quod per " ballivum Sancti Albani possit placitari et terminari, per bal- " livum Abbatis Sancti Albani, et successorum suorum, in præ- " dicto manerio, cum liberis hominibus ejusdem manerii, et " aliis liberis hominibus de prædicto hundredo, judicabitur, et " executio illius judicii fiet per ballivum de Audenham. Ita " tamen, quod si ballivus Sancti Albani malitiose se absenta- " verit, cum aliquis malefactor captus fuerit, et infra mensem " postquam præmunitus fuerit per ballivum de Audenham ad " judicium faciendum non venerit, tunc licebit ballivo de Au- " denham, in absentia ballivi Sancti Albani, malefactores judi- " care, et executionem judicii facere, sicut prædictum est. " Et si prædicti homines de prædicto manerio de Adenham " coram Justiciariis Domini Regis, vel coram ballivis Abbatis " de Sancto Albano, et successorum suorum, fuerint amerciati, " vel coram eisdem ballivis fines fecerint, præterquam ad " prædictum visum franciplegii, et pro defalta sectæ faciendæ " ad prædictum hundredum, cum contigerit, sicut prædictum " est, idem Abbas de Sancto Albano, et successores sui, " habebunt medietatem amerciamentorum illorum, et finium; " et similiter, medietatem proficui terrarum et catallorum " damnatorum et fugitivorum, tam de anno et vasto, quam de " omnibus aliis proficuis de placito coronæ provenientibus in " eodem manerio, cum contigerint, percipiendam per manus " ballivi Abbatis Westmonasterii, et successorum suorum, sin- " gulis annis apud Sanctum Albanum, ad Pascha. Et præ- " dictus Abbas Westmonasterii, et successores sui, habebunt " alteram medietatem prædictorum amerciamentorum et pro- " ficuorum. Et si prædictus Abbas de Sancto Albano, vel " successores sui, aliquo tempore amerciati fuerint coram " Domino Rege, vel aliquibus Justiciariis vel ministris suis, " vel aliquod aliud damnum incurrerint, pro aliqua captione, " inprisonamento, vel attachiamento, injuste factis per præ- " dictum ballivum de Audenham, vel per defectum attachia-

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

"menti ab eodem ballivo faciendi, vel per evasionem alicujus "malefactoris capti [1] in prædicto manerio, vel in terris perti- "nentibus ad idem manerium, prædictus Abbas Westmo- "nasterii, et successores sui, prædicta amerciamenta et damna "acquietabunt, cum contigerint; et quantum ad ea, prædictum "Abbatem Sancti Albani, et successores suos, indemnes con- "servabunt. Et si prædictus Abbas Westmonasterii, vel suc- "cessores sui, prædictum Abbatem de Sancto Albano, et suc- "cessores suos, non acquietaverint de prædictis amerciamentis "et damnis, vel si ballivi ipsius Abbatis Westmonasterii, et "successorum suorum, defecerint in solutione prædictorum "quatuor solidorum per annum percipiendorum de prædicto "visu franciplegii, vel prædictorum quatuor solidorum pro "defalta, cum contigerint, vel medietatem amerciamentorum, "finium, et proficuorum, sicut prædictum est, bene licebit præ- "dicto Abbati Sancti Albani, et successoribus suis, distringere "prædictum Abbatem Westmonasterii, et successores suos et "villanos suos, per omnia catalla sua, in eadem villa de "Audenham et alibi infra libertatem ipsius Abbatis Sancti "Albani, et successorum suorum, inventa, usque ad plena- "riam solutionem prædictorum amerciamentorum et damno- "rum, finium, proficuorum, et denariorum, qui a retro fue- "rint, sine contradictione vel impedimento ipsius Abbatis "Westmonasterii, vel successorum suorum. Et sciendum, "quod furcæ levatæ in quodam vico, qui vocatur 'Kene- "'prowe,' communes erunt ambobus Abbatibus, et eorum "successoribus, ad suspendendum damnatos in Curia de Aden- "ham. Et hæc concordia facta fuit per præceptum Domini "Regis; qui præsenti concordiæ suum assensum præbuit."

De candore, redolentia, et signis religiositatis et sanctitatis [2] ossium Monachorum mortuorum, in Cœmeterio Sancti Albani tempore præfati Abbatis effossorum, seu repertorum.

Bones of monks, formerly deceased,

Hujus quoque Abbatis tempore, anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo primo, cum consummatum fuisset quoddam opusculum structuræ lapideæ juxta majus altare Sancti Albani, in parte, scilicet,

---

[1] *in* repeated in MS. Claudius E. iv. | [2] *ossiu* in MS. Claudius E. iv.

Australi, ossa fratrum mortuorum in cœmeterio, qui ad triginta æstimabantur, ibidem centum et quater viginti annis in sarcophagis tumulatorum transactis, diligenter sunt collecta. Et facto quodam arcu in muro forinsecus, quasi thesaurus, sunt reposita, pretiosus. Quorundam enim ossa inventa sunt, instar eboris candentia, et in fragmentis candidiora, et quasi lita balsamo redolentia. Calciamentorum insuper eorundem soleæ integræ, ita ut viderentur adhuc pauperibus profuturæ; quæ in anteriori parte, sicut in posteriori, rotundæ, et corrigiis insutis in circuitu circumseptæ, et calciamentorum superiora corrigiis circumligata. Et talia fuerant calciamenta, ut viderentur indifferenter tam uni quam alteri pedibus convenire; et aliquæ corrigiarum adhuc apparuerunt integræ, ac in substantia et colore, etsi non robur retinuerunt primitivum, incorruptæ. Quod intuentibus omnibus non tantum admirationem, sed etiam stuporem, suscitavit, cum tumbæ circiter centenariæ censerentur.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

found in the church of St. Alban's, A.D. 1252.

Whiteness of the bones.

Description of the ancient shoes, found with the bones.

Fratrum igitur superstitum aliqui, hoc perpendentes, ingemuerunt, et, ab alto trahentes suspiria, intra se dixerunt;—"O quam venerabiles extitere priores ac "patres nostri præambuli, quorum sequi vestigia [1] tene-"mur, et voto obligamur, dum talibus uterentur, quæ "indicia sunt sanctitatis, humilitatis, et religionis. O "qualiter, Deus, testimonia tua credibilia facta sunt "nimis! ac bonitatis tuæ, ac fidelitatis, argumenta "manifesta, præcipue in ossium suorum [2] humiliatorum "candore et fragrantia. Tunc nimirum in spiritua-"libus et temporalibus religiosorum ecclesiæ felix sus-"ceperunt incrementum, quæ inpræsentiarum, Deo "vindice, contemnitur et impugnatur. Erubescant mo-"derni, mollibus, subtilibus, et pretiosis, vestiti, immo "potius, adornati; cum præcipiat Sanctus Benedictus

Reflections of the brethren, upon viewing the remains.

Strictures upon the luxury of the modern monks.

---

[1] *teneremur* in MS. Claudius E. iv.

[2] So in MS. Claudius E. iv.: perhaps an error for "*tumulatorum*."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

"quod est vilius, non pretiosius, monachis induendum. "O si hoc Sanctus idem Benedictus videret in præsenti, "—immo certe, quia videt, qui adhuc in corpore uni- "versum mundum, sub solari radio collectum, contem- "plabatur,—qualiter offenderetur! O si cerneret hoc "Beatus Bernardus, qualiter obgrunniret! Dicebat "namque, et scripsit,—'Monacho lautius pasto, decen- "'tius vestito, strictius calciato, nil Deo abominabi- "'lius; nam superbiæ sunt indicia.'"

De taxatione omnium bonorum Monasterii Sancti Albani, et locorum ab eodem dependentium, per Episcopum Norwicensem, per Dominos Regem Angliæ et Papam ad hoc deputatum, ratione decimæ triennalis in subsidium Terræ Sanctæ clero Angliæ per eosdem impositæ.

The Bishop of Norwich visits St. Alban's, by order of the Pope and King Henry, to make a general taxation there, towards the tenth granted in aid of the Holy Land.

In Festo namque Translationis Sancti Benedicti, venit Episcopus Norwicensis ad Sanctum Albanum, ex præcepto tam Papæ quam Regis, ut bona omnia ecclesiæ illius, præter baroniam, ad opus Regis decimaret. Convocavit igitur omnes terræ Sancti Albani ecclesiarum rectores, et ecclesiarum vicarios; et omnium ecclesiarum custodes, etiam ecclesiæ de Sopwelle, ubi sanctimoniales, sub exili vita semper clausæ, vix sustentantur, et ecclesiæ Sancti Juliani, ubi miselli, et ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Pratis, ubi misellæ, vix habent vitæ necessaria, convocavit, ut, præstito sacramento, bona eorum districte taxarentur. Omnes quoque obedientiarios Ecclesiæ Sancti Albani, etiam eleemosynarios, convocans, fecit taxare bona sua; districte et fideliter asserens, quod postmodum fieret inquisitio, cum diligenti et districta [1] executione, si reprehensibiliter æstimassent. Monstravit insuper authentica sua, tam papalia quam regalia;

[1] *execussione* in MS. Claudius E. iv.

adjunxitque quod invitus valde onus illud subierat, et gravamen; sed in virtute obedientiæ pulsus et coactus, officium illud cum summa modestia et fidelitate peregit.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

O novitas a sæculis inaudita! Consueverunt hactenus populares prælatis decimas exhibere; nunc, ordine retrogrado et perverso, coguntur prælati decimas persolvere laicis, et inviti; unum tantum solatii refrigerium invenientes, quod credebant, quando promittebatur quod in succursum Terræ Sanctæ, ad honorem Dei et Ecclesiæ, pecunia decimalis expenderetur, et chartæ promissæ observarentur; sed—

Reflections thereon.

"Spes reficit, dominum fallit et ipsa suum."

Sed insuper, antequam præmuniremur, ad cumulum fallaciarum, apposuerunt Romani et regales communi assensu, sed occulto, biennium triennio; ut, scilicet, per quinquennium conferatur, quod tantum fuit per triennium concessum et promissum, et hoc sub conditione quæ ex parte minime observatur.

Two years added to the original three years, burdened with payment of the tenth.

De separatione et augmentatione promptuarii Conventus Sancti Albani, charta præfati Abbatis, et confirmatione Domini Papæ, et Henrici, Regis Angliæ, roborata.

[1] Eodem anno, cum Conventus Sancti Albani frequenter, nec immerito, graviter [2] conquereretur coram Abbate suo, Johanne, quod in pane et cervisia sibi et omnibus hospitibus, tam religiosis quam sæcularibus, honorifice distribuendis, secus quam deceret et expediret reficeretur, eo quod Monasterium fundaretur ad inveniendum eis sufficienter sustentationem in præmissis,—Dominus Abbas memoratus tali defectui consilium et auxilium apposuit, conveniens et salutare.

Complaints made by the Convent, as to the bread and ale for the use of themselves and their guests.

[1] This account, down to "*quadragesimo secundo*," (p. 373,) is also found in the *Historia Major* of Matthew Paris, *s.a.* 1258.

[2] *conqueretur* in MS.

John II, 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Abbot John makes provision for a competent supply thereof. The Convent pays certain debts of the Abbot, in return.

Facta fuit igitur talis ordinatio inter Abbatem et Conventum; quod Conventus deinceps recipiet certam portionem assignatam, ad eorum et hospitum competentem, quoad honorabilem, refectionem in pane et cervisia; sicut plenius in prædicta ordinatione, sigillis utriusque partis roborata, et confirmatione regia, continetur. Prætextu cujus ordinationis et benignitatis impensæ, Conventus, grata vicissitudine quædam debita dicti Abbatis, quæ marcas continebant, per se et Priores Cellarum, mercatoribus transmarinis acquietabant; remanentibus eidem Abbati magnis et gravibus aliis debitis adquietandis.

Et ut hoc liberale beneficium, et gratuitum, omnibus liqueat scire volentibus manifestum, Domini Regis chartam, et confirmationem, præsenti libello indelebiliter duximus inscribendam.—

Charta confirmaria Henrici, Regis Angliæ, super ordinatione separationis et augmentationis prænotatæ.

Charter of King Henry III., confirmatory thereof. 8th March, A.D. 1258.

Recital of the original grant, by Abbot John. A.D. 1257.

"Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, " Dux Normanniæ [et] Aquitanniæ, et Comes Andegaviæ, " Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, " Baronibus, Justiciariis, Vicecomitibus, Præpositis, ministris, " et omnibus ballivis et fidelibus suis, salutem. Inspeximus " provisionem et ordinationem inter Johannem de Hertford, " Abbatem de Sancto Albano, et Conventum suum ejusdem " loci, in hæc verba.—'Johannes de Hertford, Dei gratia, " 'Abbas de Sancto Albano, omnibus Christi fidelibus, salu- " 'tem in Domino. Justis petentium desideriis dignum est " 'facilem nos præbere consensum, et vota quæ a rationis " 'tramite non discordant, effectu consequente complere. " 'Eapropter universitati vestræ duximus innotescere, quod " 'cum tam nos, quam prædecessores nostri, Abbates de " 'Sancto Albano, retroactis temporibus consuevimus tam de " 'baronia nostra quam de ecclesiis nostris, in quibus jura " 'pontificalia habemus, aliis quoque ecclesiis, in quibus jura " 'pontificalia non habemus, necnon et firmis ac redditibus " 'nostris, ad dictum Monasterium pertinentibus, tam Con- " 'ventui nostro dicti Monasterii, quam hospitibus superve-

" 'nientibus, victualia, quoad panem et cervisiam, communiter John II.,
" 'invenire, nos, ex duplici causa caritatis commoti, volen- 23rd
" 'tes dicti Conventus conditionem honorificentius meliorare, Abbot,
" 'quoad dicta victualia, ut in omni pace et tranquillitate A.D.
" 'possent de cætero permanere in perpetuum, necnon et 1235-60.
" 'successores nostros, Abbates, a sustentatione dictorum
" 'victualium dicto Conventui adinvenienda similiter exone-
" 'rare, Deum habentes præ oculis, de communi fratrum
" 'nostrorum voluntate, consilio, et conniventia, subscriptas
" 'portiones duximus assignandas, videlicet, ecclesias de
" 'Hertburne et de Eglingham, in Diœcesi Dunelmensi, et
" 'ecclesias de Northona [et] de Waldene, cum quadraginta
" 'solidis quos vicarius de Waldene, qui pro tempore fuerit,
" 'reddet annuatim; et decimas, cum feno, quas percipere
" 'consuevimus in Parochia de Watford, cum decem marcis
" 'de vicario de Watford, qui pro tempore fuerit; et eccle-
" 'siam de Hoctona, cum sex marcis annuis de vicario de
" 'Potesgrave; et cum duabus marcis et dimidia de ecclesia
" 'de [1] Herteburne in Diœcesi Lincolniensi; et cum sex
" 'marcis [2] annuis de vicario de Appeltona in Diœcesi Ebora-
" 'censi; et omnes oblationes provenientes de duobus Festis
" 'Sancti Albani; insuper, et manerium de Kyngesbiri, cum
" 'omnibus pertinentiis suis, et cum quinque hominibus in
" 'villa de Westwike, cum composto curiæ Sancti [3] Albani,
" 'ad prædictum manerium meliorandum, cum sibi viderint
" 'expedire. Et sciendum, quod bladum et braseum Con-
" 'ventus prædicti debent moli ad molendina nostra, tam
" 'infra curiam Sancti Albani quam extra, libere sicut bladum
" 'nostrum proprium, sine omni custu apponendo ex parte
" 'Conventus, in molis, molendinis, sive reparatione stag-
" 'norum, vel quibuscunque aliis modis. Et inveniemus
" 'eidem Conventui domos competentes, et necessarios, ad
" 'braciandum, et furniandum, et brasium faciendum, et bla-
" 'dum reponendum; et stabulum ad equos suos, et omnia
" 'utensilia quæ ad omnia prædicta sunt necessaria. Ad
" 'maneria vero nostra, ubi prædictæ decimæ sitæ sunt,
" 'inveniemus domos competentes ad bladum et fenum re-
" 'ponendum, et homines suos et equos hospitandum, et uten-
" 'silia necessaria ad cibum suum faciendum; et lignum
" 'sufficienter ad ardendum, tam infra curiam Sancti Albani

[1] *Hertburne* (now, Hartburn) in the Diocese of *Durham*, has been already mentioned: this is perhaps a mistake for the name of some other parish.

[2] *annis* in MS. Claudius E. iv.

[3] Repeated in MS. Claudius E. iv.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

" 'quam extra; et meremium, quotiens opus fuerit, ad " 'prædictas domos reparandas. Nos vero, et successores " 'nostri, omnes prædictas portiones, cum omnibus pertinentiis " 'suis, aisimentis, et libertatibus supradictis, prædicto Con- " 'ventui contra omnes homines sumptibus nostris waranti- " 'zabimus, adquietabimus, et defendemus; et omnia onera, " 'ordinaria et extraordinaria, in prædictis ecclesiis et pen- " 'sionibus, cum contigerint, sustinebimus in perpetuum. " 'Et ad majorem hujus ordinationis securitatem, sententiam " 'excommunicationis in omnes illos promulgavimus, qui præ- " 'dictam ordinationem per Papam vel per Regem, seu per " 'propriam voluntatem, infirmabunt, seu infirmari procura- " 'bunt; nisi fortassis, propter majus bonum Conventus, et " 'ecclesiæ suæ utilitatem, de communi consensu tam Domini " 'Abbatis quam totius Conventus processerit, et voluntate. " 'Obligamus insuper nos, et successores nostros, spontanea " 'voluntate nostra, et unanimi consensu Conventus nostri " 'prædicti, tam Domino Regi, qui patronus noster existit, " 'et hæredibus suis, qui pro tempore [1] fuerint, quam Do- " 'mino Papæ, et ejus successoribus, quod si nos, vel suc- " 'cessores nostri, contra prædictam ordinationem, in toto " 'vel in parte, sine communi assensu ejusdem Conventus, " 'sicut prædictum est, aliquo tempore, ausu temerario, " '(quod absit,) venire [2] præsumpserimus, ipse Dominus Rex, et " 'ejus hæredes, nos et successores nostros, per baroniam " 'nostram, et ipse Dominus Papa, et successores sui, per " 'censuram ecclesiasticam, omnibus modis quibus viderint " 'expedire, ad totius prædictæ ordinationis observantiam licite " 'possint compellere, et efficaciter coercere. Et ut omnia " 'prædicta robur in perpetuum obtineant, sigillum nostrum, " 'una cum sigillo Conventus nostri, huic scripto fecimus " 'apponi. Datum apud Sanctum Albanum, in pleno Capitulo " 'nostro, die Mercurii proxima post festum Sancti Matthiæ " 'Apostoli, anno Domini millesimo ducentesimo quinquage- " 'simo septimo.'—Et quia accepimus per inquisitionem, quam " fieri fecimus, quod prædicta provisio et ordinatio cedet ad " nostram, et hæredum nostrorum, exonerationem et utilitatem, " temporibus vacationum dictæ Abbathiæ, nos provisionem et " ordinationem illam ratam habentes, et gratam, eam pro nobis, " et hæredibus nostris, concedimus et confirmamus, sicut præ- " dictum scriptum, inter eos confectum, testatur. Et ad hujus " rei evidentiam majorem, volumus et concedimus, pro nobis " et hæredibus nostris, quod Prior et Conventus ejusdem

[1] *fuerit* in MS. Claudius E. iv. | [2] *præsumpserit* in MS. Claudius E. iv.

" loci, cedentibus vel decedentibus prædicto Abbate et suc- " cessoribus suis, Abbatibus dictæ Ecclesiæ de Sancto Albano, " bene et in pace habeant et teneant omnes portiones præ- " dictas, ad usus prædictos, tam temporibus vacationis dictæ " Abbathiæ, quam aliis temporibus, in perpetuum; et de " eis, pro voluntate sua, disponant, sine impedimento nostri, " et hæredum nostrorum, et omnium ballivorum nostrorum, " et custodum nostrorum. Nec permittemus dictam ordina- " tionem per aliquos custodes nostros dictæ Abbathiæ, vel " alios ballivos nostros, aliquatenus minutari. Hiis testibus, " Galfrido de Liziniaco et Willelmo de Valentia, fratribus " nostris, Symone de Monte Forti, Comite Legriæ, Ricardo " de Clare, Comite Glovernia et Hertfordiæ, Rogero le Bigot, " Comite Northfolchiæ et Marescallo Angliæ, Petro de Sabau- " dia, Hugone le Bygod, J[ohanne] Mansel, Thesaurario Ebo- " raci, P[hilippo] Luvel, H[enrico] de Bath, R[oberto] " Waleran, Willelmo Gray, W[altero] de Merton, Imberto " Pugeis, et aliis. Datum per manum nostram, apud West- " monasterium, octavo die Martii, anno regni nostri quad- " ragesimo secundo."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Continuatio materiæ prænotatæ.

Hæc autem, auctore Abbate prænotato, effectum sortita sunt adoptatum, per diligentiam et peritiam Dominorum W[illelmi] de Hortona, Camerarii, et Johannis de Bulum, dicti Abbatis bajuli; zelum Dei habentes præ oculis, et fratrum caritatem. Et constitutus est Dominus Willelmus de Huntendune, Magister Hospitum, ex parte Conventus, rerum supradictarum custos et procurator initialis.

This grant made through the diligence of William de Hortone and John de Bulum. William de Huntendune acts for the Convent.

De via malitiosa et subdola ad extorquendum pecuniam, per falsum consilium Henrici Regis Angliæ fallaciter adinventa, sed per memoratum Abbatem sagaciter evacuata.

Hujus quoque Abbatis tempore, [1] cum constanter et præcise respondissent, quasi uno ore, magnates regni in Parliamento Regi, cum urgenter auxilium eis pos-

The nobles refuse pecuniary assistance to Henry III.

[1] This narrative, down to "*Caursinis*" (p. 379) is also found in the *Hist. Major, s.a.* 1258.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

tulasset pecuniare, quod nec voluerunt, nec potuerunt, amplius sustinere tales extortiones, Rex iratus ad alia se convertit astutiæ argumenta, ut ab Ecclesia pecuniam abraderet infinitam.

The King prevails on the Abbot of Westminster to be his surety to the amount of 2,500 marks. A.D. 1258.

Allocutus est igitur primo Abbatem Westmonasterii; et ab ipso, [1] infatuato pollicitis fallacibus, ut sigillum suum, et sui Conventus, apponeret tali chartæ, ut, videlicet, fidejuberet pro ipso Rege in tanta pecunia, quæ ad duo millia marcarum et quingentas ascenderet marcas; ut sic daretur perniciosum exemplum ab aliis cœnobiis tantundem extorquendi.

De fallaciis Symonis Passelewe, clerici Regis prænotati, ad exequendum prædictum consilium Monasterio Sancti Albani directi.

Simon Passelew is sent, on a similar message, to other Monasteries.

Festinavit igitur Dominus Rex cum talibus litteris ad alia cœnobia dictum Simonem Passelew transmittere, ut idem onus subirent eorum Abbates. In quo facto Rex suam non mediocriter denigravit famam: patuit enim in ipso facto, quam sitienter desideravit Ecclesiam irrestaurabiliter prægravare.

Passelew makes a request of the Abbot and Convent of Waltham, that they will similarly become surety.

Ipse igitur Symon Passelew, Domini Regis clericus et consiliarius, subdolus et mendax, cupiens regalia præcepta, licet indecentia, explere, sed non expedire, venit Waltham festinanter; et ostendens Regis litteras deprecatorias, ut simile onus sibi susciperent Abbas et Conventus de Waltham, quod Abbas Westmonasterii sibi susceperat benigne bajulandum, videlicet, ut fidejuberet per litteras suas, et Conventus, in duobus millibus et quingentis marcis, pro Rege persolvendis; ostenditque Abbatis Westmonasterii litteras super hoc, et Conventus, patentes et consignatas.

Alarm manifested by the Abbot.

Quod cum intuitus [2] [esset] Abbas de Waltham, expavit vehementer; sciscitabaturque ab eo, si tales

---

[1] "*impetravit*," or a similar word, is apparently wanting here.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from Matthew Paris.

haberet ad alia cœnobia dirigendas. Cui Symon,—"Habeo utique, ad Sanctum Albanum, et Radynges, "et alibi." Inito igitur consilio cum suo Conventu in Capitulo, respondit Symoni quod nullo modo, quicquid super hoc fecissent Abbas et Conventus Westmonasterii, qui de necessitate Domino Regi favebant, et quos oportuit ipsi, utpote ecclesiæ suæ restauratori, etiam in difficilibus, obedire, [1] [vellet] pro Rege de tantæ pecuniæ quantitate fidejubere, vel se quomodolibet obligare; nec licet, sicut scriptum est in Decretalibus, videlicet, in Tractatu de Obligationibus, alicui prælato suam ecclesiam tanto supponere discrimini, et periculo. Cui Symon;—"Dominus Rex "vobis faciet securitatem qualem vultis, litteratorie, "de vestra vobis solvenda indubitanter pecunia." Cui Abbas;—"Nolumus cum Domino Rege habere occa-"sionem placitandi, vel decertandi. Non valemus a "pari contendere, nec ipsum, si malorum consilio ener-"varetur, distringere vel justificare." Cui Symon;—"Misereamini, misereamini, pro Deo, domino nostro, et "patrono speciali. Interdicetur enim in proximo, "scilicet, infra triduum vel quatriduum, Capella ejus; "et postea sequentur duriora, nisi precibus ejus ob-"secundetis. Et, ut bene nostis, ipse, regum Chris-"tianissimus et pissimus, non sustineret abesse so-"lemniis, pro infinita auri obryzi quantitate."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

He declines to become surety for the King.

Passelew promises good security.

The Abbot still declines.

Passelew appeals to the Abbot's sympathy; but in vain.

Continuatio materiæ prænotatæ.

Cum autem nec sic, nec aliis ambagibus et mendacibus minis minas accumulans, [1] [profecisset,] iratus recessit [2] versus Sanctum Albanum, una cum socio suo, Regis clerico quodam, ut et Abbatem et Conventum suis fraudulentis commentis voluntati Regis, per fas et nefas, quomodolibet inclinaret. Abbas autem de Waltham clam et festinanter significavit Abbati de

Passelew proceeds to St. Alban's.

The Abbot of Waltham privately sends word of his visit there.

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from Matthew Paris.

[2] *et iter* is inserted here in MS. Claudius E. iv.; by inadvertence.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Passelew pretends that he has come direct from London.

Sancto Albano, qualiter per omnia actum est de subdolis et perversis persuasionibus Symonis Passelew; qualiter [1] [voluit] ut, ad Regis urgentem petitionem, ecclesiam de Waltham ad solutionem duorum millium et quingentarum marcarum pro Rege obligarent, et pro ipso, per scriptum Abbatis et Conventus, fidejuberent; et ecce! dictus Symon,—immo verius, [2] Synon,—ante horam Capituli, venit ad Sanctum Albanum; qui finxit se venisse ea die de Londoniis, et fere tota nocte equitasse: unde inclinans caput suum, sedili quo sedit, dormitavit; cum tamen de Waltham venisset immediate. Et festinanter accedens ab Abbatem, ingemiscens ait,—"Domine, maxima necessitas cogit in hac "nocte dietam quæ est inter Londonias et Sanctum "Albanum me sociumque peragrare;" et ostendens litteras regias, quæ aliam summam quam ipse Symon ore expressit, continebant, et similiter, litteras Abbatis et Conventus Westmonasterii, quod, videlicet, petitioni Regis prompto favore consenserant, in propatulo monstravit; ut sic et Abbatem et Conventum Sancti Albani regiæ flecteret voluntati exemplariter. Promisit etiam ex parte Regis, quod chartam, qualem vellemus, in promptu haberent de solutione pecuniæ, quam petiit ad horam sub obligatione litteratoria præstari,—quæ ad duo millia et quingentas marcas ascendit;—et si contradiceret Abbas, regiam in perpetuum incurreret indignationem. Quia imminebat suspensio Capellæ, quod nullo modo sustineret.

He presses the Abbot and Convent to become surety for the King, in the sum of 2,500 marks.

They refuse to comply with the King's request; and shew a Papal prohibition in support of their refusal.

Obstupuit igitur Abbas, et Conventus, immo, quilibet auditor, de tanta Regis tyrannide et astutia; maxime cum scriptum super hoc Abbatis et Conventus instantissime simili scripto ab Abbate et Conventu Westmonasterii Rex obtinuerat. Inito igitur in Capitulo consilio, responsum est præcise, quod nullo modo pote-

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from Matthew Paris.

[2] In allusion to the deceitful character of the spy, Sinon, in the 2nd Book of the *Æneid.*, l. 77 *et seq.*

rant Regis petitionem adimplere, quia contra prohibitionem Papæ, et jus, et honestatem, hoc fieret manifeste: et ostensa sunt ei instrumenta, et quoddam speciale Privilegium, Abbati quondam, Garino, de Sancto Albano, et successoribus ejus, directa; in quo continetur quod nullo modo ecclesiam suam, sub pœna suspensionis et Interdicti, ac excommunicationis, obligarent. Maluerunt igitur Abbas et Conventus Sancti Albani indignationem regis terreni, injusta postulantis, incurrere, quam Regis Cœlestis offensam, transgrediendo Papalem prohibitionem, subire, et vinculis anathematis innodari. Quod cum audisset Symon, alacriter respondit, favorabilem et serenum vultum omnibus ostendendo; — "Amici "carissimi, ne super hoc aliquatenus sollicitemini. Habet enim Dominus Rex noster quemdam Fratrem sanctissimum, nomine 'Mansuetum,' de Ordine Minorum, "a Papa, ad cautelam, destinatum; qui omnes juramentorum transgressores in hac Regis urgentissima "necessitate, qui eidem suffragabuntur, plenam habet "potestatem absolvendi, et promptissimam voluntatem. "Si autem in hoc casu Domino Regi non obsecundaveritis, illico Londoniam ad [1] ipsum revertens, eidem "nunciabo quod et ipsius Regis reverentiam et patrocinium, et dicti fratris beneficium, contemnitis, et "potestatem."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Passelew asserts that he has the means of absolving them from breach of this prohibition.

Responsum quare est Symoni;—"Non sanum videtur "velle excommunicari et absolvi, sicut non [2] deberemus "consentire alicui incentori, dicenti,—'Frange crus, "'vel aliud membrum tuum, intrepidus; inveniam tibi "'optimum chirurgum, qui confractum consolidabit.' "Præterea, sic hoc faceremus, multipliciter peccaremus. "Primo, scienter mentiremur. Item, signa nostra, quæ "sunt pignora testimonialia fidei nostræ, si apponerentur, clamarent contra nos, quia injuste egimus: hoc "nullo modo faceremus." Ad hoc Symon,—"Quid sibi

The suggested mode of absolution is declined.

Passelew expostu-

[1] *Episcopum revertens* in Matthew Paris.

[2] *deberem* in MS.; corrected from Matthew Paris.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

lates, in stronger terms.

He is again refused.

" vult istud? Recedamne vacuus? Credet dominus " meus quod aliqua convicia suscitaverim inter ipsum et " vos; et sic in meum caput, cum insons fuerim, omnis " culpa redundabit. Ut quid patitur Dominus Rex talem " repulsam? Nihil habetis, nisi quod dominus meus, " Rex, vel ejus progenitores, Reges, vobis contulerunt; " unde tenemini, ex jure, ipsi in tam districto casu, cum " omnia sint principis, suffragari." Ad hæc responderunt Abbas et Conventus;—" Omnia vere sunt principis " tuitione, non destructione. Hoc est quod juravit " Rex in sua coronatione, et postea multotiens: et ideo " hiis tuis cavillatoriis suggestionibus nullatenus con" sentimus."

He then requests them to write a letter of consent, retaining it in their own custody.

Hoc cum audisset Symon, ad aliud genus deceptionis se convertit, dicens;—" Si non aliud pro Rege facere " volueritis, saltem hoc faciatis. Conficite litteras super " postulatione regia favorabiles, secundum postulationem " suam, et desiderium; et confectas consignetis, et sigil" latas in thesauro vestro penes vos reservetis, ut si, " emollitis quandoque cordibus vestris, et humiliatis, " cum se tempus offeret opportunum, illas promptas Rex, " vel ejus nuncius, valeat invenire, et habere. Et hoc " facite, ne penitus contemptus et protervitas vestra " videatur." Sed ad hoc Abbas et Conventus respon" derunt;—" Non, Symon, non; quia sic diceres, et " dicere posses, quod consensimus, et litteras de con" sensu confecimus; sicut est modo de litteris Abbatis, " quas ostendis, Westmonasterii: et sic fieremus aliis, " quos aggredi et flectere cupis, in exemplum perni" ciosum; quod nullatenus faceremus." Et sic confusus, recessit tentator, suo infecto desiderio.

They refuse, as not wishing to set a bad example.

Passelew departs, confounded.

Continuatio materiæ proxime prænotatæ.

Hæc idcirco plene scripserim, ut sciat hujus lector paginæ, quam graves sunt hostes domestici, et quantum regno et ecclesiæ iste Symon, degener Anglicus, cupiebat novercari.

Abbas igitur, et Conventus memoratus, Domino Regi moderate et amicabiliter scribentes, et sese juste excusantes, imminentia pericula evaserunt. Simon autem, qui se cum juramento affirmavit Regem Londoniis illico aditurum, non erubescens mendacii iterum redargui, versis loris, Rading raptim adiit, ut Abbatem et Conventum de Radynge consuetis fallaciis muscipularet. Sed ipsi, edocti et præmuniti, viriliter ei in faciem restiterunt; et sic iniquitas, quæ mentita est sibi, effectu caruit præoptato.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Passelew next visits the Abbey of Reading, but with a like result.

Summam autem totius pecuniæ ideo præscribens perstrinxi totaliter, quia hoc continebatur in Regis petitione scripta, ut quælibet istarum quatuor domorum, scilicet, Westmonasterii, Sancti Albani, Radynge, et Waltham, fidejuberet pro altera in solidum; ita quod quælibet domus, ut pro se et qualibet trium, responderet in quingentis marcis, id est, duobus millibus, et quingentis pro usuris. Voluitque Dominus Rex habere hanc pecuniam sub omni festinatione; ita, scilicet, ut oporteret ipsam mutuare a mercatoribus Caursinis.

Statement of the terms of the King's request.

His intention to borrow of the merchants of Cahors.

De subdola machinatione Herefordensis Episcopi, Domino [1] Papa et Rege Angliæ consentientibus, in [2] apporiatione Anglicanæ Ecclesiæ, et præcipue Monasterii Sancti Albani, fallaciter adunatis.

[3] Diebus autem sub eisdem, Episcopus Herefordensis, Petrus de Egeblanke, (cujus memoria sulphureum fœtorem exhalat, ac teterrimum,) ad Regem venit, quem noverat totis viribus thesauros desiderare, et eis indigere; illiusque auribus instillavit hoc virosum consilium, dicens;—"Consenti, Domine mi, proposito meo; et in-"opiam tuam non tantum relevabo, sed te faciam, usque

Peter de Egeblanke, Bishop of Hereford, makes a nefarious proposition to King Henry, for raising money to discharge his debts. A.D. 1255.

[1] *ppe* in MS. Claudius E. iv.

[2] *appariatione* in MS. Claudius E. iv.

[3] This narrative, as to the proceedings of the Bishop of Hereford, down to "*angariis fatigare,*" page 382, is also found in the *Historia Major, s.a.* 1255.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

The Bishop, with Robert Waleran, departs for Rome.

"ad summam abundantiam, thesauris redundare. Si "enim, quasi ad aliquod leve negotium, mihi feceritis "tria vel quatuor sigilla de aliquibus authenticis Angliæ "prælatis habere, ego nova interpretatione inducam "Dominum Papam, ut firmiter spero, ad hoc; ut ob-"ligent se singuli Angliæ prælati, quasi [1] cogi volentes, "ad maximam pecuniæ solutionem, ut indigentiæ tuæ "ad plenum satisfiat." Et cum inclinasset cor Regis ad consensum, gavisi sunt quamplurimum; et confestim transalpinavit Episcopus, ut præmissa effectui manciparet, adjuncto sibi quodam socio, Roberto, videlicet, Waleranno, ut efficacius Dominum Papam fascinaret.

He finds the Pope burdened with debt, which King Henry is bound to pay.

Et cum Romam pervenisset, invenit Papam mœstum et confusum, pro adversis quæ Ecclesiæ nuper contigerunt. Erat insuper tot debitis innodatus, quod audientium mentibus merito stuporem poterant generare; quæ omnia Rex Angliæ, sub pœna exhæredationis, solvere tenebatur. Instabant insuper mercatores Transalpini, usurarii, exigentes urgentissime et assidue, ut persolvantur eis debita sua, quæ cotidie, propter usuras, pœnas, et interesse, non minima suscipiebant incrementa. Et cum sic angeretur Papa, respondit Episcopus;—

He expatiates on the liberality of the King to the Church; and on the readiness of his subjects to pay his debts.

"Sancte pater, ne sollicitetur paternitas tua de quan-"titate et numero debitorum, licet inæstimabili. Quia "ante recessum nostrum ab Anglia, Dominus Rex, ego, "et hic miles peritissimus, providimus tutam viam "et certam formam, qualiter omnia sine difficultate "solverentur, dummodo, de favore et licentia tua, "liceat mihi quæ cor meum parturivit, prosequi cum "effectu. Dominus enim Rex, tibi et Ecclesiæ Romanæ "devotissimus, adeo Ecclesiæ et viris ecclesiasticis pro-"nus est, et munificus, tot exhibens officia, tot conferens "beneficia, in holosericis, ædificiis, cereis, donativis pre-"tiosis, et variis, quod et Dei et omnium hominum "sibi gratiam comparavit. Similiter et nobilibus suis

[1] *coacti nolentes* in Matthew Paris.

"tot confert munera in terris, [1] [gardis,] et redditibus "ut merito debeat carissimus omnibus reputari. Nuper "per Franciam transiens, tot [1] [ecclesiis] cyphos argenteos, pallas, monilia, et magnatibus Francorum, et "prælatis, tot contulit donativa, in vasis, annulis, zonis, "et firmaculis, tam opere quam materia pretiosis, ut "Francis suscitarent laudem et admirationem. Per "quod, nomen Anglorum famosum sidera penetravit. "Hinc est quod desiderant Angli sitienter, et multum "complaceret eis, ex præcepto tuo seipsos exinanire "et gravare; et ad hoc obligari, ut cogerentur, pia "voluntate, ipsum tam dilectum Regem a debitis omnibus liberare." Et ostendens litteras, quas, vulpina calliditate, de quibusdam prælatis extorserat, et sigillis eorum consignaverat, se reddidit de prædictis commentis credibilem, et Papam fallaciis proniorem.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

He produces letters, which he has extorted from certain English Prelates.

Cui Papa;—"Frater et amice carissime, fac super "hoc quod industria vestra (quam plurimum commen-"damus) viderit expedire."

The Pope gives him his sanction.

Continuatio materiæ prænotatæ.

Episcopus igitur Herefordensis, adjunctis sibi quibusdam Cardinalibus, quorum arbitrio Bulla exponebatur, quorumque consilio Papa prædecessoris sui præsumptuosum factum exequebatur, Prælatos Angliæ, hujus fraudis penitus ignaros, ad libitum obligavit; ita graviter, ut si omnia retroacta gravamina recenserentur, hujus exactionis respectu levia possent reputari; annectens in litteris quædam mendacia manifesta; quod, scilicet, Prælati singuli tenebantur ad solvendum, et tali ac tali mercatori Senensi, aut Florentino, tantam pecuniam, quam mutuo, ad expedienda quædam utiliter negotia ecclesiarum suarum, receperunt; cum tamen nullum eorum unquam vidissent vel cognovissent, vel de aliqua pecunia mentio facta fuisset: sin autem infra

The Bishop obtains Papal letters, binding the Prelates of England to make heavy payments to usurers; in return for moneys pretended to have been expended in behalf of their churches.

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from Matthew Paris.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

brevissimum terminum injuncta persolverent, plenam, habebant potestatem ipsi usurarii, (quos Franci "bu- "geros" vulgariter appellant,) insontes Dei famulos Ecclesiæ prælatos, [1] omnibus modis punire sententiis, jacturis gravibus condemnare, et angariis fatigare.

Continuatio processus et materiæ prænotatæ.

Ut autem luceat posteris quanta damna, non tantum nobis, sed multis aliis, intulerat per sua commenta dictus Episcopus, quædam [2] excerpta de Bulla Papali ponemus, per quæ facultatem obtinuit nos gravandi, quamvis ejus suggestio falsa fuerit, et impetratio fraudulenta. Sic enim continebatur in Bulla,—

Papal Bull, binding the Abbey of St. Alban's, on certain pretences, to pay 500 marks, on behalf of the Bishop of Hereford. A.D. 1255.

" [3] Alexander, Episcopus, *et cætera*, Episcopo Herefordensi, " *et cætera*. Cum te sciamus pro utilitatibus Abbatis et Con- " ventus Sancti Albani, Lincolniensis Diœcesis, pro quibus ad " Sedem Apostolicam accessisti, magna oportere subire grava- " mina expensarum, ne pro defectu ipsarum eadem inexpedita " remanere contingat, fraternitati tuæ contrahendi mutuum " propter hæc, usque ad summam quingentarum marcarum " sterlingorum, nomine dictorum Abbatis et Conventus, et " Monasterii, et ipsos Abbatem et Conventum, ac successores " eorum, et ejusdem Monasterii bona, creditoribus obligandi, ac " renunciandi constitutioni de duabus dietis editæ in Concilio " Generali, et beneficio restitutionis in integrum, et omnibus " litteris, indulgentiis Apostolicis, impetratis et impetrandis; " necnon et conventioni judicum, si ipsorum creditorum no- " mine Apostolicas litteras super hæc, cujuscunque tenoris, in " posterum impetrare contigerit, plenam auctoritate præsentium " concedimus facultatem. Ita tamen, quod ipsi, et successores " eorum, creditoribus hujusmodi pecuniam solvere, necnon ad " damna et expensas, ac interesse, si, in termino statuendo a te, " pecuniam eandem non solverint, super quibus juramento ip- " sorum, vel eorum alicujus, sine aliqua probatione, qui dictam

---

[1] *omnimodis punire sententiis*, in Matthew Paris.

[2] *excepta* in MS. Claudius E. iv.

[3] Given also in the *Historia Major*, *s.a.* 1255, in a general form, and not as especially bearing reference to St. Alban's.

" pecuniam [1] mutuaverint, credi volumus, teneantur. Et dictis " creditoribus, prætextu alicujus constitutionis, canonicæ vel " civilis, aut cujuscunque privilegii vel indulgentiæ, de quibus " nostris litteris plenam et expressam oportet fieri mentionem, " [2] et per quæ ipsi, et successores eorum, amplius in aliquo " valeant se tueri, dictam pecuniam in utilitatem ipsorum " Abbatis et Conventus, et Monasterii, versam esse, probandi " necessitas non incumbat. Datum, *et cætera*."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235-60.

Hoc idcirco plenius scripserim, ut futuri cognoscant qualiter ille, non dicendus "Episcopus," sed impostor, nos muscipulavit, et quam favorabilem habuerit Summum Pontificem ad ædificandum in gyro nostro, ne evaderemus, et replendum nos, proh O dolor! felle et labore. Et non solum nos gravavit, cum Papæ conniventia, dictus Episcopus; sed et Ecclesiam Roffensem, et Monasteria Radingiæ et de Waltham, et alia nonnulla regni, callidissime obligavit in consimilibus summis, dictis locis minime profecturis.

Other Churches of England similarly imposed upon by the Bishop of Hereford, with the Pope's connivance.

Sed quia Rex obligabatur Papæ in ducentis et quinquaginta millibus librarum sterlingorum, non nominandus Episcopus Herefordensis ad hanc summam persolvendam mercatoribus nos et cæteros regni Prælatos, nescios, ut præmittitur, obligavit.

This done, in discharge of the King's debt of 250,000*l.* to the Pope.

Episcopus vero Herefordensis, jam de pontifice effectus prædo, de licentia Papæ et Regis, decimam sibi colligit et appropriat in partibus Hiberniæ; non considerans utilitatem rei publicæ, sed quæ sua possent esse quovis pacto; non minimam quantitatem pecuniæ coacervans, quam reputavit sui laboris pretium, et præmium proditionis. Fecitque ipsam sibi tam districte colligi, ut pudor prohibeat modum dicere extorquendi. Et quia fraus metu carere non potuit, meticulosus armatus, et armatis vallatus, incessit.

The Bishop extorts the tenths in Ireland, and appropriates the money. (A.D. 1256.)

He goes armed, and strictly guarded.

Eo tempore usuræ pecuniæ alienæ Regem obligantes, cum pœnis, ad plus quam centum libras cotidie ascen-

The interest and penalties on the King's debts more than 100*l.* per day.

---

[1] *mutaverint* in MS. Claudius E. iv. | [2] *et ne ipsi*, in Matthew Paris.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

derunt; ita ut immineret non solum ecclesiæ nostræ, sed toti clero Angliæ, et communi populo, desolatio, cum ruina.

Continuatio processus et materiæ prænotatæ.

Disappearance of the Bishop of Hereford. (A.D. 1257).

Anno sub eodem, ille seductor, Episcopus Herefordensis, qui contra Sanctum Albanum et alios sanctos regni deliquerat, a Domino est multipliciter flagellatus. Nam præter lepram quam [1] diximus eum incurrisse, propter multorum odium quod sibi cumulaverat, factus est quasi latitans et fugitivus; ita ut nesciretur quo ille furcifer devenisset. Dicebatur tamen quod apud Montem Pessulanum se curandum transtulerat, pro curatione infirmitatis suæ.

Said to have retired to Montpellier, afflicted with disease.

Disgrace of Rustand, the Bishop's accomplice.

Sed et Domini Papæ clericus, [2] "Rustandus" nomine, qui tam Papæ quam Episcopo supradicto juvamen præstiterat, per cautelas extorquendi pecunias, jam indignationem Papæ incurrit; accusatus nempe fuit, quasi dissipasset bona Papæ.

De Ecclesia Sancti Albani, contra tenorem privilegiorum ejusdem, per nuncios Papales Interdicto [3] supposita.

St. Alban's placed under Interdict, for non-payment of the money demanded on behalf of the Bishop of Hereford.

Eodem tempore, propter pecuniam non solutam mercatoribus, quibus injuste nostrum obligabatur Monasterium per Herefordensem Episcopum, Papales exactores nostram ecclesiam, circa Festum Symonis et Judæ, per dies quindecim supposuerunt Interdicto; non quia magnificis destituta sit privilegiis, sed quia hæc adjectio detestabilis,—"Non obstante," omnium sanctorum patrum enervat concessiones, et annullat auctoritatem.

---

[1] This statement has not previously appeared. Matthew Paris, *s.a.* 1257, says that he was afflicted with polypus in the nose.

[2] See further as to him in the *Historia Major*, *s.a.* 1255, 56.

[3] *et* is inserted here in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

Maluit igitur Conventus, ne contemptus tribulationem suscitaret, injustam sententiam reverenter observare, quam temere non tenere. Cessavit igitur a campanarum pulsatione, divinorumque celebratione; et interim in Capitulo Horas canonicas, cum Matutinis, complevit voce demissa. Sed annuente tandem Fratre Johanne de Dya, qui quasi vices egit Legati, Conventus divina modo consueto celebravit.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

It is relaxed by brother John de Dya.

De Fratribus Minoribus in villam Sancti Edmundi de Burgo, contra tenorem privilegiorum, et voluntatem Abbatis et Conventus ibidem, per violentiam laicorum, auctoritate Papali, primitus introductis.

Sub eodem tempore, Fratres Minores auctoritate Papali se ingesserunt in civitate Sancti Edmundi de Bury, et intruserunt, invitis Abbate et Conventu; introducti autem, et instituti, per violentiam laicorum, videlicet, Comitis Glovernniæ, qui fuit adversarius dictorum Abbatis et Conventus, et Gilberti de Prestona.

The Friars Minors intrude themselves into the town of Bury St. Edmund's.

Paucis autem diebus præcedentibus, venerat Abbas a Romana Curia, ubi, contra impetum dictorum Fratrum, Papale scriptum impetraverat. Sed Fratres statim postea impetraverunt in contrarium, per hanc adjectionem,—"Non obstante;" et per multos annos fatigaverunt monachos dicti loci, donec, arridente fortuna, expulsi sunt extra muros, ad spatium fere dimidii milliarii, ad quemdam locum desertum, qui "Babbe-"welle" nominatur.

The Abbot obtains a mandate from Rome, but is finally thwarted by them.

They are ultimately driven to Babbewelle, in the vicinity.

De Fratribus Prædicatoribus, in derogationem Canonicorum ibidem, apud Dunstapliam primitus introductis.

Temporibus hujus Abbatis cœperunt Fratres Prædicatores apud Dunstapliam habitare, exemplo docti Fra-

The Friars Preachers commence

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60. — residing at Dunstaple, (A.D. 1259,) in imitation of the Friars Minors.

trum Minorum, qui nuper apud Sanctum Edmundum de Buri mansionem construxerant, in non modicum ecclesiæ nocumentum. Qui profecto cunctis religiosis, de secta sua non existentibus, onerosi sunt, molesti penitus, et infesti. Ut autem favor eis, et licentia major, accresceret, hanc potestatem a Domino Papa Fratres Minores primitus acceperunt.—

De nimia præsumptione Fratrum Minorum, ratione executionis Litterarum Apostolicarum eisdem commissarum.

Letters Apostolic of Pope Innocent IV., to John English, on behalf of the Friars Minors.

"Innocentius, *et cætera*, Fratri Johanni Anglico, de Ordine " Minorum, *et cætera*. Cum venerabilibus fratribus nostris, " Cantuariensi et Eboracensi Archiepiscopis, et Suffraganeis " eorundem, necnon dilectis filiis, Abbatibus Exemptis, et " quibusdam aliis clericis in Cantuariensi et Eboracensi Pro" vinciis constitutis, de fratrum nostrorum consilio, nostris " dedimus in mandatis, ut hiis quæ tu, ex parte nostra, super " subjectione Apostolicæ Sedis propones eisdem, adhibeant " plenam fidem, et liberaliter ac libenter ea studeant adim" plere; discretioni tuæ, præsentium auctoritate, mandamus " quatenus, si qui forte ipsorum mandatum hujusmodi non " impleverint per effectum, quos prudentia tua viderit esse " cogendos, per te, vel Ordinis tui Fratres, quibus super hoc " commiseris vices tuas, ad id per censuram Apostolicam, " appellatione remota, compellas; quocunque privilegio, aut " indulgentia qualibet, non obstante *et cætera*."

Designs of the Pope (Alexander IV.) in reference to England, with the aid of the Friars Minors.

Excogitaverat nempe Papa extorquere collectam generalem decimarum, quasi in subsidium Terræ Sanctæ, et adjutorium Comitis Ricardi, nuper in Imperatorem electi, et redemptionem accipere ab hiis qui votum peregrinationis fecerunt versus Terram Sanctam, et illud implere corporaliter noluerunt. Fratres autem, hiis et aliis acceptis mandatis in nocumentum omnium ecclesiasticorum, superbire cœperunt; et ab omnibus, propter potestatis abundantiam, timebantur.

De quodam subsidio per Priorissam de Markeȝate Fratribus præfatis, in subsidium ædificationis operis eorum, ad tempus concesso, per eosdem Fratres perpetuo fallaciter vendicato.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Et quia de Fratribus mentio se ingessit, eorum præsumptionem, et superbiam [1] protervam, quæ in eorum initio contigit apud Dunstapliam, enarrabo; ut discant cæteri magis caute excutere de sinu serpentem, murem de petra, spinam ab oculo, et a latere letale telum.—

The conduct of the Friars Preachers at Dunstaple, enlarged upon as a warning.

Hii nempe Fratres, dicti Prædicatores, cum incepissent novam suam fabricam apud Dunstapliam, a Priorissa de Marcȝate, dicta "Agnete Gobiun," eleemosynæ loco perceperunt quemdam panum numerum per hebdomadam, ex mera dictæ dominæ caritate. Qua defuncta, cum alia successit Priorissa, et voluisset subtraxisse illam spontaneam curialitatem, Fratres, spiritu inflati superbiæ, Romam illico petierunt, et a Summo Pontifice, vulpina suggestione, impetraverunt eleemosynam præfatam, tamen horaneam, in perpetuum sibi concedi, nomine liberationis perpetuæ; ad non modicum damnum sanctimonialium, et jacturam.

The charity originally bestowed on them by the Prioress of Markyate, they obtain as a right, with the Papal sanction.

De corpore Malcolmi, Regis Scotorum, per Robertum de Munbray, Comitem Northumbriæ, dudum interfecti, et apud Tynemue sepulti, tempore memorati Abbatis inibi reperto.

Hujus Abbatis tempore, inventa sunt ossa Regis Scotorum Malcolmi, et Edwardi, filii sui, apud Cellam de Thinemue, cum fundamenta cujusdam structuræ pararentur ibidem. De quo fama refert, quod Robertus de Mounbray, fundator ecclesiæ de Thinemue, ipsum, hostiliter in Angliam venientem, occiderit, cum toto

The bones of Malcolm III. found at Tynemouth. (A.D. 1257.)

Slain by Robert de Mounbray,

[1] *protervium* in MS. Claudius E. iv.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

pene suo exercitu; et post victoriam, quia Rex fuerat, in ecclesia de Thinemue jusserit sepeliri.

De Archiepiscopo Cantuariensi ad hospitium in Monasterio Sancti [1] *[Albani] admisso, sed de jurisdictione Archiepiscopali exercenda per memoratum Abbatem sagaciter impedito.*

The Archbishop of Canterbury, the See of Lincoln being vacant, proposes to confer orders in the Conventual Church of St. Alban's.

He is refused, but after doing so at Dunstaple, is hospitably entertained at St. Alban's.

Tunc temporis, vacante Ecclesia Lincolniensi, Archiepiscopus Cantuariensis significavit Abbati Sancti Albani, quod in Ecclesia nostra Conventuali proposuit ordines celebrare, si placeret. Cui remandatum est, quod nullatenus hoc facturus reciperetur. Quia constat Cœnobium Sancti Albani ab antiquo tempore fuisse exemptum; nec hoc suam debuit latere discretionem; et quia ipse tunc Ecclesiæ Lincolniensi, vacanti, præfuit, dominationem quam omnino a jurisdictione Sancti Albani in perpetuum constabat excludi. Hæc audiens Archiepiscopus, benignissime conquievit, et apud Dunstapliam suos ordines celebravit. Veruntamen, quia caritative hospitium apud Sanctum Albanum postulavit, eundo et redeundo, benigne ac honorabiliter est susceptus, et in xeniis nobilibus [2] immense respectus; unde grates referens, et gratias, hospitium et hospites vultu sereno benedixit, et nostram ecclesiam, suaque omnia, quieta et indemnia dereliquit.

De [3] *visione cujusdam apud Sanctum Petrum, in villa Sancti Albani, reclusæ, famem et pestilentiam subsequentem pronosticante.*

Vision of a recluse, at St. Peter's church, at St. Alban's,

Hujus Johannis tempore, in villa Sancti Albani, apud ecclesiam Sancti Petri, quædam reclusa sanctissima, quæ non somnia, sed oracula cœlica videre futura solebat,

[1] Omitted in MS. Claudius E. iv.
[2] *immensa* in MS. Claudius E. iv.
[3] *vsione* in MS. Claudius E. iv.

inter cætera, vidit personam quamdam venerabilem, senilem barba, [1] severam, sibi astitisse in suo locutorio, et recessisse indignanter, ac turrim ascendisse ecclesiæ, ac, versa facie versus villam, torvo et comminaci [2] [ore] intonuisse, et dixisse,—"Væ! væ! væ! omnibus terram "inhabitantibus." Et cum hæc aliquotiens iterasset, recessit. Et mox ipso anno, deficiente fruge, defecerunt et pecudes, et suborta est tanta fames, ut in civitate Londoniarum quindecim millia fame perirent. Diversis vero diverticulis morituri volutabantur, extremum spiritum miserabiliter exhalantes. Quorum tanta fuit multitudo, ut fossores, affecti tædio, plura corpora defunctorum in una fossa projicerent glomeratim.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Vision indicative of the famine which was to cause the death of many thousands in that year (A.D. 1258.)

De placito super advocatione ecclesiæ de Conscliwe, et diversis libertatibus Monasterio Sancti Albani pertinentibus, coram diversis Justiciariis Regis, tempore præfati Abbatis diutius agitato.

Anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo sexto, anno, scilicet, regni Regis Henrici Tertii quadragesimo, movebat W[illelmus] Dominus de [3] Grestoc placitum contra Johannem Abbatem, de quo nunc agitur, super advocatione ecclesiæ de Konesclive, per breve Walteri Episcopi Dunelmensis, per breve [4] [de recto] coram Justiciariis, Alano de Wassant, W. de Middeltona, et aliis itinerantibus infra Tynam et Teysam. Et per eosdem Justiciarios nitebatur dictus Episcopus auferre dicto Abbati et Priori de Thinemuta libertates suas, quas habent per chartas Regum Angliæ sibi concessas. Ob quam injuriam propulsandam, impetratæ sunt litteræ, dicto Episcopo directæ, manifestantes libertates nostras.

Trial before the Justiciars Itinerant, as to the right of advowson of the Church of Consclive, claimed by the Bishop of Durham against the Priory of Tynemouth. A.D. 1256.

Impetratæ sunt et aliæ litteræ, eidem Episcopo

[1] *severum* in MS. Claudius E. iv.
[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.
[3] *Crestoc* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.
[4] Supplied from MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

directæ, quia ballivi sui distrinxerunt homines nostros de Karlbyri et de Mortone, extra Wapentachium, contra libertates nostras, ut in Libro [1] Additamentorum plenius continetur.

Compositio inter Episcopum Dunelmensem et Monasterium Sancti Albani, de obedientia et electione Prioris de Tynemutha, ratione ecclesiarum et rerum spiritualium infra Diœcesim ejusdem Episcopi existentium.

Composition made between the Bishop of Durham and the Monastery of St. Alban's, as to the election of the Prior of Tynemouth, and the obedience due from him to the Bishop. A.D. 1247.

"Universis Sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, ad quos præsens "scriptum pervenerit, Michael, Archidiaconus de Stowa, judex "a Domino Papa constitutus delegatus, et Nicolaus, Cancel-"larius Lincolniensis, subdelegatus [2] [Domini] [3] Archidiaconi "Northamptoniæ, Conjudicis Archidiaconi prædicti de Stowa, "salutem in Domino. Noverit universitas vestra, quod cum "contentio mota fuisset auctoritate Apostolica coram nobis, "Thesaurario Lincolniensi, tertio judice, totaliter excusato, "inter venerabilem patrem, Dei gratia, Nicolaum, Episcopum "Dunelmensem, nomine ecclesiæ suæ Dunelmensis, ex una "parte, et Johannem, eadem gratia, Abbatem de Sancto "Albano, et ejusdem loci Conventum, et Priorem et Conven-"tum de Thinemuta, nomine Monasterii de Thinemuta, ex "altera, super visitatione Ecclesiæ Parochialis de Thinemuta, "et obedientia quam exigebat idem Episcopus a Priore de "Thinemuta, ratione tam dictæ ecclesiæ de Thinemuta, et "aliarum ecclesiarum parochialium, quas in sua Diœcesi "obtinent monachi memorati, tandem, interveniente con-"sensu Capituli Dunelmensis, lis inter ecclesias hoc amica-"bili fine conquievit in perpetuum:—scilicet, quod præfatus "Dominus Dunelmensis, et successores sui, per se, vel per "officiales suos, visitationis officium exercebunt in illa parte "ecclesiæ de Thinemuta in qua parochianis divina celebrantur, "sine onere procurationis; ita quod de monachis, vel de alia "parte ecclesiæ, se nullo modo intromittant, sive etiam de ipsa "Cella; salvis etiam in omnibus aliis privilegiis et indulgentiis "dictorum monachorum. Cellæ vero de Thinemuta per Ab-"batem prædictum, vel, vacante Abbathia, per Priorem Sancti

[1] These Letters are to be found in MS. Nero D. i., folios 73 a, 77, 78, and 105 a.

[2] Omitted in MS. Claudius E. iv.; supplied from the text of Matthew Paris, *s.a.* 1247.

[3] *Archidiacono .... conjudice*, in MS. Claudius E. iv.; corrected from the text of Matthew Paris.

"Albani, de consensu sui Capituli, præficientur Priores, et "amovebuntur, secundum tenorem privilegiorum suorum; "qui, præfecti, adeant Episcopum, et præsententur eidem, "canonicam obedientiam promittentes, ratione Ecclesiarum "Parochialium, quatenus privilegia [1] Sancti Albani permittunt. "Ita tamen, quod prætextu illius obedientiæ Priores de Thine-"muta non vocentur ad Synodum, Capitula, vel aliquem "conventum ecclesiasticum, contra tenorem privilegiorum "suorum. Vicarii autem, in eadem ecclesia successive insti-"tuendi, a Priore et Conventu de Thinemuta, de assensu Ab-"batis eorundem, prænominato Episcopo, et successoribus suis, "præsentabuntur; qui, admissi, eidem Episcopo de spirituali-"bus, et monachis memoratis de temporalibus, respondeant. "In præmissorum autem testimonium, huic scripto, in modum "chirographi confecto, parti, scilicet, penes prænominatos Ab-"batem et Conventum Sancti Albani, Priorem et Conventum "de Thynemuta, remanenti, præfatus Episcopus et Capitulum "Dunelmense, et parti penes Ecclesiam Dunelmensem rema-"nenti, tam dicti Abbas et Conventus Sancti Albani, quam "Prior et Conventus de Thinemuta, sigilla sua, cum sigillis "nostris, mutuo apposuerunt. Actum anno Domini millesimo "ducentesimo quadragesimo septimo, mense Maii, in præsentia "prædictorum Episcopi et Abbatis; præsentibus etiam, Domino "Abbate de Novo Monasterio, de Notyngham, de Sancto Al-"bano, et de Schalopesbiri, Archidiaconis, Magistris Hugone "de Stanbrige, W. de Burgo, Odone de Kilkenny, et Domino "Johanne Francigena, et multis aliis."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

De confœderatione [2] quatuor Abbatum exemptorum, ad resistendum malitiis quorundam Episcoporum, libertates suorum Monasteriorum auferre, seu diminuere, molientium.

Circa præsens tempus, propter nimias depressiones ecclesiarum, quæ tunc erant, et in posterum timebantur invalescere, Abbates de Sancto Albano, de Sancto Edmundo, de [3] Sancto Augustino, de Westmonasterio, et de Evesham, cum consilio Coventuum eorundem, se ad invicem obligarunt, sub hac forma sequenti.—

Confederacy entered into by five of the Exempt Abbots, for the mutual protection of their Monasteries.

---

[1] *Monasterio Sancti Albani indulta*, in the text of Matthew Paris.
[2] "*quinque*," as seen below, is more strictly correct.
[3] At Canterbury.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Proposed terms of the confederacy so entered into. A.D. 1253.

Scriptum confœderationis prænotatæ.

"Universis Christi fidelibus præsens scriptum visuris, vel "audituris, de Sancto Albano, de Sancto Edmundo, de Sancto "Augustino, de Westmonasterio, et de Evesham, Dei gratia, "Abbates, et Conventus eorundem, salutem in Domino sempi- "ternam. Ille callidus supplantator, calumniator iniquus, qui "non miratur si flumen absorbeat, nisi fluat Jordanus in os "ejus, servis Dei, quo probabilius stare videntur, eo fortiores "ponit insidias; illis jaciens pedicas in capturam, et, paci "eorum invidens, ac quieti, adversarios illis undique suscitat, "et ubi per se non sufficit, per membra sibi subdita, ipsos, "ut solita in eis tepescat devotio, modis omnibus inquietat. "Unde nisi ipsius malitiæ aditus malignandi citius adimatur, "non sine scandalo et gravi periculo animarum, Monasteriorum "peribunt jura, et corruent libertates; et erit patrimonium "Crucifixi in direptionem hiis qui ipsum in suis membris "diebus singulis crucifigere non verentur. Ut igitur speciali "præ cæteris libertate donati per mutuam defensionem specia- "liter gaudeamus, et insidiis ascendentium ex adverso securius "obviemus, necesse est ut proinde defensionis clypeo muniti, "ac mutui fœderis astricti vinculo, in visceribus caritatis, "dum singuli per nos minus sufficimus, simul omnes effecti "una anima et cor unum, viriliter resistendo, cunctis efficia- "mus hostibus fortiores; ne, quod absit, diebus nostris, domus, "quam supra petram fundavit Altissimus, in aliqua sui parte "alicujus adversitatis concussa turbine, violetur; sed potius, "congruis sustentata remediis, suo jure gaudeat, cum tri- "umpho. Et quia vexatis vexatio tribuit intellectum, nego- "tiorum stimulis totiens impulsi, de necessitate virtutem "facimus, certius edocti, ut nostra invicem onera partiamur; "quia quod a multis fertur, levius sustinetur. Quare deli- "beratione provida duximus statuendum, ut ad communem "omnium nostrum defensionem, in mutuis confœderationis "vinculis obligemur. Cujus obligationis formam præsen- "tibus duximus inserendam, videlicet, cum aliquod arduum "negotium in aliquo dictorum Monasteriorum emerserit, "quod sine magnis laboribus et expensis nequeat expediri, "id Prælatis et Conventibus Monasteriorum quæ sub obliga- "tione ista continentur, citius intimetur, ut ad locum certum, "deputatum per procuratores idoneos, simul omnes conve- "niant, super dicto negotio tractaturi, et pro negotii qualitate, "acsi singulis contingeret negotium, consilium pariter, et "auxilium, per se et suos fideliter impensuri; quod si vexati "ad suam defensionem, absque sui Monasterii læsione enormi, "per se non sufficiant, per communem contributionem, juxta

" facultates singulorum, subveniatur eisdem. Illi quoque qui per " incendium, vel aliud infortunium, ad magnam inopiam deve- " nerint, simili debent subsidio congaudere, prout communi " dictorum Monasteriorum provisione fuerit ordinatum. Sicque, " cum necessitas postulaverit, bona sua invicem communicent, " tanquam cor unum et anima una, non parcendo expensis, " laboribus, vel personis, ut in omnibus et inter omnes, veritate " et opere, concordia et unitas habeantur in Eo, qui naviculam " Petri, jactatam fluctibus, ne submergatur, erigit et sustentat, " et sine quo quod agimus nobis non proderit ad salutem. " Ad hoc, si inter aliqua dictorum Monasteriorum, vel in " eorum aliquo, de spiritualibus vel temporalibus controversia " oriatur, salubriter est provisum, quod ad Abbatem exemptum, " qui in ultimo Generali Capitulo præsideat, vel, si ipsum " abesse contigerit, ad illum Abbatem exemptum qui in " proximo Generali Capitulo præsidebit, hujusmodi quæstio " referatur; et per ipsum, convocatis qui fuerint convocandi, " et natura negotii intellecta, sine alio judiciorum strepitu " finem debitum sortiatur, ut sic ea quæ inter nos in hujus- " modi negotiis ortum habent, per nos cautius corrigantur; " ne, quos diu desiderata conjunxit unitas, reddat, (quod absit,) " divisio desolatos. Si qui vero, post hanc obligationem, " coram Prælatis Monasteriorum in singulis Conventibus reci- " tatam, et ab omnibus approbatam, et verbo veritatis firma- " tam, et sigillis Prælatorum et Conventuum signatam, ab " hujusmodi consilio et auxilio, suo loco et tempore, ut dictum " est, invicem fideliter impendendo, manum subtraxerint ad- " jutricem, a communi omnium consilio et consortio, tanquam " perjuri et infideles, ac veritatis contemptores, fiant penitus " alieni; et eorum verbis et sigillis ulterius non credatur, " sed cum [1] Caym, fratricida, maledictionis gladio [2] feriantur. " Devoti autem hujus obligationis conservatores, cum Abel " justo, pro fidelitatis munere, coronentur in cœlo gloria et " honore. Et ut de facti veritate et firmitate universitati " vestræ constare debeat in futuro, huic scripto chirographato, " et in quinque partes diviso, ut quodlibet Monasterium su- " perius nominatum habeat suam partem, sigilla nostra, et " Capitulorum nostrorum, apponi fecimus, in testimonium et " securitatem omnium præmissorum. Datum *et cætera*. Va- " leat universitas vestra semper in Domino."

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

The proposed terms not assented to.

Istæ quidem litteræ effectu caruerunt, quia omnes sibi non consenserunt. Hæc quidem facta sunt eodem anno,

[1] Meaning, Cain.

[2] *feriatur* in MS. Claudius E. iv.; corrected from MS. Nero D. i.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

scilicet, millesimo ducentesimo quinquagesimo tertio, mense Octobris.

Ordinatio hujus Abbatis, videlicet, "Anima Regis "Offæ requiescat in pace;" et dicatur in fine cujuslibet Horæ, tam apertæ quam privatæ.

Ordinance by Abbot John, as to repetition, on certain occasions, of a prayer for repose of the soul of King Offa.

Hujus quoque Abbatis tempore, apud Sanctum Albanum in Capitulo statutum est, die Decollationis ejusdem Beati Albani, Anglorum Proto-martyris, quando, videlicet, consueverunt omnes ejusdem Cœnobii Cellarum Priores ibidem convenire, in præsentia Abbatis et Conventus, omniumque Priorum supradictorum, unanimi consensu, ut, completa qualibet Hora canonica in choro, et post gratias prandii, et similiter in Infirmaria et camera Abbatis, perfinitis, scilicet, precibus et [1] Psalmis familiaribus, dicatur in propatulo,—"Anima Regis "Offæ requiescat in pace;" quod in perpetuum continue inviolabiliter observetur. Hoc autem nunquam antea factum fuisse memoratur; quod nulla ratione poterat excusari. Sed ne talis ac tantæ ingratitudinis Conventus amplius redargui [2] [posset], licet sero, nunc salubriter est decretum.

De præconiis et obitu Matthæi Parisiensis, Monachi, Sancti Albani Historiographi, tempore Abbatis prænotati.

In the time of Abbot John, Matthew Paris flourished at St. Alban's.

Eodem quoque tempore floruit et obiit Dominus Matthæus Parisiensis, monachus Ecclesiæ Beati Albani; vir quidem eloquens et famosus, innumeris virtutibus plenus, historiographus ac chronographus magnificus, dictator egregius, corde frequenter revolvens,—"Otio-

[1] *Psamis* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] This, or some similar word, is wanting in MS. Claudius E. iv.

"sitas inimica est animæ." Quem quidem, ubi nunquam fecerat præsentia cognitum, partibus remotis fama reddiderat divulgata commendatum. Hic vero, a multis retroactis temporibus usque ad finem vitæ suæ Chronica diligenter colligens, gesta magnatum, tam sæcularium quam ecclesiasticorum, necnon casus et eventus, varios et mirabiles, in scriptis plenarie redegit, mirabilemque ad posterorum notitiam præteritorum reliquit certificationem. Inerat ei tanta subtilitas in auro et argento, cæteroque metallo, in sculpendo et in picturis depingendo, ut nullum post se in Latino orbe creditur reliquisse secundum. Igitur, exemplo ipsius, operibus insudemus salubribus incessanter, ut cum ipso præmiis remuneremur cœlestibus. Amen.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

His celebrity, and excellence as a Chronicler.

His skill in working metals, and in painting.

De obitu et virtutum præconiis Johannis, quondam Archidiaconi Monasterii Sancti Albani.

Floruit etiam vir quidam magnus, Johannes, scilicet, Archidiaconus Sancti Albani, qui circa id tempus viam universæ carnis est ingressus. Hic prudens, doctus, et discretus, judex fuerat justissimus approbatus. Nullus enim, licet ei inimicissimus, adeo esset injuriatus, quin non causam suam gauderet coram eo esse ventilandam. Sed quia Deum semper habens præ oculis, maluit humanæ succumbere indignationi, quam divinæ displicere voluntati.

Great virtues of John, Archdeacon of St. Alban's, and his strict sense of justice.

De divisione et augmentatione Promptuarii Conventus Sancti Albani a Promptuario Abbatis ibidem, per prædictum Abbatem, Dominum Papam, et Regem Angliæ, confirmatis.

Iste Abbas Johannes, cum Abbati et Conventui unum idemque foret promptuarium, nec esset differentia tunc temporis in pane et cervisia inter Conventum et sæculares, ob quam causam egestatem et defectus

The buttery of the Convent is separated from that of the

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

Abbot and seculars, by the munificence of Abbot John.

intolerabiles idem Conventus jugiter patiebatur, unde murmurationis et dissensionis fomes oriebatur;—dictus Abbas, ductus spiritu pietatis, ad instantiam totius Conventus, ordinavit promptuarium Conventus per se, et a sæcularibus separavit; ut chartæ inde confectæ, et confirmatio Papæ, testantur; additis possessionibus, redditibus, aliisque proficuis, quæ proprio juri Abbathiæ suæ tunc temporis competebant. Summa ad hanc ordinationem et munificentiam se extendit ad quadringentas sexaginta tres marcas.

De negligentiis memorati Abbatis.

Negligences of Abbot John.

Sed quia non est homo super terram, qui potest dicere,—"Mundus sum," de negligentiis ejus, quæ pauca sunt, disseremus. Ipse nempe primus omnium generale suum et pitancias ad cameram suam traxit, quas non solebat recipere nisi in refectorio, vel aliis locis solatio deputatis, quando cum fratribus refecisset. Pitancias etiam infirmorum, quas prædecessor suus, Willelmus, ab infirmis abstulit, ipse sibi retinuit, et reddere recusavit. Unde, cum visitandus esset, antequam Visitator Capitulum intraret, promisit se hæc omnia totaliter remissurum. Sed completa visitatione, cum nihil de præmissis sibi objectum fuisset, quod prius promisit, adimplere contempsit.

Breach of promise on his part.

De præconiis, morte, et sepultura Abbatis prætitulati.

Death of Abbot John on day of St. Alphege, 19th April 1260.

Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo, mense Aprili, cœpit idem Johannes Abbas graviter infirmari, et tandem, perceptis Sacramentis Ecclesiæ, in sincera confessione fidei, plenus dierum, die Sancti Alphegi obiit in viam patrum, cum nobiliter huic præfuisset Monasterio annis viginti [1] octo. Sepultus est autem in ecclesia satis honorifice, prout decuit tantum patrem.

[1] *quinque* would be the correct reading; see pp. 300, 306, *ante*.

Fuerat utique iste Abbas inter cunctos regni prælatos, religionis speculum, maturitatis exemplum, facetia famosus, et quam maxime dapsilis atque largus. Unde multi nobiles e regno suos liberos, educandi gratia, suæ custodiæ commendabant.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

The children of nobles placed under his care.

De miseriis tempore obitus prædicti Abbatis regno et Ecclesiæ Anglicanæ contigentibus.

Miseries of England at the time of his death.

Rex magnatibus et Ecclesiæ prælatis, libertatem Magnæ Chartæ, et alia justa et sancta, petentibus, adversabatur. Papa vero, et Rex, pecuniæ inhiantes, per exactiones injustas et importabiles, nunc pro subsidio Terræ Sanctæ, nunc pro guerris suis in Wallia, Wasconia, et Apulia, sustentandis, nunc pro filio ejus Edmundo in Regem Apuliæ coronando, nunc pro Comite Cornubiæ, fratre Regis, in Regem Romanorum coronando, nunc pro prodigalitalibus eorum [1] manutenendis, Prælatos Ecclesiæ multipliciter vexabant: regnum et populum pene irrestaurabiliter apporiabant, dona, beneficia, et nobiles dignitates, contra jus et honestatem, personis inhabilibus, extraneis, et regno suspectis, seu potius inimicis, prodigaliter conferendo; contradictores etiam, Prælatos Ecclesiæ sanctos, et nobiles magnates regni, per diversas censuras ecclesiasticas, per suos Legatos, et alias viles personas, horribiliter et dolenter inquietando.

Large sums of money exacted by King Henry, on various pretences.

The resources of the country lavished on their unworthy favourites, by the Pope and the King.

Archiepiscopi Cantuarienses, qui vacillanti Ecclesiæ Petri, ac naviculæ fluctuanti, naucleri esse debuerant, in partibus transmarinis ac remotis exulabant, et gregem suum minus quam expediebat, gubernabant. Eboracensis [2] Archiepiscopus, Johannes Sewalle, et Robertus Grostest, Lincolniensis Episcopus, Rogerus Londoniensis, Ricardus Cicestrensis Episcopus, viri sancti, magni con-

The Archbishop of Canterbury exiled to remote parts.

Death of other eminent prelates.

[1] *manutendis* in MS. Claudius E. iv., by inadvertence.

[2] *Episcopus* in MS. Claudius E. iv.

John II., 23rd Abbot, A.D. 1235–60.

The Bishops of Winchester and Hereford avoided and shunned.

silii et profundi pectoris, in fata concesserunt. Electus Wyntoniensis, tum quia Pictavensis, tum quia frater Regis [1] persequentis, tum quia non Episcopus, suspectus habebatur, et idcirco ab omnibus vitabatur. Episcopus vero Herefordensis, non suspectus, sed manifestus, adversarius habebatur. Cæteri vero quieti et voluntati, utilitatique propriæ, [2] consuluerunt. Expiravit etiam erga Matrem Ecclesiam consueta devotio inter Regem et suos [3] legeos, vel affectio, et malorum futurorum ex conjectura præsidentium præsumptibilis occasio.

Prudence shown by Abbot John amidst these vicissitudes.

Hæc idcirco scripserim, ut discant posteri et quam prudens et gratiosus vir iste fuit, qui tot bona in tanta sæculi varietate suo Monasterio procurare promeruit; et quam feliciter de tantis miseriis per talium tribulationum purgatorium ad cœlestia regna, per Dei misericordiam, regnaturus evasit.

De fine pro custodia Abbathiæ cum Domino Rege facto, et de licentia eligendi Abbatem obtenta.

A *conge d'elire* is obtained from the King, for the election of a new Abbot.

Post mortem piæ memoriæ Domini Johannis de Hertford, Abbatis, et ejus magnificam sepulturam, in crastino, videlicet, tumulationis ejusdem, Ascillus, Prior, cum consilio Conventus, misit tres monachos ad Dominum Regem Henricum Tertium, ad impetrandum licentiam eligendi Abbatem, et componendum de fine faciendo pro custodia Abbathiæ. Qui feliciter et sine mora et eligendi licentiam per litteras regias reportarunt, et per finem sexcentarum marcarum custodiam Abbathiæ toto tempore vacationis, quousque Abbatem haberent, in corporalem possessionem ejusdem Abbathiæ inductum regia concessione acceperunt; "salvis tamen " Regi advocationibus ecclesiarum, wardis, releviis, et

A fine of 600 marks paid for retention of the revenues of the Abbey, during the interval.

---

[1] Sic in MS. Claudius E. iv.: probably meaning "persecuting."

[2] *consulerunt* in MS. Claudius E. iv.

[3] Sic in MS.

"escaetis, ad Abbathiam pertinentibus, si quæ accidere "contingerent tempore vacationis ejusdem, *et cætera*." A.D. 1260.

[1]De præfectione Rogeri de [2]Nortone subscripti in Abbatem vicesimum quartum Monasterii Sancti Albani.

Ascillus Prior, citatis citandis ad diem electionis, et convenientibus in unum in Capitulo, qui debuerunt, voluerunt, et potuerunt, commode interesse, in formam compromissi omnes unanimiter consenserunt, et novem compromissarios elegerunt; qui, prout moris est, accepta potestate eligendi, Fratrem Rogerum de Northone, commonachum suum, in Abbatem canonice et concorditer elegerunt.

Ascil, the Prior, convenes the electors, and Roger de Nortone is appointed Abbot. A.D. 1260.

In crastino vero idem electus, assumptis secum Prioribus de Thinemuta et de Wymundham, et quibusdam aliis de Conventu, cum litteris totius Conventus de præsentatione, iter arripuit versus Regem; et, expeditis quæ ad Regem pertinent, reversus est. Confestim post hæc, directæ sunt litteræ regiæ ad Dominum Papam pro confirmatione electionis, cum litteris Conventus et Domini Norwicensis Episcopi, ac etiam Episcopi Eliensis, et Abbatum Sancti Augustini Cantuariensis, et Sanctæ Crucis de Waltham, pro eadem causa. Et datæ sunt litteræ procuratoriæ ad contrahendum mutuum in Curia et alibi, Subpriori Sancti Albani[3] et J. Bolum, ejusdem loci monacho, et aliis procuratoribus, de mille et centum libris.

The Abbot presents himself before the King.

Letters, for confirmation of the election, are sent to the Pope. Letters given to certain proctors for raising a loan.

Continuatio processus et materiæ electionis [4]prænotatæ.

Facta præsentatione electionis coram Papa per Magistrum Willelmum de la Cornere, commissa est exa-

The Pope confirms the elec-

[1] From this date, there is no matter in MS. Claudius E. iv., common to it and MS. Nero D. i.

[2] *ordon* in MS., but partly erased.

[3] Hiatus in MS. for the name of the Sub-Prior.

[4] *prænotati* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

tion, and sends certain Bulls for that purpose.

minatio electionis aliis duobus Cardinalibus. Deinde facta relatione per eosdem, Papa confirmavit electionem, mittens, prout moris est, Bullas Priori et Conventui, de confirmatione electionis, et obedientia impendenda electo: dans etiam eidem Bullas de confirmatione sua, et alias Episcopis Londoniensi et Eliensi de benedictione Abbati impendenda.

Abbot Roger receives benediction from the Bishops of London and Ely. A.D. 1263.

Consequenter misit Papa Domino Regi litteras pro Abbate et liberis hominibus terræ Sancti Albani, quod Abbati obediant et intendant. Suscepit autem munus benedictionis a dictis Episcopis, assistente Abbate de Waltham, in Ecclesia Beati Albani, ante majus altare, Dominica infra Natale Domini, anno millesimo ducentesimo sexagesimo tertio.

Processus adquisitionis, seu restitutionis, Manerii de Childewike, per prædictum Abbatem suo Conventui assignati.

The Abbey flourishes under the rule of Abbot Roger.

Rogerus igitur, quem a primævo juventutis flore vitæ sanctitas et morum gravitas commendabant, merito factus Abbas, ecclesiæ suæ commendabilis præfuit; tam doctrina quam exemplis fratres instituens, et jura priorum, amissa desidia, prudenter restituens, aliaque plura satis adquirens; per quæ Monasterium suum multipliciter nobilitavit, ditavit, et honoravit.

Enmity shown to the Abbey by Sir Geoffrey de Childewik.

Judgment falls on his head.

Sane cum ejus tempore, quidam miles, scilicet, Dominus Galfridus de Childewik, multis ac diversis injuriarum procellis Ecclesiam nostram de Sancto Albano sæpius fatigavit, tanto ejus persecutiones gravius sustinuit, quanto homagii vinculo tenebatur obnixius. Cui mentitus est, et infidelis factus, sed semper incidit in foveam quam fecit; dum enim inexorabilis et indefessus libertatis nostræ invasor extiterat, miraculose judicio ultionis malum in suum redundavit auctorem, de quo locutus est Propheta,—[1] "Et in

[1] *Psalm* vii. 16; or *Jerem.* xxiii. 19.

"verticem ipsius iniquitas ejus descendet." Ipse enim, in tali mendicitate oppressus, a quodam Judæo tantam mutuo recepit pecuniam, quam nunquam in posterum solvere sufficiebat.

Roger 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Interea siquidem mortis inevitabile repente reddens tributum, Henricum, fratrem suum, reliquit hæredem; qui totum jus suum quod habuit in manerio de Childewik, cum pertinentiis, in Ricardum, fratrem suum, transtulit, juniorem, qui memoratum Judæum inde plene feoffavit, præcipue in juris nostri exhæredationem, et totius regni præjudicium. Beatæ igitur recordationis Rogerus Abbas, sano consilio fretus, cum fuerit capitalis dominus feodi illius, Judæum seisinam pacificam habere non permisit. Quocirca, ingruente schismate, utrinque plures ceciderunt vulnerati. Ipsi vero a parte Judæi in curiam Sancti Albani adducuntur captivati, qui, præstita cautione de justitia exequenda, per manucaptionem sunt deliberati. Lis ergo pertinax, et nimis damnosa, concito movetur: Abbas incessanter laborat, Conventus instanter orat, ubique spiritualis temporalisque afflictio negotium apprime insequitur, et ad debitum finem, expensis appositis inæstimabilibus, feliciter usque deducitur. Vere misericors et justus Deus noster! in quo sperantibus non erit confusio; cujus dispensatio, magis quam humana industria vel operatio, ad nostram consolationem, prædictam litem eleganter devicit; licet nobilissimam dominam, Alienoram, Reginam Angliæ, quæ in eodem manerio brevi levato jus vendicavit, et alios quamplures potentissimos muneribus, pavore humano, et favore, totaliter excæcatos, nimis invenissemus adversarios. Bene quippe opinabile est, quod Dominus misit angelum suum in nostræ veritatis discussionem.

Geoffrey dies, leaving his brother, Henry, his heir. He transfers the manor of Childewik to his brother Richard, who enfeoffs a certain Jew thereof. The parties coming to blows, the supporters of the Jew are captured, and then mainprised. Abbot Roger is, at length, successful. Hostility of Queen Alianor, who makes a claim to the manor.

Eodem vero tempore, quidam Fratrum Minorum, nomine "Henricus de Wodestone," inopinate accedens in nostri subsidium, quasi semel in Sanctæ Susannæ

Henry de Wodestone, a Friar Minor,

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

supports the cause of the Abbey.

Judgment given, that no Jew shall hold in England in fee-farm.

laudabile testimonium, dum clam palamque per sanctam suggestionem murum pro domo Domini, tanquam ejus miles, spiritualiter posuit inexpugnabilem, parte nostra examinata, et adversariorum præsumptione infirmata, corda multorum justitiæ nostræ reverenter ac sapienter inclinavit. Tandem vero coram Justiciariis, quanquam ad sinistram declinantibus, (Ipso viam dirigente, contra quem non est sapientia vel scientia,) cassato inanis clamii titulo, in honorem nostrum, in perpetuam dicti Abbatis benedictionem, totiusque regni utilitatem, ut nunquam aliquis Judæus in Anglia tenementum possideat in feodo-firmam, vel jus perpetuum, diffinitive est decretum. O quam admiralibis et quam laudabilis sua diligentia, quod antedictum manerium, cum omnibus suis pertinentiis, quod prius nobis fuit quasi spina in oculo, a potentum manibus penitus extraxit, et dominico nostro jure perpetuo mancipavit!

Litteræ quorundam Episcoporum Anglio super quodam Statuto, contra Judæos edito, debitæ executioni demandando.

Per idem tempus Archiepiscopus Eboracensis et Episcopus Wygorniensis, cernentes pericula quæ possent emergere regno per Judæorum adquisitiones, direxerunt epistolam Regis Justiciario, in hæc verba.—

Statute incapacitating the Jews of England from holding real property, 7th July 1271.

"[1] Walterus, permissione divina, Eboracensis Archiepiscopus, "Angliæ Primas, G[odefridus], eadem gratia, Wygorniensis "Ecclesiæ minister humilis, amico sibi in Christo carissimo, "Magistro R[icardo] de Stanes, Domini Regis Justiciario, "salutem. Cum perfidi Judæi, temporibus cunctis sanæ fidei "adversantes, ex sola principum gratia moram in regno "trahentes, innitantur ad communes regni Angliæ fidelium "libertates et consuetudines obtinendas, veluti de tenemento "libero possidendo, et sibi, ad alia tenementa possidenda, "libera pertinentia vendicando: quæ quidem si obtinere vale"rent, quamplurima dispendia exinde sequerentur.—Contin"geret utique quod fideles infidelibus, ratione talium tene-

[1] *Willelmus* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

" mentorum, de fidelitate facienda sacramentum corporale " præstarent; custodiæ, maritagia, et eschaetæ, ad manus " infidelium pervenirent: in assisis, recognitionibus, juratis, " ratione tenementorum frequentius ponerentur; essetque " quod Judæi æquipararentur fidelibus; [1] essetque lex regni " Christianis et Judæis eadem,—quod est contra sacrosanctæ " Christianæ religionis et nostræ fidei sanctiones. Possent " etiam, mediante pecunia, sicut et liberum tenementum, ita " et baronias, quæ de Domino Rege immediate tenentur, " futuris temporibus occupare. Et quia per hæc, et hiis simi- " lia, paulisper invalescentia, in læsionem fidei Christianæ, " Domino Regi et regno, ac regnicolis, posset non minimum " præjudicium generari; nuper apud Londonias, uti bene sci- " tis, in præsentia Domini Regis Alemanniæ, venerabilisque " patris Domini R[ogeri], Coventrensis et Lichefeldensis Epi- " scopi, et nostra, necnon toto Consilio Domini Regis Angliæ " ibidem astante, de voluntate et assensu communi, ad ho- " norem Dei, et universalis Ecclesiæ suæ sanctæ, necnon ad " communem regni utilitatem, deliberato consilio salubriter " provisum est, et statutum, videlicet.—Quod nullus Judæus " in posterum, per chartam vel donum, seu per quemcunque " alium titulum, feodum habeat, vel teneat, seu liberum tene- " mentum, vel redditum, Judæis seu Christianis locandum, " domo excepta, qua inhabitat, propria; nec de cætero pla- " citent per brevia, per legem regni Christianis provisam, de " aliquibus supradictis: nec brevia a Cancellario eisdem con- " cedantur; et si concedantur, pro nullis habeantur, et viri- " bus careant, et effectu. Sane, cum ex dilatione et mora " publicationis Statuti et provisionis hujus, Judæis forsitan, " et eorum fautoribus, ad ejus adnullationem insistentibus, " possent dispendia interim non modica provenire, devotionem " vestram, in honoris Dei augmentum, et exaltationem fidei " Christianæ, populique Angliæ commodum et profectum, " præsentibus duximus [1] excitandam, ut Dominis Cancellario, " Justiciariis de Bancho, et majoribus Curiæ, qui favore tam " pii negotii facilius inclinabunt, aliisque modis secundum " quod expedire videritis, vobis adjunctum dictum Statutum, " cum maturitate qua poteritis, inrotulari integre et complete, " et publicari, solemniter faciatis. In horum autem executio- " nem taliter vos habentes, *et cætera;* scituri pro certo, quod " licet aliqui, in animarum periculum suarum, ad ipsius ener- " vationem conentur, prælati ad ejus observationem pro viri- " bus suis laborabunt; nec permittent, sicut nec debent,

[1] *esset quod* in MS. | [2] *excitandum* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

"quod remaneat imperfectum, cum ad hoc ex injuncto sibi of- "ficio teneantur, et communis utilitas, et evidens, hoc poscit. "Datum die Translationis Sancti Thomæ Martyris, anno "Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo."

Charta Domini Regis super publicatione et debita executione Statuti prænotati.

Editum est autem Statutum Regis super dicto negotio, quod sic incipit.—

Letters Patent of King Henry III., promulgating the enactments of the said Statute; and forbidding Christians to act as servants to Jews, 25th July, A.D. 1272.

[1]"Henricus, Dei gratia, *et cætera*, dilectis et fidelibus suis, "ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Sciatis quod "ad honorem Dei et universalis Ecclesiæ, [2]ac emendationem "et utilitatem terræ nostræ, et relevationem Christianorum "de [3]damno et gravaminibus quæ sustinuerunt occasione "liberorum tenementorum, quæ Judæi regni nostri clamabant "habere, [4]ut in terris, tenementis, feodis, et redditibus, et aliis "tenuris; et ne nobis, seu communitati regni nostri, vel ipsi "regno, possit de cætero præjudicium generari; providimus, de "consilio prælatorum, et magnatum, et procerum, qui sunt de "Consilio nostro, ac etiam [5]ordinamus et statuimus, pro nobis "et hæredibus nostris, quod nullus Judæus liberum tenementum habeat in maneriis, terris, tenementis, feodis, redditibus, "vel tenuris, quibuscunque, per chartam [6]doni, feoffamentum, confirmationem, seu [7]quamlibet obligationem, vel quocunque alio modo; ita tamen quod domos, quas [8]ipsi in- "habitant in civitatibus, burgis, seu aliis villis, [9]de cætero "eas habeant, sicut habere consueverunt temporibus retro- "actis; et etiam alias domos [10]quas habent locandas, licite "possint locare [11]Judæis, non tamen Christianis. Ita tamen, "quod non [12]liceat Judæos nostros Londoniis plures domos "quam nunc habent, emere, [13]seu alio quocunque modo per- "quirere, in civitate nostra Londoniarum, per quod ecclesiæ "parochiales ejusdem civitatis, vel rectores earundem, jactu-

[1] This Statute is found also in Rymer's *Fœdera*, vol. i., p. 489, New Edition.
[2] *ad emendationem*, Rymer.
[3] *damnis*, Rymer.
[4] *ut* omitted in Rymer.
[5] *ordinavimus*, Rymer.
[6] *donum*, Rymer.
[7] *quamcunque aliam obligationem*, Rymer.
[8] *ipsimet*, Rymer.
[9] *inhabitent de cætero, et eas*, Rymer.
[10] *suos quos*, Rymer.
[11] *Judæis tantum, et non Christianis*, Rymer.
[12] *licet*, Rymer.
[13] *sive quocunque alio modo*, Rymer.

" ram incurrant. [1] Poterunt tamen iidem Judæi Londoniis " domos [2] suas, et ædificia sua, prius diruta et destructa, re- " parare, et in statum pristinum [3] ad voluntatem dirigere. " Providimus [4] et statuimus, de [5] consilio nostro, quod de " domibus suis prædictis inhabitandis vel locandis, ut præ- " dictum est, nullus Judæus placitet, vel placitare possit, per " brevia nostra originalia de Cancellaria; sed tantummodo " coram Justiciariis nostris ad custodiam Judæorum assignatis, " per brevia Judaismi consueta, et hactenus usitata. De terris " autem, et tenuris, de quibus Judæi ante præsens Statutum " [6] feoffati sunt, volumus quod hujusmodi infeodationes et dona " [7] adnihilentur, et terræ et tenementa illa Christianis, qui " sibi ea dimiserunt, remaneant: ita tamen, quod Christiani " satisfaciant [8] Judæis de pecunia, seu catallo contento in " chartis et chirographis [9] suis; hac etiam adjecta conditione, " [10] quod si Christiani incontinenti Judæis satisfacere non pos- " sint, liceat Judæis prædictis tenementa illa aliis [11] Judæis " dimittere, donec inde per rationabilem extentam, [12] seu verum " valorem eorundem, catalla sua, sine usura, levare possunt; " [13] salvo tamen Christianis herbergagio suo. Ita quod Judæus " pecuniam [14] suam per manus Christianorum, et non [15] Judæo- " rum, [16] recipiat, ut prædictum est. Et si contingat Judæum " aliquem feoffamentum [17] a quovis Christiano [18] de tenemento " vel feodo recipere, contra præsens Statutum, Judæus ipse " dictum tenementum, seu feodum, penitus amittat, et in manum " nostram [19] penitus capiatur, et salvo custodiatur; et Christiani " illi, vel eorum hæredes, [20] terras vel tenementa de manu nostra " rehabeant. Ita tamen, quod totam pecuniam quam ab ipsis " Judæis [21] per hujusmodi feoffationes receperint, nobis tunc

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

[1] *Poterant* in MS., corrected from Rymer.

[2] *suas* omitted in Rymer.

[3] *redigere ad voluntatem suam*, Rymer.

[4] *etiam et*, Rymer.

[5] *eodem consilio*, Rymer.

[6] *feoffati fuerint, et quas nunc tenent, volumus*, Rymer.

[7] *penitus adnihilentur*, Rymer.

[8] *ipsis Judæis*, Rymer.

[9] *suis, sine usura, quod Judæi pro hujusmodi dono vel infeodatione dederint Christianis, hac etiam addita*, Rymer.

[10] *ut si Christiani illi incontinenti inde satisfacere*, Rymer.

[11] *Christianis dimittere*, Rymer.

[12] *secundum verum*, Rymer.

[13] *salvis tamen Christianis illis, herbergagio*, Rymer.

[14] *seu catallum suum*, Rymer.

[15] *Judæorum inde recipiat, sicut*, Rymer.

[16] *recipiant* in MS.

[17] *a modo recipere a quovis*, Rymer.

[18] *de aliquo feodo seu tenemento*, Rymer.

[19] *penitus* omitted in Rymer.

[20] *terram seu tenementum illud de*, Rymer.

[21] *pro hujusmodi feoffamento* Rymer.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

" solvant; vel si eorum facultates ad [1] hæc non sufficiant, tunc " verum valorem tenementorum vel feodorum illorum nobis " [2] et hæredibus nostris annuatim reddant, ad Scaccarium nos- " trum, per veram et rationabilem extentam eorundem; donec " de hujusmodi pecunia [3] nobis fuerit satisfactum. De nutri- " cibus [4] parvulorum, pistoribus, braciatoribus, et cocis, Ju- " dæorum, quia Judæi et Christiani in cultu [5] Dei dispares " sunt, providimus et statuimus, quod nullus Christianus, vel " Christiana, eis ministrare præsumat in ministeriis prædictis. " Et quia Judæi quosdam redditus de terris [6] [et] tenementis " Christianorum, tanquam perpetuos, dudum recipere [7] solebant " per manus Christianorum, qui etiam [8] feodi dicebantur, vo- " lumus et statuimus, quod Statutum tunc inde per nos factum " firmitatis robur obtineat, nec ei per præsens Statutum in " aliquo derogetur. Et ideo vobis præcipimus firmiter, [9] quod " provisionem ordinationis, et Statutum prædictum, per totam " ballivam vestram publice proclamari, et firmiter teneri, " [10] faciatis. In cujus rei testimonium, has litteras nostras " patentes [11] [fieri] fecimus. Teste meipso, apud Westmonas- " terium, vicesimo quinto die Julii, anno regni nostri quin- " quagesimo quinto."

Reference to the "Book of Charters," of St. Alban's, as to the Manor of Childewik.

Munimenta, chartas, quietas-clamationes, confirmationes Regis, status, acquietancias, conventiones, feoffationes de manerio de Childewik, invenies in [12] Libro de Chartis. Invenire poterit etiam ibi lector sapiens chartam et quietam-clamationem Ricardi de Childewik Domino Rogero, Abbati de Sancto Albano, et ejusdem loci Conventui, de toto bosco de [13] Graves extra villam Sancti Albani; etiam de feudo de [14] Neubiry; et de sex denariis annui redditus, quos de Johanne de Alswik, et tribus rodis terræ et una roda bosci, idem Ricardus recipere consuevit.

---

[1] *hoc non*, Rymer.

[2] *vel hæredibus*, Rymer.

[3] *seu catallo nobis plene fuerit*, Rymer.

[4] *autem parvulorum*, Rymer.

[5] *fidei dispares*, Rymer.

[6] Omitted in MS.

[7] *solent*, Rymer.

[8] *feoda*, Rymer.

[9] *injungentes, quo provisiones, ordinationem, et*, Rymer.

[10] *et observari faciatis*, Rymer.

[11] Omitted in MS.

[12] This "Book of Charters" of St. Alban's is in all probability no longer in existence.

[13] *G^a^ues* in MS.

[14] This word is doubtful; it may also read "*Venbiry.*"

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De discordia et placito inter prædictum Abbatem et Comitissam Arundeliæ, super præfectione Priorum de Wymundham diutius agitatis, sed per compositionem mutuam amicabiliter sopitis.

Composition made between Abbot Roger and Isabella de Albini, Countess of Arundel, as to the future nomination of the Prior of Wymundham.

Ejusdem Abbatis tempore, orta est controversia magna inter Abbatem Rogerum et Dominam Ysabellam, Comitissam Arundeliæ, de præficiendis Prioribus apud Wymundham; quæ fine desiderabili finita est, prout patet per compositionem sequentem.—

Scriptum Compositionis super discordia prænotata.

14th September, 1264, Holy Cross Day.

"Universis Sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, præsens scriptum "inspecturis, Ysabella de Albaniaco, Comitissa Arundelliæ, "Patrona Prioratus de Wymundham, salutem in Domino. "Universitati vestræ notum facimus, inter venerabilem pa"trem, W., Dei gratia, Edessanum Archiepiscopum, et Fratrem "Johannem de Bolum, Archidiaconum de Sancto Albano, pro"curatores Domini Abbatis de Sancto Albano, et ejusdem loci "Conventus, ad componendum specialiter datos, ex parte una, "et nos, ex altera, compositum esse sub hac forma.—'Nove"'rint universi, ad quos præsens scriptum pervenerit, quod "'cum post mortem Domini Willelmi de Sancto Albano, Pri"'oris de Wymundham, suborta fuisset contentio inter nobilem "'mulierem, Dominam Ysabellam de Albaniaco, Comitissam "'Arundelliæ, Patronam Prioratus de Wymundham, ex una "'parte, et venerabilem virum, Dominum Rogerum, Dei gra"'tia, Abbatem Sancti Albani, et ejusdem loci Conventum, "'ex altera, super eo quod dicta Comitissa dixit et pro"'posuit, quod quotienscunque Prioratum de Wymundham "'vacare contigerit, ad suam requisitionem deberet aliquis "'præfici Prior ibidem, de Conventu seu professione Sancti "'Albani, per Abbatem prædictum, Abbate et Conventu "'contrarium asserentibus; demum quievit prædicta conten"'tio in hunc modum;—videlicet, quod cum Dominus Wil"'lelmus de Hortone, monachus Sancti Albani, esset præ"'fectus in Priorem, absque requisitione ipsius Comitissæ, per "'Dominum Johannem, Abbatem, prædicti Abbatis præde"'cessorem, provisum est, et firmatum, pro bono pacis, "'quod prædicti Abbas et Conventus concedunt per suos "'procuratores, specialiter ad hoc datos, quod quotienscun-que ecclesia de Wymundham, per cessionem, decessum,

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

" 'vel recessum, Prioris, vacaverit, seu per delictum vel
" 'crimen de quo legitime idem Prior convincatur, statim,
" 'ad requisitionem ipsius Comitissæ, absque contradictione
" 'qualibet, de Conventu Sancti Albani per eandem Comi-
" 'tissam requirantur tres monachi idonei,—dum tamen ibi-
" 'dem idonei reperiantur,—quorum idem Abbas unum, quem
" 'idoneum reputaverit, dicto Prioratui præficiet in Priorem.
" 'Et si nullus ibidem idoneus reperiatur, alios per eundem
" 'numerum de professione eadem requiret antedicta Comi-
" 'tissa successive, si opus fuerit, quousque aliquis invenia-
" 'tur idoneus. Sane dicta Comitissa, affectans utilitatem
" 'prædictæ ecclesiæ, et commodum profuturum, ac per lau-
" 'dabile testimonium attendens, antedictum Willelmum ad
" 'regimen dicti Prioratus habilem et competentem acceptans,
" '[1]nihilominus ejusdem Willelmi, humiliationem cupientis
" 'per omnia supremum Dominum votis suis annuere, ipsum,
" 'tanquam virum idoneum hac vice specialiter, per nuncios
" 'suos solemnes, et litteras suas patentes, præficiendum ab
" 'eodem Abbate in dicto Prioratu dignum duxit requi-
" 'rere; volens et concedens ut ex nunc in aliis suis requi-
" 'sitionibus faciendis forma requirendi præscripta teneatur
" 'et observetur. Provisum est etiam, quod dictus Dominus
" 'Willelmus confiteatur in præsentia Comitissæ, in primo
" 'suo adventu, quod nihil clamat in dicto Prioratu ratione
" 'primæ præfectionis, sed tantum, ad requisitionem Comi-
" 'tissæ admissus, præfectus sit Prior in eodem. Cæterum
" 'cavere tenentur prædicti Abbas et Conventus per suas lit-
" 'teras patentes, quod si aliqui clerici vel laici per aliquas
" 'obligationes, pactiones, conditiones, vel contractus, a die
" 'obitus prædicti Willelmi de Sancto Albano, quondam Pri-
" 'oris de Wymundham, hoc est, a die Sancti Gregorii Papæ,
" 'anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo secundo,
" 'usque ad diem Dominicam in festo Exaltationis Sanctæ Crucis,
" 'anno Gratiæ millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, per
" 'dictum Willelmum de Hortone, et ejus nomine debita,
" 'pensiones, sumptus, vel expensas in Curia Romana vel
" 'alibi factas, ducentis libris duntaxat exceptis, aliquo tem-
" 'pore petierint, prædictus Abbas et Conventus tenentur
" 'dictum Prioratum, in casu isto, sumptibus propriis contra
" 'omnes homines defendere et tueri, et petentibus de bonis
" 'Ecclesiæ Sancti Albani satisfacere. Quæ quidem ducentæ
" 'libræ, de provisione præmissa, de bonis ecclesiæ de Wy-
" 'mundham, sine calumnia, sunt sumendæ, et per ipsum

[1] This passage is apparently incomplete.

" 'Priorem licite sunt solvendæ. Ad hæc promissum est, " 'quod pars utraque teneatur litis progressionem, in Curia " 'factam, quam celerius poterit, sine moræ dispendio re- " 'vocare, et suis procuratoribus pacis initam concordiam " 'nunciare. Et ut ista compositio firma et stabilis, sicut " 'præordinatum est, habeatur, renunciatum est ab utraque " 'partium omni querelæ seu controversiæ, vel actioni, quæ " 'ratione dictæ contentionis usque ad præfatum diem Sanctæ " 'Crucis posset inferri, per quæ provisa pax, seu compositio, " 'posset, juxta ordinationem superius habitam, adnullari, vel " 'ex quacunque re, vel causa, alterutra partium molestari.' " In præmissorum autem testimonium, sigillum nostrum præ- " senti scripto fecimus apponi. Datum octavo decimo die " Kalendarum Octobris, anno Gratiæ millesimo ducentesimo " sexagesimo quarto."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Litteræ prædicti Abbatis et Comitissæ suis procuratoribus in Curia Romana, de placito prædicto ulterius non prosequendo.

Joint letter sent by both parties to their proctors, at Rome, ordering them to stay further proceedings. 8th November, 1264.

" Isabella de Albaniaco, Comitissa de Arundellia, et Roge- " rus, miseratione divina, [1][Abbas], Monasterii Sancti Albani, " dilectis sibi in Christo, Alexandro de Valeynes, et Magistro " R. de Nedham, procuratoribus suis, et ab eis quibuscunque " substitutis, et aliis amicis in Curia Romana existentibus, " salutem in Domino sempiternam. Noverit discretio vestra " quod vera pax, stabilis et firma, concepta est inter nos " super contentione Prioris et Prioratus de Wymundham, " et per scriptum inter nos chirographatum, sigillis nostris " hinc inde appositis, est approbata. Et quia ita est, et simi- " liter convenit inter nos, quod quilibet nostrum, sub omni " festinatione, prosecutionem contentionis prædictæ efficaciter " revocaret, vobis duximus demandandum, et omni qua pos- " sumus affectione pleniori supplicandum, quatenus de cætero " causam illam nullo modo prosequamini; sed a prædicta " Curia, et a prosecutione prædicta, tam commodo et honori " nostro, quam Prioris et Prioratus de Wymundham, studiose " prospicientes, caute recedatis, et quam celerius poteritis " [2]redeatis. Datum apud Sanctum Benedictum de Hulme, " sexto Idus Novembris, anno Gratiæ millesimo ducentesimo " sexagesimo quarto."

[1] Omitted in MS.

[2] *recedatis* in MS., by inadvertence.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De dissensione et placito inter Abbatem prædictum et villanos de Sancto Albano, super multura bladorum, et fullatione vilium pannorum, diutius agitatis.

Disturbance arising from a determination of the townsmen of St. Alban's to full coarse cloths, not at the Abbey mill, and to keep hand-mills in their houses. A.D. 1274.

Anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quarto, tota Monasterii nostri de Sancto Albano congregatio sub angustiarum pondere ingemuit sarcinata. Homines ejusdem villæ, tanquam plebs indomita, adversum nos insurgentes, nimiam nobis contumeliam cœperunt irrogare; dum tamen, in non modicum ecclesiæ nostræ præjudicium, pannos suos, grossos et viles, pro libito suæ voluntatis, fecerunt fullare, quam blada sua molere; necnon, tanquam sibi esset licitum, molas manuales in domibus suis conati sunt levare.

Abbot Roger adopts measures to prevent this.

Cum igitur piæ recordationis Rogerus Abbas noluit, sicut nec debuit, tantam injuriam diu tolerare, super hujusmodi transgressione corripienda et corrigenda fieri præcepit districtionem. In tantam ergo iracundiam contra nos fere omnes uno assensu exarserunt, quod æquitas justitiæ aut debitæ reverentiæ nihil ad mitigandum suum furorem, spreto Dei timore, conceptum posset proficere. Indiscretæ namque præsumptionis veneno turbati, alios turbant, dissensiones pariunt, litem movent pertinacem. Stat omnibus fixa sententia tantis malis finem imponere; se spondent ad omnia paratos esse, ut negotium optatum consequatur effectum.

Anger of the townsmen thereat.

They extort contributions, from the poor even, to support their cause.

Sæpius ergo congregati sunt inimici nostri, omnes ejusdem villæ potentiores, tanquam in virtute sua gloriantes; quorum malitiæ fortitudinem Dominus in puncto contrivit. Qui tot et tantam a majoribus et minoribus extorquent pecuniam, in arca communi eam reponentes, (velut esset ad pium opus, et sanctum, quod tamen fuit impium et nefarium,) ad placiti sustentationem, quod populum pauperem saltem miserabiliter

depopulari non cessarunt. Omnium itaque Creator perniciosam eorum consideravit protervitatem, et, nostram intuens æquitatem, armis suæ potentiæ nos benigne protexit. Tutum enim nobis supererat refugium, Christi clementiam, et gloriosi Martyris sui, Beati Albani, Patroni nostri, adjutorium, immediate post Capitulum, quadam magna campana pulsata, nudis pedibus, processionaliter sæpe ante majus altare, cum septem Psalmis [1] Pœnitentialibus, et longa venia, sinceris mentibus, et devotis, efflagitare.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Devotions of the Convent, imploring aid from on high, and the intercession of St. Alban.

Cum magno igitur et sano consilio, quod facto opus fuerat quærendo diligentius, non sine expensis multiformibus, sumpta opportunitate, contra adversarios prodiit in publicum, et litis progressum strenuissime continuavit. Nec ejus pia frustrabatur sollicitudo.

The Abbot maintains the contest against his adversaries.

Interea siquidem, cum instaret festa dies Cœnæ Dominicæ, contigit Dominam Reginam Angliæ per Sanctum Albanum transituram; cujus adventum populus, quasi cervicosus, ad equos, et mulieres in maxima multitudine, (quarum impetus fuit formidabilis, cum difficile foret iram fœmineam feliciter compescere,) diutissime præstolabantur; ut eam in indignationem et commotionem contra nos, licet immerito, concitarent. Abbas importunos earum animadvertens insultus, ad Monasterium Reginam per viam secretiorem usque deduxit, ut tumultus immensurabilis prudentius evitaretur Ante ejus vero descensum, accurrunt omnes et singuli; ipsæque mulieres, quasi furiosæ, expansis manibus, cum lacrymis conclamantes, adeo festinarunt in obviam, quod vix poterant aspirare. Scandala moventes, querimoniam falso deponunt gravissimam, in hunc modum:—"Domina, miserere nobis; propter Abbatem vivere non "valemus. Sui servientes, per ipsum rapinam super "nos committentes, nos injuriose calumniantur. En!

Queen Alianor being about to visit the Monastery, the townspeople lie in wait for her, to make their complaints.

The Abbot brings the Queen, by a private way, to the Monastery, but the people obtain access to her.

They make their complaint.

[1] See page 213 *ante*.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

The Queen censures the Abbot, for so bringing her round by a private way. He excuses himself.

"vos faciunt deviare, ne forte gravitas nostra vobis "exponeretur." Clamosis igitur vocibus attendens, non sine stupore et animi acerbitate, paulisper currum fecit subsistere; in recessu suo exprobrans Dominum Abbatem de deviatione. Qui, inter tantas tribulationes non modicam patiens ignominiam, quanquam effectualiter non meruerit, et, se excusando, asserens quod adversariorum dictis frivolis non esset fides attribuenda, sicut veritatis et justitiæ in posterum probaret successus, inter spem et formidinem medius fluctuabat.

A poor woman, on being questioned, is able to give no reason for the tumult.

Et ecce! inter cætera mirabile. Cum quidam de familia Reginæ blanda affabilitate quamdam pauperculam interrogat, fortiter cum cæteris invocantem, rei omnino nesciam, cur ipsa et aliæ tanto mœrore affligerentur, nullam aliam occasionem quam fœminarum lamenta quæ tunc vidit, finaliter scivit affirmare. Eya! non defuit miraculosa divinæ miserationis potentia.

The matter, on being tried by inquisition, ends in favour of the Convent, and its adversaries are sent to gaol.

Tandem enim contra adversarios pro nobis lite terminata, et libertate nostra conservata, sicut patet in litteris inde subscriptis, per legitimam patriæ inquisitionem judicium diffinitive transivit. Præsentes igitur persecutores, secundum regni consuetudinem, ergastulo præcipiuntur mancipari; qui si forsan quacunque fraudis machinatione, (quod Deus non permisit,) superassent, utique totam villæ communitatem in nostram læsionem, ausu temerario, per locum, a simili, et per alias adinventiones indecentes, supra modum [1] intoxicassent.

Sorrow succeeds to joy; for a writ of attaint is obtained by the adverse party.

Sed proh O dolor! consequenter, ecce! amaritudo nostra amarissima: extrema enim gaudii occupavit afflictus, dum miseri præ confusione quid agerent, vel quo se verterent, ignorabant. Novo fervore et furore ardentes, in persecutionem nostram conspirant universi. Ad Curiam Domini Regis festinanter breve super attincta studiose [2] impetrarunt. Applaudunt omnes sui fautores, propositum laudant, opem spondent efficacem;

[1] *intoxicasset* in MS. | [2] *perpetrarunt* in MS.

et, dum ipsi intractabiles judicio salubri nesciunt [1] adquiescere, sui lapsus impetu denuo enormiter corruerunt, dum viginti quatuor deputati milites, rite jurati, duodecim præjuratorum dicta judicialiter ac constantissime ratificarunt. Difficile enim est, ut bono claudantur exitu quæ falso inchoantur principio.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

The previous judgment is duly affirmed.

Votis in Christo adimpletis, qui suis aliquando promisit,—[2] "Impetum inimicorum ne timueritis," ad Monasterium suum Abbas, cum suis, in magno honore revertitur. Super præmissis ecclesiæ nostræ pacis tranquillitas statim redditur, et, audita rei serie, dignis laudibus extollunt Dominum in meritis famuli sui. Cæterum reis indulgetur, dum tam sub jurejurando quam sub fine, pro commisso humiliati, sese Abbati et Conventui debite nituntur conformare.

The Abbot returns to St. Alban's, and peace is restored.

The adversaries are bound by oath, and fined.

Recordum placiti inter Rogerum, Abbatem Sancti Albani, et villanos ibidem, super multura suorum bladorum, et fullatione vilium pannorum; [3] sed tempore Domini Thomæ Abbatis, sub Magno Sigillo Regis Ricardi Secundi.

Placita coram Domino Rege de termino Paschali, anno regni Regis Edwardi, filii Regis Henrici, tertio. Abbas de Sancto Albano, Willelmus de Eycote, Senescallus ejusdem Abbatis, Willelmus de Bolun, Willelmus Brun, Johannes le Marischal, Johannes de Lynleye, Adam de Athewik, Rogerus de Kayso, Thomas filius Thomæ Prest, Radulphus de Westone, Galfridus de Sandrigge, Johannes de Rydale, Stephanus le Warenner, Robertus de Tyllowe, Alanus de Brembilhangre, Ro-

Record of the pleas in the before-mentioned suit, between Abbot Roger and the towns-people of St. Alban's. A.D. 1275.

---

[1] *adquirere* in MS.; but corrected in the margin, in a somewhat later hand.

[2] *Matth.* x. 26, 28, apparently.

[3] Probably in reference to a renewal of the matter in dispute, during the Abbacy of Thomas de la Mare, in the reign of Richard II.; and extracted in part, or wholly, from an *Inspeximus* deed of that reign. See page 417 *post*.

24th Abbot, A.D. 1260–90.

bertus le Pestur, Frater Martinus, de Sancto Edmundo Monachus, Symon Herbert, attachiati fuerunt ad respondendum Michaeli filio Ricardi Bryd, et Henrico de Porta, de placito quare prædictus Willelmus de Eycote et alii, excepto prædicto Abbate, venerunt per vices diversas ad domos et terras ipsorum Michaelis et Henrici, in villa de Sancto Albano, et bona et catalla sua, ibidem inventa, pro voluntate prædictorum Willelmi et Willelmi, et aliorum, ceperunt, et asportaverunt, et consumpserunt, et alia damna enormia ibidem fecerunt; et quosdam ex ipsis ceperunt et inprisonaverunt, contra pacem, *et cætera:* et de placito quare prædictus Abbas prædictam transgressionem fieri præcepit. Et unde prædicti Michael et Henricus queruntur, quod die Mercurii proxima ante Annunciationem Beatæ Mariæ, anno regni Regis nunc tertio, prædictus Willelmus et alii, per præceptum prædicti Abbatis, venerunt ad domum prædicti Michaelis in villa de Sancto Albano, et domum suam fregerunt et intraverunt, et unum magnum [1] cornu de *buf* ceperunt in eadem; et die Jovis proxima post Annunciationem, fregerunt ostia cameræ suæ, et intraverunt in eadem; et ibi ceperunt unam ollam æream, et superiorem petram cujusdam molæ manualis. Et postea, die Mercurii proxima in festo Sancti Gregorii, anno regni Regis nunc tertio, venerunt in Fullerestrete, ad terram prædicti Henrici, et ibi ceperunt unum pannum de russeto, pretii triginta solidorum, et alia damna eis intulerunt, contra pacem, *et cætera.* Unde dicunt quod deteriorati sunt, et damnum habent, ad valentiam centum librarum; et inde producunt sectam.

Et Abbas, et omnes alii, veniunt et defendunt vim et injuriam quando *et cætera.* Et quoad prædictam ollam æream, bene defendunt quod nunquam prædictis die et anno a prædicto Michaele aliquam ollam æream ceperunt et asportaverunt. Et de hoc ponunt se super patriam; et Michael similiter.

---

[1] A buffalo's horn is probably meant.

Ideo præceptum est Vicecomiti, quod venire faceret a die Sancti Trinitatis in quindecim dies duodecim *et cætera*, per quos *et cætera*, et qui nec *et cætera*, ad recognoscendum in forma prædicta. Quia tam *et cætera*. Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Et quoad captionem prædictæ petræ, respondit Willelmus de Eycote, tanquam ballivus prædicti Abbatis, quod prædictus Michael construxit quamdam molam manualem, in præjudicium libertatis prædicti Abbatis, et ecclesiæ suæ; quod ei facere non licuit. Quia ipse, et omnes antecessores sui, molere debent omnimoda blada, et semper molere consueverunt, ad molendina ipsius Abbatis. Et cum hoc sibi intimatum esset, venit ad domum prædicti Michaelis, et voluit, tanquam ballivus ipsius Abbatis, intrare domum illam, ad videndum si aliqua mola esset ibidem, contra libertatem domini sui; quod facere non potuit, eo quod prædictus Michael ostia domus clausit contra eum. Attamen ipse Willelmus Lemori, modo quo potuit, tanquam ballivus ipsius Abbatis, cum alba virga sua, et non vi et armis, quæsivit ingressum in eadem; et invenit ibidem prædictam molam levatam, contra libertatem domini sui prædicti: propter quod, petram superiorem inde cepit, nomine districtionis. Sed quod ipse Michael, et omnes antecessores sui, nunquam habuerunt aliquam molam in domo sua, ad molendum aliquod bladum, nisi clam et furtive, et ipsis ballivis ignorantibus, nec habere debent; immo, omnia blada sua molere debent, et consueverunt, ad molendina prædicti Abbatis;—ponunt se super patriam.

Et Michael dicit quod ipse, et antecessores sui, sunt talis conditionis quod molere debent, et solent, omnia blada sua, ubicunque sibi placuerit; et maxime solebant molere ad molendina de Toreham et Wethamstede, pro voluntate sua, et molam in domo sua habere, si voluerint. Et de hoc ponit se super patriam; et Abbas et alii similiter.

Ideo præceptum est Vicecomiti, quod venire faceret

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

a die Sanctæ Trinitatis in quindecim dies, ubicunque *et cætera*, duodecim *et cætera*, per quos *et cætera*, et qui nec *et cætera*, ad recognoscendum in forma prædicta, *et cætera*.

Et quoad prædictum pannum de russeto, respondit prædictus ballivus pro domino suo et omnibus aliis, et Abbas hoc bene advocat et dicit, quod prædictus Abbas habet in villa quoddam molendinum fullonare, ubi præsens Henricus, et omnes antecessores sui, debent, et solent, fullare pannos suos, et maxime pannos viles. Et quia idem Henricus levavit quemdam truncum in domo sua ad fullandum pannos, in præjudicium libertatum prædicti Abbatis, et ecclesiæ suæ prædictæ, cepit ipse prædictum pannum nomine districtionis, quousque idem Henricus satisfecerit Domino Abbati de prædicta transgressione. Et quod ipse Henricus, et antecessores sui, nunquam fuerunt in seisina fullandi in domo sua aliquos pannos, et maxime pannos viles, ut prædictum est, immo, semper ad molendinum fullonis prædicti Abbatis, ponit se super patriam.

Et Henricus dicit quod ipse, et antecessores sui, semper de jure fullare debent pannos suos in domo sua propria, vel alibi, pro voluntate sua; nec solent, nec debent, pannos suos viles, neque alios, fullare ad molendinum ipsius Abbatis, nisi pro voluntate sua. Et de hoc ponit se super patriam; et Abbas et omnes alii similiter.

Ideo præceptum est Vicecomiti, quod venire faciat *et cætera*, duodecim *et cætera*, ad præfatum *et cætera*, per quos *et cætera*, et qui nec *et cætera*, ad recognoscendum in forma prædicta, *et cætera*. Jurati dicunt, super sacramentum suum, quod homines de Sancto Albano, a tempore quo non existat memoria, solent, et debent, venire ad molendinum prædicti Abbatis, et blada sua in eodem molere, et non alibi. Et dicunt quod quidam de dictis hominibus veniebant ad aliorum molendina, et ibi faciebant molere blada sua. Et cum inde fuissent convicti, blada illa, ea occasione, per judi-

cium Curiæ suæ, adjudicata fuerunt prædicto Abbati, et ducta ad granarium prædicti Abbatis; nec aliquam molam manualem levare debent. Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Et quoad molendinum fullericium, dicunt quod dicti homines solent, et debent, fullare grossos et viles pannos ad molendina fullericia prædicti Abbatis, et non alibi. Et ideo consideratum est quod prædictus Abbas et alii [1] [eant] inde sine die; et Michael et alii in injuria. Et quoad captionem dictæ ollæ, dicunt quod non fuit capta contra pacem Domini Regis, immo, occasione districtionis pro transgressione prædicta; ideo restituatur, *et cætera.*

Et dictum est [2] prædicto Henrico, et aliis, quod restituere faciant prædictis Michaeli, et aliis, dictam ollam æream, *et cætera.* Dicunt enim quod prædictus Henricus aliquo tempore habuit prædicta molendina prædicti Abbatis ad firmam, et tunc, quando aliquis hominum prædictorum [3] fullabat pannos suos alibi quam ad prædicta molendina, ipse Henricus, nomine ipsius Abbatis, de hujusmodi transgressione emendas cepit.

[4] "Inspeximus etiam tenorem recordi et processus cujusdam "juratæ viginti et quatuor militum, quam iidem Michael et "Henricus [5] arraierunt in Curia prædicti Domini Edwardi, "filii Regis Henrici, coram eo, per breve suum, anno regni "sui quarto, ad convincendum juratores cujusdam inquisitionis "captæ coram ipso Domino Edwardo, inter ipsos Michaelem "et Henricum, et præfatum Abbatem et alios prædictos, de "quadam transgressione eisdem Michaeli et Henrico per præ- "fatum Abbatem et alios prædictos illata, ut dicitur; quem "coram nobis in Cancellaria nostra similiter venire fecimus, "in hæc verba.— Finding, on appeal, of the Grand Jury of attaint, confirming the finding of the Jury of inquisition. A.D. 1276.

"Placita coram Rege apud Westmonasterium, in Octavis "Sancti Michaelis, anno regni Regis Edwardi, filii Regis Hen- "rici, quarto, incipiente quinto. Juratis [6] viginti quatuor ad "convincendum duodecim, venit recordum per Ricardum de "Bydeforde, David de Jargunville, Nicolaum de Dodyngeseles,

---

[1] Omitted in MS.

[2] This "Henry" does not appear to have been mentioned before.

[3] *fullabant* in MS., by inadvertence.

[4] See page 413 *ante*, Note 3.

[5] The termination of this word is doubtful.

[6] *vinginti* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

"Ricardum de Franceys, Robertum de Upwik, Radulphum "de Farnham, Otes de Wirmelege, Willelmum de Esseldene, "Robertum del Ewe, Willelmum de Kersebrok, Johannem "le Moigne, Ricardum de Corney, Thomam de Merstone, "Rogerum Atteberun, Willelmum le Forester, Johannem le "Dun, Johannem de la Hulle, Henricum de Totenhale, Ro-"bertum Asshe, Johannem de Gledeseye, Henricum Constance, "Hamonem de Hygyntone, Radulphum de Chaumburleyn, et "Ricardum Ottewy, si Michael, filius Ricardi Brid, debet "molere blada sua ad molendinum Abbatis de Sancto Albano, "et non alibi; et etiam, si Henricus de la Porte, de Sancto "Albano, debet fullare pannos suos, viles et grossos, ad molen-"dinum ipsius Abbatis, et non alibi; unde iidem Michael "et Henricus queruntur quod juratores inquisitionis, quæ inde "inter ipsos Michaelem et Henricum et prædictum Abbatem "summonita fuit, et capta, apud Westmonasterium, per breve "Regis, coram ipso [1]Rege, falsum fecerint sacramentum; "in hoc, scilicet, quod dixerint quod prædictus Michael, et "antecessores sui, a tempore quo non extat memoria, solebant, "et debuerunt, molere blada sua ad molendinum prædicti "Abbatis, et quod non debuerunt habere molas manuales in "domibus suis, ad molenda blada sua, pro voluntate sua. Et "similiter, quod dixerint quod prædictus Henricus, et ante-"cessores sui, a tempore quo non extat memoria, solebant, "et debuerunt, fullare viles pannos suos, et grossos, ad mo-"lendina fullaricia ipsius Abbatis, et non alibi; nec debuerunt "habere truncum fullericium in domibus suis, ad fullandum "aliquos viles pannos, vel grossos. Cum idem Michael, et "omnes antecessores sui, debuerunt, et semper consueverunt, "molere blada sua ad molendinum prædictum, vel alibi, pro "voluntate sua, et etiam molas manuales in domibus suis habere "ad [2]molendum cum eisdem, cum sibi [3]placuerit. Et similiter, "prædictus Henricus, et antecessores sui, debuerunt, et semper "consueverunt, pannos suos viles et grossos in domibus suis "fullare, in truncis fullericiis propriis, vel ad molendina ipsius "Abbatis, vel alibi, pro voluntate sua. Et quod ita sit, ponunt "se super juramentum viginti quatuor, *et cætera*. Et Abbas "venit, et dicit quod præfati juratores non fecerunt falsum "sacramentum, in aliquo: de hoc ponit se super juramentum "viginti quatuor, *et cætera*. Juratores dicunt, super sacra-"mentum suum, quod præfati juratores prædictæ inquisitionis "*et cætera*, bonum et legale fecerunt sacramentum in omnibus

[1] *re* only in MS., by inadvertence.
[2] *molandum* in MS.
[3] *placuerint* in MS., by inadvertence.

"prædictis. Et ideo concessum est quod prædictus Abbas eat "inde sine die; et Henricus et Michael committantur gaolæ "pro falso clamio, *et cætera*."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Sciendum, quod prima inquisitio capta fuit coram Rege, apud Westmonasterium, a die Paschæ in quindecim dies, anno tertio.

Postea venerunt prædicti Henricus et Michael, et finem fecerunt per unam marcam; quæ ponitur in extractis.

The adversaries of the Abbey pay a fine.

De concordia inter prædictum Abbatem et villanos de Sancto Albano, super lite, seu placito prænotato, et de submissionibus, juramentis, et obligationibus eorundem, de consimilibus ulterius non attendandis.

Anno Gratiæ millesimo ducentesimo septuagesimo quinto, in crastino Sancti Laurentii, venit cum omni humilitate Robertus Spichfat, et juravit, tactis sacrosanctis Evangeliis, quod nunquam fuit in consilio vel auxilio cum hominibus de villa Sancti Albani ad manimolas levandum, neque ad alia facinora sua et injurias factas contra Abbatem, nec unquam erit. Quod si in aliquo ullo modo convenerit, vult et concedit, quod tanquam perjurus habeatur, et ad pœnam dimidiæ marcæ, per Archidiaconum Sancti Albani, vel per ballivos Domini Abbatis, quacunque voluerint, censura vel districtione, compellatur: et ad hoc obligavit omnia bona sua, habita et habenda, ubicunque fuerint. Acta sunt ista dictis die et anno, in Infirmaria, coram Fratre Willelmo de Wymundham, tunc Archidiacono, Galfrido de Cantebrugge, Infirmario, et H. de la Mare et Johanne le Fuer, de Sancto Albano.

Submission made by Robert Spichfat to the Abbey authorities, A.D. 1275.

Johannes Sep simile juramentum fecit, sed in præsentia Domini Abbatis; astantibus Fratribus Gregorio Blosino, R. Quatremeyne, Johanne de Berchamestede; item, H. de la Mare, Radulpho Sprunt, et J. de la Mare, de Nortone. Acta dictis die et anno, in Camera prædicti Abbatis, sub pœna viginti solidorum.

Submission made by John Sep, A.D. 1275.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Submission of John Norton, the Tanner, A.D. 1275.

Item, die Lunæ proxima sequente, venit Johannes Norton le Tannir, et præstitit omnino simile juramentum, supponendo se misericordiæ Abbatis in decem marcis pro præteritis transgressionibus; et quod nunquam in futurum committeret, obligavit se et omnia bona sua, habita et habenda, sub pœna decem librarum. Acta dictis die et anno, in Camera Abbatis, in præsentia ejusdem, astantibus Domino Johanne de Bolun, Priore, Domino Willelmo Archidiacono, Fratre W. de Billingdone, Fratre J. de Berchamestede, Alano de Hadham, et H. de la Mare.

Submission of Henry de Port, A.D. 1276.

Item, die Sanctæ Scolasticæ Virginis, anno Gratiæ millesimo ducentesimo septuagesimo sexto, accessit Henricus de Porta ad dominum suum, Abbatem, reatum suum confitens, et devote absolutionem petens. Qui obtinuit sub quadam forma, in quadam littera contenta, penes Abbatem residente. Et ulterius juravit, tactis sacrosanctis Evangeliis, quod nunquam in vita sua truncum fullericium in domo sua propria, vel aliena, in villa Sancti Albani, vel alibi in sua potestate, in eadem villa levabit, vel in eo operabitur; nec aliquis per ipsum, vel nomine suo. Omnino similiter juravit se de manumola facturum. Actum autem est istud in præsentia dicti Domini Abbatis, et confratrum suorum, Adæ Poleyn, R. Quatremens, Johannis de B.; præsentibus etiam, Willelmo de Bolun, Rogero de Wymundham, Alano de Hadham, R. de Weston, tunc ballivo villæ Sancti Albani, Johanne Brisepot, Alano de S., W. Tubbe, Galfrido de Childewik, et aliis.

Submission of John de Benum, A.D. 1276.

Item, die Veneris proxima ante festum Sancti Petri in Cathedra, anno prædicto, accessit Johannes de [1] Benum ad Dominum Abbatem, cum omni humilitate, et juravit, tactis Evangeliis, quod nunquam fuit in consilio vel auxilio cum hominibus de villa Sancti Albani ad manimolas levandas, usque ad placitum contra prædic-

---

[1] This name is doubtful; *Benu⁹*, in the MS.

tum Abbatem, vel alias injurias eidem Abbati factas sustinendum. Item, ad hoc juravit, quod nunquam erit in consilio vel auxilio contra prædictum dominum suum, Abbatem, vel ecclesiam suam, in prædictis articulis, nec in aliquibus omnino rebus, nisi seipsum defendendo, et in rebus quæ personam suam singulariter tangunt. Acta sunt ista in Camera Abbatis prædicti, dictis die et anno.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Item, die Sabbati proximo sequenti, Ricardus le Wyte, de Sancto Albano, super omnibus prædictis omnino simile præstitit juramentum.

Submission of Richard le Wyte, A.D. 1276.

Continuatio processus et materiæ prænotatæ.

Et sciendum, quod die Sanctarum Perpetuæ et Felicitatis, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo sexto, accesserunt ad dominum suum, Abbatem Sancti Albani, Adam de Nedham, Johannes de Northone, Henricus le Ointer, Simon le Vinter, B. le Tanur, Johannes de Everesdone, et Grimbaldus, dictus "Reynbaud," pro se, et pro tota communitate villæ Sancti Albani, humiliter petentes, et devote supplicantes prædicto domino suo, Abbati, quod rancorem, si quem habuerit, erga ipsos, occasione placiti super manimolis, et secta ad molendinum prædicti Abbatis, tam [1] fullericium quam ad bladum, inter ipsos in Curia Domini Regis agitati, remitteret. Dictus autem Abbas, videns eorum humilitatem, et cordium contritionem, intuitu divinæ caritatis, ad maximam precum instantiam Roberti de Gravele et quorundam aliorum, omnem commotionem, quam erga ipsos habuit, remisit, sub hac forma :—videlicet, quod homines prædicti, tam pro se quam pro dicta communitate, firmiter et expresse cognoscebant omnia quæ facta fuerant in dicto placito, et secundum quod facta fuerant in Curia Domini Regis, tam per primam inqui-

Submission on behalf of the whole township of St. Alban's, and pardon granted thereon, by the Abbot, 7th March, 1276.

[1] *fullericii* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

sitionem quem per attinctam, integraliter et plenarie eadem de cætero opere adimplere promittentes. Addentes etiam ulterius, quod nunquam erunt in consilio vel auxilio, per aliquam colligationem seu conspirationem, contra prædictum Abbatem, vel ejus ecclesiam, in aliquo omnino negotio vel placito; nisi ipse, quem prædictum negotium, vel placitum, specialiter vel singulariter tangit.

Agreement by the same parties, that they will not implead the Abbot as to Barnet Wood.

Concesserunt etiam expresse dicti homines, pro se et dicta communitate, quod nunquam de Bosco de Barneto, juxta ecclesiam Sancti Petri, nec de aliquibus omnino rebus, ab initio mundi usque ad prædictam diem, coram Domini Regis inquisitoribus, Justiciariis, seu quibuscunque Domini Regis ministris, tactis, vel qualitercunque motis, prædictum Abbatem, vel ejus successores, vel ecclesiam suam antedictam, implacitabunt, vel quæstionem movebunt; nisi aliqua disseisina, vel aliqua injuria, per prædictum Abbatem, vel suos, alicui personæ singulariter et specialiter, sicut dictum est, fuerit irrogata; qui prius debent tractare de pace amicabiliter de prædictis injuriis illatis. Et si per viam pacis ad invicem concordari non poterunt, faciat quilibet quod sibi viderit expedire. Et si eorum aliquis, singulariter vel communiter, (quod absit,) contra aliquem præmissorum, in parte vel in toto, articulum venerit, tota dicta forma pacis irritetur, et sint omnes et singuli in eodem statu in quo fuerunt dicto die Sanctarum Perpetuæ et Felicitatis, in mane, scilicet, ante istius pacis compositionem.

They offer the Abbot ten tuns of wine, who accepts five.

Insuper, dicti homines, in recognitionem suæ transgressionis, et ut majorem gratiam in conspectu domini sui Abbatis invenirent, obtulerunt ei decem dolia vini; qui oblationem eorum admisit, et, ad instantiam R. de Graveley, quinque remisit, et quinque recepit. Et ad majorem pacis et amicitiæ nodum et confirmationem

Provision made for their future

de cætero roborandam, Dei contemplatione, et dicti Roberti et aliorum precibus et supplicatione, con-

cessit idem Abbas, quod quicunque fuerit custos molendini prædicti Abbatis, et Cellerarius curiæ, vel alius quem idem Abbas assignare voluerit, si Cellerarius præsens non fuerit, vel saltem unus eorum, si ambo præsentes esse non poterunt, statim audiant, vel audiat, querelam dictorum hominum, si eis damnum de blado suo per molendinarium prædicti Abbatis infra molendinum fuerit perpetratum; et super hoc protinus accipiant, vel accipiat, probationes per homines bonos et legales, et non per ribaldos, seu leves, et tunc cum omni festinatione injuriam passis fiet emenda. Molendinarii vero, qui pro tempore erunt, et etiam eorum garciones, quotienscunque et quandocunque in officio sumendo de novo admissi sunt, super fidelitate corporale præstabunt sacramentum.

Roger 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Protection from loss, when grinding corn at the Abbey mill.

The millers and millers' men to take oath of fealty.

Concessit etiam prædictus Abbas, quantum in ipso est, quod dicti homines de cætero non trahantur ad hundredum, nisi ipsi ad invicem ibidem elegerint litigare; vel si tale fuerit negotium, quod non possit, vel debeat, in Curia Domini Abbatis placitari et terminari. Concessit etiam idem Abbas quod de cætero tholoneum de cervisia non petatur, nec detur.

The townsmen to be excused suit at the hundred Court.

Toll on ale abolished.

Forma arbitrationis et concordiæ de quodam placito, inter præscriptum Abbatem et Johannem Fiz-John super Chacia de Horwode diutius agitato.

Considerans felicis recordationis Rogerus Abbas tribulationes et angustias quas passus est venerabilis pater, prædecessor suus, Johannes Abbas, sub diuturna et gravi exagitatione placiti super Chascia de Horewode, illiusque expensas multiformes intuens tepidum effectum prætendisse, cum sui proprii laboris, executionisque, contra potentissimos adversarios quos sustinuit, recordatus est, magno ductus consilio, de remedio cœpit feliciter tractare. Quocirca, utraque pars, mutuo consensu, arbitros petiit

Abbot Roger comes to an agreement with Sir John Fitz-John, as to the Chace of Horewode, A.D. 1272.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Award of the Arbitrators between the Abbot and Sir John Fitz-John. A.D. 1272.

sapientes; qui hoc scriptum in Francigena, hic in Latinum translatum, studiose dictaverunt.—

"Dicunt arbitri, scilicet, Adam de Ylleye et Ricardus la "Vache, ratione Chasciæ de Horewode, quod Dominus Jo- "hannes filius Johannis habeat integre chasciam in sylva "Domini Abbatis, sicut alibi; ita quod prædictus Johannes, "hæredes, et assignati sui, annuatim teneantur reddere prædicto "Abbati, et suis successoribus in perpetuum, sex feras medio- "cres, scilicet, tres damos masculos, die Sanctæ Crucis in "autumno, ad manerium suum de Wyneslawe, et tres damas, "scilicet, alterius sexus, in Vigilia [1] Purificationis Beatæ Mariæ "Virginis. Et bene licebit Abbati, qui pro tempore fuerit, "in propria persona, currere semel annuatim in proprio bosco "suo antedicto, per biduum continue. Et si tunc currere "nequiverit, quocunque modo perturbatus, currat in triduo; "ita quod, si bestias ceperit, Domino Johanni memorato, et "hæredibus, in proximo termino post cursum Abbatis allo- "centur; nec liceat Abbati illo anno plus quam tres feras "capere. Et si aliquam capere nequiverit, illæ sex bestiæ, "sicut præfatum est, Abbati restituentur. Nec forestarius, "nec aliquis alius de familia Domini Johannis memorati, "fugabunt feras extra sylvam Domini Abbatis nocte, quando "in crastino currere proponit. Et si Abbas prænotatus ab "hujusmodi cursu desistat, secundum majus vel minus, non "cedat in præjudicium quin ipse, et sui successores, currant in "posterum, secundum formam prædictam, sine impedimento "dicti Domini Johannis, vel hæredum suorum.

"Et si contingat prædictam Chasciam debilitari, ita quod "Dominus Johannes memoratus, aut hæredes sui, prædictas "feras terminis statutis persolvere nequiverint, concedit pro "se, et hæredibus suis, ad solvendum Domino Abbati, qui pro "tempore fuerit, pro eisdem, viginti et quatuor solidos per "annum, ad terminos suprascriptos. Si autem illius pecuniæ "solutio retardetur, Abbas, et sui successores, facient distric- "tionem in tenementis quæ Ricardus Bulloc, Ricardus Atwode, "Walterus Attewode, et Reginaldus Aylwyn, in servitute tenue- "runt in villa de Asse die confectionis istius scripti. Et si "contingat quod Abbas, vel successores sui, vel aliquis, nomine "eorum, prædictum boscum penitus distrinxerint, prædictus "Johannes, et hæredes sui, quieti sint, et absoluti, tam a præ- "dictarum bestiarum solutione, quam de redditu pro eisdem,

[1] The word "*vigiliæ*" is inserted here in the MS., by mistake.

"quousque creverit, ita quod bestias retinere, fovere poterit, "et defendere.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

"Ratione autem herbagii, provisum est quod memoratus "Abbas, et sui successores, in perpetuum habeant exercitium "in herbagio villæ de [1] Murisse, præter capras, porcos, et "oves, nisi in tempore debiti pastus. Ita quod nec prædictus "Dominus Johannes, nec hæredes sui, inde aliquid [2] participiant "in prædicta villa. Apud *le Swane-mot* vero provideatur quot "[3] porci dicta sylva Domini Abbatis poterit sustinere; et totum "pannagii habeat commodum, et virgarum collectionem. De "prato Domini Johannis dicitur, de quo Abbas eum implaci-"tavit, ut in pace habeatur, nisi in communam dicti Abbatis, "contra ejusdem voluntatem, amplietur.

"Forestarii vero Abbatis, qui pro tempore fuerint, tum "propter ferinæ conservationem et fomentum, tum propter "sylvestrem custodiam et defensionem, cornua, arcus ferant, "et sagittas; ita quod, ante sylvæ ingressionem, ad officium "faciendum, jurent in præsentia ballivi Domini Johannis, et "hæredum suorum, ad fideliter custodiendum ferinam; et "apud *le Swane-mot* fiat jusjurandum. Post cessum vero, vel "decessum, forestariorum Abbatis, ei liceat, usque ad proxi-"mum Swanomotum, per Cellararium suum, Senescallum, vel "ballivum suum de Wyneslawe, ballivo de Wadone, qui pro "tempore fuerit, alium vel alios præsentare; qui tunc, ut "dictum est, juramentum præstabunt, et postea, ad proximum "Swanomotum illud innovando ratificabunt. Nec dictus bal-"livus, pro tempore existens, propter juramenti evitationem "recipiendi, se malitiose absentabit.

"Et si aliquis forestarius Domini Abbatis, qui pro tempore "fuerit, sæpedicto Domino Johanni, aut hæredibus suis, damnum "intulerit de ferina in Chascia prædicta, per dictum Abbatem, "et suos successores, justa super hoc sequetur emendatio. Et "dictum est, ut omnia ista, et singula, in Curia Domini Regis, "meliori modo quo poterunt, aut per finem, confirmentur infra "annum hujus compositionis. Datum in ecclesia de Saldene, "die Martis proxima ante Annunciationem Dominicam, anno "regni Regis Henrici, filii Regis Johannis, quinquagesimo "sexto, in præsentia dictorum Abbatis et Domini Johannis filii "Johannis, qui præsenti scripto sigilla sua alternatim appo-"suerunt."

---

[1] The exact form of this word is doubtful.

[2] Sic in MS.

[3] Sic in MS.; correctly "*porcos*."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

De villa de Sancto Albano tempore guerræ Baronum [1] custodienda.

The town of St. Alban's is strongly fortified; whence styled "Little London."

[2] Ipso eodem tempore, erat villa Sancti Albani adeo diligenti custodia, tam intus quam afforis, seris et barris obfirmata, propter guerræ formidinem, ut omnem aditum vel exitum negarent transeuntibus, præcipue ascensoribus equorum: quapropter, tunc temporis appellabatur per totam Angliam "Minor Londonia."

De decollatione Constabularii de Hertforde propter suam præsumptionem contra villanos Sancti Albani allatam; et de centum marcis ob dictam transgressionem Domino Regi persolutis.

Fatal folly of Gregory de Stokes, Constable of Hertford; and his summary execution at St. Alban's.

[3] Erat tunc temporis quidam Constabularius Hertfordiæ, nomine "Gregorius de Stokes," qui, cum audisset animositatem burgensium Sancti Albani, indignabatur. Mox jactabat se villam intraturum cum tribus garcionibus; necnon absque obstaculo occupaturum, et quatuor burgenses præcipuos de eadem secum ad castellum de Hereford, cui præerat, vi adducturum.

Hæc facere meditantem ultio cœlestis impedivit, patrocinio Beati Albani, nolens conservos suos vilificari. Cumque propositum suum implere decrevisset, ut voti compos efficeretur, instigante se malitia sua, villam Sancti Albani intravit. Libere vagos discursus sibi vendicavit pro libito, oculos suos huc illucque jactavit, tanquam explorator. Demum dixit garcionibus suis,—"Videte quomodo stat ventus." Quod verbum audientes circum astantes, suspicabantur ma-

[1] The word "*opidem*" is inserted here in the MS., possibly for "*ob idem.*"

[2] See Rishanger's *Chronicle*, p. 38, and the *Opus Chronicorum*, p. 20, in the present Series.

[3] This account is also given in Rishanger's *Chronicle*, pp. 38, 39, and the *Opus Chronicorum*, p. 21.

lum præcogitatum, quod villam vellet deprædari, vel igne cremare. Mox respondit quidam carnifex;—" Do-" cebo te quomodo stat ventus:" confestim dedit ei alapam, ex qua pronus cecidit in terram. Deinde, cum suis ministris, comprehensus [1] [est], et annulis ferreis et compedibus [1] [innodatus]. Mane sequente, a carnificibus capitibus amputatis, capita eorum defixa sunt in longos palos ad quatuor extremitates villæ, ut essent spectaculum intuentibus. Unde a transeuntibus acclamatum est,—[2] " Sanguis eorum super capita eorum, quia præ-" cogitaverunt mala Beato Martyri Albano, et ministris " suis, inferre."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Quod factum cum auditum Domini Regis a rumigerulis pervenisset, amerciavit dictam villam in centum marcis, et statim reddiderunt.

The town is amerced for the crime.

De forma Compositionis Vicariæ Ecclesiæ de Consclive, Monasterio Sancti Albani appropriatæ, et de compositione super annua pensione quadraginta marcarum [3] Eymero de Theonenga, quondam Rectori ibidem, ad terminum vitæ per Priorem de Tynemutha fideliter persolvenda.

Cum memoratus Rogerus, Abbas Sancti Albani, et ejusdem loci Conventus, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quinto, ecclesiam de Consclive ingredi voluissent, et in usus proprios convertere, loci Diœcesani assensu minime requisito, ex confirmatione Alexandri Papæ, Tertii, venerabilis pater, Robertus, Dei gratia, Episcopus Dunelmensis, loci Diœcesanus, ingressum pacificum eos habere non permittens, Rogero de Seytone, Canonico Eboracensi, dictum negotium commisit audiendum, et finaliter terminandum; qui statuendo ordinavit quod Abbas et Conventus prædicti, et eorum successores, personatum illius ecclesiæ

The advowson of Consclive awarded to the Monastery of St. Alban's, in perpetuity, A.D. 1275.

[1] Omitted in the MS.; supplied from the *Opus Chronicorum.*

[2] *Joshua* ii. 19.

[3] Correctly, *Reinerio*; see p. 429.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

in proprios usus teneant in perpetuum. Quem quidem personatum decrevit, in manso, domibus, et ædificiis ipsius ecclesiæ, et in decima garbarum et feni totius parochiæ; exceptis decimis garbarum et feni de Thorntone, quas vicarii ipsius ecclesiæ, qui pro tempore fuerint, una cum cæteris decimis, oblationibus, et obventionibus quibuscunque, ad eandem qualitercunque pertinentibus, personatui superius non assignatis, nomine vicariæ percipient et habebunt. Qui quidem vicarii in ecclesia prædicta continue residebunt, omnia onera sustinebunt ordinaria, et loci Diœcesano de spiritualibus totaliter respondebunt. Memoratus siquidem Abbas, debitæ gratitudinis considerationem attendens, pro se, suisque successoribus, eidem [1] Reynero, ad totum vitæ suæ tempus, concessit annuam quadraginta marcarum pensionem.

A yearly pension of forty marks awarded to the late rector.

A letter of acquittance given by William de Greystoke, in respect of the said advowson.

Super cujus vero ecclesiæ advocatione, Willelmus filius Thomæ de Greystoke, pro se et hæredibus suis, dictis Abbati et Conventui litteram fecit acquietantiæ. Transcurso igitur triennio consequenti, quod fuit ab Incarnatione Domini in anno, videlicet, millesimo ducentesimo septuagesimo octavo, istam chartam de prædicta ecclesia de Conesclive composuit.—

Scriptum prædicti Abbatis super indemnitate prædicti Prioris de Tynemutha, ratione solutionis pensionis prænotatæ.

Transfer of the profits of the church of Consclive, and presentation to the Vicarage thereof, by the Abbot

"Universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, Rogerus, permissione divina, Abbas Sancti Albani, "salutem in Domino. Quoniam cordi nobis est jugi solertia et diligentia nocte dieque, pro utilitate et directione "Monasterii Sancti Albani, necnon et Cellæ nostræ de Thynemuta, quæ sub protectione nostra præcipue, ultra omnes "Cellas, vigere dinoscitur, vigilanter excogitare, licet nos "ecclesiam de Conesclive, Dunelmensis Diœcesis, quæ monachis nostris, in dicta Cella de Thinemuta commorantibus,

[1] He has not been so named before, as is implied here: it is "*Eymero*" in the rubric, but incorrectly.

" in quinque marcis annuis pensionaria extitit ab antiquo, in " proprios usus, auctoritate Apostolica, ac Dunelmensis Epi- " scopi, loci Diœcesani, assensu, et ejusdem loci Capituli " consensu, accedentibus, canonice fuerimus assecuti, volentes " utriusque ecclesiæ nostræ indemnitati, juxta vires nostras, " paterna sollicitudine providere, pensatis, et diligenter consi- " deratis, diligentia monachorum nostrorum dictæ Cellæ circa " nos et nostra exhibita, ac reverentia gloriosi Martyris Os- " wini, omnes fructus præfatæ ecclesiæ de Conesclive, cum " omnibus pertinentiis suis, Priori et Conventui nostro de " Thinemuta, ex assensu et unanimi voluntate totius Con- " ventus nostri Sancti Albani, assignavimus, et tenore præ- " sentium assignamus, et in perpetuum concedimus. Ita ta- " men, quod Prior de Thinemuta, qui pro tempore fuerit, " quadraginta marcas sterlingorum Domino Reinerio de " Theonengo, quondam rectori ejusdem, quamdiu superstes " fuerit, vel ejus certo procuratori, sumptibus et periculis " ipsius Prioris, infra quindenam Ascensionis Domini, Lon- " doniis, singulis annis, nomine pensionis fideliter persolvet, " et nobis unam marcam. Post decessum vero præfati Rei- " nerii, nos, et successores nostri, viginti et duas marcas de " dicta ecclesia, in Festo Nativitatis Beati Johannis Baptistæ, " annuatim de dicto Priore plenarie in perpetuum percipie- " mus. Qui profecto Prior easdem viginti et duas marcas, " suis sumptibus et periculo, quolibet anno ad Sanctum Al- " banum dicto termino mittet, et destinabit, sub pœna dupli. " Præterea, sciendum est quod quotiens et quandocunque nos, " vel successores nostri, et monachi nostri undecunque, per " Conesclive de Sancto Albano versus Thinemutam, vel e con- " verso, transitum fecerimus, dictus Prior, qui pro tempore " fuerit, post recessum dicti rectoris, unum diem tantum in " eundo, et alterum in redeundo, nobis in esculentis et po- " culentis, competenter et honeste, secundum consuetudinem " et facultatem provinciæ, procurabit. Similiter erit de fa- " miliaribus nostris, et servientibus, si litteras nostras, vel " saltem sigillum nostrum, deferant, cum per partes transi- " erint antedictas. Concedimus insuper, affectu inclinato et " animo gratanti, ob reverentiam dicti Patroni nostri, Beati " Regis et Martyris Oswini, quod dictus Prior de Thinemue, " et sui successores, de consensu tamen Abbatis Sancti Al- " bani, qui pro tempore fuerit, ad vicariam dictæ ecclesiæ de " Conesclive, quotienscunque et quandocunque vacare conti- " gerit, idoneam personam possint præsentare, non obstante " aliqua ordinatione ab aliquibus ante facta. Ita videlicet, " quod dictus Prior, vel successores sui, vicario, si necesse " fuerit, mansum inveniant; et aliis injustis petitionibus ipsius

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

of St. Alban's to the Prior and Convent of Tynemouth.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

" vicarii, qui pro tempore fuerit, sumptibus suis viriliter re-
" sistant, si quæ per eundem vicarium aliquando oriri con-
" tingant. Ad hæc, volumus et concedimus, pro nobis et
" successoribus nostris, quod si contingat (quod absit) præ-
" scriptum Priorem super dicta ecclesia, vel ejus pertinen-
" tiis, vextari vel fatigari, ita quod dicta fatigatio vel vexatio
" naturam evictionis sapiant, vel in ipsius ecclesiæ, vel partis
" ejusdem, expresse vergant evictionem, quod nos, et succes-
" sores nostri, dimidiam partem expensarum, in dictis vexa-
" tionibus et fatigationibus factarum, refundemus; Prior vero,
" et successores sui, aliam dimidiam: quia justum est quod
" qui participes sunt honoris, participes sint et oneris. Su-
" per quibus expensis, fideli assertione sæpedicti Prioris, qui
" pro tempore fuerit, una cum juramento eorum, qui expen-
" sas fecerunt, credetur; dummodo dicta assertio, et dictum
" juramentum, intolerabilem in se non contineant errorem. Et
" ad perpetuam memoriam hujus rei, *et cætera*."

[1] *Breve Regis super persecutione placiti prænotati.*

The Abbot is impleaded by Constance de Morteyn as to the advowson of the church of Tyrefeld (Therfield). A.D. 1276.

Non obstante controversia præhabita super advocatione ecclesiæ de Tyrefeud, in qua vicit Johannes Secundus, Abbas, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo sexto, tempore Domini Edwardi Regis, anno quarto, coram Magistro R. de Seytone, Radulpho de Freingham, et aliis Justiciariis Domini Regis, itinerantibus in Comitatu Bedefordiæ, implacitavit Constantia de Morteyn, domina et hæres villæ de Tyrefeud, venerabilem patrem, Dominum Rogerum Abbatem, super advocatione ecclesiæ ejusdem villæ; quam Dominus Abbas et Conventus, suique prædecessores, per tempora longa appropriatam possederunt, et tenuerunt.

Breve Regis de seysina dictæ advocationis, ob defaltam Constantiæ præscriptæ, memorato Abbati deliberanda.

Writ, enjoining enquiry as

" Edwardus, Dei gratia, *et cætera*, Vicecomiti Bokyngham,
" salutem. Si Constantia de Morteyn fecerit te securum de

[1] This rubric, it will be seen, is wholly incorrect.

"damno suo prosequendo, tunc summone per bonos summo-
"nitores viginti liberos et legales homines de visneto de Tyre-
"feud, quod sint coram Justiciariis nostris Itinerantibus apud
"Bedeforde, parati sacramento recognoscere, qui advocatus
"tempore pacis præsentavit ultimam personam, quæ mortua
"est, ad ecclesiam de Tyrefeud, quæ vacat, ut dicitur; et
"cujus advocationem eadem Constantia dicit ad se pertinere.
"Et interim ecclesiam videant, et nomina eorum inbreviari
"facias. Et summone per bonos summonitores Abbatem de
"Sancto Albano, qui advocationem illam ei deforciat, quod
"tunc sit ibi, auditurus illam recognitionem. Et habeas *et*
"*cætera*. Teste *et cætera*."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

to the right of presentation to the said church.

Memorata igitur domina, cum suo consilio, videns prædictum Abbatem per suum attornatum comparentem, paratum ad litigandum, petiit licentiam, et obtinuit, ad impetrandum melius breve, et a brevis impetrati se subtraxit prosecutione. Unde consideratum est per Justiciarios prædictos, et irrotulatum ibidem, quod Abbas in pace teneat illam advocationem.—

Constance de Morteyn withdraws her demand.

"Edwardus, Dei gratia, *et cætera*, venerabili in Christo
"patri, Ricardo, Dei gratia, Lincolniensi Episcopo, salutem.
"Sciatis quod Abbas de Sancto Albano in Curia nostra, coram
"Justiciariis Itinerantibus apud Bedeforde, per considerationem
"ejusdem Curiæ nostræ, recuperavit præsentationem suam
"ad ecclesiam de Tyrefeud versus Constantiam de Morteyn.
"Et ideo vobis mandamus, quod, non obstante reclamatione
"prædictæ Constantiæ, ad præsentationem prædicti Abbatis,
"ad prædictam ecclesiam idoneam personam admittatis. Teste
"Radulpho de Freingham, vicesimo nono die Septembris,
"anno regni nostri quarto."

Writ, acknowledging the right of presentation to the church of Tyrefeld to be in the Abbot of St. Alban's.

De maxima dissensione inter Archiepiscopum Cantuariensem et præscriptum Abbatem, propter derogationem privilegiorum Monasterii Sancti Albani, diutius continuata, per humilem industriam ejusdem Abbatis feliciter terminata.

Die Martis proxima ante Natale Domini, anno Gratiæ millesimo ducentesimo septuagesimo septimo, Frater Robertus de Kylwardby, Dei gratia, Archiepiscopus Can-

Convocation in the church of Wycombe summoned

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

by Robert, Archbishop of Canterbury, to enquire as to the right of the Abbot and Convent of St. Alban's to hold certain churches. A.D. 1277.

tuariensis, scire volens quo jure Abbas et Conventus, licet exempti, in usus proprios ecclesias tenent, in quibus non habent jura pontificalia, in ecclesia de Wycombe, per quemdam Magistrum, nomine "Ricardum de Stratforde," vices ejus gerentem, quamdam fecit solemnizare Convocationem.

The Abbey, by its proctors, asserts its privileges of exemption.

Quibus profecto die et loco assignatis, comparuerunt procuratores sui, videlicet, Frater Johannes Pychun, commonachus ejusdem ecclesiæ Sancti Albani, tunc in eadem officialitatis exercens administrationem, et Magister Thomas Benet, de Sancto Albano, clericus, suum procuratorium ostendentes, per quod admissi fuerant. Qui quidem memoratam ecclesiam indebite sentientes prægravari, Privilegia, hujus Convocationis, et compositionis coactæ et injuriosæ, excusatoria, in hunc modum constantissime allegarunt.—

The Privilege of Pope Cœlestinus II.

In Privilegio Cœlestini Papæ continetur, quod nulli Archiepiscopo, vel Episcopo, sive Legato, nisi a latere Summi Pontificis misso, licitum sit Abbatem Sancti Albani, aut Priores Cellarum, sive monachos, ad Consilium, Synodum, vel Capitulum, convocare, vel ab eis obedientiam aut aliquam exigere consuetudinem; nec aliquas exactiones vel ordinationes, sive aliquod jus, vel officium episcopale, in dictis religiosis, contra tenorem privilegiorum, exercere.

The Privilege of Pope Clement III.

Iterum, in Privilegio Clementis Papæ Tertii continetur, ne Abbas Sancti Albani, seu monachus ejus aliquis, teneatur alicui, ante communicationem ab Apostolica Sede præmissam, in jure aliquatenus respondere.

The Archbishop charges the Abbot and Convent with contumacy; and calls upon them to shew their right to hold the church of Tyrefeld.

Hiis vero et aliis consimilibus Privilegiis allegatis non obstantibus, nimiæ præcipitationis nubilo excæcatus, dictos Abbatem et Conventum reputavit contumaces, Capitulumque in Privilegio, ubi inseritur quod ecclesia de Tyrefeud in proprios usus eis confirmatur, prout asserebant, (pro qua specialiter tunc comparuerunt,) ad sibi ostendendum et exhibendum ipsos compellere nitebatur. Et cum eisdem procuratoribus diem præfixerat

ad probandum dictum capitulum, injustitiam injustitiæ accumulando, et afflictos indebite affligendo, adquiescere recusarunt; et statim, juxta dictorum Privilegiorum tenorem appellando, recesserunt.

Comparuerunt iterum dicti procuratores coram Archiepiscopo, die Lunæ proxima ante Epiphaniam, in ecclesia de Witechirche, pro ecclesia de Wengrave non proponendo, sed protestando se nolle cessare ab appellatione sua, coram ejus Commissario alias facta. Sed cum inchoarent, et intenderent artius allegare privilegia sua, en! Archiepiscopus eos audire contempsit, affirmans, aut vellent aut nollent, munimenta sua eidem ostenderent, eaque videret, volveret, et revolveret. Sin autem, ipsos Abbatem et Conventum reputaret contumaces. Propterea, dicti procuratores appellationem memoratam in scriptis renovarunt; in quos protinus excommunicationis sententiam fulminarunt; a qua quidem sententia, tanquam ab iniqua, ipsi appellarunt, cum indultum sit per Cœlestinum Papam quod nemini liceat in dictos religiosos sententiam dare, vel aliquid innovare, post appellationem factam.

Item, in Privilegio Clementis Papæ,—"Decrevimus, "ut nulli omnino hominum liceat Monasterium Sancti "Albani perturbare, aut possessiones ejus auferre, aut "ablatas retinere, minuere, aut quibuslibet vexationi- "bus fatigare."

Item, indultum est per Lucium Papam, quod si aliquis Archiepiscopus, Episcopus, vel alius Ecclesiæ prælatus, in Abbatem, seu ejus monachum de consortio suo, excommunicationis vel interdicti sententiam aliquo tempore promulgare præsumat, nullas vires obtineat, sed irrita et vacua potius habeatur.

Memoratus igitur Archiepiscopus, suas exercendo visitationes extra libertatem Sancti Albani, apud Hatfeld, quæ spectat Episcopo Eliensi, usque appropiavit; [1]quod cum audiverat prædictus Abbas, eidem devote suppli-

[1] *quem* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

The proctors of the Abbey appear before the Archbishop; but, demanding their muniments, he refuses to hear them.

The proctors are excommunicated; whereupon, they appeal to the Privilege of Pope Cœlestinus II.

Further terms of the Privilege of Pope Clement III.

Privilege as to excommunication and interdict, granted by Pope Lucius.

The Archbishop being at Hatfeld, the Abbot invites him to St. Alban's.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

The Convent meets him in state, at the entrance to the Monastery.

cavit ut apud Sanctum Albanum veniret, spatiaturus et hospitaturus: cujus precibus annuebat, sagaciter in mente revolvens indulgentiam illius Privilegii, quod Archiepiscopus vel Episcopus in [1] prælibato Monasterio hospitari non debet, nisi rogatus; quod bene considerat Archiepiscopus. Accedenti autem ante ostium ipsius Monasterii, processionaliter, reverenterque, dictus Conventus, pulsatis campanis, revestitus obviavit, et eundem summo cum honore, velut patrem tantæ Sedis, virumque tantæ famæ, decuit, salvis privilegiis suis, suscepit [2] coram.

Protestation of right made by the Abbot.

Populo igitur tali ac tanto confluente, Archiepiscopum Abbas decenter aggressus, quamdam sic fecit protestationem;—"Pater venerande, hunc vobis penitus de "gratia, non de jure, aut de more, honorem exhibe"mus;" quocirca gratias continue persolvit devotas.

After a temperate discussion, the Archbishop becomes reconciled to the view of the Abbot, as to the exemption of the Monastery.

In crastino igitur, dicti Archiepiscopus et Abbas, considentes, et invicem verba læta permiscentes, locali opportunitate, temporalique, considerata, de libertatibus et arduis negotiis suis, maxime, quo jure, ut prætactum est, illud Monasterium ecclesias in usus tenet proprios, feliciter pertractarunt. Concepto itaque veritatis tramite, fatebatur se nolle, nec posse, indultis illam ecclesiam nudare privilegiis, nec in aliquo ejusdem præjudicare libertati. Quem licet paulisper ante habuerit exasperantem, Primipotens eundem, cujus præcipue in hiis animum tetigit, eidem contulit mansuetum. In ipso enim continuo dilectionis favorem sentit; consilium, auxiliumque, in dictis negotiis feliciter reperit.

The Archbishop confirms the Monastery in the possession of its churches and privileges.

O salutare mirabile! quod non solum ab exactione, per qualecunque consilium attentata, totaliter cessavit; verum etiam, ne concessionis suæ benignitas, aut justitiæ firmitas, per se vel per suos infirmata, ab utilitate dicti monasterii constantia titubarent, omnes ecclesias quas dicti religiosi tunc in Archiepiscopatu suo possederunt, in una pagina, et quamplurimos privilegiorum articulos,

---

[1] *prolibato* in MS.

[2] Sic in MS.

valde necessarios, quorum tenorem evidenter respexit, in alia magna pagina, utrisque sigillo suo magno appenso, constantissime confirmavit.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De servitio militari tempore prædicti Abbatis Domino [1] *Regi septies persoluto.*

Abbot Roger sends one knight and four esquires, to do knight-service for St. Alban's against the Welch, A.D. 1277.

Cum prædictus Rogerus, Abbas Sancti Albani, pridem septies servitium Domino Regi reddidisset militare, anno siquidem Gratiæ millesimo ducentesimo septuagesimo septimo, tempore Domini Regis Edwardi, circa Festum Sancti Johannis Baptistæ, sex militum fecit servitium pro se et pro suis comparcionariis; ita quod tres milites, scilicet, Dominus Stephanus de Chendut, et quatuor armigeri, loco duorum militum, una cum cæteris, in ejusdem negotii expeditione, ad dicti Abbatis procurationem, secundum debitam formam initam, deputatis in nobili apparatu in equis et armis, ad primum diem præfixum, apud [2] Vilecestre, ad servitium regale faciendum contra Wallenses, eleganter sunt profecti.

After doing duty for eight weeks, and being commended for their distinguished appearance, they return to St. Alban's, safe and sound.

Ad ulteriora igitur anhelantes, apud Cestriam usque pervenerunt; ubi ad tantam honoris magnitudinem admittuntur, quod omnes videntes ipsos et equos suos, ita strenue armatos, tale servitium apprime commendarunt. Qui cum in Wallia per octo septimanas hostiliter, et non sub modico discrimine, per quadraginta dies ad sumptus proprios, et ulterius ad Regis stipendia, moram traxissent, a Domino Rege licenciati, gratias exhibente, iter versus Sanctum Albanum maturantes, adeo sani et salvi remearunt, quod nec homo aliquis ex eis, vel equus, deperierat, aut saltem interim infirmabatur. Misertus est enim eorum, et omnia opera sua, ad utilitatem dictæ ecclesiæ, Dominus dirigebat. Sane cum quamplures Episcopi, Abbates, et alii prælati, pro majori

[1] Repeated in MS.
[2] Sic in MS.: probably meaning Worcester.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

parte Angliæ, pro servitio militari, prece et pretio, finem procurarunt, scilicet, pro quolibet milite quinquaginta marcas argenti, ecce! cassatis mutuis contractibus nocivis, sine quibus adeo tempestive pecunia tanta solvi non poterat, ad quinquaginta [1] marcas summam omnium Abbati, salvis sibi equis et toto apparatu, [1] portionem contingentium vix surgebat expensarum.

[2] [*Visitatio Cellarum.*]

Abbot Roger visits the Cells of Belver and Tynemouth, A.D. 1278.

Piæ memoriæ Rogerus, Abbas prænominatus, anno Gratiæ millesimo ducentesimo septuagesimo octavo, Cellas suas de Thynemuta et de Belvero visitavit.

After leaving Bealvoir he stays nearly six weeks at Tynemouth.

Primitus igitur, die Mercurii proxima ante Pentecosten, cum benedictione in choro, una cum cæteris fratribus secum tendentibus, viam in Domino arripiens, supradictum festum apud Belverum solemnizavit. Ad ulteriora ergo festinans, apud Thinemutam usque pervenit; in qua quidem provincia, debito cum honore, per sex fere septimanas perhendinavit.

The Abbot dines with Robert, Bishop of Durham, on terms of great cordiality.

Interea venerabilis pater, Robertus, Dunelmensis Episcopus, et Abbas memoratus, (quem quidem Abbatem, devotissime rogatum, ad prandium obtinuit,) reverenter interloquentes, mutuum honorem, utilitatem, et amorem, semper fuisse, lucidiusque deinceps asserebant clarescere; licet paulisper ante controversia inchoata fuisset, sed statim, sagaciter interponente dicto Abbate, sedata, inter Episcopum et Priorem de Thinemuta: super eo, quod voluit hospitari, sumptibus saltem propriis, in eodem Prioratu, dum de parrochianis suam faceret visitationem: qui non tunc admittebatur, ne ecclesiæ de Thinemuta, contra compositionem inde aliquotiens initam, præjudicium generaretur. Qua ostensa et lecta, se nolle fatebatur contravenire.

Recent misunderstanding between the Bishop and the Prior of Tynemouth.

The Abbot returns to St. Alban's, 31st July.

Interioribus itaque, et exterioribus, more providi patris et pastoris, utrobique reformatis, versus Sanctum Albanum regressum dirigens, in Vigilia Sancti Petri

[1] Sic in MS.

[2] Omitted in MS.

ad Vincula cum omni prosperitate remeavit. Cujus præsentiæ totus Conventus, solemniter revestitus, pulsatis campanis, cum magno applausu obviavit.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Processus quorundam [1] *malevolorum coram Regis* [2] *[Justiciariis] itinerantibus, libertates manerii de Esewale diminuere satagentium.*

Consequenti autem anno, quidam ex parte Regis in partibus Canciæ, facta suggestione sinistra, exagitatique oblocutione, Monasterii Sancti Albani libertates, tempore Domini Rogeri Abbatis, in manerio suo de Esewale attentabant minorasse. Qui sub hæsitatione vacillantes, tanquam illius rei veritatem ignorantes, quin potius fingentes quatenus talibus ibi gauderet libertatibus, easdem Domino Regi justius asserebant spectasse; dicto Abbati, et suis antecessoribus, imponentes in regiam dignitatem usurpationem et surreptionem enormiter commisisse.

Attempt to deprive the Abbey of St. Alban's of its liberties, in its manor of Esewale, A.D. 1279.

Coram Justiciariis ergo in illa provincia Itinerantibus, per inquisitionem declaratur, prædictum Rogerum Abbatem toto prælationis suæ tempore dictas in pace habuisse et tenuisse libertates. Videntes itaque propositum suum tepidos sortiri successus, aliam sequi viam, sibi, Domino auctore, lubricam, sub colore vendicationis inchoarunt. Unde ulterius lædere attentius excogitantes, (quod longe a desiderio eorum certum est accidisse,) secundum litis formam, triplicem moverunt quæstionem: videlicet, qualiter Abbates Sancti Albani usi sunt libertatibus prædictis; utrum etiam prædecessores Regis Edwardi, tunc regnantis, sicut patet inferius, in hiis aliquotiens obtinuerunt seisinam; et quo waranto tenentur: super quo breve regium tunc levabatur.

The attempt is thwarted in the first instance; but is repeated in another form.

[1] *malivolorum* in MS.

[2] Omitted in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Peaceful possession of the aforesaid liberties is awarded to the Abbey.

Quocirca præfati coquinarius Monasterii, cujus obedientiam specialiter negotium tangebat, quanquam nunc istis, nunc illis, laborum et expensarum generibus fuisset oppressus, finaliter placitum est executus. Cujus amorem justitiæ suæ conservandæ gratia certæ spei in Christo solidavit. Assisa tandem rite collecta, et in veritatis recognitionem omnino præparata, per Justiciarios dividitur et recusatur; ac per eosdem milites, per quos illo die assisa inter prædictum Dominum Regem et Dominum Gilbertum, Comitem Gloverniæ, præteriit, prælibato monasterio possessio pacifica in antedictis libertatibus adjudicatur.

Recordum de libertatibus prædicti Manerii de Esewale, coram Justiciariis itinerantibus, tempore memorati Abbatis pleniter allocatis.

Record of the proceedings before-mentioned, in reference to the manor of Esewale, and award of the Jury, in favour of the Abbot of St. Alban's, A.D. 1279.

Placitum apud Maidenestone coram Stephano de Penecestre, Johanne de Cobham, et Salamone de Rofa, die Mercurii proxima post Festum Circumcisionis Domini, anno regni Regis Edwardi octavo. Abbas de Sancto Albano summonitus fuit ad [1] ostendendum quo waranto clamat habere visum franciplegii de tenentibus manerii sui de Esewale, amerciamentum assisæ fractæ panis et cervisiæ, sectam ad curiam suam de Esewale de eisdem tenentibus qui solebant sequi hundredum Domini Regis de Estrie.

Unde Willelmus de Gislingham, qui sequitur pro Domino Rege, dicit quod Dominus Ricardus Rex, consanguineus Domini Regis nunc, fuit in seisina de prædictis libertatibus, tanquam pertinentibus ad libertatem coronæ suæ; et, post ipsum Ricardum Regem, Dominus Johannes Rex, avus Domini Regis nunc: et similiter, post ipsum Johannem Regem, Dominus Hen-

[1] *ostendum* in MS.

ricus Rex, pater Domini Regis nunc. Et quod prædictus Abbas modo tenet prædictas libertates subtractas et occupatas; unde dicit quod Dominus Rex deterioratus est, et damnum habet, ad valorem centum librarum; et inde producit sectam.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Et prædictus Abbas venit, et defendit per attornatum suum vim et injuriam, quando *et cætera*. Et dicit quod quidam Nigellus de Albaniaco tenuit quondam prædictum manerium, cum omnibus libertatibus prædictis; qui quidem Nigellus illud dedit Deo et Sancto Albano, cum libertatibus prædictis, tenendum adeo libere sicut et ipse illud tenuit. Et proferunt chartam dicti Henrici Regis, Primi, qui donationem illam confirmavit. Præterea proferunt chartam Domini Ricardi Regis, quæ similiter testatur, quod idem concessit Deo et Ecclesiæ Sancti Albani, pro redemptione animæ suæ, et parentum suorum, omnes libertates et liberas consuetudines quas regia potestas liberiores alicui ecclesiæ conferre potest. Unde dicit, quod a tempore donationis prædictæ semper fuerunt in seisina de eisdem libertatibus, et plene usi sunt; et quod nullam usurpationem, vel subtractionem, super Dominum Regem fecerunt.

Et Willelmus de Gislingham, qui sequitur pro Rege, dicit quod qualitercunque chartam de confirmatione Regis Ricardi proferunt, de confirmatione prædicta, antecessores Domini Regis semper fuerunt in seysina de libertatibus prædictis, quousque prædicto Domino Henrico Regi, patri Domini Regis nunc, per prædictum Abbatem, et prædecessores suos, eædem subtractæ fuerunt: et quod ita sit, ponit [1][se] super patriam; et Abbas, per attornatum suum, similiter. Item fiat inde Jurata.

Jurati dicunt, super sacramentum suum, quod Do-

[1] Omitted in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

minus Henricus Rex, pater Regis nunc, aut prædecessores sui, nunquam post confectionem chartæ Domini Regis Ricardi, consanguinei Regis nunc, aliquam seysinam habuerunt de prædictis libertatibus. Immo dicunt, quod prædictus Abbas, et omnes prædecessores sui, a tempore quo non extat memoria, usi sunt prædictis libertatibus, scilicet, visu franciplegii de tenentibus suis, amerciamentis assisæ fractæ panis et cervisiæ, in prædicto manerio; et quod nullam subtractionem ad hundredum Domini Regis de Estrie fecerunt. Quia dicunt quod præpositus et duo homines de prædicto manerio de Esewale faciunt sectam, ad duos *lawedaies* per annum, ad prædictum hundredum; ita quod nihil est subtractum. Et ideo consideratum est, quod Abbas inde eat sine die, et Dominus Rex nihil capiat per breve suum.

Processus litis et discordiæ super advocatione, seu patronagio, ecclesiæ de Dachet, inter memoratum Abbatem et Robertum Pynkeney diutius agitatæ.

Abbot Roger presents a clerk to the vacant church of Dachet, A.D. 1279.

Vacante ecclesia de Dachet, per mortem Magistri Nicolai Greci, secundo Nonas Decembris, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo nono, venerabilis pater, Rogerus, Dei gratia, Abbas memoratus, verus ejusdem ecclesiæ patronus, quemdam clericum suum, Magistrum Willelmum Blundum, Episcopo Lincolniensi, videlicet, Magistro Ricardo de Gravesende, præsentavit. Accepto igitur mandato episcopali, juxta debitam quæ in hujusmodi casu accidit formam, per Officialem Bokinghamiæ solemniter fiebat inquisitio, quæ, tam pro præsentante quam pro præsentato, absque omni nota repulsionis publice transivit.

Robert de Pynkeney claims the advowson.

Interea siquidem, prænominatus Episcopus letale debitum persolvebat. Robertus igitur de Pynkeney, filius et hæres Domini Henrici de Pynkeney, militis, consilio minus sano exagitatus, se objecit, et a Curia

Domini Regis, sub ficto advocationis colore, in eandem ecclesiam breve impetravit.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Continuatio processus materiæ prænotatæ.

Writ of prohibition against institution of the person so presented.

Ad hæc, labente temporis intervallo, Dominus Rex scripsit prælibato Episcopo, per illud breve quod vocatur "Prohibemus," quatenus, lite pendente in Curia sua, prædicti præsentati subsideret institutioni. Multiplicatis igitur angariis, gemina ingruit molestia; dum ille, injuriam injuriæ accumulando, quemdam clericum, Willelmum de Eytone, ut argumentum assumeret decipiendi, verbaliter se finxit præsentasse; quem excogitavit, per fas vel per nefas, a dicto Abbate hinc inde favorem de levi obtinuisse, cum multis optimatibus Curiæ Regis satis extitisset familiaris. Sed Abbas, magis Dei et Ecclesiæ suæ justitiam diligens, quam humanam potentiam injustam verens, adversariorum suorum libito aures nullatenus inclinavit.

Pynkeney also presents his nominee.

A day of meeting for reconciliation being named, Pynkeney endeavours to prevail upon the Abbot to yield the presentation.

Qui cum ad diem amoris præfixum, cum consilio suo, advenisset, dictus Robertus, se offerens, cum quodam nobili milite, Ymberto de Monte Regali, tunc Domini Alfonsi, filii Domini Regis, magistro et custode, una cum aliis potentibus, tanquam ad terroris incussionem, nunc per verborum dulcedinem, nunc per qualemcunque supplicationem, nunc vero per molestam murmurationem, cor Abbatis, ad sui incommodum, et adversæ partis commodum, emollire satagebat, et allicere. Sed cum annuere renuisset, allegans multiplex jus, quod inde ecclesia sua de Sancto Albano a temporibus possidet retroactis, illa vice, infecto negotio utraque pars recessit.

The Abbot refuses, and they part.

Primo igitur die litis, Londoniis deputato, comparuit per partium [1] assoniationes, prout communis sinebat justitia. Cumque dictus Abbas prudenter perpen-

Appeal to the Courts of law.

[1] Perhaps *essoniatiores*, (essoiners) more correctly.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Pynkeney tries to postpone the hearing.

pendisset quod prædicti Roberti, aut saltem procuratoris sui, absentia immediate ad fraudis cautelam imaginaretur, perspexissetque lapsum temporis sex mensium, per secundi diei litigiosi deputationem, posse prædictæ advocationi suæ præjudicium generasse, super eo quod ejusdem ecclesiæ collatio ad Episcopum diœcesanum devolveretur, et per consequens debitam et consuetam inde amitteret pensionem, aut præcipue propter illam recuperandam in lite nimis perniciosa immensas refunderet expensas; malitiam humanam inde emergendam sagaciter considerando, cum Conventu suo, et jurisperitis præstantioribus, inito consilio, tractatum habuit diligentem.

The Abbot takes counsel thereon.

Queen Alianor makes application to the Abbot, on behalf of Pynkeney's nominee.

Præsertim nobilissima Domina Alienora, Angliæ Regina, quamdam litteram dicto Domino Abbati direxit specialem, quatenus super præmissis prædicto clerico, ad instantiam suam, esset favorabilis; et dum hæc et alia tacita maturitate sustinuit, præsentationem suam, alias factam, impetuose nolens revocare, Dominus omnium de remedio disposuit: cum sæpedictus Robertus, recognoscens in dictæ ecclesiæ advocationem se omnino nullum jus habere, solam Domini Abbatis gratiam humiliter rogasset, ut antedictum clericum, Willelmum, scilicet, de Eytone, nomine suo, et Monasterii sui de Sancto Albano, sicut verus patronus, caritative præsentaret. Cujus interventioni annuebat, dum Magister Willelmus Blundus suæ præsentationi, mera et spontanea voluntate, penitus renunciabat, eam in manus absolute resignando Episcopi memorati: ad quam quidem ecclesiam Dominus Abbas dictum Willelmum de Eytone, clericum, per litteras suas præsentavit. Quem prænominatus Lincolniensis, loci Diœcesanus, gratanter et sine difficultate admisit, mandans Archidiacono loci, vel ejus vices gerenti, quod inquisitionem super articulis hujusmodi præsentationi incumbentibus, secundum quod moris est, in pleno Capitulo celebrarent.

Pynkeney admits the Abbot's right, and humbly applies to the Abbot in behalf of his nominee.

The Abbot's presentee gives way, and Pynkeney's nominee, with the Bishop's consent, is appointed.

Coram igitur Magistro Johanne de Schorne, tunc Officiali Magistri Percevalli, Archidiaconi Bokynghamiæ, quinto Idus Maii, accesserunt apud Chesham Dominus Gaufridus de Cantebruge, tunc Sacrista Ecclesiæ Sancti Albani, antedictique Magister Willelmus Blundus et Willelmus de Eytone, qui ibidem tunc fuerat institutus in eodem Capitulo; quod bene asseruit illam advocationem, sicut prius, ad Ecclesiam Sancti Albani de jure spectare. Ubi ab illo die totum factum fuit recitatum; et sic pro Abbate, et Monasterio suo, illa transivit inquisitio.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

He is instituted, in Chapter, before the Official of the Archdeacon of Buckingham.

Scriptum quietæ-clamationis prædicti Roberti de Pynkeney, super jus advocationis ecclesiæ de Dachet prænotatæ.

Quit-claim to the Abbey of St. Alban's by Robert de Pynkeney, as to right of advowson to the church of Dachet, A.D. 1280.

"Pateat universis, quod cum ego, Robertus de Pynkeneye, " filius et hæres quondam Henrici de Pynkeny, militis, post " mortem Nicolai le Gren, quondam rectoris ecclesiæ de " Dachet, præsentationem Abbatis de Sancto Albano impedi- " verim ad prædictam ecclesiam, unde placitum inter me et " prædictum Abbatem in Curia Domini Regis fuerat motum, " ego, dictus Robertus, demum prospiciens chartas Gilberti de " Pinkeny, antecessoris mei, super jure dicti patronatus factas " prædicto Abbati, et ecclesiæ suæ de Sancto Albano, et chartam " H. de Pinkeny similiter, antecessoris mei, prædictas chartas " confirmantem, et etiam finalem concordiam super hoc in " Curia Domini Regis factam, et chartam Regis Henrici Secundi " præfatum factum confirmantem; chartam etiam Ricardi, " quondam Cantuariensis Archiepiscopi, prædictas chartas " confirmantem; insuper litteram Domini Alexandri Papæ, " Tertii, bullatam, omnia supradicta ratificantem; in dicto " patronatu nullum jus advertens me habere, et a prædicto " impedimento penitus desistebam, et totum jus et clameum, " si quod habui, vel aliquo modo habere potui, in advocatione " prædictæ ecclesiæ de Dachet, pro me et hæredibus meis, " penitus resignavi, et præfati Abbatis, et ecclesiæ suæ, totum " jus advocationis recognovi, et id, pro me et hæredibus meis, " eis quietum-clamavi in perpetuum. Salvis tamen hiis quæ " pertinent ad Priorem de Wedon, et successores suos, et quæ " antecessores mei eisdem Priori et successoribus in puram " et perpetuam eleemosynam concesserunt. In cujus rei tes-

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

" timonium, huic scripto sigillum meum apposui. Hiis testibus, " *et cœtera*. Datum apud Wedone, die Lunæ in Octavis Annun- " ciationis Beatæ Mariæ, anno Domini millesimo ducentesimo " octogesimo."

De Archiepiscopo Cantuariensi ad hospitium processionaliter in Monasterio Sancti Albani admisso; et de quibusdam actibus Archiepiscopalibus, in derogationem privilegiorum dicti Monasterii verisimiliter eventuris, subtiliter impeditis.

Peccham, Archbishop of Canterbury, asks to be received at St. Alban's, which is assented to; but he is not permitted to celebrate Mass there, A.D. 1280.

Eodem anno, septimo Idus Maii, accessit Frater de Peccham, Archiepiscopus Cantuariensis, apud Sanctum Albanum, humiliter rogans tectum sui. Abbas et Conventus, revestiti, processionaliter obviarunt; et quia proposuit in crastino in pontificalibus ad majus altare, et solemniter, celebrasse, ob reverentiam Beati Martyris Albani, prout asseruit, dicti religiosi, obloquentes, hoc reputarunt in præjudicium ecclesiæ suæ exemptæ posse cecidisse. Cumque hujus murmuris occasio ad aures Archiepiscopi memorati devenisset, ab illo proposito penitus cessavit. Quem Abbas alloquens, super hac re interrogantem, dulci, prudentique, responso suam lenivit indignationem, allegans talis solemnitatis actionem fore in posterum, [1] per aliquem Archiepiscopum succedentem sibi, præjudicium Monasterio Sancti Albani generare. Cujus quidem votum, sic eidem intimatum, bene acceptavit, amicabiliter recedendo; quanquam clerici sui super dictorum religiosorum obloquio moleste tulissent.

Charta regia de Coronatoribus creandis, memorato Abbati concessa.

Charters read in the County Court at Hertford, and at St.

Istæ chartæ fuerunt lectæ in Comitatu Hertfordiæ, eodem anno, in plena audientia; et postea, die Mercurii proxima ante primum Festum Sancti Albani, videlicet,

[1] *per* repeated in MS.

die Sanctorum Gervasii et Prothasii, fuerunt similiter lectæ in curia Sancti Albani, in præsentia Domini Rogeri Abbatis, et Johannis de Bolun, tunc Prioris, et fratris W. de Wymundham, tunc Archidiaconi, et aliorum plurium monachorum, et etiam in præsentia militum, et multorum libere tenentium dicti Abbatis.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Alban's, in reference to the election of Coroners.

Milites præsentes fuerunt isti,—Dominus W. de Ayete, Nicolaus Doddingeseles, Stephanus de Bassingburne, Johannes de Ros, W. de Enneise. In qua profecto curia, secundum tenorem dictarum chartarum, dictus Dominus Abbas, per consensum dictorum militum, elegit sibi Coronatores, et creavit, videlicet, Philippum del Ho et Johannem de Kenelm; qui corporale sacramentum coram eodem Abbate præstiterunt in aperto, de officio Coronatoris fideliter et diligenter exequendo et adimplendo. Præceptum igitur erat ibidem evidenter et aperte, quod homines totius libertatis Sancti Albani, sicut fideles Domini Regis et Abbatis memorati, reverenter Coronatoribus intenderent eisdem.

The Abbot elects two Coroners, who make oath that they will perform their duties.

De publicatione Chartæ subscriptæ, et electione Johannis Kenelm in Coronatorem Monasterii Sancti Albani.

" Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, " et Dux Aquitanniæ, omnibus ballivis et fidelibus suis, ad " quos præsentes litteræ pervenerint, salutem. Cum Abbas " et Conventus Sancti Albani in Itinere dilectorum et fidelium " nostrorum Johannis de Reigate, et sociorum suorum, Justi- " ciariorum nostrorum, ultimo Itinerantium in Comitatu Her- " fordiæ, clamassent talem libertatem ab antiquo, quod Senes- " callus libertatis suæ Sancti Albani, et clericus ejus, officio " fungerentur Coronatorum infra libertatem suam prædictam, " et prædicti Justiciarii nostri libertatem illam, occasione " insufficientis executionis officii prædicti, in manum nostram " cepissent, donec aliud inde provideremus, et eundem occa- " sione prædicta amerciassent, nos, eisdem Abbati et Con- " ventui in hac parte gratiam facere volentes specialem, " perdonavimus eisdem transgressionem prædictam, et etiam " misericordiam nostram, in quam, occasione ejusdem trans-

Charter of Edward I., granting the right to choose Coroners, to the Abbot and Convent of St. Alban's, A.D. 1280.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

"gressionis, inciderunt; et eisdem Abbati et Conventui, et "eorum successoribus, concessimus, pro nobis et hæredibus "nostris, quod ipsi in Curia sua Sancti Albani, sine brevi "nostro, temporibus debitis et necessariis, de libere tenentibus "legalioribus et melioribus eligere possint, et creare, Coro-"natores in libertate sua Sancti Albani, ad [1] atthachiamenta "placitorum coronæ nostræ in omnibus locis infra eandem "libertatem, sicut hactenus consuevit fieri, emergentium faci-"enda; et respondeant coram Justiciariis nostris Itinerantibus, "et Justiciariis ad gaiolam nostram deliberandam assignatis, "in partibus illis de [1] atthachiamentis ipsis, et aliis ad "officium Coronatorum spectantibus, sicut et alii Coronatores "respondere debent, et solent. Ita tamen, quod tales eos "eligi faciant, qui melius sciant et possint officio illi inten-"dere, et qui, præstito sacramento, prout moris est, extunc "faciant, et conservent ea quæ ad attachiamenta placitorum "illorum, et officium illud, pertinent, sicut alibi usum est in "regno nostro. In cujus rei testimonium, has litteras fieri "fecimus patentes. Teste meipso, apud Westmonasterium, "octavo die Junii, anno regni nostri octavo."

Breve Regis libere tenentibus libertatis Monasterii Sancti Albani, de Coronatoribus fideliter eligendis, et eisdem debite obediendis.

Writ directed to the knights and freeholders of St. Alban's, enjoining obedience to the Coroners so elected.

"Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, et "Dux Aquitanniæ, militibus, liberis hominibus, et omnibus "aliis tenentibus de Abbathia Sancti Albani, salutem. Cum "concesserimus dilectis nobis in Christo Abbati et Conventui "Sancti Albani, pro nobis et hæredibus nostris, quod ipsi in "curia sua Sancti Albani, sine brevi nostro, temporibus debitis "et necessariis, de libere tenentibus suis, legalioribus et melio-"ribus, eligere possint, et creare, Coronatores, in libertate sua "Sancti Albani, ad attachiamenta placitorum coronæ nostræ "in omnibus locis infra eandem libertatem, sicut hactenus "consuevit fieri, emergentium facienda; et respondeant coram "Justiciariis nostris Itinerantibus, et Justiciariis nostris ad "gaiolam nostram deliberandam assignatis, in partibus illis, "de attachiamentis ipsis, et aliis ad officium Coronatorum "spectantibus, sicut alii Coronatores debent, et solent respon-"dere.—Ita quod tales eos eligi faciant, qui melius sciant, et "possint, officio illi intendere.—Vobis mandamus quod eidem

---

[1] Sic in MS.

"Abbati et Conventui in præmissis intendentes sitis, et re-"spondentes, sicut prædictum est. In cujus rei testimonium, "*et cætera*. Datum, *ut superius*." Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De dissensione super præsentatione ad ecclesiam de Keynebelle Parva, et de pensione annua [1] inde Monasterio Sancti Albani debita medio tempore, et non soluta.

Ad resignationem Domini Rogeri de Hasele, præsentati ad ecclesiam de Kenebelle, sed non admissi, pro eo quod cum oppositus fuerat a venerabili patre O[livero] Episcopo Lincolniensi, competens non dedit responsum, nec scivit probare ordines suos, consequenter Dominus Thomas de Le præsentatus est ad eandem, quam cum non modico adeptus est labore.—[2] Officialis enim Bokynghamiæ, causa cupiditatis fructuum dictæ ecclesiæ percipiendorum, eum, in quantum potuit, calumniabatur, et ita per plures dierum præfixiones negotium ipsius indebite fuerat prorogatum; tandem eidem Thomæ falso imposuit, quod littera præsentatoria Abbatis nullius potuit esse roboris sine sigillo Conventuali. Sed cum constitit quod solus Abbas præsentandos debet præsentare, sua in hoc perturbatio nullum sortita est effectum.

The Abbot presents to the church of Kenebelle Parva; whereon the Official of the Archdeacon of Buckingham questions his right.

Per lapsum igitur temporis, fructus et pensio ejusdem anni amittebantur.

Loss to the Abbot thereby.

De falsitate duorum monachorum, super subdola sigillatione diversarum chartarum sigillo Abbatis [3] [et] Conventus convictorum; et de Constitutione prædicti Abbatis super prædicta sigilla amodo cautius conservanda.

Duo monachi, quin potius, duo diaboli, quarto Kalendas Decembris, quorum unus vocabatur "Frater

[1] *de* in MS., by inadvertence.

[2] The previous sentence is left incomplete.

[3] Omitted in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Two of the brethren of St. Alban's combine to purloin property belonging to the Abbey, and to give validity to fictitious obligations with spurious seals.

"Johannes de Neweham," alter vero "Frater Johannes "de Hithe," Domini Abbatis Capellani, in quibus Dominus Abbas tantam habebat fiduciam, quod uni tradidit sigillum suum deferendum; alterum vero deputavit ad omnes redditus suos colligendos et recipiendos; qui officium [1] Cellerarii [2] extrinseci exercuit importune. —Qui colubri tortuosi, nimis inebriati veneno, ita clam interlocuti sunt, quasi hostes domestici, (quibus vulgariter dicitur nullus nocivior,) quod arma, ornamenta, et thesaurum non modicum, quem habuerunt in custodia a Domino Abbate, proditiose asportarunt; cedulas non scriptas sigillis Abbatis et Conventus, ipsis etiam invitis et ignorantibus, sigillarunt, ac obligationes contractus mutui erga mercatores habuerunt; sicuti actualiter apparuit, cum post ipsos talis obligatio, talisque cedula, fuerunt inventæ. Caudas litterarum, prius sigillatarum, præciderunt, et eas litteris illis, cera caute supposita, consuerunt. Et verisimile est, quod alias habuerunt litteras sufficienter bene signatas, cum eorum conversatio adeo commendabilis cunctis fratribus visa fuisset, quod nullus eorum quicquam mali suspicabatur de eisdem.

Custom for the Abbot's Chaplain to set his seal to documents. Change made in the practice.

Tunc enim temporis sæpe contigit quod, vocatis Priore, Suppriore, Præcentore, et Capellano Domini Abbatis, suum deferente sigillum, idem Capellanus propriis manibus, in secreto locutorio minutis deputato, litteras procuratorias et præsentatorias sigillavit, favente Abbate, præ urgente negotii festinatione, quanquam secus in modernis fuerat temporibus: sed ab illo die incepit Dominus Abbas tutius sigillum suum custodire.

---

[1] *Celerarii* in MS.

[2] This word is doubtful—*exꝫnˢⁱ*; the meaning of the passage also is far from evident. Newcome (*History of St. Alban's*, p. 184,) gathers from it that this Chaplain "was collector instead of the cellarer, now "charged with want of sobriety." There seems no ground, however, for such an interpretation.

De falsariis sigillorum prædictis, et eorum fautoribus, solemniter excommunicatis; et de prædictis sigillis, et eorum scriptis, per memoratum Abbatem adnullatis.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Consequenter, octavo Kalendas Januarii, Dominus Abbas et Conventus, in albis vestiti, quanquam esset dies Dominicus [1] Duodecim Lectionum simpliciter, processionaliter in magnam ecclesiam per locutorium tendentes, exposito negotio per Archidiaconum, eos nominatim excommunicavit, et omnes qui facto vel verbo eis in prædicta nequitia consenserunt, una cum eis qui res illicite ab eisdem datas male retinuerunt; facta tunc protestatione, quod absque prælati sui consensu aliquid dare nequiverunt; qui etiam corporum suorum non fuerant dominati, cum propriæ voluntati, juxta religionis votum, omnino renunciarunt. Ibidemque fuit fractum sigillum Abbatis, litteris interim sigillatis sigillo ad causas, et parvo sigillo Domini Abbatis; sigillo Conventus suspenso, usquequo novum sigillum Domino Abbati fuisset paratum.

The offenders and their accomplices are solemnly excommunicated.

The Abbot's seal is broken.

De Ordinatione prædicti Abbatis pro Missa pro eodem cotidie celebranda, et de libertatibus celebrantis, et possessionibus ob hoc suo Conventui assignatis.

"Modernis et futuris, ad perpetuam rei memoriam, innotes-
"cat quod Dominus Rogerus, Abbas Sancti Albani, de con-
"sensu totius Conventus, et unanimi omnium voluntate ex-
"pressa, die Sancti Gregorii Papæ, anno Domini millesimo
"ducentesimo septuagesimo quarto, statuit, providit, et ordi-
"navit, quod una Missa specialiter pro anima sua, et pro
"animabus omnium fratrum Ecclesiæ Sancti Albani, et fratrum
"in Cellis ejusdem commorantium, et pro animabus omnium
"fidelium defunctorum, per singulos dies ad altare Beatæ
"Mariæ, ubi Missa ejusdem Virginis cantatur ad notam,
"statim et immediate post Missam eandem solemniter per-
"actam, per unum monachum de Conventu iu perpetuum

Ordinance for the celebration of a daily Mass for the souls of the Abbot and the brethren. A.D. 1274.

[1] A day on which twelve *Lectiones*, or Lessons, were read: they varied from three to twelve in number.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

" celebretur: ita quod ille monachus et frater, qui uno die " dictam Missam ad notam Virginis gloriosæ celebraverit, " Missam memoratam pro Abbate et dictis defunctis die se- " cundo, Domino juvante, celebrabit. Et interim, usque ad " decessum dicti Rogeri Abbatis, loco et tempore prænomina- " tis, in forma tamen inferius distincta, celebrabitur una Missa " pro ipso Abbate vivo, ad quemcunque statum devenerit, et " pro omnibus fratribus ecclesiæ memoratæ, et ejusdem bene- " factoribus, singulis diebus. Unde dicto die Sancti Gregorii, " idem Rogerus dedit et assignavit in perpetuum coquinæ " monachorum totam terram illam, cum omnibus suis perti- " nentiis, quæ aliquando fuit Willelmi Morand, in villa de " Astone Abbatis, una cum decem acris in eadem villa, quam " terram emit de Roberto de Bingham; ipsam de alienis ma- " nibus, quam invadere, ad damnum enorme et periculum " non modicum coquinæ, proposuerant, cum difficultate et " circumspectione cautius eripiendo. Et quia temporalis con- " solatio spiritualem devotionem ferventius excitare consue- " vit, statuit idem pater, et providit irrefragabiliter, de con- " sensu omnium, quod monachus dictam Missam celebrans, " et in perpetuum per Dei gratiam celebraturus, cum fra- " tribus minutis extra refectorium recreationem habentibus, " et etiam cum aliis quibuscunque in solatio reficientibus, " extra refectorium, in loco minutis assignato, reficiat. Ita " quod si sint duo, ipse numero reficientium sit tertius; et " in comestione cibaria reficientium benedicat, et tales cibos " quales minuti percipiunt, a coquina Conventus et ipse om- " nino percipiet. De Priore autem, si dictam Missam cele- " braverit, sic erit;—videlicet, quod in mensa de duobus fer- " culis percipiet quantum duo fratres, scilicet, unum fer- " culum de uno genere carnium, et alterum de altero, et " ultra, unam bonam pitanciam de tertio genere carnium, et " alias pitancias suas, secundum quod in refectorio percipiet. " Et si ibi reficeret, in cœna sic erit, quod in tempore æs- " tivali, quando Conventus cœnat, percipiet panem suum " regularem, et tantum de carnibus sicut duo monachi, et " ultra, unam pitanciam, et alia, sicut dictum est superius. " Tempore hyemali, quando Conventus tantum semel reficit " in die, in cœna percipiet duos panes, scilicet, unum panem " majoris ponderis, et alium, siminellum, et de cibariis sicut " dictum est de cœna in tempore æstivali. Die etiam præ- " dicto, memoratus Abbas remisit coquinario omnia arreragia " et debita in quibus coquinarius tunc existens, et anteces- " sores sui, tenebantur, usque ad diem prænominatum. Rur- " sum ergo suum Conventum in beneficiis respiciens idem " pater, cupiensque bonitatem et gratitudinem augere, dedit

"dicto Conventui, animo gratanti, duas marcas boni redditus "in villa de Barneto, videlicet, de terra quæ aliquando fuit "Radulphi de Querendone, quam sæpedictus Abbas emit de "Eustachio de la Rokele, et Beatrice, uxore sua; super "quam levata est finalis concordia in Curia Regis Edwardi "[1] Tertii, anno regni sui tertio, et quam emptionem et ven-"ditionem Gaufridus de Querendone, hæres ipsius Radulphi, "sua charta expresse confirmavit; una cum quadam grava "quæ vocatur 'Horsgrave,' quam idem Gaufridus prædicto "Abbati vendidit, in perpetuum. Quas quidem duas marcas "Supprior Sancti Albani, et Præcentor, qui pro tempore "fuerint, singulis annis per manum ballivi Abbatis de Bar-"net, ad species emendas, et diebus anniversariis dicti Ab-"batis toti Conventui distribuendas, una cum aliis perquisitis "de gratia venientibus, ad quatuor anni terminos consuetos, "scilicet, ad quemlibet terminum, percipient in æternum; et "residuum redditus de dicto tenemento provenientis penes "Abbatem, qui pro tempore fuerit, in perpetuum remaneat "inconcusse. Et sciendum, quod prima Collecta Missæ præ-"notatæ, quamdiu dictus Abbas vixerit, erit,—'Omnipotens, "'sempiterne Deus;' secunda, de Sancto Spiritu, scilicet,— "'Deus, qui corda fidelium;' aliæ autem secundum [2] quod "decreverit devotio celebrantis. Et post decessum dicti Ab-"batis, prima Collecta erit,—'Inclina famulis,' secunda—'Fide-"'lium;' et cæteræ secundum devotionem celebrantis. Acta "sunt ista in pleno Capitulo Sancti Albani, coram Abbate "et omnibus fratribus, die et anno supradictis."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Ordinatio prædicti Abbatis pro Prioribus Cellarum, in suis officiis, propter senium vel impotentiam, ulterius laborare non valentibus.

Anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quinto, mense Julii, in pleno Capitulo totius professionis Sancti Albani, statutum est, et firmatum, per Dominum Rogerum, Abbatem ejusdem loci, de expresso assensu et approbatione Capituli et congregationis antedictæ,—quod Priores Cellarum, cum fuerint senio gravati et confracti, seu morbo debilitati, ita quod am-

Provision made by Abbot Roger, for Priors of the Cells of St. Alban's who have become superan-

[1] Edward the First was so called, in some of the Chronicles of St. Alban's. See Rishanger's *Chron.*, *etc.*, pp. xxxvii., 371, 437.

[2] Omitted in the MS., but supplied in the margin, in a later hand.

Roger, 24th Abbot. A.D. 1260–90.

nuated, or incapacitated by sickness. A.D. 1275.

plius in spiritualibus et temporalibus commode ministrare non possint, et ipsos, vel ad instantiam eorundem, et petitionem, seu alia honesta et necessaria ratione, per Dominum Abbatem, tanquam milites emeritos, ad matricem domum, morandi causa, vocari contingat; quod dicti Priores de Cellis de quibus venerunt, et in quibus bene et honeste vixerunt et ministraverunt, aliquam rationabilem portionem pecuniæ, ad solatium et subventionem necessitatum suarum, secundum facultatem domus, percipiant annuatim. Ita, videlicet, quod qui plus, fortius, et utilius, laboraverit, secundum discretionem Abbatis, qui pro tempore fuerit, plus honoris et mercedis accipiet; et qui minus, minus. Et qui nec honeste vixerit, nec utiliter ad manifestum commodum domus in temporalibus ministraverit, nihil percipiet omnino; quia dignum est quod is gradus cæteros antecellat, quem labor prolixior et stipendia meliora fecerunt anteire; et vice versa, is dispendium patiatur et vacuus recedat, quem nec vigor spiritus, nec strenuitas corporis, in numerum bene laborantium [1] introduxerunt.

Those who have not performed their duty, not to be so rewarded.

[2] *Ordinatio memorati Abbatis pro exequiis Monachorum apud Redburne in fata morientium.*

Ordinance as to the disposal of the bodies of such brethren as may die at Redburne, and of their clothing. A.D. 1275.

Anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quinto, in Octavis Sanctæ Trinitatis, statutum est a venerabili patre, Domino Rogero de Northone, Abbate Sancti Albani, de consensu totius Conventus, quod si aliquis frater, causa solatii, trahat moram apud Redburne, et casu fortuito diem hujus vitæ claudat extremum, servientes de sartrino corpus debent adire, et officium suum circa corpus defuncti facere; videlicet, lavando, consuendo, et omnia alia faciendo, quæ face-

[1] Sic in MS., for *introduxit*.

[2] This Rubric is placed before the next Section in the MS., and the Rubric of that Section transferred to this.

rent, si frater ille defunctus fuisset in Infirmaria Sancti Albani; et pro labore circa corpus [1] adhibito, [2] percipient medietatem pretii langelli, crepitarum, aliarumque rerum, quæ de fratribus defunctis servientes de Infirmaria percipere consueverunt, et servientes de Infirmaria aliam medietatem.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Et si dictus frater tali hora de hac vita transierit, quod corpus ad Sanctum Albanum cariari possit, et Officium Mortuorum luce diei pro eo honeste fieri, celeritate qua poterit, corpus ad Sanctum Albanum cariabitur; alioquin, in nocte illa ibidem remanebit, et fiet pro eo vigilia, prout disposuerit Abbas; et in apparente aurora, ad Sanctum Albanum cariabitur. Carectarium quoque, et equos, et carectam, Infirmarius, prout melius et honorificentius poterit, procurabit. Et cum cariatum fuerit corpus ad portam Sancti Germani, servientes de Infirmaria feretrum obviam corpori portabunt, et corpus in eodem collocabunt, et feretrum pallis et debitis ornamentis ornabunt. Fratribus igitur, ad hoc assignatis,—[3] "Verba mea," cum Psalmis subsequentibus, psallentibus, præcedentibusque fratribus, cum cruce et thuribulo, cum aqua benedicta et cereis, ad Infirmariam corpus portabitur, et super lapidem in Infirmaria collocabitur; et immediate, si fieri possit, ab Infirmario per claustrum tabula percutietur, et statim, occurrentibus Abbate et Conventu, Officium Mortuorum more solito solemniter subsequetur.

Regulations for the burial of such brethren, at St. Alban's.

De diversis Ordinationibus prædicti Abbatis, maneria et temporalia Monasterii Sancti Albani concernentibus.

Summa diligentia innitendum est, quod nullus liber intret et teneat terram villanorum nostrorum.

Regulations for the better

[1] *adhibitum* in MS.

[2] Omitted in the text; but supplied in the margin, in a somewhat later hand.

[3] *Psalm* v.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

preservation of property belonging to the Monastery, and for the due government of its tenants and servants.

Item, quod nullus servus dimittat alicui, vel vendat, pratum vel redditum; nisi nobis, quia multiplici ratione debemus esse propinquiores.

Item, quod nullus servus fidejubeat pro aliquo libero; et si faciat, acriter pecunialiter puniatur.

Item, summe inquirendum est, ubi filii nativorum nostrorum manent; et ibi quærendi sunt, et eis tradendæ sunt terræ nostræ villanæ, quæ cadunt in manus nostras propter aliquem defectum.

Item, diligenter inquirendum est ubi et quando villani nostri emunt terras liberorum de catallis nostris; et statim ingrediendum est in eis.

Item, diligenter inquirendum est de warenna, et ejus pertinentiis.

Item, expresse inhibemus, ne fiat venditio bladi alicujus generis, nec alicujus stauri, quocunque nomine censeatur, nisi per ordinationem nostram.

Item, prohibemus quod nullus capitalis serviens, nec bercarius, in maneriis nostris admittatur, sine bonis plegiis.

Item, caute et efficaciter inquiratur de statu et fidelitate capitalium servientium; et hoc secreto vel aperte, secundum quod de eis fama laborat.

Item, inquiratur qui subtraxerint redditus et servitia, vel aperte negando, vel concelando; et etiam qui sunt malefactores in boscis nostris.

Item, omni spiritu innitendum est, quod avenæ granario nostro et braseriæ nostræ reddantur.

Item, quod nullus serviens maneriorum, sub amissione servitii sui in perpetuum, nihilominus graviter puniendus, manus apponat ad catalla fugitivorum, seu fellonum, nobis et senescallo nostro inconsultis.

Item, accipiendi sunt boni plegii de magistra muliere serviente in maneriis nostris.

Item, de cygnis est diligens custodia, et inquisitio, adhibenda.

Item, non permittatur quod in halimotis adventitii

placitatores partes cum solemnitate sustineant, sed communiter per bundos de curia veritas inquiratur, sine calumnia verborum. Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Item, quod nullus nativus, seu villanus, gravas suas, vel haias, destruat seu devastet; sed si ad tantam inopiam vel necessitatem deveniat, quod necesse habeat de prædictis gravis seu haiis succursum recipere, hoc faciat per visum et considerationem capitalis servientis manerii Domini Abbatis, ubi dictus villanus suam tenet tenuram; et de aliis, ipsum et terram suam tangentibus, debet respondere.

Item, si aliquis bundus ab antiquo vendiderit magnam partem terræ suæ, ita quod de residuo servitia debita et consueta sustinere non poterit, inquirendum est diligenter ubi terræ illæ jacent; et distringantur pro prædictis servitiis, una cum principali, in quacunque manu fuerint inventæ; nec permittatur de cætero quod villani ita vendant terras suas, etiam aliis villanis; quia plurima destructio est.

Item, provisum est quod statim quando a villanis, vel liberis, veniunt per mortem eorum herieta et relevia, sine omni dilatione hoc demonstretur et intimetur Domino Abbati, vel ejus Cellerario, proximo halimoto non expectando.

Item, prohibemus expresse, ne aliqui in maneriis nostris habeant aliqua averia nutrienda, præter porcarium et bercarium,—quorum quilibet unum debet habere de consuetudine;—sub amissione omnium averiorum alienorum, [1][et] jumentorum, et sub gravi forisfactura; capitalis servientis nostri averiis propriis duntaxat exceptis.

Item, prohibemus ne uno homini tradantur plures terræ ad tenendum; et si modo unus plures teneat, dividantur, si commode et honeste fieri poterit.

---

[1] Omitted in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De primo Vicario in Ecclesia Parochiali [1] de Hatfeld Peverel per memoratum Abbatem constituto.

The first Vicar appointed, with the sanction of the Chapter of St. Alban's, to the church of Hatfeld Peverel.

Cum Dominus Rogerus Abbas et Conventus Sancti Albani plurimum formidassent quod Frater Johannes Pecham, Archiepiscopus Cantuariensis, in sua visitatione inveniens ecclesiam de Hatfeld Peverel absque vicario, eam pro libito suæ voluntatis debuisset contulisse; Dominus Adam de Wynchcombe, tunc Prior ejusdem Cellæ, per consensum Capituli Sancti Albani, Dominum Johannem de Sevenhamtone primum vicarium constituit ibidem.

De placito super patronagio ecclesiæ de Chynnore, inter Priorem de Walingforde et Hugonem Aurifabrum diutius agitato.

The right of presentation to the church of Chennore successfully asserted by the Prior of Walingforde, against Hugh Orfeure; the Bishop of Lincoln not being allowed to take advantage of the lapse.

Vacante ecclesia de Chennore per mortem Willelmi de la Penne, Hugo Aurifaber, civis Londoniarum, in præjudicium Cœnobii de Walingforde, quemdam clericum, nomine [2] præsentavit ad eandem; unde Dominus Radulphus de Watlingtone, tunc Prior ejusdem, alio primitus per se præsentato, videlicet, Magistro Ricardo de Sotowelle, firmiter, sicut decuit, se objecit; asserens, et legitime docens, se verum esse patronum.

Pendente itaque lite, venerabilis pater, Dominus Oliverus, Episcopus Lincolniensis, propter prolapsum temporis, cuidam clerico suo, Magistro Johanni Coleman, eam contulit, tanquam vacantem. Causa tandem in Curia Domini Edwardi Regis ventilata, jus patronatus illius ecclesiæ est Priori de Walingford per Assisam adjudicatum. Quocirca Dominus Rex scripsit dicto Episcopo Lincolniensi, quod, non obstante reclamatione prædicti Hugonis, ad præsentationem memorati Prioris, ad dictam ecclesiam idoneam admitteret personam.

---

[1] The words "*in ecclesia*" are repeated here in the MS., by inadvertence.

[2] Omitted, with an hiatus, in MS.

De lite inter prædictum Abbatem et Ordinarios Episcopi Lincolniensis, propter sequestrationem factam ecclesiæ de Thirfelde, diutius agitata, per regiam prohibitionem citius terminata.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Quoniam Ordinarii venerabilis patris Oliveri, Dei gratia, Episcopi Lincolniensis, horreum et bona ecclesiæ de Tirefeud sequestrarunt, pro eo quod saltem nullus procurator ex parte Monasterii Sancti Albani Synodo suæ, apud Ailesbiry celebratæ, interfuit, sicut nec debuit; Reginaldus, permissione divina, Abbas Ecclesiæ Sanctæ Crucis de Waltham, conservator privilegiorum Abbati et Conventui Sancti Albani, dedit in mandatis Johanni de Clere, vicario de Wycombe, tunc ejusdem Decano, ut moneret sequestrantes quatenus ab hujusmodi molestatione penitus desisterent, et quod errorem facti sui revocarent.

The Officials of the Bishop of Lincoln sequestrate the church of Tirefeld, because the Abbot refuses to appear at the Synod of the Bishop.

Qui quidem Decanus huic mandato contempsit obtemperare; propter quod, Johanni et Roberto, de Wyneslowe et Horewode vicariis, scripsit ut dictum Decanum, in ecclesia sua prænotata, et aliis ecclesiis quibus vidissent expedire, propter suam inobedientiam denunciassent excommunicatum. Quod cum itaque fecissent, Magister Johannes de Luca, Officialis Bokynghamiæ, mandavit vicariis de Hugendene, et de Medmeham, [1] [et] de Penna, quod dictam denunciationem, seu sententiam, publice in ecclesia de Wycombe nullam esse denunciarent; asserens eos nullam jurisdictionem ordinariam, seu delegatam, in Decanum quemdam habere.

John de Clere refuses to remove the sequestration, and is therefore pronounced excommunicated. The excommunication is officially declared to be null.

Traxit igitur prædictos vicarios in causam, litem super injusta excommunicatione, ut prætendit, suscitando, ac per citationes, contra tenorem privilegiorum Monasterii Sancti Albani, nimium vexando: propter quod, legitime fuit appellatum. Tandem lis ista erat ventilata coram Decano de Arcubus Londoniis, Com-

Proceedings at law, in consequence; and appeal thereon, and decision of the Court of Arches, in favour

[1] Omitted in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

missario in hac parte Officialis Curiæ Cantuariensis; quæ sedata fuit, omnino sententiis et sequestris relaxatis, per prohibitionem regiam aperte dictorum vicariorum de Wyneslowe et de Horewode propositam.

of the Abbot of St. Alban's.

Forma concordiæ super lite inter Archiepiscopum Cantuariensem et quosdam Abbates Exemptos, ratione derogationis eorundem, diutius continuata.

Certain Exempt Abbots neglecting to attend a Synod of the Archbishop of Canterbury, he orders the goods of some of their churches to be sequestrated. A.D. 1281. The Abbots appeal; but a compromise is made between the parties, (the Abbot of Westminster excepted,) the rights of all being reserved.

Anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo primo, septimo die mensis Octobris, Frater Johannes de Pecham, Archiepiscopus Cantuariensis, fecit exemptos et non exemptos in sua Provincia, contra justitiam, ad Consilium suum, apud Lambhithe celebratum, peremptorie evocari. Qui cum interesse neglexissent, mandavit pluribus Suffraganeis suis Episcopis, ut bona quarundam ecclesiarum suarum, etiam in proprios usus eis assignatarum, statim sequestrarent.

Illis autem hoc mandatum de facto, etsi non de jure, perficientibus, exempti, sicut decuit, vicissim appellarunt. Interlocuti igitur præcipue de Westmonasterio, Sancti Albani, Sancti Edmundi, et de Waltham, Abbates, in scriptis per manum publici notarii, prout plenius apparet in [1] Libro Supplementorum, in illo processu, suam legitimam unanimiter prosecuti [2] sunt appellationem. Qui considerantes in litem quasi immortalem expensas nimium sumptuosas, excepto Abbate Westmonasterii, ordinationi Magistri Petri de Sancto Mario, tunc Officialis Curiæ Cantuariensis, qui, secundum litteralem compositionem, ordinavit quod, sequestris hinc inde remissis, et appellationibus ob ea penitus omissis, jura utrinque, ac defensiones, integre reserventur, se concorditer submiserunt: ita quod hujusmodi facta privilegiis et juribus dictorum Abbatum, vel Domino Archiepiscopo,

---

[1] This book, probably, cannot now be traced.

[2] *suam* in MS., by mistake.

si similem vocationem facere contingat in futurum, in aliquo nequeat derogare.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Processus placiti inter prædictum Abbatem et Willelmum Merun, [1] servum ejusdem, in Sandrygge diutius agitati.

The King commands the Justiciars Itinerant in Surrey to certify him as to certain trespasses, charged against the Abbot of St. Alban's, by William Merun. A.D. 1281.

Dominus Rex mandavit eodem anno dilecto et fideli suo Johanni de Reygate, et sociis suis, Itinerantibus Justiciariis in Comitatu Surreiæ, quod quia super recordo et processu loquelæ, quæ fuit coram eis, sine brevi regia, in Itinere suo apud Hertforde, inter Willelmum Merun et Abbatem de Sancto Albano, de quibusdam transgressionibus eidem Willelmo per prædictum Abbatem illatis, ut dicitur, quibusdam certis de causis, Dominus Rex voluit certiorari,—eisdem Justiciariis mandavit, quod si judicium inde reddiderint, tunc recordum ut processum ejusdem loquelæ Domino Regi, sub sigillis suis, distincte et aperte, sine dilatione mitterent, *et cætera.*

Et prædicti Justiciarii miserunt recordum, in hæc verba.—

Particulars of the charges of trespass set forth in the said record; and defence of the Abbot, to the effect that Merun is his villein, and bound to services in villenage, which he has refused to do.

Willelmus Merun queritur quod Abbas Sancti Albani, die Lunæ proxima ante Dominicam Palmarum, anno regni Regis Henrici quinquagesimo quarto, cepit, et capere fecit, per Johannem de Wakerle, Galfridum de Sandruge, Henricum de Tyngewik, et Willelmum le Baker, tres boves et quatuor equos, pretii undecim marcarum, et equos et boves fugavit et fugare fecit, per prædictos, ad manerium suum de Sandruge, et eos detinuit, contra vadium et plegium, quousque replegiari fecit per breve Domini Regis. Et postea, die Mercurii proxima post prædictam Dominicam, prædictos boves [2] [et] equos, per prædictos [3] Johannem et alios,

[1] *Merun ejusdem* in the MS., by inadvertence; the name "*Merun*" being repeated.

[2] Omitted in MS.

[3] *Johannes* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

recapi fecit, et eos detinuit, contra vadium et plegium, quousque eos iterato per brevia Domini Regis [1] liberare fecit. Et postea, die Martis proxima post Assumptionem Beatæ Mariæ, eodem anno, per prædictos Johannem et alios cepit, et capere fecit, duos boves et unam vaccam, pretii triginta solidorum, et eos detinuit, contra vadium et plegium. Et similiter, die Mercurii proxima post Festum Sanctæ Trinitatis, anno regni Regis Henrici quinquagesimo quinto, cepit, et capere fecit, per prædictos Johannem et alios, quatuor boves et quatuor equos, pretii octo marcarum, et eos detinuit, contra vadium et plegium, quousque per brevia Domini Regis deliberati fuerunt, ad damnum quadraginta librarum, et inde producit sectam.

Idem Willelmus queritur, quod ubi ipse fuit in pace Domini Regis, in prædicta villa de Sandruge, die Dominica proxima ante Decollationem Sancti Johannis Baptistæ, anno prædicti Regis Henrici quinquagesimo quinto, ad domum suam venit, et ostia et fenestras ejusdem domus, per prædictos, fregit, et bona ibidem inventa cepit et asportavit, prædictus Abbas, et ipsum cepit, et per prædictos Johannem et alios capere fecit, et ad prædictum manerium suum de Sandrugge imprisonavit, et ipsum in prisona detinuit, quousque deliberatus fuit per breve Domini Regis; quod idem Abbas impetravit Vicecomiti Hertfordiæ, quod Vicecomes in persona propria accederet ad ipsum Willelmum; et per manucaptionem sufficientem veniendi coram Domino Rege ad certum diem, deliberatus fuit, ad damnum centum librarum, *et cætera*.

Continuatio processus et materiæ placiti prænotati.

Et Abbas venit, et dicit quod bene advocat prædictas captiones, super eum captas. Quia dicit quod idem Willelmus villanus ipsius Abbatis est, et omnes

[1] *eos* is repeated before this word in the MS.

antecessores ipsius Willelmi fuerunt villani ipsius Abbatis, et prædecessorum suorum; et tenementum suum villenagium ipsius Abbatis est, et omnes villanas consuetudines eis fecerunt, et in tallagio ad voluntatem suam, et faciendo merchetam de corpore suo, et filiis et filiaous suis, et omnes alias consuetudines villanas. Prædictus Willelmus consuetudines ac alia servitia, quæ facere consuevit, facere contempsit, et contradixit; ob quod, primo præmunire fecit ipsum, quod servitia et consuetudines quæ ad tenementa sua, quæ tenuit, pertinent, faceret; et prædictus Willelmus prædicta servitia facere contempsit. Unde prædictus Abbas averia sua prædicta capere fecit, super villenagium suum; et quod ita sit, petit quod inquiratur per patriam. Et quoad prisonamentum,—bene dicit quod nunquam per ipsum imprisonatus fuit: quia dicit quod tempore quo ipse captus fuit, fuit in partibus transmarinis; et omnino deadvocat fracturam domorum suarum, ostiorum, et fenestrarum.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Et quia prædictus Willelmus villanas consuetudines et alia servitia quæ ad villenagium suum, quod tenuit, pertinent, sicut omnes antecessores sui fecerunt, facere recusavit, ipsum ceperunt, et in villenagio ipsius Abbatis [1] inceperunt; et bona sua, ut bona villani dicti Abbatis, ceperunt, et ad manerium prædictum adduxerunt; et quod ita sit, petit ut inquiratur.

Continuatio processus et materiæ placiti prælibati.

Et Willelmus dicit quod liber homo est, et liberæ conditionis, et quod ad diem sibi præfixum coram Magistro Ricardo de Stanes, Justiciario Domini Regis ad placita custodienda, per breve Domini Regis quod idem Abbas impetravit, scilicet, octavo decimo die Octobris, anno regni Regis Henrici quinquagesimo sexto, paratus fuit ad probandum libertatem suam, et hoc, per

[1] Sic in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

milites et alios legales et liberos homines; et dicit quod, ob defaltam quam dictus Abbas fecit ad prædictum diem coram præfato Ricardo, consideratum fuit quod prædictus Willelmus recederet liber, et liberæ conditionis; et quod teneret terram suam liberam, et libere et quiete, ab omni servitio sæculari, reddendo inde annuatim dicto Abbati, et successoribus suis, quinque solidos et tres denarios, pro omni servitio et exactione. De hoc ponit se super recordum dictorum rotulorum; et concedit idem Willelmus quod si convincatur per recordum prædictorum rotulorum, quod non recessit quietus in forma qua dicit, quod talis sit conditionis qualis prædictus Abbas ipsum clamat, scilicet, servilis; et quod ipse, cum tota sequela sua, villanus sit prædicti Abbatis, et successorum suorum; et quod terram suam teneat de ipso Abbate, et successoribus suis, in villenagio, ut dicitur per prædictum Abbatem.

Et similiter idem Abbas concedit, quod si convincatur per recordum prædictorum rotulorum, quod prædictus Willelmus in Curia prædicta, coram præfatis Justiciariis, recessit tanquam liber homo, et quietus de villenagio et servitute, quæ ipse Abbas clamat, ut [1] ipsum in forma qua idem Willelmus dicit, quod prædictus Willelmus liber homo remaneat, et terram suam teneat libere, pro servitio quod asserit deberi pro eodem tenemento.

Et datus est eis dies in crastino Purificationis Beatæ Mariæ, apud Cantuariam; et interim quærantur rotuli.

Ad diem illum venit prædictus Abbas, per attornatum suum, versus prædictum Willelmum; et ipse, solemniter vocatus, non venit. Ideo consideratum est, quod prædictus Abbas eat sine die, et prædictus Willelmus et plegii de prosecutione in misericordia; et

[1] Sic in MS.

salva sit actio prædicti Abbatis ad prædictum Willelmum petendum ut villanum suum, quando sibi viderit expedire.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Breve Regis, concernens placitum prænotatum.

Postea vero mandavit Dominus Rex per breve suum, a die Sancti Michaelis in tres septimanas, quod [1] processus et recordum prædictæ loquelæ ei [2] mitterentur; et mittuntur.

Postea, a die Pascha in quindecim dies, scilicet, ad proximum Parliamentum, venerunt partes. Et prædictus Abbas dicit, quod videtur ei quod prædicti Justiciarii minus sufficienter processerunt ad judicium prædictum; pro eo quod non ligat prædictum Willelmum, nisi tantummodo quod ipse et plegii sui sint in misericordia, cum partes placitaverunt usque ad finem judicii; et petit quod illud corrigatur. Et prædictus Willelmus, requisitus si aliquid velit dicere versus prædictum Abbatem, petit diem usque in crastinum: et concessum est ei sub hac forma, quod si non venerit in crastino, quod procedatur ad judicium in principali. Quod concessit.

Postea in crastino prædictus Willelmus, publice proclamatus, non venit; et quæsiti sunt rotuli prædicto tempore Henrici Regis, coram Magistro R[icardo] de Stanes; et certo anno ejusdem Henrici Regis, quinquagesimo quinto, incipiente quinquagesimo sexto: non est compertum quod prædictus Willelmus recessit judicialiter liber, seu liberæ conditionis, nec quod terram suam liberam, nec libere, tenuit, nec quod catalla sua erant libera, ob aliquam defaltam ipsius Abbatis.

Et ideo consideratum est quod prædicta terra remaneat villenagium prædicti Abbatis in perpetuum; et

---

[1] *processum* in MS.

[2] *mitteretur, et mittitur*, in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

similiter, prædicta catalla sint catalla dicti Abbatis in perpetuum, tanquam catalla villana. Et quoad corpus ipsius Willelmi, ad judicium. Et datus est eidem Abbati dies a die Sancti Michaelis in tres septimanas, ubicunque *et cætera.*

Continuatio et finis placiti prænotati.

Merun is finally dispossessed of his lands and tenements.

Dominus igitur Rogerus Abbas, verens forsitan periculum tunc imminere circa corpus suum habendum de novo placitum suscitare, terras et tenementa sua prædicta ab eo abstulit omnino; et feoffavit inde Hugonem filium Walteri Attefelde de Sandrugge, pro servitiis inde debitis et consuetis.

[1]*Ordinatio* [2]*Provincialis Capituli, Psalmum "Quicun-"que vult" Dominicis diebus solummodo decantandum.*

Ordinance, at a General Chapter of the Benedictines, for omission, on certain occasions, of the Athanasian Creed. A.D. 1277.

Temporal punishment resulting from such slothfulness.

Anno Gratiæ millesimo ducentesimo septuagesimo septimo, statutum fuit per præsidentes Capituli Generalis Nigrorum Monachorum, ut Psalmus qui dicitur "Fides Athanasii," scilicet,—"Quicunque vult," de cætero non diceretur ad Primam, nisi Dominicis diebus tantum, qui solebat dici in omnibus Festis [3]Duodecim Lectionum. Et in eodem Capitulo ordinatum fuit, ut Vesperæ et Laudes de omnibus Sanctis omitterentur; et plura alia de divino servitio vel breviata vel subtracta sunt. Quamobrem mox, in sequenti Parliamento, velut in ultionem tantæ pigritiæ vel ingratitudinis, Rex edidit Statutum, ne viri religiosi eis approprient terras, redditus, aut possessiones, de cætero Quod sic incipit—

---

[1] This Rubric in the MS. is placed above the next Section; the Rubric belonging to that being placed above the present.

[2] *Capituli Generalis* in the text.

[3] See page 449 *ante*, Note.

De Statuto regio de feodis dominorum non ingredientium, et de terris seu tenementis per religiosos deinceps non adquirendis seu amortizandis.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

The First Statute of Mortmain, or "*De* "*Viris Religiosis,*" 7 Edward I. (A.D. 1279.)

[1]" Cum dudum provisum fuisset, quod viri religiosi feoda
" aliquorum non ingrederentur sine licentia et voluntate
" capitalium dominorum, de quibus feoda illa immediate te-
" nentur; et viri religiosi postmodum nihilominus tam feoda
" sua propria, quam aliorum, hactenus ingressi sunt, ea ap-
" propriando et emendo, et aliquando ex dono aliorum recipi-
" endo; per quod servitia, quæ ex hujusmodi feodis debentur,
" et quæ ad defensionem regni ab initio provisa fuerunt,
" indebite subtrahuntur, et domini capitales escaetas suas
" inde amittunt; Rex, super hoc [2][pro utilitate regni] congruum
" remedium providere volens, de consilio Prælatorum, Comi-
" tum, et aliorum fidelium regni, de Consilio Domini Regis
" existentium, providit, ordinavit, et statuit, quod nullus re-
" ligiosus, aut alius quicunque, terras aut tenementa aliqua
" emere vel vendere, vel sub colore donationis, aut termini,
" aut alterius tituli cujuscunque, ab aliquo recipere, aut alio
" quovis modo, arte, vel ingenio, sibi appropriare præsumat, sub
" forisfactura eorundem, per quod ad manum mortuam terræ
" et tenementa [3]hujus deveniant quoquo modo. Providit
" etiam Dominus Rex, quod si aliquis religiosus, aut alius,
" contra præsens Statutum aliquo modo, arte, vel ingenio,
" venire præsumpserit, liceat Domino Regi, et aliis immedi-
" ate capitalibus [2][dominis] feodi taliter alienati, illud infra
" annum a tempore alienationis [3]hujus tenere et ingredi in
" feodo et [4]hæreditate. Et si dominus capitalis immediatus
" negligens fuerit, et feodum illud ingredi noluerit infra
" annum, tunc liceat proximo capitali domino immediate feodi
" illius, infra dimidium annum sequentem, feodum illud in-
" gredi et tenere, sicut prædictum est; et [5]sic quilibet
" dominus mediatus [2][faciat], si propinquior dominus in [6]in-
" grediendo hujusmodi feodum negligens fuerit, sicut prædic-

[1] See *Statutes of the Realm*, i. p. 51.

[2] Omitted in MS.; supplied from *Stat. Realm.*

[3] *hujusmodi, Stat. Realm.*

[4] *heredate* in MS.

[5] *si* in MS.: corrected from *Stat. Realm.*

[6] *ingrediendum* in MS.: corrected from *Stat. Realm.*

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

"tum est. Et si omnes [1]capitales domini [2]feodi hujus, qui "plenæ fuerint ætatis, et infra quatuor maria, et extra "prisonam, per unum annum negligentes fuerint, vel remissi, "in hac parte, Rex statim post annum completum a tempore "quo hujusmodi emptiones, donationes, aut alias appropria-"tiones, fieri contigerit, terras et tenementa [3]hujus capiat in "manum suam, et alios feoffabit per certa servitia Regi inde "ad defensionem regni facienda; salvis capitalibus dominis "feodorum illorum wardis, eschaetis, et aliis ad ipsos perti-"nentibus, ac servitiis inde debitis et consuetis."

De [4]amissione Manerii de Stanmere, per incuriam Abbatis memorati.

Through losing certain important documents, which he finds when too late, Abbot Roger loses the Manor of Stanmere.

Cum Alisius de Stanmere, tempore Domini Johannis de Hertforde, Abbatis, quietum-clamasset Ecclesiæ Sancti Albani totum jus quod habuit, vel habere potuit, jure hæreditario in manerio de Stanmere, cum omnibus pertinentiis et libertatibus ejusdem manerii, de quo implacitavit Abbatem et Conventum Sancti Albani per breve Mortis Antecessoris coram H. de Gotham, et aliis sociis suis, tunc Justiciariis Itinerantibus in Comitatu Midelsexiæ, tempore bonæ memoriæ Domini Rogeri, Abbatis, successoris sui, dictum placitum fuerat renovatum; et cum munimenta inde confecta, negligenter per Abbatem deposita, ad diem opportune minime haberentur, post judicium quod transivit contra Abbatem, paulo post fuerunt inventa, nec tunc locum habere potuerunt, manerium amisit memoratum.

The Abbot again acquires possession of the manor, through a recovery being suffered.

Ricardus igitur De la Grave, proponens se esse hæredem, pro antedicto manerio implacitavit, sumptibus dicti Abbatis; et cum illud placitum non fuisset prosecutum ad judicium, pace reformata, totum jus suum, quod sibi aliquo modo competere potuit in illo manerio, cum pertinentiis, pro una liberatione dicto Domino

[1] *hujusmodi capitales* in *Stat. Realm.*

[2] *hujusmodi feodi, Stat. Realm.*

[3] *hujusmodi, Stat. Realm.*

[4] *omissione* in MS.

Abbati, et ecclesiæ suæ, vendidit, perpetuo possidendum. Unde Abbas de illo manerio percipit annuatim decem marcas argenti, cum advocatione ecclesiæ, post decessum cujusdam Magistri Johannis Clarel, ad cujus vitam solutæ fuerant Abbati quindecim marcæ; unde finis levatus est in Curia Regis, quod Edwardus Aurifaber, et hæredes sui, teneant dictum manerium de Abbate per prædictum servitium.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

The manor conveyed by fine to Edward Orfeure, on rent-service.

[1] *De decem marcis de Vicaria de Watforde officio Refectorarii, et duabus marcis de eadem pro Anniversario Johannis* [2] *Mareys, per prædictum Abbatem assignatis.*

Cum Vicaria de Watforde teneretur bonæ memoriæ Domino [3] Johanni de Hertforde, Abbati nostro, in duodecim marcis annuæ pensionis, idem Abbas assignavit decem marcas dictæ vicariæ ad meliorationem panis et cervisiæ conventualis; duas vero marcas residuas retinuit penes se.

Abbot John has already given ten marks yearly from the Vicarage of Watforde to the Refectory.

Processu vero temporis, Dominus Rogerus Abbas, de quo nunc agitur, recordatus gratitudinis et beneficiorum Willelmi le Noreys de Sancto Albano, qui huic ecclesiæ benevolus extitit, et beneficus, assignavit illas duas marcas Refectorario, qui pro tempore futurus esset, ut reficeret Conventum de uno bono ferculo, atque vino, in die Anniversarii dicti Willelmi, annis singulis post futuris. Dederat autem ipse Willelmus centum marcas hujus ecclesiæ utilitati communi.

Sepultus est in ecclesia, ubi prius solebat Missa Sanctæ Mariæ ad notam jugiter decantari.

Abbot Roger gives the remaining two marks from the Vicarage, to the Refectorer, for celebration of the Anniversary of William le Noreys; who was buried in the church of St. Alban's.

[1] This Rubric, in the MS., is placed before the next Section but one; the Rubric of that Section being placed above the present one.

[2] *le Noreys* in the text below.

[3] *Johanne* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De Obedientiariis Sancti Albani non solutionem pro decima in subsidium Terræ Sanctæ concessa [1] *[facientibus] suspensis, et expost absolutis.*

Abbot Roger pays 200 marks yearly, for the subsidy to the Holy Land; as ordered by the Council of Lyons.

Cum statutum et concessum esset in Consilio Lugdunensi a Gregorio Papa, Decimo, celebrato, ad quod dictus Abbas personaliter accessit, quod de omnibus bonis, temporalibus et spiritualibus, secundum verum valorem, decimæ essent dandæ in subsidium Terræ Sanctæ, ut evitaret juramenti periculum, communem æstimationem superando, singulis annis pro bonis Monasterii Sancti Albani ducentas marcas argenti persolvit. Et quia termini solutionis minime observabantur, Dominus Abbas et omnes alii obedientiarii a celebratione divinorum cessarunt ad tempus; quousque absolutionis beneficium a quodam Fratre Prædicatore, Johanne de Derlingtone, ad hoc per summum Pontificem deputato, meruissent.

Divine service is suspended at St. Alban's, in consequence of irregularity of the payments.

De quadam littera super obligatione mille marcarum Domino Papæ a Monasterio Sancti Albani persolvendarum.

The Abbot and Convent are requested to become surety for one thousand marks, payable to the Pope's Nuncio, for the Holy Land. Trouble resulting therefrom.

Tempore dicti Abbatis, Dominus Johannes de Kirkeby, familiaris clericus Domini Regis, postea Dominus Eliensis, accedens apud Sanctum Albanum, tulit litteram credentiæ ex parte Domini Regis: precibus rogavit armatis, ut Monasterii Sancti Albani Abbas et Conventus obligarent Magistro Gisfredo de Vesano, speciali Nuncio Domini Papæ, qui tunc degebat in regno Angliæ, pro negotiis Terræ Sanctæ, et aliis quibus Summus Pontifex vellet deputare, prout in obligatione inde confecta continebatur, in mille marcis argenti, sicut plura Monasteria se obligarunt. Et licet

[1] Omitted in MS.

Dominus Rex super indemnitate hujusmodi creditoribus fecisset scripta, eos tamen super solutione et acquietatione dictæ pecuniæ nimis contristavit hæsitatio. Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

De quodam corrodio, ratione malæ hospitationis cujusdam armigeri, a Monasterio Sancti [1] *[Albani] violenter exacto.*

Languente prædicto Abbate, contigit quod quidam de familia Domini Edmundi, fratris Domini Regis, declinans sero ad hoc Monasterium, irreverentius quam voluit fuerat receptus: qui penes dominum suum sinistra proposuit, et mala plurima huic ecclesiæ suggessit. Unde post ipse dominus huc personaliter accedens, et proponendo non causam ut causam, comminando recessit. Quod cum ad notitiam Domini Regis pervenisset, ipsius opprobria et damna Ecclesia persensit. Ad instantiam igitur prædicti nobilis viri, Domini Edmundi, concessum fuit cuidam de suis, nomine "Willelmo de Rue," unum corrodium, ad vitam suam possidendum; et ita partim cessavit tempestas. One of the household of Edmund, the King's brother, is not treated with due respect; whereupon he complains, and, by the King's orders, the Convent is charged with a corrody for life.

De commendatione Abbatis Rogeri prædicti, [2] *rhythmice composita.*

Hic quem dedit Dominus nobis in rectorem,
Prudenter sustinuit onus et honorem,
Viarum discrimina, multumque laborem:
Guerra tunc incipiens incussit dolorem.

Leonine lines, in commendation of Abbot Roger.

Cujus actus varios non possum narrare,
Neque specialiter gesta pertractare,
Ne quisquam me [3] reputet verba simulare,
Et ne me prolixitas vetet terminare.

---

[1] Omitted in MS.
[2] *rithmice* in MS.
[3] *reputat* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Tot enim sunt redditus, tot possessiones,
Tot terræ, tot pascua, totque mansiones,
Et tot rerum variæ perpetrationes,
Quod dictando facerem nimios sermones.

Scripta potest scire, necnon actus reperire,
Qui bene scrutatur arcam, quibus appropriatur.

Jam pauca de pluribus nitor declarare,
Scribendo prosaice ; ne quis dubitare
Queat, aut sententiam rei variare,
Cogor sub compendio quodam nominare.

De falsis chartis super depositione mille marcarum, [1] in derogatione Monasterii Sancti Albani confectis, et Judaismo Londoniis repertis.

Forged writing, found in the Jewry at London, setting forth a fictitious acknowledgment of deposits of money and jewels in the Monastery of St. Alban's. A.D. 1290.

Ejusdem Rogeri Abbatis temporibus ultimis, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo, et anno regni Regis Edwardi, a Conquæstu Primi, decimo octavo, fuerunt duo scripta inventa in Judaismo Londoniis, sigillata sigillo Abbatis Sancti Albani, super deposito mille marcarum in denariis, et aliorum multorum jocalium, puta, coronæ aureæ, ponderis quatuor librarum, ornatæ cum gemmis pretiosis, smaragdinis, [2] sapphiris, rubiis, pretii mille marcarum, ut Judæi dicebant. Item, unius zonæ de filo serico, cum gemmis, smaragdis, [2] sapphiris, et cum triginta sex barris aureis, pondus cujuslibet barræ undecim denariorum. Item, duarum cupparum de auro, quarum una, ut mentiebantur, ponderabat viginti quatuor libras, et altera septemdecim libras. Item, cyphorum de argento centum, et pondus cujuslibet duæ marcæ. Item, [3] cochlearium de argento trecentorum, pondus cujuslibet octodecim denarii. Item, triginta quinque librarum de florenis de auro, et quælibet libra de florenis contravalet triginta duas libras in denariis.

[1] *per* is inserted here in MS.
[2] *zaphiris* in MS.
[3] *cocliariorum* in MS.

Et similia fuerunt inventa in scriptis de Monasterio de Radynge; ita quod, ad sectam Abbatis de Redynge, fuerat ille Judæus suspensus; qui, ante mortem, in pleno judicio Londoniis fatebatur illa scripta esse falsa. Vocabatur autem Judæus ille "Jocius de Wyn-"tonia."

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

A like forged writing, as to the Monastery of Reading. The forger hanged.

De Ordinatione Cellæ de Hatfelde Peverel, per Comitem Hertfordiæ vendicatæ; sed Abbati memorato postmodum restitutæ.

Anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo quinto, in Itinere Justiciariorum apud Chelmesforde, Dominus Humfridus le Boun, Comes Herefordiæ, movebat placitum contra Dominum Rogerum, Abbatem de Sancto Albano, super advocatione Prioratus de Hatfeld Peverel; et postea recognovit advocationem dicti Prioratus esse jus ipsius Abbatis et ecclesiæ suæ de Sancto Albano; et illam remisit, et quietum-clamavit de se et hæredibus suis prædicto Abbati, et successoribus suis, et ecclesiæ suæ prædictæ, in perpetuum. Et idem Abbas recepit prædictum Comitem, et hæredes suos, in singulis beneficiis et orationibus, quæ de cætero fient in ecclesia sua prædicta in perpetuum. Et sciendum, quod dictus Comes ostendebat pro se quamdam chartam inutilem de Willelmo Peverel, secundum judicium omnium bonorum virorum, et sine omni seysina dictæ advocationis ab aliquo tempore. Veruntamen, dictus Abbas, sentiens sibi inde periculum posse generari, securiorem partem elegit, dans ei quinquaginta marcas.

Humphrey, Earl of Hereford, claims the presentation to the Priory of Hatfeld Peverel; but, on receipt of fifty marks, withdraws his claim, in favour of the Abbot of St. Alban's. A.D. 1285.

De monachis Sancti Albani itinerantibus in hospitio Abbatis apud Londonias, et ad maneria ipsius Abbatis, hospitandis.

Statuit autem Abbas Rogerus, ut monachi nostræ professionis, qui haberent negotia expedienda Londoniis,

Abbot Roger permits the

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

brethren, when travelling, to put up at his hostel in London; almost rivalling the munificence of John de Cella, the 21st Abbot.

ad hospitium Abbatis declinarent, dummodo foret in manu nostra; sequens in hoc curialitatem et benevolentiam Domini Johannis de Cella, Abbatis, licet non plene; qui, fratrum itinerantium volens parcere laboribus et expensis, statuit ut quicunque frater, versus Sanctum Albanum in itinere constitutus, et tam lassitudine quam viæ labore confectus, vel sole in [1] descensum [2] vergente, ut non possit conficere absque gravamine dietam suam, divertat ad aliquod prædium nostrum, quod sibi vicinius esse cognoverit; ibique tam hominibus quam equis necessaria sufficientius et honestius familiares loci, prout res suppetierit, ministrarent.

De terris et possessionibus per prædictum Rogerum Abbatem Monasterio Sancti Albani collatis et perquisitis.

Possessions gained by Abbot Roger. Market at Codecote, on Fridays.

Inprimis, perquisivit a Rege Henrico Tertio, ut haberet mercatum apud Codecote, feriis sextis per annum, cum omnibus libertatibus et liberis consuetudinibus ad hujusmodi mercatum pertinentibus.

Fair at Codecote.

Secundo, perquisivit ab eodem Rege, ut haberet ibidem nundinas annis singulis, per quatuor dies; videlicet, in Vigilia et in Die Sancti Jacobi, et per duos dies sequentes, cum omnibus libertatibus et liberis consuetudinibus ad hujusmodi feriam pertinentibus.

Four messuages in Fishpool Street, St. Alban's.

Item, perquisivit de Thoma de Wancy in villa Sancti Albani, in vico vocato "Fisshpolstrate," quatuor messuagia, quorum tria simul sunt juncta, octo solidatus et quatuor denariatus annui redditus.

One messuage in Fishpool Street.

Item, perquisivit de Adam filio Alexandri de Borham, in supradicto vico, quoddam tenementum ad coquinam monachorum, redditus duodecim denariorum per annum.

[1] Omitted in the text, but supplied in the margin, in a somewhat later hand.

[2] *urgente* in MS.; but corrected from the same account in p. 234 *ante*.

Item, obtinuit quietam-clamationem annui redditus duorum solidorum duarum schoparum in Halywelle-strete, de Juliana, quondam uxore Thomæ de la Forde, ad opus Cellararii coquinæ monachorum. Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90. Rent in Halywelle Street.

Item, obtinuit quietam-clamationem de Willelmo Breselaunce de quadam schopa in villa Sancti Albani, in vico ubi venditur ferrum, quæ fuit quondam Thomæ Prest; et valet per annum quatuor solidos. Shop in St. Alban's.

Item, obtinuit quietam-clamationem de Alicia Atte-lane ende de quodam tenemento in Dagnelestrete, valente per annum .[1] Tenement in Dagnel Street.

Item, obtinuit per excambium de Johanne Alsewik terram suam de Granes, et boscum, pro una acra terræ et tribus rodis. Land at Granes, by exchange.

Item, obtinuit quietam-clamationem de Henrico Halyday de quodam tenemento in vico Sancti Petri; quod tenementum postea dimissum est Simoni Dode per eundem Abbatem, pro quinque solidis annuatim. Tenement in St. Peter's Street.

Item, obtinuit [2]obolatum annui redditus de Ricardo le Wodehewere, [3]provenientis de duabus acris terræ et dimidia, jacentibus juxta Boscum de Barneto, inter terram firmarii Sancti Albani et terram Simonis de Kok. Rental near Barnet Wood.

Item, obtinuit quietam-clamationem de Johanne filio Domini Rogeri de Bacheworthe, de quodam tenemento in Dagnale; et de eodem quinque solidatus annui redditus in vico [4]qui vocatur "Spicerestrete," provenientis de duobus tenementis ibidem. Tenement in Dagnel Street, and rental in Spicer Street.

Item, obtinuit quietam-clamationem Margaretæ le Clauer de quodam tenemento in Dagnalstrate; et de eadem viginti denariatus annui redditus. Tenement in Dagnel Street.

Item, obtinuit quietam-clamationem de Roberto filio Hugonis Piscatoris, de quadam particula terræ juxta molendinum de Stankefeld. Parcel of land near Stankefeld mill.

---

[1] The value is omitted.
[2] $\overline{ob}$ in MS.
[3] *provenientibus* in MS.; by inadvertence.
[4] *quæ* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Common in Barnet Wood.

Item, quietam-clamationem Gilberti de Sokham de communia in Barnetwode, videlicet, in parte quæ vocatur "Frithwode," et in parte quæ vocatur "Com-"muneswode."

Quit-claim, by John de Harpesfeld, of the office of Abbot's dispenser; with other rights.

Item, quietam-clamationem Johannis de Harpesfeld de officio habendo, per chartam, in dispensaria Abbatis Sancti Albani; et tribus caballis, et sex canibus, et uno spervario, ad custum domus, et [1] duabus per annum, et libera chacia, cum omnibus suis, in omnibus terris nostris, et communia pasturæ in bruera de Colne et de Hachlane. Ipse autem Rogerus Abbas confirmavit eidem Johanni de Harpesfeld unam hidam terræ in Harpesfeld, et hæredibus suis, per servitium debitum et consuetum. Et ipse Johannes, et hæredes sui, invenient Domino Abbati de Sancto Albano, qui pro tempore fuerit, unum caballum sufficientem ad portandum unum valettum apud Thinemutam, quotiens Abbas ad Thinemutam iverit.

Harpesfeld to find one horse for the Abbot's journeys to Tynemouth.

Rental in St. Peter's Street.

Item, adquisivit de Roberto filio Osberti le Warancer sex solidatus annui redditus in villa Sancti Albani, in vico Sancti Petri, de quodam messuagio juxta Hundespath.

Two messuages in Hokerhulle, at St. Alban's.

Item, adquisivit de Stephano Bruselance duo messuagia in Hokerhulle, in villa Sancti Albani, juxta terram vocatam [2] "Roumland."

Tenements in St. Alban's and Abbot's Astone.

Item, obtinuit chartam Roberti de Byngham de tenemento Willelmi Moraund, una cum toto tenemento quod tenuit de Abbate et Conventu Sancti Albani, in villa de Astone Abbatis.

A foss at Barnet, from the Earl of Hereford and Essex.

Item, perquisivit de Humfrido Boun, Comite Hertfordiæ et Estsexiæ, quoddam fossatum apud Barnet; qua de causa, Abbas claudere faciet inter parcum ejusdem Comitis, et boscum qui vocatur "Monkfrith."

---

[1] The nature of the things referred to in this word is not stated.

[2] *Rouland* in MS.

Item, chartam Eustachii de la Rokele de uno tenemento in Barneth. Tenement at Barnet.

Item, quietam-clamationem Galfridi de Querendone de quadam grava quæ vocatur "Horsegrave." Grove of Horsegrave.

Item, perquisivit de Fratre Joseph de Chauncy, Priore Hospitalis Ierusalem in Anglia, unam gravam quæ fuit Henrici Frowik, in Barnet. Grove at Barnet.

Item, adquisivit de Ysabella, relicta Henrici de Frowik, quamdam gravam in Est Barnet, quæ vocatur "Sunningesgrave." Grove of Sunningesgrave.

Item, obtinuit chartam Henrici Cortoneys de octo denariatis et obolato redditus annui de una acra terræ, quæ jacet in longitudine juxta viam quæ ducit de Tydolnestre versus nemus de Borham. Rental from Henry Cortoneys.

Item, adquisivit de Philippo Greymulle unam peciam terræ, cum omnibus suis pertinentiis, in Bacheworthe, quæ jacet in campo qui vocatur "Holmfeld," juxta gravam [1] quæ vocatur "Holmgrave." Land at Bacheworthe.

Item, [2] emit de Ricardo de Pinnore in [3] hamelleto qui vocatur "Bacheworthe" Acquisition at Bacheworthe.

Item, obtinuit quietam-clamationem Thomæ de Sysseverne de triginta denariatis annui redditus in Cudicote. Rental in Codecote.

Item, adquisivit de Thoma Attewyke quatuor solidatus annui redditus in villa de Codikote. Rental in Codecote.

Item, adquisivit de Thoma Atwik unum et viginti denariatus annui redditus in Codecote. Rental in Codecote.

Item, adquisivit chartam Andreæ filii Engerammi, marescalli de Sancto Albano, de quodam tenemento in Codecote. Tenement at Codecote.

Item, obtinuit [4] quietam-clamationem Johannis de la Grave, et Petronillæ, uxoris suæ, de toto jure quod [5] habuerunt in omnibus terris quæ fuerunt quondam Lands in manors of Crokeseye and Oxeye, and in the

---

[1] *quæ* in MS.

[2] This passage is evidently imperfect.

[3] *hamell* in MS.

[4] *quetam* in MS.

[5] *huerunt* in MS.

Roger, 24th Abbot. A.D. 1260–90.

Domini Johannis de Schelford, in maneriis de Crokeseye et Oxeye, cum omnibus pertinentibus.

vill of Mykelfeld.

Item, de eisdem de tota terra illorum in villis de Crokesley, Okey, et Mykelfeld.

Rental payable to Parnel de Amville.

Item, Petronillæ de Amville de quinque marcis annui redditus, quibus sibi tenebamur ad inveniendum sacerdotem in ecclesia de Watford, pro anima sua, et animabus antecessorum suorum.

Lands, rents, and profits, formerly belonging to William Fitz-John.

Item, obtinuit quietam-clamationem Johannis de Britewelle de terris, redditibus, et omnibus aliis proficuis, quæ fuerunt Willelmi filii Johannis de Schelforde in villis de Crokesle, Rikemeresworthe, Cayso, et Brutewelle.

Rental in Rikmeresworthe.

Item, obtinuit quietam-clamationem Radulphi Clobbe de sex denariatis annui redditus, de duobus tenementis in Rikemeresworth.

Part of the moor there.

Item, adquisivit de Radulpho Clobbe unam peciam moræ in Rikemeresworthe.

Meadow in Childewik.

Item, adquisivit de Johanne Bachworthe totum pratum suum, quod habuit in Childewik.

Tenement at Brantfeld.

Item, obtinuit quietam-clamationem Alexandri filii Durant de uno tenemento in Brantfeld.

Land at Coffele.

Item, quietam-clamationem Willelmi de Nekotone de terra de Coffele.

Rental in Rikmeresworthe.

Item, quietam-clamationem Roberti le Porter de tribus solidatis annui redditus, provenientibus de undecim acris terræ et duabus acris prati in villa de Rikemerisworthe.

Lands, rents, and tenements, in Kayso and Watford; and various rents and services in Watford.

Item, quietam-clamationem compositivam inter eundem Abbatem et Conventum et Willelmum Blaket, de terris, redditibus, et tenementis, quæ tenuit de feodo Abbatis et Conventus in Soka de Kayso et Parochia de Watford; et de novem denariis annuis in eadem Parochia, et de quatuor solidatis, et de octodecim denariatis, et octodecim denariatis, et duodecim denariatis, et sexdecim denariatis, et octo denariatis et uno homine in autumno, vel tribus obolis, et de duobus solidatis

in autumno, vel tribus obolis, et de viginti octo denariatis et duobus hominibus in autumno, vel tribus denariis, et de triginta duobus denariatis et duobus hominibus in autumno, vel tribus denariis, et de duodecim denariis et uno homine in autumno, vel tribus obolis, et de tribus solidatis, et quatuor denariatis et uno homine in autumno, vel tribus obolis, et de sexdecim denariatis et uno homine in autumno, vel tribus obolis, et de quatuor hominibus in autumno, vel sex denariis.

Roger 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Item, Abbas Rogerus, cum consilio Conventus, relaxavit Johanni Brutewelle sectam curiæ suæ de Sancto Albano; et dictus Johannes, et hæredes sui, pro portionibus de Brutewelle et de Harpesfeld, corpus militis in exercitu Regis rationabiliter facient.

Suit of court released, in exchange for knight-service in the King's army.

Item, emit unam placeam in Gernemuta.

Place at Yarmouth.

Item, obtinuit scriptum Johannis Lowis de Lutona super injusta petitione dicti Johannis communiæ herbagii in stagno Domini Abbatis, juxta molendinum apud Lutone.

Surrender of claim of common, at Lutone.

Item, obtinuit chartam Adæ Cave in Rikmeresworthe de quadam mora ibidem.

Moor at Rikmeresworthe.

Item, obtinuit de Johanne Kenelm viginti denarios annuatim pro tribus aruris in Cayso.

Rental in Kayso.

Item, adquisivit de Ricardo [1] Aurifabro de Rikmeresworth terram quæ vocatur "le Newlond," in eadem villa, cum omnibus suis pertinentiis, et quodam messuagio et quatuor acris terræ in Bebirifeld, et uno messuagio et tribus acris prati in prædicta villa.

Newlond and Bebirifeld, in Rikmeresworthe.

Item, quietam-clamationem Willelmi Campiun de terris in villa de North Merstone.

Land at North Merstone.

Item, quietam-clamationem Radulphi de Lyveleye, et Johannæ de Waunci, uxoris ejus, de illa parte bosci quam tenuerunt in Oxei de eodem Abbate.

Wood at Oxeye.

Eodem tempore facta est concordia inter dictum

Water-course of Redburne.

---

[1] *Aur°* in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Abbatem et Rogerum de Miridene super cursu aquæ quæ vocatur "Redburne" ibidem.

Common in Badesho Wood.

Item, quietam-clamationem Rogeri de Eydone de semita et [1] communia pasturæ in Bosco de Badesho in Lutone.

The like.

Item, quietam-clamationem Johannis Lowyn de eodem.

Rental in Pottesgrave.

Item, perquisivit obligationem Willelmi de Juvene super warantizatione redditus in Pottesgrave.

Land at Pottesgrave.

Item, adquisivit de Abbate et Conventu de Woburne unam acram terræ in Pottesgrave, assignatam eidem ecclesiæ.

Mill of Northawe.

Item, obtinuit quietam-clamationem Johannis filii Petri Pikot, et Ranulphi Mounchensi, de molendino de Northage.

Tenements in Oxeye.

Item, quietam-clamationem Mazeliæ filiæ Ranulphi, molendinarii de Oxeye, de tenementis in Oxeye.

Land at Pynesfeld.

Item, adquisivit de Johanne de Brutewelle totam terram suam de Pynesfeld.

One messuage at Sandrugge.

Item, obtinuit quietam-clamationem Henrici le Lardiner de uno messuagio in villa de Sandrugge.

Meadow and moor at Sandrugge.

Item, adquisivit chartam Alexandri Passelewe de prato et mora in villa de Sandrugge.

Tenement at Sandrugge.

Item, quietam-clamationem Roberti filii Ricardi de Walemounde de uno tenemento in Sandrugge.

Meadow at Sandrugge.

Item, obtinuit scriptum Walteri de Nevyle de tertia parte cujusdam prati in villa de Sandruge.

Common of pasture in Langley Wood.

Item, suis temporibus, fuit conventio facta inter ipsum et Ricardum de Langeleya, super communia pasturæ in Bosco de Langleye, Sareth, Westwode, et quadam semita in dicto bosco de Langley.

Advowson of Consclive.

Item, obtinuit quietam-clamationem [2] [Willelmi] de Greystoke de advocatione ecclesiæ de Conesclif.

Manor of Stanmere.

Ejus quoque tempore, fuerunt facta plura scripta de pacto inter eundem et Magistrum Johannem Clarel

---

[1] *comunia* in MS.

[2] Omitted in MS.; see p. 428 *ante*.

super manerio de Stanmere; quæ sunt in Thesauraria. Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Item, obtinuit quietam-clamationem Ricardi de la Grave de manerio in Magna Stanmere. Manor of Stanmere.

Item, quietam-clamationem Andreæ filii Johannis Toky, denariati et [1]obolati annui redditus in villa de Oxeye, in una crofta quæ vocatur "Aesculvescroft." Rental in Oxeye.

Ipsius quoque tempore, facta est compositio inter istam ecclesiam et presbyterum ac parochianos de Cestresham super oblationibus et caruagiis, superiori compositioni persimilis. Oblations of Cestresham.

Item, obtinuit quietam-clamationem Willelmi Atehale de Watford de uno denariato annui redditus in eadem villa, una cum wardis, releviis, et cæteris. Rental in Watford.

Item, Reginaldi de Ponte de uno tenemento in Watforde. Tenement at Watford.

Item, obtinuit scriptum de Domino David de Jarpevile super stagno molendini de Watforde. Mill-dam of Watford.

Item, chartam Radulphi Hereward de una acra terræ, cum domo, venditis Domino Rogero Abbati, in Parochia de Tydolnestre. Land and house at Tydolnestre.

Item, adquisivit de Willelmo Chalfhunte, et Editha, uxore sua, unum tenementum in Watforde; cujus chartæ sunt in cista Conventus. Tenement at Watford.

Item, aliud obtinuit scriptum quorundam hominum de Watforde, per solutionem thelonei per mensuras pro multura sua ad molendinum de Watforde. Multure at the mill of Watford.

Item, adquisivit de Rogero le Marchaunt unam peciam prati, jacentem in prato de la Holm in Parochia de Watforde. Meadow at Watford.

Galfridus Stiward de Bisseye injuriabatur eidem Abbati in scindendo stagnum aquæ, quæ ducit versus molendinum Abbatis de Watforde: sed postea recognavit errorem. Agreement as to right to the mill-dam of Watford.

Ipse etiam Rogerus Abbas fecit scriptum Johanni Right of market at Watford.

[1] *obolato* in MS.

Roger, 24th Abbot. A.D. 1260–90.

Kenelm pro duobus solidis [1] annui redditus de exitu et ingressu habendo in forum de Watforde; sicut patet in charta.

Rental in Watford.

Item, de Johanne Dekene, tres solidatos et decem denariatos annui redditus in Watforde, de quodam mesuagio.

Knight-service for the manor of Wyndrugge. Book of the acts of Abbot Roger.

Ejus quoque tempore, sedata est controversia inter eundem Abbatem et Dominum Radulphum Perot, de servitio militari unius corporis proficiscendi in exercitu Domini Regis pro manerio suo de Wyndrugge; ut habetur plenius in [2] Libro de actibus ejusdem Abbatis specialiter confecto.

Suit settled, as to placing a leper at St. Julian's.

Eo tempore etiam sedata est lis inter eundem Abbatem et dictum Radulphum Perot, de vendicatione unius leprosi habendi, et imponendi, apud Sanctum Julianum.

Rental in Watford.

Item, perquisivit de Radulpho Clubbe sex denariatus annui redditus in Watforde.

Rental in Watford.

Item, de Rogero de Markant novem solidatos et undecim denariatos annui redditus adquisivit in eadem villa de Watforde.

Tenement at Watford.

Item, obtinuit quietam-clamationem Hugonis Spileman, et Johannæ, uxoris suæ, de uno tenemento in Watforde, in foro ubi ferrum venditur.

Messuage at Watford; and grove of Langeleye Croft.

Item, adquisivit quoddam messuagium de Rogero Mikelfeld in Sokna de Cayso, in Parochia de Watford, juxta manerium nostrum de La Sareth; una cum quadam grava, quæ dicitur "Langeleye Croft."

Tenements in Rikmeresworthe and Watford.

Item, adquisivit quædam tenementa quæ quondam fuerunt Beatricis filiæ Ricardi de Crokesle, in Crokesle Michelfeld, in Parochia de Rikmeresworthe, in Oxey Walrand et Parva Bischeye, in Parochia de Watford.

Tenement in Abbot's Waldene.

Item, quietam-clamationem Agnetis, quondam [3] [ux-

---

[1] *anni* in MS.

[2] For a second mention of this book, see page 483 *post.*

[3] Omitted in MS.

oris] Hugonis Marescalli, de uno tenemento in Waldene Abbatis.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

Tenement and rental in Abbot's Waldene.

Item, quietam-clamationem Matildis, filiæ Hugonis le Marescal, de tenemento Johannis, quondam fratris sui, in Waldene Abbatis.

Item, adquisivit de Willelmo de Kometone tres solidatus annui redditus in Waldene Abbatis.

Tenement at Wilye.

Item, obtinuit chartam Willelmi de Punchardone de uno tenemento in villa de Wilye.

De libertatibus Monasterii Sancti Albani, tempore memorati Abbatis coram Justiciariis pleniter allocatis.

Inquisition by *Quo Warranto*, as to the liberties of the Abbey of St. Alban's.

Tempore hujus Abbatis facta fuit maxima inquisitio per Justiciarios Regis Itinerantes de libertatibus coronæ regiæ pertinentibus, multæque libertates et loca diversorum religiosorum in manus ejusdem regis seisita. Unde idem etiam Rogerus, Abbas noster, summonitus fuit ad respondendum Domino Regi quo waranto clamat habere libertates diversas in diversis maneriis et locis, tam principali Monasterio, quam Cellis eidem pertinentibus.

The said liberties shown, and allowed by the Justiciars. Book of Memoranda of the Monastery referred to.

Unde idem Abbas, et sui, timore, labore, et expensis, multipliciter fuerant fatigati; sed solita divina gratia, et meritis et precibus Patroni nostri, suffulti, omnes libertates nostræ prædictæ per chartam Regis, et alia munimenta et recorda, coram prædictis Justiciariis ostensa fuerant, [1][et] nobis per eosdem penitus allocata; ut in Libro Memorandorum Monasterii Sancti Albani, in titulis de Allocationibus per processum ejusdem, plenius apparet.

[1] Omitted in MS.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

[1]De Infirmaria Monasterii Sancti Albani, sumptibus ipsius Abbatis, et industria Domini Johannis Marins, Prioris ibidem, caritative constructa.

The Abbot's chamber repaired, and money found for rebuilding the Infirmary, by Abbot Roger.

Ut memoria dicti Abbatis in benedictione permaneat, cameram suam speciosissimam, cum Capella et thalamis omnibus, cum caminis et conclavibus adjacentibus, renovavit; unde totum Monasterium venustatur. Ad Infirmariam vero de novo construendam, dedit centum marcas argenti. Et quia tunc languidus et impotens sui fuerat, Dominus Johannes de Maryns, Prior hujus ecclesiæ, in tempore illo in tantum viriliter et circumspecte interposuit, meremium de boscis Abbatis sumendo, ipso ignorante, quod infra biennium, per maximam diligentiam suam, et auxilium Conventus et aliorum, ad consummationis ducebatur effectum hoc quidem pium opus, et in Domino commendabile. Dicto Abbati ob reverentiam est ascribendum; ille [2]enim facit, cujus auctoritate quippiam fieri dinoscitur.

Prior John de Maryns greatly expedites the buildings.

De libris et ornamentis ecclesiasticis Monasterii Sancti Albani, per prædictum Rogerum Abbatem collatis et perquisitis.

Church ornaments, vestures, and books, provided by Abbot Roger.

Nec prætereundum est, immo, speciali titulo est ascribendum, de ornamentis ecclesiæ quæ fieri procuravit. Contulit enim Ecclesiæ Sancti Albani, ad honorem et decorem domus Dei, septemdecim capas chorales de rubeo examito, in humeris imaginibus aurifrigiatas; in quibus nomen suum, ad perpetuam memoriam, intitulatur; et quinque casulas pretiosissimas, cum decenti apparatu, quarum quatuor magno altari, et unam altari Beatæ Mariæ, ubi cotidie Missa celebratur ad notam,

---

[1] This Rubric is placed before the next Section in the MS.; and the Rubric of that Section placed here.

[2] Omitted in the text, but supplied in the margin, in a somewhat later hand.

specialiter assignavit. Armariolo quoque duo paria Decretalium; Summas etiam Reymundi, Gaufridi, et Bernardi, super Decretales; ac unum librum in quo continentur Seneca et sermones sui, manu propria conscripti, cum multis aliis libris et libellis, contulit devote.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260-90.

Books given by him to the Aumbry.

Campanam vero magnam, et sonorissimam, ad pulsandum cotidie ignitegium, nomine Sancti Amphibali intitulatam, fieri fecit; aliis duabus campanis in honorem Sancti Albani et Sanctæ Katerinæ factis eodem tempore, procurante Domino Johanne de Marins, tunc Priore hujus ecclesiæ, sumptibus memorati Abbatis, quatuor campanis veteribus fractis, addita non minima metalli quantitate. Procurante siquidem eodem Priore, fabricatum fuit unum [1]turibulum pulcherrimum argenteum, optime deauratum, de pondere quatuor librarum et undecim solidorum, de pretio vero decem marcarum, ad Dei honorem, et Ecclesiæ sacrosanctæ.

Three new bells made, at the Abbot's expense, at the suggestion of Prior John de Maryns. Also, a silver thurible.

Continuatio.

Cætera magnifice gesta per Dominum Rogerum Abbatem, nonne hæc scripta sunt in [2]Libro de suis laboribus intitulato? Ibi profecto plene videre lector poterit quantas angarias, quot vexationes, toleraverit pro ecclesiæ suæ jure; præter expensas quas fudit ad contuendam ecclesiam suam; quæ quemlibet poterant depressisse, etiam prædivitem, si cuilibet contigissent.

Reference to the Book containing the actions of Abbot Roger.

De negligentiis et rerum dispersionibus per præscriptum Abbatem perpetratis.

Cum autem Abbas memoratus, licet non plenus dierum, quin potius labore continuo toto tempore suo fatigatus senuisset, sentiens et sciens quia appropinquavit hora ejus, ut transiret de hoc mundo, vasa sua argentea et

Towards the close of his life, Abbot Roger distributes

[1] *turribulum* in MS.

[2] See page 480 *ante*, Note 2.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

his plate between the Refectory, the Infirmary, and his private friends. He gives his money to his kinsmen; and burdens the Monastery by selling liveries to other persons.

jocalia, partim Refectorio, partim Infirmitorio, partimque affinibus, confinibus, et amicis suis sæcularibus, distribuere festinavit; consanguineisque suis pecuniam inconsulte largitus est, et occulte quibusdam corrodia concedendo; et, quia instrumenta inde confecta, [1][quæ] sigillo Conventus ad instantiam suam, (cui nullus volebat, nec audebat, resistere,) fuerant roborata, minime poterant infirmari, liberationes etiam aliis vendendo, et maxime Johanni de Britewelle, et suis; prout liquere potest in instrumentorum transcriptis. Monasterium suum graviter oneravit; illud namque corrodium, quod ipse Johannes et sui perceperunt, pro manerio de Pinesfeld, singulis annis ad valorem triginta librarum et amplius ascendens, in damnum et dolorem successoris sui immediati nemo ambigit provenisse.

Properties lost to the Monastery by his negligence.

In ejus quoque tempore, ista, scilicet, Stanmere, Karlebiri, et Mortimer, ac Chacia de Horewode, per incuriam et malam placiti prosecutionem a proprietate et possessione Sancti Albani fuerant elongata. Sed idcirco ei præstat ignoscendum, quia multa plura bona fecit, quam damna ecclesiæ irrogasset. Ipse enim, honestæ et laudabilis vitæ conversatione persistens, sanctæ religionis flore præditus, litteraturæ præeminentia insignitus, corporis elegantia decoratus, (sed confratribus suis nimis austerus,) domum suam in extremis vix ad summam centum marcarum ære alieno [2]reliquit obligatam.

Though austere to his people, his good deeds greatly outweighed his faults.

De fine laudabili, morte, et sepultura, Abbatis memorati.

Abbot Roger dies of paralysis,

Cum igitur Monasterium Sancti Albani annis [3]viginti et sex, mensibus decem, diebus quatuor, strenue rexisset,

---

[1] Omitted in the MS., but required by the context; the whole passage being but imperfetly expressed.

[2] *reliquid* in MS.

[3] Correctly speaking, this should be "*triginta*" (30 instead of 26), if his rule over the Abbey extended from A.D. 1260 to 1290.

languoris per triennium, et amplius, jam detentus incommodo, infirmitate paralytica vitam terminavit, in crastino siquidem Animarum, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo, ab incolatu hujus vitæ nocte migrans ad Dominum, meritis claris in vita effulgens, laudem promeruit immortalem. Qui consequenter, die Sancti Leonardi, in [1] sarcophago quod sibi præparaverat in choro, ante magnum altare, habuit sepulturam: quod pium quidem officium venerabilis pater, Episcopus Eliensis, nomine "Magister Willelmus de Luda," qui suus extitit specialis, accedentibus Priore de Waltham aliisque religiosis, et sæcularibus multis, summa cum veneratione devote complevit.

Roger, 24th Abbot, A.D. 1260–90.

on the morrow of All Souls Day, 3rd November, 1290. He is buried in the choir, on St. Leonard's Day, 6th November. The funeral service performed by William, Bishop of Ely.

Cujus animæ, omniumque fidelium animabus, propitietur Deus. Amen.

[1] *sarcofago* in MS.

APPENDIX.

APPENDIX (A).

COMPOSITION MADE BETWEEN THE BISHOP OF LINCOLN AND THE ABBEY OF ST. ALBAN'S.

From the "Historia Major," *or* "Chronica Majora," *of Matthew Paris* (Wats's Edition), *s. a.* [1] 1162.

[See pages 156, 157, *ante.*]

Tenor transactionis litis quæ erat inter Ecclesiam Lincolniensem et Monasterium Sancti Albani.

Hoc anno [A.D. 1162] sopita est discordia, at amicabili fine terminata, inter Ecclesiam Lincolniensem et Cœnobium Beati Albani, Protomartyris Anglorum, Roberto de [2] Cheisneto, Episcopo, agente, et Roberto de Gorham, Abbate de Sancto Albano, defendente, in præsentia Regis Henrici Secundi, et Archiepiscoporum, Thomæ Cantuariensis et Rogeri Eboracensis, et Episcoporum, Henrici Wintoniensis, Willelmi Norwicensis, Jocelini Saresbiriensis, Bartholomæi Exoniensis, Hilarii Cicestrensis, Hugonis Dunelmensis, Richardi Coventrensis, Gileberti Herefordensis, et Godefridi de Sancto Asaph, præsente etiam Roberto Comite Legecestrensi, Justiciario Angliæ, cum Comitibus, Baronibus, Abbatibus, Archidiaconis, et innumera turba regni, apud Westmonasterium, feria quinta proxima ante Passionem Domini, in hunc modum :—"Robertus, Dei gratia, Lincolniensis "Episcopus, omnibus sanctæ Mâtris Ecclesiæ filiis salutem. "Notum sit universitati vestræ, quod ego controversiæ illi, "quam adversus Robertum, Abbatem Sancti Albani, et fratres "ejus, moveram, qua Monasterium ipsum Sancti Albani, et "quindecim ecclesias illas, quas in territorio suo privilegiatas "habuit, Lincolniensi Ecclesiæ et mihi, ut ipsius Episcopo, "in subjectionem et obedientiam petebam, in præsentia testium "prædictorum, assensu Capituli mei, in perpetuum renunciavi. "Et ut ab ea in perpetuum conquiescam, de manu ipsius "Abbatis, et fratrum ejus, villam quæ dicitur 'Tinghurst,' cum "ecclesia et omnibus pertinentiis ejusdem, pro decem libratis "terræ, libere et quiete [3] Ecclesiæ Lincolniensi in perpetuum

[1] 1163 in page 157, *ante.*

[2] *Chaisneto*, in Wendover, *Flor. Hist.*, Ed. Coxe.

[3] *quiete Lincolniensis* in Wats; corrected from Wendover, *Flor. Hist.*

"de cætero possidendam, assensu domini mei Regis, et fratrum "nostrorum, Episcoporum jam dictorum, consilio, Capitulo "meo in hoc assensum præbente, recepi; et jus quod jam dicta "Abbatia, et in persona Roberti Abbatis, et successorum "ejus, et jam dictis quindecim ecclesiis, ecclesiæ meæ et [1] meis "successoribus vendicabam, in manu domini mei, Regis, pro "me et successoribus meis, in perpetuum resignavi. Sit ita-"que de cætero liberum Monasterio Beati Albani, et quindecim "jam dictis ecclesiis, chrisma sibi, et oleum, et benedictio-"nem, et cætera omnia, [2] sine ecclesiæ nostræ reclamatione "accipere; et de cætero in manu Regis, sicut sua dominica "ecclesia, libera remanebit. Reliquæ vero ejusdem ecclesiæ "Monasterii, passim per Episcopatum Lincolniensem consti-"tutæ, obedientiam et subjectionem, quam cæteræ debent "ecclesiæ, Episcopo Lincolniensi et Archidiacono exhibebunt. "Quod, ne de cætero possit in litem revocari, scripti præsentis "attestatione, et sigilli mei et Capituli appositione confirmavi, "testibus supradictis."

Hanc pacem et concordiam, cum Rex Henricus et Thomas, Cantuariensis Archiepiscopus, suis confirmaverant munimentis, Papa Alexander, eorum vestigia secutus, eam Privilegio Ecclesiæ Romanæ, et subscriptione omnium Cardinalium, communivit.

---

[1] *mihi et successoribus meis vendicabam*, Wendover, *Flor. Hist.*

[2] *Ecclesiæ sacramenta, a quo voluerit Episcopo, absque nostra et Ecclesiæ nostræ*, Wendover, *Flor. Hist.*

APPENDIX (B).

THE INVENTION OF SAINT AMPHIBALUS.

From the "Historia Major," *or* "Chronica Majora," (Wats's Edition), *s.a.* 1178.

[See page 193 *ante.*]

Eodem anno [A.D. 1178], vir quidam, Beati Albani Martyris burgum inhabitans, et loci illius indigena, inter convicaneos suos sine querela vixit. Hic, ab ineunte ætate, quantum substantiæ mediocritas permittebat, honeste vivens, devotus ecclesiæ extitit frequentator. Dum igitur una noctium in strato jaceret, circa gallicinium intravit quidam [1] decorus vultu, et [2] eleganti statura procerus, [3] thalamum suum interiorem; qui, vestibus indutus candidis, virgam in dextra pulcherrimam bajulabat. In cujus ingressu, domus confestim tota resplenduit, et quasi claritas solaris interiora cubiculi perlustravit. Qui lecto appropinquans, jacentem vocavit, et si dormiret leniter requisivit;—"Roberte," inquit, "dormis?" Expavit autem Robertus timore vehementi, et, supra modum admirans, ait;—"Quis es, Domine?" Et ille,—"Ego sum Martyr Albanus, "qui ad hoc venio, ut annunciem tibi Domini voluntatem de "magistro meo," inquit, "clerico, videlicet, illo, per quem "fidem Christi suscepi, de quo inter homines sermo frequens "habetur, et [4] spes fidelium sit, quod futuris temporibus debeat "revelari, [5] licet locus jam sepulturæ ab omnibus ignoretur. "Surgens ergo velociter, circumda tibi vestimentum tuum, et "sequere me; et ostendam tibi sepulcrum pretiosis ejus reli- "quiis insignitum." Surgens ergo Robertus, [6] velociter vestitus et calceatus, secutus est eum, et versus Aquilonem in strata publica gradientes perrexerunt pariter, donec ad planitiem quandam ab antiquo incultam, quæ sita est juxta viam regiam, pervenerunt.

---

[1] *decori vultus*, Wendover, *Flor. Hist.*, Ed. Coxe.

[2] *eleganti* omitted in Wendover, *Flor. Hist.*

[3] *ejus cubiculum, ut sibi videbatur; qui vestibus*, Wendover, *Flor. Hist.*

[4] *cum spes*, Wendover, *Flor. Hist.*

[5] *locus tamen ejus sepulturæ*, Wendover, *Flor. Hist.*

[6] *ut sibi videbatur, secutus*, Wendover, *Flor. Hist.*

[1]Obiter colloquebantur, ut solet amicus cum amico co-itinerante, tum de mœniis dirutæ civitatis, tum de amne diminuto, tum de strata communi adjacente civitati, tum de adventu Beati Amphibali, magistri sui, in civitatem, tum de recessu ab invicem lamentabili, tum de utriusque passione. Et quæcunque Robertus interrogare volebat, Martyr prompta responsione disserebat. Contigit autem ut, inter loquendum, quosdam mercatores de Dunstaple haberent obvios, qui mane interesse foro in pago Sancti Albani pro negotiis festinabant. Quorum adventum prædicens, ait Martyr:—"Divertamus paulisper, donec per-"transierint adventantes, ne forte iter nostrum impediant per-"contando,"—iter enim ab eo coruscavit. Quod et factum est. Cum autem pervenissent ad medium circiter itineris, ubi duæ arbores in medio stratæ fuerant, ait Martyr;—"Hucusque "duxi magistrum meum, Beatum Amphibalum, cum ultimo "in hac vita mundiali lacrymabiliter colloquebamur, tunc in-"vicem recessuri." Et nisi splendor, qui a Martyre procedebat, obtutus Roberti reverberasset, et timor, cum simplicitate, refrenasset ipsum Robertum, de multis, tam futuris quam præteritis, Sanctus certificasset.

Habebat autem locus ille gratam planitiem, tam pascuis quam [2]fossis, in via hominibus ad pausandum aptam, in villa quæ "Redburnia" nuncupatur, tribus ferme milliaribus a Sancto distans Albano. In hac sane planitie duo colliculi eminebant, qui "Colles Vexillorum" dicebantur, eo quod circa illos populares fiebant concursus, quando populus fidelis, ex antiqua traditione, solemnem annuatim processionem Ecclesiæ Sancti Albani, debita cum veneratione, [3]persolvere consuevit. Tunc Sanctus Albanus a via paululum declinavit, et, apprehensa manu viri, duxit eum ad unum de colliculis, qui sepulcrum beati Martyris continebat. Deinde converso ad eum vultu,—"Hic," inquit, "locus magistri mei reliquias "tenet, hic ejus ossa contegit et conservat." Et sic fatus, pollice viri terram, [4]ad instar crucis, aperuit, et, eversa cespitis modica portione, quoddam scrinium reseravit; ex quo splendor nimius exiens, orbem Occiduum illustravit, et primo lucis suæ radios in mundi latitudinem copiose diffudit. Quo facto, capsula recluditur, et loci planities in statum pristinum reformatur. Stupet vir ille, et, quid sibi super iis sit agen-

[1] From this word down to "*Sanc-" tus certificasset*," is an addition by Matthew Paris to the text of Wendover.

[2] *fessis* in Wendover, *Flor. Hist.*

[3] *persolvit* in Wendover, *Flor. Hist.*

[4] *ad* omitted in Wendover, *Flor. Hist.*

dum, a Sancto postulat edoceri." Ad quem Beatus Albanus;—"Signa locum diligenter, ut, quæ [1] meo tibi sunt re-"velata [2] ministerio, firmius adhæreant menti tuæ: veniet "enim e proximo tempus, quando hæc instructio tua specialis "generali profectui militabit, [3] multisque proderit ad salu-"tem." Robertus vero, aeris et planitiei visum dimetiens, lapides quosdam, qui ibi jacebant, collegit, et ibidem quodam schemate locavit, dicens:—"His metis de hoc Sancto cras "plenius edocebor," et his dictis,—"Surge, [4] eamus hinc, et "ad locum unde recessimus, revertamur."

Illis autem per viam, qua venerant, revertentibus, [5] cum venirent ante portam ecclesiæ,—erat domus Roberti remotior,—Sanctus suam intravit ecclesiam, et homo ille, domum suam ingressus, proprio sese lecto recepit. [6] Istud non, ut quidam fingunt, detrahentes veritati, non ut somnium evenit, sed in veritate. Cui testimonium perhibet finalis rei eventus, et cujusdam fratris, videlicet, monachi Ecclesiæ Sancti Albani, Gileberti de Sisseverne, testimonialis assertio; qui frequenter a prædicto Roberto rei seriem sciscitabatur, et diligenter veritatem, sub attestatione tremendi judicii, utpote vir prudens et litteratus, medullitus exploravit.

Vir autem, mane expergefactus, in ancipiti positus, fluctuabat, utrum sub silentio præteriret, an aliis, quæ [7] non visu sed re, sine aliqua hæsitatione, corporaliter gesta didicerat, revelaret. Si enim sileret, peccare metuebat in Deum; si rem publicaret, sannas hominum verebatur. Ista tandem animo sæpe revolvens, homo timore Dei [8] timorem humanum absorbuit; et, licet [9] verbum hoc communibus esset auribus absconditum, domesticos tamen suorum, et privatos, effecit conscios secretorum. Illi autem quod dicebatur in tenebris, in lumine proferebant; et, quod in [10] aure audierant, super tecta prædicabant.

Factum est autem, ut hoc anno verbum istud per totam disseminaretur provinciam, adeo quidem, ut ipsius frequentia Monasterii Beati Martyris Albani claustrum intraret. Denique fama desiderata, quibusdam perferentibus, ad Abbatem Simo-

[1] *in eo*, in Wats; corrected from Wendover.

[2] *mysterio* in Wats; corrected from Wendover.

[3] From this word down to "*dictis*," is an addition by Matthew Paris.

[4] *inquit, eamus*, Wendover, *Flor. Hist.*

[5] *cum . . . . remotior*, an addition by Matthew Paris.

[6] *Istud . . . . exploravit*, an addition by Matthew Paris.

[7] *in visu, vel potius, ut præsumebat, re corporaliter*, Wendover, *Flor. Hist.*

[8] *timorem* omitted in *Flor. Hist.*

[9] *adhuc verbum*, in *Flor. Hist.*

[10] In allusion to *Luke* xii. 3.

nem [1]ascenderat, cujus, post Deum, auctoritate negotium illud robur erat specialiter habiturum. Qui protinus gratiæ Dei laudes persolvit, et, communicato consilio, electos de Conventu fratres aliquot ad locum quem vir ille ostensurus erat, eodem viro prævio, destinavit. Conventus domi devotis orationibus incumbebat; et fratres, ductorem suum sequentes, videre martyrum reliquias properabant. Quo demum pervenientes, invenerunt ibidem fidelium multitudinem, quos Spiritus Sanctus de diversis provinciis in unum prospero prognostico collegerat, ut Inventioni Martyris interessent. Illis, eventum rei præstolantibus, sæpedictus homo præcedebat, fratribus planitiem ostendens, Sanctorum corpora continentem. Erat autem feria sexta ante solemnitatem Beati Albani, quando hæc facta sunt, qua ejusdem Sancti Passio celebratur. Ab illo ergo die, usquequo elevati fuerunt Sancti, loco illi custodia non defuit, sed fratres, jugiter cum laicis, affuerunt.

Conventus interim [2]abstinentiam vitæ suscepit arctioris, et, statuto cum processione orationum suffragio, solemne jejunium populo prædicatur. Jam locus ille futuræ Inventionis nundinarum similitudinem præferebat, et, recedentibus aliis, quos fervor devotionis adduxerat, alii quotidie succedebant.

[*De*] *duabus mulieribus ibi curatis, dum Sanctus quæritur.*

Porro signorum initia, quæ adhuc Sancti Martyres, in corde terræ latentes, in auspicium spei melioris patrabant, multorum poterunt testimonio confirmari. Mulier namque quædam de Gatesdene, scapularum et renum debilitate per decem annos detenta, jam propter ægritudinis turpitudinem marito despectui habebatur; quæ, proprios egressa fines, et per Redburniam transitum faciens, juxta Sanctorum Martyrum decubuit sepulturam; nec de loco surrexit, donec sanitati pristinæ redderetur.

Altera, de Dunestaplia, nomine "Cecilia," in hydropisis ægritudine annis sedecim transactis, habentis in utero similitudinem præferebat. Hæc ad loca prædicta, suæ salutis avida, perveniens, illico optatam recepit sanitatem. Item, puella quinquennalis, quæ nunquam a nativitate pedes incesserat, semper parentum ministerio portabatur. Hæc, quod multi fidelium conspexerunt, juxta locum prætaxatum collocata, cum paululum obdormisset, exsiluit et incessit, parentumque suspiria in lætitiam commutavit.

---

[1] *penetravit* in Wendover, *Flor. Hist.*

[2] *continentiam* in Wendover, *Flor. Hist.*

[De] miraculo dolii, et diligentia quærendi.

Illuxit interea sancta solemnitas Beati Albani Martyris consecrata, quam, in se claram, istorum publicatio miraculorum reddidit clariorem. Admonentur fideles ad eleemosynas largiores, singulis usus parcior alimentorum indicitur, et iterata in crastinum processio instauratur.

Sed interpositi quoque dies nequaquam otioso transiere discursu, sed usque in horam Inventionis Sanctorum miraculis evidentibus coruscabat. Nempe vir [1]quidam de Kyngesberia, fodientes et Sanctos quærentes irridens, nocte cum aliis venit ad locum, pari quidem via, sed voluntate diversa. Qui confestim arreptus a dæmonio, furiosum evidenter expressit, et vestes dirumpens, abjecit; et qui, alios deridens, spectare venerat fodientes, spectaculum omnibus est effectus. Cumque, cunctis videntibus, diutius torqueretur, corripientis Dei manus cessavit, et demum castigatus incolumis ad propria repedavit. Alius autem, Sanctos quærentes verbis subsannatoriis illudens, statim divinæ subjacuit ultioni. Nam inter loquendum gravi correptus incommodo, in brevi blasphemum spiritum exhalavit.

Algarus de Dunestaplia, cum ad locum eundem dolium [2]cervisia plenum, ad vendendum, rheda portari fecisset, accessit ad eum æger [3]quidam, et pauper, rogans simpliciter, ob Martyris amorem, cujus Inventionem populus expectabat, ut sitim, qua premebatur, potu modico relevaret. Incanduit Algarus ad verba ægroti ira vehementi, asserens se illuc non causa Martyris advenisse, sed ut lucrum quocunque modo augeret. Adhuc illo pauperem in hunc modum convitiante, et ecce! utroque fundo dolii impetuose evulso, in platea cervisia fundebatur; sicque factum est, ut cujus portiunculam, Martyris nomine spreto, negaverat, procurante Sancto, non solum pauper ille, sed et alii multi cum eo, fixis in terram genibus, sufficienter, nullo prohibente, potarent. Repressa igitur, Martyre procurante, perversorum nequitia, devotio fidelium recipit quod meretur. Nam tribus continuis, quæ sequebantur, diebus, decem utriusque sexus homines a diversis infirmitatibus, ad laudem Dei et Beati Martyris, receperunt pristinam sanitatem.

Inventio Sancti Amphibali, cum novem sociis suis.

Clarescente interim die, quam Sanctorum Inventio consecrabat, venerabilis pater, Simon Abbas, locum adiit sanctissimum; et celebratis in Capella Sancti Jacobi, loco illi contigua, in venerationem Beati Martyris Albani, nostræ redemptionis mys-

---

[1] *Martyrio* in Wendover, *Flor. Hist.*

[2] *celia plenum* in *Flor. Hist.*

[3] *quidem* in Wats's text.

teriis, monachis, qui aderant, ut diligenter quærerent, et pluribus adhibitis fossoribus, ut cœptis insisterent, imperavit.

Fuerat autem Capella illa antiquitus in honorem Martyris fabricata, propter frequentes cœlestis radios lucis, qui pastoribus vigilias noctis super gregem suum agentibus ibidem apparuerant. [1] Quæ in honorem Sancti Jacobi principaliter, et Sanctorum, pro quorum veneratione fulgor cœlestis apparuit, ibidem fabricata, venerabatur. Unde dictus Abbas, in eodem loco divina celebrans Sacramenta, super instanti negotio Beati Martyris auxilium imploravit. Reverso itaque domum Abbate, et jam cum Conventu ad prandium sedente, legebatur Passio Beati Martyris, quem quærebant, et sociorum ejus, per quam carnis ergastulo soluti, promeruerunt gloriam sempiternam. Dum igitur sævitia judicis, lictorum immanitas, Martyrum patientia, et mors prolixius recitata, pias mentes Conventus in fletus et suspiria commovisset, Beatum Amphibalum, cum tribus sociis suis repertum, accurrens aliquis nunciavit. Quid ergo? Suspiria mutantur in laudes, et tristitiæ successit lætitiæ magnitudo. Exsurgens a mensa, congregatio ad ecclesiam festinanter procedit, et lætitiam corde conceptam elevatis laudibus protestatur.

Inventus est autem Beatus Martyr Amphibalus inter duos socios medius, et collateralis ambobus, tertio socio quasi ex transverso, et ab opposito locum solitarium occupante. Inventi sunt [2] autem prope locum illum numero sex ex sociis Martyrum prædictorum; ita quod Beatus Martyr Amphibalus decimus habebatur.

Inter reliquias athletæ Christi Amphibali, cultelli duo magni inventi fuerunt, unus in testa capitis, et alter circa præcordia; ut verum esse insinuent, quod in libello Passionis ejus, scripto antiquis temporibus, continetur, [3] apud Sanctum Albanum. Ut enim habet Passionis illius textus, alii occubuerunt gladiis cæsi; ipse vero, visceribus primo patefactis, et intestinis ejectis, et post lanceis confossus, et cultellis, occubuit tandem, lapidibus conquassatus; unde nullum fere ex ossibus ejus integrum apparebat, cum sociorum ipsius ossa illæsa penitus extitissent.

Reliquiæ Sancti Amphibali apud Sanctum Albanum translatæ.

Abbas autem, ut diximus, audito nuncio desiderato, adjuncto sibi Priore, cum aliquot fratribus de Conventu, Sanctorum celeriter adiit sepulturas, et effossas reliquias erigens, in linteaminibus idoneis collocavit; metuensque supra modum frau-

[1] *Quæ . . . . venerabatur*, addition by Matthew Paris, to the text of Wendover.

[2] *etiam prope* in Wendover, *Flor. Hist.*

[3] *apud Sanctum Albanum* added by Matthew Paris.

dem plebis, et vim turbæ undique confluentis, quam a compressione inventi thesauri arcere non poterat, placuit Abbati, ut Martyres sancti in Beati Albani basilicam portarentur, ubi custodia [1] diligentior, et securitas amplior, poterat adhiberi.

Quid multa? Redeunt cum Abbate fratres separatim, Sanctorum [2] pignora processionaliter deferentes. Procedit Martyribus obviam cum processione Conventus, corpus secum Beati Albani Martyris deportantes. Quod cum aliquoties consuevit, prout ejus portatoribus constat, satis existere ponderosum, tantam sui facilitatem illa hora exhibuit, ut volare potius, quam humeris ferentium incumbere, videretur. Occurrit ergo Martyr Martyribus, magistro discipulus, et jam palam magistrum recepit revertentem, quem habebat olim clam fidei doctorem in tugurio latitantem.

Sed miraculum quod in elementis suis Dominus ostendere dignatus est, cum obviantes [3] sibi penitus reliquiæ pariter convenerunt, non debet sub silentio præteriri. Cum enim siccitas prolixior, exustis herbis et fructibus, diutius perdurasset, et agricolas desperatos reddidisset, eodem momento, cum in aere nec minima appareret nubecula, tanta pluviarum inundatio prorupit, ut et copiose descendentes imbres terram [4] decorarent, et desperatæ messis spem promitterent lætiorem. Inventus est autem pretiosus Martyr Amphibalus, cum sociis suis, et in Ecclesiam Beati Albani, cum canticis et laudum præconiis, solemniter delatus est; anno a passione sua [5] octingentesimo octogesimo sexto, ab Incarnatione Domini millesimo centesimo septuagesimo septimo, die Sabbati, septimo Kalendas Junii.

In præsentia autem sanctarum reliquiarum ipsius, necnon et in loco sepulturæ ejus, ad laudem Dei, et gloriam Martyris, a diversis infirmitatibus sanantur ægroti, membra paralytica solidantur, [6] mutorum ora ad loquendum laxantur, cæcis tribuitur visus, surdis auditus, claudis firmatur gressus, et, quod magis magnificum est, arrepti a dæmonio liberantur, epileptici sanantur, leprosi mundantur, et ad vitam mortui revocantur. Si quis autem miraculorum, quæ per Sanctos suos divina operatur clementia, notitiam habere desiderat, libellum legat, qui de signis ejus et virtutibus clarus habetur; et nos, ad alia festinantes, a lectore veniam postulamus.

---

[1] *diligenter* in Wats, corrected from *Flor. Hist.*

[2] *corpora deferentes* in Wendover, *Flor. Hist.*

[3] *se primitus reliquiæ*, in Wendover, *Flor. Hist.*

[4] *irrorarent* in *Flor. Hist.*

[5] *trecentesimo* in Wats, corrected from *Flor. Hist.*

[6] *multorum* in Wats, corrected from *Flor. Hist.*

APPENDIX (C).

THE PRIVILEGE OF POPE CLEMENT III. TO THE ABBEY OF ST. ALBAN'S.

From MS. Cotton. Nero D. i, *fols.* 157, 158.

[See pages 199, 217, *ante.*]

Privilegium Ecclesiæ Sancti Albani.

" Clemens, Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, " Garino, Abbati Monasterii Sancti Albani, ejusque fratribus, " tam præsentibus quam futuris, regularem vitam professis, " in perpetuum salutem et Apostolicam benedictionem. Reli- " giosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse præ- " sidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursus aut eos a " proposito revocet, aut robur, (quod absit,) sacræ religionis " infringat. Eapropter, dilecti in Domino filii, ob reverentiam " Beati Albani, gloriosi Anglorum Protomartyris, cujus sanc- " tissimum corpus in loco vestro requiescere dinoscitur, " prædecessorum nostrorum, felicis memoriæ, Calixti, Cœles- " tini, Eugenii, Adriani, Alexandri, Lucii, Romanorum Ponti- " ficum, vestigiis inhærentes, vestris justis postulationibus " clementer annuimus, et monasterium ipsius in quo divino " vacatis obsequio, quod ad jus Beati Petri specialiter spec- " tare dinoscitur, cum adjacentibus Cellis et Ecclesiis, et " omnibus eidem monasterio pertinentibus, sub Beati Petri et " nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio " communimus; statuentes ut universa quæ illustris memoriæ " Offa, videlicet, et filius ejus, Egfridus, Eldredus, Willelmus, " et Henricus, et Henricus Secundus, Anglorum Reges, aut " alii fideles, de suo jure vestro monasterio contulerunt, quæ- " cunque etiam ipsum monasterium inpræsentiarum juste et " canonice possidet, aut in futurum, concessione pontificum, " largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu " aliis justis modis, procurante Domino, poterit adipisci, firma " vobis, vestrisque successoribus, et [1] illibata, permaneant. In " quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; [2] vide-

[1] *illabata* in MS.

[2] *De monasterio et ecclesiis.*—Marginal Note in MS.

" licet, Monasterium ipsum Beati Albani, cum villa tota, Ec-
" clesiam Beati Petri, Ecclesiam quoque Beati Stephani, et
" Ecclesias de Chingesberi, et de Wathford, de Richemares-
" worthe, de Langeleia, de Redburna, de [1] Cudicote, de Wal-
" dena, de Hecstunestuna, de Northuna, de Neweham, de
" Wineslawe, de Estuna, de Barnat, de Sepehale, de Ting-
" hurste, de Brantesfeld, de Stanmere, cum eisdem Cellis, et
" omnibus omnium earum pertinentiis. Ad susceptionem hos-
" pitum,—Ecclesiam de Potesgrave, et Ecclesiam de Luttona,
" cum Ecclesia de Hoctuna, et cum tota terra quam Willel-
" mus Camerarius tenuit in Soca Luttoniæ, et in villa de
" Houtona, et in Hertuuella, et in Badelesduna, et in Potes-
" grave; et cum omnibus terris et decimis, et quibuscunque
" rebus ad eas pertinentibus, sicut Regis Henrici Charta tes-
" tatur. Ad coquinam monachorum,—Ecclesiam Omnium
" Sanctorum in Subiria, cum Capella de Belinduna et adja-
" cente terra, et Ecclesiam de Lecheworthe, cum Capella de
" Burgaleia; Eeclesaim etiam de Wandlingetuna, et Ecclesiam
" de Bigrave. Ad sustentationem pauperum,—Ecclesiam de
" Heversduna, et Ecclesiam de Kenebella, cum adjacente terra,
" et Ecclesiam de Wiengrave, cum decimis de Estuuella et de
" Ringetuna, et decimas de Roenges; terram quoque, quam
" Willelmus filius Galfridi dedit, scilicet, unam hidam in
" Heselburne, in sartis de Widahale, et unam virgatam in
" nemore ejusdem Widahale, sicut donatoris charta confirmat.
" Ad cameram monachorum,—Ecclesiam de Tirefeld. Ad
" Sacristarium,—Ecclesiam de Dachat, et, ex dono Haimonis,
" in villa de Chalfunte unam virgatam terræ et dimidiam,
" et unum assartum, cum libera pastura pecudum et por-
" corum; in Eboraci Sira Ecclesiam de Appeltuna, cum
" Ecclesia de Aymundesbi, et omnibus earum pertinentiis.
" Præterea, Cellam de [2] Thinemutha, Cellam de Binham,
" Cellam de Wimundeham, Cellam de Walingeford, Cellam
" de Beauver, Cellam de Hertfort, Cellam de Ethfeld, Cel-
" lam de Bello Loco, cum omnibus omnium earum per-
" tinentiis, dignitatibus, ac liberis consuetudinibus; necnon
" et alias ecclesias, decimas, villas, terras, aquas, prata,
" pascua, sylvas, redditus etiam, et omnia eidem Monasterio,
" vel Cellis ejus, pertinentia, sicut in Privilegiis Pontificum,
" Regum, vel aliorum fidelium scriptis, continetur. Quicquid
" præterea dignitatis, libertatis, et competentis ecclesiæ ac
" monasterio consuetudinis, per regum vel aliorum fidelium
" scripta loco eidem, et Cellis ejus, collatum est, nos quoque

[1] *De villis et maneriis.*—Marginal Note in MS.

[2] *De Cellis Monasterio pertinentibus.*—Marginal Note in MS.

" hujus scripti nostri robore confirmamus; ut, videlicet, Ec-
" clesia Sancti Albani, et Cellæ ejus, et omnia ad eas perti-
" nentia, libera sint ab omni tributo, sive regis, sive episcopi,
" sive comitis, vicecomitis, ducis, judicis, et exactoris, et om-
" nibus operibus quæ indici solent, vel emendatione pontium,
" castellorum, parcorum. [1] Omnia etiam pontificalia jura
" Cellarum Sancti Albani, et Ecclesiarum ejus, sub ejusdem
" Abbatis dispositione atque arbitrio pendeant; [2] chrisma vero,
" oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum,
" benedictiones Abbatis, monachorum sive clericorum ordina-
" tiones, a quocunque malueritis Catholico suscipiatis Anti-
" stite; qui nimirum, nostra fultus auctoritate, quo postulatus
" fuerit indulgeat, nec negare quod petieritis audeat. [3] Obe-
" unte vero te nunc ejusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet
" successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu
" violentia præponatur; sed liceat vobis, communi consilio
" Conventus, vel partis consilii sanioris, secundum Dei timo-
" rem, et Beati Benedicti Regulam, absque ullius contra-
" dictione, Abbatem eligere: qui in susceptione benedictionis
" suæ, cunctis in posterum diebus, soli Romanæ Ecclesiæ
" professionem obedientiæ debeat [4] exhibere. Cui etiam Ab-
" bati licitum sit, sicut a prædecessoribus nostris vobis con-
" cessum est, personam de suis fratribus quam voluerit
" maturam, idoneam, et honestam, constituere, quæ curam
" animarum sub eo gerat, et Archidiaconi in omnibus offi-
" cium impleat. [5] Verum ne per [6] hujusmodi prærogativam
" Abbas prædicti monasterii aliquo tempore faciliorem fortas-
" sis ad Episcopatum habeat accessum, Apostolica auctoritate
" interdicimus, ne unquam in Monasterio Beati Albani Sedes
" Episcopalis constituatur; ne occasione ista quandoque mo-
" nachi dispositioni subjaceant clericorum, et claustralis quies
" turbetur, necnon et regularis observantiæ disciplina, simul
" cum substantia monasterii, minuatur; sed cunctis in pos-
" terum diebus, Ecclesia Sancti Albani non Episcopum, sed
" Abbatem, a [7] quo regatur, habeat; qui, ob reverentiam ejus-
" dem pretiosi Martyris, pontificalis dignitatis honorem, in
" quantum Abbati concedi fas est, debeat obtinere; videlicet,
" ut sicut pontificalia habet jura, ita et pontificalia habeat
" [8] ornamenta, mitram, scilicet, chirothecas, annulum, et san-

---

[1] *De pontificalibus.* — Marginal Note in MS.

[2] *crisma* in MS.

[3] *De electione Abbatis.*—Marginal Note in MS.

[4] *exibere* in MS.

[5] *Ut non aspiret Abbas ad Episcopatum.*—Marginal Note in MS.

[6] *hujus* in MSS.

[7] *qua* in MS.

[8] *De ornamentis quæ dantur insignia.*—Marginal Note in MS.

" dalia. Tunica quoque, et dalmatica, in Missarum celebra-
" tionibus utatur, quæ liceat ei non tantum in propria eccle-
" sia, et Cellis vestris, sed et in omnibus ecclesiis, ad quas
" rogatus accesserit, in festis diebus gestare, benedictionem
" dare, vestimenta sacerdotalia benedicere, clericos suos ton-
" sorare, et in sortem Dominicam assumere, sanctimoniales
" suas benedicere, ut, sicut Beatus Albanus Anglorum Pro-
" tomartyr esse dinoscitur, ita et Abbas monasterii ipsius
" inter Abbates Angliæ [1] primus omni tempore dignitatis
" ordine habeatur. Ita tamen, quod nunquam hac occasione
" infra claustra Monasterii Abbas ipse præsumat uti vel cappa
" clericali, vel sæculari aliquo indumento; sed monastici ha-
" bitus reverentiam in omnibus diligenter observet, et formam
" religionis prætendere intuentium oculis comprobetur. [2] In
" ponendis vero, vel removendis, Prioribus Cellarum, vel
" monachis, nullus omnino clericus, sive laicus, se objiciat,
" sed Abbas qui pro tempore fuerit, ponendi vel removendi
" eos, ubi opportunum fuerit, absque alicujus contradictione
" liberam habeat facultatem, quatenus tam Priores quam mo-
" nachi in Abbatem suorum semper potestate permaneant; et
" ita per omnia liberi sint ubilibet habitantes ab Episcopo-
" rum subjectione, acsi in corpore Monasterii morarentur;
" quos nulla omnino persona, præter Romanum Pontificem,
" et[3] Legatus ad hoc missus, excommunicet aut interdicat.
" Quod si quisquam alius aliquo tempore attentare præsump-
" serit, ejus in hac parte factum omnino viribus careat, et
" penitus irritum habeatur. Prohibemus quoque, ut nullus
" Episcopus, sive Archiepiscopus, in vestro Cœnobio, vel ad-
" jacentibus ecclesiis, in quibus ejusdem Monasterii Abbas
" jus pontificale habere dinoscitur, Missas publicas, vel Con-
" ventum, sive Synodum, celebrare, cathedram collocare, pro-
" cessionem solennem facere aut exigere, regem coronare,
" seu aliquod officium episcopale in aliqua Cellarum suarum
" exercere, vel hospitium exigere, præsumat; universaliter
" statuentes, ut quicunque Episcopi, Archiepiscopi, vel eorum
" clerici aut ministri, super ipsum monasterium, vel super
" Cellas et prædictas [4] parochiales ecclesias nullam aliquatenus
" potestatem habeant, nec earum presbyteros vel clericos
" quoscunque, sive laicos, sed nec Abbatem, Priores, vel mo-
" nachos, ad Synodum suam, vel Capitulum, convocare, vel

---

[1] *Quod Abbas Sancti Albani primus est inter Abbates Angliæ.*—Marginal Note in MS.

[2] *De amovendis Prioribus et monachis.*—Marginal Note in MS.

[3] Sic in MS., in the nominative.

[4] *parrochiales* in MS.

" ab officio divino suspendere, seu aliquod in eis vel mini-
" mum jus exercere, aut [1]parochianos suos a communione
" illorum prohibere, præsumant; sed omnia pontificalia
" earum jura, et quæcunque Ecclesiæ Sancti Albani fuerint,
" Abbatis solummodo ejusdem monasterii potestati libere trac-
" tanda subjaceant. Nolumus enim ut alicui, nisi tantum Romano
" Pontifici, debeant in aliquo respondere. Nec Monasterii
" vestri Abbas vel monachi, ceu Cellarum vestrarum ubi-
" libet positarum fratres, pro qualibet interdictione vel ex-
" communicatione, etiam si commune [2]Interdictum terræ
" fuerit, divinorum officiorum suspensionem patiantur; sed
" tam Abbas et monachi ipsi, quam et famuli eorum, et
" qui se monasticæ professioni devoverunt, clausis ecclesia-
" rum januis, non admissis excommunicatis [3]et interdictis,
" etiam pulsatis tintinnabulis, humiliori voce divina officia
" celebrent, et sepulturæ eis debita peragant. Liceat quo-
" que vobis, quandocunque vos manifeste gravari senseritis, ad
" remedium [4]appellationis confugere, etiamsi in causa quæ
" contra vos agitur appellatio sit remota. Post factam vero
" appellationem, nemini liceat in vos sententiam dare, vel
" aliquid innovare, seu vos, aut possessiones vestras, ausu
" temerario perturbare. Ad hæc sancimus, ne quis fratres
" vestros, post factam in Monasterio vestro professionem,
" absque Abbatis licentia suscipere audeat, vel retinere. In-
" hibemus insuper, ut nulli omnino hominum liceat in Cellis
" vestris, absque assensu vestro, Abbatem aliquando consti-
" tuere. Ecclesiæ autem in quibus jura pontificalia non ha-
" betis, sive Capellæ vestræ, et cœmeteria, libera sint, et ab
" omni exactione immunia, præter Episcopi consuetam para-
" tam justitiam, et justitiam in presbyteros, si adversus sui
" ordinis offenderint dignitatem. [6]In quibus videlicet Eccle-
" siis, vel Capellis, liceat vobis, seu fratribus vestris, presby-
" teros eligere; ita tamen, quod ab Episcopis, vel Episcopo-
" rum vicariis, animarum curam absque venalitate suscipiant;
" qui nimirum presbyteris cum tantum assignaveritis, unde
" victus et vestitus [7]necessaria possint honeste percipere, quic-
" quid residuum fuerit liceat vobis in usus proprios conver-

[1] *parrachianos* in MS.

[2] *Quod licet celebrare divina in Interdicto Generali.*—Marginal Note in MS.

[3] *et* repeated in MS.

[4] *De appellatione etiam remota.*—Marginal Note in MS.

[5] *Ne quis suos monachos, sine Abbatis licentia, suscipiat.*—Marginal Note in MS.

[6] *De beneficiis in proprios convertendis usus.*—Marginal Note in MS.

[7] Sic in MS.

"tere. Si qui præterea fidelium Monasterio vestro, aut "Cellis ad ipsum pertinentibus, ecclesiam aut possessionem "aliquam, seu beneficium, pietatis intuitu conferre voluerint, "nullus omnino audeat impedire. Adjicientes etiam, auctori-"tate Apostolica prohibemus, ut nullus minister de cætero, "dapifer, videlicet, vel pincerna, camerarius, dispensator, "janitor, seu præpositus, per manum Regis, vel alicujus "principis violentiam, vobis invitis, in vestro Monasterio, "vel Cellis ad ipsum pertinentibus, ordinetur. [1] Antiquas "quoque consuetudines, et redditus Monasterio vestro debi-"tos; scilicet, in sexta feria post Ascensionem Dominicam "de unaquaque carruca Hertfordensis Comitatus obolum "unum, et in eadem die, sive in hebdomada Pentecostes, "ex toto Comitatu [2] processionem solennem; in secunda vero "solennitate Beati Albani, de unaquaque carruca nummum "unum; itemque, eadem die, de unaquaque domo totius "terræ Sancti Albani [3] nummum unum; vobis auctoritate "Apostolica confirmamus, et perpetuis temporibus inviola-"biliter præcipimus observari. Decernimus ergo, ut nulli "omnino hominum liceat supradictum Monasterium temere "perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas reti-"nere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed "illibata omnia, et integra, conserventur eorum, pro quorum "gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omni-"modis profutura, salva in omnibus Apostolicæ Sedis auc-"toritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve "[4] persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra "temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi "præsumptionem suam congrua satisfactione correxerit, "potestatis, honorisque sui, dignitate careat, reamque se "divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et "a sanctissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemp-"toris Ihesu Christi aliena fiat; atque in extremo examine "districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco "sua jura servantibus, sit pax Domini nostri Ihesu Christi, "quatenus et hic fructum bonæ actionis [5] percipiant, et "apud districtum Judicem præmia æterna pacis inveniant. "Amen, Amen. Amen. Bene valete."

✠ Ego Clemens, Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, subscripsi.

---

[1] *De denariis reddendis in processionibus.*—Marginal Note in MS.

[2] *De processionibus.* — Marginal Note in MS.

[3] *De denario qui dicitur Sancti Petri.*—Marginal Note in MS.

[4] *Sententia excommunicationis in violatores.*—Marginal Note in MS.

[5] *Benedictio conservatoribus.*—Marginal Note in MS.

✠ Ego Theodoaldus, Hostiæ et Velletræ Episcopus, subscripsi.

✠ Ego Johannes, Presbyter Cardinalis Sancti Martini, subscripsi.

✠ Ego, Laborans, Presbyter Cardinalis, titulo Sanctæ Mariæ trans Tiberim, subscripsi.

✠ Ego Albinus, Presbyter Cardinalis, titulo Sanctæ Crucis in Ierusalem, subscripsi.

✠ Ego Pandulfus, Presbyter Cardinalis, titulo Duodecim Apostolorum, subscripsi.

✠ Ego Petrus, Presbyter Cardinalis, titulo Sanctæ Ceciliæ trans Tiberim, subscripsi.

✠ Ego Petrus, Presbyter Cardinalis, titulo Sancti Clementis, subscripsi.

✠ Ego Jacinctus, Diaconus Cardinalis Sanctæ Mariæ in Cosmidin, subscripsi.

✠ Ego Bobo, Diaconus Cardinalis Sancti Angeli, subscripsi.

✠ Ego Girardus, Diaconus Cardinalis Sancti Adriani, subscripsi.

✠ Ego Octovianus, Diaconus Cardinalis Sanctorum Sergii et Bachi, [1] [subscripsi].

✠ Ego Safredus, Diaconus Cardinalis Sanctæ Mariæ in Via Lata, subscripsi.

✠ Ego Bobo, Diaconus Cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum, subscripsi.

✠ Ego Johannes, Diaconus Cardinalis Sancti Theodori, subscripsi.

---

[1] Omitted in MS.

APPENDIX (D).

PASSAGES IN THE "VITÆ ABBATUM MONASTERII SANCTI ALBANI," AS CONTAINED IN MS. COTTON. NERO D. I., WHICH ARE OMITTED IN THE COMPILATION OF THE "GESTA ABBATUM," IN MS. COTTON. CLAUDIUS E. IV.

After "recusavit" (*p.* 299 ante, *l.* 17), *are given the Deeds of Composition with the Bishops of Norwich and Lincoln, which in MS. Claudius* E. iv. *are transferred to pp.* 278 *and* 275 ante; *after which, (fol.* 63 *b) follows the Deed of Composition with the Bishop of Durham, which in MS. Claudius* E. iv. *is transferred to Section II., and is printed at pp.* 390, 391, ante.

The Composition with the Bishop of Norwich, in MS. Nero D. i. *fol.* 62 *a, is succeeded by the following context,—not given in MS. Claudius* E. iv.—

[1] *Quid Abbas debeat Domino Regi de servitio ei debito; et quid alii debeant ipsi Abbati, quædam dilucidatio.*

Abbas de Sancto Albano debet Domino Regi sex milites; unde Baldewinus Wake fuit homo suus de uno milite. Richardus de Crokesle et Philippus de Oxhaie tenent feodum unius militis; Ricardus tenet sex hidas et dimidiam, et Philippus duas. Rogerus de Childewike, et Robertus filius Oliveri, et Alicia de Brutewelle, tenent feodum unius militis; Rogerus tenet tres hidas et dimidiam, Robertus filius Oliveri unam hidam, et Alicia unam hidam. Ricardus filius Alexandri, et Ricardus de Wudewic, et Warinus filius Geroldi, et hida de Burstona, et hida dimidia de Garstone, quam monachi tenent ad coquinam, et una virgata de Saret, unde filius Akarii tenet medietatem, et Nicolaus Belesmeins aliam medietatem, tenent feodum unius militis. De quo feodo Ricardus filius Alexandri tenet tres hidas et unam virgatam, Ricardus de Wudewic unam hidam, Warinus filius Geroldi unam hidam. Henricus de Gorham et Johannes de Rungetone tenent feodum unius militis; de quo feodo Johannes de Rungetune tenet duas hidas, Henricus vero de Gorham quatuor. Galfridus de Childewike, et Rogerus de Meridene, et Willelmus de

[1] This document is wanting in MS. Spelman (Wats, *Vit. Abbatum*, p. 131) as well as in MS. Claudius E. iv.

Sisseverne, et Willelmus de Nortune, tenent feodum unius militis: de quo feodo Galfridus de Childewike tenet duas hidas et dimidiam, Rogerus de Meridene duas hidas et dimidiam, Willelmus de Sisseverne unam hidam et dimidiam virgatam, Willelmus de Nortuna unam hidam et unam virgatam. Baldewinus Wacke tenet feodum unius militis, de quinque hidis et dimidia: de quo feodo Robertus Taillebois tenet unam hidam et dimidiam, Radulphus Pirot septem virgatas, Galfridus de Childewicke unam hidam, Ricardus de Reines dimidiam hidam, Eleemosynarius de Sancto Albano unam virgatam, Sanctimoniales dimidiam hidam.

After "Hoc evenit die Sancti Valentini," *page* 300, *lines* 2, 3; *the following is in the margin of MS. Nero* D. i. *fol.* 62 *a.*:

Item alia vice cecidit fulgur, tempore Willelmi Abbatis, super claustrum juxta refectorium, et, aperto plumbo, accensa est materies lignea.

This is followed by the Pleas between the Abbots of St. Alban's and Westminster as to the Manor of Aldenham, and the final Composition thereon, which have been inserted in their proper place, under Abbot John de Hertford, in MS. *Claudius* E. iv. *See pp.* 361–366 *ante. These Pleas are thus followed, fol.* 62 *b.*—

Hæc charta scribi debuisset in gestis sequentibus.—

Charta de Warenna concessa Abbati Johanni.

"Henricus, Dei gratia, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ " et Aquitanniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiscopis, Episco- " pis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Justicia- " riis, Vicecomitibus, Præpositis, ministris, et onnibus ballivis " et fidelibus suis, salutem. Sciatis nos concessisse, et hac " charta nostra confirmasse, pro nobis et hæredibus nostris, " dilectis nobis in Christo Abbati et Conventui Sancti Albani, " quod ipsi, et eorum successores in perpetuum, habeant libe- " ram warennam in omnibus dominicis suis terris, ubicunque " fuerint in Anglia; ita quod nullus intret terras illas ad " fugandum in eis, vel ad aliquid capiendum quod ad warennam " pertineat, sine licentia et voluntate ipsius Abbatis et Con- " ventus, et successorum suorum, super forisfacturam nostram " decem librarum. Quare volumus et firmiter præcipimus, " pro nobis et hæredibus nostris, quod prædicti Abbas et " Conventus, et eorum successores in perpetuum, habeant " liberam warennam in omnibus dominicis terris suis, ubicun- " que fuerint in Anglia, ita quod nullus intret terras illas " ad fugandum in eis, vel ad aliquid capiendum, quod ad

" Warennam pertineat, sine licentia et voluntate ipsius Abbatis " et Conventus, et successorum suorum, super forisfacturam " nostram decem librarum, sicut prædictum est. Hiis testibus, " venerabili in Christo S. Karleolensi Episcopo, Roberto Passe- " lew, Archidiacono Lewensi, Radulpho filio Nicolai, Johanne " de Lexintone, Roberto de Muscegros, Galfrido de Langeleia, " Roberto le Noreis, Willelmo de Thani, Willelmo Gernun, " et aliis. Datum per manum nostram, apud Wudestoche, sep- " timo decimo die Maii, anno regni nostri tricesimo secundo."

Quoddam [1] *sumptum de veteri libro, qui sic incipit,—" Septem " sunt signacula"* (*fol.* 63 *a*).

Offa, Rex Anglorum, dedit Deo et Sancto Albano has terras; scilicet, Edelmetunam, Witteleseia, Cagesho, Stanmere, Henhamstude, [2] Wyneshlauia, Bissopescote, Cadenduna, Mildentune.

Egelfridus, filius ejus, qui post ipsum regnavit, dedit Sandriega et Penesfeld.

Alfricus Archiepiscopus, qui fuerat Abbas hujus cœnobii, et Leofricus, frater ejus, [3] post ipsum Abbas effectus, adquisiverunt et dederunt Kengesbiri, Childewike, Westunam, Flamstude, Nortune, Rodenhangre, Wincelfeld, Burstan, Uptune.

Ethelricus, Episcopus de Dorceceastre, dedit villam quæ dicitur "Cristuina," Cyrcumba.

Egelwinus, cognomento "Suerta" (Niger), dedit Redburnam, Thuangtune, Langelega, Greneburga.

Tolf, quidam Danus, dedit Eastune et Oxawike.

Sexy, quidam alius, dedit Hehstanestune.

Had, quidam alius, Newenham et Beanedise.

Thurefled, quædam religiosa, dedit Scenleam et Bridelam.

Egelgiva, quædam alia, dedit Gatesdene, Offelege, et Standune.

Egelbertus, quidam potens, dedit Cramford.

Wlsinus autem dedit Esendene.

Wlsinus autem dedit Ealdanham et Atedise.

Alfstanus Encesham.

Quidam alii potentes dederunt Waldene, Cudicote, Scephale, Berenleie, Wilsintune.

Osulphus, et uxor ejus, Athellith, dederunt Stotham.

Hæ sunt terræ quas ecclesia ista invicem amisit;—Berenleia, Offeleie, Standune, Esendena, Wixintuna, Meddeltune, Ealdenham, Stanmere, Cramford, Bisege, Uptuna, Ciretune, Cni-

---

[1] *suptum* in MS.

[2] *Wyneshlamia*, apparently, in MS.

[3] See pages 29, 30, *ante*.

cumbe, Biscopescote, Stodham, Gatesdene, Flamstude, Encesham, Rodenhangre.

Duplex exactio.

"Innocentius, Episcopus, *et cætera,* dilectis filiis, Abbati et "Conventui Sancti Albani, Lincolniensis Diœcesis, salutem et "Apostolicam benedictionem. Cum dilectus filius, Johannes "de Camezana, nepos et Capellanus noster, ecclesiam de "Wingrave, in qua, sicut intelleximus, jus personatus habetis, "obtinere noscatur, discretionem vestram affectione paterna "rogamus, per Apostolica vobis scripta mandantes, quod eidem "Capellano dictam ecclesiam, cum alia ecclesia primo vacatura, quæ ad præsentationem vestram spectare noscatur, "(quam etiam dictus Capellanus, vel ejus procurator, duxerit "acceptandam,) committetis, illam donationem [1] nostræ nihilominus reservando, inhibitione seu reservatione qualibet non "obstante; aut etiam indulgentia illa, quæ dicitur Anglicis esse "[2] concessa, ne beneficia clericorum Italicorum cedentium, "vel decedentium, immediate alii clerico Italiæ [3] conferantur. "Datum Lugduni, secundo Idus Decembris."

Præsentatio Domini Radulphi de Dunham Episcopo Dunelmensi (fol. 63 b).

"Reverendo patri in Christo, N[icolao], Dei gratia, Dunelmensi "Episcopo, J[ohannes] permissione divina Abbas Sancti Albani, "cum omni honore et reverentia, æternam in Domino salutem. "Noverit sancta parternitas nos dilectum fratrem nostrum, "Radulphum de Dunham, monachum, latorem præsentium, "Cellæ nostræ de Thinemuta Priorem præfecisse; quem Sanctitati vestræ, juxta formam compromissionis initæ inter Ecclesiam Dunelmensem et Monasterium Sancti Albani et de "Thinemuta, [4] Cella ejusdem monasterii, præsentamus; humiliter rogantes quatenus ipsum ad ea quæ ab ipso vobis in "dem compromissione continetur facie da admittatis.[5] Valeat."

[6] *De morte Willelmi Abbatis (fol. 63 a).*

Abbas autem memoratus, Willelmus, (cujus negligentias et delicta non memoramus, ut præconsuevimus aliorum, quia

[1] Sic in MS.

[2] *concessum* in MS.

[3] *conferatur* in MS.

[4] *Ćelle* in MS.

[5] It ends thus abruptly in MS. See p. 511, Note.

[6] This section, down to "*marcas,*" is given in the MS. before the two preceding articles, *Duplex exactio* and *Præsentatio;* but is here restored to its place in the context.

respectu beneficiorum ejus nulla sunt, nec sunt reputanda,) migravit a sæculo anno Domino millesimo ducentesimo tricesimo quinto, die Sancti Matthiæ, postquam ecclesiam suam annis viginti et mensibus fere tribus [1] [rexisset]; et sepultus est tertio Kalendas Martii, ab Abbate de Wautum. Quo sepulto, incontinenti tres fratres ad Regem sunt destinati, ut, ab eo impetrata rite eligendi potestate, Abbatem eligerent; et ut haberent domum in manu sua quiete, præter eschaetas et ecclesiarum collationes, [1] [dederunt Regi] trecentas marcas.

Johannes, vigesimus tertius (fol. 64 a).

Johannes, secundus, huic successit, creatus in Abbatem. Iste, de Hertfordia oriundus, et in Cella quæ ibidem est, primo in Sacristam, postea in Priorem, a memorato Abbate promotus, vir extitit dapsilis et mansuetus, corpore elegans, fratribus suis socialis, et reliquis amabilis universis. Et a stirpe mediocri, laudabili, ac mansueta, procreatus legitime, de virtute in virtutem progrediens, præclaræ famæ dotibus meruit honorari. Unde, meritis ejus promerentibus, rite meruit in Abbatem, sine alicujus contradictione, sublimari.[2]

After "poterunt edoceri," *page* 308, *line* 4 (*fol.* 64 *a*).

Et quia tunc habuimus viros discretos jurisperitos, in arduis negotiis expeditos, et nobis fideles et amicos, quibus commisimus negotii nostri et arcani consilii lora gubernanda, rei progressum indelebilibus litteris duximus commendandum. Litteræ igitur ad Dominum Papam, et ad Dominum Regem et alios, transmittendæ illico post mortem nominati Abbatis, scilicet, Willelmi, et electionem sequentis, scilicet, Johannis, confectæ sunt.[3]

After "pro tempore fuerit, obtinebat," *page* 305, *line* 29 (*fol.* 64 *b*).

Redeuntes autem ad materiæ nostræ continuationem, de electione et modo eligendi, (quia insolitum habuimus in illo negotio ingressum et progressum), plenius, ad sequentium instructionem, pertractemus.

After "fecimus convocari," *page* 307, *line* 21 (*fol.* 65 *a*).

Obtentis autem litteris a Domino Rege, tam de licentia eligendi, quam de domo nostra in manu nostra retinenda, (ut

[1] Omitted in MS.

[2] The context in MS. Nero D. i. is continued with the words "*Et quia primus*," p. 307 *ante*, line 21.

[3] The context in MS. Nero D. i. is continued at "*Et ne transeamus*," p. 301 *ante*, line 6.

prætactum est,) securius deliberando, quid agendum esset expectavimus. Et ut plenius rei seriem retexamus, litteras nostras, Domino Regi missas, huic paginæ duximus, simul cum aliis litteris, inserendas.

Litteræ missæ Domino Regi, de obitu Abbatis Willelmi.

" Excellentissimo Domino, et in Christo reverendissimo, Hen-" rico, Dei gratia, illustri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, " Duci Normanniæ et Aquitanniæ, Comiti Andegaviæ, devoti " sui semper, et humiles, Prior Sancti Albani, et ejusdem loci " Conventus, cum omni humilitate et devotione, æternam in " Domino salutem. Vestræ innotescimus Excellentiæ, quod " venerabilis pater noster, Willelmus, quondam Abbas Ec-" clesiæ nostræ, in fata decessit; ideoque dilectos fratres " nostros N. et N., latores præsentium, ad vos destinamus, " Excellentiæ vestræ, omni qua possumus devotione, et lacry-" marum effusione, flexisque genibus, supplicantes quatenus, " divinæ pietatis intuitu, nobis gratiam dignanter impertientes, " eligendi pastorem liberam nobis concedatis facultatem; " statum domus nostræ misericorditer, si placet, compatientes, " juxta necessitates quas dicti fratres nostri vobis duxerint " exprimendas. Valeat regia dignitas in æternum."

Misimus insuper litteras amicis nostris in Curia, sub hac forma; ut ipsi negotium nostrum expedirent.—

Cancellario.

" Urgentibus negotiis novis, et inopinatis emergentibus, " piorum amicorum auxilium familiare et consilium evidens " suadet honestas, et compellit instans necessitas. Ideoque " sincere Paternitati vestræ, omni qua possumus [1] devotione, " supplicamus, quatenus divinæ pietatis intuitu statum domus " nostræ, juxta necessitates quas fratres nostri N. et N., latores " præsentium, vobis duxerint exprimendas, misericorditer et " paterno subveniatis affectu, eo quod venerabilis pater noster, " Willelmus, quondam Abbas Monasterii nostri, divino nutu " diem clausit extremum; nos monachos, quasi orphanos, " piorum consilio relinquens, et auxilio. Quorum indigentiæ " sic vestra dignetur consulere miseratio, ut Deus, pater pu-" pillorum, digna mercede vestram remuneret pietatem."

Ut conveniant Priores Cellarum ad electionem.

" Frater E., Prior Ecclesiæ Sancti Albani, ejusdemque loci " Conventus, dilecto sibi in Christo (tali vel tali Priori) salutem

[1] *devotioni* in MS.

"in Domino sempiternam. Quum venerabilis pater noster, "Willelmus, quondam Abbas Monasterii nostri, divino nutu "diem clausit extremum, et oportet, per commune consilium "ecclesiæ nostræ, providere de pastore, mandamus quatenus in "crastino Annunciationis Dominicæ proximo affuturæ, compa-"reas personaliter apud Sanctum Albanum, una nobiscum "tractaturus super electione Abbatis. Quod si non potueris, "justa ex causa præpeditus, te sub hac forma excuses per "litteras tuas patentes."—

Qualiter excusari habent, qui non venerint.

"'Viris venerabilibus, Domino E., Priori de Sancto Albano, "'ejusdemque loci Conventui, Frater N., (Prior talis vel talis "'loci, tali vel tali) salutem. Præpeditus negotio certo, (vide "'licet, assignato), vel gravi detentus infirmitate, in crastino "'Annunciationis Dominicæ apud Sanctum Albanum persona-"'liter interesse non possum, una vobiscum super electione "'Abbatis tractaturus. Ideoque, non expectata præsentia mea, "'in dicto negotio, quod vestrum est, exequamini. Valeat.' "'[*et cætera.*]"[1]

De progressu Electionis.

Congregatis igitur fratribus die statuto et præfixo, videlicet, die Dominica, non potuimus, pro solemnitate illius diei, tractare de electione. Et cantavimus ea die, de Dominica procrastinantes, solemnitatem de Annunciatione facienda; unde nec in crastino, scilicet, die Lunæ, nequivimus tractare de tam arduo negotio, quod tanta et tam morosa deliberatione indiguit.

Die igitur Martis, convenientibus in unum tam Prioribus quam aliis, qui debuerunt et voluerunt commode in Capitulo interesse, elegerunt solemniter Johannem de Hertfordia, Priorem de Hertford, monachum suum professum, in pastorem animarum suarum, virum pium, et monachum ordinatum. Qui, Domino Regi præsentatus, ab eo favorabiliter Dominica in Ramis Palmarum, (tum quia elegans et venerabilis extitit statura, tum quia audierat quod dapsilis et civilis, ac socialis, fuerat, dum Prior Hertfordiæ fuerat), est susceptus, et idcirco promptius, quia Rex semper Domum Sancti Albani dilexerat.

Cui litteras petitorias a Priore et Conventu, sub hac forma, transmisimus.—

Littera missa Domino Regi pro præsentatione electi.

"Illustri domino suo, et magnifico, Henrico, Dei gratia, Regi "Angliæ, *et cætera*, devoti sui semper, et humiles, E.; Prior

[1] The words "*sanctitas vestra*" are probably omitted.

" Sancti Albani, et ejusdem loci Conventus, cum omni humi-
" litate et devotione, æternam in Domino salutem. Regiæ
" Excellentiæ vestræ Dominum Johannem, Priorem de Hertford,
" virum idoneum et honestum, quem, de benignitate et licentia
" vestra nobis concessa, in patrem nobis elegimus, et pastorem,
" præsentamus; cum omni humilitate et devotione suppli-
" cantes, quatenus ex innata vobis benignitate, solitaque cle-
" mentia erga nos et ecclesiam nostram concepta et habita,
" dictum Johannem, electum nostrum, in gratiam recipiatis;
" vestrum eidem consilium, auxilium, et favorem, divinæ, si
" placet, intuitu pietatis, impendentes. Valeat, *et cætera*."

Scribit Dominus Rex Domino Papæ, pro nobis, in hoc negotio.

Dominus autem Rex, cum hoc audisset, et perpendisset progressum nostrum ordinatum et humilem, non tantum nobis suum favorem impertivit, et juvamen, immo, Domino Papæ, et amicis suis in Curia Romana, pro nobis scripsit, sic:—

" Reverendo Domino, et Patri in Christo carissimo, Gre-
" gorio, Dei gratia, Summo Pontifici, Henricus, eadem gratia,
" Rex Angliæ, *et cætera*, salutem, et tam devotam quam debi-
" tam in omnibus tanto Domino et Patri reverentiam. Nove-
" rit sancta paternitas vestra, nos electioni factæ de Fratre
" Johanne de Hertford, monacho Sancti Albani, in Abbatem
" Sancti Albani, regium adhibuisse favorem et assensum. Et
" quia ad Sedem Apostolicam immediate spectat electionis
" prædictæ confirmatio, hoc sanctæ Paternitati vestræ duxi-
" mus præsentium tenore significandum; devote supplicantes,
" quatenus eidem electioni munus confirmationis dignemini,
" si placet, favorabiliter impendere. Teste memetipso, apud
" Abendone, primo die Aprilis, anno regni mei nono-decimo."

Item, Litteræ Domini Regis ad amicos suos in Curia Romana, pro electo.

" Venerabili in Christo Patri, et amico specialiter dilecto,
" J., Dei gratia, titulo Sanctæ Praxedis, Presbytero Cardinali,
" Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, *et cætera*. Quotiens
" ingruente necessitate nos contingit pro nostris vel alienis
" negotiis Apostolicæ Sedes implorare subsidium, ad eorun-
" dem negotiorum expeditionem vestra nobis necessaria est
" diligentia, quam in omnibus vestri gratia nobis recolimus
" subvenisse. Cum igitur electioni factæ de Fratre Johanne,
" monacho Sancti Albani, in Abbatem ejusdem loci, regium

---

[1] *de Sancto Albano*, in Wats's text.

"adhibuerimus assensum et favorem, et immediate subjecta "sit Ecclesia Sancti Albani Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, pater-"nitati vestræ duximus attente supplicandum, quatenus cum "nuncii et procuratores dicti electi, ad obtinendum a Sede "Apostolica confirmationem dictæ electionis, ad Curiam vene-"runt, ad assecutionem sui propositi in hac parte, vestra "dignetur eis Paternitas auxilio et consilio subvenire. Per "quam subventionem multiplicetur vobis gratia nostra, quam "ex diversorum negotiorum promotione non dubitamus eis "vos comparasse. Teste [1] me, primo, *et cætera*." [2]

After "et anima una," *page* 309, *line* 30 (*fol.* 66 *a.*)

Et ut audientes non lateat, hæc est consuetudo eligendi Abbatem in Ecclesia Sancti Albani.—

Consuetudo in Ecclesia Sancti Albani eligendi Abbatem.

Confessores, scilicet, tres vel quatuor, jubentur districte, in virtute Spiritus Sancti, utpote qui cognoscit corda et renes singulorum, ut ipsi eligant duodecim de Conventu fratres electos, fideles et peritos, ut ipsi vel de seipsis, vel de ipso Conventu ecclesiæ, vel de Cellis, unum idoneum eligant in Abbatem. "De ipsis," inquam, quia sic non consueverunt antiquitus; immo, de aliis quam seipsis, quod absurdum fuit, et dissonum rationi. Et in hoc variata est antiqua consuetudo, et in melius commutata.

Ut autem electio, et labor tantæ deliberationis super hoc negotio nullatenus irritus habeatur, et inanis, litteras habent de Conventu penes se sigillo Conventus roboratas, ut ipse Conventus illum quem ipsi duodecim eligent in Abbatem, sine contradictione aut difficultate, unanimiter in pastorem [3] suscipiat, et gratanter. Unde series negotii, sic prosecuta, a Summo Pontifice, ut prætactum est, palam coram omnibus est commendata, et, facta examinatione, auctoritate Apostolica illico confirmata.

Veruntamen, quia de persona electi Domino Papæ non constabat, dedit in mandatis Elyensi et Londoniensi Episcopis, ut rite facta examinatione ex persona electi, eundem, in Abbatem confirmatum, benedicerent, plene in omnem tam spiritualium quam temporalium administrationem instituentes.

---

[1] *meipso* in Wats's text.

[2] The context of MS. Nero D. i. is continued here with the words,—"*injunctum est igitur*," p. 308 *ante*, line 12.

[3] *suscipient* in MS.

Cum autem redissent nuncii de Curia, ostendebant litteras Domini Papæ Episcopis memoratis; qui electo scripserunt, sub hac forma.—

Litteræ Episcoporum ad electum.

" H[ugo], Dei gratia, Elyensis, et R[ogerus], eadem gratia, " Londoniensis, Episcopi, Johanni de Hertford, electo Sancti " Albani, salutem. Mandatum Domini Papæ suscepimus, in " hæc verba.—[1] 'Gregorius, Episcopus, *et cætera*.' Hujus " igitur auctoritate mandati, nobis transmissi, vobis manda- " mus, quod die Lunæ proxima post Festum Sancti Laurentii, " in Ecclesia Conventuali apud Crucem Roisiæ compareatis " coram nobis, parati examinationem subire, et electionis, Deo " dante, confirmationem suscipere, secundum formam mandati " Apostolici."

Quod et Abbas sub omni fecit maturitate. Affirmabant utique tam Episcopi memorati, postquam audierant, quam nuncii nostri, quod prudenter processum est in hoc negotio; et litteras postulabant ad inspiciendum, quas Conventus Sancti Albani Domino Papæ transmisit, sub transcripto. Quas si inspicere desiderat, in [2] hoc volumine, ubi scilicet, pinguitur avicula, poterit invenire,—cujus rubrica et titulus talis est;—

Litteræ missæ Domino Papæ de morte Abbatis [3] *Willelmi, de forma electionis alterius Abbatis substituendi, jam electi, scilicet, Johannis.*[4]

[Cum hæc cum tempore evolvente elaberentur, nuncii electi et Conventus Ecclesiæ Sancti Albani, duo monachi, scilicet, Magister Reginaldus Physicus, et Dominus Nicolaus de Sancto Albano, ambo presbyteri, viri prudentes et compositi, cum suis clericis, Magistro Galfrido de Langeleia et Galfrido Focario, serviente, et aliis, habentes litteras Conventus procuratorias, iter arripuerunt versus Curiam Romanam in Octavis Paschæ, scilicet, septimo decimo Calendas Maii, precibus omnium fratrum commendati. Hæ autem fuerunt procurationes quas secum detulerunt:—

" Reverendissimo Domino, et Patri in Christo carissimo, " Gregorio, Dei gratia, Summo Pontifici, devoti filii sui, Prior " et Conventus Sancti Albani, tam devotam quam debitam,

---

[1] See this in full below, p. 516.

[2] Matthew Paris has inserted this account in his *Chronica Majora*, instead of among the *Additamenta* in MS. Nero D. i., as here stated.

[3] *Gulielmi* in Wats's text.

[4] The letters and narrative here referred to, are given here from the *Chronica Majora*, or *Historia Major*, *s.a.* 1235, within square brackets.

" cum pedum osculo, reverentiam. Noverit Sanctitas vestra,
" quod nos fratres nostros et monachos, Reginaldum et Nicolaum, latores præsentium, cum litteris nostris seriem electionis nostræ continentibus, quam in ecclesia nostra de Fratre Johanne de Hertfordia, monacho nostro, fecimus canonice celebrari, ad pedes Sanctitatis vestræ destinamus; ipsosque ad confirmationis munus a Sede Apostolica petendum, et ad alia dictam electionem nostram contingentia, expedienda, procuratores nostros constituimus; ratum et gratum habituri, quod per ipsos, vel eorum alterum, in dicto negotio, ratione prævia, fuerit expeditum. Valeat et vigeat sancta Paternitas vestra semper in Domino."

Venerunt igitur ad Curiam Romanam apud Perusium; et, Domino Papa humiliter salutato, formam electionis, et rei gestæ seriem, sub his litteris contentam, præsentaverunt.—" Reverendissimo Domino, et Patri in Christo carissimo, Gregorio, Dei gratia, Summo Pontifici, devoti filii sui, Prior et Conventus Sancti Albani, tam devotam quam debitam, cum pedum osculo, reverentiam. Cum ecclesia nostra per decessum venerabilis patris Willelmi, bonæ memoriæ, quondam Abbatis nostri, qui viam universæ carnis sexto Calendas Martii est ingressus, pastoris solatio existeret destituta, certificato super hoc Domino nostro Rege, ipsoque nobis eligendi licentiam concedente, nos, prout potuimus citius et expeditius, volentes animarum periculis occurrere, et ecclesiæ nostræ indemnitatibus providere, his omnibus prius sub competenti data dilatione evocatis, qui debuerunt et voluerunt, potueruntque, nostræ electioni commode interesse, ad eligendum nobis pastorem diem certum præfiximus, in crastino Annunciationis Beatæ Virginis. Adveniente autem die, præsentibus his qui propter hoc fuerant evocati, aliisque, tractare cœpimus et conferre. Et quia res prædicta eo die non potuit expediri, in crastino, ut de eodem tractaremus, ingressi sumus Capitulum iterato; et ibidem, post Dei clementiam super hoc misericorditer invocatam, tractare cœpimus de præmisso. Et tandem in hanc eligendi spem, viris bonis de collegio nostro plenaria data fuerat potestas, et collata, quod ipsi pro omnibus electionem nominarent; ratihabitione prius eisdem electoribus promissa, de persona per ipsos electa, et ipsis postmodum nominata. Electores siquidem præmissi ad hoc officium, cum Dei timore, accedentes, cum lacrymis et orationibus Dei invocantes auxilium, diligenter et discrete, sicut exitus indicavit, de hoc negotio tractaverunt; qui per omnia unanimiter et concorditer, post tractatus et collationes suas super hoc habitas, nobis virum per omnia idoneum, in Abbatem, patremque, et pastorem

" elegerunt, et postmodum ingressi Capitulum, nobis quem " elegerant nominaverunt; scilicet, Fratrem Johannem de Hert- " fort, nostræ professionis monachum, inter nos ab antiquo " religiose et irreprehensibiliter conversatum. Nos siquidem, " ibidem unanimiter congregati, in personam illius quem elege- " rant, et nobis nominaverant, concorditer consensimus, absque " omni discordia seu contradictione. Firmiter enim credimus, " Sancte Pater, quod idem electus nobis et nostro Monasterio " per omnia sit idoneus; cum in ipso nihil cur eligi non " deberet sciamus reprobum, nec in eo aliquid deficere per- " pendimus, quod canon exigit in electo. Hinc est, benignis- " sime Pater, quare nos, qui filii vestri sumus, et immediate " ad Romanum Pontificem spectantes, vobis in omni qua pos- " sumus supplicamus devotione, quatenus Dei intuitu, et ad " levamen ecclesiæ nostræ, quæ sub hac vacatura in magno " navigat periculo, sub sæculari custodia constituta, electo " nostro, absque moræ dispendio, officii sui confirmationem " misericorditer impendatis. Nos autem, ut reverenda Sanc- " titas vestra de præmissis fidem habeat indubitatam, sigillo " Capituli nostri, de communi totius Conventus consensu, has " litteras nostras patentes, et rei gestæ seriem continentes, " fecimus consignari."

Rescriptum Papæ Elyensi et Londinensi Episcopis.

His autem litteris diligenter inspectis, habita cum fratribus deliberatione, concessit Summus Pontifex monachis juste postulata, laboribus eorum paterno affectu compatiendo, necnon unitatem ecclesiæ suæ concordem, et discretum in hoc negotio processum, collaudando. Et ne res aliqua parte progressione usque ad finem careret laudabili, dedit, ut prætactum est, in mandatis Elyensi et Londinensi Episcopis, ut, examinata persona electi, benedictionis ei beneficium largirentur, vel alteruter, si ambo interesse non valerent; scribens eisdem sub hac forma.—

"Gregorius Episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus " fratribus, Elyensi et Londinensi Episcopis, salutem et " Apostolicam benedictionem. Monasterio Sancti Albani, Lin- " colniensis Diœcesis, quod ad Romanam Ecclesiam, nullo " medio, pertinet, Abbatis solatio destituto, dilecti filii, Prior " et Conventus ipsius Monasterii, sicut accepimus, requisito " prius, sicut moris est, assensu regio, et obtento, vocatis " omnibus qui debuerunt, voluerunt, et potuerunt, commode " interesse, de Abbatis futuri substitutione tractantes, post " diversos tractatus, quibusdam de collegio eligendi ei Abba- " tem potestatem plenariam unanimiter contulerunt. Iidem " vero electores, Deum habentes præ oculis, collatione super

"hoc, et deliberatione, habita diligenti, et Spiritus Sancti "gratia invocata, dilectum filium, Fratrem Johannem de Hertford, ejusdem Monasterii monachum, virum, ut asserunt, "providum et discretum, ac in spiritualibus et temporalibus "circumspectum, et cum eis a puero laudabiliter conversatum, in Abbatem eorum, et patrem, concorditer et canonice "elegerunt. Quorum electionem, solemniter publicatam, universi et singuli approbantes, nobis per dilectos filios, Fratres "Reginaldum et Nicolaum, monachos et nuncios suos, ac "litteras, humiliter supplicaverunt, ut cum per eundem "Johannem gratiæ ipsi Monasterio in spiritualibus et temporalibus incrementa sperarentur, auctore Deo, proventura, et "rectis dispositionibus nihil debeat difficultatis afferri, electionem hujusmodi confirmare de benignitate Sedis Apostolicæ "dignaremur. Licet igitur prædicti nuncii sollicite super hoc "institerint, et prudenter, et nos pro eodem Monasterio libenter "quod cum Deo possumus facere intendentes, electionem "ipsam examinatam, prout convenit, diligenter, canonicam invenerimus, quoad formam; quia tamen de personæ meritis "plenam notitiam non habemus, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus quæ circa electi personam "inquirenda fuerint, sollicite inquirentes, si eam sufficientem "inveneritis ad ejusdem Monasterii regimen assumendum, "præmissam electionem auctoritate Apostolica confirmetis; "et electo faciatis eidem obedientiam et reverentiam debitam "exhiberi, ac munus benedictionis impendi; recepturi ab "eo postmodum, pro nobis et Romana Ecclesia, fidelitatis sollicitæ juramentum, juxta formam quam vobis sub Bulla "nostra mittimus interclusam. Alioquin, ea rite cassata, "faciatis dicto Monasterio de persona idonea per electionem "canonicam provideri, contradictores per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Formam autem "juramenti, quod ipse præstabit nobis de verbo ad verbum, "per ejus patentes litteras, suo sigillo signatas, quam cito "poteritis, per proprium nuncium transmittatis. Quod si "non ambo his exequendis potueritis interesse, alter vestrum "nihilominus exequatur. Datum Perusii, *et cætera.*"

Reditus nunciorum, et benedictio Abbatis Sancti Albani.

Impetratis autem his litteris, cum aliis sub Bulla clausis, salutato Domino Papa et fratribus, necnon et respectis, redierunt nuncii prædicti cum prosperitate, post moram in Curia factam per quindecim dies.

Episcopus autem [1] Londinensis, alio se excusante, manda-

[1] A clerical error, for "*Eliensis*," as seen in the continuation of the narrative, in the next page, from the text of MS. Nero D. i.

tum Apostolicum diligenter executus, examinatione rite facta, nihil reprobum in persona electi reperiens, munus solemniter benedictionis eidem impendit, in crastino, scilicet, Nativitatis Beatæ Virginis, in Ecclesia Sancti Albani.] [1]

Londoniensis vero Episcopus, variis et arduis negotiis præpeditus, ne ad locum veniret memoratum se excusavit, Episcopo Elyensi sic scribens.—

Litteræ excusatoriæ Episcopi Londoniensis.

"Venerabili fratri, et amico in Christo carissimo, Hugoni, "Dei gratia, Elyensi Episcopo, Rogerus, divina miseratione "Londoniensis Ecclesiæ minister humilis, salutem et sincе"ram in Domino caritatem. In negotio examinationis electi "Sancti Albani, et confirmationis ejusdem, vobis et nobis a "Domino Papa commisso, variis præpediti negotiis, die "Lunæ proxima post Festum Sancti Laurentii, apud Crucem "Roisiæ, in [2] Ecclesia Conventuali, interesse non possumus. "Ideo non expectata præsentia nostra, quod vestrum est in "dicto negotio exequamini. Valeat paternitas vestra semper "in Domino." [3]

After "confirmamus," *page* 310, *line* 16 (*fol.* 66 *a.*)

Quo facto, misit Elyensis Conventui Sancti Albani, ad majorem certificationem, litteras sub hac forma.—

Litteræ Elyensis Episcopi ad Conventum Sancti Albani.

"H[ugo], Dei gratia, Elyensis Episcopus, dilectis in Christo, "Priori et Conventui Sancti Albani, salutem in Domino. "Noverit discretio vestra, nos, juxta formam mandati Apo"stolici, electionem de Fratre Johanne de Hertford in Abba"tem Monasterii vestri, canonice celebratam, auctoritate Apo"stolica confirmasse. Quocirca, auctoritate Apostolica qua "fungimur, vobis mandamus, in virtute obedientiæ districte "præcipientes, quod eundem electum vestrum in Abbatem et "pastorem devote admittatis, obedientiam et reverentiam de"bitam eidem humiliter impendentes. Valeant [*et cætera*]."

Litteræ Elyensis Episcopi super hoc Domino Regi.

Scripsit insuper idem Episcopus super hoc Domino Regi, sub hac forma.—

---

[1] See page 514 *ante*, Note 4.

[2] *et Ecclesiæ* in Wats's text.

[3] The context of MS. Nero D. i. is continued here at the words "*Confirmatus est*," p. 310 *ante*, line 7.

"Excellentissimo Domino, Henrico Tertio, Dei gratia, illustri "Regi Angliæ, *et cœtera*, H[ugo], divina miseratione, Ely- "ensis Episcopus, salutem, reverentiam, et honorem. Noverit "Excellentia vestra, nos, juxta formam mandati Apostolici, "electionem de Fratre Johanne de Hertford in Abbatem Mo- "nasterii Sancti Albani, canonice celebratam, auctoritate "Apostolica confirmasse. Quocirca Excellentiam vestram ro- "gamus, quod, ob reverentiam Sedis Apostolicæ, dictum "electum habentes commendatum, administrationem dictæ "Abbatiæ eidem committatis. Valeat Excellentia vestra sem- "per in Domino."

Scripsit insuper, Domino Rege acceptante, et palam publicavit, chartam istam confirmationis.—

Charta Confirmationis.

"Omnibus Christi fidelibus litteras has inspecturis vel "audituris, H[ugo], Dei gratia, Elyensis Episcopus, salutem in "Domino sempiternam. Noveritis quod cum nobis et vene- "rabili fratri nostro, Londoniensi Episcopo, commissum esset "negotium a Domino Papa examinationis personæ Fratris "Johannis de Hertford, electi in Abbatem Monasterii Sancti "Albani, et confirmationis ejusdem, Episcopo Londoniensi in "dicto negotio excusato litteratorie, nos electionem ipsius "Johannis in hunc modum confirmamus.—In nomine Patris, "et Filii, et Spiritus Sancti. Inquisitis, secundum formam "litterarum Domini Papæ, quæ circa personam electi Sancti "Albani, Fratris Johannis, sunt inquirenda, tum per testes "juratos, tum per propriæ personæ examinationem, inveni- "mus eum ad regimen dictæ Abbatiæ sufficientem: unde "electionem, tanquam de persona idonea, de ipso factam, "auctoritate Apostolica confirmamus. In cujus rei testimo- "nium, hiis litteris nostris patentibus sigillum nostrum dux- "imus apponendum. Acta anno Domini millesimo ducente- "simo tricesimo quinto, die Lunæ proxima post Festum Sancti "Laurentii, apud Crucem Roesiæ."[1]

After "verbo latitavit," *page* 311, *line* 25 (*fol.* 66 *b.*)

Rex autem, super præmissis certificatus, tenentibus de Sancto Albano scripsit, in hæc verba.—

Dominus Rex scribit tenentibus de Sancto Albano.

"Henricus, Dei gratia, Rex Angliæ, *et cœtera*, militibus, "liberis hominibus, et omnibus aliis tenentibus de Abbatia de

[1] The context of MS. Nero D. i. is continued here at the words "*In crastino igitur,*" p. 310 *ante*, line 18.

"Sancto Albano, salutem. Sciatis quod electioni factæ de "Fratre Johanne de Hertford, in Abbatem Sancti Albani, as- "sensum regium præbuimus, et favorem. Et ideo vobis man- "damus, quod eidem Fratri Johanni, tanquam domino vestro, "in omnibus quæ ad prædictam Abbatiam pertinent, inten- "dentes sitis, et respondentes. In cujus rei testimonium, has "litteras nostras fieri fecimus patentes. Teste meipso, apud "Westmonasterium, octavo decimo die Augusti, anno regni "nostri [1] nono decimo."

Abbas creatur.

Extunc igitur Abbas, plenarie constitutus, cepit homagia, et juramenta, et fidelitates, omnium Abbatiæ subditorum, installatus, et in omnibus Abbas habitus et firmatus. Sed ut non lateat simpliciores, qualiter se gessit dum electus esset, et qualiter in posterum se gerere debet electus, præsentibus duximus inserendum.—

Qualiter se gerere debet electus.

Postquam electores nominaverunt electum proprio nomine, cum aliquo adjecto, ita, scilicet, quod unus electorum loquatur pro omnibus aliis electoribus, præstito assensu Prioris et totius Conventus, surgat electus; et, accepta venia, supplicet omnibus ut orent pro eo, quod Deus det illi sic curam et officium suscipere, hoc ut ad honorem Dei et Ecclesiæ, et animæ suæ fiat salvationem. Facta autem oratione a Priore quod sic fiat, ut in fine orationis, respondente Conventu—"Amen," incipiatur solemniter hymnus—"Te Deum laudamus;" et ducatur modeste et ordinate (assistente Priore ei in uno latere, Suppriore in alio, cum aliis dignioribus ecclesiæ personis propinquius,) in ecclesiam; et præsentetur Deo et Sancto Martyri Albano, ad majus altare, pulsato classico, sonantibus chalamis (quos "burdones" appellamus) cum horologio, accensisque cereis circa altare, et discooperto feretro. Et toto corpore prostratus, electus oret breviter, sed præcordialiter, ut dignus tanto honore habeatur. Et tacta nola, cui "muta," vel "scilla," est nomen, terminetur sonitus ille, et totus tumultus, dicaturque ab omnibus—"Pater "noster." Et Prior,—"Et ne nos." Versiculus,—"Salvum "fac servum tuum, Deus meus. Mitte ei, Domine, aux- "ilium de sancto, et de Spiritu tuere eum. Dominus vobis- "cum, *et cætera.*" Oratio,—"Omnipotens sempiterne Deus. "dirige hunc famulum [3] tuum in viam salutis æternæ, ut, te "donante, tibi placita cupiat, et tota virtute perficiat, per

[1] xii. in MS. erroneously.
[2] *calamis* in Wats's text.
[3] Omitted in Wats's text; inserted in the margin of MS. Nero D. i.

"Dominum nostrum Ihesum Christum, Filium [1] tuum, qui "tecum vivit." Et respondeat [2] inv. s. s. d. per—"Dominus "vobiscum," et—"Benedicamus Domino [3] Deo."

Deinde erigat se, et sine aliquo offendiculo aut mora ducatur in cameram, videlicet, Prioris, quæ [4] suam, dum electus est, debet appellari; donec, in Abbatem creatus, in suam magnam cameram secedat. Nec abscondatur aliquis clericus, sive dignus, sive indignus, vel alius, qui, subito prorumpens postquam se erexerit electus ab oratione, (ut quandoque solet fieri), monachatum, vel necessaria dum vixerit, (quasi in bonum auspicium futuræ liberalitatis), exigat; cum sit illud contra honestatem, et Regulam Sancti Benedicti, dicentis,— [5] "Pro-"bate spiritus, si ex Deo sint;" acsi diceret,—"Nihil ex "abrupto et sine providentia fiat, et deliberatione. Nec in-"expertus recipiatur in congregatione."

Extunc poterit electus providere sibi de sociis qui secum commorentur, quos "bajulos" dicimus, et nunciis Romam destinandis; et invitare quos voluerit ad refectionem. Sed tamen qui vocati sunt, de licentia Prioris veniant. Nec exeat quis eques, nisi de licentia Prioris, exceptis suarum obedientiarum summis procuratoribus, videlicet, summis Cellarario, Coquinario, Camerario, Infirmario, et Sacrista.

Electus autem, etsi fuerit unus de ultimis novitiis, in loco supremo illico statuetur. Et si fuerit de parte Prioris, quam nos "Chorum Prioris" appellamus, transferetur ad partem Chori Abbatis, ubi supremus statuetur. Solus in refectorio prandebit supremus, habens vastellum; Priore prandente ad magnam mensam, quam "*deis*" vulgariter appellamus. In processionibus, supremus ex parte Abbatis procedet, ut alius senior, non in medio, choralem ferens baculum, ut antiquitus [6] tenere consuevit; ne forte in posterum cassatus retrocedat, et tunc cum rubore incipiat locum [7] novissimum tenere:—sed hæc prætacta prælibantur.

Sed a diverticulo ad materiam, quæ, scilicet, est de gestis Abbatum, redeamus.[8]

---

[1] *t. q. t. u.* in MS.

[2] Sic in MS.; possibly meaning —"*invocans Spiritum Sanctum* "*Dei*," or "*Deum*."

[3] *Deo* omitted in Wats's text.

[4] Sic in MS., correctly, *sua*.

[5] 1 *John* iv. I.

[6] *temere* in MS.

[7] In allusion to *Luke* xiv. 9.

[8] The context of MS. Nero D. i. is continued with the words—"*Iste* "*Johannes*," p. 312 *ante*, line 4.

APPENDIX (E).

ORDINANCE INCAPACITATING THE JEWS OF ENGLAND FROM HOLDING REAL PROPERTY, 7th JULY 1271.

[From the *Liber de Antiquis Legibus*, preserved among the Records of the City of London: a more correct copy than that given in pp. 402-404 *ante*.]

Hic subnotantur quædam de Statutis Judæorum, in primis composita.

"W[alterus], permissione divina, Eboracensis Archiepiscopus, Angliæ Primas, et G[odefridus], eadem gratia, Wigorniensis Ecclesiæ minister humilis, amico sibi in Christo carissimo, Magistro Ricardo de Stanes, Domini Regis Justiciario, salutem, cum sinceræ dilectionis in Christo semper augmento. Cum perfidi Judæi, cunctis temporibus Christianæ fidei adversantes, ex sola principum gratia moram in regno trahentes, innitantur ad communes fidelium regni Angliæ libertates et consuetudines obtinendas, veluti de tenemento libero possidendo, et alia ad liberum tenementum pertinentia vendicando; quæ quidem si obtinere valerent, quam plurima dispendia exinde sequerentur. — Contingeret utique, quod fideles infidelibus, ratione talium tenementorum, de fidelitate sibi facienda sacramentum corporale præstarent; insuper fideles infidelibus, tanquam suis dominis, homagia facerent, et similiter fidelibus infideles: ad ecclesias, ratione tenementorum, Judæi etiam præsentarent; custodiæ, maritagia, et eskaetæ, ad manus infidelium pervenirent; in assisis, et recognitionibus, et juratis, ratione tenementorum, frequentius ponerentur, et ita Judæi æquipararentur fidelibus, quoad placita; esset quoque lex regni Christianis eadem et Judæis,—quod est contra sacrosanctas Christianæ religionis et nostræ [fidei] sanctiones. Possent etiam, mediante pecunia, sicut et liberum tenementum, ita etiam baronias, quæ de Domino Rege immediate tenentur, futuris temporibus occupare. Et quia per hæc, et consimilia, paulisper invalescentia, in læsionem fidei Christianæ, Domino Regi et regno, ac regni accolis, posset non minimum præjudicium generari; nuper apud Londonias, sicut scitis, in præsentia serenissimi Domini Regis Alemanniæ, venerabilisque patris, Domini R[ogeri], Coventrensis et Lichefeldensis,

" Episcopi, et nostra, necnon toto Consilio Domini Regis An-
" gliæ assistente ibidem, de voluntate unanimi et assensu
" communi, ad honorem Dei et universalis Ecclesiæ suæ sanctæ,
" necnon ad communem regni utilitatem, deliberato consilio
" salubriter provisum extitit, et statutum, videlicet; — Quod
" nullus Judæus in posterum, per chartam vel donum, seu per
" alium quemcunque titulum, feodum habeat, vel teneat, seu
" liberum tenementum, vel redditum, seu domum, Christianis
" vel Judæis locandam, domo excepta, quam inhabitet propria
" in persona; nec de cætero placitet per brevia, per legem
" regni Christianis provisam, de aliquibus supradictis; nec
" brevia a Cancellaria concedantur eisdem aliquatenus de præ-
" dictis; et si concedantur, pro nullis habeantur, et viribus
" careant, et effectu. Sane, cum ex dilatione et mora publica-
" tionis Statuti et provisionis hujusmodi, Judæis forsitan, et
" eorum fautoribus, ad ejus adnullationem insistentibus, pos-
" sent dispendia non modica interim provenire, devotionem
" vestram, in honoris Dei augmentum, et exaltationem fidei
" Christianæ, populique Anglicani commodum et profectum,
" præsentibus duximus excitandam, ut Dominis, Cancellario
" Domini Regis, Justiciariis de Banco, et majoribus Curiæ,
" qui favore tam pii negotii vobis facilius se inclinabunt,
" aliisque [modis], secundum quod expedire videritis, nobis
" adjuvantes, dictum Statutum, cum maturitate qua poteritis,
" inrotulari integre et complete, et publicari, solemniter facias,
" ad memoriam sempiternam : in horum executione taliter vos
" habentes, quod remunerationem ab Altissimo, ad cujus ho-
" noris cumulum laboratis, consequi valeatis. Et inde, quoad
" proprios, vobis tanquam filio Ecclesiæ devotissimo, accrescat
" præconium magnæ laudis; pro certo scituri, quod licet aliqui,
" in animarum suarum periculum, ad ipsius Statuti enervationem
" conentur, prælati ad ejusdem observationem laborabunt; nec
" permittent, sicut nec debent, quod remaneat imperfectum,
" cum ad hoc ex injuncto sibi officio teneantur, et communis
" utilitas, et evidens, hoc exposcat. Valete. Datum apud
" Hadlega, in Festo Translationis Beati Thomæ Martyris, anno
" Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo."

END OF VOL. I.

LONDON:
Printed by GEORGE E. EYRE and WILLIAM SPOTTISWOODE.
Printers to the Queen's most Excellent Majesty.
For Her Majesty's Stationery Office.
[7606.—750.—12/66.]

LIST OF WORKS

PUBLISHED

By the late Record and State Paper Commissioners, or under the Direction of the Right Honourable the Master of the Rolls, which may be purchased of Messrs. Longman and Co., London; Messrs. James Parker and Co., Oxford and London; Messrs. Macmillan and Co., Cambridge and London; Messrs. A. and C. Black, Edinburgh; and Mr. A. Thom, Dublin.

PUBLIC RECORDS AND STATE PAPERS.

ROTULORUM ORIGINALIUM IN CURIÂ SCACCARII ABBREVIATIO. Henry III.—Edward III. *Edited by* HENRY PLAYFORD, Esq. 2 vols. folio (1805—1810). *Price* 25*s*. boards, or 12*s*. 6*d*. each.

CALENDARIUM INQUISITIONUM POST MORTEM SIVE ESCAETARUM. Henry III.—Richard III. *Edited by* JOHN CALEY and JOHN BAYLEY, Esqrs. Vols. 2, 3, and 4, folio (1806—1808; 1821—1828), boards: vols. 2 and 3, *price* 21*s*. each; vol. 4, *price* 24*s*.

LIBRORUM MANUSCRIPTORUM BIBLIOTHECÆ HARLEIANÆ CATALOGUS. Vol. 4. *Edited by* the Rev. T. HARTWELL HORNE. Folio (1812), boards. *Price* 18*s*.

ABBREVIATIO PLACITORUM, Richard I.—Edward II. *Edited by* the Right Hon. GEORGE ROSE and W. ILLINGWORTH, Esq. 1 vol. folio (1811), boards. *Price* 18*s*.

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, INDICES. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Folio (1816), boards (Domesday-Book, vol. 3). *Price* 21*s*.

LIBRI CENSUALIS vocati DOMESDAY-BOOK, ADDITAMENTA EX CODIC. ANTIQUISS. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. Folio (1816), boards, (Domesday-Book, vol. 4). *Price* 21*s*.

Statutes of the Realm. *Edited by* Sir T. E. Tomlins, John Raithby, John Caley, and Wm. Elliott, Esqrs. Vols. 4 (in 2 parts), 7, 8, 9, 10, and 11, including 2 vols. of Indices, large folio (1819—1828). *Price* 31*s.* 6*d.* each; except the Alphabetical and Chronological Indices, *price* 30*s.* each.

Valor Ecclesiasticus, temp. Henry VIII., Auctoritate Regia institutus. *Edited by* John Caley, Esq., and the Rev. Joseph Hunter. Vols. 3 to 6, folio (1810, &c.), boards. *Price* 25*s.* each.

*** The Introduction is also published in 8vo., cloth. *Price* 2*s.* 6*d.*

Rotuli Scotiæ in Turri Londinensi et in Domo Capitulari Westmonasteriensi asservati. 19 Edward I.—Henry VIII. *Edited by* David Macpherson, John Caley, and W. Illingworth, Esqrs., and the Rev. T. Hartwell Horne. 2 vols. folio (1814—1819), boards. *Price* 42*s.*

"**Fœdera, Conventiones, Litteræ,**" &c.; or, Rymer's Fœdera, New Edition, 1066—1377. Vol. 2, Part 2, and Vol. 3, Parts 1 and 2, folio (1821—1830). *Edited by* John Caley and Fred. Holbrooke, Esqrs. *Price* 21*s.* each Part.

Ducatus Lancastriæ Calendarium Inquisitionum post Mortem, &c. Part 3, Calendar to the Pleadings, &c., Henry VII.—Ph. and Mary; and Calendar to the Pleadings, 1—13 Elizabeth. Part 4, Calendar to the Pleadings to end of Elizabeth. (1827—1834.) *Edited by* R. J. Harper, John Caley, and Wm. Minchin, Esqrs. Folio, boards, Part 3 (or Vol. 2), *price* 31*s.* 6*d.*; and Part 4 (or Vol. 3), *price* 21*s.*

Calendars of the Proceedings in Chancery, in the Reign of Queen Elizabeth; to which are prefixed, Examples of earlier Proceedings in that Court from Richard II. to Elizabeth, from the Originals in the Tower. *Edited by* John Bayley, Esq. Vols. 2 and 3 (1830—1832), folio, boards, *price* 21*s.* each.

Parliamentary Writs and Writs of Military Summons, together with the Records and Muniments relating to the Suit and Service due and performed to the King's High Court of Parliament and the Councils of the Realm. Edward I., II. *Edited by* Sir Francis Palgrave. (1830—1834.) Folio, boards, Vol. 2, Division 1, Edward II., *price* 21*s.*; Vol. 2, Division 2, *price* 21*s.*; Vol. 2, Division 3, *price* 42*s.*

Rotuli Litterarum Clausarum in Turri Londinensi asservati. 2 vols. folio (1833—1844). The first volume, 1204—1224. The second volume, 1224—1227. *Edited by* Thomas Duffus Hardy, Esq. *Price* 81*s.*, cloth; or separately, Vol. 1, *price* 63*s.*; Vol. 2, *price* 18*s.*

PROCEEDINGS AND ORDINANCES OF THE PRIVY COUNCIL OF ENGLAND. 10 Richard II.—33 Henry VIII. *Edited by* Sir N. HARRIS NICOLAS. 7 vols. royal 8vo. (1834—1837), cloth. *Price* 98*s.*; or separately, 14*s.* each.

ROTULI LITTERARUM PATENTIUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI. 1201—1216. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. folio (1835), cloth. *Price* 31*s.* 6*d.*

⁎ The Introduction is also published in 8vo., cloth. *Price* 9*s.*

ROTULI CURIÆ REGIS. Rolls and Records of the Court held before the King's Justiciars or Justices. 6 Richard I.—1 John. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. 2 vols. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 28*s.*

ROTULI NORMANNIÆ IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI. 1200—1205; also, 1417 to 1418. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 12*s.* 6*d.*

ROTULI DE OBLATIS ET FINIBUS IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI, tempore Regis Johannis. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. royal 8vo. (1835), cloth. *Price* 18*s.*

EXCERPTA E ROTULIS FINIUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATIS. Henry III., 1216—1272. *Edited by* CHARLES ROBERTS, Esq. 2 vols. royal 8vo. (1835, 1836), cloth, *price* 32*s.*; or separately, Vol. 1, *price* 14*s.*; Vol. 2, *price* 18*s.*

FINES, SIVE PEDES FINIUM; SIVE FINALES CONCORDIÆ IN CURIÂ DOMINI REGIS. 7 Richard I.—16 John (1195—1214). *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. In Counties. 2 vols. royal 8vo. (1835—1844), cloth, *price* 11*s.*; or separately, Vol. 1, *price* 8*s.* 6*d.*; Vol. 2, *price* 2*s.* 6*d.*

ANCIENT KALENDARS AND INVENTORIES OF THE TREASURY OF HIS MAJESTY'S EXCHEQUER; together with Documents illustrating the History of that Repository. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. 3 vols. royal 8vo. (1836), cloth. *Price* 42*s.*

DOCUMENTS AND RECORDS illustrating the History of Scotland, and the Transactions between the Crowns of Scotland and England; preserved in the Treasury of Her Majesty's Exchequer. *Edited by* Sir FRANCIS PALGRAVE. 1 vol. royal 8vo. (1837), cloth. *Price* 18*s.*

ROTULI CHARTARUM IN TURRI LONDINENSI ASSERVATI. 1199—1216. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. folio (1837), cloth. *Price* 30*s.*

REPORT OF THE PROCEEDINGS OF THE RECORD COMMISSIONERS, 1831 to 1837. 1 vol. folio (1837), boards. *Price* 8*s.*

REGISTRUM vulgariter nuncupatum "The Record of Caernarvon," e codice MS. Harleiano, 696, descriptum. *Edited by* Sir HENRY ELLIS. 1 vol. folio (1838), cloth. *Price* 31*s*. 6*d*.

ANCIENT LAWS AND INSTITUTES OF ENGLAND; comprising Laws enacted under the Anglo-Saxon Kings, from Æthelbirht to Cnut, with an English Translation of the Saxon; the Laws called Edward the Confessor's; the Laws of William the Conqueror, and those ascribed to Henry the First; also, Monumenta Ecclesiastica Anglicana, from the 7th to the 10th century; and the Ancient Latin Version of the Anglo-Saxon Laws; with a compendious Glossary, &c. *Edited by* BENJAMIN THORPE, Esq. 1 vol. folio (1840), cloth. *Price* 40*s*. Or, 2 vols. royal 8vo. cloth. *Price* 30*s*.

ANCIENT LAWS AND INSTITUTES OF WALES; comprising Laws supposed to be enacted by Howel the Good; modified by subsequent Regulations under the Native Princes, prior to the Conquest by Edward the First; and anomalous Laws, consisting principally of Institutions which, by the Statute of Ruddlan, were admitted to continue in force. With an English Translation of the Welsh Text. To which are added, a few Latin Transcripts, containing Digests of the Welsh Laws, principally of the Dimetian Code. With Indices and Glossary. *Edited by* ANEURIN OWEN, Esq. 1 vol. folio (1841), cloth. *Price* 44*s*. Or, 2 vols. royal 8vo. cloth. *Price* 36*s*.

ROTULI DE LIBERATE AC DE MISIS ET PRÆSTITIS, Regnante Johanne. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6*s*.

THE GREAT ROLLS OF THE PIPE FOR THE SECOND, THIRD, AND FOURTH YEARS OF THE REIGN OF KING HENRY THE SECOND, 1155—1158. *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 4*s*. 6*d*.

THE GREAT ROLL OF THE PIPE FOR THE FIRST YEAR OF THE REIGN OF KING RICHARD THE FIRST, 1189—1190. *Edited by* the Rev. JOSEPH HUNTER. 1 vol. royal 8vo. (1844), cloth. *Price* 6*s*.

DOCUMENTS ILLUSTRATIVE OF ENGLISH HISTORY in the 13th and 14th centuries, selected from the Records in the Exchequer. *Edited by* HENRY COLE, Esq. 1 vol. fcp. folio (1844), cloth. *Price* 45*s*. 6*d*.

MODUS TENENDI PARLIAMENTUM. An Ancient Treatise on the Mode of holding the Parliament in England. *Edited by* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq. 1 vol. 8vo. (1846), cloth. *Price* 2*s*. 6*d*.

Monumenta Historica Britannica, or, Materials for the History of Britain from the earliest period. Vol. 1, extending to the Norman Conquest. Prepared, and illustrated with Notes, by the late Henry Petrie, Esq., F.S.A., Keeper of the Records in the Tower of London, assisted by the Rev. John Sharpe, Rector of Castle Eaton, Wilts. Finally completed for publication, and with an Introduction, by Thomas Duffus Hardy, Esq., Assistant Keeper of Records. (Printed by command of Her Majesty.) Folio (1848). *Price* 42*s.*

Registrum Magni Sigilli Regum Scotorum in Archivis Publicis asservatum. 1306—1424. *Edited by* Thomas Thomson, Esq. Folio (1814). *Price* 15*s.*

The Acts of the Parliaments of Scotland. 11 vols. folio (1814—1844). Vol. I. *Edited by* Thomas Thomson and Cosmo Innes, Esqrs. *Price* 42*s.* Also, Vols. 4, 7, 8, 9, 10, 11; *price* 10*s.* 6*d.* each.

The Acts of the Lords Auditors of Causes and Complaints. 1466—1494. *Edited by* Thomas Thomson, Esq. Folio (1839). *Price* 10*s.* 6*d.*

The Acts of the Lords of Council in Civil Causes. 1478—1495. *Edited by* Thomas Thomson, Esq. Folio (1839). *Price* 10*s.* 6*d.*

Issue Roll of Thomas de Brantingham, Bishop of Exeter, Lord High Treasurer of England, containing Payments out of His Majesty's Revenue, 44 Edward III., 1370. *Edited by* Frederick Devon, Esq. 1 vol. 4to. (1835), cloth. *Price* 35*s.* Or, royal 8vo. cloth. *Price* 25*s.*

Issues of the Exchequer, containing similar matter to the above; James I.; extracted from the Pell Records. *Edited by* Frederick Devon, Esq. 1 vol. 4to. (1836), cloth. *Price* 30*s.* Or, royal 8vo. cloth. *Price* 21*s.*

Issues of the Exchequer, containing similar matter to the above; Henry III.—Henry VI.; extracted from the Pell Records. *Edited by* Frederick Devon, Esq. 1 vol. 4to. (1837), cloth. *Price* 40*s.* Or, royal 8vo. cloth. *Price* 30*s.*

Notes of Materials for the History of Public Departments. *By* F. S. Thomas, Esq., Secretary of the Public Record Office. Demy folio (1846), cloth. *Price* 10*s.*

Handbook to the Public Records. *By* F. S. Thomas, Esq. Royal 8vo. (1853), cloth. *Price* 12*s.*

STATE PAPERS, DURING THE REIGN OF HENRY THE EIGHTH: with Indices of Persons and Places. 11 vols., 4to. (1830—1852), cloth. *Price* 5*l*. 15*s*. 6*d*.; or separately, *price* 10*s*. 6*d*. each.

Vol. I.—Domestic Correspondence.
Vols. II. & III.—Correspondence relating to Ireland.
Vols. IV. & V.—Correspondence relating to Scotland.
Vols. VI. to XI.—Correspondence between England and Foreign Courts.

HISTORICAL NOTES RELATIVE TO THE HISTORY OF ENGLAND; from the Accession of Henry VIII. to the Death of Queen Anne (1509—1714). Designed as a Book of instant Reference for ascertaining the Dates of Events mentioned in History and Manuscripts. The Name of every Person and Event mentioned in History within the above period is placed in Alphabetical and Chronological Order, and the Authority whence taken is given in each case, whether from Printed History or from Manuscripts. *By* F. S. THOMAS, Esq. 3 vols. 8vo. (1856), cloth. *Price* 40*s*.

CALENDARIUM GENEALOGICUM; for the Reigns of Henry III. and Edward I. *Edited by* CHARLES ROBERTS, Esq., Secretary of the Public Record Office. 2 vols. imperial 8vo. (1865), cloth. *Price* 15*s*. each.

CALENDARS OF STATE PAPERS.

[IMPERIAL 8vo. *Price* 15s. each Volume or Part.]

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGNS OF EDWARD VI., MARY, and ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* ROBERT LEMON, Esq., F.S.A. 1856–1865.
- Vol. I.—1547–1580.
- Vol. II.—1581–1590.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF JAMES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1857–1859.
- Vol. I.—1603–1610.
- Vol. II.—1611–1618.
- Vol. III.—1619–1623.
- Vol. IV.—1623–1625, with Addenda.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOHN BRUCE, Esq., F.S.A. 1858–1866.
- Vol. I.—1625–1626.
- Vol. II.—1627–1628.
- Vol. III.—1628–1629.
- Vol. IV.—1629–1631.
- Vol. V.—1631–1633.
- Vol. VI.—1633–1634.
- Vol. VII.—1634–1635.
- Vol. VIII.—1635.
- Vol. IX.—1635–1636.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES II., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1860-1866.
- Vol. I.—1660–1661.
- Vol. II.—1661–1662.
- Vol. III.—1663–1664.
- Vol. IV.—1664–1665.
- Vol. V.—1665–1666.
- Vol. VI.—1666–1667.
- Vol. VII.—1667.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to SCOTLAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARKHAM JOHN THORPE, Esq., of St. Edmund Hall, Oxford. 1858.
- Vol. I., the Scottish Series, of the Reigns of Henry VIII., Edward VI., Mary, and Elizabeth, 1509–1589.
- Vol. II., the Scottish Series, of the Reign of Elizabeth, 1589–1603; an Appendix to the Scottish Series, 1543–1592; and the State Papers relating to Mary Queen of Scots during her Detention in England, 1568–1587.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* HANS CLAUDE HAMILTON, Esq., F.S.A. 1860.

Vol. I.—1509–1573.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOËL SAINSBURY, Esq. 1860–1862.

Vol. I.—America and West Indies, 1574–1660.
Vol. II.—East Indies, China, and Japan, 1513–1616.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1862–1864.

Vol. I.—1509–1514.
Vol. II. (in Two Parts)—1515–1518.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF EDWARD VI., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France 1861.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF MARY, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law, and Correspondant du Comité Impérial des Travaux Historiques et des Sociétés Savantes de France. 1861.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office, &c. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham. 1863–1866.

Vol. I.—1558–1559.
Vol. II.—1559–1560.
Vol. III.—1560–1561.
Vol. IV.—1561–1562.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. 1862.

Vol. I.—Hen. VII.—1485–1509.

CALENDAR OF STATE PAPERS AND MANUSCRIPTS, relating to ENGLISH AFFAIRS, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq. 1864.

Vol. I.—1202–1509.

In the Press.

CALENDAR OF STATE PAPERS relating to IRELAND, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* HANS CLAUDE HAMILTON, Esq., F.S.A. Vol. II.—1574–1585.

CALENDAR OF LETTERS AND PAPERS, FOREIGN AND DOMESTIC, OF THE REIGN OF HENRY VIII., preserved in Her Majesty's Public Record Office, the British Museum, &c. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. Vol. III.—1519–1523.

CALENDAR OF STATE PAPERS AND MANUSCRIPTS, relating to ENGLISH AFFAIRS, preserved in the Archives of Venice, &c. *Edited by* RAWDON BROWN, Esq. Vol. II.—Henry VIII.

CALENDAR OF LETTERS, DESPATCHES, AND STATE PAPERS relating to the Negotiations between England and Spain, preserved in the Archives at Simancas, and elsewhere. *Edited by* G. A. BERGENROTH. Vol. II.—Henry VIII.

CALENDAR OF THE CAREW PAPERS, preserved in Lambeth Library. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London; and WILLIAM BULLEN, Esq. Vol. I.—Henry VIII., &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF CHARLES I., preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* JOHN BRUCE, Esq., F.S.A. Vol. X.—1636–1637.

CALENDAR OF STATE PAPERS, COLONIAL SERIES, preserved in Her Majesty's Public Record Office, and elsewhere. *Edited by* W. NOËL SAINSBURY, Esq. Vol. III.—East Indies, China, and Japan. 1617, &c.

CALENDAR OF STATE PAPERS, FOREIGN SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH, preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham. Vol. V.—1562.

CALENDAR OF STATE PAPERS, DOMESTIC SERIES, OF THE REIGN OF ELIZABETH (continued), preserved in Her Majesty's Public Record Office. *Edited by* MARY ANNE EVERETT GREEN. 1591, &c.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN AND IRELAND DURING THE MIDDLE AGES.

[ROYAL 8VO. *Price* 10*s*. each Volume or Part.]

1. THE CHRONICLE OF ENGLAND, by JOHN CAPGRAVE. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford. 1858.
2. CHRONICON MONASTERII DE ABINGDON. Vols. I. and II. *Edited by* the Rev. JOSEPH STEVENSON, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard. 1858.
3. LIVES OF EDWARD THE CONFESSOR. I.—La Estoire de Seint Aedward le Rei. II.—Vita Beati Edvardi Regis et Confessoris. III.—Vita Æduuardi Regis qui apud Westmonasterium requiescit. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1858.
4. MONUMENTA FRANCISCANA; scilicet, I.—Thomas de Eccleston de Adventu Fratrum Minorum in Angliam. II.—Adæ de Marisco Epistolæ. III.—Registrum Fratrum Minorum Londoniæ. *Edited by* J. S. BREWER, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1858.
5. FASCICULI ZIZANIORUM MAGISTRI JOHANNIS WYCLIF CUM TRITICO. Ascribed to THOMAS NETTER, of WALDEN, Provincial of the Carmelite Order in England, and Confessor to King Henry the Fifth. *Edited by* the Rev. W. W. SHIRLEY, M.A., Tutor and late Fellow of Wadham College, Oxford. 1858.
6. THE BUIK OF THE CRONICLIS OF SCOTLAND; or, A Metrical Version of the History of Hector Boece; by WILLIAM STEWART. Vols. I., II., and III. *Edited by* W. B. TURNBULL, Esq., of Lincoln's Inn, Barrister-at-Law. 1858.
7. JOHANNIS CAPGRAVE LIBER DE ILLUSTRIBUS HENRICIS. *Edited by* the Rev. F. C. HINGESTON, M.A., of Exeter College, Oxford. 1858.
8. HISTORIA MONASTERII S. AUGUSTINI CANTUARIENSIS, by THOMAS OF ELMHAM, formerly Monk and Treasurer of that Foundation. *Edited by* CHARLES HARDWICK, M.A., Fellow of St. Catharine's Hall, and Christian Advocate in the University of Cambridge. 1858.

9. Eulogium (Historiarum sive Temporis): Chronicon ab Orbe condito usque ad Annum Domini 1366; a Monacho quodam Malmesbiriensi exaratum. Vols. I., II., and III. *Edited by* F. S. Haydon, Esq., B.A. 1858–1863.

10. Memorials of Henry the Seventh: Bernardi Andreæ Tholosatis Vita Regis Henrici Septimi; necnon alia quædam ad eundem Regem spectantia. *Edited by* James Gairdner, Esq. 1858.

11. Memorials of Henry the Fifth. I.—Vita Henrici Quinti, Roberto Redmanno auctore. II.—Versus Rhythmici in laudem Regis Henrici Quinti. III.—Elmhami Liber Metricus de Henrico V. *Edited by* Charles A. Cole, Esq. 1858.

12. Munimenta Gildhallæ Londoniensis; Liber Albus, Liber Custumarum, et Liber Horn, in archivis Gildhallæ asservati. Vol. I., Liber Albus. Vol. II. (in Two Parts), Liber Custumarum. Vol. III., Translation of the Anglo-Norman Passages in Liber Albus, Glossaries, Appendices, and Index. *Edited by* Henry Thomas Riley, Esq., M.A., Barrister-at-Law. 1859–1860.

13. Chronica Johannis de Oxenedes. *Edited by* Sir Henry Ellis, K.H. 1859.

14. A Collection of Political Poems and Songs relating to English History, from the Accession of Edward III. to the Reign of Henry VIII. Vols. I. and II. *Edited by* Thomas Wright, Esq., M.A. 1859–1861.

15. The "Opus Tertium," "Opus Minus," &c., of Roger Bacon. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1859.

16. Bartholomæi de Cotton, Monachi Norwicensis, Historia Anglicana. 449–1298. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1859.

17. Brut y Tywysogion; or, The Chronicle of the Princes of Wales. *Edited by* the Rev. J. Williams ab Ithel. 1860.

18. A Collection of Royal and Historical Letters during the Reign of Henry IV. *Edited by* the Rev. F. C. Hingeston, M.A., of Exeter College, Oxford. 1860.

19. The Repressor of over much Blaming of the Clergy. By Reginald Pecock, sometime Bishop of Chichester. Vols. I. and II. *Edited by* Churchill Babington, B.D., Fellow of St. John's College, Cambridge. 1860.

20. Annales Cambriæ. *Edited by* the Rev. J. Williams ab Ithel. 1860.

21. The Works of Giraldus Cambrensis. Vols. I., II., and III. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London. 1861–1863.

22. Letters and Papers illustrative of the Wars of the English in France during the Reign of Henry the Sixth, King of England. Vol. I., and Vol. II. (in Two Parts). *Edited by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham, and Vicar of Leighton Buzzard. 1861–1864.

23. The Anglo-Saxon Chronicle, according to the several Original Authorities. Vol. I., Original Texts. Vol. II., Translation. *Edited and translated by* Benjamin Thorpe, Esq., Member of the Royal Academy of Sciences at Munich, and of the Society of Netherlandish Literature at Leyden. 1861.

24. Letters and Papers illustrative of the Reigns of Richard III. and Henry VII. Vols. I. and II. *Edited by* James Gairdner, Esq. 1861–1863.

25. Letters of Bishop Grosseteste, illustrative of the Social Condition of his Time. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, Cambridge. 1861.

26. Descriptive Catalogue of Manuscripts relating to the History of Great Britain and Ireland. Vol. I. (in Two Parts); Anterior to the Norman Invasion. Vol. II.; 1066–1200. *By* Thomas Duffus Hardy, Esq., Deputy Keeper of the Public Records. 1862–1865.

27. Royal and other Historical Letters illustrative of the Reign of Henry III. From the Originals in the Public Record Office. Vol. I., 1216–1235. Vol. II., 1236–1272. *Selected and edited by* the Rev. W. W. Shirley, D.D., Regius Professor in Ecclesiastical History, and Canon of Christ Church, Oxford. 1862–1866.

28. Chronica Monasterii S. Albani.—1. Thomæ Walsingham Historia Anglicana; Vol. I., 1272–1381: Vol. II., 1381–1422. 2. Willelmi Rishanger Chronica et Annales, 1259–1307. 3. Johannis de Trokelowe et Henrici de Blaneforde Chronica et Annales, 1259–1296; 1307–1324; 1392–1406. 4. Gesta Abbatum Monasterii S. Albani, a Matthæo Parisiensi, Thoma Walsingham, et Auctore quodam Anonymo conscripta. *Edited by* Henry Thomas Riley, Esq., M.A., of Corpus Christi College, Cambridge, and of the Inner Temple, Barrister-at-Law. 1863–1867.

29. Chronicon Abbatiæ Eveshamensis, Auctoribus Dominico Priore Eveshamiæ et Thoma de Marleberge Abbate, a Fundatione ad Annum 1213, una cum Continuatione ad Annum 1418. *Edited by* the Rev. W. D. Macray, M.A., Bodleian Library, Oxford. 1863.

30. Ricardi de Cirencestria Speculum Historiale de Gestis Regum Angliæ. Vol. I., 447–871. *Edited by* John E. B. Mayor, M.A., Fellow and Assistant Tutor of St. John's College, Cambridge. 1863.

31. Year Books of the Reign of Edward the First. Years 20-21, 30–31, and 32–33. *Edited and translated by* Alfred John Horwood, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law. 1863-1866.

32. Narratives of the Expulsion of the English from Normandy, 1449-1450.—Robertus Blondelli de Reductione Normanniæ: Le Recouvrement de Normendie, par Berry, Herault du Roy: Conferences between the Ambassadors of France and England. *Edited, from MSS. in the Imperial Library at Paris, by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham. 1863.

33. Historia et Cartularium Monasterii S. Petri Gloucestriæ. Vols. I. and II. *Edited by* W. H. Hart, Esq., F.S.A.; Membre correspondant de la Société des Antiquaires de Normandie. 1863–1865.

34. Alexandri Neckam de Naturis Rerum libri duo; with Neckam's Poem, De Laudibus Divinæ Sapientiæ. *Edited by* Thomas Wright, Esq., M.A. 1863.

35. Leechdoms, Wortcunning, and Starcraft of Early England; being a Collection of Documents illustrating the History of Science in this Country before the Norman Conquest. Vols. I., II., and III. *Collected and edited by* the Rev. T. Oswald Cockayne, M.A., of St. John's College, Cambridge. 1864–1866.

36. Annales Monastici. Vol. I.:—Annales de Margan, 1066–1232; Annales de Theokesberia, 1066–1263; Annales de Burton, 1004–1263. Vol. II.:—Annales Monasterii de Wintonia, 519–1277; Annales Monasterii de Waverleia, 1–1291. Vol. III.:—Annales Prioratus de Dunstaplia, 1–1297; Annales Monasterii de Bermundeseia, 1042–1432. *Edited by* Henry Richards Luard, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Registrary of the University, Cambridge. 1864–1866.

37. Magna Vita S. Hugonis Episcopi Lincolniensis. From Manuscripts in the Bodleian Library, Oxford, and the Imperial Library, Paris. *Edited by* the Rev. James F. Dimock, M.A., Rector of Barnburgh, Yorkshire. 1864.

38. Chronicles and Memorials of the Reign of Richard the First. Vol. I.:—Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi. Vol. II.:—Epistolæ Cantuarienses; the Letters of the Prior and Convent of Christ Church, Canterbury; 1187 to 1199. *Edited by* William Stubbs, M.A., Vicar of Navestock, Essex, and Lambeth Librarian. 1864–1865.

39. RECUEIL DES CRONIQUES ET ANCHIENNES ISTORIES DE LA GRANT BRETAIGNE A PRESENT NOMME ENGLETERRE, par JEHAN DE WAURIN. From Albina to 688. *Edited by* WILLIAM HARDY, Esq., F.S.A. 1864.

40. A COLLECTION OF THE CHRONICLES AND ANCIENT HISTORIES OF GREAT BRITAIN, NOW CALLED ENGLAND, by JOHN DE WAVRIN. From Albina to 688. (Translation of the preceding.) *Edited and translated by* WILLIAM HARDY, Esq., F.S.A. 1864.

41. POLYCHRONICON RANULPHI HIGDEN, with Trevisa's Translation. Vol. I. *Edited by* CHURCHILL BABINGTON, B.D., Senior Fellow of St. John's College, Cambridge. 1865.

42. LE LIVERE DE REIS DE BRITTANIE E LE LIVERE DE REIS DE ENGLETERE. *Edited by* JOHN GLOVER, M.A., Vicar of Brading, Isle of Wight, formerly Librarian of Trinity College, Cambridge. 1865.

43. CHRONICA MONASTERII DE MELSA, AB ANNO 1150 USQUE AD ANNUM 1400. Vol. I. *Edited by* EDWARD AUGUSTUS BOND, Esq., Assistant Keeper of the Manuscripts, and Egerton Librarian, British Museum. 1866.

44. MATTHÆI PARISIENSIS HISTORIA ANGLORUM, SIVE, UT VULGO DICITUR, HISTORIA MINOR. Vols. I. and II. 1067–1245. *Edited by* Sir FREDERIC MADDEN, K.H., Keeper of the Department of Manuscripts, British Museum. 1866.

45. LIBER DE HYDA: A CHRONICLE AND CHARTULARY OF HYDE ABBEY, WINCHESTER. *Edited, from a Manuscript in the Library of the Earl of Macclesfield, by* EDWARD EDWARDS, Esq. 1866.

46. CHRONICON SCOTORUM: A CHRONICLE OF IRISH AFFAIRS, from the EARLIEST TIMES to 1135; with a SUPPLEMENT, containing the Events from 1141 to 1150. *Edited, with a Translation, by* WILLIAM MAUNSELL HENNESSY, Esq., M.R.I.A. 1866.

47. THE CHRONICLE OF PIERRE DE LANGTOFT, IN FRENCH VERSE, FROM THE EARLIEST PERIOD TO THE DEATH OF EDWARD I. Vol. I. *Edited by* THOMAS WRIGHT, Esq., M.A. 1867.

In the Press.

THE WARS OF THE DANES IN IRELAND: written in the Irish language. *Edited by* the Rev. J. H. TODD, D.D., Senior Fellow of Trinity College, Dublin.

A COLLECTION OF SAGAS AND OTHER HISTORICAL DOCUMENTS relating to the Settlements and Descents of the Northmen on the British Isles. *Edited by* GEORGE WEBBE DASENT, Esq., D.C.L. Oxon.

Official Correspondence of Thomas Bekynton, Secretary to Henry VI., with other Letters and Documents. *Edited by* the Rev. George Williams, B.D., Senior Fellow of King's College, Cambridge.

Original Documents illustrative of Academical and Clerical Life and Studies at Oxford between the Reigns of Henry III. and Henry VII. *Edited by* the Rev. Henry Anstey, M.A., Vice-Principal of St. Mary Hall, Oxford.

Roll of the Privy Council of Ireland, 16 Richard II. *Edited by* the Rev. James Graves, A.B., Treasurer of St. Canice, Ireland.

Ricardi de Cirencestria Speculum Historiale de Gestis Regum Angliæ. Vol. II., 872–1066. *Edited by* John E. B. Mayor, M.A., Fellow and Assistant Tutor of St. John's College, and Librarian of the University, Cambridge.

The Works of Giraldus Cambrensis. Vol. IV. *Edited by* J. S. Brewer, M.A., Professor of English Literature, King's College, London.

Chronicon Radulphi Abbatis Coggeshalensis Majus; and, Chronicon Terræ Sanctæ et de Captis a Saladino Hierosolymis. *Edited by* the Rev. Joseph Stevenson, M.A., of University College, Durham.

Recueil des Croniques et anchiennes Istories de la Grant Bretaigne a present nomme Engleterre, par Jehan de Waurin (continued). *Edited by* William Hardy, Esq., F.S.A.

Polychronicon Ranulphi Higden, with Trevisa's Translation. Vol. II. *Edited by* Churchill Babington, B.D., Senior Fellow of St. John's College, Cambridge.

Iter Britanniarum: the Portion of the Antonine Itinerary of the Roman Empire relating to Great Britain. *Edited by* William Henry Black, Esq., F.S.A.

Historia et Cartularium Monasterii S. Petri Gloucestriæ. Vol. III. *Edited by* W. H. Hart, Esq., F.S.A.; Membre correspondant de la Société des Antiquaires de Normandie.

Chronicle attributed to Benedict, Abbot of Peterborough. *Edited by* William Stubbs, M.A., Regius Professor of Modern History, Oxford, and Lambeth Librarian.

Chronica Monasterii de Melsa, ab Anno 1150 usque ad Annum 1400. Vol. II. *Edited by* Edward Augustus Bond, Esq., Keeper of the Department of Manuscripts, British Museum.

MATTHÆI PARISIENSIS HISTORIA ANGLORUM, SIVE, UT VULGO DICITUR, HISTORIA MINOR. Vol. III. *Edited by* Sir FREDERIC MADDEN, K.H., late Keeper of the Department of Manuscripts, British Museum.

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF MANUSCRIPTS RELATING TO THE HISTORY OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. Vol. III.; 1201, &c. *By* THOMAS DUFFUS HARDY, Esq., Deputy Keeper of the Public Records.

In Progress.

DOCUMENTS RELATING TO ENGLAND AND SCOTLAND, FROM THE NORTHERN REGISTERS. *Edited by* the Rev. JAMES RAINE, M.A., of Durham University.

WILLELMI MALMESBIRIENSIS DE GESTIS PONTIFICUM ANGLORUM LIBRI V. *Edited, from William of Malmesbury's Autograph MS., by* N. E. S. A. HAMILTON, Esq., of the Department of Manuscripts, British Museum.

CHRONICLE OF ROBERT OF BRUNNE. *Edited by* FREDERICK JAMES FURNIVALL, Esq., M.A., of Trinity Hall, Cambridge, Barrister-at-Law.

ANNALES MONASTICI. Vol. IV. *Edited by* HENRY RICHARDS LUARD, M.A., Fellow and Assistant Tutor of Trinity College, and Registrary of the University, Cambridge.

YEAR BOOKS OF THE REIGN OF EDWARD THE FIRST. Years 21 and 22. *Edited and translated by* ALFRED JOHN HORWOOD, Esq., of the Middle Temple, Barrister-at-Law.

THE CHRONICLE OF PIERRE DE LANGTOFT, IN FRENCH VERSE, FROM THE EARLIEST PERIOD TO THE DEATH OF EDWARD I. Vol. II. *Edited by* THOMAS WRIGHT, Esq., M.A.

January 1867.